בנק הפועלים בע"מ

דוח תקופתי לשנת

2023

דוח מונגש

דוח תקופתי לשנת 2023
בנק הפועלים בע"מ

מספר חברה ברשם	:	520000118
כתובת	:	שד' רוטשילד 50, ת"א
טלפון	:	03-5673800
פקסימיליה	:	03-5674576
תאריך הדוחות הכספיים:		31.12.2023
תאריך אישור הדוח	:	6 במרץ 2024

בנק הפועלים

דין וחשבון שנתי

הדוח מודפס במהדורה מצומצמת על נייר בעל תקן ידידותי לסביבה (FSC)

תוכן העניינים

דבר יו"ר הדירקטוריון 4

א. דוח הדירקטוריון וההנהלה 7

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה 13
2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי 21
3. סקירת הסיכונים 53
4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים 96
5. דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי 100

ב. הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי 101

ג. דוחות כספיים לשנת 2023 103

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ 108

ביאורים לדוחות הכספיים 116

ד. ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי 263

6. ממשל תאגידי 269
7. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם 278
8. נספחים 315

דוח תקופתי לשנת 2023 327

מילון מונחים 373

אינדקס 375

הבנק קיבל את אישור הפיקוח על הבנקים לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד בלבד.
בביאור 34 בדוחות הכספיים נכללת תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד.
חוברת הכוללת את נתוני הבנק תמסר לכל דורש, או באתר האינטרנט של הבנק, www.bankhapoalim.co.il

דבר יו"ר הדירקטוריון

כמדי שנה, גם הפעם ננסה במכתב זה להוסיף צבע, מחשבה נוספת מתבקשת ופירוש סביר לתוצאות הפיננסיות המשתקפות בדוח השנתי. אלא שהשנה נקטע הרצף ההומוגני של שגרת הפעילות כאשר ב-7 באוקטובר הביטחון הלאומי והחוסן החברתי שלנו הועמדו במבחן. המלחמה הקשה שנקלענו אליה, שמתנהלת גם בימים אלו, גררה את המשק כולו למצב חירום מתמשך ואת הבנקים למצב ערנות מוגבר, כפי שמתבקש מהתמונה הגיאו-פוליטית והכלכלית שנוצרה בישראל. לאירועי אוקטובר קדמו מתחים אשר אתגרו את המרקם החברתי בישראל, בד בבד עם מגמות כלכליות בעולם שלא פסחו גם עלינו: התמודדות עם אינפלציה עקשנית, עליית ריביות ומשברים מחזוריים בהשקעות בחברות בסקטור ההיי-טק.

על רקע מציאות מורכבת זו, בנק הפועלים מפרסם דוח עם תוצאות טובות בכל המישורים. תשואה שנתית להון של 15% משקפת תוצרתם של תהליכים ארוכי טווח של פריון והתייעלות, בצד גורמים זמניים כמו ריבית גבוהה. עוד אפשר לזהות בדוח ניהול הון אחראי בכל פרמטר, נזילות איתנה, עתודות הפרשה גבוהות, העצמת הטרנספורמציה הדיגיטלית ושקידה על תכניות פיתוח וצמיחה כחלק מתכנית אסטרטגית רב-שנתית שהתחלנו בהתווייתה בשנה שעברה.

השגרה הכלכלית שנוצרה בעורף בזמן שבחזית נמשכת הלחימה, היא עדות לחוסנן של הכלכלה והחברה בישראל. המלחמה פרצה בעת שבה המשק חזק, החוב הממשלתי נמוך, החיסכון הפרטי גבוה, יתרות המט"ח גדולות ומערכת הבנקאות יציבה.

השווקים הפיננסיים שומרים אמון לממשלה, שהוכיחה לאורך ההיסטוריה כי היא יודעת לבצע תיקונים פיסקאליים בעיתות משבר. על מנת לשמר את האמון, הממשלה תצטרך להוכיח שוב שביכולתה לבצע תיקונים חריפים כדי לייצב את החוב הממשלתי. על התיקונים יהיה לבטא תעדוף נכון של ההוצאות, כדי למזער את הפגיעה בצמיחה גם בתנאים קשים אלו.

אנחנו ערים לתפקיד המרכזי שנועד לנו לנוכח מציאות מאתגרת ומורכבת, ונגייס את כל משאבינו ויכולותינו כדי לשמר המשכיות עסקית יציבה ותורמת למשק ולחברה בישראל.

במישור של הבנקאות ומאפייניה, 2023 סיפקה לנו הוכחה נוספת כי יציבות פיננסית של בנקים מושפעת מאמון הלקוחות ומאופיינת בהתייחסות בחרדת קודש לכספי המפקידים. המשבר בבנקים אזוריים בארה"ב המחיש לנו שוב את העקרונות הבסיסיים האלה.

אמון הציבור מושפע במידה רבה מהנגישות לשירותים כמעט בכל מצב, גם תחת איום טילים וניהול מלחמה. סניפי הבנק ומרכזיו סיפקו שירות לאורך כל הדרך. ההתנהלות האחראית כלפי לקוחותינו, היותנו קשובים לקשיים שחוו בעקבות עליות הריבית ולצורכיהם ומצוקותיהם בעטיה של המלחמה, וכן ההקלות הנרחבות שיזם הבנק בעקבותיהם - כל אלה מחזקים את האמון ואת השותפות ארוכת השנים.

כאן המקום לציין שוב את העומק ואת ההיקף של המחויבות החברתית של הבנק לקהילה ולכל מרכיביו של המרקם האנושי בישראל. הבנקאות החברתית שפותחה בבנק – המאגדת את קרן 'פועלים בקהילה', תחום האחריות התאגידית (ESG), גיוון ונגישות, התנדבות עובדים ו'המרכז לצמיחה פיננסית' – הרחיבה את פעילותה רבת השנים והייתה הראשונה להגיב לכל צורך אזרחי ולהציע פתרונות של ממש בשעת החירום.

מלבד ההירתמות לביצוע התאמות בפעילות הקיימת, הבנק ייסד קרן נוספת – 'פועלים לתקומה' – בהיקף סיוע של עד 100 מיליון שקל, שמטרתה לתמוך בתקומת חבל הארץ שנפגע ממאורעות החודשים האחרונים. הקרן החלה את פעילותה, ונציגי ציבור מנוסים ובעלי מוניטין בתחום הצטרפו להנהלתה.

אנו מייחסים חשיבות רבה לשילוב ערכי ESG בליבה העסקית של פעילותנו, ולכן פרסמנו השנה את דוח ESG של הבנק לשנת 2023 במועד פרסום הדוח הכספי. אנו מחויבים להוסיף ולהעמיק את ההטמעה של ערכי ESG בפעילותנו העסקית גם בשנים הבאות.

יציבותם ותפקידם של הבנקים הם אבן יסוד בניהול כלכלה סדירה, כל שכן בעת מלחמה. טובת כל מחזיקי העניין בבנק לנגד עינינו - בעלי מניות, לקוחות, ספקים ועובדים.

חרף כל המשברים ב-2023, האתגרים המסתמנים ב-2024 ועליית הסיכונים בסביבת המשק הישראלי, עלה בידינו להמשיך לספק אשראי חיוני למשק ולסייע ללקוחותינו באמצעות הקלות נרחבות, דחיות חוב ואף ויתור על תשלומים במקרים מסוימים.

אנו מודים לבעלי מניותינו על התמיכה הממושכת ועל האמון הרב לאורך השנים ומחדשים את מחויבותנו ללקוחות הבנק להמשיך להיות קשובים, שירותיים והוגנים.

זו גם ההזדמנות לבטא הערכה רבה כלפי עובדות ועובדי הבנק, שבצד ביצוע מרשים של התכניות העסקיות, פעלו לשימור רצף השירותים בנסיבות קשות מאוד, ואף הקדישו מזמנם להשתתף בפרויקטים התנדבותיים רבים, מתוך רצון עז לתמוך בקהילה ובחברה. אנחנו גאים בכם. הוכחתם שוב כי השליחות החברתית היא חלק בלתי נפרד מהזהות העסקית שלנו. תודה והוקרה נתונות להנהלת הבנק בראשות דב קוטלר - הנהלה שהוכיחה אחריות, דעתנות, עדכניות ומחויבות.

בזמנים כאלה ראוי אולי להיפרד באיחולי "שנדע ימים טובים יותר". אני בוחר לומר שבוודאות נדע ימים טובים יותר. כי אנחנו, כולנו, במערכת הפיננסית ובמפעלי התעשייה, בחקלאות העיקשת, באולמות התרבות ובכל פינה במדינה – נבנה יחד עתיד טוב ומעודד יותר.

בהערכה רבה,

ראובן קרופיק

יו"ר הדירקטוריון

6 במרץ, 2024

בנק הפועלים

דוח הדירקטוריון וההנהלה

תוכן העניינים

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה	**13**
1.1. תיאור תמציתי של הבנק	13
1.2. מידע צופה פני עתיד	13
1.3. מידע כספי תמציתי	14
1.4. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם	19
1.5. יעדים ואסטרטגיה עסקית	19
2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי	**21**
2.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים	21
2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר	28
2.3. המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון	39
2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	50
2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה	52
2.6. חברות עיקריות	53
3. סקירת הסיכונים	**53**
3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם	53
3.2. סיכון אשראי	56
3.3. סיכון שוק	79
3.4. סיכון נזילות ומימון	83
3.5. סיכון תפעולי	85
3.6. סיכון ציות	88
3.7. סיכון משפטי	90
3.8. סיכון מוניטין	90
3.9. סיכון רגולציה	90
3.10. סיכון כלכלי	91
3.11. סיכון אסטרטגי	91
3.12. סיכון סביבתי	92
3.13. סיכון מודל	94
3.14. חומרת גורמי הסיכון	94
4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים	**96**
4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים	96
4.2. בקרות ונהלים	99
5. דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	**100**

רשימת הטבלאות

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים	14
טבלה 2-1: פרטים בדבר פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה	27
טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד	28
טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו	30
טבלה 2-4: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית	32
טבלה 2-5: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים	33
טבלה 2-6: פירוט עמלות והכנסות אחרות	35
טבלה 2-7: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות	36
טבלה 2-8: רווח כולל	37
טבלה 2-9: מערך טכנולוגיית המידע	38
טבלה 2-10: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	39
טבלה 2-11: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה	39
טבלה 2-12: סיכון אשראי בעייתי	40
טבלה 2-13: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים	41
טבלה 2-14: יתרות ניירות-ערך	42
טבלה 2-15: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק	43
טבלה 2-16: התפתחות ביתרות הפיקדונות	43
טבלה 2-17: מידע נוסף על פיקדונות הציבור	43
טבלה 2-18: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק	44
טבלה 2-19: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	44
טבלה 2-20: מכשירים נגזרים	45
טבלה 2-21: פרטים בדבר דיבידנד ששולם	46
טבלה 2-22: חישוב יחס הלימות ההון	48
טבלה 2-23: יחס מינוף	49
טבלה 2-24: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים	50
טבלה 3-1: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור	59
טבלה 3-2: מידע נוסף על תנועה באשראי לציבור לא צובר	60
טבלה 3-3: מדדי סיכון אשראי	61
טבלה 3-4: הרכב יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	62
טבלה 3-5: סיכון אשראי לפי ענפי משק	63
טבלה 3-6: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים של הלקוחות	65
טבלה 3-7: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל	66
טבלה 3-8: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה	67
טבלה 3-9: חשיפות עיקריות למדינות זרות	70
טבלה 3-10: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים	71
טבלה 3-11: סיכונים בתיק הלוואות לדיור	72
טבלה 3-12: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי	72
טבלה 3-13: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק	73

טבלה 3-14: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 השנים האחרונות 73
טבלה 3-15: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק 73
טבלה 3-16: יתרת האשראי לאנשים פרטיים 74
טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם להכנסה הממוצעת ולגודל הלווה 75
טבלה 3-18: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים 75
טבלה 3-19: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון 76
טבלה 3-20: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה 77
טבלה 3-21: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק 78
טבלה 3-22: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו 80
טבלה 3-23: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו 80
טבלה 3-24: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית 81
טבלה 3-25: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על ההון העצמי (נטו לאחר מס) 81
טבלה 3-26: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה 82
טבלה 3-27: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ולשינויים במדד המחירים לצרכן 82
טבלה 3-28: פרטים על השקעת קבוצת הבנק במניות בתיק הבנקאי בהתאם לסיווגן המאזני 83
טבלה 3-29: יחס כיסוי הנזילות (LCR) 84
טבלה 3-30: יחס מימון יציב, נטו (NSFR) 84
טבלה 3-31: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות 85
טבלה 3-32: סיכון אשראי בענפי משק בסיכון שורשי מוגבר במעבר לכלכלה דלת-פחמן (Transition Risk) - הבנק 93
טבלה 3-33: טבלת חומרת גורמי הסיכון 95

רשימת התרשימים

תרשים 1-1: נתונים ומדדים עיקריים ליום 31 בדצמבר 2023 ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 14
תרשים 1-2: תשואות אגרות-חוב ממשלתי, מדד המחירים לצרכן, ריביות ושוק המניות 23
תרשים 2-2: רווח מימוני, נטו 31
תרשים 2-3: פילוח האשראי לפי מגזרים עיקריים ליום 31 בדצמבר 2023 40
תרשים 2-4: התפתחות תמהיל פיקדונות הציבור 44

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

1.1. תיאור תמציתי של הבנק

כללי

בנק הפועלים נוסד בשנת 1921. הבנק הינו בנק אוניברסלי, המהווה "תאגיד בנקאי" בעל רישיון "בנק", לפי הוראות חוק הבנקאות. בשנת 1997 הופרט הבנק, והשליטה בו עברה לאריסון החזקות (1998) בע"מ ואחרים. בחודש נובמבר 2018 הפך הבנק לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה.
קבוצת הבנק פועלת בישראל במכלול תחומי הבנקאות ובתחומים הנלווים לבנקאות, ומשרתת מיליוני לקוחות בישראל ובעולם במגוון פעילויות פיננסיות בחמישה תחומי פעילות עסקיים מרכזיים:

- **בנקאות עסקית:** הבנק משרת מגוון לקוחות מהסקטור העסקי בישראל. השירות ללקוחות עסקיים גדולים (Corporate) ניתן באמצעות סקטורים המתמחים בענפי משק ספציפיים, בהם גם סקטור נדל"ן.
השירות ללקוחות Middle Market ניתן באמצעות 10 מרכזי עסקים הפרוסים ברחבי המדינה. כמו-כן, לבנק פעילות עם לקוחות היי-טק באמצעות המותג Poalim tech, השירותים התפעוליים ניתנים על-ידי צוותי לקוח הפרוסים בארץ וכן על-ידי מרכז שירות. לקוחות עסקים קטנים - מקבלים שירות דרך מרכזי השירות ורשת הסניפים הקמעונאיים.
- **בנקאות קמעונאית (Retail):** הבנקאות הקמעונאית של בנק הפועלים משרתת, בין השאר, לקוחות משקי בית, בנקאות פרטית ותושבי חוץ, באמצעות מערך של 160 סניפים בתחומי אשראי צרכני, דיור, פאסיבה ותחומים נוספים. בנוסף משרת הבנק את לקוחותיו באמצעות "פועלים מקרוב", באמצעות 14 מרכזי ייעוץ Poalim Invest, מרכזי בנקאות פלטינום ללקוחות נבחרים ושני סניפים ניידים המעניקים שירות ללקוחות בנקודות שירות ברחבי הארץ. הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו מגוון רחב של שירותים עצמיים ודיגיטליים המאפשרים ללקוח לבצע פעילות בנקאית באופן עצמאי, יעיל וזמין.
- **פעילות שוק ההון בארץ ובחו"ל:** פעילות זו כוללת, בין היתר, מתן שירותי ביצוע פעולות מסחר בניירות-ערך ובנגזרים סחירים (ברוקראז'), שמירת ניירות-ערך, שירותי מסחר במטבעות ובנגזרים לא סחירים, שירותים למנהלי נכסים פיננסיים, ניהול הנוסטרו של הבנק.
- **פעילות השקעות, חדשנות ופיתוח עסקי:** פעילות השקעות נעשית בעיקר באמצעות קבוצת פועלים אקוויטי שהנה זרוע ההשקעות של הבנק בנכסים ריאלים. הבנק משקיע בחברות בוגרות, סטארטאפים וקרנות הון סיכון ופועל לקידום שיתופי פעולה עסקיים, הטמעה של חברות פינטק במערכות הארגון וכן השקיע ופיתח את פעילותה של bit שהינה אפליקציית התשלומים המובילה בישראל.
- **הפעילות הבינלאומית** של קבוצת הבנק עוסקת בעיקר במתן אשראי עסקי ללקוחות בארצות-הברית באמצעות סניף ניו-יורק וכן קיום קשרים עם בנקים ומוסדות פיננסים ברחבי העולם.

1.2. מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות ההערכות ו/או לשינויים בתכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין בדרך כלל במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצון", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, המצב הביטחוני בישראל, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.
מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתממשו באופן חלקי בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.
המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד הבינוי והשיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

1.3. מידע כספי תמציתי

תרשים 1-1: נתונים ומדדים עיקריים ליום 31 בדצמבר 2023 ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

הון
12.02%
יחס הון עצמי רובד 1

52,430 מיליוני ש"ח
הון עצמי

גידול באשראי
10.2%
Q4-23: 2.2%
אשראי עסקי ומסחרי

2.6%
Q4-23: 0.5%
אשראי לדיור

איכות האשראי
0.97%
NPL*

1.92%
יחס כיסוי כולל**

רווחיות
15.0%
Q4-23: 14.0%
תשואה להון

7,360 מיליוני ש"ח
Q4-23: 1,761
רווח נקי

התפתחות רווח ותשואה
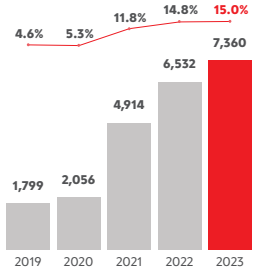

* אשראי לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית מתוך יתרה רשומה של אשראי לציבור.
** סך ההפרשה להפסדי אשראי (כולל בגין יתרות חוץ מאזניות) מתוך יתרה רשומה של האשראי לציבור.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים

	2023				2022			
	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
	במיליוני ש"ח							
נתוני דוח רווח והפסד עיקריים - התפתחות רבעונית								
הכנסות ריבית, נטו	**3,747**	4,006	4,295	4,037	3,928	3,636	3,187	2,716
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	**310**	203	414	340	337	115	(19)	148
רווח מימוני, נטו	**4,057**	4,209	4,709	4,377	4,265	3,751	3,168	2,864
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**453**	662	579	185	430	45	91	(600)
עמלות והכנסות אחרות	**943**	1,089	1,016	982	966	1,002	920	984
הוצאות תפעוליות ואחרות	**1,897**	2,059	2,181	2,094	2,046	1,972	1,996	1,958
רווח לפני מסים	**2,650**	2,577	2,965	3,080	2,755	2,736	2,001	2,490
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**1,761**	1,669	1,922	2,008	1,750	1,785	1,343	1,654
תשואת הרווח הנקי (באחוזים)	**14.0%**	13.4%	15.8%	17.0%	15.3%	15.9%	12.3%	15.6%
מרווח מימוני מפעילות שוטפת[1]	**2.48%**	2.65%	2.80%	2.77%	2.64%	2.58%	2.24%	1.91%

(1) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר להלן) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום				
	2023	2022	2021	2020	2019
מדדי ביצוע עיקריים					
תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון	**15.0%**	14.8%	11.8%	5.3%	4.6%
תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים[1]	**15.0%**	14.8%	11.9%	5.7%	7.1%
תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון	**15.0%**	14.8%	11.8%	5.6%	3.9%
תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים[2]	**15.0%**	14.8%	11.9%	5.7%	6.7%
תשואה לנכסים ממוצעים	**1.09%**	1.01%	0.85%	0.41%	0.39%
יחס הכנסות[3] לנכסים ממוצעים	**3.17%**	2.78%	2.48%	2.65%	2.90%
יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים	**2.39%**	2.09%	1.68%	1.77%	2.05%
יחס עמלות לנכסים ממוצעים	**0.58%**	0.57%	0.58%	0.63%	0.71%
יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות	**38.5%**	44.5%	54.2%	56.9%	66.4%
יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מנוטרל חריגים[2]	**38.5%**	44.5%	53.9%	56.7%	58.1%
מרווח מימוני מפעילות שוטפת[4]	**2.67%**	2.35%	1.79%	1.98%	2.26%
יחס כיסוי נזילות (LCR)	**129%**	122%	124%	140%	121%
יחס מימון יציב נטו (NSFR)[5]	**128%**	130%	136%	-	-

	ליום 31 בדצמבר				
	2023	2022	2021	2020	2019
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון[6]	**12.02%**	11.25%	10.96%	11.52%	11.53%
יחס הון כולל לרכיבי סיכון[6]	**15.07%**	14.70%	14.22%	14.60%	14.64%
יחס מינוף[6]	**6.92%**	6.34%	6.03%	6.78%	7.61%

(1) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, רווח או הפסד מהיפרדות מישראכרט והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.

(2) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.

(3) סך-כל ההכנסות - הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.

(4) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר להלן) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.

(5) למידע נוסף, ראה פרק סיכון נזילות ומימון להלן.

(6) למידע נוסף, ראה פרק הון, הלימות הון ומינוף להלן.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום				
	2023	2022	2021	2020	2019
מדדי איכות אשראי עיקריים					
שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי* מתוך האשראי לציבור**	**1.92%**	1.64%	**1.65%	2.25%	1.76%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מתוך האשראי לציבור**	**1.69%**	1.40%	**1.43%	2.00%	1.58%
שיעור אשראי לציבור לא צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מתוך האשראי לציבור**	**1.06%**	0.89%	**1.20%	1.52%	1.80%
שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור	**0.09%**	(0.03%)	(0.06%)	0.09%	0.12%
שיעור ההוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי מתוך אשראי ממוצע לציבור***	**0.46%**	(0.01%)	(0.37%)	0.64%	0.44%
			במיליוני ש"ח		
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד					
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**7,360**	6,532	4,914	2,056	1,799
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים[1]	**7,360**	6,532	4,957	2,205	2,778
רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק	**7,360**	6,532	4,914	2,165	1,503
רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים[2]	**7,360**	6,532	4,957	2,205	2,619
הכנסות ריבית, נטו	**16,085**	13,467	9,767	8,797	9,319
רווח מימוני, נטו[3]	**17,352**	14,048	10,848	9,885	9,878
הכנסות שאינן מריבית	**5,297**	4,453	4,625	4,379	3,889
מזה - עמלות	**3,892**	3,705	3,355	3,155	3,240
סך הכנסות	**21,382**	17,920	14,392	13,176	13,208
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**1,879**	(34)	(1,220)	1,943	1,276
הוצאות תפעוליות ואחרות	**8,231**	7,972	7,803	7,501	8,776
הוצאות תפעוליות ואחרות מנוטרלות חריגים[4]	**8,231**	7,972	7,753	7,487	7,704
מזה - משכורות והוצאות נילוות	**4,492**	4,387	4,333	3,836	4,108
נתונים נוספים					
רווח נקי למניה המיוחס לבעלי המניות של הבנק - בסיסי (בש"ח)	**5.50**	4.89	3.68	1.62	1.13

* לרבות הפרשה בגין יתרות חוץ-מאזניות.

** החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. לעניין זה:
1. שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי מתוך אשראי לציבור ליום 1 בינואר 2022 לאחר יישום הוראת CECL הינו 1.80%.
2. שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מתוך אשראי לציבור ליום 1 בינואר 2022 לאחר יישום הוראת CECL הינו 1.51%.
3. בוטל המונח אשראי פגום ובמקומו מוצג אשראי לא צובר. מספרי ההשוואה לתקופות קודמות לא הוצגו מחדש. במידה ולצרכי נוחות מספרי השוואה היו מוצגים מחדש (משמע, חובות צוברים שסווגו בעבר כחובות פגומים, על-פי ההוראות החדשות לא היו נכללים במסגרת החובות שאינם צוברים), שיעור האשראי לציבור לא צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מתוך האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2021 היה 1.13%.

*** כולל הוצאה בגין בנקים וממשלות.

(1) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, רווח או הפסד מהיפרדות מישראכרט והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.

(2) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.

(3) רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

(4) אינו כולל הוצאות בגין הפרשות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים (המשך)

	ליום 31 בדצמבר				
	2023	2022	2021	2020	2019
	במיליוני ש"ח				
נתונים עיקריים מהמאזן					
סך-הכל נכסים	**686,530**	665,353	638,781	539,602	463,688
מזה - מזומנים ופיקדונות בבנקים	**107,730**	133,424	189,283	138,711	88,122
ניירות-ערך	**127,122**	107,400	71,105	71,885	59,486
אשראי לציבור, נטו	**407,381**	388,727	352,623	301,828	292,940
סיכון אשראי בעייתי, נטו*	**7,814**	6,487	7,926	9,754	8,787
אשראי לציבור שלא צובר הכנסות ריבית (NPL)*	**4,012**	3,444	2,897	3,208	3,867
סך-הכל התחייבויות	**634,100**	618,850	596,034	499,703	425,467
מזה - פיקדונות הציבור	**554,595**	532,588	525,072	435,217	361,645
פיקדונות מבנקים	**9,085**	8,696	11,601	6,591	3,520
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**21,800**	26,866	25,582	23,490	26,853
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	**52,430**	46,502	42,735	39,873	38,181
נתונים נוספים					
מחיר מניה לסוף שנה (בש"ח)	**32.9**	31.7	32.1	22.0	28.7
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2023	2022	2021	2020	2019
סך-הכל דיבידנד למניה (בש"ח)**	**1.69**	1.10	1.11	0.54[1]	0.75
מספר משרות ממוצע	**8,602**	8,562	8,694	9,027	9,392

* החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. במסגרת זו בוטל המונח אשראי פגום ובמקומו מוצג אשראי לא צובר. בנוסף, הלוואות לדיור בפיגור של 90 יום או יותר מסווגות כאשראי לא צובר. במידה ויתרת האשראי לציבור שלא צובר הכנסות ריבית (NPL) ליום 31 בדצמבר 2021 הייתה מוצגת מחדש יתרתה הייתה 3,955 מיליוני ש"ח. כמו-כן, במידה וסיכון האשראי הבעייתי נטו היה מוצג מחדש, יתרתו ליום 31 בדצמבר 2021 הייתה 7,796 מיליוני ש"ח.

** דיבידנד בגין השנה הרלוונטית.

(1) שולם כדיבידנד בעין במניות, חושב בהתבסס על שווי מניות ישראכרט ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח).

מדדי ESG עיקריים - סביבה, חברה וממשל

בנק הפועלים מהווה חלק בלתי נפרד מהכלכלה ומהחברה בישראל וכארגון פיננסי גדול, יש לו השפעה משמעותית על הסביבה והקהילה שבהן הוא פועל. מתוך אחריות זו, הבנק משלב שיקולים חברתיים, סביבתיים ושיקולי ממשל במסגרת פעילותו העסקית, לטובת כלל מחזיקי העניין, לתמיכה בצמיחתה החברתית והכלכלית של מדינת ישראל ובמהלכים הגלובליים להתמודדות עם שינויי האקלים.

הבנק מדווח מדי שנה (מאז 2008) על פעילויות אלו במסגרת דוח ESG, שנכתב על-פי תקן ה-GRI הבינלאומי והחל משנת 2021, נכתב גם על-פי תקן ה-SASB. באוקטובר 2023 פרסם הבנק לראשונה גם דוח אקלים - TCFD (Task Force on Climate-Related Financial Disclosure) המתייחס לפעילויות בתחום בשנת 2022. כמו-כן, הבנק חתום על אמנת האו"ם UN Global Compact החל משנת 2010.

להלן תמצית המדדים המרכזיים של הפעילויות שהוביל הבנק במהלך 2023 בהיבטי סביבה, חברה וממשל תאגידי. למידע נוסף על כלל פעילות הבנק בתחומים אלה, ראה דוח ESG לשנת 2023 המפורסם באתר הבנק.

Environmental - סביבה

הבנק מחויב לסייע בהתמודדות עם משבר האקלים ולתמוך במעבר לכלכלה דלת פחמן, בין היתר, באמצעות מימון והשקעות בפרויקטים המקדמים סביבה ירוקה, ניהול סיכוני סביבה ואקלים והפחתת טביעת הרגל הפחמנית הנובעת מפעילות הבנק. לפרטים בדבר ניהול סיכוני סביבה ואקלים, ראו פרק סקירת הסיכונים להלן וכן בדוח ESG לשנת 2023.

- **כ-28.2 מיליארד ש"ח -** היקף יתרות האשראי (מאזני וחוץ-מאזני) ליום 31 בדצמבר 2023 (19.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022), שהוענק לפרויקטים המקדמים סביבה ירוקה בתחומים הבאים: אנרגיות מתחדשות, בנייה ירוקה, תחבורה נקיה, התייעלות אנרגטית וטיפול בפסולת ומים.
- **כ-539 מיליון ש"ח -** סך מסגרת ההשקעות (כולל התחייבות להשקעה) בפרויקטים של אנרגיות מתחדשות ליום 31 בדצמבר 2023 (513 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022) באמצעות פועלים אקוויטי.
- **1 מיליארד דולר -** היקף הנפקת אגרות-החוב הירוקה הראשונה בישראל, שהונפקה על-ידי הבנק (בשנת 2021). ביוני 2023 הגיעה לסיומה הקצאה מלאה של מימון פרויקטים ירוקים בהתאם למסגרת אגרות-החוב. דוח ה-Impact הסופי פורסם באתר הבנק.
- **30 tCO_2e** עצימות הפליטות לכל מיליון שקל אשראי בשנת 2022 (בהשוואה ל-35 tCO_2e בשנת 2021).

המדידה נערכה על תיק האשראי של החטיבה העסקית בבנק - להרחבה ראה דוח TCFD של הבנק לשנת 2022.

- **17.5% -** שיעור צמצום טביעת הרגל הפחמנית הנובעת מהפעילות התפעולית של הבנק ביחס לשנת 2020. צמצום של 4.6% בשנת 2023 (ביחס לשנת 2022). להרחבה ראה דוח ESG של הבנק לשנת 2023.

Social - חברה

הבנק שואף לייצר השפעה מיטיבה על החברה והקהילה בישראל. כחלק משאיפה זו הבנק מקדם צמיחה של עסקים קטנים באמצעות פתרונות מימון, ליווי מקצועי וכלים תומכים, מטפח סביבת עבודה מעצימה, מקדם נגישות, תעסוקה מגוונת, והעצמה פיננסית בקרב הציבור הרחב. תקופות חירום ומלחמה מעצימות את מחויבות הבנק להתנהל באופן ערכי ואחראי ולכן השנה הבנק הגביר את פעילותו לטובת תמיכה בחברה ובקהילה, ומתן הקלות ללקוחותיו בהתמודדות עם השלכות המלחמה.

- **470 מיליון ש"ח -** סך ההטבות וההקלות (בהנחת ניצול מלא) שהציע הבנק ללקוחותיו כדי לסייע להם בהתמודדות עם השלכות המלחמה. (לא כולל השפעות עדכון מתווה בנק ישראל שפורסם ביום 4 במרץ 2024).
- **750 מיליון ש"ח -** היקף הקרן שהקים הבנק לטובת מתן הלוואות גישור עד שלושה חודשים ללא ריבית וללא עמלות על מנת לסייע ללקוחותיו בהתמודדות עם השלכות המלחמה.
- **32.7 מיליארד ש"ח -** סך יתרת האשראי למגזר העסקים הקטנים ליום 31 בדצמבר 2320 (35.0 מיליארד ש"ח בסוף 2022).
- **TOP 10 -** הבנק מדורג במקום ה-9 בסקר 'BDI' לדירוג 100 החברות שהכי טוב לעבוד בהן (בסקר שהתפרסם בחודש מאי 2023).
- **13.6%** מעובדי ועובדות הבנק משתייכים לאוכלוסיות מגוונות הנמצאות בתת ייצוג בשוק העבודה (12.3% בשנת 2022).
- **כ-45.8 מיליון ש"ח -** היקף ההשקעה של הבנק בשנת 2023 למען הקהילה (כולל 'המרכז לצמיחה פיננסית'), מתוכם 10 מיליון ש"ח הופנו לסיוע מיידי לקהילה עם פרוץ המלחמה (37.7 מיליון בשנת 2022).
- **100 מיליון ש"ח** להקמת 'קרן תקומה' - קרן סיוע ייעודית שתפעל לחיזוק ופיתוח חוסן אישי, קהילתי וכלכלי של אנשים, קהילות ועסקים בנגב המערבי.
- **69,000 שעות** התנדבות הושקעו בפעילויות שאורגנו על-ידי 'פועלים בהתנדבות' (כולל התנדבות עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל).
- **800,000 איש** לקחו חלק בפעילויות 'המרכז לצמיחה פיננסית' בשנת 2023 אשר מעביר הרצאות פרונטליות, מקנה כלים וידע באמצעות אתר יעודי והשנה אף הפעיל חמ"לים בחירום למענה על שאלות.

Governance - ממשל תאגידי

הבנק פועל בהתאם לעקרונות ממשל תאגידי כפי שאלו משתקפים בסביבה החקיקתית והרגולטורית, תוך הקפדה על הוגנות ושקיפות כלפי מחזיקי העניין. לצד זאת, מתנהל הבנק לאורם של הערכים והעקרונות התרבותיים אשר מעוגנים בקוד האתי ובחזון הבנק.

- **40% -** שיעור הנשים בדירקטוריון (בדומה לשנת 2022).
- **56.8%** מבין כלל הדרג הניהולי בבנק הן מנהלות (56% בשנת 2022), 39% מנהלות בקרב הדרג הניהולי הבכיר (38% בשנת 2022).
- **18.6%** שיפור במדד מחוברות העובדים לבנק (ביחס לסקר של מדד השינוי הארגוני לשנת 2022).
- **47.7 -** ציון מדד NPS המודד את מידת הנכונות של הלקוחות להמליץ על הבנק (בסקרים צמודי שירות) משקף שיפור של 28% בשנת 2023 (בהשוואה לציון של 37.27 בשנת 2022).

כחלק מהשאיפה להמשיך לייצר אימפקט חברתי וסביבתי גם בשנים הבאות, הבנק הגדיר יעדי ESG לשנת 2030:
בהיבט הסביבתי, הבנק שואף להגדלת המימון וההשקעות בפרויקטים המקדמים סביבה ירוקה לצד הפסקת מימון והשקעות בפרויקטים חדשים של חיפוש והפקת פחם ונפט. כמו-כן, הבנק ינהל את סיכוני הסביבה והאקלים בפעילותו העסקית, ילווה את לקוחותיו במעבר לכלכלה דלת פחמן וימשיך לפעול להפחתת המדרך הפחמני שלו. בהיבט החברתי, הבנק שואף לקדם שוויון מגדרי באמצעות העלאת הייצוג הנשי בהנהלה הבכירה ולקדם גיוון תעסוקתי, באמצעות העלאת שיעור עובדות ועובדי הבנק מאוכלוסיות מגוונות.

1.4. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

הבנק מבצע בחינה מקיפה להערכת הסיכונים אליהם הוא חשוף ואומד את המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי, סיכון ציות וסיכון מודל.
סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי (אשר יכול להתממש דרך סיכוני אשראי, השקעה, שוק ועוד), וסיכון סביבתי.
בתאריך ה-7 לאוקטובר 2023 פרצה מלחמת "חרבות ברזל". למידע נוסף על הסיכונים ככלל ועל פוטנציאל השפעות המלחמה ראה פרק סיכונים מובילים ומתפתחים, פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל ופרק סקירת הסיכונים להלן והדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023.

1.5. יעדים ואסטרטגיה עסקית

בסוף שנת 2022, אישרו הנהלת ודירקטוריון הבנק תכנית אסטרטגית רב-שנתית - 'פועלים 2026', לשנים 2023 עד 2026, אשר מטרתה לחזק את מעמדו של בנק הפועלים כבנק מוביל בישראל. עקרונות התכנית תומכים בהמשך צמיחה אחראית, שימור עמדת המובילות של הבנק וקפיצת מדרגה בשירות ללקוחות. התכנית ממוקדת בביצועים, ערך ללקוח, מיצוי מיטבי של תשתיות ומשאבים ופיתוח חדשנות מבדלת ומשפיעה. בשנת 2023 הבנק פעל ליישום המיקודים האסטרטגיים שנקבעו לשנה זו.
התכנית האסטרטגית 'פועלים 2026' מהווה המשך ליישום המוצלח של אסטרטגיית הצמיחה בפעילות הליבה בשנים 2022-2021, המתבטאת בשיפור מהותי בתוצאות העסקיות ובמומנטום של הבנק.
התכנית האסטרטגית של הבנק גובשה בראי החזון שאימץ הבנק - "מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות משפיעה, מתחדשת והוגנת ללקוחותינו".
חזון הבנק הינו בהלימה לערכים סביבתיים חברתיים ואתיים (ESG) שמקדם הבנק לאורך השנים, מתוך אחריות והכרה בחשיבותה של בנקאות משפיעה על החברה, הקהילה והסביבה (למידע נוסף ראה פרק מדדי ESG עיקריים - סביבה, חברה וממשל לעיל).
מאז ה-7 באוקטובר 2023 ולמועד הדוח, ישראל נמצאת במצב מלחמה. בשלב זה, קיים קושי בהערכת התפתחות המלחמה ומשכה, ובהתאם הערכת השפעותיה על הסביבה העסקית. הפוטנציאל לשינויים עתידיים בהנחות העבודה לתכנית האסטרטגית נבחן באופן עיתי. בהתאם לבחינה זו, עקרונות ויעדי התכנית האסטרטגית נותרו בעינם.

1.5.1. תהליך גיבוש התכנית האסטרטגית - 'פועלים 2026'

'פועלים 2026', הינה תכנית אסטרטגית רב שנתית המגדירה את עמודי התווך האסטרטגיים ואת צירי השינוי הנדרשים בכדי להשיג צמיחה בת קיימא, וכוללת מגוון יוזמות עסקיות בכלל תחומי הפעילות של הבנק. התכנית ממוקדת במספר נדבכים, אשר השגת המטרות האסטרטגיות באמצעותן, תהווה את הבסיס להמשך צמיחה אחראית, בין היתר בזכות המיקוד בסגמנטי לקוחות מובילים של הבנק, בפעילות הבנקאות הקמעונאית, הבנקאות העסקית ושוק ההון, תוך שיפור משמעותי בשירות ללקוחות.
תהליך ייזום וגיבוש התכנית האסטרטגית וקביעת היעדים ל'פועלים 2026', התקיים לאורך שנת 2022, בשיתוף חברת ייעוץ בינלאומית מובילה והינו תוצר של עבודה מאומצת חוצת חטיבות. במהלך 2023 נבחנה התכנית 'פועלים 2026' בראי השינויים בסביבה העסקית והדגשים לשנת 2024, ומוקדו הצעדים להמשך. בתהליך זה, נבחנו השינויים והמגמות בכלכלה הגלובלית והישראלית, מהלכי הרגולציה ומגמות בסביבה התחרותית. כמו-כן, ניתנה תשומת לב לשינויי המגמה בהתנהגות הצרכנים בצריכת שירותים פיננסיים בערוצים ישירים. בנוסף, נלקחו בחשבון תרחישים עתידיים לענף הבנקאות כפי שפורסמו על-ידי ועדת באזל לענייני בנקאות בפברואר 2018, אשר עודם רלוונטיים כיום. בבנקאות הקמעונאית (לקוחות פרטיים ועסקים קטנים), קיימת סבירות להתממשות מדורגת על פני שנים, של תרחיש "הבנק המבוזר", בו יבוזרו השירותים הפיננסיים בין בנקים ושחקנים טכנולוגיים. בבנקאות העסקית והמסחרית, קיימת סבירות להתממשות תרחיש "הבנק המשופר", לאור תהליך מקיף של מודרניזציה, אוטומציה ודיגיטציה שעוברים הבנקים המסורתיים כיום.

האסטרטגיה העסקית של הבנק מבוססת על מספר צירים מרכזיים:

א. חיזוק מובילות הבנק בבנקאות הליבה

התכנית האסטרטגית שמה למטרה למנף ולחזק את מובילותו של הבנק כבנק אוניברסלי בישראל במוצרי הליבה הבנקאיים, ללקוחות קמעונאיים, עסקיים ושוק ההון. עבור הלקוחות הקמעונאיים התכנית שמה דגש על המשך שיפור השירות וערוצי התקשורת עם הלקוח, בתפיסת Digital First, ועל מיקוד בסגמנטי לקוחות מובילים, ובהם לקוחות הבנקאות הפרטית והעסקים הקטנים. בנוסף, הבנק ימשיך לפעול למינוף פריסת הרשת הסניפית והתאמתה התפעולית לטובת מיקוד בייעוץ ומכירת מוצרים ושירותים מורכבים. במסגרת המהלך, בוחן הבנק את עדכון מודל ההפעלה הקמעונאי כאשר בעזרת השינוי ייהנו כלל הלקוחות מזמינות דיגיטלית מלאה ומחוויית שירות רציפה על פני הערוצים (דיגיטל, תקשורת כתובה, שירות טלפוני ופיסי). עבור הלקוחות העסקיים, הבנק ממשיך ומחזק את מובילותו בתחום התשתיות, הסינדיקציה, נדל"ן ופעילות שוק ההון, וכן ממשיך לפעול לחיזוק הצמיחה במגזר ההיי-טק ולקידום מוצרים מתחום ה-ESG.

עבור כלל הלקוחות, חיזוק מובילות הבנק יושג בין היתר באמצעות מינוף בסיס הלקוחות הרחב ליישומי דאטה מתקדמים, ייזום אנליטי ובחינת שילוב עולמות ה-GenAI במסעות לקוח ותהליכים תפעוליים, לטובת שיפור השירות וקיצור זמני SLA. בנוסף, הבנק יפעל להמשך הפיכת הארגון למונחה דאטה תוך הפקת תובנות ועיבוד מידע מתקדם.

ב. מיצוי משאבים והגברת הפריון

מיצוי משאבים והגברת הפריון הינו נדבך נוסף בתכנית, שיישומו המיטבי יעניק יתרון תחרותי לבנק. נדבך זה עוסק במספר עולמות תוכן, בהם משאבים פיננסיים, טכנולוגיים והון אנושי, לצד ייעול תהליכים עסקיים ותפעוליים.

בעולם המשאבים הפיננסים, הבנק ממשיך בביצוע מהלכים רוחביים בתחום יעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות (ALM) והמשך הגברת היעילות בצריכת נכסי סיכון (RWA), על-ידי יישום ושימוש ב-Best Practices גלובליים וביצוע מהלכי עומק בשיתוף כלל חטיבות הבנק.

בעולם המשאבים הטכנולוגים הבנק משקיע משאבים מהותיים בפרויקט מודרניזציה של תשתיות מערכות הליבה, אשר מהווה חלק מרכזי בהפיכת הבנק למתקדם וחדשני. הבנק פועל לייחד משאבים לפיתוח טכנולוגיה בעלת ערך ללקוחות הבנק, תוך השקעה מתמדת בתשתיות תומכות, דיגיטציה ואוטומציה תוך שמירה על יציבות והמשכיות עסקית.

כמו-כן, הבנק פועל לפישוט וייעול אינטראקציות תהליכיות פנימיות בתוך הארגון. במסגרת זו, הוקמה החטיבה לשירותים בנקאיים המרכזת מומחיות וחדשנות תהליכית וטכנולוגית בשירות הבנקאי ללקוחות. החטיבה פעלה במהלך 2023, וממשיכה כל העת, בגיבוש תהליכים חדשניים לשיפור השירות והתפעול בתוך הבנק, זאת תוך הטמעת תרבות ארגונית המאמצת שינויים והמשך השקעה בהון האנושי, ומינוף וחיזוק יכולותיו.

כמנוע צמיחה נוסף, מאיץ הבנק הטמעת מתודולוגיות Agile והפעלת הכוח והמשאב האנושי במודל Tribes, מהלך אשר הבנק מוביל בו בזירה העסקית ויביא לשילובם ההדוק של הגורמים הטכנולוגים והגורמים העסקיים לטובת שיפור וקיצור ה-Time to Market (TTM) והשלמת התוצר (Delivery) כיתרון תחרותי. אלו יאפשרו השקה מהירה של מוצרים, גיוון שירותים ופיתוח הצעות ערך חדשניות ללקוחות הבנק, בדומה לבנקים מובילים בעולם.

בהתאם לכך, בתחילת השנה אישר דירקטוריון הבנק את הקמתם של שלושה שבטים (Tribes) נוספים הפועלים לפי מתודולוגית Agile. שיטת העבודה האג'ילית מהווה חלק מיעדי התכנית האסטרטגית של הבנק ויתרון תחרותי בתוצר.

ג. חדשנות מבדלת ומשפיעה

כתמיכה באסטרטגיה, הבנק ימשיך לאתר הזדמנויות ולפתח יוזמות חדשניות התומכות ביעדים העסקיים ובלקוחות במיקוד. הבנק יפעל לגיבוש הצעות ערך ייחודיות ומבדלות לתעשייה, תוך מיצוי פוטנציאל הבנקאות הפתוחה לביסוס הבנקאות העתידית, איתור ושילוב טכנולוגיות ופתרונות של צדדים שלישיים מהאקו-סיסטם בישראל ובעולם, לטובת, בין היתר, ייעול תהליכים תפעוליים ושיפור השירות ללקוחותיו. אפליקציית bit, בה פעילים כיום כ-3 מיליון משתמשים, אשר ככלל, כשני שלישים מתוכם מנהלים את פעילותם העיקרית בבנקים אחרים, ממשיכה להוות בסיס לפיתוח מוצרים בנקאיים חדשים, תוך המשך הרחבת תחומי הפעילות של bit בעולמות התשלומים וגיבוש הצעות ערך חדשניות וייחודיות.

1.5.2. שינויים ארגוניים

במהלך שנת 2023, אישר דירקטוריון הבנק מספר שינויים ארגוניים, מתוך מטרה למקד ולממש בצורה הטובה ביותר את היתרונות והנכסים של הבנק, תוך הגברת יכולות הצמיחה, האצת התכנית האסטרטגית והשאת הערך.

בהתאם לכך, הואצה כאמור הקמת השבטים העסקיים-טכנולוגיים בשיטת העבודה האג'ילית וכן בוצעו שינויים לטובת מיקוד וחיזוק הערוצים והיכולות הדיגיטליות של הבנק, בין היתר בעולמות המוצרים והמערכות התומכות.

1.5.3. מידע צופה פני עתיד

האסטרטגיה ותכניות העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט בפרק זה בכל הקשור בתכניות פעולה וכוונות הבנק הינו "מידע צופה פני עתיד".

התכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמיוחד בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופה של שינויים וטלטלות בכלכלה הגלובלית והמערכת הפיננסית בעולם, קיימת מידה לא מבוטלת של אי ודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שההנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתכניות לעתיד לא יתממשו, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלו יש לציין את הסביבה העסקית בישראל ובעולם ותנאי המאקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס לריבית המשתנה בעולם ובישראל, השינוי באינפלציה, למצב הכלכלה העולמית, למצב הכלכלי המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור כאמור, ולשינויים הרגולטוריים והמגבלות החלות על הבנק במסגרתן.

2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

2.1.1. סקירה כלכלית ופיננסית

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

המשק צמח בשנת 2023 בשיעור של 2.0%, זאת הודות לשלושת הרבעונים הראשונים של השנה בהם הצמיחה הממוצעת עמדה על 2.4% (במונחים שנתיים). מלחמת חרבות ברזל, החלה בסמוך לתחילת הרבעון הרביעי, ואומדנים ראשוניים מעלים שהתוצר ברבעון זה התכווץ בשיעור שנתי חד של 19.4%. המלחמה, בשלביה הראשונים, הביאה לשיתוק כלכלי נרחב כמעט בכל ענפי המשק, אולם ככל שהמלחמה נמשכה החלה להיווצר שגרה כלכלית ברוב ענפי המשק. עדיין קיימים מספר ענפי משק בהם הפעילות לא שבה לסדרה, בעיקר בתחום הבנייה שמושפע מאי-כניסת עובדים פלשתינים לישראל, או תיירות החוץ שכמעט לא קיימת עתה. הצריכה הפרטית שבה בהדרגה לרמה של טרום המלחמה, זאת הודות לתמיכה ממשלתית למשקי הבית והעסקים שנפגעו מהמלחמה. כמו-כן ניכרת הסטה של צריכה מחו"ל לשוק המקומי, לאור ירידה במספר הנוסעים לחו"ל. נכון לחודש פברואר 2024, עצימות המלחמה ירדה וניכרת התאוששות בפעילות הכלכלית, אך כפי שצוין מספר ענפי משק לא שבו לפעילות סדירה, וכמו-כן כאחוז אחד מאוכלוסיית המדינה שמקום מגוריהם סמוך לגבול הלבנון או לרצועת עזה, לא שבו עדיין לביתם. מצב זה משתקף גם בנתוני שוק העבודה - שיעור האבטלה הרשמי אומנם כמעט לא השתנה במהלך התקופה, אך עובדים רבים נעדרו באופן זמני ממקום עבודתם, ואלו כוללים לדוגמה מפונים, או כאלו שהועסקו בענפי משק שנפגעו בעקבות המלחמה. שיעורם של עובדים אלו הגיע בחודש דצמבר ל-3% מכוח העבודה, והוא ירד בחודש ינואר 2024 לרמה של 1.4% מכוח העבודה. אוכלוסייה זו מקבלת ברובה פיצוי כזה או אחר מהממשלה, ולכן כוח הקנייה שלה לא נפגע משמעותית, אך למצב זה, ככל שיתמשך, עשויות להיות השלכות שליליות על שוק העבודה, וכמובן על תקציב המדינה.

המלחמה העלתה את סיכון המדינה, דבר שהתבטא בעליית פרמיית הסיכון של מדינת ישראל בשווקים הפיננסיים, בהורדת דירוג האשראי בידי חברת הדירוג מוד'יס ל-A2 עם אופק דירוג שלילי, הפחתת תחזית הדירוג בידי S&P, וצירוף לרשימת מעקב השלילית בידי פיץ'. הימשכות המלחמה וההרעה הפיסקאלית מעלים את הסיכון להפחתת דירוג האשראי של מדינת ישראל גם על ידי שתי החברות שטרם עשו זאת. דירוג האשראי של הבנקים הופחת אף הוא בידי מוד'יס, וכן תחזית הדירוג עודכנה לשלילית. S&P הורידה את תחזית הדירוג לשלילית ופיץ' העמידה את הבנקים ברשימת מעקב שלילית. חזרת המשק לתוואי צמיחה מהירה ושיקום הפגיעה ביישובי העוטף והצפון מהווים עתה אתגר לאומי. ישראל התמודדה כבר בעבר בהצלחה עם תקופות של הרעה ביטחונית עם השלכות פיסקאליות. תנאי הרקע הנוכחיים יוצרים מורכבות, שכן הסביבה הכלכלית העולמית גם היא פחות תומכת. הריביות בעולם עדיין גבוהות, ההשקעות בחברות ההיי-טק נסוגו וכאמור ענף הבנייה לא חזר לפעילות מלאה. תקציב הביטחון צפוי לעלות בשנים הקרובות באופן ניכר, והוא נוטל משאבים מהמשק. בצד החיובי ניתן לציין שהכלכלה הגיעה למלחמה איתנה, עם חובות נמוכים ומגזר פיננסי יציב. הבנק מעריך כי גורמים אלו יסייעו למשק לצלוח גם את המשבר הנוכחי.

התפתחויות בכלכלה העולמית

שנת 2023 נפתחה כשהאינפלציה עדיין גבוהה, צפי להמשך ריסון מוניטרי, מלחמה באוקראינה ומתיחות גוברת בין ארצות-הברית לבין סין. בניגוד להערכות הרווחות הכלכלה העולמית הפתיעה והמשיכה לצמוח בשיעורים נאים, אם כי נרשמה שונות גבוהה בין אזורים שונים בעולם. הצריכה הפרטית הוסיפה לגדול, בייחוד בארצות-הברית, למרות השחיקה המתמשכת בכוח הקניה של משקי הבית. בסיכום שנת 2023, התוצר העולמי צמח, על-פי הערכות של קרן המטבע הבינלאומית בכ-3.1%. בארצות-הברית התוצר צמח בכ-2.5%, בגוש האירו נרשמה צמיחה מתונה של כ-0.5%, ובסין הצמיחה האיצה לרמה של 5.2%. שוקי העבודה הוסיפו להתאפיין בלחצים לעליית שכר ושיעורי אבטלה נמוכים המשקפים מצב של תעסוקה מלאה. בחודש אוגוסט 2023 הפחיתה חברת דירוג האשראי פיץ' את דירוג החוב של ממשלת ארצות-הברית מרמה של AAA לרמה של AA+. הפחתת הדירוג הוסברה בהרעה מתמשכת במצב הפיסקלי של ארצות-הברית וצפי להאטה בצמיחה.

עליות הריבית האטו את האינפלציה בשנה האחרונה וב-12 החודשים שהסתיימו בדצמבר 2023 הסתכמה האינפלציה בארצות-הברית ב-3.4% ובגוש האירו ב-2.9%. הבנקים המרכזיים העלו את הריבית בשלושת הרבעונים הראשונים של 2023 וברבעון האחרון שיעורי הריבית נותרו ללא שינוי. הפד האמריקני העלה את הריבית לרמה של 5.50%, וה-ECB האירופאי העלה את הריבית על הפיקדונות לרמה של 4.0%. הבנקים המרכזיים אותתו שתהליך העלאות הריבית הגיע לסיומו, ושבמהלך שנת 2024 הריבית תחל לרדת.

המלחמה בישראל הגבירה את המתיחות הבין גושית בעולם. ארצות-הברית ובריטניה כבר תקפו מטרות ברחבי תימן, על רקע תקיפות של ספינות בינלאומיות בים האדום בידי החות'ים בתימן, וגם במוקדים נוספים בעולם נרשמת הסלמה ביטחונית.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית

שנת 2023 הסתיימה עם גירעון תקציבי גבוה שהגיע לשיעור של 4.2% מהתוצר, זאת לעומת עודף תקציבי של 0.6% מהתוצר בשנה הקודמת, ויעד גירעון של 0.9% תוצר. ירידה בהכנסות ממסים החלה להסתמן עוד בתחילת השנה, זאת לאור האטה בפעילות של ענפי משק עתירי מסים כמו נדל"ן והיי-טק. אולם מקור מרבית העלייה בגירעון הוא במלחמת חרבות ברזל. בצד ההוצאות עלו הוצאות הביטחון, וההוצאות האזרחיות לטיפול במפונים, פיצוי לעסקים ולמשקי הבית. הירידה בהכנסות ממסים החריפה מאוד עם פרוץ המלחמה. יחס החוב הממשלתי לתוצר שעמד על 60% בסוף 2022 עלה לשיעור של כ-62% בסוף 2023. בחודש ינואר אישרה הממשלה תקציב לשנת 2024, הכולל עלייה חדה של כ-55 מיליארד שקלים בתקציב משרד הביטחון. הגירעון התקציבי צפוי על-פי התכנית לעמוד על 6.6% מהתוצר. העלייה החדה בגירעון מעמידה את דירוג האשראי של המדינה בסיכון. שתי חברות דירוג הכניסו את ישראל לרשימת מעקב שלילית, וחברה אחת הפחיתה את תחזית דירוג האשראי לשלילית. תקציב הביטחון צפוי על-פי כל הערכות להיות גבוה באופן ניכר מזה של טרום המלחמה. מימון העלייה בהוצאות הביטחון והוצאות בגין שירות החוב שעלה, ידרשו עלייה במסים. תקציב הממשלה כולל לדוגמה הצעה להעלות את שיעור המע"מ החל משנת 2025 בנקודת אחוז, וכן להחיל תשלום מיוחד על הבנקים לתקופה מוגבלת של כשנתיים, לשם השגת יעדי התקציב.

ריבית בנק ישראל עלתה במהלך המחצית הראשונה של השנה מרמה של 3.25% ל-4.75% ביולי, ונותרה ברמה זו עד סוף השנה. בחודש ינואר 2024, בעקבות ירידה באינפלציה, הופחתה ריבית בנק ישראל ל-4.5%. בנק ישראל הותיר את הריבית ללא שינוי בהחלטה בחודש פברואר 2024. השווקים הפיננסיים מגלמים עתה המשך ירידה בריבית עד לרמה של כ-3.75% בסוף 2024. עם פרוץ המלחמה הפעיל בנק ישראל שורה של כלים נוספים החל ממכירת מטבע-חוץ, הספקת נזילות בשוק ההחלף וכן הלוואות מוניטריות בריבית נמוכה מריבית בנק ישראל לשם הקלה בתנאי האשראי לעסקים קטנים וזעירים שנפגעו מהמלחמה. כמו-כן הפיקוח על הבנקים קידם מתווה הקלות ללקוחות הבנקים וחברות כרטיסי האשראי.

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן "הידוע" עלה בשנת 2023 בשיעור של 3.3%. המדד "בגין" עלה בשיעור של 3.0%. האינפלציה התמתנה במהלך השנה בדומה למגמות שנצפו הן בארצות-הברית והן באירופה. התמתנות האינפלציה בולטת במחירי המוצרים, בעוד שעליית מחירי השירותים נותרה יחסית גבוהה, אם כי גם היא התמתנה. המלחמה פעלה כנראה למיתון האינפלציה ברבעון הרביעי של השנה, והשפעתה בלטה בעצירת העלייה של מחירי שכר-דירה. הציפיות לאינפלציה לא השתנו באופן מהותי בעקבות המלחמה, והן נותרו מעוגנות ביעד האינפלציה. על אף ששיעור האינפלציה הגיע בסוף השנה לתחום היעד בישראל, אי-הוודאות סביב השמירה על יציבות המחירים היא גבוהה, בין היתר לאור הגירעון התקציבי הגבוה וקצב עליית השכר במשק.

מדד המחירים לצרכן לחודש ינואר 2024 נותר ללא שינוי ושיעור האינפלציה השנתי ירד לרמה של 2.6%.

השקל פוחת במהלך שנת 2023 בשיעור של 3.1% מול הדולר האמריקאי, ומול האירו פוחת ב-2.0%. תנודתיות שער החליפין במהלך השנה הייתה גבוהה זאת בהשפעת אי-הוודאות הפוליטית סביב השינויים במערכת המשפט והמלחמה שפרצה ברבעון הרביעי. עם פרוץ המלחמה גברו לחצי הפיחות ובנק ישראל יצא בתכנית למכירת מטבע-חוץ, בהיקף של עד 30 מיליארד דולר מתוך יתרות מטבע-החוץ, וזאת בכדי לבלום את קצב הפיחות, ולסייע לייצוב השווקים. במסגרת התכנית מכר בנק ישראל מטבע-חוץ בהיקף של 8.2 מיליארד דולר בחודש אוקטובר וכ-340 מיליון דולר בנובמבר. בנק ישראל לא המשיך למכור מטבע-חוץ ביתרת השנה, זאת נוכח התחזקות השקל.

שוקי הכספים וההון

שנת 2023 אופיינה בתנודתיות גבוהה בשווקים הפיננסיים בעולם, על רקע המשך העלאות הריבית והתגברות החששות מפגיעה בפעילות הכלכלית, אך בסיכום שנת 2023 נרשמו במרבית מדדי המניות בעולם עליות שערים חדות. מדד ה-S&P500 בארצות-הברית עלה בשיעור של 24.2%, מדד הנאסדק עלה ב-43.4% ומדד המניות האירופי ה-STOXX_EUROPE_50 עלה ב-19.2%. מדד ת"א 125 עלה בסיכום שנת 2023 בשיעור של 4.1%, שיעור מתון יחסית לעליות החדות שנרשמו בעולם, זאת בין היתר, בהשפעת המלחמה בישראל והרפורמה במערכת המשפט אשר הגבירו את אי-הוודאות בשנת 2023. מחזורי המסחר היומיים במניות ובמכשירים המירים בשנת 2023 ירדו לרמה ממוצעת של 2.0 מיליארד שקל, לעומת רמה ממוצעת של 2.3 מיליארד שקל בשנת 2022.

בשוקי אגרות-החוב נרשמה תנודתיות גבוהה שהגיעה לשיאה ברבעון האחרון של השנה, כשתשואות אגרות-החוב לטווחים הארוכים בארצות-הברית ובישראל, הגיעו לשיא של יותר מעשור, אך רשמו מיד לאחר מכן התמתנות ניכרת. תשואת איגרת-החוב הממשלתית לטווח של עשר שנים בישראל עלתה מרמה של 3.56% בסוף שנת 2022 לרמה של 4.80% בסוף אוקטובר, על רקע חשש מהשפעות המלחמה על הגירעון בישראל, אך התמתנה לרמה של 4.09% בסוף שנת 2023. תשואת איגרת החוב לעשר שנים בארצות-הברית עלתה במהלך השנה מרמה של 3.88% לרמה של 5.0% באוקטובר, על רקע החשש מגירעון גבוה בארצות-הברית, אך התמתנה בדצמבר עד לרמה של 3.88% בסוף השנה.

בשנת 2023 מדד אגרות-החוב הממשלתיות השקליות עלה ב-1.3% ומדד אגרות-החוב הממשלתיות הצמודות ירד ב-0.4%. במדד אגרות-החוב הקונצרניות הכללי נרשמה עלייה של 6.3% ומרווחי התשואה לעומת אגרות-החוב הממשלתיות ירדו בסוף 2023 לרמה של 2.0%, לעומת 2.2% בסוף שנת 2022. גיוסי החוב של החברות הישראליות הלא פיננסיות באמצעות אגרות-חוב הסתכמו בשנת 2023 בכ-48 מיליארד ש"ח, בדומה לגיוסי החוב בשנת 2022.

תרשים 1-2: תשואות אגרות-חוב ממשלתי, מדד המחירים לצרכן, ריביות ושוק המניות

מדד המחירים לצרכן
שיעור שינוי חודשי לעומת מקבילו אשתקד, באחוזים

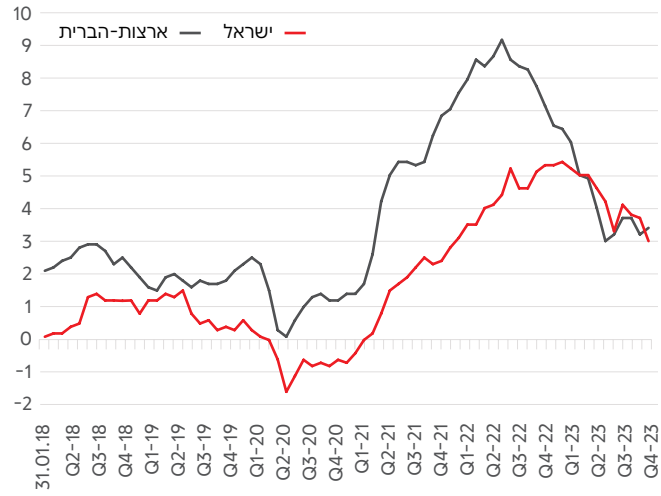

ריביות
סוף תקופה, באחוזים

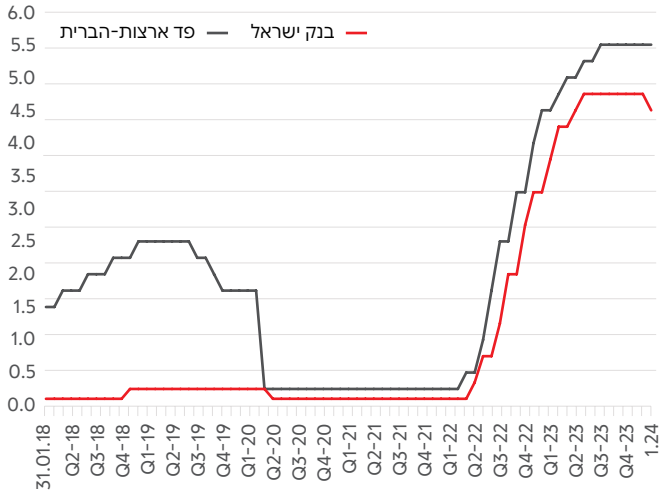

שוק המניות
סוף תקופה, מונחי מטבע מקומי

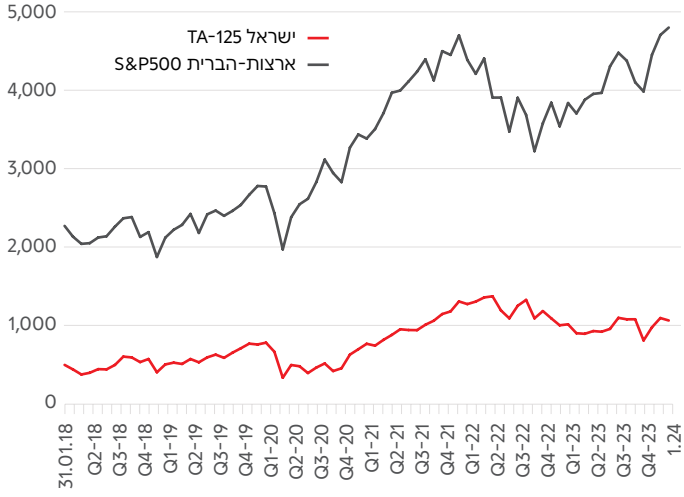

תשואות אגרות-חוב ממשלתי ל-10 שנים
באחוזים

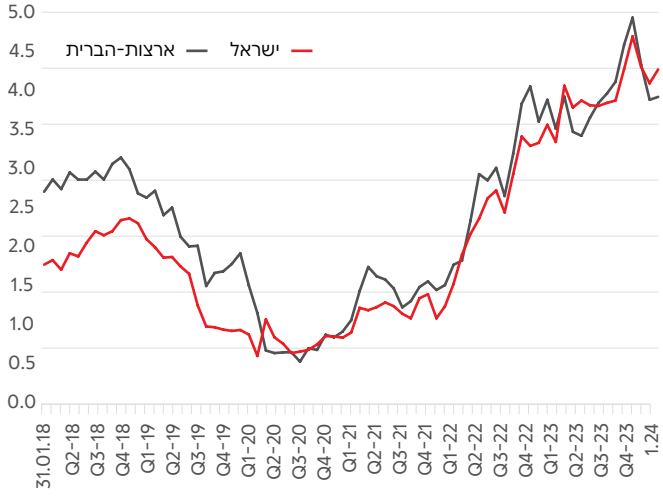

2.1.2. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- **סביבת המאקרו:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. טרם מלחמת חרבות ברזל הסיכונים למשק נבעו מהאטה כלכלית על רקע הנסיבות הגלובליות בשילוב עם סביבת ריבית גבוהה, שהביאה להאטה בענף הנדל"ן ובענפים נוספים, ירידה בהשקעות בענף ההיי-טק והשלכות אפשריות של קידום שינויים במערכת המשפט בהיעדר הסכמה רחבה שהובילה הממשלה. המלחמה הביאה להעצמת סיכוני המאקרו מסיבות אחרות, כמפורט להלן, כאשר הגורמים שהשפיעו טרם המלחמה הינם בעלי השפעה פחותה בשלב זה. התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המאקרו תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון.
- **מלחמת חרבות ברזל והמשק בישראל:** המלחמה שהחלה ביום 7 באוקטובר 2023 גרמה, בין היתר, לשיבושים בפעילות הכלכלית במשק הישראלי ברבעון הרביעי נוכח גיוס מילואים נרחב, השבתה חלקית של פעילות המסחר, ירידה בצריכה, עלייה משמעותית בהוצאות הממשלה ובגרעון הפיסקאלי והתכווצות חדה בתוצר. בעוד שהצריכה הפרטית התאוששה ברובה לקראת סוף הרבעון הרביעי של שנת 2023 ובמהלך החודשים ינואר-פברואר 2024 והיקף גיוס המילואים צומצם, קיימים ענפים בהם הפגיעה עדיין משמעותית, בעיקר בתחום הבנייה שמושפע מאי-כניסת עובדים פלשתינים לישראל, ותיירות החוץ שכמעט לא קיימת עתה. בשוק העבודה, שיעור האבטלה בחודש דצמבר 2023 נמצא אמנם ברמה נמוכה של 3.1%, אולם מספר גבוה של עובדים עדיין מוגדרים כחסרים זמנית מכוח העבודה בשל סיבות כלכליות, ובכלל זה עובדים שפונו מביתם, או כאלו שהועסקו בענפים כמו בנייה ותיירות. למלחמה, ובפרט ככל שתתמשך ו/או תתרחב לגזרת הצפון, פוטנציאל להשפעה שלילית על שוק העבודה, תקציב המדינה, המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו.

  המלחמה העלתה את סיכון המדינה, דבר שהתבטא בעליית פרמיית הסיכון של מדינת ישראל בשווקים הפיננסיים, בהורדת דירוג האשראי על-ידי חברת הדירוג מוד'יס ל-A2 עם אופק דירוג שלילי, הפחתת תחזית הדירוג על-ידי S&P, וצירוף לרשימת המעקב השלילית בידי פיץ'. הימשכות המלחמה וההרעה הפיסקאלית מעלים את הסיכון להפחתת דירוג האשראי של מדינת ישראל גם בידי שתי חברות אלו. ככל שתתרחש ירידת דירוג האשראי של מדינת ישראל על-ידי S&P הדבר עלול להביא, נכון למועד הדוח, לפגיעה ישירה של כ-0.24% וכ-0.30% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל של הבנק, בהתאמה. נדגיש כי החל משנת 2021 משתמש הבנק בדירוג S&P למדינות כמדרג יחיד לצרכי מדידת הלימות ההון, ובהתאם, להורדת דירוג על-ידי חברות אחרות, כמו מודי'ס, שהתרחשו ו/או עלולות להתרחש, אין השפעה ישירה על יחס ההון.

  דירוג האשראי של הבנקים הופחת אף הוא בידי מוד'יס, וכן תחזית הדירוג עברה לשלילית. S&P הפחיתה את תחזית הדירוג ופיץ' העמידה את הבנקים ברשימת המעקב השלילית. אין ביכולת הבנק להעריך בשלב זה כיצד תתפתח המלחמה, את ההשפעות הכלכליות והפיננסיות שלה ואת משכן, ובהתאם קיים קושי להעריך את ההשפעות העתידיות על מצב לקוחותיו של הבנק והבנק עצמו ועל הסיכונים השונים. הבנק פועל לתמיכה בלקוחותיו ובתושבי עוטף עזה. לפירוט ראה פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל להלן ופרק סקירה כלכלית ופיננסית לעיל.

  הכלכלה הגלובלית: האינפלציה בעולם החלה אמנם לרדת, אך מדיניות הבנקים המרכזיים עודנה מרסנת. על רקע המדיניות המוניטרית המרסנת הצמיחה בעולם הפתיעה לטובה, בדגש על ארצות-הברית, ושוקי העבודה מוסיפים להתאפיין בעודף ביקוש לעובדים, לחצים לעליית שכר ושיעורי אבטלה נמוכים. השווקים מגלמים כעת ציפיות לירידה הדרגתית בריביות בעולם במחצית השנייה של שנת 2024, כאשר הבנקים המרכזיים מאותתים על ירידה, אך איטית יותר. המלחמה בישראל והאירועים במזה"ת ככלל, שמגיעים בהמשך למלחמה באוקראינה ולמתיחויות באזורים נוספים בעולם, מגבירים את המתח הבין גושי ויוצרים סיכונים להמשך הצמיחה.
- **סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים מביאים להפניית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקרות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי בקרה אלו מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצונית בתור הגנה היקפית. יצוין כי מעבר עובדים לעבודה מרחוק, מעבר למחשוב ענן ודיגיטציה מוגברת בפעילות הבנק ובכללה גידול בעבודה מרחוק מול לקוחות, במקביל לגידול באיומים ובניסיונות תקיפה על הבנק ועל לקוחותיו מעצימים את הסיכון. במסגרת המלחמה גדל מספר מתקפות הסייבר על מטרות בישראל ובכללן הבנק, עד כה ללא פגיעה בפעילותו, וגדל היקף ניסיונות ההונאה כנגד הבנק ולקוחותיו. הבנק פועל במטרה לצמצם את הסיכון.
- **הסביבה הרגולטורית בארץ ובחו"ל:** לרפורמות רגולטוריות מקומיות ובינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובחו"ל. בישראל גובשו בשנים האחרונות מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר הגברת התחרות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום, אשר חלקן עוסק בהתערבות ישירה במחירים ובריביות במערכת הבנקאית. הצעה הנמצאת בשלבי גיבוש מתקדמים היא הטלת תשלום מיוחד על הבנקים לשנים 2025-2024 לאור המלחמה. בין ההצעות והצעדים המוצעים הנוספים נכללים הודעת רשות התחרות בדבר אפשרות הכרזה על בנקים כקבוצת ריכוז ומתן הוראות בנושא, הצעת משרד האוצר ליצירת פיקדון ברירת מחדל, התערבות חקיקתית ישירה בריביות פיקדונות, עו"ש ומשכנתאות באמצעות הגשת הצעות חוק פרטיות, טיוטת תיקוני חקיקה שרשות ניירות-ערך מציעה לגבי הוצאת קרנות כספיות מחוק הייעוץ ויצירת קרנות כספיות הדומות במאפייניהן לפיקדונות ומתווה מדורג של רישוי ורגולציה לגופים חוץ בנקאיים. להרחבה ראו פרק יוזמות רגולטוריות בדוח ממשל תאגידי. היוזמות והמגמות הרגולטוריות עשויות להשפיע לרעה על המערכת הבנקאית ובכלל זה על הבנק. בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעות של שינויים אלה על הבנק, ככל שיתרחשו. כמו-כן, ייתכן כי השפעות אלו לא יהיו מיידיות, אלא השפעות איטיות ומתמשכות לאורך זמן, שתגזרנה מתהליכי השינוי ההדרגתי בסביבת הבנק (לקוחותיו, שחקנים בשוק וכדומה), לצד היערכות הדרגתית של הבנק להתאמות הדרושות בפעילותו. נציין כי גם להארכות והרחבות של מתווי סיוע ללקוחות עשויות להיות השפעות על תוצאות הבנק.

- **סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות מצד חברות ביג-טק (אפל, גוגל, אמזון ועוד), חברות פינטק ובנקים דיגיטליים, לצד חדירה של טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי, עלולים להשפיע משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם בטווח הבינוני-ארוך. לצד זאת, שינויים רגולטוריים ותחרותיים בזירה המקומית, בדגש על מהלכים להגברת התחרות במערכת הבנקאית ובכללם הצעה למתווה מדורג לרישוי ורגולציה לגופים חוץ בנקאיים, ניוד חשבונות בנק ובנקאות פתוחה, כמו גם תחרות במגזר העסקי, העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק ובכלל זה על מרווחי האשראי שלו. הבנק גיבש תכנית אסטרטגית מקיפה עד לשנת 2026 הכוללת, בין היתר, ביצוע צעדים בתחומי הליבה של הבנק, חדשנות, טכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד, כדי לתת מענה לאיומים ומעדכן אותה באופן תקופתי.
- **סיכון הציות:** תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות סנקציות בינלאומיות), מתן ייעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), היבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או שירותים ללקוחות, או הוראות בעלות אופי דומה. התממשות הסיכון בעולם באה לידי ביטוי בהמשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים עליהם בקשר להפרות חוק או רגולציה, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות. מלחמת חרבות ברזל ומצב החירום מעצימים את סיכוני הציות הנובעים ממימון טרור והלבנת הון. מערך הציות בבנק התאים את פעילותו למצב המלחמה והחירום בשורה של צעדים הממוקדים בין היתר בסיכונים העולים ממצב זה. היקף הסנקציות הבינלאומיות הורחב, בין היתר בשל מלחמת רוסיה אוקראינה ולאחריה מלחמת חרבות ברזל. סנקציות בינלאומיות הוטלו גם על ישראלים. מערך הציות התאים את פעילותו בשורה של צעדים לרבות ניטור ומעקב לשם צמצום סיכוני הציות הנובעים מאי כיבודן של הסנקציות הבינלאומיות.
- **סיכון סביבתי:** בשנים האחרונות גברה ההבנה בעולם, כי אפשרות של התממשות סיכונים סביבתיים וסיכוני אקלים תפגע בכלכלה ובמקרים קיצוניים עלולה להביא לפגיעה משמעותית בבנקים ובמערכת הפיננסית כתוצאה מהתממשות סיכונים פיננסיים ולא-פיננסיים בטווח הארוך. השפעות אלו יכולות לבוא לידי ביטוי גם במסגרת הסיכונים האחרים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי בפעילותו, כמו סיכון אשראי (דרך ההשפעה על החוסן הפיננסי של לווים ושווי ביטחונות), סיכון שוק והשקעה, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. לסיכונים אלו, בדגש על סיכוני האקלים והשפעת תהליכי המעבר לכלכלה מעוטת פליטת גזי חממה, יש מאפיינים ייחודיים של חוסר ודאות. בשלב זה מוקדם להעריך את פוטנציאל ההשפעות ארוכות הטווח של שינויים אלו על הבנק.

לפרטים נוספים בדבר השלכות מלחמת חרבות ברזל ראה הפרק להלן.
לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה ביאור 25 בדוחות הכספיים.
לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה דוח ממשל תאגידי.

2.1.3. השלכות מלחמת חרבות ברזל

ביום 7 באוקטובר 2023 פתח ארגון חמאס במתקפת טרור רצחנית על מדינת ישראל שכללה שיגור טילים ופשיטה קרקעית על בסיסי צבא וישובים אזרחיים, רצח וחטיפה של אזרחים וחיילים. מדינת ישראל הכריזה על מצב מלחמה וגיוס נרחב של מילואים, אשר נמשך נכון למועד הדוח בהיקף מצומצם מאשר בתחילת המלחמה. נכון למועד הדוח הצבא מצוי במצב לחימה בתוך עזה, מעל 100 חטופים מוחזקים בידי חמאס, בצפון הארץ מתנהלים חילופי אש ללא כניסה קרקעית ובים סוף החות'ים פוגעים בחופש השיט ומנסים לתקוף את דרום המדינה. מבחינה כלכלית, ברבעון השלישי של השנה, טרם מלחמת חרבות ברזל, ניכרה האטה מסוימת בצמיחת המשק, כאשר האינפלציה ועליות הריבית פגעו בכוח הקנייה של משקי הבית, אף ששוק העבודה נותר הדוק. בענף הנדל"ן נרשמה כמות נמוכה של עסקות, עלייה במלאי הדירות הלא מכורות וכן ירידות מחירים קלות. המלחמה הביאה לשיבושים בפעילות הכלכלית במשק הישראלי ברבעון הרביעי לאור גיוס מילואים נרחב, השבתה חלקית של פעילות המסחר, ירידה בצריכה ועלייה משמעותית בהוצאות הממשלה והגרעון הפיסקאלי. התוצר התכווץ ברבעון הרביעי של השנה בשיעור שנתי חד של 19.4%. התוצר העסקי ירד בשיעור שנתי של 32.3%. בעוד שהצריכה הפרטית התאוששה ברובה לקראת סוף הרבעון הרביעי של שנת 2023 ובמהלך החודשים ינואר-פברואר 2024 והיקף גיוס המילואים צומצם. קיימים ענפים בהם הפגיעה עדיין משמעותית, בעיקר בתחום הבנייה שמושפע מאי-כניסת עובדים פלשתינים לישראל, ותיירות החוץ שכמעט לא קיימת עתה. בשוק העבודה, שיעור האבטלה בחודש דצמבר נמצא אמנם ברמה נמוכה של 3.1%, אולם מספר גבוה של עובדים עדיין מוגדרים כחסרים זמנית מכוח העבודה בשל סיבות כלכליות, ובכלל זה עובדים שפונו מביתם, או כאלו שהועסקו בענפים כמו בנייה ותיירות. אוכלוסייה זו מקבלת ברובה פיצוי כזה או אחר מהממשלה, ולכן כוח הקנייה שלה לא נפגע משמעותית, אך למצב זה, ככל שיתמשך, עשויות להיות השלכות שליליות על שוק העבודה, וכמובן על תקציב המדינה.

למלחמה, ובפרט ככל שתתמשך ו/או תתרחב לחזיתות נוספות, פוטנציאל להשפעה שלילית על המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו. בין הסיכונים האפשריים ניתן למנות ירידה אפשרית בצריכה הפרטית, ירידה בהשקעות במשק ובכללן השקעות זרות והשקעות בהיי-טק, ירידה בתוצר, גרעון תקציבי משמעותי, הורדות דירוג האשראי של המדינה על-ידי חברות נוספות, עליית פרמיית הסיכון של המדינה, ירידה בפדיון בחלק מענפי המשק, פגיעה בענפי התיירות והבנייה, ירידת מחירי נדל"ן, עלייה באבטלה, פגיעה בעסקים, גידול בהפרשות להפסדי אשראי כתוצאה מגורמים אלו, זעזועים בשווקים ובכללם פיחות, ירידות בשוק ההון, שינויים בעקומי התשואה וריבית הבנק המרכזי שישפיעו על הרווחיות ועוד. הממשלה גיבשה תכניות סיוע למגזר העסקים, למשקי הבית באזורי העימות ולחיילי המילואים אך אלו אינן מכסות את כל הנפגעים מחד ומביאות להגדלת הגרעון מאידך. הכלכלה הישראלית צברה איתנות פיננסית לאורך השנים שהתבטאה בשורה של פרמטרים כמו חוב ציבורי נמוך, עודפים בחשבון השוטף של מאזן התשלומים ויתרות מטבע-חוץ גבוהות, אשר תומכים כעת בכלכלת המדינה. הבנק נכנס למלחמה ברמת רווחיות וביחסי הון, נזילות ומינוף איתנים המאפשרים לו עמידה בזעזועים וממשיך לשמור יחסים אלו ברמות ראויות לאור המצב. אין ביכולת הבנק להעריך בשלב זה כיצד תתפתח המלחמה, ולא כל שכן את ההשפעות הכלכליות והפיננסיות שלה ואת משכן, ובהתאם קיים קושי להעריך את ההשפעות העתידיות על מצב לקוחותיו של הבנק ועל הבנק עצמו. זאת כאשר גם לתמיכה הממשלתית אשר משכה והיקפה העתידי לא ידועים, השפעות כלכליות אפשריות.

עם פרוץ המלחמה ועל מנת להקל על לקוחות הבנק להתמודד עם השלכותיה, הבנק הודיע על סדרת הטבות משמעותית ללקוחותיו, תוך הבחנה בין לקוחות המעגל הראשון אשר מושפעים באופן ישיר מהמלחמה לבין שאר האוכלוסייה. ההטבות כוללות הטבות בהתאם למתווה שפרסם הפיקוח על הבנקים לתקופה של שלושה חודשים (שהוארכה בשלושה חודשים נוספים לתקופת הרבעון הראשון 2024) וכן הטבות נוספות מעבר למתווה. בתחום המשכנתאות הבנק העניק פטור מלא מתשלום משכנתא למשך שלושה חודשים ללקוחות בעוטף עזה (בטווח של עד 7 ק"מ מהגבול). הטבה זו היא בנוסף לאפשרות להקפאת תשלומי משכנתא לשלושה חודשים ללא עלות ליתר לקוחות המעגל הראשון, בהתאם למתווה בנק ישראל. בנוסף, הבנק העמיד קרן אשראי בהיקף של 750 מיליון ש"ח להלוואות גישור ללא ריבית, מעניק הלוואות בריבית מופחתת, מאפשר דחיית תשלומים לשלושה חודשים ללא תוספת עלות ללקוחות פרטיים ועסקיים זכאים, מעניק פטור מעמלות עו"ש ומריבית חובה לאוכלוסיות הזכאיות ועוד. לפרטים נוספים בדבר ההטבות שהבנק העניק ללקוחותיו ראה דוח ממשל תאגידי, פרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה. אומדן סך ההטבות האמורות בשלב זה יושפע מהיקף ניצולן על-ידי הלקוחות, ועשוי להגיע לכ-470 מיליון ש"ח בניצול מלא (לא כולל השפעות עדכון מתווה בנק ישראל שפורסם ביום 4 במרץ 2024). לפירוט הניצול עד כה ראה טבלה להלן. ההטבות נזקפות לרווח והפסד, במקביל למימושן על-ידי הלקוחות כמפורט בטבלה להלן. הבנק ממשיך לבחון את מדיניות ההטבות וייתכן ויאריך אותה בהתחשב בהמשך המלחמה ו/או התרחבותה ו/או במתווים הרגולטוריים. להקלות ללקוחות, בפרט במידה ויוארכו, עשויה להיות השפעה על הרווחיות העתידית של הבנק.

במטרה לסייע בשיקום החיים הקהילתיים של המשפחות והעסקים ביישובי עוטף עזה, הבנק החליט להעניק סיוע בסך של עד 100 מיליון ש"ח באמצעות הקמת קרן "פועלים לתקומה". בראש הקרן עומדת ועדה ציבורית, הקובעת את מדיניות הקרן, מקבלת החלטות העוסקות במימון פרויקטים ועוקבת אחר פעילותה באופן שוטף. בראש הוועדה הציבורית עומד אלוף במיל' עמרם מצנע וחברים בה אישי ציבור נוספים ונציגים מהנהלת הבנק. הקרן תפעל לשיקום החיים הקהילתיים של המשפחות והעסקים ביישובי הנגב המערבי, על מנת להחזיר לקדמותו את החוסן וחיי הקהילה הייחודיים של האזור בהיבטי חינוך בלתי פורמלי, חוסן רגשי וקהילתי וחוסן כלכלי. חלוקת המענקים מיועדת להתבצע תוך שלוש שנים מיום הקמת הקרן ועלותה תיזקף לרווח והפסד על פני תקופה זו, בקצב מימושה. כמו-כן, הבנק פועל לתמוך בצרכיה של החברה והקהילה בישראל בעת המלחמה באמצעות תרומות כספיות, ליווי עסקים ומשקי בית בחסות המרכז לצמיחה פיננסית ובאמצעות מערך ההתנדבות של עובדי הבנק. כבר ביום ה-8 באוקטובר 2023 הקים הבנק מערך חירום והעמיד סיוע חירום בהיקף של כ-10 מיליון ש"ח לצרכים מיידים בתחומים שונים, במסגרתם בוצעה תרומה לארגוני ההצלה, בתי החולים, עמותות המסייעות בהיבטי בריאות הנפש, מטה משפחות החטופים והנעדרים וסיוע למשפחות המפונות. כמו-כן, הבנק פעל באמצעות ביט לגיוס תרומות במהלך בו נאספו עד כה כ-14 מיליון ש"ח למטרות דומות. כל זאת בנוסף לסיוע לקהילה שהבנק מעניק בשגרה בהיקף של עשרות מיליוני ש"ח בשנה דרך "פועלים בקהילה" שפועלת לצמצום פערים חברתיים וכלכליים ויצירת שוויון הזדמנויות בישראל כבר למעלה מ-40 שנה.

בהיבטי סיכון האשראי, הבנק בוחן באופן שוטף את חשיפתו לאזורים המושפעים במיוחד מהלחימה, התפתחות פיגורים בהחזרי אשראי של לקוחות פרטיים ועסקיים, וחשיפתו לענפי משק ולסקטורים הצפויים להיפגע באופן משמעותי. ענפים אלו קשורים בעיקר לתחום התיירות, בינוי ונדל"ן, הייטק, מימון וחקלאות אשר מרביתם הושפעו מתנאי השוק עוד טרם פרוץ המלחמה. צפוי כי ענף הנדל"ן ימשיך להיות מושפע מירידה נוספת בביקוש ומקושי בקידום פרויקטים. כאמור, אין ביכולתו של הבנק להעריך את הימשכות המלחמה והתפתחויותיה ובהתאם את מידת הפגיעה בכל תחום ובכלל זה לאור דחיות התשלומים. השלכות התפתחות המצב הכלכלי, כפי שמוערכות על-ידי הבנק לעת הזו, הובאו לידי ביטוי בחישוב ההפרשה הקבוצתית והביאו לגידול בהוצאה להפסדי אשראי. סך ההוצאה להפסדי אשראי ברבעון הרביעי עמדה על 453 מיליון ש"ח, זאת בהמשך להוצאה להפסדי אשראי בסך 662 מיליון ש"ח ברבעון השלישי. מרבית של הוצאות אלו בגין גידול בהפרשה הקבוצתית אשר נבע בעיקר מהשפעת תחזיות מאקרו ובפרט השפעות חזויות של מלחמת חרבות ברזל. לפרטים נוספים ולהתייחסות לתרחישים שונים להתפתחות ההפרשה להפסדי אשראי ראה פרק סיכון אשראי להלן.

בהיבטי סיכוני שוק, עם תחילת המלחמה אירע פיחות מתון שדרך בהמשך על רקע התערבות בנק ישראל בשוק מטבע-החוץ, ירידות בבורסה (שהתאוששה מאז), תנודתיות גבוהה בעקום הריבית, הורדת ריבית בנק ישראל ב-0.25% ועלייה במחיר ביטוח החוב (CDS) של מדינת ישראל. לזעזועים בשווקים, ככל שיקרו, ובכללם פיחות, ירידות בשוק ההון, שינויים בעקומי התשואה ובריבית בנק ישראל פוטנציאל להשפעה שלילית על יחסי ההון, על רווחיות הבנק ועל השווי ההוגן, כמפורט בפרק סיכוני שוק להלן. להשפעת הורדות ריבית על רווחיות הבנק ראה פרק סיכון שוק להלן.

חברות דירוג האשראי הגיבו להתפתחויות - חברת מודי'ס העבירה את ישראל לרשימת המעקב השלילית ובהמשך הורידה את דירוג האשראי של המדינה, ואילו פיץ' ו-S&P העבירו את המדינה לרשימת מעקב שלילית ואת תחזית דירוג החוב של המדינה לשלילית בהתאמה. לפיכך קיים סיכון להורדת דירוג האשראי של המדינה בטווח הקרוב על-ידי שתי חברות הדירוג כאמור. דירוג הבנקים הישראלים ובכללם הבנק מושפע מדירוג מדינת ישראל, ובהתאם העבירו חלק מחברות הדירוג גם את הבנקים לסטטוס דומה ומודי'ס אף הורידה את דירוג האשראי של הבנקים הישראלים. ככל שתתרחש ירידת דירוג האשראי של מדינת ישראל על-ידי S&P, הדבר עלול להביא, נכון למועד הדוח, לפגיעה ישירה של כ-0.24% וכ-0.30% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל של הבנק, בהתאמה. כמו-כן, עשויות להיות להורדת הדירוג השפעות שליליות עקיפות, ובכללן: פיחות נוסף, פגיעה אפשרית בנזילות במטבע-חוץ, עלייה בעקומי התשואות של אגרות-חוב ממשלת ישראל ובעקבות כך גידול בעלויות הגיוס של הבנק, צמצום אפשרי של פעילות מוסדות פיננסיים זרים מול הבנקים הישראלים והשלכות פיננסיות שליליות על המשק, לקוחות הבנק ועל הבנק עצמו.

בהיבט תפעול הבנק, הבנק הפעיל את תכניות ההמשכיות העסקית שלו כבר בשבת, יומה הראשון של המלחמה, כולל כינוס של צוותי חירום, העברת עובדי המטה לעבודה מרחוק, סגירת סניפים בודדים באזורי הלחימה תוך הסטת לקוחות ועובדים לפעילות מרחוק ומיקומים אחרים, ביצוע התאמות בפעילות סניפים אחרים, הפעלת סניפים ניידים ומתן הנחיות שוטפות לחיזוק מוכנות. נכון למועד זה ההשפעה על הפעילות התפעולית של הבנק מינורית. הבנק בוחן את המצב באופן שוטף ומבצע התאמות בפעילותו. מערך הציות התאים את פעילותו למצב המלחמה והחירום בשורה של צעדים הממוקדים בסיכוני הציות, המוגברים עקב מצב המלחמה.

בנוסף לפעילות הצוותים הפיננסיים הרגילים הפועלים בבנק, מכנס הבנק באופן תדיר צוות הנהלה ייעודי למעקב אחר המצב הפיננסי ולטיפול במשבר הפיננסי, ככל שיתפתח. הצוות, וכן ההנהלה וצוות ההנהלה לניהול סיכונים וציות, בוחנים באופן שוטף תרחיש ייחוס ותרחישי קיצון שונים להתפתחות המשבר ולהשפעותיו הפיננסיות על המשק, לקוחות הבנק והבנק, השפעות על סיכון האשראי, סיכון הצד הנגדי, הנזילות, תיק הנוסטרו, חדר העסקות, חשיפות הריבית ועוד. הצוות מדווח לדירקטוריון ולוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון.

כמפורט לעיל, הבנק מאפשר ללקוחות לדחות תשלומי הלוואות בהתאם למתווה בנק ישראל או למתווים נוספים שיזם הבנק ותומך בלקוחותיו באמצעות מגוון הטבות. להלן פרטים בדבר פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה (לפרטים בדבר הטיפול החשבונאי בהטבות ללקוחות, ראה ביאור 1.ד.1 בדוחות הכספיים):

טבלה 1-2: פרטים בדבר פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				
	דיור	אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	סך-הכל
	במיליוני ש"ח				
השפעת ההטבות שהבנק העניק במסגרת ההתמודדות עם המלחמה					
שינויים בתנאי חובות*	**46**	**17**	**21**	**-**	**84**
הלוואות ללא ריבית או בריבית מופחתת	**-**	**8**	**28**	**-**	**36**
ויתור על עמלות	**-**	**24**	**6**	**-**	**30**
הטבות אחרות	**-**	**-**	**9**	**-**	**9**
סך-הכל הטבות שנוצלו עד ליום 31 בדצמבר 2023	**46**	**49**	**64**	**-**	**159**
הטבות שהבנק העניק לאחר תאריך המאזן**					
הטבות שנוצלו לאחר תאריך המאזן	**4**	**35**	**19**	**1**	**59**
הטבות שטרם נוצלו	**130**	**54**	**68**	**-**	**252**
סך-הכל הטבות שהבנק העניק לאחר תאריך המאזן	**134**	**89**	**87**	**1**	**311**
סך-הכל הטבות בהנחת ניצול מלא	**180**	**138**	**151**	**1**	**470**

	ליום 31 בדצמבר 2023				
	דיור	אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך-הכל
	במיליוני ש"ח					
מידע נוסף על פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה						
יתרת אשראי עם שינויים בתנאי החובות*[1]	**12,296**	**2,388**	**5,581**	**2,388**	**3,601**	**26,254**
סכום התשלומים שנדחו***	**215**	**220**	**678**	**170**	**205**	**1,488**
דחיית תשלומים ממוצעת בחודשים***	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	**-**
(1) מזה: אשראי בעייתי	**41**	**46**	**135**	**47**	**108**	**377**
(1) מזה: אשראי שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי	**-**	**42**	**41**	**12**	**-**	**95**
יתרת הלוואות שניתנו ללא ריבית או בריבית מופחתת	**-**	**150**	**745**	**-**	**-**	**895**
שיעור ריבית ממוצע	**-**	**5.59**	**5.36**	**-**	**-**	**5.40**
שיעור ממוצע של ריבית הפריים בתקופה האמורה	**-**	**6.25**	**6.25**	**-**	**-**	**6.25**
הלוואות שניתנו במסגרת קרנות בערבות מדינה						
יתרת אשראי	**-**	**-**	**481**	**32**	**1**	**514**
שיעור ריבית ממוצע	**-**	**-**	**6.58**	**7.47**	**6.25**	**6.63**
מזה:						
יתרת אשראי שניתנה במימון בנק ישראל	**-**	**-**	**358**	**-**	**-**	**358**
שיעור ריבית ממוצע	**-**	**-**	**6.25**	**-**	**-**	**6.25**
יתרת הלוואות שניתנו במימון בנק ישראל (לרבות באמצעות קרנות בערבות מדינה)						
יתרת אשראי	**-**	**-**	**772**	**-**	**-**	**772**
שיעור ריבית ממוצע	**-**	**-**	**6.20**	**-**	**-**	**6.20**

* כולל מחילה על תשלומי הלוואה, דחיית תשלומים בריבית 0% ופטור מריבית חובה בעו"ש.

** הטבות שהוענקו במהלך שנת 2024 ועד בסמוך למועד הפרסום. ההטבות שנוצלו יזקפו לרווח והפסד במהלך שנת 2024. לא כולל הארכה והרחבה של מתווה בנק ישראל שפורסם ביום 4 במרץ 2024.

*** דחיית תשלומים, לרבות הארכת תקופת פירעון. דחיית התשלומים אינה כוללת דחייה שבה נוצלה זכאות, לה הלווה זכאי לפי כל דין.

האפשרות לדחיית תשלומי הלוואות בהתאם למתווה בנק ישראל, או למתווים שיזם הבנק, נמשכה גם במהלך הרבעון הראשון של שנת 2024. נכון ליום 31 בינואר 2024 עמדה יתרת האשראי עם שינויים בתנאי חובות על סך של כ-28,264 מיליון ש"ח וסכום התשלומים שנדחו הינו כ-1,689 מיליון ש"ח. כמו-כן, יתרת האשראי במסגרת קרנות בערבות המדינה עמדה על סך כ-909 מיליון ש"ח, מתוכם כ-595 מיליון ש"ח יתרת אשראי שניתנה במימון בנק ישראל.
יתרת הלוואות שניתנו במימון בנק ישראל (לרבות באמצעות קרנות בערבות המדינה) עמדה על סך של כ-1,931 מיליון ש"ח.

ביום 4 במרץ 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים הארכה והרחבה למתווה ההקלות להתמודדות עם השלכות המלחמה, לתקופה של 3 חודשים נוספים החל מיום 1 באפריל 2024. הבנק בוחן את השלכות הארכה וההרחבה כאמור.

2.1.4. רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון זיו האפט (BDO) וסומך חייקין (KPMG) משמשים כרואי החשבון המשותפים של הבנק.
לעיתים, מוצא לנכון רואה החשבון המבקר לכלול שינוי מהנוסח האחיד של חוות הדעת או דוח הסקירה על-ידי הוספת פיסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים.
לעניין זה, רואי החשבון המבקרים הפנו תשומת לב לאמור בביאור 25.ד.(ב) בדוחות הכספיים בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק.

2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2023 ב-7,360 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 6,532 מיליון ש"ח בשנת 2022. העלייה ברווח נבעה בעיקר מגידול בשיעור של כ-19.3% בסך הכנסות הבנק כמפורט להלן שקוזזה בחלקה מגידול בהוצאות להפסדי אשראי.
תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2023 הסתכמה ב-15.0%, בהשוואה ל-14.8% בשנת 2022.
הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2023 ב-1,761 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח בסך של 1,669 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2023.
תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק ברבעון הרביעי של שנת 2023 הסתכם ב-14.0%, בהשוואה ל-13.4% ברבעון השלישי של שנת 2023.
לעניין השפעת סביבת הריבית, ראה פרק 2.2.1 התפתחות הכנסות והוצאות להלן.

טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד

	לשנה שהסתיימה ביום		השינוי
	31.12.2023	31.12.2022	
	במיליוני ש"ח		
הכנסות ריבית	**32,971**	19,220	71.5%
הוצאות ריבית	**(16,886)**	(5,753)	193.5%
הכנסות ריבית, נטו	**16,085**	13,467	19.4%
הכנסות מימון שאינן מריבית	**1,267**	581	118.1%
רווח מימוני, נטו*	**17,352**	14,048	23.5%
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**1,879**	(34)	
רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**15,473**	14,082	9.9%
עמלות והכנסות אחרות*	**4,030**	3,872	4.1%
הוצאות תפעוליות ואחרות	**8,231**	7,972	3.2%
רווח לפני מסים	**11,272**	9,982	12.9%
הפרשה למסים על הרווח	**3,930**	3,548	10.8%
רווח לאחר מסים	**7,342**	6,434	14.1%
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים	**18**	99	(81.8%)
רווח נקי:			
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**7,360**	6,533	12.7%
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	(1)	
המיוחס לבעלי מניות הבנק	**7,360**	6,532	12.7%
תשואת הרווח הנקי	**15.0%**	14.8%	1.8%

* סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מדוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מריבית מסעיף הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית לרווח המימוני, נטו.

2.2.1. התפתחות הכנסות והוצאות

השפעת סביבת הריבית

שיעור הגידול בריבית בנק ישראל בשנים 2022-2023 היה גבוה ומהיר מאוד באופן יחסי, היינו מעבר מריבית של 0.1% לריבית של 4.75% בתקופה יחסית קצרה. לנוכח עליית הריבית והאינפלציה ובמענה לצרכי הלקוחות נקט הבנק בתחילת שנת 2023 בצעד של מתן הקלות בתחום המשכנתאות - פריסת מרכיב הפריים לתקופה ארוכה יותר (ללא שינוי בתנאי ההלוואה) והקפאת עליית הריבית בגובה עליית הריבית שנקבעה בינואר 2023 למשך שנה, לאוכלוסיית לקוחות שעומדים בקריטריונים שנקבעו (אשר משקפת בעיניי הבנק את אוכלוסיית הלקוחות אשר מושפעת בצורה משמעותית מעליות הריביות).

במהלך חודש יולי 2023 הבנק הכריז על סדרת הטבות משמעותיות ללקוחותיו בתחומי העו"ש, הפיקדונות והמשכנתאות:

- שדרוג מהותי של מנגנון העו"ש המקזז בין יתרות הזכות לחובה.
- הפחתת הריביות על יתרות החובה במדרגות הגבוהות, כך שהן יושוו למדרגה הראשונה.
- עידוד פרואקטיבי של משקי הבית להסיט סכומים משמעותיים מעו"ש זכות לאפיקים משתלמים יותר עבורם.
- שיפור הריביות על הפיקדונות ללקוחות קמעונאיים באמצעות השוואת הריבית ללקוחות קמעונאיים בעלי פיקדונות "קטנים" ו"גדולים".
- ספיגת העלאות ריבית נוספות בהחזרי המשכנתאות עד סוף שנת 2023.
- מתן אפשרות לפריסה של הלוואות קיימות לתקופות ארוכות יותר.

לפרטים נוספים ראה דוח ממשל תאגידי, פרק מגזר לקוחות פרטיים ופרק הלוואות לדיור.

עליית הריבית המהירה הביאה לעלייה במרווחי הפיקדונות ולגידול בהכנסות ריבית נטו, ברווח המימוני ובמרווח המימוני מפעילות שוטפת כמפורט להלן. במקביל, לאור עליית הריבית, במהלך שנת 2022 החלה מגמה, שנמשכה גם בשנת 2023, של מעבר להפקדה בפיקדונות נושאי ריבית חלף עו"ש זכות שאינו נושא ריבית. מגמה זו מיתנה את הגידול במרווחי הפיקדונות. עוד יצוין בהקשר זה, כי התמסורת בין ריבית חסרת סיכון לריבית ללקוח מושפעת מעוצמת תהליך עליית/ירידת הריבית, ממהירות השינוי וממעבר לפיקדונות נושאי ריבית כאמור לעיל. בתחילת התהליך של העלאות הריבית חלה עלייה משמעותית במרווחי הפיקדונות ובמרווח המימוני מפעילות שוטפת, אולם בהמשך התהליך חלה התמתנות בקצב עליית מרווחי הפיקדונות והמרווח המימוני מפעילות שוטפת על אף המשך עליית הריבית (כמתואר בתרשים 2-2 ובניתוח בדבר הכנסות והוצאות ריבית, להלן). במחצית השנייה של שנת 2023 החלה מגמת ירידה ברווח המימוני מפעילות שוטפת (ללא השפעת מדד). ירידה זו, בתוספת השפעות המדד, הביאה לירידה במרווח המימוני מפעילות שוטפת, מרמת שיא של 2.80% ברבעון השני 2023.

לפרטים נוספים בדבר השפעת מרווחי הפיקדונות על הכנסות הריבית נטו, על סך הבנק ראה טבלה 2-4 להלן ולפרטים בדבר מרווחי הפיקדונות לפי מגזרי הפעילות השונים, ראה ביאור 28 בדוחות הכספיים.

הרווח המימוני נטו

הרווח מפעילות מימון כולל בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים ורווח ממימוש ניירות-ערך, המהווים חלק אינטגרלי בניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות מנגזרים כוללות, בין השאר, את השפעות ערך הזמן בשווי ההוגן של נגזרים המקזזות את חשיפות הריבית המאזניות וכן את השפעות שיעור השינוי בשערי חליפין ובמדד הידוע בגין יתרות נגזרים המקזזות את חשיפות מטבע-חוץ ומדד בגין היתרות המאזניות.

טבלה 3-2: הרכב הרווח המימוני, נטו

	לשנה שהסתיימה ביום		השינוי
	31.12.2023	31.12.2022	
	במיליוני ש"ח		
הכנסות ריבית	**32,971**	19,220	71.5%
הוצאות ריבית	**(16,886)**	(5,753)	193.5%
הכנסות ריבית, נטו	**16,085**	13,467	19.4%
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	**1,267**	581	118.1%
סך הרווח המימוני המדווח	**17,352**	14,048	23.5%
בנטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:			
הכנסות (הוצאות) ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב	**(569)**	(137)	315.3%
רווח (הפסד) מהשקעות במניות	**369**	(123)	(400.0%)
התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים[1]	**372**	(178)	(309.0%)
אחרים[2]	**(107)**	(62)	72.6%
סך-הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת	**65**	(500)	(113.0%)
סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת*[3]	**17,287**	14,548	18.8%
* מזה: בגין שינויים במדד	**914**	1,349	(32.2%)

	2023				2022			
	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית	**8,325**	8,502	8,622	7,522	6,374	5,139	4,304	3,403
הוצאות ריבית	**(4,578)**	(4,496)	(4,327)	(3,485)	(2,446)	(1,503)	(1,117)	(687)
הכנסות ריבית, נטו	**3,747**	4,006	4,295	4,037	3,928	3,636	3,187	2,716
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	**310**	203	414	340	337	115	(19)	148
סך הרווח המימוני המדווח	**4,057**	4,209	4,709	4,377	4,265	3,751	3,168	2,864
בנטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:								
הכנסות (הוצאות) ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב	**(152)**	(197)	(143)	(77)	(173)	4	(14)	46
רווח (הפסד) מהשקעות במניות	**76**	49	131	113	96	(59)	(190)	30
התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים[1]	**164**	88	187	(67)	171	(199)	(77)	(73)
אחרים[2]	**(137)**	(2)	23	9	(13)	(17)	17	(49)
סך-הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת	**(49)**	(62)	198	(22)	81	(271)	(264)	(46)
סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת*[3]	**4,106**	4,271	4,511	4,399	4,184	4,022	3,432	2,910
* מזה: בגין שינויים במדד	**27**	239	382	266	202	330	516	301

(1) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
(2) כולל עלויות מימוניות בגין הטבות שהבנק העניק ללקוחותיו בעקבות מלחמת חרבות ברזל בסך של כ-129 מיליוני ש"ח, והשפעות גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים.
(3) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי.

תרשים 2-2: רווח מימוני, נטו

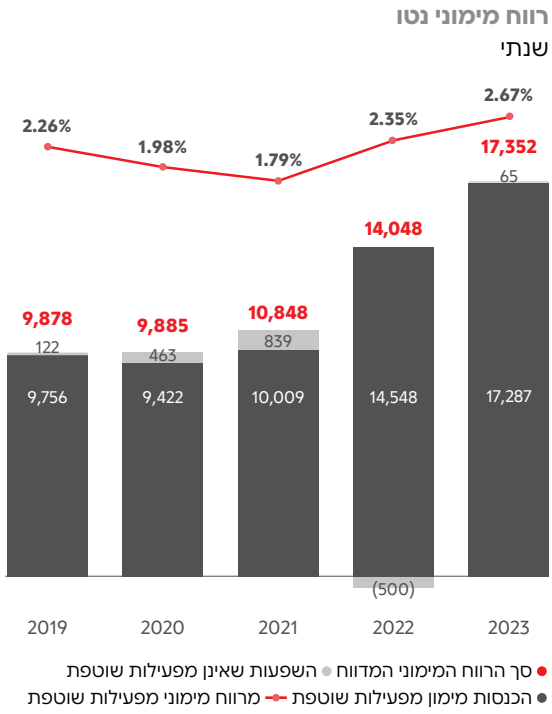

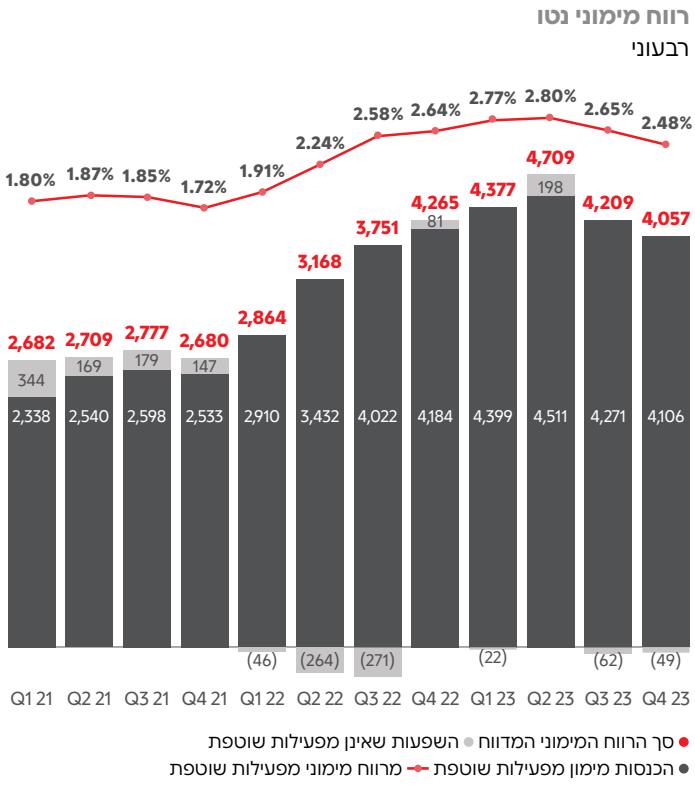

הרווח המימוני מפעילות שוטפת הסתכם בשנת 2023 בסך של 17,287 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 14,548 מיליון ש"ח בשנת 2022. העלייה נבעה בעיקרה מהשפעות עליית שיעורי הריבית השקלית והדולרית, אשר באו לידי ביטוי בעלייה במרווחי הפיקדונות כאמור לעיל, וכן, מהשפעת גידול של כ-8% ביתרות האשראי הממוצעות. מנגד, חלה ירידה בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות.

סך הרווח המימוני המדווח הסתכם בשנת 2023 בסך של 17,352 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 14,048 מיליון ש"ח בשנת 2022. עלייה בשיעור של כ-23.5%. העלייה נבעה מגידול ברווח מפעילות שוטפת כאמור לעיל. בנוסף, נרשמו רווחים מהשקעה במניות ומשינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, וזאת בהשוואה להפסדים בתקופה המקבילה אשתקד. מנגד, חל גידול בהפסדים ממימושי אגרות-חוב.

כמפורט לעיל, במחצית השנייה של שנת 2023 החלה מגמת ירידה בהכנסות הריבית נטו, וברווח המימוני מפעילות שוטפת בהשוואה לרמתן במחצית הראשונה של שנת 2023.

בנוסף, ברבעון הרביעי של שנת 2023, נזקפו לרווח המימוני עלויות בסך כ-130 מיליון ש"ח בגין הטבות שהבנק העניק ללקוחותיו בעקבות מלחמת חרבות ברזל. לפרטים על ההטבות שניתנו ראה פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל לעיל.

טבלה 4-2: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית

	לשנה שהסתיימה ביום			
	31.12.2023		31.12.2022	
	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)
	במיליוני ש"ח/באחוזים			
הכנסות ריבית	**32,971**	**5.45%**	19,220	3.30%
הוצאות ריבית	**(16,886)**	**(4.00%)**	(5,753)	(1.69%)
הכנסות ריבית, נטו	**16,085**	**1.45%**	13,467	1.61%
מזה:				
מרווח אשראי	**7,985**		7,701	
מרווח פיקדונות ואחר	**8,100**		5,766	
יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית		**2.66%**		2.32%

בשנת 2023 חלה עלייה בהכנסות ריבית נטו לעומת שנת 2022 אשר נבעה בעיקרה מעלייה במרווח פיקדונות ואחר. ההסתכלות על מרווחי הפיקדונות יחד עם המרווח האחר, המיוחס ברובו למגזר ניהול פיננסי, נותנת אינדיקציה להשפעת עליית הריביות על סך הכנסות הריבית נטו של הבנק, אשר באה לידי ביטוי בעלייה במרווחי הפיקדונות מחד, ומאידך בירידה בהכנסות ריבית נטו של מגזר ניהול פיננסי (בשל עליית הוצאות הריבית של המגזר המועברות לחטיבות הבנק בגין המקורות). כפי שצוין לעיל, חלה התמתנות בקצב העלייה בהכנסות מרווח פיקדונות ואחר, והחל מהרבעון השלישי של שנת 2023 החלה מגמת ירידה בהכנסות הריבית נטו.

בשנת 2023 חלה עלייה ביחס בין הכנסות ריבית נטו לבין יתרת נכסים נושאי ריבית לעומת שנת 2022 בשיעור של 0.34%, אשר נבעה, כאמור, בעיקר מעלייה בשיעורי הריביות שתרמה לגידול של כ-0.43% ביחס. מנגד, ירידה בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות גרעה כ-0.09% מהיחס.

לפרטים נוספים ראה פרק שיעורי הכנסות והוצאות ריבית בדוח ממשל תאגידי.

לפרטים נוספים בדבר השפעת מרווחי פיקדונות על הכנסות הריבית נטו לפי מגזרי פעילות, ראה ביאור 28 בדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים בדבר חשיפות לסיכון ריבית ולסיכון מדד המחירים לצרכן ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2023 בהוצאה בסך של כ-1,879 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של כ-34 מיליון ש"ח בשנת 2022. ההוצאה הפרטנית, נטו הסתכמה בשנת 2023 בהוצאה בסך של כ-153 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של כ-613 מיליון ש"ח בשנת 2022. ההכנסות בשנת 2022 נבעו בעיקר מקיטון בהפרשה פרטנית שהושפע בעיקרו ממספר מצומצם של לווים.
ההוצאה בגין הפרשה קבוצתית ומחיקות אוטומטיות, נטו הסתכמה לסך של כ-1,726 מיליון ש"ח בשנת 2023, בהשוואה להוצאה בסך של כ-579 מיליון ש"ח בשנת 2022.
ההוצאה בשנת 2023 הושפעה בעיקרה מהגדלת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן. כמו-כן, חל גידול במחיקות אוטומטיות. הגידול ההדרגתי בשיעור ההפרשה להפסדי אשראי החל עוד טרם המלחמה, מהמחצית השנייה של שנת 2022, על רקע אי הוודאות בקשר עם התנאים הכלכליים המשקיים והגלובליים.
למידע נוסף בדבר התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה פרק סיכון אשראי להלן וביאור 29 בדוחות הכספיים.

טבלה 5-2: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

	לשנה שהסתיימה ביום	
	31.12.2023	31.12.2022
	במיליוני ש"ח	
הוצאה פרטנית, בגין הפסדי אשראי	**462**	474
קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית	**(309)**	(1,087)
הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי	**153**	(613)
הוצאה (הכנסה), בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות אוטומטיות*, נטו	**1,726**	579
סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי**	**1,879**	(34)
** מזה:		
הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי	**1,389**	(181)
הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור	**117**	71
הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר	**379**	40
הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות ואגרות-חוב	**(6)**	36
סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי	**1,879**	(34)

		ב-%
שיעור ההוצאה (הכנסה) מסך האשראי לציבור***:		
שיעור ההוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור[1]	**0.46%**	(0.01%)
שיעור ההוצאה הפרטנית, ברוטו בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור	**0.11%**	0.12%
שיעור ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור[2]	**0.54%**	0.28%
שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור	**0.09%**	(0.03%)
שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור	**5.45%**	(1.72%)

* מחיקות בגין חובות בפיגור של 150 יום או יותר שלא נבחנו פרטנית.
*** השיעורים להלן הינם מחושבים על בסיס שנתי ומתייחסים להוצאות בגין אשראי לציבור בלבד, ללא הפסדי אשראי בגין בנקים וממשלות.
(1) כולל הוצאה בגין בנקים וממשלות.
(2) ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך ההוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

טבלה 5-2: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)

	2023				2022			
	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
	במיליוני ש"ח							
הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי	**82**	120	209	51	159	45	121	149
קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית	**(28)**	(127)	(96)	(58)	(63)	(196)	(129)	(699)
הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי	**54**	(7)	113	(7)	96	(151)	(8)	(550)
הוצאה (הכנסה), נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות אוטומטיות*, נטו	**399**	669	466	192	334	196	99	(50)
סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי**	**453**	662	579	185	430	45	91	(600)
** מזה:								
הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי	**319**	562	372	136	351	(22)	76	(586)
הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור	**39**	4	62	12	37	(4)	6	32
הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר	**97**	110	133	39	33	69	(16)	(46)
הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות ואגרות-חוב	**(2)**	(14)	12	(2)	9	2	25	-
סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי	**453**	662	579	185	430	45	91	(600)
	ב- %							
שיעור ההוצאה (הכנסה) מסך האשראי לציבור***:								
שיעור ההוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור[1]	**0.44%**	0.65%	0.57%	0.19%	0.44%	0.05%	0.10%	(0.66%)
שיעור ההוצאה הפרטנית, ברוטו בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור	**0.08%**	0.12%	0.21%	0.05%	0.16%	0.05%	0.13%	0.16%
שיעור ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור[2]	**0.47%**	0.77%	0.67%	0.24%	0.50%	0.25%	0.24%	0.11%
שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור	**0.14%**	0.10%	0.12%	0.01%	(0.02%)	(0.03%)	0.00%	(0.06%)
שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור	**8.46%**	6.04%	7.89%	0.86%	(1.30%)	(1.85%)	0.16%	(4.37%)

* מחיקות בגין חובות בפיגור של 150 יום או יותר שלא נבחנו פרטנית.

*** השיעורים להלן הינם מחושבים על בסיס שנתי ומתייחסים להוצאות בגין אשראי לציבור בלבד, ללא הפסדי אשראי בגין בנקים וממשלות.

(1) כולל הוצאה בגין בנקים וממשלות.

(2) ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך ההוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

עמלות והכנסות אחרות הסתכמו בשנת 2023 ב-4,030 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,872 מיליון ש"ח בשנת 2022, כמפורט להלן.
ההכנסות מעמלות תפעוליות הסתכמו בשנת 2023 ב-3,892 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,705 מיליון ש"ח בשנת 2022. הגידול נבע מעלייה בעמלות מעסקי מימון ובעמלות טיפול באשראי וכן עלייה בעמלות מכרטיסי אשראי, שהושפעו בעיקר מעדכון הסכם התפעול עם ישראכרט, כמפורט בביאור 25.ג. בדוחות הכספיים. העלייה בעמלות מעסקי מימון נבעה בין היתר מהחזר חלקי של פרמיות ששולמו בעבר בגין ביטוח ערבויות חוק מכר, שנרשמו ברבעון השלישי של השנה. גידול זה קוזז מירידה בעמלות מפעילות בניירות-ערך, בעיקר בשל ירידה במחזורי הפעילות ומעבר לקוחות לקרנות כספיות. בנוסף הושפע סעיף זה במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2023 מהטבות בתחום העמלות, שניתנו ללקוחות במטרה להקל על התמודדות עם השלכות המלחמה, בסך של כ-30 מיליון ש"ח וכן מירידה בתחומי פעילות שונים בעקבות המלחמה.
ההכנסות האחרות שנובעות בעיקרן מרווחים ממכירת נדל"ן וזכויות בנדל"ן הסתכמו בשנת 2023 ב-138 מיליון ש"ח בהשוואה ל-167 מיליון ש"ח בשנת 2022.

טבלה 2-6: פירוט עמלות והכנסות אחרות

	לשנה שהסתיימה ביום		השינוי
	31.12.2023*	31.12.2022	
	במיליוני ש"ח		
עמלות			
דמי ניהול חשבונות	**889**	877	1.4%
פעילות בניירות-ערך	**673**	748	(10.0%)
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	**162**	179	(9.5%)
כרטיסי אשראי, נטו	**528**	471	12.1%
טיפול באשראי	**297**	238	24.8%
עמלות מעסקי מימון	**825**	665	24.1%
הפרשי המרה	**348**	324	7.4%
עמלות אחרות	**170**	203	(16.3%)
סך-הכל עמלות תפעוליות	**3,892**	3,705	5.0%
סך-הכל אחרות	**138**	167	(17.4%)
סך-הכל הכנסות תפעוליות והכנסות ואחרות	**4,030**	3,872	4.1%

	2023				2022			
	רבעון רביעי*	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
	במיליוני ש"ח							
עמלות								
דמי ניהול חשבונות	**201**	231	228	229	225	223	218	211
פעילות בניירות-ערך	**169**	174	157	173	160	185	193	210
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	**40**	41	40	41	41	43	47	48
כרטיסי אשראי, נטו	**112**	135	157	124	132	177	93	69
טיפול באשראי	**85**	61	76	75	70	61	51	56
עמלות מעסקי מימון	**202**	260	177	186	167	163	161	174
הפרשי המרה	**75**	90	85	98	80	85	82	77
עמלות אחרות	**41**	46	41	42	54	47	58	44
סך-הכל עמלות תפעוליות	**925**	1,038	961	968	929	984	903	889
סך-הכל אחרות	**18**	51	55	14	37	18	17	95
סך-הכל הכנסות תפעוליות והכנסות ואחרות	**943**	1,089	1,016	982	966	1,002	920	984

* כולל השפעת הטבות ללקוחות שהוענקו בעקבות המלחמה, בסך של כ-30 מיליון ש"ח.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2023 ב-8,231 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,972 מיליון ש"ח בשנת 2022.

טבלה 7-2: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות

	לשנה שהסתיימה ביום		השינוי
	31.12.2022	**31.12.2023**	
	במיליוני ש"ח		
שכר	4,387	**4,492**	2.4%
אחזקה ופחת בניינים וציוד	1,441	**1,529**	6.1%
הוצאות אחרות	2,144	**2,210**	3.1%
סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות	7,972	**8,231**	3.2%

	2023				2022			
	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
	במיליוני ש"ח							
שכר	**937**	1,136	1,171	1,248	1,082	1,076	1,068	1,161
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**377**	353	443	356	364	382	369	326
הוצאות אחרות	**583**	570	567	490	600	514	559	471
סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות	**1,897**	2,059	2,181	2,094	2,046	1,972	1,996	1,958

הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2023 ב-4,492 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,387 מיליון ש"ח בשנת 2022 עלייה בשיעור של 2.4%. שנבעה בעיקר ממענק חד פעמי בגין הסכם השכר בסך של כ-200 מיליון ש"ח וכן מגידול בשכר השוטף. גידול זה קוזז חלקית מירידה במענקים מותני תשואה, בעיקר ברבעון הרביעי של השנה. לפרטים בדבר הסכם השכר ראה ביאור 22 בדוחות הכספיים.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2023 ב-1,529 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,441 מיליון ש"ח בשנת 2022, עלייה בשיעור של כ-6.1% שנבעה בעיקרה מגידול בהוצאות הפחת וירידת-ערך תוכנות.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2023 ב-2,210 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,144 מיליון ש"ח בשנת 2022. העלייה נבעה בעיקר מגידול בהוצאות מחשב, עלויות אקטואריות בגין הטבות לעובדים והוצאות שיווק.

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה בשנת 2023 בסך של 3,930 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 3,548 מיליון ש"ח בשנת 2022, גידול הנובע בעיקרו מעלייה ברווחיות השוטפת.

חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מס הסתכם בשנת 2023 ברווח של 18 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 99 מיליון ש"ח בשנת 2022. הירידה נובעת בחלקה בגין רישום הפחתות לירידות ערך בשנת 2023. עיקר ההשקעות בחברות כלולות מבוצעות באמצעות פועלים אקוויטי (חברה בת בבעלות מלאה). לפרטים נוספים ראה פרק חברות עיקריות להלן.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2023 בסך של 7,360 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 6,532 מיליון ש"ח בשנת 2022.

הרווח הנקי הבסיסי למניה, המיוחס לבעלי מניות הבנק, בת 1 ש"ח ערך נקוב הסתכם בשנת 2023 ב-5.50 ש"ח, בהשוואה ל-4.89 ש"ח בשנת 2022.

2.2.2. התפתחות ברווח הכולל

טבלה 8-2: רווח כולל

	לשנה שהסתיימה ביום	
	31.12.2023	31.12.2022
	במיליוני ש"ח	
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**7,360**	6,533
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	1
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**7,360**	6,532
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:		
התאמות נטו, בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	**1,291**	(2,947)
התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים*	**194**	738
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים	**1,485**	(2,209)
השפעת המס המתייחס	**(499)**	733
רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים	**986**	(1,476)
בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	(2)
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים	**986**	(1,474)
הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**8,346**	5,057
הרווח (ההפסד) הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	(1)
הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק	**8,346**	5,058

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הרווח הכולל הסתכם בשנת 2023 בסך של 8,346 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 5,058 מיליון ש"ח בשנת 2022. הגידול ברווח הכולל בשנת 2023 הושפע מהגידול ברווח הנקי וכן מהתאמות חיוביות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה בשל אזילת קרן הון שלילית עקב התקצרות יתרת התקופה לפירעון. זאת בהשוואה להתאמות שליליות נטו ממס בסך של כ-1.5 מיליארד ש"ח בשנת 2022, בעיקר בגין השפעת שינויים בריבית על שווי תיק אגרות-החוב הזמינות למכירה ועל התחייבויות בגין הטבות לעובדים.

2.2.3. מערך טכנולוגיית המידע

טבלה 9-2: מערך טכנולוגיית המידע

	תוכנה	חומרה[3]	אחר	סך-הכל
	במיליוני ש"ח			
תוספות לנכסים[1] בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה בשנת 2023:				
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות	**363**	**-**	**-**	**363**
עלויות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים	**130**	**-**	**-**	**130**
עלויות רכישה או רישיונות שימוש[4]	**22**	**88**	**-**	**110**
עלויות ציוד בניינים ומקרקעין	**3**	**-**	**15**	**18**
סך-הכל	**518**	**88**	**15**	**621**
הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד בשנת 2023:				
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות	**501**	**133**	**-**	**634**
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הוונו לנכסים	**235**	**49**	**48**	**332**
הוצאות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים	**65**	**17**	**-**	**82**
הוצאות אחרות[5]	**34**	**9**	**5**	**48**
סך-הכל הוצאות (ללא פחת והפחתות)	**835**	**208**	**53**	**1,096**
סך עלויות מערך טכנולוגיית המידע (IT-SPEND) לשנת 2023	**1,353**	**296**	**68**	**1,717**
מידע נוסף:				
יתרות נכסים[2] בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2023:				
סך-הכל עלות מופחתת	**1,648**	**332**	**53**	**2,033**
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות	**1,013**	**-**	**-**	**1,013**
הוצאות בגין פחת והפחתות	**533**	**99**	**23**	**655**
תוספות לנכסים[1] בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה בשנת 2022:				
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות	358	-	-	358
עלויות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים	122	-	-	122
עלויות רכישה או רישיונות שימוש[4]	61	94	-	155
עלויות ציוד בניינים ומקרקעין	-	-	15	15
סך-הכל	541	94	15	650
הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד בשנת 2022*:				
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות	505	133	-	638
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הוונו לנכסים	215	61	52	328
הוצאות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים	56	15	-	71
הוצאות אחרות[5]	30	10	5	45
סך-הכל הוצאות (ללא פחת והפחתות)	806	219	57	1,082
סך עלויות מערך טכנולוגיית המידע (IT-SPEND) לשנת 2022	1,347	313	72	1,732
מידע נוסף:				
יתרות נכסים[2] בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2022:				
סך-הכל עלות מופחתת	1,665	351	56	2,072
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות	936	-	-	936
הוצאות בגין פחת והפחתות*	416	99	26	541

* סווג מחדש.

(1) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 2 מיליון ש"ח (31.12.2022: 46 מיליוני ש"ח).

(2) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 250 מיליון ש"ח (31.12.2022: 277 מיליוני ש"ח).

(3) לרבות תשתיות תקשורת.

(4) לרבות רכישות ורישיונות שימוש של תוכנה וחומרה לכלל החטיבות בתאגיד הבנקאי.

(5) כוללות הוצאות שהוצאו על-ידי מערך טכנולוגיית המידע לרבות הוצאות שוטפות על שימוש בתקשורת וטלפוניה, דואר, שכר-דירה, מסים, חשמל וכדומה.

עלויות מערך טכנולוגיית המידע (IT-SPEND) של הבנק הסתכמו בשנת 2023 בסך של 1,717 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,732 מיליון ש"ח בשנת 2022. הקיטון נובע בעיקר מירידה ביתרת הוצאות מראש ביחס לשנת 2022.

2.3. המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם ב-686.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-665.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022.

טבלה 2-10: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

	יתרה ליום		השינוי
	31.12.2023	31.12.2022	
	במיליוני ש"ח		
סך-כל הנכסים	**686,530**	665,353	3.2%
אשראי לציבור, נטו	**407,381**	388,727	4.8%
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**107,730**	133,424	(19.3%)
ניירות-ערך	**127,122**	107,400	18.4%
פיקדונות הציבור	**554,595**	532,588	4.1%
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**21,800**	26,866	(18.9%)
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	**52,430**	46,502	12.7%

2.3.1. מבנה והתפתחות הנכסים וההתחייבויות

אשראי לציבור

טבלה 2-11: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

	יתרה ליום		השינוי
	31.12.2023	31.12.2022	
	במיליוני ש"ח		
לקוחות פרטיים*	**37,663**	**38,880	(3.1%)
עסקים קטנים*	**32,729**	34,998	(6.5%)
הלוואות לדיור	**131,057**	127,688	2.6%
מסחרי	**59,300**	57,945	2.3%
עסקי	**123,994**	108,316	14.5%
פעילות בינלאומית	**18,072**	17,210	5.0%
ניהול פיננסי	**4,566**	**3,690	23.7%
סך-הכל	**407,381**	388,727	4.8%

* כולל יתרת חייבים בגין כרטיסי אשראי.
** סווג מחדש.

תרשים 2-3: פילוח האשראי לפי מגזרים עיקריים ליום 31 בדצמבר 2023

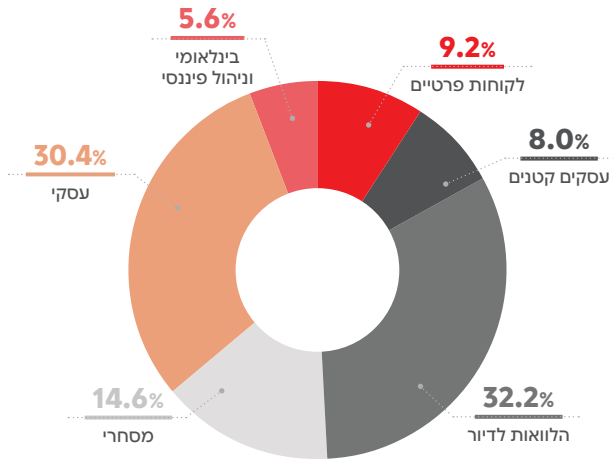

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה פרק סיכון אשראי להלן.

חבויות בעייתיות

טבלה 2-12: סיכון אשראי בעייתי[1]

	31.12.2023			31.12.2022		
	מאזני	חוץ-מאזני	סך-הכל	מאזני	חוץ-מאזני	סך-הכל
	במיליוני ש"ח					
סיכון אשראי לא צובר	**4,012**	**669**	**4,681**	3,445	813	4,258
סיכון אשראי נחות	**782**	**76**	**858**	830	42	872
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת	**3,596**	**495**	**4,091**	2,143	471	2,614
סך סיכון אשראי בעייתי*	**8,390**	**1,240**	**9,630**	6,418	1,326	7,744
סיכון אשראי בעייתי, נטו	**6,730**	**1,084**	**7,814**	5,351	1,136	6,487
* מזה חובות צוברים בפיגור של 90 ימים או יותר	**297**	**-**	**297**	83	-	83

(1) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

הערה:
סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

בשנת 2023, חלה עלייה בשיעור של כ-20% בסיכון האשראי הבעייתי, אשר עיקרה מתבטאת בעלייה בסיכון אשראי בהשגחה מיוחדת.
למידע נוסף על ניתוח תיק האשראי וסיכון אשראי בעייתי, לרבות תרחישים וניתוחי רגישות שנבחנו, ראה פרק סיכון אשראי להלן.

אשראי חוץ-מאזני

טבלה 13-2: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

	יתרה ליום		השינוי
	31.12.23	31.12.22	
	במיליוני ש"ח		
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים למעט נגזרים			
אשראי תעודות	**907**	1,741	(47.9%)
ערבויות והתחייבויות אחרות**	**77,464**	82,849	(6.5%)
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו	**16,741**	12,427	34.7%
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו	**27,011**	*25,242	7.0%
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות**	**96,824**	*87,061	11.2%

* סווג מחדש.

** כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות.

בשנת 2023 חל גידול של כ-10 מיליארד ש"ח בהיקף המכשירים הפיננסיים החוץ-מאזניים בהשוואה לתום שנת 2022. הגידול נובע בעיקרו מעלייה בהיקף מסגרות כרטיסי אשראי שלא נוצלו ובהיקף התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות. גידול זה קוזז בחלקו מקיטון באשראי תעודות וכן בערבויות, בעיקר לרוכשי דירות. בגין חלק מהערבויות כאמור נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות.

ניירות-ערך

לבנק השקעות באגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות וכן השקעה במניות סחירות (בעיקר זרות) ושאינן סחירות בפיזור נרחב.

היקף ההשקעות בניירות הערך הסתכם ביום 31 בדצמבר 2023 בכ-127.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-107.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022, עלייה בשיעור של כ-18.4% שהתבטאה בגידול בהיקף ההחזקה באגרות-חוב ממשלתיות של ממשלת ישראל וממשלת ארצות-הברית.

בשנת 2023 נרשמו הוצאות בסך של כ-569 מיליון ש"ח ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב, שנבעו בעיקר ממימוש בהפסד של אגרות-חוב ממשלתיות, בהשוואה להוצאות בסך של כ-137 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

לאור עליית עקומי הריבית השקלית והדולרית, נרשמה בשנת 2022 ירידה בסך של כ-3.1 מיליארד ש"ח (לפני מס) בגין שינויים בשוויין של אגרות-החוב בתיק הזמין למכירה, ירידה זו נרשמה לקרן הון בגין אגרות-חוב. בשנת 2023 חלה עלייה של 1.3 מיליארד ש"ח (לפני מס) בקרן ההון. העלייה נבעה מאזילת קרן ההון השלילית, עקב התקצרות יתרת התקופה לפירעון, וכן בגין מכירה של אגרות-החוב בעלות קרן הון שלילית. לעניין רגישות קרן ההון לשינויים בשיעורי ריבית, ראה פרק הלימות הון להלן.

תיק המניות הכולל של קבוצת הבנק הסתכם לסך של כ-4.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-4.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022.

בשנת 2023 נרשם בגין תיק המניות של קבוצת הבנק רווח נטו משערוך, דיבידנד וממימוש מניות בסך של כ-369 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של כ-123 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, וזאת לאחר רישום ירידות ערך בסך כולל של 92 מיליון ש"ח בשנת 2023.

תיק המניות של הבנק כולל מניות סחירות (הנמדדות בשווי הוגן) ומניות שאינן סחירות (הנמדדות בעלות או מחיר נצפה, במידה וקיים, בניכוי ירידת-ערך) והוא עשוי להיות מושפע מגורמים אקסוגניים שונים כדוגמת עלייה בשיעורי האינפלציה, שינויים בשערי הריבית, והתנהגות שוק ההון, לרבות כתוצאה מהחמרה במצב הביטחוני והתמשכות המלחמה. הרעה מתמשכת במצב הכלכלי עשויה להביא לירידה בערכן של המניות.

להלן פירוט אודות הפעילות בניירות הערך של קבוצת הבנק:

טבלה 14-2: יתרות ניירות-ערך

	מוחזק לפדיון		זמין למכירה		תיק למסחר		סך-הכל	
	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך
	במיליוני ש"ח/באחוזים							
ליום 31 בדצמבר 2023								
אגרות-חוב ממשלת ישראל	**13,440**	**10.6%**	**54,766**	**43.1%**	**16,097**	**12.6%**	**84,303**	**66.3%**
אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית	**1,892**	**1.5%**	**20,652**	**16.2%**	**1,615**	**1.3%**	**24,159**	**19.0%**
אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות	**-**	**0.0%**	**1,482**	**1.2%**	**-**	**-**	**1,482**	**1.2%**
סך-הכל אגרות-חוב ממשלות	**15,332**	**12.1%**	**76,900**	**60.5%**	**17,712**	**13.9%**	**109,944**	**86.5%**
אגרות-חוב קונצרניות - בישראל	**404**	**0.3%**	**54**	**-**	**-**	**-**	**458**	**0.3%**
אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות	**-**	**-**	**12,287**	**9.7%**	**-**	**0.0%**	**12,287**	**9.7%**
סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות	**404**	**0.3%**	**12,341**	**9.7%**	**-**	**0.0%**	**12,745**	**10.0%**
מניות*	**-**	**-**	**4,433**	**3.5%**	**-**	**-**	**4,433**	**3.5%**
סך-הכל ניירות-ערך	**15,736**	**12.4%**	**93,674**	**73.7%**	**17,712**	**13.9%**	**127,122**	**100.0%**
ליום 31 בדצמבר 2022								
אגרות-חוב ממשלת ישראל	8,016	7.4%	51,751	48.2%	7,706	7.2%	67,473	62.8%
אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית	1,801	1.7%	20,153	18.8%	765	0.7%	22,719	21.2%
אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות	-	-	1,499	1.4%	-	-	1,499	1.4%
סך-הכל אגרות-חוב ממשלות	9,817	9.1%	73,403	68.4%	8,471	7.9%	91,691	85.4%
אגרות-חוב קונצרניות - בישראל	299	0.3%	-	-	-	-	299	0.3%
אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות	-	-	10,704	10.0%	658	0.6%	11,362	10.6%
סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות	299	0.3%	10,704	10.0%	658	0.6%	11,661	10.9%
מניות*	-	-	4,048	3.8%	-	-	4,048	3.7%
סך-הכל ניירות-ערך	10,116	9.4%	88,155	82.2%	9,129	8.5%	107,400	100.0%

* מניות שאינן למסחר.

טבלה 2-15: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק

	יתרה ליום			
	31.12.2023		31.12.2022	
	הערך במאזן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
כרייה וחציבה	**443**	**3.5%**	394	3.4%
תעשייה	**1,164**	**9.1%**	1,331	11.4%
אספקת חשמל ומים	**417**	**3.3%**	415	3.6%
מידע ותקשורת	**436**	**3.4%**	369	3.2%
בנקים ומוסדות פיננסיים	**9,481**	**74.4%**	8,253	70.7%
מסחר	**252**	**2.0%**	335	2.9%
תחבורה ואחסנה	**318**	**2.5%**	237	2.0%
ענפים אחרים	**234**	**1.8%**	327	2.8%
סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות	**12,745**	**100.0%**	11,661	100.0%

לפרטים נוספים לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה ביאור 32.ב. בדוחות הכספיים.

פיקדונות

טבלה 2-16: התפתחות ביתרות הפיקדונות

	יתרה ליום		השינוי
	31.12.2023	31.12.2022	
	במיליוני ש"ח		
פיקדונות הציבור	**554,595**	532,588	4.1%
פיקדונות מבנקים	**9,085**	8,696	4.5%
פיקדונות הממשלה	**2,436**	3,262	(25.3%)
סך-הכל	**566,116**	544,546	4.0%

טבלה 2-17: מידע נוסף על פיקדונות הציבור

	יתרה ליום		השינוי
	31.12.2023	31.12.2022	
	במיליוני ש"ח		
לפי דרישה			
אינם נושאים ריבית	**153,029**	193,328	(20.8%)
נושאים ריבית	**143,880**	136,637	5.3%
סך-הכל לפי דרישה	**296,909**	329,965	(10.0%)
לזמן קצוב	**257,686**	202,623	27.2%
סך-כל פיקדונות הציבור	**554,595**	532,588	4.1%

יתרת הפיקדונות ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה בסך של כ-566.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-544.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022. במהלך שנת 2023 המשיכה המגמה, שהחלה בשנת 2022 עם עליית הריבית במשק, של שינוי בתמהיל פיקדונות הציבור שקיבלה ביטוי במעבר הציבור מפיקדונות שאינם נושאים ריבית לפיקדונות לזמן קצוב נושאי ריבית.

תרשים 2-4: התפתחות תמהיל פיקדונות הציבור

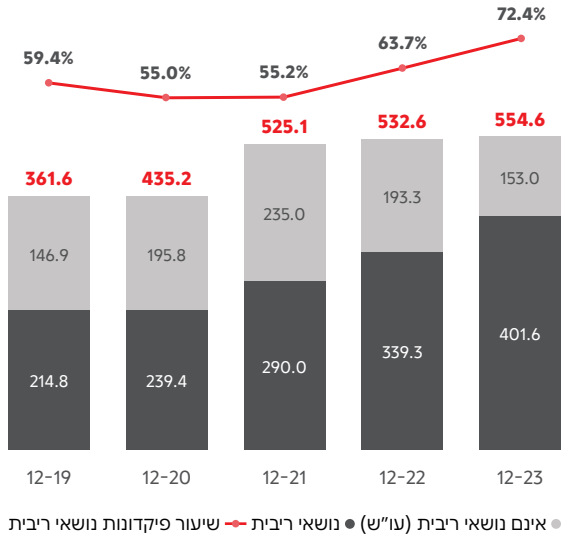

פעילות חוץ-מאזנית בניירות-ערך המוחזקים על-ידי הציבור

טבלה 2-18: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק

	יתרה ליום		השינוי
	31.12.2022	**31.12.2023**	
	במיליוני ש"ח		
ניירות-ערך[1]	802,789	**894,813**	11.5%

(1) לרבות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת ושירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים.

הגידול בהיקף ניירות-ערך של לקוחות קבוצת הבנק בשנת 2023 הושפע בין היתר, ממעבר לקוחות מפיקדונות לאפיקים סחירים בעלי רמת סיכון נמוכה ומשינוי בערכם של ניירות-ערך זרים.

אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו אגרות-החוב וכתבי ההתחייבות הנדחים בכ-21.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-26.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022, ירידה בשיעור של כ-18.9% אשר נבעה בעיקר מפירעון אגרות-חוב ופדיון מוקדם של כתבי התחייבות נדחים.

לפרטים נוספים ראה ביאור 20 בדוחות הכספיים ופרק הלימות הון להלן.

בחודש מאי 2023 לאחר קבלת היתר מרשות ניירות-ערך, פרסם הבנק תשקיף מדף אשר יאפשר לבנק להנפיק מניות וניירות-ערך המירים למניות, אגרות-חוב, כתבי התחייבות נדחים וניירות-ערך אחרים.

טבלה 2-19: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

	ליום 31 בדצמבר 2023		ליום 31 בדצמבר 2022	
	הערך במאזן	מזה: סחיר*	הערך במאזן	מזה: סחיר*
	במיליוני ש"ח			
כתבי התחייבות נדחים	**8,388**	**8,374**	10,103	10,082
אגרות-חוב	**13,412**	**13,412**	16,763	16,763
סך-הכל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**21,800**	**21,786**	26,866	26,845

* כולל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים הנסחרים ברצף המוסדי.

טבלה 20-2: מכשירים נגזרים

	31.12.2023			31.12.2022		
	שווי הוגן חיובי	שווי הוגן שלילי	ערך נקוב	שווי הוגן חיובי	שווי הוגן שלילי	ערך נקוב
	במיליוני ש"ח					
חוזי ריבית	**9,992**	**9,329**	**965,469**	11,264	10,913	746,699
חוזי מטבע	**9,130**	**8,854**	**496,855**	8,368	5,921	408,580
חוזים בגין מניות	**6,136**	**6,055**	**273,443**	2,255	2,223	156,915
חוזי סחורות ושירותים (כולל נגזרי אשראי)	**13**	**12**	**61**	4	4	109
סך-הכל	***25,271**	***24,250**	**1,735,828**	*21,891	*19,061	1,312,303

* מזה: שווי הוגן נטו של נכסים והתחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך של 42 מיליוני ש''ח ו-10 מיליוני ש''ח, בהתאמה אשר נכללו במאזן בסעיף פיקדונות הציבור (31.12.2022: נכסים והתחייבויות בסך של 59 מיליוני ש''ח ו-18 מיליוני ש''ח, בהתאמה).

בשנת 2023 חל גידול ביתרות הערך הנקוב והשווי ההוגן של המכשירים הנגזרים. עיקר הגידול ביתרות הערך הנקוב נבע מפעילות בחוזי ריבית לתקופות קצרות ובהיקף הפעילות בחוזי מניות. עיקר הגידול בשווי ההוגן נבע מחוזי מניות. הגידול חל הן כתוצאה מגידול בהיקף הפעילות והן כתוצאה משינויים במחירי המניות בשווקים.
הבנק פועל לרוב עם הצדדים הנגדיים במסגרת הסכמי קיזוז וביטחונות שמטרתם לצמצם את חשיפת האשראי הנובעת מהפעילות במכשירים נגזרים של צדדים אלה.

2.3.2. הון, הלימות הון ומינוף

1. הון

השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק ליום 31 בדצמבר 2023 הינו 1,337,267,218 ש"ח ע.נ. המורכב ממניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כל אחת. ההון המונפק הינו בניכוי 109,893 מניות רגילות שנרכשו על-ידי הבנק ("מניות באוצר").
לפרטים בדבר ביזור גרעין השליטה בבנק והפיכה לבנק ללא גרעין שליטה, ראה פרק עניינים אחרים בדוח ממשל תאגידי.

דיבידנדים

חלוקת דיבידנד על-ידי הבנק כפופה למבחנים ולמגבלות הקבועים בחוק החברות ובהוראות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין 331. כל חלוקה ושיעורה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בהוראות כל דין ובמגבלות על החלוקה ובשיקולים עסקיים, לרבות בהתחשב באסטרטגית הבנק.
מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות.
במאי 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 803 מיליון ש"ח, שהיווה כ-40% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון הראשון 2023.
באוגוסט 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 769 מיליון ש"ח, שהיווה כ-40% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השני 2023.
ביום 12 בנובמבר 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחייה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים שלהם לתקופה הקרובה על רקע המלחמה והגידול בחוסר הוודאות לגבי הימשכותה והיקף השפעתה על המשק. עובר לפרסום הדוחות הכספיים לשנת 2023 הודיע הפיקוח על הבנקים כי הנחיה זו תקפה למערכת הבנקאית גם לחלוקות בגין הרבעון הרביעי של 2023.
בהתחשב בהנחיית הפיקוח על הבנקים האמורה, בנובמבר 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 334 מיליון ש"ח, שהיווה כ-20% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השלישי 2023 ובמועד אישור דוחות אלה, על חלוקת דיבידנד בסך 352 מיליון ש"ח, המהווה כ-20% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון הרביעי 2023, אשר ישולם ביום 8 באפריל 2024. בהחלטתו, בחן והתאים דירקטוריון הבנק, את שיעור החלוקה להנחיית הפיקוח וציין את יכולת הבנק להכריז פוטנציאלית על דיבידנד גבוה מהאמור לעיל, לאור עודפי ההון המשמעותיים הקיימים בבנק ומצבו הפיננסי האיתן אל מול דרישות ההון השונות.

טבלה 21-2: פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד הכרזה	מועד תשלום	שיעור חלוקה*	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
			באגורות	במיליוני ש"ח
07.03.2024	08.04.2024	20%	26.322	352.0
16.11.2023	06.12.2023	20%	24.976	334.0
14.08.2023	06.09.2023	40%	57.505	769.0
22.05.2023	14.06.2023	40%	60.048	803.0
08.03.2023	30.03.2023	30%	39.272	525.0
22.11.2022	11.12.2022	30%	40.095	536.0
14.08.2022	07.09.2022	30%	30.146	403.0

* מרווחי הרבעון שקדם למועד החלוקה.

2. הלימות הון

גישת הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים.
הוראות אלה מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכוני האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (Internal Capital Adequacy Assessment Process - ICAAP) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכוני נזילות, סיכוני סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שמבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה דורש גילוי כמותי ואיכותי במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם במטרה להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

ועדת באזל לפיקוח על הבנקים מבצעת עדכונים למסגרת מדידת הלימות ההון, אשר לעיתים מקבלים את הכינוי "באזל 4". במסגרת זו נקבעו עדכונים משמעותיים בנוגע לאופן החישוב של נכסי סיכון שבגינם נדרש לחשב את דרישות ההון בנדבך הראשון. היישום באיחוד האירופי של הסטנדרטים השונים הכלולים במסגרת העדכון יחל ב 1 בינואר 2025. בשלב זה טרם נקבע מועד היישום בישראל.
בהתאם למדיניות האימוץ של סטנדרטים בינלאומיים מקובלים, הפיקוח על הבנקים מאמץ את הוראות ועדת באזל משנת 2017 בנושא חישוב דרישות הון בגין סיכון תפעולי. ביום 29 בדצמבר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 206 "מדידה והלימות הון - סיכון תפעולי". במסגרת הטיוטה נקבעה הגדרה מעודכנת של חישוב הקצאת ההון בגין סיכון תפעולי כך שהיא מבוססת, בין השאר, על רכיבי האינדיקאטור העסקי המפורטים בטיוטה ועל מכפיל ההפסד הפנימי שמבוסס על ממוצע ההפסדים ההיסטוריים של התאגיד הבנקאי. בהתאם לטיוטה יישום חלקי של ההוראה יחול ביום 1 בינואר 2026. הבנק נמצא בשלבי הערכות ליישום ההוראה.

יעד הלימות ההון ואופן ניהול ותכנון ההון

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10.0% וביחס הון כולל מזערי של 13.5%. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 בדצמבר 2023, הינם 10.23% ו-13.50%, בהתאמה.
יעד הון עצמי רובד 1 שנקבע על-ידי הבנק מביא בחשבון, בין היתר, את תוצאות תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק, לרבות תוצאות מבחני הקיצון הפנימיים שערך הבנק, ואת תוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים לגבי מאפייני הסיכון הפרטניים של הבנק במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי האחרון שבוצע ומבחני הקיצון האחידים האחרונים שבוצעו.
לצורך עמידה ביעד הלימות ההון וניהול אפקטיבי של ההון מבוצע תכנון הון בבנק בהתבסס על תכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקיטת פעולות נדרשות לצורך עמידה ביעדי הון שנקבעו. כחלק מקביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק כמפורט להלן, מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימות תכניות הערכות לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

על יסוד תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק ותוצאות הדיונים הפנימיים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים (כמפורט לעיל), הגדיר דירקטוריון הבנק יעד פנימי של יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור שלא יפחת מ-10.5%.

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים וביעד הפנימי, תוך שמירה על שולי ביטחון.
הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
- השפעות שינויים במדד, בשערי חליפין ובדירוג המדינה על יתרות נכסי הסיכון.
- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות.

רגישות קרן ההון בגין אגרות-חוב זמינות למכירה נטו, לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בעקום התשואות חסר הסיכון ובמרווח סיכון האשראי נאמדת בקיטון בסך של כ-0.9 מיליארד ש"ח וכ-0.8 מיליארד ש"ח בהתאמה. מנגד, רגישות קרן ההון הנובעת מהתאמות בגין שינויים אקטואריים, נטו לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בריבית ההיוון נאמדת בגידול בסך של כ-0.2 מיליארד ש"ח.
דרישות ההון בגין חשיפות הבנק לממשלת ישראל, בנקים ישראלים, גופים מוסדיים וישויות סקטור ציבורי, נגזרות מדירוג מדינת ישראל.
כאמור בפרק הסקירה הכלכלית לעיל, חברת מודי'ס הורידה את דירוג האשראי של המדינה, ואילו פיץ' ו-S&P העבירו את המדינה לרשימת מעקב שלילית ואת תחזית דירוג החוב של המדינה לשלילית בהתאמה. לפיכך קיים סיכון להורדת דירוג האשראי של המדינה בטווח הקרוב על-ידי שתי חברות דירוג אלו. נדגיש כי החל משנת 2021 משתמש הבנק בדירוג S&P למדינות כמדרג יחיד לצרכי מדידת הלימות ההון, ובהתאם להורדת דירוג על-ידי חברות אחרות, כמו מודי'ס, שהתרחשו ו/או שעלולות להתרחש, אין השפעה מידית על יחס ההון. ההשפעה הישירה של ירידה בדירוג האשראי של מדינת ישראל על-ידי חברת Standard and Poor's Rating Group, ככל שתהיה, תביא לקיטון של 0.24% ו-0.30% ביחס הון רובד 1 ויחס הון כולל, בהתאמה.

שינויים בהון

לפרטים בדבר השלמת העסקה למכירת החזקות הבנק בבנק פוזיטיף ראה ביאור 24.ט בדוחות הכספיים. בעקבות השלמת המכירה יחס הון עצמי רובד 1 עלה ב-0.05%.
לפרטים נוספים בדבר כתבי ההתחייבות הנדחים, ראה ביאור 24.י בדוחות הכספיים.
לפרטים נוספים בדבר התאמות פיקוחיות וניכויים ובדבר השפעות נוספות על הון והלימות הון, לרבות בגין הוראות שטרם הגיע מועד יישומן, ראה ביאור 24 בדוחות הכספיים.

טבלה 22-2: חישוב יחס הלימות ההון

	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2022
	במיליוני ש"ח	
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
הון עצמי רובד 1	**52,641**	46,745
הון רובד 1	**52,641**	46,745
הון רובד 2	**13,338**	14,349
סך-הכל הון כולל	**65,979**	61,094
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
סיכון אשראי	**403,897**	386,550
סיכוני שוק	**4,245**	4,007
סיכון תפעולי	**29,710**	25,020
סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	**437,852**	415,577
	באחוזים	
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון[1]	**12.02%**	11.25%
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**12.02%**	11.25%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**15.07%**	14.70%
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים[2]	**10.23%**	10.23%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים[2]	**13.50%**	13.50%

(1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 וכוללים התאמות בגין הוראות רגולטוריות כדלקמן:
1. הקלה בגין תכניות ההתייעלות אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן עד ליום 31 בדצמבר 2024 ומוערכות בקיטון עתידי נוסף של כ-0.02% על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2023 (0.04% ליום 31 בדצמבר 2022).
2. השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתת בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024 ומוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.04% על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2023 (0.08% ליום 31 בדצמבר 2022).
3. הקלה בגין יישום חוזר בנק ישראל בדבר שקלול הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע, אשר נפרסה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 30 בספטמבר 2022 עד ליום 30 ביוני 2023, השפעת ההקלה ליום 31 בדצמבר 2022 הייתה 0.04%.

(2) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הינם 10.0% ו-13.5% בהתאמה. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת שעה.

3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.
יחס המינוף מוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.
בחודש נובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם כהוראת שעה חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי כזה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6.0% לפני ההקלה).
תוקף ההקלה הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2025 ולאחר מועד זה יידרש לשוב תוך שני רבעונים ליחס המינוף הנדרש טרם הוראת השעה (6.0%).

טבלה 23-2: יחס מינוף

	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2022
	במיליוני ש"ח	
בנתוני המאוחד		
הון רובד 1*	**52,641**	46,745
סך החשיפות*	**760,396**	737,115
	באחוזים	
יחס מינוף	**6.92%**	6.34%
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים בתקופת הוראת השעה	**5.50%**	5.50%
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה	**6.00%**	6.00%

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה ביאור 24.ח בדוחות הכספיים). השפעת ההקלה בגין תכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2023, המוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.01% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן עד ליום 31 בדצמבר 2024. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024. השפעת ההקלה בגין הפסדי אשראי צפויים ליום 31 בדצמבר 2023 מוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.02%.

2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים.
דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בביאור 28א בדוחות הכספיים ופרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגידי.
לפירוט נוסף בדבר עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים, ראה ביאור 28 בדוחות הכספיים.

טבלה 24-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023										
	פעילות ישראל									פעילות חו"ל	סך-הכל
	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	סך-הכל פעילות ישראל	סך-הכל פעילות חו"ל	
	במיליוני ש"ח										
רווח מימוני, נטו	**6,792**	**515**	**3,979**	**1,323**	**2,434**	**245**	**1,192**	**-**	**16,480**	**872**	**17,352**
עמלות והכנסות אחרות	**1,279**	**141**	**1,007**	**378**	**709**	**92**	**180**	**192**	**3,978**	**52**	**4,030**
סך הכנסות	**8,071**	**656**	**4,986**	**1,701**	**3,143**	**337**	**1,372**	**192**	**20,458**	**924**	**21,382**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**495**	**1**	**718**	**524**	**80**	**(2)**	**(6)**	**-**	**1,810**	**69**	**1,879**
הוצאות תפעוליות ואחרות	**3,824**	**216**	**1,899**	**449**	**738**	**161**	**423**	**58**	**7,768**	**463**	**8,231**
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**2,450**	**287**	**1,547**	**468**	**1,494**	**117**	**686**	**86**	**7,135**	**225**	**7,360**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022										
	פעילות ישראל									פעילות חו"ל	סך-הכל
	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	סך-הכל פעילות ישראל	סך-הכל פעילות חו"ל	
	במיליוני ש"ח										
רווח מימוני, נטו	4,256	268	2,882	1,048	1,840	236	2,795	-	13,325	723	14,048
עמלות והכנסות אחרות	1,313	145	979	315	600	99	150	232	3,833	39	3,872
סך הכנסות	5,569	413	3,861	1,363	2,440	335	2,945	232	17,158	762	17,920
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	112	(1)	192	(109)	(368)	(2)	35	-	(141)	107	(34)
הוצאות תפעוליות ואחרות	3,680	202	1,897	424	669	168	412	67	7,519	453	7,972
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	1,155	138	1,155	669	1,372	109	1,722	105	6,425	107	6,532

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

מגזר משקי בית

הרווח הנקי המיוחס למגזר משקי בית בשנת 2023 הסתכם ב-2,450 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,155 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו שקוזז מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי ומגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2023 הסתכם ב-6,792 בהשוואה ל-4,256 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-1,279 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,313 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקרו מירידה בעמלות מפעילות בשוק ההון וכן מירידה בעמלות הפצת מוצרים פיננסיים והושפע מהטבות בתחום העמלות, שניתנו ללקוחות במטרה להקל על התמודדות עם השלכות המלחמה, ברבעון הרביעי של השנה.

בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-495 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של כ-112 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן. כמו-כן, חל גידול במחיקות אוטומטיות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-3,824 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,680 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות שכר עקב מענק חד פעמי בגין הסכם השכר וכן מעלייה בהוצאות מחשב ובהוצאות פחת וירידת-ערך תוכנות.

מגזר בנקאות פרטית

הרווח הנקי המיוחס למגזר הבנקאות הפרטית בשנת 2023 הסתכם ב-287 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-138 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2023 הסתכם ב-515 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-268 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכם ב-141 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-145 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-216 מיליון ש"ח בהשוואה ל-202 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

מגזר עסקים קטנים וזעירים

הרווח הנקי המיוחס למגזר עסקים קטנים וזעירים בשנת 2023 הסתכם ב-1,547 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,155 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע ברובו מעלייה ברווח המימוני, נטו. גידול זה קוזז בחלקו על-ידי עלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

בשנת 2023 הרווח המימוני, נטו הסתכם ב-3,979 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,882 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-1,007 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-979 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מכרטיסי אשראי עקב עדכון הסכם התפעול עם ישראכרט.

בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של 718 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 192 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן. כמו-כן, חל גידול במחיקות אוטומטיות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-1,899 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,897 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

מגזר עסקים בינוניים

הרווח הנקי המיוחס למגזר עסקים בינוניים בשנת 2023 הסתכם ב-468 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-669 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי אשר קוזזה בחלקה מעלייה ברווח המימוני, נטו ומעלייה בעמלות ובהכנסות האחרות בהשוואה לשנה הקודמת.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2023 הסתכם ב-1,323 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,048 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-378 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-315 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מעסקי מימון בעיקר עקב החזר חלקי של פרמיות ששולמו בעבר בגין ביטוח ערבויות חוק מכר.

בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-524 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של כ-109 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע בעיקר מגידול בהפרשה הקבוצתית בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן. כמו-כן, חל גידול בהפרשה הפרטנית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו בכ-449 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-424 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות מחשב ובהוצאות פחת וירידת-ערך תוכנות וכן מעלייה בהוצאות שכר.

מגזר עסקים גדולים

הרווח הנקי המיוחס למגזר עסקים גדולים בשנת 2023 הסתכם ב-1,494 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,372 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו ומעלייה בעמלות וההכנסות האחרות בהשוואה לשנה הקודמת. עליות אלה קוזזו בחלקן מעלייה בהוצאות מהפסדי אשראי ומעלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2023 הסתכם ב-2,434 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,840 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות והאשראי לאור עליית הריביות השקלית והדולרית וכן מגידול בהיקפי האשראי.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-709 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-600 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מעסקי מימון וכן מעמלות טיפול באשראי.

בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-80 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של כ-368 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע בעיקרו מירידה בהכנסה הפרטנית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו בכ-738 מיליון ש"ח בהשוואה ל-669 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות מחשב ובהוצאות פחת וירידת-ערך תוכנות וכן מעלייה בהוצאות השכר.

מגזר מוסדיים

הרווח הנקי המיוחס למגזר גופים מוסדיים בשנת 2023 הסתכם ב-117 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-109 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2023 הסתכם ב-245 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-236 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ל-92 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-99 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה בעמלות משוק ההון.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי המיוחס למגזר ניהול פיננסי בשנת 2023 הסתכם ב-686 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,722 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2023 הסתכם ב-1,192 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,795 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מעליית הריבית המועברת לחטיבות הבנק בגין המקורות. בנוסף, חל גידול בהפסדים ממימושי אגרות-חוב וחלה ירידה בהכנסות מהפרשי הצמדה בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. מנגד, נרשמו רווחים מהשקעה במניות ומשינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, וזאת בהשוואה להפסדים בשנה הקודמת.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-180 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-150 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות סינדיקציה.

מגזר אחר (פעילות ישראל)

הרווח הנקי המיוחס למגזר אחר בשנת 2023 הסתכם בסך של 86 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח נקי בסך של 105 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה בעמלות והכנסות אחרות ומגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות בהשוואה לשנה הקודמת.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-192 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-232 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מירידה בעמלות משוק ההון וכן מירידה בהכנסות האחרות אשר מקורה במכירת זכויות בנדל"ן בתקופה המקבילה.

ההוצאות התפעוליות והאחרות בשנת 2023 הסתכמו בכ-58 מיליון ש"ח בהשוואה ל-67 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

מגזר הפעילות הבינלאומית

הרווח הנקי המיוחס למגזר הפעילות הבינלאומית בשנת 2023 הסתכם ב-225 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 107 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- הרווח הנקי של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-288 מיליון ש"ח בשנת 2023 בהשוואה לרווח נקי של כ-199 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו שקוזזה בחלקה מגידול בהוצאות התפעוליות. העלייה ברווח המימוני, נטו נבעה בעיקר מגידול בהיקפי האשראי וכן מעליית מרווחי הפיקדונות בגין עלייה בריבית הדולרית.
- ההפסד של הפועלים שוויץ הסתכם בכ-63 מיליון ש"ח בשנת 2023 בדומה להפסד שנרשם בשנת 2022.

לפרטים בדבר מכירת פוזיטיף והחזרת הרישיון הבנקאי בפועלים שוויץ, ראה ביאור 15 בדוחות הכספיים.

2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות ושיוכם ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים שונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק. חלוקה זו משמשת את הנהלת הבנק לקבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

למידע נוסף אודות מגזרי הפעילות וניתוח תוצאות המגזרים, ראה ביאור 28א בדוחות הכספיים ופרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה בדוח ממשל תאגידי.

2.6. חברות עיקריות

2.6.1. חברות בישראל

קבוצת פועלים אקוויטי

קבוצת פועלים אקוויטי, המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק ומוחזקת בבעלות מלאה, פועלת בשני תחומים עיקריים:
השקעות ישירות בחברות בהון ומעין הון (מזנין) וכן השקעה וייזום קרנות השקעה פרטיות ופעילות בנקאות להשקעות בארץ ובחו"ל.
בנוסף, פועלים אקוויטי מחזיקה בכ-22.2% בחברה הציבורית אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ (לשעבר פועלים אי.בי.אי - ניהול וחיתום בע"מ) העוסקת בשירותי ייעוץ, חיתום וניהול גיוסי הון.
הבנק שוקל חלופות לפעילות בתחום החיתום ובמסגרת זו מנהלת פועלים אקוויטי מגעים להשקעת מיעוט בקבוצת לידר. אין ודאות שהמגעים יבשילו לעסקה ועסקה אם תושג תהא טעונה קבלת אישורים רגולטוריים.
יתרת ההשקעות של פועלים אקוויטי ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה בסך של כ-4.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-3.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022.
בנוסף, קיימת התחייבות להשקעה בסך של כ-1.2 מיליארד ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2023, בהשוואה לסך של כ-1.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.
הגידול בהיקף ההשקעות בשנים האחרונות מהווה יישום אסטרטגית הבנק לגידול היקף ההשקעות המבוצעות בפועלים אקוויטי, בכפוף לתנאי השוק, במסגרת מתווה השקעות רב שנתי עד לשנת 2025 אשר אושר בדירקטוריון הבנק.
תרומת פועלים אקוויטי לתוצאות הפעילות של הבנק בשנת 2023 הסתכמה ברווח נקי בסך של כ-100 מיליון ש"ח, לעומת רווח נקי בסך של כ-91 מיליון ש"ח בשנת 2022.
השקעת הבנק בפועלים אקוויטי (בהון ובאמצעים אחרים) הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2023 ב-4.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-3.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022.

3. סקירת הסיכונים

חלק מהמידע המפורט בפרק זה, אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, וכמפורט בסעיף 1.1 לעיל.
מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023 (להלן: דוח על הסיכונים).

3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הבנק מבצע בדיקה מקיפה להערכת הסיכונים להם הוא חשוף ומהותיותם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי, סיכון ציות וסיכון מודל. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי (אשר יכול להתממש דרך סיכוני אשראי, השקעה, שוק ועוד), וסיכון סביבתי (לרבות סיכון אקלים).
אסטרטגיית ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה כולה, תוך זיהוי וכימות הסיכונים, הגדרת אחריות על הסיכונים (Risk Ownership) ומקסום התועלת העסקית בהתייחס לעלות במונחי סיכון על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע במתודולוגיה אחידה ובראיה כוללת תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל על מנת להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון.
מבנה וארגון מערך ניהול הסיכונים המופיעים בפרק זה רלוונטיים לכל סוגי הסיכונים ולכל היחידות בבנק, בהמשך של פרק זה יופיעו התייחסויות נוספות, לפי העניין, לכל סוג סיכון בנפרד. מידע נוסף ניתן למצוא בדוח על הסיכונים.

3.1.1. ממשל הסיכונים ואופן ניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בניו-יורק, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. החברות הבנות מונחות לנהל את הסיכונים על בסיס האסטרטגיה והמדיניות הקבוצתית, תוך ביצוע התאמות בהתאם לנסיבות, ודיווח עליהן לחברה האם. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המותווית על-ידי הדירקטוריון של כל חברה. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. הפיקוח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות לנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את דרישות הפיקוח בניהול הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמדידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים.
בקרה של הסיכונים ואמידת הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה. סיכונים, ככל שישנם, במוצרים או בתהליכים חדשים, מזוהים באמצעות הליך סדור, על-פי המדיניות להשקת מוצרים ותהליכים חדשים. מודלים המשמשים לאמידת הסיכונים נבחנים טרם יישומם וכן מדי תקופה על-פי מדיניות תיקוף המודלים בבנק.

תפיסת הבקרה ביחס לכל הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים בבנק היא של זיהוי ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות תיאבון הסיכון ובמגבלות נוספות שנקבעו בנהלים השונים, בשלושה מעגלי בקרה:

1. מעגל בקרה ראשון הכולל את היחידות העסקיות בחטיבות, לרבות חטיבות תמיכה ותפעול, שהם יוצרי/נוטלי הסיכונים, ואת יחידות הבקרה הפנימיות בחטיבות המספקות בקרה פנימית על יוצרי/נוטלי הסיכונים. הנהלת הקווים העסקיים נושאת באחריות הראשית לניהול הסיכונים על בסיס שוטף ומטרתה לנהל את הסיכונים תוך חתירה להשגת המטרות האסטרטגיות והיעדים העסקיים, במסגרת תיאבון הסיכון שנקבע ובהתאם לנוהלי הסיכון ולהוראות הרגולטוריות. הבקרות במעגל הראשון מעוגנות בנהלי העבודה;
2. מעגל בקרה שני הכולל את יחידות הבקרה בחטיבה לניהול סיכונים שהינה בלתי תלויה בחטיבות העסקיות. מעגל זה אחראי גם על הצגת תמונה כוללת של הסיכונים, גיבוש המתודולוגיות לאמידת הסיכונים ולהקצאת ההון הכלכלית, אמידת סיכון בלתי תלויה, ניתוח מידת ההלימה של המוצרים והפעילויות למסגרת תיאבון הסיכון וקיבולת הסיכון שהוגדרה על-ידי הדירקטוריון ותיקוף מודלים. במעגל השני פונקציות בקרה עצמאיות נוספות, כגון: חשבות וייעוץ משפטי;
3. מעגל בקרה שלישי הכולל את מערך הביקורת הפנימית שפועלת באופן בלתי תלוי ואובייקטיבי. מטרתה לשפר את פעילות הארגון ולסייע לו להשיג את מטרותיו, בין היתר באמצעות פיקוח ווידוא קיום הוראות החוק והרגולציה, יישום הנחיות ההנהלה והדירקטוריון, אתגור ומתן המלצות לשיפור, באופן ממוקד וצופה פני עתיד. הביקורת הפנימית פועלת במסגרת החוקים, הרגולציה, התקנים הבינלאומיים והנחיות לשכת המבקרים הפנימיים, הנחיות ועדת הביקורת של הדירקטוריון, הדירקטוריון וצורכי ההנהלה.

דירקטוריון הבנק אחראי להתווית אסטרטגיית ניהול הסיכונים הכוללת ולפיקוח על מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, ישירות או באמצעות הוועדה לניהול ובקרת סיכונים. עיקר תפקידי הדירקטוריון בנושא ניהול הסיכונים:

- קביעת מסגרת תיאבון הסיכון וקיבולת הסיכון של הקבוצה;
- אישור מדיניות ניהול סיכונים עקבית עם מסגרת תיאבון הסיכון, לרבות קביעת מסגרות הסיכון בתחומי הפעילות השונים ובמוקדי הסיכון העיקריים;
- אישור מסגרת תפיסת הבקרה בקבוצה ווידוא כי היא עונה על צורכי ניהול הסיכונים;
- הנחיית ההנהלה הבכירה בדבר ניהול הסיכונים באופן ברור, על בסיס המלצות צוות ההנהלה לניהול סיכונים בראשות המנכ"ל, ווידוא כי ההנהלה הבכירה נוקטת את הפעילויות הדרושות לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרת הסיכונים;
- אישור המתודולוגיות לאמידת הסיכונים, לבקרתם ולהקצאת ההון הכלכלית בגינם;
- פיקוח ובקרה אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים כפי שנקבעה, בחינת פרופיל הסיכונים בפועל לרבות ברמת הקבוצה ובחינת התהליכים והפעולות שעל הבנק לקיים, על-מנת שימלא אחר כל ההוראות הרגולטוריות הנוגעות לניהול הסיכונים.

ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים - ייעודה להמליץ ולסייע למליאת הדירקטוריון בהתווית מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק, לרבות קביעת מסגרות הסיכון בתחומי הפעילות השונים, בחינת פרופיל הסיכונים של הבנק, קיום בקרה אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים כפי שנקבעה ובחינת התהליכים והפעולות שעל הבנק לקיים, וזאת על-מנת שימלא אחר כל ההוראות הרגולטוריות הנוגעות לניהול הסיכונים. הוועדה לניהול ובקרת סיכונים של הדירקטוריון **ומליאת הדירקטוריון** מקבלות דיווח על הסיכונים וביצוע המדיניות שאושרה, לפחות אחת לרבעון.
תת הוועדה לניהול סיכוני ארצות-הברית - ייעודה פיקוח על מדיניות ניהול הסיכונים בפעילות הבנק בארצות-הברית. תת הוועדה בוחנת את מדיניות ניהול הסיכונים של פעילות הבנק בארצות-הברית ומוודאת שפעילות הבנק בארצות-הברית מתבצעת במסגרת מדיניות ניהול הסיכונים שנקבעה.
ועדות דירקטוריון נוספות עוסקות בנושאים הקשורים לניהול הסיכונים ובהן בעיקר ועדת הביקורת, ועדת המעקב אחר יישום ההסדרים עם הרשויות האמריקאיות והוועדה לממשל תאגידי ומחזיקי עניין.

הנהלת הבנק, לרבות הנהלות החטיבות, אחראית לגיבוש, הטמעה ויישום של מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, ישירות או באמצעות הצוותים הפועלים מטעמה. עיקר תפקידי ההנהלה בנושא ניהול הסיכונים:

- עיצוב מדיניות ניהול סיכונים עקבית עם מסגרת תיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון, לרבות מסגרות סיכון בתחומי הפעילות השונים ובמוקדי הסיכון העיקריים, והגשתה לאישור הדירקטוריון;
- מיסוד של נהלים ומסגרות סיכון התואמים למדיניות, שיטות עבודה נאותות לאמידת הסיכון ותהליכי קבלת החלטות מבוססי ניתוח תשואה/תועלת עסקית למול סיכון וקבלת דיווחים מתאימים תוך וידוא ציות ליעדי המדיניות לניהול הסיכונים;
- וידוא קיומו של תהליך פנימי להערכת ההון ולקביעת יעדי הון העולים בקנה אחד עם פרופיל הסיכונים של התאגיד ועם סביבת הבקרה שלו;
- וידוא קיומם של משאבים נאותים לניהול הסיכונים בבנק לרבות מסגרת בקרות פנימיות וקיום מערכות בקרה ודיווח עצמאיות, יעילות ומקיפות בדבר הסיכונים.

צוות ההנהלה לניהול סיכונים וציות בראשות המנכ"ל - אחראי לעיצוב המדיניות לניהול הסיכון בבנק, מסגרות הסיכון ונהלי הדיווח והבקרה, וכן על בחינת פרופיל הסיכון הכולל של הבנק על סוגי וגורמי הסיכון השונים אליהם חשוף הבנק.
צוותי הנהלה נוספים פועלים בתחומי הסיכון הייעודיים במסגרת המדיניות ובמגבלות הסיכון שנקבעו על-ידי הדירקטוריון וועדותיו. כמו-כן הוגדרו צוותים המתכנסים בהתקיים תנאים מסוימים ובהם צוות משברים פיננסיים וצוות חירום בנקאי. צוותים אלו התכנסו עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל וממשיכים להתכנס בהתאם לצורך, לפרטים נוספים ראה פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל.

מנהלת הסיכונים הראשית (CRO) וחברת ההנהלה האחראית על החטיבה לניהול סיכונים הינה הגברת מ. בן שושן כהן.
הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם.
חברי ההנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכוני האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית מר א. פורמן, והממונה על החטיבה הקמעונאית גברת ד. רביב.
חבר ההנהלה האחראי על ניהול סיכוני השוק, ההשקעה והנזילות הינו מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מר י. ענתבי.
הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי עורכת-דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית.
הסיכון הטכנולוגי, ובכללו סיכון הסייבר, מנוהל על-ידי הגב' א. בן זאב מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.
הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

החטיבה לניהול סיכונים - פעילויות החטיבה ותחומי אחריותה תואמים את האמור בהוראת ניהול בנקאי תקין 310. יעדיה העיקריים של החטיבה הם: הטמעת תרבות ניהול וניטור סיכונים מתקדמת בקבוצת הבנק, שתתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל במטרה להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון, הגדרת מדיניות ניהול סיכונים וציות ברמת הקבוצה, התואמת את מטרות הקבוצה ואת דרישות ועדת באזל והרגולציה הרלוונטית וכן בחינה וניטור של פרופיל הסיכונים הכולל בבנק והתאמתו לתאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון. לשם כך החטיבה מפתחת ומיישמת מתודולוגיות ומודלים כוללים וכמותיים להערכת סיכונים, המשמשים בין היתר לחישוב הון כלכלי.
החטיבה מוודאת את קיומם ואיכותם של התהליכים המרכזיים לניהול הסיכונים בקבוצה: זיהוי ואמידה של הסיכונים, קביעת קיבולת הסיכון ותיאבון הסיכון, קביעת מנגנוני בקרה, ניטור הסיכונים ודיווח. החטיבה מובילה ומרכזת את תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי שנתי להערכת כמות ההון הנדרשת בשים לב לסיכונים) ומעורבת בתהליכי ניהול יחס ההון. החטיבה מורכבת מארבע יחידות ובראשן מנהלת החטיבה במעמד חברת הנהלה: (1) יחידת ניהול סיכוני אשראי (2) יחידת ניהול סיכונים תפעוליים וסיכוני שוק (3) יחידת קצין ציות ראשי ואכיפה בניירות-ערך ו-(4) יחידת אינטגרציית סיכונים.
ככלל, דיווחי החטיבה לניהול סיכונים המוגשים לדיון בוועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים מוגשים גם למליאה כדיווח בכתב או לדיון, לפי העניין.
בהתאם למדיניות הבנק, מערך הדיווח על הסיכונים נקבע באופן שיאפשר תקשורת אפקטיבית הן לרוחב הקבוצה והן במעלה שרשרת הניהול. מטרת הדיווחים הינה הצפת סוגיות טעונות או חולשות בעלות פוטנציאל לסיכון והם מתבצעים הן ברמה הפרטנית והן ברמה הצבורה כלפי מעלה של כלל הקבוצה. מערך הדיווחים כולל הצגה של חולשות או מגבלות באומדני הסיכון, וכן הנחות משמעותיות שהאומדנים מבוססים עליהן וכולל דיווחים שוטפים ודיווחי אד-הוק על-פי הצורך.

כמו-כן מפעילה החטיבה לניהול סיכונים מספר צוותים בראשות מנהלת הסיכונים הראשית:
צוות הנהלה היגוי מדיניות אשראי - הצוות מגבש את מדיניות האשראי של הבנק.
צוות הנהלה בקרת אשראי - הצוות דן בדוחות בקרת אשראי שנערכו ללווים הגדולים בבנק ולמדגמים מבוססי סיכון על כלל תיק האשראי של הבנק ובוחן את מהימנות דירוג האשראי, נאותות הסיווג וההפרשות בקבוצה.
צוות הנהלה האחראי על סיווג חובות וקביעת הוצאות להפסדי אשראי - הצוות עוסק בגיבוש המתודולוגיה להפרשה קבוצתית, גיבוש מדיניות ביצוע סיווגים והפרשות פרטניות, סיווג אשראי וקביעת הפרשות פרטניות להפסדי אשראי בכפוף למדרג הסמכויות.
צוות ניהול סיכון מודל - הצוות מגבש את המסגרת לממשל סיכון מודל, מנהל את סיכון המודל במסגרת תאבון הסיכון ומוודא הלימה עם מדיניות וממשל מודלים. הצוות מתקף מודלים המנוהלים הן בקו ראשון והן בקו שני.
צוותים נוספים כוללים צוות תיעדוף השקעות רגולטוריות, צוות מעקב ושיפור היבטי בקרה רוחביים, צוות הנהלה לניהול הסיכון הציותי-משפטי, Risk Management Committee - New York.

להרחבה בנושא ניהול הסיכונים ראה פירוטים נוספים בפרק זה ובדוח על הסיכונים.

3.1.2. תיאבון סיכון

תיאבון הסיכון הינו כלי מרכזי המאפשר לקשר בין אסטרטגיית הארגון, הקצאת ההון וניהול הסיכונים. הדירקטוריון קובע את מסגרת תיאבון הסיכון בשים לב להמלצת המנכ"ל, מנהלת הסיכונים הראשית (CRO) והממונה על החטיבה הפיננסית (CFO). תיאבון הסיכון מתורגם למטרות ולמגבלות לקווי העסקים. מסגרת תיאבון הסיכון כוללת מדיניות, תהליכים, בקרות, ומערכות שבעזרתן התיאבון לסיכון מיושם, מתוקשר ומפוקח. מסגרת תיאבון הסיכון כוללת הצהרת תיאבון וקיבולת לסיכון, מגבלות סיכון וקווי מתאר של תחומי האחריות של אלה האחראים על היישום והבקרה של מסגרת תיאבון הסיכון. מסגרת תיאבון הסיכון מתייחסת לסיכונים המהותיים לבנק וקובעת את פרופיל הסיכון ביחס לאסטרטגיה העסקית של הבנק ולקיבולת הסיכון של הבנק. מסגרת תיאבון סיכון יעילה מספקת מסגרת משותפת ואמצעים להנהלה הבכירה ולדירקטוריון כדי לתקשר, להבין ולהעריך את רמת הסיכון שהם מוכנים לקבל. המסגרת מגדירה את הגבולות שבתחומם מצופה מההנהלה לפעול על מנת ליישם את האסטרטגיה העסקית של הבנק.
המסגרת כוללת את המרכיבים העיקריים הבאים:
הצהרת תיאבון הסיכון: ניסוח בכתב של היקף וסוגי הסיכון המצרפי שהבנק מעוניין לשאת על מנת להשיג את היעדים העסקיים שלו ובכללם: קיום דוחות הולמים, כמו גם מדדים כמותיים ביחס לרווחים, הון, מדדי סיכון, נזילות ואמצעים רלוונטיים אחרים על-פי הצורך.
קיבולת הסיכון: רמת הסיכון המקסימאלית שהבנק יכול לשאת, ללא הפרת מגבלות הון הרלוונטיות לתרחיש קיצון, לרבות מנקודת מבטם של בעלי מניות והלקוחות. עמידה בקיבולת הסיכון תיבחן בין היתר באמצעות ביצוע תרחישי קיצון שמטרתם לאמוד פגיעה ברווח הבנק ורמת הלימות ההון של הבנק, וזאת כתוצאה מקרות תרחיש קיצון.
תיאבון סיכון: הסיכון המרבי המצרפי הכולל שהתאגיד הבנקאי יהיה מוכן לשאת, בתוך קיבולת הסיכון שהוגדרה, על מנת להשיג את היעדים העסקיים על-פי התכנית האסטרטגית תחת אילוצים שונים (כגון מקורות הון ונזילות, דרישות רגולטוריות, מאפייני סיכון/תשואה וכדומה).
מגבלות סיכון: מדדים כמותיים המבוססים על הנחות צופות פני עתיד אשר נותנים ביטוי מעשי להצהרת תיאבון הסיכון המצרפי של הבנק.

3.1.3. תרחישי קיצון

על מנת להבין את ההשלכות האפשריות של זעזועים שונים על האיתנות הפיננסית של הבנק, הן בהינתן מאזן קיים והן בהתממשות תכניות העבודה וכוונות עסקיות אחרות, מתקיים תהליך של בחינת תרחישי קיצון. בבנק נבחנים לשם כך תרחישים משלושה סוגים: תרחישים מערכתיים כוללים המבוצעים על כלל קבוצת הבנק, תרחישים הפוכים ותרחישי גורם בודד (Single Factor) המבוצעים ברמת ענף/עסקה/לווה/תיק וזאת במקרים מסוימים ועל-פי ספים שהוגדרו מראש. הבנק מתאים את מגוון התרחישים והמאפיינים שלהם להתפתחויות פיננסיות, פוליטיות וסביבתיות בארץ ובעולם. מעבר לכך הבנק מיישם את ההנחיות של בנק ישראל ומפעיל מבחן קיצון אחיד המוגדר על-ידי הפיקוח על הבנקים, כאשר נדרש לכך.

מטרות ניתוח תרחישי הקיצון:

- זיהוי ריכוזי סיכון וחולשות אפשריות בתיק הבנק;
- בחינת השפעת החלטות אסטרטגיות של הבנק;
- שילוב בתהליך התכנון ובחינת השלכות התכנית העסקית על החשיפות הפוטנציאליות;
- בחינת האיתנות הפיננסית של הבנק והערכת הנזק הפוטנציאלי העלול להיגרם בהתרחש אירועי קיצון מסוגים שונים;
- ניתוח של רגישות הבנק לזעזועים/אירועים חריגים אך אפשריים;
- הערכת המהותיות של הסיכונים השונים;
- בחינת עמידת הבנק בתאבון ובקיבולת הסיכון ופריטת תיאבון הסיכון לרמת החטיבות;
- תמיכה בחטיבות העסקיות בהבנת מפת הסיכונים של תחומי הפעילות והסקטורים השונים;
- תמיכה בתהליך ה-ICAAP ובגיבוש תכניות מגירה למזעור הפגיעה של אירועי קיצון.

ההנחות, המתודולוגיה והתוצאות נידונות ומאושרות בצוות תרחישי קיצון וריכוזי סיכון וכן בישיבות ההנהלה וועדות הדירקטוריון.

ניהול ההון מביא בחשבון את תוצאותיהם של תרחישי קיצון שונים, וזאת מכמה היבטים: ראשית, יעד ההון והתכנית העסקית של הבנק נקבע בהתחשב בקיבולת הסיכון, אשר מגדירה את הלימות ההון המינימלית שהבנק מוכן להגיע אליה בהתרחש מצב קיצון. שנית, תכנון ההון כולל תכניות מגירה אשר הבנק יכול להוציא לפועל בקרות תרחיש קיצון על מנת להביא לשיפור בהלימות ההון שלו. תרחישי הקיצון נבחנים עבור כל אחת משנות התכנון, בהינתן יעדי ההון ויחס ההון הצפוי, על מנת לוודא שתכנון ההון מבטיח עמידה בקיבולת הסיכון לאורך כל שנות התכנון. כמו-כן, בוחן הבנק את השפעת תרחיש לחץ מתון שעיקרו שינויים בשווקים הפיננסיים ובכללם: שינוי ריבית, מרווחים, שערי חליפין ועוד על יחס הלימות ההון, במטרה למדוד ולהגביל את פוטנציאל שחיקת יחס הלימות ההון. בניהול הנזילות הבנק בוחן תרחישי נזילות פנימיים ורגולטוריים.

3.2. סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי.

תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רווחיות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

- **אשראי מאזני -** התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי הוגן חיובי) של נגזרים ומכשירים פיננסיים.
- **אשראי חוץ-מאזני -** התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים.

סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים מוגדר כסיכון צד נגדי, שהינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. למידע על סיכון אשראי צד נגדי ואופן ניהולו ראה הדוח על הסיכונים.

סיכון נוסף הנובע מתיק חשיפות אשראי הינו סיכון ריכוזיות. סיכון ריכוזיות נובע מפיזור לא אופטימאלי של סיכונים ספציפיים בתיק האשראי, דהיינו כאשר תיק האשראי אינו מפוזר דיו בין גורמי הסיכון השונים. לדוגמה: כאשר תיק האשראי מורכב מכמות קטנה של לווים (ריכוזיות לווה) או חשוף במידה גבוהה לענף מסוים (ריכוזיות ענפית).

3.2.1. ניהול סיכוני האשראי

מטרת ניהול סיכוני אשראי לאפשר ולוודא שהקבוצה פועלת על-פי המדיניות והיעדים האסטרטגים שנקבעו, ובמסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר בתחום האשראי, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי.

מדיניות הבנק בניהול סיכוני האשראי מתבססת על פיזור תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר. פיזור הסיכונים מתבטא בפיזור תיק האשראי בבנק בין ענפי המשק השונים, מספר רב של לווים, מגזרי הצמדה שונים ואזורים גיאוגרפיים שונים בחו"ל. מדיניות פיזור הסיכונים בין ענפי המשק מושתתת על הערכת ההתפתחויות הצפויות במגזרי המשק השונים. לשם כך נערכים סקרים ענפיים וסקרי היתכנות כלכליים, אשר מטרתם להעריך את הסיכון ואת הפוטנציאל העסקי בפעילות במגזרי המשק השונים, ועל-פיהם נקבעים היעדים העסקיים של הבנק.

מערכת ניהול האשראי מנטרת את חשיפת האשראי של הלקוחות, ומערכות בקרת האשראי מזהות, מנטרות ומדווחות לגורם המטפל ולמנהלים על תסמינים שליליים אצל לווים.

ניהול סיכוני האשראי מתבסס על עקרונות ובהם:

- **אי תלות -** עיקרון ה"אי תלות" מהווה נדבך מהותי בממשל תאגידי נכון למניעת ניגודי עניינים ויצירת מערך של בלמים ואיזונים. מטרתו להבטיח כי המידע הקשור לסיכונים המדווח לגורמים מנהלים, ובפרט להנהלה הבכירה ולדירקטוריון, אכן אובייקטיבי באופיו ואינו מושפע משיקולים אחרים ובפרט של הצלחה עסקית ותגמול בגינה.
- **מדרג סמכויות -** בבנק קיים מדרג של סמכויות המתווה היררכיה של אישורי אשראי על-פי רמת האובליגו ללווה/קבוצה, דירוג סיכון וסיווג בעייתי ומאפשר בקרה על תהליך אישור עסקות אשראי חדשות. מדרג הסמכויות מגדיר את ספי אישור האשראי האישיים וכן את ספי המעבר לאישורי צוותים ואת הרכב הצוותים.
- **ראייה כוללת של הלקוח/קבוצה -** ניהול קבוצות סיכון המאגדות מספר לווים הקשורים מבחינת הסיכון כדוגמת חברה וחברות הבנות שלה, זוג נשוי וכדומה. פעילות לקוחות וקבוצות מנוהלת על-ידי מנהל לקוחות אשר אחראי לכלל הפעילות של הלווה/קבוצה. מערכות המידע מספקות באופן שוטף למנהל הלקוחות וצוותו ראייה כוללת של פעילות הלקוח/קבוצה כולל רמת סיכון האשראי ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.
- **מדיניות ונהלי אשראי -** דירקטוריון הבנק קובע מדיניות אשראי אשר נבדקת ומעודכנת באופן שוטף על-פי השינויים בשווקים הפיננסיים ובמשק. המדיניות כוללת מגבלות שונות על תיק האשראי בהתאם לתיאבון הסיכון של הבנק, ובכלל זה, מגבלות חשיפה לפי ענפי משק, מדינות/מוסדות פיננסיים, כפונקציה של רמת הסיכון שהבנק מעריך. כמו-כן, נקבעות מגבלות חשיפה מירבית ללווה בודד, על-פי דירוג האשראי שניתן ללקוח, המשקף את רמת הסיכון שלו ומגבלה מירבית לקבוצת לווים.

  מדיניות האשראי כוללת את מדיניות ניהול סיכון האשראי של התאגיד והיא מסדירה ומגדירה את הכללים החלים על כל הגורמים בבנק העוסקים בסיכון אשראי ומכוונת לשרת את המטרות העסקיות של הבנק בהתאם למדיניות הסיכון, תיאבון הסיכון של הבנק ובהתאם להוראות הרגולטוריות. מסמכי מדיניות האשראי מתווים את המימדים הרלוונטיים לכל חטיבה (סוג לקוח, ענף משק, מטרת ההלוואה וכדומה) תוך התייחסות לרמת הסיכון.

  ביצוע הפעילות העסקית על-פי ההנחיות במדיניות האשראי, מאפשר ניהול מושכל של האשראי וחשיפות האשראי ומשמש ככלי לניהול סיכוני האשראי.

  המדיניות ונהלי האשראי מחייבים את כל העוסקים באשראי בבנק: המדיניות מפרטת את העקרונות והשיקולים בעת מתן אשראי, הסמכויות למתן אשראי, איסורים ומגבלות למתן אשראי והנהלים מגדירים את דרכי הפעולה ועקרונות הבנק בנושא אשראי וביטחונות.

  בנוסף, בסמכות ההנהלה לקבוע הוראות שעה המחמירות מעבר למוגדר במדיניות האשראי של הבנק.

  החטיבה לניהול סיכונים אחראית על המדיניות הכלל בנקאית וכן אחראית על גיבוש וריכוז המדיניות של החטיבות העסקיות.
- **בקרות וזיהוי הסיכון -** תהליך הבקרה והזיהוי של סיכוני האשראי מבוצע על-ידי שלושת מעגלי הבקרה. בקרות מתבצעות מרמת האשראי הבודד ועד רמת התיק במעגל הבקרה הראשון ובמעגל הבקרה השני לפי ספי מהותיות. היחידה לניהול סיכוני אשראי מובילה ומרכזת דיווח להנהלת הבנק ולדירקטוריון על מגמות ושינויים בתיק האשראי לרבות רמת סיכון האשראי בתיק, עמידה במגבלות, אירועים מיוחדים, ניתוח ריכוזיות ותרחישי קיצון והצגת מדדי סיכון כלליים בארץ ובעולם.

  במעגל השלישי אחראית הביקורת הפנימית, בין היתר, על סקירת היישום והאפקטיביות של נהלים לניהול סיכונים ומתודולוגיות להערכת סיכונים, כולל יישום מדיניות ניהול ובקרת סיכונים בבנק.

  זיהוי סיכון האשראי במוצרים קיימים מתבסס על תהליכי ניהול הסיכון, המדידה והבקרה ברמות השונות. עבור מוצרים חדשים זיהוי הסיכון נסמך על מדיניות מוצר חדש המפרטת את התהליכים אותם יש לבצע לגבי כל מוצר חדש בבנק כדי לזהות את מכלול הסיכונים הכרוכים במוצר, להעריך את גודל ומהותיות הסיכון ולתת מענה למדידה, בקרה וגידור הסיכון.

  כדי לזהות ריכוזי סיכון ולבחון השלכות אפשריות של זעזועים שונים (פיננסיים, פוליטיים ועוד) על האיתנות הפיננסית של הבנק, מוגדר תהליך רבעוני ושנתי הכולל הגדרה, בחינה ודיווח תוצאות תרחישי קיצון, ומיפוי ההשלכות על הרווח ועל הלימות ההון.
- **כימות ומדידת סיכון האשראי מבוצעים במספר רמות -** רמת הלווה הבודד, קבוצות לווים בהתאם לתחומי פעילות, ענפי משק, מגזרי לווים, מוצרים וברמת התיק הכולל של הבנק והקבוצה. עבור כל תחום פעילות וסוג אשראי פותחו ויושמו תהליכי כימות ומדידת סיכון וקביעת דירוג הלווה והאשראי. התהליכים משלבים הערכות מומחים בתחום האשראי, תהליכי קבלת החלטות ומודלים סטטיסטיים מתקדמים.
- **זיהוי וטיפול בלווים בקשיים -** בבנק קיימים תהליכים לזיהוי ולטיפול בלווים, אשר להערכת הבנק קיים חשש שלא יעמדו בהתחייבויותיהם מול הבנק. מחלקות ניתוח אשראי ובקרת אשראי בחטיבה לניהול סיכונים בוחנות במסגרת חוות הדעת שהן מכינות האם נדרש להכליל את הלקוח הספציפי ברשימות הלקוחות בפיקוח של הבנק, האם מצב הלקוח מחייב את סיווגו כחוב בעייתי והאם נדרשת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי. לקוחות שהוצפו לרשימות הפיקוח נידונים במסגרת תהליך נאותות הסיווג מדי רבעון. לגבי לווים אלו מתקיימים מעקב ובקרה הדוקים יותר והבנק פועל לצמצום החשיפה מולם, וזאת, בדרך של הקטנת סיכון האשראי ממקורותיהם של הלווים ו/או קבלת ביטחונות נוספים. במקרים מסוימים מועבר הטיפול בלקוחות לאגף המתמחה בליווי ושיקום לווים, או ליחידות גבייה. בנוסף על כך, הבנק בוחן באופן שוטף את רמת סיכון האשראי בתיקי הלווים, על בסיס הנחות שמרניות, מסווג את האשראי הבעייתי בהתאם להוראות בנק ישראל (לא צובר, נחות והשגחה מיוחדת) וכולל בדוחות הכספיים הפרשה נאותה להפסדי אשראי בגין כלל סיכון האשראי בבנק.
- **אחידות הדרכה והכשרה -** העוסקים בתחום האשראי עוברים הכשרות והדרכות בתחום האשראי, סחר חוץ ומשכנתאות. הדרכות אלו מקנות בסיס ידע אחיד לעוסקים בתחום תוך מתן כלים מקצועיים ולימוד מדיניות ועקרונות הבנק בתחום האשראי. הפקות לקחים מאירועים שונים באשראי מבוצעות ביחידות השונות ומתוקשרות לגורמים הרלוונטיים, בהתאם לנוהלי הבנק.

- **גידור והפחתת סיכון -** הבנק מנהל את הביטחונות לאשראי באמצעות מערכת ביטחונות הכוללת מקדמי ביטחון שמרניים יחסית למקדמי הביטחון הנדרשים לפי הוראות באזל, המפחיתים את שווי הביטחון בהתאם לסיכון לירידת-ערך ומימוש מהיר. במובן זה, דרישת ההון לפי נדבך 1 הינה שמרנית ואינה מתחשבת בחלק ניכר מן הביטחונות שעומדים כנגד חשיפות. במקביל, ניתוח הרכב תיק הביטחונות של הבנק מראה, כי קיים פיזור רב בין הביטחונות. פיזור זה מפחית את הסבירות לירידת-ערך גורפת בשווי הביטחונות. בנוסף קיימים כלים נוספים אשר משמשים לגידור והפחתת סיכון כגון מכירת אשראי ורכישת ביטוחים.
- **אופן קביעת ההפרשה הקבוצתית -** חישוב ההפרשה להפסדי אשראי הצפויים מוערך על בסיס קבוצתי, למעט לווים לגביהם הבנק לא זיהה מאפייני סיכון משותפים ללווים אחרים ועליהם מחושבת הפרשה על בסיס פרטני. מידי רבעון מבוצע תהליך איתור של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות לפי קריטריונים מוגדרים ונסקרים כל הלווים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי. לגבי לקוחות הנבחנים פרטנית בהתאם למדיניות הבנק נבחנים נאותות הסיווג וההפרשה בגינם. במקרים בהם חל שינוי במצב הלקוח, חלו שינויים בביטחונות ו/או בוצעה גביה, נבחן הצורך בעדכון הסיווג וההפרשה.

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מחושבת לפי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי. בנוסף לכך, באומדן ההפרשה להפסדי אשראי נעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד שמשקף תחזיות סבירות ונתמכות לגבי אירועים כלכליים עתידיים.

הבנק אומד את הפסדי האשראי הצפויים בהתאם לשיטה מתקדמת המבוססת על אומדן כלכלי של תוחלת ההפסד הצפויה לאורך חיי האשראי (Life Time Expected Loss) באמצעות אומדן של רכיבי הפסד האשראי: ההסתברות לכשל (PD) וההפסד בהינתן כשל (LGD) ויתרת האשראי, המביאה בחשבון פירעונות וניצולים עתידיים של מסגרות חוץ-מאזניות (EAD), כולל התאמות מאקרו כלכליות והתאמות בגין גורמים איכותיים.

נתוני השיטה מבוססים בעיקרם על מידע פנימי הקיים בבנק, במקרים בהם קיימות מגבלות של מידע שולבו הערכות מומחה.

ההתאמות המאקרו כלכליות מבוססות על תחזיות הבנק בקשר לפרמטרים מאקרו כלכליים, לרבות: שיעורי אבטלה, מדד המחירים לצרכן, מדד מחירי הדיור, תוצר לאומי גולמי, צריכה פרטית ושכר ממוצע במשק.

ההתאמות למודל בגין גורמים איכותיים מתייחסות, בין השאר, למאפיינים פוליטיים וסביבתיים, צמיחה מהירה באשראי, מדיניות ונהלי מתן האשראי של הבנק, לרבות שינויים באסטרטגיית מתן האשראי, תהליכי חיתום וגורמים נוספים.

למידע נוסף על סיכון האשראי ואופן ניהולו ראה דוח על הסיכונים.

3.2.2. ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

טבלה 3-1: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023				יתרה ליום 31 בדצמבר 2022			
	מסחרי	דיור	פרטי	סך-הכל	מסחרי	דיור	פרטי	סך-הכל
	במיליוני ש"ח							
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי[1]								
סיכון אשראי מאזני	**240,406**	**130,097**	**31,149**	**401,652**	227,425	126,794	31,816	386,035
סיכון אשראי חוץ-מאזני	**152,115**	**6,386**	**21,858**	**180,359**	141,411	7,162	17,834	166,407
סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי	**392,521**	**136,483**	**53,007**	**582,011**	368,836	133,956	49,650	552,442
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי								
א. לא בעייתי - מאזני	**5,031**	**711**	**2,847**	**8,589**	6,617	730	2,649	9,996
ב. סך-הכל בעייתי[2]	**6,946**	**755**	**689**	**8,390**	5,169	581	668	6,418
בעייתי צובר	**3,911**	**-**	**467**	**4,378**	2,515	-	458	2,973
בעייתי לא צובר	**3,035**	**755**	**222**	**4,012**	2,654	581	210	3,445
סך-הכל סיכון אשראי מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי	**11,977**	**1,466**	**3,536**	**16,979**	11,786	1,311	3,317	16,414
סיכון אשראי חוץ-מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי	**2,338**	**4**	**178**	**2,520**	2,930	7	149	3,086
סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי	**14,315**	**1,470**	**3,714**	**19,499**	14,716	1,318	3,466	19,500
מזה: חובות שצוברים הכנסות ריבית, בפיגור של 90 ימים או יותר	**309**	**-**	**87**	**396**	39	-	44	83
סך-הכל סיכון אשראי כולל של הציבור	**406,836**	**137,953**	**56,721**	**601,510**	383,552	135,274	53,116	571,942
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים								
א. חובות לא צוברים	**3,035**	**755**	**222**	**4,012**	2,653	581	210	3,444
ב. נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	**3**	**-**	**-**	**3**	2	-	-	2
סך-הכל נכסים שאינם מבצעים של הציבור	**3,038**	**755**	**222**	**4,015**	2,655	581	210	3,446

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
(2) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

הערה:
סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

בשנת 2023 חלה עלייה בהיקף סיכון האשראי הכולל בדירוג ביצוע אשראי וכן בשיעורו מסך סיכון האשראי בסך הבנק. בחלוקה לסגמנטים ניכרת יציבות בשיעור האשראי לפרטיים, ירידה קלה באשראי לדיור ועלייה באשראי המסחרי.

טבלה 2-3: מידע נוסף על תנועה באשראי לציבור לא צובר

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023		
	מסחרי	פרטי*	סך-הכל
		במיליוני ש"ח	
תנועה באשראי לציבור לא צובר			
יתרת חובות לא צוברים לתחילת השנה	**2,653**	**791**	**3,444**
חובות שסווגו כלא צוברים במהלך השנה	**1,550**	**1,120**	**2,670**
חובות שחזרו לצבור הכנסות ריבית במהלך השנה	**(42)**	**(529)**	**(571)**
חובות שנמחקו חשבונאית	**(384)**	**(282)**	**(666)**
חובות שנפרעו	**(705)**	**(123)**	**(828)**
אחר**	**(37)**	**-**	**(37)**
יתרת חובות לא צוברים לסוף השנה	**3,035**	**977**	**4,012**
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש לא צובר			
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה	**1,100**	**213**	**1,313**
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך השנה	**296**	**330**	**626**
חובות בארגון מחדש שנמחקו	**(140)**	**(181)**	**(321)**
חובות בארגון מחדש שחזרו לצבור הכנסות ריבית במהלך השנה	**(41)**	**(113)**	**(154)**
חובות בארגון מחדש שנפרעו	**(304)**	**(24)**	**(328)**
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לא צובר לסוף השנה	**911**	**225**	**1,136**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022		
	מסחרי	פרטי*	סך-הכל
		במיליוני ש"ח	
תנועה באשראי לציבור לא צובר			
יתרת חובות לא צוברים לתחילת השנה	2,970	647	3,617
התאמת יתרת פתיחה אשראי לא צובר בשל השפעת היישום לראשונה של CECL	(82)	420	338
חובות שסווגו כלא צוברים במהלך השנה	850	831	1,681
חובות שחזרו לצבור הכנסות ריבית במהלך השנה	(224)	(751)	(975)
חובות שנמחקו חשבונאית	(182)	(71)	(253)
חובות שנפרעו	(679)	(285)	(964)
יתרת חובות לא צוברים לסוף השנה	2,653	791	3,444
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש לא צובר			
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה	1,529	623	2,152
התאמת יתרת פתיחה אשראי לא צובר בארגון מחדש בשל השפעת היישום לראשונה של CECL	(80)	(171)	(251)
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך השנה	130	242	372
חובות בארגון מחדש שנמחקו	(86)	(88)	(174)
חובות בארגון מחדש שחזרו לצבור הכנסות ריבית במהלך השנה	(192)	(316)	(508)
חובות בארגון מחדש שנפרעו	(201)	(77)	(278)
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לא צובר לסוף השנה	1,100	213	1,313

* לרבות הלוואות לדיור.
** יתרות הנכסים, נטו בגין חברה בת שנמכרה.

טבלה 3-3: מדדי סיכון אשראי

	ליום							
	31.12.2023				31.12.2022			
	מסחרי	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	אנשים פרטיים - אחר	סך-הכל	מסחרי	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	אנשים פרטיים - אחר	סך-הכל
ניתוח איכות האשראי לציבור								
שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת אשראי לציבור	**1.22%**	**0.57%**	**0.64%**	**0.97%**	1.15%	0.45%	0.60%	0.87%
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור	**1.35%**	**0.57%**	**0.89%**	**1.06%**	1.17%	0.45%	0.72%	0.89%
שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור	**2.80%**	**0.57%**	**1.99%**	**2.02%**	2.24%	0.45%	1.90%	1.63%
שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור	**6.85%**	**1.11%**	**10.19%**	**5.31%**	5.10%	1.02%	9.44%	4.16%
ניתוח ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח								
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור	**0.58%**	**0.09%**	**1.09%**	**0.47%**	(0.08%)	0.06%	0.11%	(0.02%)
שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור	**0.07%**	**0.01%**	**0.56%**	**0.09%**	(0.05%)	-	0.07%	(0.03%)
ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור								
שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי* מתוך האשראי לציבור	**2.50%**	**0.48%**	**3.21%**	**1.92%**	2.17%	0.41%	2.64%	1.64%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור	**2.14%**	**0.45%**	**3.11%**	**1.69%**	1.80%	0.38%	2.55%	1.40%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר	**175.3%**	**78.5%**	**486.5%**	**174.3%**	156.4%	83.8%	427.1%	160.7%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי, מיתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר	**159.1%**	**78.5%**	**349.5%**	**158.7%**	154.2%	83.8%	353.2%	156.9%
יחס ההפרשה להפסדי אשראי למחיקות חשבונאיות, נטו	**29.9**	**74.1**	**5.5**	**18.4**	(34.6)	243.5	39.0	(58.3)

* לרבות הפרשה בגין יתרות חוץ-מאזניות.

הערה:
השיעורים המחושבים לעיל מתייחסים להוצאות בגין אשראי לציבור בלבד, ללא הפסדי אשראי בגין בנקים וממשלות.
אשראי לציבור - לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

ניתוח איכות התיק

קיימת החמרה במדדי סיכון האשראי. חלק מהמדדים מושפעים מגידול בהפרשה הקבוצתית המבטאת השפעות עתידיות של החמרה במצב הכלכלי. יחד עם זאת, ישנה הרעה גם במדדים כגון שיעור החוב הבעייתי, שיעור החוב הלא צובר ושיעור האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי וכן גידול בשיעור היתרות בפיגור בפרט ברבעון הרביעי של שנת 2023. בנוסף, חל גידול בשיעור המחיקות החשבונאיות נטו בעיקר בסגמנט אנשים פרטיים.

השפעות מלחמת חרבות ברזל על ההפרשה הקבוצתית

בעקבות מלחמת חרבות ברזל צפויה פגיעה בסביבה הכלכלית אשר עשויה להביא לעלייה ברמת סיכון האשראי. יחד עם זאת, קיימת אי-ודאות רבה לגבי התפתחות הלחימה, היקפה ומידת השפעתה על תחומי המשק השונים. הבנק בוחן תרחישים שונים כחלק מהערכותו לנושא ובמסגרת חישוב ההפרשה הקבוצתית הובאו בחשבון תחזיות המבטאות את השפעת המצב על סיכון האשראי.

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי הכלולה בדוחות הכספיים מבוססת על שקלול השפעת שלוש תחזיות - תחזית בסיס, אופטימית ופסימית. כדי לשקף את השפעות המלחמה עודכנו התחזיות המקרו כלכליות בדוח הכספי של הרבעון השלישי של שנת 2023 והן הביאו לידי ביטוי השפעה מהותית על תנאי המשק. תחזיות אלו עודכנו על-פי התפתחויות בפועל וציפיות עדכניות. על-פי תחזית הבסיס נרשמה ירידה חדה בפעילות הכלכלית בעיקר ברבעון הרביעי של 2023. על בסיס התחשבות בעובדים בחל"ת, ההערכה היא כי שיעור האבטלה יעלה. ההתאוששות לאחר הלחימה צפויה להיות איטית יחסית ביחס לפוטנציאל הצמיחה של המשק, זאת בהשפעת ההרעה במצב הפיסקאלי וחולשה בשני ענפי משק מרכזיים: היי-טק ונדל"ן. ההנחה היא שתוואי הורדת הריבית במהלך 2024 יהיה בדומה להערכות טרם המלחמה. בשוק הנדל"ן, התחזיות המשמשות לחישוב ההפרשה הקבוצתית לגבי ירידות המחירים נותרו בעינן לאחר שהוחמרו ברבעון קודם בעקבות פרוץ המלחמה. יתרת ההפרשה הקבוצתית בכללותה מבטאת השפעות אלו ועומדת ב-31 לדצמבר 2023 על כ-7.1 מיליארד ש"ח לעומת כ-5.7 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2022.

לצורך ניתוח רגישות ההפרשה הקבוצתית להנחות שונות, חישוב ההפרשה הקבוצתית בגין התיק בישראל על בסיס התחזית הפסימית בלבד היה מביא לגידול של כ-0.74 מיליארד ש"ח מעבר להפרשה שנכללה בדוחות כספיים אלה ואילו חישוב ההפרשה הקבוצתית על בסיס תחזית אופטימית בלבד היה מביא לקיטון של 0.65 מיליארד ש"ח בהפרשה הקבוצתית. מנעד זה מעיד על רמת אי הודאות לגבי השפעת מצב המלחמה על תיק האשראי של הבנק. יודגש כי התחזית הפסימית אינה מהווה תרחיש קיצון.

טבלה 4-3: הרכב יתרת ההפרשה להפסדי אשראי

	הפרשה להפסדי אשראי			
	על בסיס פרטני	על בסיס קבוצתי		סך-הכל
		אשראי לדיור	אחר	
	במיליוני ש"ח			
הרכב יתרת ההפרשה, ליום 31 בדצמבר 2023:				
בגין אשראי לציבור	**798**	**593**	**5,603**	**6,994**
בגין חובות שאינם אשראי לציבור	**-**	**-**	**39**	**39**
בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)	**112**	**39**	**805**	**956**
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	**910**	**632**	**6,447**	**7,989**
הרכב יתרת ההפרשה, ליום 31 בדצמבר 2022:				
בגין אשראי לציבור	623	487	4,425	5,535
בגין חובות שאינם אשראי לציבור	-	-	46	46
בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)	169	32	734	935
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	792	519	5,205	6,516

מדי רבעון מבוצע תהליך איתור של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות לפי קריטריונים מוגדרים ונסקרים כל הלווים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי. לגבי לקוחות הנבחנים פרטנית בהתאם למדיניות הבנק נבחנים נאותות הסיווג וההפרשה בגינם. במקרים בהם חל שינוי במצב הלקוח, חלו שינויים בביטחונות ו/או בוצעה גביה, מעודכן הסיווג וההפרשה.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי עלתה בשנת 2023 בכ-1.5 מיליארד ש"ח, עיקר העלייה נבעה מההפרשה על בסיס קבוצתי בהשפעת המצב הכלכלי והתחזיות המאקרו כלכליות לנוכח עליית הריבית והשלכות המלחמה. במקביל חל גידול ביתרת ההפרשה על בסיס פרטני. שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור עלה מ-1.64% בסוף שנת 2022 ל-1.92% בסוף שנת 2023.

3.2.3. מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק

	ליום 31 בדצמבר 2023 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך						
	סיכון אשראי כולל[1]	מזה: דירוג ביצוע אשראי[5]	מזה: סיכון אשראי בעייתי[6]	מזה: סיכון אשראי לא צובר	הפסדי אשראי[4]		
					הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות, נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
	במיליוני ש"ח						
תעשייה	**31,673**	**30,518**	**665**	**196**	**54**	**(3)**	**389**
בינוי ונדל"ן - בינוי	**106,772**	**103,852**	**2,136**	**936**	**300**	**22**	**1,113**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**42,209**	**41,097**	**664**	**58**	**362**	**(18)**	**1,014**
מסחר	**39,221**	**37,454**	**684**	**397**	**246**	**40**	**533**
שירותים פיננסיים	**54,691**	**54,505**	**14**	**6**	**42**	**5**	**219**
שירותים עסקיים אחרים	**16,558**	**15,491**	**175**	**96**	**69**	**40**	**275**
שירותים ציבוריים וקהילתיים	**9,684**	**9,017**	**397**	**366**	**83**	**16**	**318**
ענפים אחרים	**52,372**	**48,774**	**1,901**	**1,100**	**258**	**77**	**1,596**
סך-הכל מסחרי	**353,180**	**340,708**	**6,636**	**3,155**	**1,414**	**179**	**5,457**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**137,284**	**135,831**	**749**	**749**	**117**	**8**	**622**
אנשים פרטיים - אחר	**56,460**	**52,752**	**691**	**223**	**376**	**193**	**1,111**
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	**546,924**	**529,291**	**8,076**	**4,127**	**1,907**	**380**	**7,190**
סך-הכל בנקים בישראל וממשלת ישראל	**87,731**	**87,731**	**-**	**-**	**1**	**-**	**2**
סך-הכל פעילות בישראל	**634,655**	**617,022**	**8,076**	**4,127**	**1,908**	**380**	**7,192**
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	**54,586**	**52,720**	**1,554**	**554**	**(25)**	**1**	**769**
בנקים וממשלות בחו"ל	**53,235**	**53,162**	**-**	**-**	**(4)**	**-**	**28**
סך-הכל פעילות בחו"ל	**107,821**	**105,882**	**1,554**	**554**	**(29)**	**1**	**797**
סך-הכל פעילות בישראל ובחו"ל	**742,476**	**722,904**	**9,630**	**4,681**	**1,879**	**381**	**7,989**

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני[3], לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות[2], אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשרים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 425,564; 122,703; 4,723; 2,211 ו-187,275 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2022 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך						
					הפסדי אשראי[4]		
	סיכון אשראי כולל[1]	מזה: דירוג ביצוע אשראי[5]	מזה: סיכון אשראי בעייתי[6]	מזה: סיכון אשראי לא צובר	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות, נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
	במיליוני ש"ח						
תעשייה	31,481	30,570	487	157	70	(23)	335
בינוי ונדל"ן - בינוי	101,927	99,490	1,007	610	(165)	(79)	834
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	36,900	36,325	109	72	173	(56)	635
מסחר	39,133	37,566	582	242	(23)	5	323
שירותים פיננסיים	51,736	51,521	29	22	(128)	(4)	184
שירותים עסקיים אחרים	17,243	15,949	252	116	84	13	247
שירותים ציבוריים וקהילתיים	9,089	8,403	407	387	57	6	246
ענפים אחרים	50,870	46,811	1,781	1,205	(364)	(3)	1,429
סך-הכל מסחרי	338,379	326,635	4,654	2,811	(296)	(141)	4,233
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	134,643	133,342	572	572	72	2	515
אנשים פרטיים - אחר	52,896	49,437	670	211	40	22	927
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	525,918	509,414	5,896	3,594	(184)	(117)	5,675
סך-הכל בנקים בישראל וממשלת ישראל	70,004	70,004	-	-	1	-	1
סך-הכל פעילות בישראל	595,922	579,418	5,896	3,594	(183)	(117)	5,676
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	46,024	43,028	1,848	659	119	22	808
בנקים וממשלות בחו"ל	52,999	52,907	-	-	30	-	32
סך-הכל פעילות בחו"ל	99,023	95,935	1,848	659	149	22	840
סך-הכל פעילות בישראל ובחו"ל	694,945	675,353	7,744	4,253	(34)	(95)	6,516

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני[3], לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות[2], אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשרים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 413,532; 103,369; 898; 2,753 ו-174,393 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

3.2.4. בינוי ונדל"ן

בענף הנדל"ן נרשמה האטה ניכרת בפעילות שבאה לידי ביטוי בכמות נמוכה של עסקות, עלייה במלאי הדירות הלא מכורות וכן ירידות מחירים קלות במהלך שנת 2023. בעקבות פרוץ מלחמת חרבות ברזל כמות העסקות בחודש אוקטובר ירדה בחדות והייתה אף נמוכה מהממוצע השנתי, וההתאוששות שנרשמה בנובמבר הייתה מתונה, כך שהיקף העסקות נותר נמוך. בנוסף, נמשכים הקשיים בקידום פרויקטים בעקבות מחסור בכוח אדם.
על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, היקף העסקות בדירות חדשות, רשם בשנת 2023 ירידה חדה של כ-31% לעומת שנת 2022, ומלאי הדירות החדשות הלא מכורות גדל עד לרמה של 68 אלף דירות בדצמבר 2023. עלייה במלאי של כ-16.6 אלף דירות לעומת דצמבר אשתקד.
העלאות הריבית צמצמו את יכולת משקי הבית לרכוש דירה, וכן הקטינו רכישות של משקיעים. נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מראים על ירידת מחירים מצטברת של 4.2% במחירי הדירות החדשות מאז חודש ספטמבר 2022, וירידה מצטברת של 1.6% במדד מחירי כלל הדירות מאז מרץ 2023 (לפני התחלת ירידת המדד).
נתונים אלו אינם משקללים הטבות שניתנות לעיתים במעמד הרכישה, לכן ייתכן שירידות המחירים בפועל גבוהות יותר.
ההשפעות האפשריות של המצב על הסביבה הכלכלית, כפי שהן מוערכות למועד הדיווח, הובאו לידי ביטוי בחישוב ההפרשה הקבוצתית.

טבלה 3-6: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים של הלקוחות

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023			
	סיכון אשראי מאזני	אשראי חוץ-מאזני		סיכון אשראי כולל
	הלוואות[1]	מסגרות לא מנוצלות	ערבויות	
	במיליוני ש"ח			
חטיבה עסקית				
בנייה למסחר ושירותים	**2,861**	**924**	**281**	**4,066**
בנייה לתעשייה	**318**	**29**	**60**	**407**
בנייה למגורים	**34,393**	**18,569**	**18,934**[1]	**71,896**
נכסים מניבים	**29,910**	**6,553**	**926**	**37,389**
אחר	**10,416**	**9,618**	**4,479**	**24,513**
סך-הכל חטיבה עסקית	**77,898**	**35,693**	**24,680**	**138,271**
חטיבה קמעונאית	**8,283**	**1,761**	**666**	**10,710**
סך-הכל פעילות בישראל	**86,181**	**37,454**	**25,346**	**148,981**

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022			
	סיכון אשראי מאזני	אשראי חוץ-מאזני		סיכון אשראי כולל
	הלוואות[1]	מסגרות לא מנוצלות	ערבויות	
	במיליוני ש"ח			
חטיבה עסקית				
בנייה למסחר ושירותים	2,734	793	499	4,026
בנייה לתעשייה	361	86	45	492
בנייה למגורים	30,677	17,591	21,537[1]	69,805
נכסים מניבים	26,365	4,607	796	31,768
אחר	9,156	7,278	4,877	21,311
סך-הכל חטיבה עסקית	69,293	30,355	27,754	127,402
חטיבה קמעונאית	8,836	1,852	737	11,425
סך-הכל פעילות בישראל	78,129	32,207	28,491	138,827

(1) כולל סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח בעיקר מחברות ביטוח זרות לתיק אשראי מקרקעין, לפרטים נוספים ראה דוח על הסיכונים.

ליום 31 לדצמבר 2023 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכם בכ-149 מיליארד ש"ח. סך יתרת סיכון האשראי לציבור בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל עלה במהלך שנת 2023 בכ-7.3%. מרבית החשיפה הינה בחטיבה העסקית (לקוחות בינוניים וגדולים), כ-93% מסך סיכון האשראי בענפי בינוי ונדל"ן בישראל.
החשיפה לחברות שעיקר פעילותן בענף הבנייה לדיור בחטיבה העסקית מהווה כ-52% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן. עיקר המימונים לחברות בענף כוללים מימוני קרקעות למגורים וליווי פרויקטי בנייה למגורים ברחבי הארץ. החשיפה לחברות הפועלות בענפים של הקמת מבנים למסחר ושירותים, בנייה לתעשייה וכן נכסים מניבים להשכרה בחטיבה העסקית מהווה כ-30% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן.

טבלה 7-3: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל

	יתרה ליום		השינוי
	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2022	
	במיליוני ש"ח		
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי			
סיכון אשראי שאינו בעייתי	**144,949**	135,815	6.7%
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
בעייתי צובר	**1,806**	434	316.1%
לא צובר	**994**	682	45.7%
סיכון אשראי בעייתי שאינו בדירוג ביצוע	**2,800**	1,116	150.9%
סיכון אשראי שאינו בעייתי שאינו בדירוג ביצוע	**1,232**	1,896	(35.0%)
סך-הכל סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי	**4,032**	3,012	33.9%
סך-הכל	**148,981**	138,827	7.3%

סך סיכון האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי עלה במהלך שנת 2023 ב-33.9%. שיעור סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מתוך סך-הכל סיכון האשראי עלה מ-2.17% בתום 2022 ל-2.70% ליום 31 בדצמבר 2023, שיעור החוב הבעייתי מתוך סך סיכון האשראי עלה מ-0.80% בתום 2022 ל-1.88% ליום 31 בדצמבר 2023, ושיעור החוב הלא צובר מתוך סך סיכון האשראי עלה מ-0.49% בתום 2022 ל-0.67% ליום 31 בדצמבר 2023.
הגידול בשיעור היתרות שאינן בדירוג ביצוע אשראי, ובפרט הגידול המשמעותי בשיעור החוב הבעייתי, הושפע מהשינויים בסביבה הכלכלית. שינויים אלו מצביעים על עלייה בהסתברות להרעה באיכות התיק ובהתאם לכך תיתכן המשך עלייה ברמת סיכון האשראי של הלווים בתחום זה, ואף ביתר שאת עקב מצב המלחמה.

טבלה 3-8: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה[1]

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023				
	קרקעות	נדל"ן בתהליכי בנייה[2]	נכסים שבנייתם הושלמה	אחר	סך-הכל
	במיליוני ש"ח				
שיעור מימון[3]					
עד 45%	**2,796**	**-**	**6,064**	**-**	**8,860**
מעל 45% ועד 65%	**6,640**	**-**	**9,810**	**-**	**16,450**
מעל 65% ועד 80%	**17,322**	**-**	**6,621**	**-**	**23,943**
מעל 80%	**2,059**	**-**	**773**	**-**	**2,832**
כושר ספיגה[4]					
עד 25%	**-**	**376**	**-**	**-**	**376**
מעל 25% ועד 50%	**-**	**16,350**	**-**	**-**	**16,350**
מעל 50% ועד 75%	**-**	**8,775**	**-**	**-**	**8,775**
מעל 75%	**-**	**23,000**	**-**	**-**	**23,000**
פרויקטים שטרם החלו	**-**	**8,297**	**-**	**-**	**8,297**
אחר[5]	**-**	**-**	**-**	**29,388**	**29,388**
סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית	**28,817**	**56,798**	**23,268**	**29,388**	**138,271**

(1) הפילוח לסגמנטים נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו.

(2) "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל את כלל הפרויקטים בשלבי הקמה בסגמנטים השונים (מגורים, משרדים, מסחר וכו') לרבות הקמת נכסים המיועדים להשכרה. בסגמנט זה נכללים: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים, קרקעות שהחל פיתוחן, ויתרות ערבויות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.

(3) שיעור מימון הינו היחס בין האשראי הכספי למועד הדיווח לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.

(4) כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימאלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.

(5) "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

טבלה 3-8: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה[1] (המשך)

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022*				
	קרקעות	נדל"ן בתהליכי בנייה[2]	נכסים שבנייתם הושלמה	אחר	סך-הכל
	במיליוני ש"ח				
שיעור מימון[3]					
עד 45%	2,316	-	5,250	-	7,566
מעל 45% ועד 65%	6,422	-	7,523	-	13,945
מעל 65% ועד 80%	15,241	-	5,801	-	21,042
מעל 80%	3,733	-	812	-	4,545
כושר ספיגה[4]					
עד 25%	-	865	-	-	865
מעל 25% ועד 50%	-	8,075	-	-	8,075
מעל 50% ועד 75%	-	6,906	-	-	6,906
מעל 75%	-	27,237	-	-	27,237
פרויקטים שטרם החלו	-	9,109	-	-	9,109
אחר[5]	-	-	-	28,112	28,112
סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית	27,712	52,192	19,386	28,112	127,402

* סווג מחדש.

(1) הפילוח לסגמנטים נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו.

(2) "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל אשראי לפרויקטים בשלבי הקמה שונים לרבות: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים, קרקעות שהחל פיתוחן, ויתרות ערבויות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.

(3) שיעור מימון הינו היחס בין האשראי הכספי למועד הדיווח לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.

(4) כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימאלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.

(5) "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

שיעור האשראי במימון מעל 80% מהווה כ-5.4% מסך היתרה של נכסים שבנייתם הושלמה וקרקעות בחטיבה העסקית, ליום 31 לדצמבר 2023, לעומת 9.7% ליום 31 בדצמבר 2022. שיעור האשראי בכושר ספיגה עד 25% לנדל"ן בתהליכי בנייה מהווה כ-0.8% מסך היתרה של נדל"ן בתהליכי בנייה בחטיבה העסקית (ללא פרויקטים שטרם החלו) ליום 31 לדצמבר 2023 לעומת 2.0% ליום 31 בדצמבר 2022.

השינוי העיקרי בתמהיל שיעורי המימון וכושר הספיגה בשנת 2023 הוא גידול בסך 8,275 מיליון ש"ח בפרויקטים עם כושר ספיגה של 25% עד 50%. שינוי זה נבע בעיקר מכניסה לליווי של פרויקטים חדשים. כמו-כן, חל קיטון בסך 4,237 מיליון ש"ח בפרויקטים עם כושר ספיגה מעל 75% הנובע בעיקר מסיום הקמה של פרויקטים.

ביום 22 במאי 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון הוראה 203 לפיו לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% יתווספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד ולמעט הלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי של לווה שאינו מסווג בענף משק בינוי ונדל"ן על-פי המיון הענפי בהוראה 831 בנושא דיווח על ענפי משק. ביום 26 בינואר 2023 פורסם קובץ שאלות ותשובות הכולל הבהרות בקשר ליישום החוזר, למידע נוסף ראה ביאור 24.יא בדוחות הכספיים.

ניהול סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן

החשיפה לתחום הבינוי והנדל"ן מהווה חלק משמעותי מתיק האשראי. הבנק מבצע מעקב אחר התפתחות האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לנדל"ן נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים בנוסף למגבלה הרגולטורית המוגדרת על-ידי בנק ישראל. ביום 7 בינואר 2021 פרסם בנק ישראל התאמות נוספות להוראת ניהול בנקאי תקין 250 (הוראת שעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה) - במסגרתו ניתנה התייחסות גם להוראת ניהול בנקאי תקין 315 - מגבלת חבות ענפית. במסגרת העדכון, הוגדר כי מגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות תעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור ומגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן תעלה משיעור של 24% ל-26% מסך-כל חבויות הציבור. תוקף ההקלה הוארך עד תום 24 חודשים מיום 31 בדצמבר 2025, ובלבד שהשיעור לא יעלה על השיעור ביום 31 בדצמבר 2025 או שיעור המגבלה הענפית כקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין 315, הגבוה מבינם. כחלק מניהול החשיפה הענפית והעמידה במגבלה בענף, הבנק משתמש בכלים כגון סינדיקציה, ורכישת ביטוח מחברות ביטוח מדורגות המוכרות להפחתת חבות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313. מהמחצית השנייה של שנת 2021 הרחיב הבנק את השימוש בפוליסות ביטוח. הבנק ממשיך לעשות שימוש בפוליסות ביטוח מקרקעין המבטיחות את הבנק מהפסדי אשראי בגין תיק הלוואות, אשר הועמדו ללקוחות החטיבה העסקית של הבנק והמבוטחות בשעבוד קרקע. וכן בפוליסות ביטוח ערבויות חוק מכר ("עח"מ") המבטיחות את הבנק מהפסדים בגין עח"מ המונפקות במסגרת פרויקטי נדל"ן של לקוחות החטיבה העסקית המלווים על-ידי הבנק. ביטוחים אלו מאפשרים לבנק להקטין את החשיפה לענף הבינוי והנדל"ן (לפרטים נוספים ראה ביאור 25.ב.10. בדוחות הכספיים). הבנק עשוי לנקוט בצעדים נוספים בעתיד להמשך ניהול המגבלה והחשיפה לענף זה.

תהליך החיתום לאשראי חדש בענף נעשה תוך שימוש במדיניות אשראי סדורה לסוגי המימון השונים בענף כדוגמת מימון קרקעות, מימון בנייה למגורים, מימון בנייה והנבה של נכסים מניבים. המדיניות כוללת קריטריונים איכותיים וכמותיים כגון שיעור הון עצמי, LTV מקסימלי, יחס כיסוי מינימלי וכושר ספיגה. קריטריונים אלו מותאמים לסוג הנכס הממומן ומגדרים את תיאבון הסיכון בענף. חיתום אשראי חדש נעשה תוך קביעת רווחיות מתואמת סיכון. במסגרת ניטור התיק נבחנים שינויים ומגמות במדדי סיכון שונים גם בהשוואה לנתונים המתפרסמים ביחס לכלל המערכת הבנקאית. הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור. הבנק ממשיך לבחון את ההתפתחויות במשק ובוחן התאמות בהתאם. הבנק עושה שימוש במודל המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על האשראי לבינוי ונדל"ן.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין ענפי הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכמה בסך של כ-2,127 מיליון ש"ח ליום 31 לדצמבר 2023 בהשוואה לסך של כ-1,469 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. שיעור סך ההפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור בענף בינוי ונדל"ן בישראל ליום 31 לדצמבר 2023 הינו 2.47% בהשוואה ל-1.88% ליום 31 בדצמבר 2022.

3.2.5. חשיפת אשראי למדינות זרות

חשיפת אשראי למדינות זרות מבטאת את הסיכון שאירוע כלכלי, פוליטי או אירוע אחר במדינה זרה ישפיע באופן שלילי על יכולת החייבים לסוגיהם (ממשלה, בנקים ואחרים), לעמוד בהתחייבויותיהם כלפי קבוצת הבנק או יפגע בשווי נכסי הקבוצה, ובכלל זה, שפעולות שיינקטו על-ידי ממשלות זרות ימנעו את היכולת להמיר מטבע ו/או להעביר כספים אל מחוץ למדינה (Transfer Risk).

ניהול סיכון החשיפה למדינות זרות בבנק מתבצע על-ידי בחינה פרטנית של הסיכונים הנובעים מהמדינות השונות, תוך הסתייעות בדירוגי המדינות של המדרגים הבינ"ל - Fitch, Moody's ו-S&P.

סך החשיפה למדינות זרות כולל את החשיפות המאזניות בגין יתרות חוב מאזניות בניכוי התחייבויות מקומיות, ניירות-ערך והשקעות אחרות המיוחסות למדינות שאינן ישראל. החשיפה המאזנית הותאמה על בסיס הסיכון הסופי, תוך התחשבות בחיזוקי אשראי הכוללים ערבויות, ביטחונות מוחשיים ונזילים, חוזי ביטוח, השתתפויות בסיכון ונגזרי אשראי.

הבנק מבצע בקרה ומעקב שוטפים אחרי המצב המקרו כלכלי של המדינות מולן קיימת פעילות.

להלן מידע בדבר סך-כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך:

טבלה 9-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות[1]

	ליום 31 בדצמבר 2023			ליום 31 בדצמבר 2022		
	חשיפה					
	מאזנית	חוץ-מאזנית[2][3]	סך-הכל	מאזנית	חוץ-מאזנית[2][3]	סך-הכל
	במיליוני ש"ח					
המדינה						
ארצות-הברית	**34,715**	**12,163**	**46,878**	37,575	8,950	46,525
אנגליה	**3,491**	**7,716**	**11,207**	6,162	5,058	11,220
גרמניה	**2,155**	**4,087**	**6,242**	1,440	5,547	6,987
אחרות	**34,930**	**5,306**	**40,236**	30,347	6,822	37,169
סך-הכל החשיפות למדינות זרות	**75,291**	**29,272**	**104,563**	75,524	26,377	101,901
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS:						
פורטוגל, איטליה, יוון וספרד	**212**	**51**	**263**	191	52	243
מזה: סך החשיפות למדינות LDC	**506**	**93**	**599**	714	68	782
מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות*	**72**	**56**	**128**	213	33	246

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".
חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.
חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

* רשימת המדינות עם בעיות נזילות מבוססת על מספר קריטריונים שנקבעו על-ידי הבנק.
(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.
(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

הגידול בחשיפה למדינות זרות נובע בעיקרו מגידול בחשיפה החוץ-מאזנית בגין מסגרות אשראי לא מנוצלות בארצות-הברית, מגידול בנגזרים למוסדות פיננסיים באנגליה וכן מגידול בעסקות מכירה חוזרת של ניירות-ערך (reverse repo) באוסטרליה והולנד.

3.2.6. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

במסגרת הפעילות העסקית השוטפת, חשופה קבוצת הבנק לסיכון הנובע מחשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים.
סיכון זה מקורו במגוון הפעילויות המתקיימות עם המוסדות הפיננסיים, כגון: עסקות המתבצעות בחדרי העסקות של הבנק - הפקדת יתרות מטבע-חוץ ונגזרים, רכישת אגרות-חוב אשר הונפקו על-ידי אותם מוסדות, עסקות סחר חוץ, פעילות בשוק ההון וביצוע ביטוחי אשראי מול חברות ביטוח זרות.
החשיפה כלפי המוסדות הפיננסיים הזרים מושפעת הן מחוסנו הפיננסי של כל מוסד והן מהסיכון בסביבה הפוליטית והכלכלית שבה הוא פועל. יודגש, כי מרבית חשיפות האשראי של קבוצת הבנק היא כלפי מוסדות פיננסיים המצויים בשווקים מפותחים במערב אירופה ובצפון אמריקה בעלי דרוג השקעה ומעלה.
במהלך העסקים השוטף הבנק מקיים מעקב ובקרה שוטפים אחר התפתחויות שעשויות להשליך על יכולתם של המוסדות הפיננסיים איתם הוא מקיים פעילות לעמוד בהתחייבויותיהם, ובמקביל ננקטים אמצעים לשם מזעור סיכון האשראי.

טבלה 10-3: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים[1]

	ליום 31 בדצמבר 2023			ליום 31 בדצמבר 2022		
	סיכון אשראי מאזני[2]	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי[3]	סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי מאזני[2]	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי[3]	סיכון אשראי נוכחי כולל
	במיליוני ש"ח					
דירוג אשראי חיצוני[4]						
AAA עד -AA	**4,695**	**9,794**	**14,489**	4,906	11,504	16,410
+A עד -A	**9,596**	**9,769**	**19,365**	8,178	10,719	18,897
+BBB עד -BBB	**80**	**32**	**112**	101	96	197
+BB עד -B	**3**	**10**	**13**	5	-	5
פחות מ- -B	**-**	**-**	**-**	-	-	-
ללא דירוג	**38**	**11**	**49**	339	66	405
סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים	**14,412**	**19,616**	**34,028**	13,529	22,385	35,914

(1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו, אך איננה כוללת חשיפת אשראי למוסדות פיננסים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
(2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, וסיכון מאזני אחר בגין מכשירים נגזרים.
(3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי.
(4) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות Moody's ו-S&P.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2023 בכ-34.0 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-1.9 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-35.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022. ירידה זו נבעה בעיקר מירידה בחשיפה החוץ-מאזנית של כ-2.6 מיליארד ש"ח שנבעה מקיטון בערבויות ובמסגרות שניתנו למוסדות פיננסיים. מנגד, נרשמה השפעה מקזזת של עלייה בחשיפה המאזנית בסך כ-0.9 מיליארד ש"ח הנובעת בעיקר מגידול בניירות-ערך של מוסדות פיננסיים זרים.
כ-99.5% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה.
החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-57.6% בחברות ביטוח (בעיקר בשל רכישת ביטוחים), 37.7% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, ו-4.7% מוסד פיננסי אחר.
החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות מערב אירופה (60%), בארצות-הברית (33.7%) ובמדינות דרום ומזרח אסיה (6.3%).

3.2.7. סיכונים בתיק הלוואות לדיור

טבלה 11-3: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

	יתרה ליום	
	31.12.23	31.12.22
	במיליוני ש"ח	
יתרות אשראי		
הלוואות מכספי הבנק	**131,650**	128,177
הלוואות מכספי האוצר*	**868**	898
מענקים מכספי האוצר*	**297**	272
סך-הכל	**132,815**	129,347

	לשנה שהסתיימה ביום	
	31.12.23	31.12.22
	במיליוני ש"ח	
ביצוע		
סך-הכל הלוואות מכספי הבנק	**14,630**	24,947
הלוואות מכספי האוצר		
הלוואות	**61**	47
מענקים	**32**	38
סך-הכל מכספי האוצר	**93**	85
סך-הכל הלוואות חדשות	**14,723**	25,032
הלוואות ישנות שמוחזרו, מכספי הבנק	**1,374**	1,538
סך-הכל הלוואות שניתנו	**16,097**	26,570

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

טבלה 12-3: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי

	יתרת חוב רשומה	חוב בפיגור של 90 יום או יותר שאינו צובר	הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור	שיעור חוב בפיגור של 90 יום או יותר או שאינו צובר
	במיליוני ש"ח/באחוזים				
31.12.2023	**131,650**	**755**	**632**	**0.48%**	**0.57%**
31.12.2022	128,177	581	519	0.40%	0.45%
31.12.2021	115,166	595	533	0.46%	0.52%

בשנת 2023 נרשמה ירידה משמעותית בסכום הביצועים החדשים לעומת שנת 2022 כתוצאה מירידה בכמות העסקות. כמות העסקות ירדה חדות באוקטובר בהשפעת פרוץ מלחמת חרבות ברזל וההתאוששות שנרשמה בנובמבר הייתה מתונה, כך שהיקף העסקות נותר נמוך.
ביום 31 בדצמבר 2023 ישנה עלייה בשיעור החוב בפיגור של 90 יום או יותר או שאינו צובר ובשיעור ההפרשה להפסדי אשראי, ביחס לשיעורם לתום השנה הקודמת. במהלך שנת 2023 הבנק הגדיל את ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור ואת שיעורה מסך האשראי לדיור, בגין השפעות מאקרו חזויות, כולל הערכות לגבי המלחמה, ולנוכח עליית אי הוודאות בתנאים הכלכליים וההסתברות להאטה כלכלית.

התפתחות יתרות אשראי לדיור

טבלה 3-13: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

	מגזר לא-צמוד				מגזר צמוד מדד				מגזר מטבע-חוץ		סך-הכל	
	ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית משתנה			
	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח	שיעור שינוי בתקופה
31.12.2023	**34,441**	**26.2%**	**51,534**	**39.1%**	**14,954**	**11.4%**	**30,623**	**23.3%**	**98**	**0.1%**	**131,650**	**2.7%**
31.12.2022	32,815	25.6%	50,886	39.7%	13,951	10.9%	30,398	23.7%	127	0.1%	128,177	11.3%
31.12.2021	27,672	24.0%	45,600	39.6%	13,610	11.8%	28,137	24.4%	147	0.1%	115,166	15.8%

כימות ומדידת הסיכון - תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלוואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור.

דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות הממונה על החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על תיק המשכנתאות. כמו-כן קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה.

טבלה 3-14: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 השנים האחרונות

	2023	2022	2021	2020	2019
			במיליוני ש"ח		
יתרות לסוף תקופה	**131,650**	128,177	115,166	99,495	89,777
שינוי שנתי ביתרות	**2.7%**	11.3%	15.8%	10.8%	10.2%
ביצוע הלוואות חדשות	**14,723**	25,032	28,809	20,725	18,325

נתוני הלוואות לדיור - שיעור מסך הביצועים החדשים

טבלה 3-15: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

	לשנה שהסתיימה ביום		
	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
מאפיינים			
שיעור מימון מעל 60%	**41.9%**	42.2%	41.0%
שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)	**0.9%**	0.2%	0.1%
שיעור בריבית משתנה	**55.3%**	59.7%	59.8%
שיעור ההלוואות לכל מטרה	**6.8%**	3.1%	4.2%
שיעור ההלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות	**8.9%**	10.4%	10.8%
קרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה)	**11.0%**	9.1%	8.1%
תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)	**26.4**	25.1	24.6

בשנת 2023 נרשמה עלייה של 2.7% ביתרת ההלוואות לדיור שיעור נמוך משמעותית מהגידול בשנים קודמות. ההתמתנות בקצב הגידול ביתרות בשנת 2023 הושפעה מהעלאות הריבית, מעליית האינפלציה וכן מציפיות לירידת מחירים שהביאו לירידה משמעותית בכמות העסקות. בעקבות פרוץ מלחמת חרבות ברזל כמות העסקות בחודש אוקטובר ירדה בחדות והייתה אף נמוכה מהממוצע השנתי, וההתאוששות שנרשמה בנובמבר הייתה מתונה, כך שהיקף העסקות נותר נמוך.
מספר מדדים ובהם שיעור ההחזר מהכנסה מעל 40%, שיעור ההלוואות לכל מטרה, שיעור הקרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 ותקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים עלו בשנת 2023 בהשוואה לשנת 2022. שינויים אלו הושפעו מעליות מחירים בשנים האחרונות, ועליית הריבית שהחלה באפריל 2022.
תיק האשראי לדיור מאופיין ברמת סיכון נמוכה יחסית וכיסוי ביטחונות גבוה. להערכת הבנק הסביבה הכלכלית בשילוב עם השפעות המלחמה עלולות לבוא לידי ביטוי בהמשך לירידה באיכות התיק. השפעות אלו באות לידי ביטוי בגידול בהפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי המבטאות את הערכות הבנק להפסדי אשראי צפויים לאורך חיי העסקות בתיק.
שיעור המימון (LTV) הממוצע המשוקלל של תיק ההלוואות לדיור בבנק ליום 31 לדצמבר 2023 עומד על כ-46% בדומה לשיעור המימון ליום 31 לדצמבר 2022 (לפי שיעור מימון בעת העמדת ההלוואה). שיעור המימון האפקטיבי אף נמוך יותר מהשיעור הנ"ל, לאור פירעונות שוטפים שאירעו מאז מועד העמדת האשראי כמו גם עלייה בשווי הנכסים המשועבדים בגין הרוב המכריע של הנכסים בתיק.
לפרטים נוספים לגבי יוזמות הבנק מול לקוחות להתמודדות עם עליית הריבית והשפעות המלחמה, ראה דוח ממשל תאגידי, פרק הלוואות לדיור.

3.2.8. אשראי ללקוחות פרטיים (ללא דיור)

מתן אשראי ללקוחות פרטיים נעשה בהלימה למדיניות האשראי ולנוהלי האשראי והביטחונות, לרבות: מטרת האשראי והתאמתה לצרכי הלקוח, סכום האשראי המבוקש והתאמתו ליכולת ההחזר של הלקוח. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית המאושרות בסניפים מבוצעות באמצעות מערכות ממוכנות, מודלים וכלים התומכים בקבלת החלטות של בעל הסמכות. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים מוגשות ונבחנות ברמת קבוצת סיכון, כנדרש על-פי הוראות בנק ישראל. בקשות האשראי נבחנות תוך מתן דגש לנושאים המצוינים לעיל.
ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית מוצע בין היתר, אשראי מקוון מסוג "אשראי ברגע/מודל חיתום מתקדם". סכום ההלוואה המירבי אותו יכול הלקוח לקבל ותנאי ההלוואה נקבעים על-פי קריטריונים שונים בהתאם לנתוני הלקוח וחשבונותיו.
פנייה יזומה למתן אשראי ללקוחות פרטיים מתבצעת לאוכלוסייה מוגדרת לאחר הפעלת סננים רלוונטיים בהתאם לכללי הוגנות וציות. מתן האשראי מותאם לצרכי הלקוח ויכולת ההחזר שלו, ולאחר שניתן לו גילוי נאות על נתוני ההלוואה.
תכניות הבנק לצמיחה במוצרים הבנקאיים, ובין היתר בתחום האשראי, מתבססת על היבטי פוטנציאל צמיחה כמו גם היבטי סיכון, ביניהם, הצמיחה הצפויה במשק, עדכוני ריבית צפויים, יכולת ההחזר של הלקוחות, היקף הפירעונות הצפוי ועוד. הבנק מבצע מעקב שוטף אחר ביצועי האשראי והסיכון.
החטיבה הקמעונאית נוקטת פעולות לניהול סיכון האשראי בקרב אנשים פרטיים, המבוססות על עקרונות ניהול סיכוני האשראי בבנק, באמצעות כלי מדידה ובקרה לניטור תיק האשראי, איכותו, סיכונו ועמידה במגבלות המדיניות, ביניהם: מודל סטטיסטי לדרוג סיכון אשראי ללווים פרטיים, מדדי תאבון סיכון, מדיניות ונוהלי אשראי ומדרג סמכויות, ותהליכי בקרה בתחום סיכוני האשראי.
בעקבות מלחמת חרבות ברזל עשוי מגזר האנשים הפרטיים להיפגע וזאת כנגזרת של השפעות על המגזר העסקי הכוללות האטה בפעילות הכלכלית ופגיעה נרחבת יותר בענפי משק ספציפיים. ככל שהשלכות אילו יתממשו תתכן עלייה בשיעור הלא מועסקים וירידה בשכר. יצוין כי נקודת המוצא משקפת שיעור תעסוקה גבוה.

טבלה 16-3: יתרת האשראי לאנשים פרטיים

	יתרה ליום		השינוי	
	31.12.2023	31.12.2022		
	במיליוני ש"ח			
מאזני				
עו"ש חובה	**2,582**	2,666	(84)	(3.2%)
הלוואות[1]	**24,588**	24,256	332	1.4%
מזה: הלוואות בולט ובלון	**53**	48	5	10.4%
אשראי לרכישת כלי רכב[2]	**2,696**	3,359	(663)	(19.7%)
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	**4,818**	4,849	(31)	(0.6%)
סך-הכל סיכון אשראי מאזני	**34,684**	35,130	(446)	(1.3%)
חוץ-מאזני				
סיכון אשראי חוץ-מאזני	**22,030**	17,980	4,050	22.5%
סך-הכל סיכון אשראי כולל	**56,714**	53,110	3,604	6.8%

(1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.
(2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

במהלך שנת 2023 חלה ירידה ביתרת ההלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של כ-1.2%, לעומת 31 בדצמבר 2022. סך סיכון האשראי המאזני ירד בתקופה זו בכ-1.3% וסך סיכון האשראי החוץ-מאזני גדל בכ-22.5% בעיקר בהשפעת גידול במסגרות כרטיסי האשראי. הבנק בוחן את חשיפתו לאזורים המושפעים במיוחד מהלחימה וכן מבצע הערכות לגבי ענפי משק הצפויים להיפגע באופן משמעותי. כאמור, אין ביכולתו של הבנק להעריך את הימשכות המלחמה והתפתחויותיה ובהתאם את מידת הפגיעה בכל תחום. יחד עם זאת, תיתכן עלייה ברמת הסיכון של לווים המועסקים בתחומים ואזורים אשר עשויים להיפגע מההשלכות הכלכליות של מצב המלחמה.
לפרטים נוספים לגבי יוזמות הבנק מול לקוחות להתמודדות עם עליית הריבית והשפעות המלחמה, ראה דוח ממשל תאגידי, פרק לקוחות פרטיים.

טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם להכנסה הממוצעת[1] ולגודל הלווה

	ליום 31 בדצמבר 2023					ליום 31 בדצמבר 2022				
	הכנסה ממוצעת לחשבון				סך-הכל	הכנסה ממוצעת לחשבון				סך-הכל
	חשבונות ללא הכנסה קבועה	עד 10 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	מעל 20 אלפי ש"ח		חשבונות ללא הכנסה קבועה	עד 10 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	מעל 20 אלפי ש"ח	
	במיליוני ש"ח									
אשראי ללווה באלפי ש"ח										
עד 20	**52**	**1,211**	**1,086**	**1,335**	**3,684**	57	1,307	1,057	1,225	3,646
מ-20 עד 40	**94**	**892**	**810**	**1,077**	**2,873**	109	1,052	830	1,084	3,075
מ-40 עד 80	**269**	**1,632**	**2,002**	**1,822**	**5,725**	340	2,060	2,188	1,998	6,586
מ-80 עד 150	**395**	**1,686**	**3,434**	**3,487**	**9,002**	442	1,987	3,803	3,809	10,041
מ-150 עד 300	**185**	**655**	**3,088**	**6,120**	**10,048**	203	689	2,544	6,057	9,493
מעל 300	**38**	**92**	**288**	**2,934**	**3,352**	46	119	199	1,925	2,289
סך-הכל	**1,033**	**6,168**	**10,708**	**16,775**	**34,684**	1,197	7,214	10,621	16,098	35,130

(1) ההכנסה לחשבון חושבה בהתבסס על הכנסה ממוצעת לתקופה של 12 חודשים.

טבלה 3-18: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים

	ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 בדצמבר 2022
	סיכון אשראי מאזני	
	במיליוני ש"ח	
גודל תיק נכסים פיננסיים באלפי ש"ח		
עד 10	**18,877**	18,807
מ-10 עד 50	**6,628**	6,515
מ-50 עד 200	**5,033**	5,227
מ-200 עד 500	**2,052**	2,284
מעל 500	**2,094**	2,297
סך-הכל	**34,684**	35,130

טבלה 19-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון

	ליום 31 בדצמבר 2023			ליום 31 בדצמבר 2022		
	הלוואות בריבית משתנה	הלוואות בריבית קבועה	סך-הכל	הלוואות בריבית משתנה	הלוואות בריבית קבועה	סך-הכל
	במיליוני ש"ח					
תקופה לפירעון						
עד שנה	**3,077**	**5,312**	**8,389**	3,186	5,298	8,484
משנה עד 3 שנים	**5,650**	**71**	**5,721**	6,133	59	6,192
מ-3 עד 5 שנים	**9,438**	**85**	**9,523**	11,114	84	11,198
מעל 5 שנים	**10,926**	**125**	**11,051**	9,161	95	9,256
סך-הכל	**29,091**	**5,593**	**34,684**	29,594	5,536	35,130

לפרטים בדבר חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל ראה ביאור 29 בדוחות הכספיים.

3.2.9. מימון ממונף

הבנק מעמיד מעת לעת מימון ממונף ללקוחותיו. מימון ממונף מנוהל ומוגדר בבנק בהתאם להוראות בנק ישראל, ובפרט הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 (ניהול סיכון אשראי), הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 (מגבלות על מימון עסקות הוניות) וכן הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 327 (ניהול הלוואות ממונפות).

מימון ממונף כולל בתוכו בין היתר, עסקות הוניות (עסקה למטרת רכישת זכות הונית בתאגיד אחר, רכישה של כלל הנכסים או חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר, רכישה עצמית של הון עצמי מונפק, חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות - כמוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקין 323), מימון ללווים בסגמנטים השונים של ענפי המשק שהוגדרו, המאופיין בערכים חריגים של פרמטרים מסוימים ביחס לנורמות המקובלות בענפי המשק השונים כגון: שיעור מימון גבוה וחורג מהמדיניות הענפית ומימון חוב נחות (Mezzanine).

הבנק קבע מגבלה פנימית למימון ממונף ביחס להון רובד 1 של הבנק. התפתחות המימון הממונף והעמידה במגבלה שנקבעה מדווחים אחת לרבעון להנהלת הבנק ולדירקטוריון לצורך מעקב אחר הסיכונים הגלומים במימון מסוג זה.

להלן נתונים אודות סיכוני האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין לווים ממונפים/עסקות ממונפות בהם יתרת האשראי עולה על סך של 0.5% מהון רובד 1.

טבלה 20-3: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה*

		ליום 31 בדצמבר 2023		
	מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
		במיליוני ש"ח		
ענף המשק של הלווה				
בינוי ונדל"ן - בינוי	**1**	**255**	**-**	**255**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**1**	**545**	**-**	**545**
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	**2**	**955**	**-**	**955**
אספקת מים ושירותי ביוב	**1**	**272**	**-**	**272**
סך-הכל	**5**	**2,027**	**-**	**2,027**

		ליום 31 בדצמבר 2022		
	מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
		במיליוני ש"ח		
ענף המשק של הלווה				
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	2	1,196	216	1,412
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	1	240	-	240
כרייה וחציבה	3	441	293	734
מסחר	1	350	-	350
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	1	657	51	708
תעשייה	1	429	-	429
סך-הכל	9	3,313	560	3,873

* בניכוי מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי המחושבות על בסיס פרטני, ככל שקיימות.

3.2.10. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים גדולים

טבלה 21-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

	ליום 31 בדצמבר 2023			
	מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
		במיליוני ש"ח		
ענף המשק של הלווה				
אספקת חשמל	**1**	**1,748**	**1,306**	**3,054**
בינוי ונדל"ן - בינוי	**7**	**6,905**	**4,784**	**11,689**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**2**	**1,379**	**1,429**	**2,808**
בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית	**3**	**1,961**	**4,415**	**6,376**
מידע ותקשורת	**1**	**1,190**	**73**	**1,263**
שירותים פיננסיים	**14**	**13,560**	**17,780**	**31,340**
תעשייה	**3**	**1,256**	**4,735**	**5,991**
מסחר בכלי רכב	**1**	**1,149**	**59**	**1,208**
סך-הכל	**32**	**29,148**	**34,581**	**63,729**

	ליום 31 בדצמבר 2022			
	מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
		במיליוני ש"ח		
ענף המשק של הלווה				
אספקת חשמל	1	1,310	1,360	2,670
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	6	6,568	3,419	9,987
בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית	3	1,187	3,826	5,013
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	1	1,014	297	1,311
מידע ותקשורת	1	1,194	150	1,344
שירותים פיננסיים	10	11,662	10,557	22,219
תעשייה	2	1,206	3,642	4,848
סך-הכל	24	24,141	23,251	47,392

3.2.11. סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

נכון ליום 31 לדצמבר 2023 לא קיימת קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" (להלן: הוראה 313), עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313).

הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לווים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות.

בנובמבר 2023 בנק ישראל פרסם טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 313, "מסגרת פיקוחית למדידה ובקרה של חשיפות גדולות" שמהותה שינוי באופן חישוב החבות בגין חשיפות גדולות. הבנק בוחן את השלכות יישום הוראה זו.

3.3. סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או של תיק נכסים/מכשירים עקב שינויים במחירים, שערים, תשואות, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.

ובכלל זה:

- **סיכון ריבית -** סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים;
- **סיכון מטבע -** סיכון להפסד כתוצאה משינויי שער חליפין;
- **סיכון אינפלציה -** סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן ובאינפלציה בפועל;
- **סיכון מחירי מניות -** סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי המניות או במדדי המניות;
- **סיכון מרווחי אשראי -** סיכון להפסד כתוצאה משינוי במרווח בין התשואה לפדיון של אגרות-חוב קונצרניות הנסחרות בשווקים לבין הריבית חסרת הסיכון הרלוונטית;
- **סיכון תנודתיות -** סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי התנודתיות המצוטטים בשוק;
- **סיכון מרווח (Basis spread) -** סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים או בסיסי ריבית שונים.

3.3.1. ניהול סיכוני השוק

ניהול סיכוני השוק מתבצע בראיה גלובלית של הפעילות בבנק בארץ ובסניף ניו-יורק, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. תחומי הפעילות ומסגרות הסיכון מאושרים על-ידי ההנהלה והדירקטוריון. מדיניות ניהול סיכוני השוק מכוונת להגדלת תוחלת הרווח, תוך שמירה על רמות סיכון מאושרות ומבוקרות.

בניהול סיכוני שוק בבנק, מבחינים בין חשיפות הנוצרות כחלק מניהול שוטף של הנכסים וההתחייבויות של הבנק, להלן התיק הבנקאי (חשיפות שאינן למסחר), לבין החשיפות בתיק למסחר (שעיקרו מנוהל בחדרי העסקות).

הניהול הגלובלי נעשה באחריות מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית ובהנחייתו. הניהול השוטף והפיקוח על ניהול הנכסים וההתחייבויות בתיק הבנקאי והתיק למסחר הינם באחריות המנהלים באגף לניהול נכסים והתחייבויות ובאגף חדרי עסקות וברוקראז', בהתאמה, בחטיבת שווקים פיננסיים בתל-אביב, וביחידה לניהול נכסים והתחייבויות ובחדר העסקות בסניף הבנק בניו-יורק. הסניף כפוף מקצועית בנושאים אלה למנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. לגבי ניהול סיכון השקעה בתיק הנוסטרו ראה סעיף סיכון מחיר מניות ומרווחי אשראי להלן.

המדיניות מותווית ומבוקרת על-ידי צוות הנהלה ניהול נכסים והתחייבויות, צוות הנהלה נוסטרו וצוות הנהלה השקעות. המדיניות, לרבות המגבלות והיעדים שנקבעו, מובאים לדיון ולאישור, לצוותי ההנהלה, לוועדות הדירקטוריון ו/או למליאת הדירקטוריון, לפי העניין.

הפעילות השוטפת מתנהלת על-ידי צוותי משנה בהשתתפות בעלי תפקידים בכירים בבנק.

ניהול סיכוני השוק מתבצע בכל חברה בת בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי מדיניות הנקבעת על-ידי הדירקטוריון של כל חברה ובהתאמה למדיניות הקבוצתית. אמידה ובקרה של סיכוני השוק מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לגודל ההון ולאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת. החשיפה לסיכוני שוק של החברות הבנות נבחנת על-ידי המחלקה לניהול סיכוני שוק ונזילות בחטיבה לניהול סיכונים ומדווחת להנהלה ולדירקטוריון הבנק בתדירות התואמת את רמת הסיכון. למידע נוסף לגבי אופן ניהול הסיכונים, אמידתם ובקרתם ראה דוח על הסיכונים.

3.3.2. סיכון ריבית

סיכון הריבית הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בעקומי התשואות במטבעות השונים. הסיכון כולל גם את גורמי הסיכון הבאים:

- **סיכון תמחור מחדש (Repricing risk) -** סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון ובמועדי חידוש הריבית (בריבית המשתנה);
- **סיכון עקום התשואה (Yield curve risk) -** סיכון הנובע משינויים שונים בעקומי התשואות שיבואו לידי ביטוי בשינוי העקום, עליה/ירידה במקביל, שיפוע העקום (התללה או השטחה) או בצורתו (פיתול);
- **סיכון מרווח (Basis risk) -** סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים או בסיסי ריבית שונים;
- **סיכון אופציונליות -** נובע מזכויות מימוש שונות הגלומות בנכסים והתחייבויות (לדוגמה הזכות למשיכת כספים בכל עת, לעיתים ללא קנסות);

הבנק, בדומה לבנקים בעולם, חשוף לסיכון ריבית הן בתיק הבנקאי והן בתיק למסחר. סיכון ריבית הוא סיכון מובנה בפעילות הבנקאית, עיקר החשיפות לסיכון זה נובעות מניהול התיק הבנקאי. ניהול סיכון הריבית הינו חלק מניהול החשיפות לסיכוני השוק.

סיכון ריבית בתיק הבנקאי - מתייחס להשפעה הפוטנציאלית של שינויים בעקומי התשואות השונים על הערך הכלכלי של ההון הפיננסי, ו/או על ההכנסה החשבונאית וההון החשבונאי. הסיכון נוצר במהלך הפעילות הבנקאית השוטפת והיזומה של הבנק, ונובע ממתן שירות שוטף לקהל הרחב ולמגזר העסקי והפיננסי ומפעילויות אחרות, ובכללן חשיפת הריבית הנובעת מניהול תיקי ההשקעות. הסיכון נובע מהבדלים במבנה הנכסים וההתחייבויות - פערי מגזר ההצמדה, תקופה, בסיסי ריבית, מועדי חידוש ריבית ועוד.

החשיפה לסיכון נמדדת בשני המישורים: (א) חשיפת הערך - הערכה של שינוי הערך הכלכלי של התיק הבנקאי כתוצאה משינוי בעקום התשואות; (ב) רגישות ההכנסה החשבונאית - השינויים הצפויים להכנסה החשבונאית מהתיק הבנקאי כתוצאה משינויים בעקום התשואות (בהנחת רמה קבועה של יתרות בכל מוצר). חשיפת ההכנסה נמדדת אף היא בשני מישורים: רגישות ההכנסה של כלל התיק הבנקאי ב-12 החודשים הבאים, ורגישות ההכנסה (המיידית) של המכשירים הנמדדים חשבונאית לפי שווי הוגן.

בבנק קיימות מגבלות הן על רגישות הערך הכלכלי והן על רגישות ההכנסה וההון לתרחישי שינוי בעקומי התשואות השקלית, המדדית ועקומי התשואות במטבעות אחרים (כולל חברות בנות פיננסיות המנוהלות על-ידו וחברות בנות בעלות חשיפה משמעותית מבחינת הקבוצה, ככל שישנן). לצורך חישוב רגישות הערך הכלכלי לשינוי בשערי הריבית מתייחס הבנק לכל הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים, כאשר לחלק מיתרות פיקדונות העו"ש של הציבור הבנק מתייחס כהתחייבות ארוכה הנפרסת על פני מספר שנים, בהתאם למודל המאושר תקופתית על-ידי ההנהלה והדירקטוריון. כמו-כן קיימות הנחות על פירעונות מוקדמים של משכנתאות תכניות חיסכון ועוד. רגישות ההכנסה שונה מרגישות הערך, בעיקר כיוון שאינה כוללת שינוי בערך המהוון של נכסים והתחייבויות לזמן ארוך אשר אינם נמדדים בדוח רווח והפסד על בסיס שווי הוגן. רגישות ההכנסה כוללת את שינוי ההכנסה הנובעים משינוי ריבית הן כתוצאה משינוי ריבית במוצרים בריבית משתנה והן כתוצאה מחידוש המוצר (שמירה על רמה קבועה של יתרות בכל מוצר) בריביות התרחיש. מדיניות ניהול סיכון הריבית מכוונת, בהתאמה ליעדי הבנק, להשגת מבנה החשיפה הרצוי בכל אחד מהמגזרים (שקל לא-צמוד, שקל צמוד מדד ומטבע-חוץ וצמודיון), בהתאם להערכות לגבי משתני השוק ובכפוף למגבלות. הרגישות לריבית נמדדת באופן מבוקר לפחות אחת לחודש, עם מדידות תכופות יותר לצרכי ניהול החשיפות. ככלל, מטרת ניהול סיכוני הריבית בקבוצה הינה לאפשר שירות ללקוחות ולמקסם את ריווחיות הבנק תוך לקיחת סיכון באופן מבוקר. נגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי משפיעים על הון הבנק ישירות דרך חשבון רווח והפסד. הבנק בוחן את רגישות הערך של הנגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי אל מול מגבלות רגישות ייעודיות ונפרדות מהמגבלות הכוללות. הבנק מגדר בנגזרים, חלק מרגישות הריבית של אגרות-החוב וההתחייבויות הארוכות במטבע-חוץ תוך יישום חשבונאות גידור. כמו-כן משתמש הבנק בנגזרים הן לגידור רגישויות ריבית בתיק הבנקאי והן לפעילות בתיק למסחר. רגישויות אלו נכללות בתוך רגישות הערך המוצגת להלן.

מידע כמותי על סיכון ריבית - ניתוח רגישות

טבלה 22-3: שווי הוגן נטו מותאם[1] של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

	31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2022*		
	שקל	מטבע-חוץ	סך-הכל	שקל	מטבע-חוץ	סך-הכל
	במיליוני ש"ח					
שווי הוגן נטו מותאם[1]	**51,628**	**2,271**	**53,899**	46,080	2,178	48,258
מזה: תיק בנקאי	**51,325**	**2,597**	**53,922**	46,551	2,155	48,706

* סווג מחדש.

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסת יתרות עו"ש זכות לפי מודל.

לפירוט נוסף בדבר הנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 32.ב בדוחות הכספיים.

טבלה 23-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם* של הבנק וחברות מאוחדות שלו

	31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2022		
	שקל	מטבע-חוץ	סך-הכל	שקל	מטבע-חוץ	סך-הכל
	במיליוני ש"ח					
שינויים מקבילים						
עלייה במקביל של 1%	**(952)**	**(153)**	**(1,105)**	235	37	272
מזה: תיק בנקאי	**(952)**	**(154)**	**(1,106)**	185	35	220
ירידה במקביל של 1%	**960**	**145**	**1,105**	(147)	(52)	(199)
מזה: תיק בנקאי	**967**	**145**	**1,112**	(95)	(50)	(145)
שינויים לא מקבילים						
התללה[1]	**(705)**	**(7)**	**(712)**	(280)	94	(186)
השטחה[2]	**534**	**(59)**	**475**	422	(70)	352
עליית ריבית בטווח הקצר	**111**	**(148)**	**(37)**	443	(30)	413
ירידת ריבית בטווח הקצר	**(148)**	**142**	**(6)**	(441)	75	(366)

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

(1) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.

(2) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

בטבלה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שמצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה. עדכון מודל פריסת העו"ש, לאור שינוי התנהגות המפקידים בעקבות עליית הריבית, היה גורם משמעותי בשינוי רגישות לריבית השקלית בהשוואה ליום 31 בדצמבר 2022 , בנוסף להשפעות מאזניות והשפעות ריבית אחרות.

טבלה 24-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

	ליום 31 בדצמבר 2023			ליום 31 בדצמבר 2022		
	הכנסות ריבית	הכנסות מימון שאינן מריבית	סך-הכל	הכנסות ריבית	הכנסות מימון שאינן מריבית	סך-הכל
	במיליוני ש"ח					
עלייה במקביל של 1%	**51**	**82**	**133**	681	(243)	438
מזה: תיק בנקאי	**51**	**71**	**122**	681	(291)	390
ירידה במקביל של 1%	**(917)**	**(104)**	**(1,021)**	(1,773)	233	(1,540)
מזה: תיק בנקאי	**(917)**	**(82)**	**(999)**	(1,773)	284	(1,489)

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל חושבה על-ידי שינוי עקומי התשואות תוך שימוש בהנחות התנהגותיות לגבי שינויים במרווחי פיקדונות ולגבי מעבר כספים מעו"ש לפיקדונות במקרה של עליית ריבית. ההנחות נבחנות ומתעדכנות תקופתית בהתאם להתפתחויות בסביבת הריבית. בעקבות השינויים בסביבת הריבית, ביתרות העו"ש ובהתנהגות הלקוחות בפועל ירדה רגישות ההכנסה במהלך שנת 2023 יחסית לנתוני סוף השנה הקודמת. רגישות התיק למסחר חושבה בגישת MTM.

עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל נצפתה תנודתיות בעקומי הריבית השקלית, שהתמתנה בהמשך הרבעון הרביעי כך שלא נחזה שינוי מהותי בעקומים. בינואר 2024 הוריד בנק ישראל את הריבית ב-0.25%, כאשר בעקומי הריבית גלומה ציפייה להורדות נוספות, לפירוט ההשפעה על הבנק ראה בטבלאות לעיל. בפברואר 2024 הורידה חברת מודי'ס את דירוג האשראי של מדינת ישראל ל-A2. נראה שירידת הדירוג כבר תומחרה בשווקים ועם התרחשותה לא הייתה לה השפעה מהותית על עקומי הריביות השקליות, על שע"ח ועל מרווח האשראי של המדינה. לפוטנציאל השפעת הורדות דירוג אחרות ראה פרק מלחמת חרבות ברזל. הבנק עוקב אחר התפתחות האשראי והפיקדונות ואחר השינויים ברגישויות הערך וההכנסה בתרחישים השונים ופועל ככל שנדרש.

טבלה 25-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על ההון העצמי (נטו לאחר מס)

	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2022
	במיליוני ש"ח	
עלייה במקביל של 1%	**(723)**	(805)
ירידה במקביל של 1%	**704**	643

3.3.3. סיכון שער חליפין

סיכוני המטבע (או בשמם האחר - חשיפת בסיסי הצמדה) כוללים את החשיפה לשערי חליפין של המטבעות השונים מול השקל וכן את החשיפה למדד המחירים לצרכן בכלל הבנק.

הבנק פעיל בשוקי המטבע הן באמצעות עסקות ספוט ופורוורד והן באמצעות אופציות, הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. כתוצאה מכך, הבנק פעיל במטבעות סחירים, הן בשווקים המפותחים והן בשווקים המתפתחים.

ניהול חשיפות המטבע, לרבות שימוש במכשירי גידור, הינו חלק מניהול החשיפות לסיכוני השוק כמתואר לעיל, ומתקיים הן בפעילות התיק הבנקאי והן במסגרת פעילות המסחר בחדרי העסקות. הניהול השוטף נעשה במסגרת מגבלות דירקטוריון על חשיפות למטבע-חוץ ולמדד ולחשיפות כוללות, שעיקרן מופיע בריכוז המגבלות בדוח על הסיכונים.

טבלה 26-3: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה*

	ליום 31 בדצמבר 2023						
	מטבע ישראלי		מטבע-חוץ[1]			פריטים לא-כספיים*	סך-הכל
	לא-צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר		
	במיליוני ש"ח						
סך-כל הנכסים	**481,193**	**64,389**	**106,416**	**12,287**	**5,742**	**16,503**	**686,530**
סך-כל ההתחייבויות	**426,878**	**32,629**	**149,224**	**14,014**	**4,886**	**6,469**	**634,100**
עודף נכסים (התחייבויות)	**54,315**	**31,760**	**(42,808)**	**(1,727)**	**856**	**10,034**	**52,430**
מכשירים נגזרים	**(39,712)**	**(2,427)**	**41,587**	**1,708**	**(1,156)**	**-**	**-**
סך-הכל כללי	**14,603**	**29,333**	**(1,221)**	**(19)**	**(300)**	**10,034**	**52,430**

	ליום 31 בדצמבר 2022						
	מטבע ישראלי		מטבע-חוץ[1]			פריטים לא-כספיים*	סך-הכל
	לא-צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר		
	במיליוני ש"ח						
סך-כל הנכסים	478,401	60,143	95,114	11,311	5,230	15,154	665,353
סך-כל ההתחייבויות	415,121	37,951	143,625	12,033	4,409	5,711	618,850
עודף נכסים (התחייבויות)	63,280	22,192	(48,511)	(722)	821	9,443	46,503
מכשירים נגזרים	(42,911)	(3,601)	46,900	650	(1,038)	-	-
סך-הכל כללי	20,369	18,591	(1,611)	(72)	(217)	9,443	46,503

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי וכן פריטים לא-כספיים החשופים לשינויים בשערי מטבע-חוץ.
(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

לפרטים נוספים ראה ביאורים 30 ו-31 בדוחות הכספיים.

טבלה 27-3: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ולשינויים במדד המחירים לצרכן

	31 בדצמבר 2023		31 בדצמבר 2022	
	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%
	במיליוני ש"ח			
דולר ארצות-הברית	**(131)**	**111**	(82)	171
אירו	**(2)**	**2**	(31)	43

	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%
מדד המחירים לצרכן	**879**	**(899)**	555	(591)

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערוך כל המכשירים המאזניים והחוץ-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערוך כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוערך התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. נציין כי לשינויי שערי חליפין גם השפעה מסוימת על סך נכסי הסיכון ובהתאם על יחסי ההון. עוד יצוין כי לשינוי בשערי חליפין השפעה על ערכם של פריטים לא-כספיים (כדוגמת, ניירות-ערך) הנקובים במטבע-חוץ, שלא הובאו בחשבון בניתוח הרגישות. הרגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק למדד כמפורט בביאור 30 בדוחות הכספיים ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

3.3.4. סיכון מחיר מניות ומרווחי אשראי: סיכון השקעה

הגדרת סיכון השקעה בבנק, הינה חשיפה לשוק המניות, למרווחי אשראי ולסיכון האשראי בשווקי אגרות-החוב והמניות בתיק הבנקאי בקבוצה (כתוצאה מהחזקה במוצרים אלו עלול הבנק להיחשף גם לסיכוני ריבית ו/או מטבע ו/או נזילות ואלה מנוהלים בנפרד).

בניהול תיק ההשקעות חשוף הבנק לסיכוני אשראי ומרווחי אשראי אגב השקעתו באגרות-חוב של חברות ושל ממשלות זרות. על-פי הגדרת הבנק, אגרות-חוב ממשלת ישראל בש"ח ובמטבע-חוץ ואגרות-חוב ממשלה, המוחזקות על-ידי שלוחה, של המדינה בה היא פועלת, אינן נושאות סיכון השקעה ולכן אינן נכללות במדידת סיכון ההשקעה בבנק.

סיכון השקעה בקבוצת הבנק נוצר בעיקר בשלוש מסגרות:

1. תיק השקעות המנוהל באחריות חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. ככלל, השקעות אלה מבוצעות באמצעות ניירות-ערך סחירים. לפרטים והרחבה ראה הדוח על הסיכונים.
2. השקעות לא סחירות המבוצעות על-פי רוב באמצעות החברה הבת פועלים אקוויטי על-פי מדיניות שנקבעת מדי תקופה על-ידי דירקטוריון החברה בהתאמה למדיניות הקבוצתית. מסגרת תיאבון הסיכון בפעילות זו הוגדלה במהלך השנים האחרונות במסגרת מתווה השקעות רב שנתי אשר אושר בדירקטוריון הבנק. לפרטים ראה פרק חברות עיקריות בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
3. חברות מוחזקות: אחזקות אסטרטגיות במניות של חברות מוחזקות.

הקבוצה מחזיקה מניות ואגרות-חוב, בעיקר לצורכי השקעה, שירידה בערכן עשויה לפגוע ברווח והפסד של הבנק ו/או בהון הבנק.

טבלה 28-3: פרטים על השקעת קבוצת הבנק במניות בתיק הבנקאי בהתאם לסיווגן המאזני

	ליום 31 בדצמבר 2023			ליום 31 בדצמבר 2022		
	הערך במאזן ושווי הוגן	מזה: נסחר בבורסה	מזה: שלא מתקיים לגביו שווי הוגן זמין	הערך במאזן ושווי הוגן	מזה: נסחר בבורסה	מזה: שלא מתקיים לגביו שווי הוגן זמין
	במיליוני ש"ח					
השקעות המסווגות כאינן למסחר	**4,433**	**1,572**	**2,861**	4,048	1,733	2,315
סך-הכל השקעות במניות	**4,433**	**1,572**	**2,861**	4,048	1,733	2,315

למידע נוסף על השקעות ראה ביאור 12 בדוחות הכספיים.

לפירוט והרחבה בנושא סיכוני השוק ובכלל זה סיכון הריבית, סיכון שערי חליפין וסיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) ראה הדוח על הסיכונים.

3.4. סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות - סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתידי, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בהתחייבויותיו. סיכון הנזילות בבנק נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועדן גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון מימון - הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו באופן משמעותי בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות.

ניהול הסיכון

ניהול סיכון הנזילות והמימון מתבצע בראיה גלובלית של הפעילות בבנק בארץ ובסניף ניו-יורק. הבנק מנהל את הנזילות השוטפת ואת סיכון הנזילות במספר רבדים. הרובד הראשון: ניהול הנזילות השוטפת נעשה באגף ניהול נכסים והתחייבויות (להלן: ננ"ה) באמצעות יחידות הנזילות בשקלים ובמטבע-חוץ בהתאם לצרכים השוטפים של הבנק והלקוחות. הרובד השני הוא ניהול סיכון הנזילות של הבנק. סיכון הנזילות בבנק, במטבע-חוץ ובשקלים, מנוהל ומבוקר באופן שוטף, בהתאם להוראות הרגולטוריות ולמדיניות הקבוצתית, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד באופן תחרותי גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 בנושא "ניהול סיכון הנזילות" הבנק מפעיל מודל פנימי לאמידת סיכון הנזילות, בנוסף למודל הרגולטורי. המודל הפנימי משקף את תפיסת ההנהלה בכל הנוגע למאפיינים ההתנהגותיים של נכסים והתחייבויות פיננסיים. המודל מבוסס על היציבות המוכחת של הפיקדונות בבנק לאורך תקופות ארוכות, וכולל תרחישים שונים לגבי שיעורי המיחזור והפירעון של הנכסים וההתחייבויות. ככלל, בעוד שבמהלך עסקים רגיל מניח הבנק מיחזור גבוה מאד של פיקדונות ואשראי, בתרחישי לחץ מניח הבנק יציאת פיקדונות בהתאם לסוג הלקוח והפיקדון, ניצול מסגרות מעבר לרגיל, ירידות ערך בשווי הנכסים ומקדמים נוספים. מקדמים אלו נבחנים מדי שנה על-ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון. בכל תרחיש מחושב יחס נזילות על-פי פער הנזילות לתקופה של עד חודש למול הנכסים הנזילים. מגבלות הדירקטוריון ליחס הפנימי גבוהות מדרישות ההוראה. התרחישים המופעלים במודל הפנימי מתייחסים למצבי שוק שונים ובפרט תרחיש בנק, תרחיש מערכת ותרחיש משולב. התרחישים נבדלים בעיקר בהנחות לגבי מיחזור פיקדונות ומקדמי הנכסים הנזילים. כן מפעיל הבנק מודלים לתקופות ארוכות וקצרות יותר, מדדי ריכוזיות מפקידים, מערכת התרעה הכוללת מערכת ניטור של מדדים העשויים להצביע על סיכון למצב של משבר בצירוף תכנית פעולה ועוד, כאשר חלקם של מדדים אלו כפוף למגבלות פנימיות ו/או רגולטוריות.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, הבנק מחשב את יחס כיסוי הנזילות "סולו" מדי יום בחלוקה לסך המטבעות ומטבע-חוץ, ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן) ומחשב את היחס במאוחד מדי יום כאשר בחישוב היחס במאוחד מובאות בחשבון מגבלות העלולות לחול על העברת נזילות מחלק מהחברות הבנות בזמן משבר היחס בתאגיד הבנקאי סולו והיחס במאוחד מדווח כממוצע התצפיות היומיות ברבעון. דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי הנזילות, הן לתאגיד הבנקאי "סולו" והן במאוחד. נכון ל-31 בדצמבר 2023 היחס עמד על 129%, גבוה משמעותית מהדרישה הרגולטורית (100%).

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 (יחס מימון יציב NSFR). דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית מחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס המימון היציב. נכון ל-31 בדצמבר 2023 היחס עמד על 128%, גבוה משמעותית מהדרישה הרגולטורית (100%) בעיקר בשל הבסיס הרחב של פיקדונות מלקוחות פרטיים.

סיכון המימון בבנק מנוהל כחלק מסיכון הנזילות. לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות מהציבור. כשחלקם הארי מלקוחות פרטיים. אלו יוצרים, כאמור מטה, סיכוני נזילות ומימון נמוכים ביחס למקורות אחרים.

טבלה 29-3: יחס כיסוי הנזילות (LCR)*

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2023	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022
	באחוזים	
א. בנתוני המאוחד		
יחס כיסוי נזילות	**129%**	122%
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	**100%**	100%
ב. בנתוני הבנק		
יחס כיסוי נזילות	**128%**	121%
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	**100%**	100%

* היחס במאוחד ובתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב על בסיס יומי, ומדווח בדוח כממוצע בתצפיות היומיות.

טבלה 30-3: יחס מימון יציב, נטו (NSFR)

	ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 בדצמבר 2022
	באחוזים	
בנתוני המאוחד		
יחס מימון יציב נטו	**128%**	130%
יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	**100%**	100%

לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות מהציבור. הפיקדונות מגויסים ממספר רב מאוד של מפקידים וללא תלות במפקיד בודד או בקבוצת מפקידים. עיקר גיוס המקורות של הבנק מתבצע מהציבור בארץ כשחלקו הארי מלקוחות פרטיים. מקורות שקליים לא-צמודים מגיעים ברובם מלקוחות אלה, ובמידה מסוימת גם מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים (שחלקם פועלים ישירות מול מגזר ניהול פיננסי). מקורות שקליים צמודים מגויסים הן מהציבור הרחב והן מלקוחות מוסדיים המשקיעים בפיקדונות בבנק, באגרות-חוב ובכתבי התחייבות נדחים (הון רובד 2) שמנפיק הבנק. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות מלקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, חברות ישראליות בחו"ל, REPO, הנפקת CDs, מכשירים אחרים המבוטחים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית ומקורות נוספים.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות, הכוללות בין השאר, יחס כיסוי הנזילות- LCR לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 221, מודל פנימי LCR ל-30 יום ולטווחים הקצרים והארוכים יותר, מודל NSFR (יחס מימון יציב) בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 222. נכון ליום 31 בדצמבר 2023 הבנק מחזיק במאוחד נכסים נזילים (בעיקר רזרבות בבנקים מרכזיים, ניירות-ערך סחירים של ריבונויות ובנקים מרכזיים, וכן מטבעות ושטרי כסף) לזמן משבר (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 186.4 מיליארד ש"ח, בנוסף לאגרות-חוב נזילות שאינן מוכרות לצרכי חישוב הנכסים הנזילים. הנכסים הנזילים מוחזקים בחלקם בבנק ובחלקם בחברות הבנות, כאשר הבנק מתחשב במגבלות אפשריות להעברת נזילות בין חלק מהחברות הבנות לבנק עצמו. לאור ההנחות לגבי מיחזור פיקדונות במהלך עסקים רגיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לתרחישים הנדרשים. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 222, נכון ליום 31 בדצמבר 2023 הבנק מחזיק במאוחד מקורות מימון יציבים (בעיקר הון, פיקדונות ארוכים ופיקדונות קצרים של לקוחות הפרטיים) בסך של 416.5 מיליארד ש''ח.
בשנת 2023 לא חלו שינויים מהותיים במדיניות ניהול סיכון הנזילות ובמדיניות גיוס המקורות.
יחס כיסוי הנזילות הממוצע במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2023 (ממוצע תצפיות יומיות ברבעון) עמד על 129% ב"מאוחד" ו-128% בתאגיד הבנקאי "סולו", כאשר הדרישה המזערית היא 100%. היחס הממוצע של הרבעון הרביעי של שנת 2023 עלה לעומת היחס ברבעון הרביעי של שנת 2022 כתוצאה משינוי בתמהיל המפקידים (גידול ביתרת הפיקדונות הקמעונאים והתארכות פיקדונות סיטונאים). וסוגי הפיקדונות (התארכות פיקדונות סיטונאים). לאור התנודתיות בשווקים, ובפרט בשווקי המניות בארצות-הברית ובישראל, ובשוק ה-SWAP - שקל-מטבע-חוץ, הבנק שומר על רמות נזילות גבוהות במטבע-חוץ.
הבנק עוקב אחרי ההתפתחויות בשווקים ושומר על רמות נזילות נאותות גם בשקלים. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2024 קיבל הבנק אישור מבנק ישראל להכרה בפיקדונות מסוימים כפיקדונות תפעוליים. הכרה זו מעלה את יחס כיסוי הנזילות.
יחס המימון היציב נטו לסוף הרבעון הרביעי של שנת 2023 עומד על 128% במאוחד, כאשר הדרישה המזערית היא 100%. היחס ירד מעט בהשוואה ליחס ליום 31 בדצמבר 2022 לאור גידול בצרכי מימון (בעיקר בגין אשראי ונגזרים) וצמצום במקורות מימון יציבים בגין פיקדונות סיטונאים ופירעון הנפקות (אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים מותנים - COCO).

טבלה 31-3: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות* המפקידים הגדולות**

	יתרה ליום	
	31.12.2023	31.12.2022
	במיליוני ש"ח	
קבוצה א	**12,403**	12,162
קבוצה ב	**12,088**	11,992
קבוצה ג	**9,692**	5,390

* "קבוצה" - מפקיד, לרבות צד השולט בו (לרבות אחרים הנשלטים על-ידיו) וצד הנשלט על-ידיו.
** שלוש קבוצות המפקידים הגדולות באותו מועד דיווח.

לפירוט והרחבה בנושא סיכון הנזילות ראה דוח על הסיכונים וביאור 31 בדוחות הכספיים.

3.5. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה ו/או נהלים ומערכות בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, ניהול המשכיות עסקית, ביטחון, קצין ציות ראשי, ניהול משאבי אנוש, בקרות תהליכים ועוד.
לאור פרוץ מלחמת חרבות ברזל נקט הבנק בשורה של תהליכים ואמצעים להמשך פעילות מיטבי בנסיבות שנוצרו, ובכללם במסגרת המשכיות עסקית. ככלל, הסיכונים התפעוליים שקשורים למלחמה והשלכותיהם נבחנים ומנותחים באופן שוטף. בהתאם, נשקלים ומיושמים בקרות ואמצעים למזעור הסיכונים. בהיבטי סיכון אבטחת מידע וסייבר, נציין כי במסגרת המלחמה גדל מספר מתקפות הסייבר על מטרות בישראל ובכללן הבנק, עד כה ללא פגיעה בפעילותו. הבנק פועל במטרה לצמצם את הסיכון. בתחום ההמשכיות העסקית, הבנק הפעיל את תכניות ההמשכיות העסקית שלו כבר בשבת, ביומה הראשון של המלחמה, כולל כינוס של צוותי חירום, העברת עובדי המטה לעבודה מרחוק, סגירת סניפים בודדים באזורי הלחימה תוך הסטת לקוחות ועובדים לפעילות מרחוק ומיקומים אחרים, ביצוע התאמות בפעילות סניפים אחרים, הפעלת סניפים ניידים ומתן הנחיות שוטפות לחיזוק מוכנות, ללא פגיעה מהותית בפעילות. הבנק בוחן את המצב באופן שוטף ומבצע התאמות בפעילותו.

3.5.1. ניהול הסיכונים התפעוליים

אסטרטגיית ניהול הסיכונים התפעוליים נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה ומיקסום התועלת העסקית, בהתייחס לעלות במונחי סיכון, על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. התהליך הניהולי מוכוון להתבצע על בסיס הגדרת האחריות על הסיכונים (Risk Ownership). המטרה היא, שהתקשור והטיפול המושכל בסיכונים התפעוליים יתרמו לקבלת החלטות ניהוליות, תוך שיקולי תועלת עסקית מול עלות במונחי סיכון, הן ברמת הנהלת הארגון והן ברמת היחידות השונות.

מטרות ניהול הסיכונים התפעוליים הנן:

- הבטחת פיקוח וניהול אפקטיביים של הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הקבוצה לרבות הבעלות על הסיכונים וקבלת ההחלטות בשיקולי עלות - תועלת;
- הבטחת זיהוי ותקשורת אפקטיביים של הסיכונים התפעוליים בכל העסקים העיקריים בקבוצה וביחידות התמיכה, במגמה להגדיר תיאבון סיכון תפעולי בהתאם ליעדים האסטרטגיים המאושרים עבור כל יחידה בקבוצה;
- הגדרת מסגרת בקרה פנימית, שתקדם בקבוצה ערכי תרבות נאותים של מודעות, שקיפות ויעילות בטיפול בסיכונים התפעוליים;
- ניהול והקצאה אופטימלית של ההון הרגולטורי וההון הכלכלי ביחס לסיכונים התפעוליים.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלי החטיבות ועל מנהלי חברות הבת וסניפי ניו-יורק בקבוצת הבנק. עבודת המטה בתחום זה מוטלת על היחידה לניהול הסיכונים התפעוליים וסיכוני השוק, בחטיבה לניהול סיכונים. ביחידות הבנק והקבוצה מתנהלת פעילות שוטפת של רשת בקרי סיכונים תפעוליים, לפי העיקרון של ניהול מטריציוני, שמבוסס על כפיפות ארגונית למנהלי החטיבות או למנכ"לי חברות הבת והכוונה מתודולוגית מצד המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים.

הפעילות לניהול הסיכון התפעולי מפוקחת ומכוונת על-ידי שלושה פורומים: ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים, צוות ההנהלה לניהול סיכונים וציות וצוות המשנה לניהול הסיכונים התפעוליים.

מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים אושרה על-ידי ההנהלה ודירקטוריון הבנק. מסמך המדיניות מהווה מסגרת לניהול הסיכונים התפעוליים בקבוצה, בהתאם לעקרונות וחובות דיווח אחידים שיעדם ניהול תקין על-פי אמות המידה של באזל 2 (Sound Practices). פעילות הבנק בנושא מתבצעת על-פי כללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 206 בנושא מדידה והלימות הון - סיכון תפעולי, המתייחסת בין היתר להקצאת ההון הרגולטורי בגין הסיכונים התפעוליים, וכן על-פי כללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 350 בנושא ניהול הסיכון התפעולי, התואמת את ההנחיות במסמך של באזל מיוני 2011 בנושא Sound Practice בניהול הסיכון התפעולי.

הבנק פועל על-פי הגישה הסטנדרטית של באזל 2 והדרישות התואמות להוראת ניהול בנקאי תקין. במסגרת זו מתנהלים בין היתר פרויקטים ופעילויות, כמפורט להלן:

- איסוף מידע על אירועים תפעוליים בקבוצת הבנק. בסיס המידע לעניין זה הוקם בסוף שנת 2002 ומשמש בין היתר לניתוח האירועים, המגמות והדפוסים ותומך במיפוי ובהערכת הסיכונים התפעוליים שהקבוצה חשופה אליהם.
- ניתוח תרחישי סיכון בפעילויות ותהליכים בראיה צופה פני עתיד.
- כחלק מפיתוח תשתית מעקב ובקרה, מאופיינים KRIs, אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים, ביחס למוצרים, תהליכים או סיכונים מוסדיים. ה-KRI (Key risk indicator) הנו מדד הניתן למדידה כמותית ועשוי לכלול גם מידע איכותי, המצביע על הימצאות גורם מסוים או מגמה. נקבעו סיפים למעקב, אסקלציה וטיפול, לפי העניין.
- ביצוע הפקות לקחים מאירועים תפעוליים, שיתופי מידע רלוונטי בין יחידות ולמידה ארגונית.
- הדיווחים הרבעוניים מוגשים לצוות המשנה לניהול הסיכונים התפעוליים, צוות ההנהלה לניהול סיכונים וציות, ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים ומליאת הדירקטוריון. הדיווחים כוללים עדכונים בדבר תכנית העבודה, סטטוס הפרויקטים בביצוע, מידע אודות אירועים תפעוליים, הערכות סיכונים פוטנציאלים, מגמות, שינויים בפרופיל הסיכונים ומידע חיצוני השוואתי.

פעולות נוספות בזיקה כוללות:

- מערכת מיכונית לניהול הסיכון התפעולי הוטמעה ביחידות הקבוצה. המערכת פועלת בתחומים של איסוף מידע אודות אירועים תפעוליים, מיפוי והערכת הסיכונים והבקרות, איסוף KRI (אינדיקטורים עיקריים לסיכון), נושאים לטיפול, הפקת לקחים ודיווחים.
- גיבוש ויישום מסגרת כוללת של עקרונות וסטנדרטים בנושא תפישת בקרה אחידה בקבוצת הבנק. במסגרת זו מתכנסים פורומי בקרה ומתבצע תהליך תקופתי להערכת אפקטיביות הבקרות.
- השקת מוצר חדש/פעילות חדשה, על-פי הגדרות מדיניות השקת מוצר חדש בקבוצת הבנק, מלווה בבחינה וניתוח של הסיכונים התפעוליים הרלוונטיים הטמונים במוצר/פעילות.
- הגדרת תשתית מתודולוגית לניהול סיכונים תפעוליים בתהליכי IT מהותיים וביישומי ענן.
- הוצאת פעילות למיקור חוץ בשים לב לסיכונים הייחודיים למיקור חוץ, בהתאם להנחיות המדיניות הייעודית לנושא.
- תשומת לב מיוחדת, לרבות גיבוש מדיניות ייעודית, ניתנה לניהול סיכוני בנקאות בתקשורת, בהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 367 בנקאות בתקשורת.

מתבצעים מהלכים שוטפים לזיהוי, מיפוי והערכת סיכונים תפעוליים ובקרות ביחידות הבנק והקבוצה, לרבות מיפוי סיכוני מעילות והונאות. הפעילות מתבצעת על בסיס מתודולוגיה אחידה התואמת את דרישות ועדת באזל והוראות בנק ישראל בנושא, לרבות מעקב אחר יישום ההמלצות. אחת לשלוש שנים מתבצע מהלך של מיפוי מקיף של הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הקבוצה. בהמשך, מתבצעים תחזוקה, עדכון והרחבה של הממצאים באמצעות ניתוחים נוספים, ניתוח סיכונים במוצרים/פעילויות חדשים והתקשרויות מהותיות למיקורי חוץ של פעילויות/תהליכים.

מטרת הפעילות לזהות מוקדי סיכון מהותיים, להגדיר אחריות על הסיכונים (Risk Ownership), להעריך את הסיכונים (הממוצעים והקיצוניים) והבקרות הקיימות ולהבחין בין סיכונים נמוכים לבין סיכונים מהותיים הדורשים בחינה נוספת ונקיטת פעילויות בהתאם לשיקולי עלות - תועלת, על-פי דרכים עיקריות להתמודדות עם סיכונים, כדלקמן: למזער את הסיכון באמצעות יישום בקרות נוספות, להעביר את הסיכון לצד ג' (כגון: ביטוח, מיקור חוץ), לספוג את הסיכון תוך כימות שלו ולהפחית את הפעילות יוצרת הסיכון.
פרופיל הסיכון התפעולי מנוטר תקופתית ביחס לתיאבון הסיכון התפעולי אשר מוגדר במדיניות באמצעות פרמטרים שונים ברמה כלל קבוצתית וברמה של יחידות ותהליכים ספציפיים. הבנק מקצה הון בגין נכסי סיכון תפעולי, על-פי מודל סטנדרטי שהוגדר על-ידי בנק ישראל. הדיווחים לעניין העמידה במגבלות תיאבון הסיכון מוגשים בתדירות רבעונית במסגרת מסמך הסיכונים הכולל.
הבנק משתמש במדדים כמותיים של תיאבון הסיכון התפעולי אשר מתייחסים לפרמטרים הבאים: היקפי הנזקים התפעוליים ביחס להכנסות הגולמיות לפי הגישה הסטנדרטית של באזל, שיעור הגידול בנזקים משנה לשנה, תרחישי סיכון אשר דורגו ברמת סיכון גבוהה מאד ברמת קבוצת הבנק והערכת תרחישי קיצון.

3.5.2. סיכוני טכנולוגיה ומחשוב

הבנק תלוי במערכות ותשתיות IT לפעילותיו השונות. סיכון הטכנולוגיה והמחשוב הינו הסיכון לפגיעה בפעילותו התקינה של הבנק ובשירות ללקוחות, להפסד או לפגיעה במוניטין עקב אי נאותות או כשל במערכות ותשתיות ה-IT של הבנק. ככלל, הבנק מתחזק את מערכות ותשתיות המידע, מאמץ טכנולוגיות חדשות ופועל תמידית למתן תשתית טכנולוגית המאפשרת את התנהלותו העסקית וקידום יוזמות אסטרטגיות בחטיבות השונות, בהתאם למדיניות ניהול טכנולוגיית המידע של הבנק. בבנק קיימים מסמכי מדיניות ייעודיים הכוללים התייחסות להיבטי אבטחת מידע וסייבר, עקרונות גיבוי והתאוששות במצבים של תקלות ואסונות, ומסמכי מדיניות בנושאים של מיקור חוץ, מחשוב ענן, כללים למימוש טכנולוגיות חדשות במסגרת בנקאות בתקשורת וניהול סיכוני IT. כמו-כן, על מנת להתמודד עם אתגרי העתיד, לפשט ולייעל את הפלטפורמות הטכנולוגיות, לשפר את יכולת התגובה ולבנות יכולות חדשות, הבנק מבצע תכנית מודרניזציה רב שנתית של מערכות המחשוב המרכזיות.
בחינת סיכוני ה-IT מתבצעת באופן שוטף על-פי מתודולוגיה מקובלת, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בבנק והן ברמת מערכות המידע והתשתיות המשמשות את הבנק. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב, על-ידי מספר יחידות מקצועיות ייעודיות הכפופות להנהלת החטיבה. יחידות אלו פועלות על-פי ההנחיות הרגולטוריות השונות, וכוללות, בין היתר, מחלקת אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, יחידת תכנון ובקרה, ניהול תהליכי SM (Service Management) ומחלקת ניהול סיכוני IT.

3.5.3. סיכוני אבטחת מידע וסייבר

סיכון הסייבר הינו הסיכון לנזק ובכללו שיבוש, הפרעה, השבתה של פעילות, גניבת נכס, דלף מידע, איסוף מודיעין או פגיעה במוניטין או באמון הציבור כתוצאה מהתרחשות אירוע סייבר. בתחום הסייבר מתנהלת פעילות כנדרש בהוראות בנק ישראל ובכללן הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, הוראת ניהול בנקאי תקין 363 בנושא שרשרת אספקה, חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 וחוקים אחרים בהתאם לעניין, במטרה להגן על מערך טכנולוגית המידע ולמזער את הסיכונים. סיכוני אבטחת מידע וסייבר בבנק מנוהלים על-ידי מערך אבטחת מערכות מידע וסייבר בחטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.
בשנים האחרונות חל גידול בתחכום ובחומרת תקיפות הסייבר על המגזר הפיננסי העולמי, כאשר מגמות ההתפתחויות הטכנולוגיות כגון מחשוב ענן, פתיחות לממשקים חיצוניים והרחבת השירותים הדיגיטליים מחד ורמת התחכום והכלים העומדים לרשות התוקפים מאידך מגדילים את החשיפה לסיכוני סייבר. המגזר הבנקאי בישראל, ובכלל זה הבנק, חווים באופן שוטף התקפות סייבר, כגון DDOS (התקפת מניעת שירות מבוזרת Distributed Denial Of Service attack - תקיפות שנועדו להשבית מערכת מחשב על-ידי יצירת עומס חריג על משאביה), דייג (דִיוג - Phishing - הוא ניסיון לגניבת מידע רגיש על-ידי התחזות ברשת האינטרנט) וכדומה. התקיפות מכוונות כנגד גורמי ממשל והסקטור הפיננסי בניסיון לפגיעה במוניטין וכן כנגד שרשרת האספקה (תקיפת ארגון באמצעות ספק/מוצר בשימושו). הבנק פועל באופן שוטף להפקת לקחים ועדכון ההערכות בהתאמה. בשנת 2023 לא נתגלו בבנק אירועי סייבר מהותיים בעלי השפעה על הדוח הכספי. בחודשים האחרונים, ובפרט מאז פרוץ המלחמה, חל גידול בכמות ניסיונות ההונאה, במתווה הנדסה חברתית, הונאות עימן הבנק מתמודד במספר מישורים - טכנולוגיים, הסברתיים ועוד.
הבנק משקיע אמצעים רבים (אנושיים וטכנולוגיים) בכדי לחזק את מערך אבטחת המידע והגנת הסייבר על מנת להתמודד עם התפתחות האיומים. מערך ההגנה של הבנק מורכב משכבות הגנה המשלבות טכנולוגיות מתקדמות. הבנק מפעיל תהליכי הגנת סייבר על מנת למזער את הסיכון לחדירה וגישה לא מורשית למערכות המידע ולהתממשות תקיפות, ולהבטיח את נכונות, זמינות וחשאיות מאגרי המידע. במקביל מפעיל הבנק תהליכי גילוי וזיהוי אירועי סייבר בכל שעות היממה, ובכללם הפעלת מרכז אירועי אבטחת מידע. כמו-כן הבנק נערך להכלת אירועי סייבר תוך מזעור הנזק על נכסי הבנק ולקוחותיו. הבנק פועל באופן מתמיד לזיהוי יעדי ההגנה, האיומים, הסיכונים ואפקטיביות ההגנה ובונה את תכניות העבודה לשיפור מערך ההגנה בהתאם. בנוסף, הבנק פועל תוך דיאלוג מתמיד עם מערך הסייבר הלאומי וגורמים רלוונטיים נוספים.
הבנק מעדכן באופן שוטף את הערכת הסיכונים ביחס לתובנות מאירועי סייבר בארץ ובעולם הרלוונטיים למערכות הבנק ופעילותו העסקית. בנוסף, הבנק רואה חשיבות רבה בקיום תרבות ארגונית לניהול סיכון ולכן פועל בדרכים מגוונות (כגון: הרצאות, תקשורים, ותרגילים בדרגים שונים) להגברת מודעות העובדים לסיכוני הסייבר. הבנק מעדכן את הערכת סיכוני הסייבר בהתאמה להתפתחות האיומים ומבצע פעילות מקיפה לצמצום הסיכון, בפרט לאור שימוש משמעותי של עובדים בעבודה מרחוק, מחשוב ענן ועוד.
היחידה לניהול סיכוני סייבר בחטיבה לניהול סיכונים עוסקת בקביעת מדדים ומתודולוגיות להערכת בשלות ההגנה, ניתוח משמעויות עסקיות לתרחישי סייבר, אתגור מערך ההגנה, ובחינת התפתחויות בתחום סיכון הסייבר הרלוונטיות למערך הטכנולוגי והעסקי של הבנק.

3.5.4. סיכוני מחשוב ענן

הבנק פועל בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 362. הבנק ממשיך ליישם מחשוב ענן בתחומים מסוימים ובוחן שימושים נוספים תוך טיפול נאות בסיכונים התפעוליים הנגזרים מכך ובהתאמה להנחיות הרגולציה. זאת מתוך כוונה לאפשר יישום היתרונות העסקיים של שימוש בשירותי מחשוב ענן תוך ניהול מושכל של הסיכונים ועמידה בדרישות הרגולציה.

3.5.5. היערכות לחירום

בבנק מנוהלת ומיושמת תכנית רציפה להיערכות לחירום ולהמשכיות העסקית (BCMP - Business Continuity Management Plan) בהתאם למדיניות הבנק ולהוראות בנק ישראל מספר 355 ("ניהול המשכיות עסקית") ומספר 357 ("ניהול טכנולוגיית המידע") והרחבות נוספות. היערכות הבנק מבוססת על תכניות פעולה מפורטות, נוהלי עבודה, ניסויים ותרגולים תקופתיים המוגדרים במערכת נהלים לשעת חירום. כחלק מהיערכותו לחירום ביצע הבנק מהלך רוחבי של קביעת מדיניות, הגדרת תרחישי יחוס, מיפוי וניתוח תהליכים קריטיים והמשאבים הנדרשים לאישושם בחירום (BIA) ועדכון תכניות הפעולה על בסיס מתודולוגיות מקובלות בעולם. מהלך זה מתעדכן באופן שוטף ומובא לאישור בתדירות שנתית. תכנית הפעילות מערבת את כל חטיבות הבנק, באמצעות ממוני המשכיות עסקית חטיבתיים וצוותים ייעודיים. תכנית ה-BCMP מובלת על-ידי מחלקת ניהול המשכיות עסקית שהינה הגוף המקצועי המנחה, המפקח והאמון על הצגת תמונת המצב מטעם הבנק להנהלה ולדירקטוריון. המחלקה כפופה למנהל ההמשכיות העסקית בבנק ולמנהל צוות החירום הבנקאי (מנהל החטיבה הפיננסית). תכנית הפעילות מערבת את כל חטיבות הבנק, כאשר כל מנהל חטיבה אחראי בשגרה על כל היבטי תכניות ההמשכיות העסקית בחטיבתו, לרבות בנייתה, תחזוקתה ועדכונה באופן שוטף, ובמצב חירום - אחראי על הפעלת החטיבה תוך קיום התהליכים העסקיים הקריטיים. היחידה לניהול סיכוני המשכיות עסקית וחוסן תפעולי בחטיבה לניהול סיכונים משמשת כמעגל בקרה שני בנושא סיכוני המשכיות עסקית והיערכות לחירום.

מדיניות ההמשכיות העסקית אומצה גם בחברות הבנות וכן בסניף ניו-יורק, בהתאמה למדיניות ממשל תאגידי והנחיות בנק ישראל. בנוסף, מבצע הבנק תרגילי חירום תקופתיים, הכוללים תרחישים תפעוליים טכנולוגיים ועסקיים מורכבים, בהשתתפות היחידות השונות, מרמת הסניפים, יחידות, חטיבות ועד רמת הנהלת הבנק. בבנק פועל אתר מחשוב מרכזי (Data center) להבטחת זמינות ומיגון מערכות המידע והמידע עצמו, בנוסף קיים אתר מחשוב משני וגיבויים נוספים. מערך ניהול ההמשכיות העסקית בבנק אושר על-ידי מכון התקנים הישראלי כתואם את דרישות התקן הבינלאומי ISO22301.

במסגרת ההיערכות להמשכיות העסקית הבנק נערך לטיפול במגוון של תרחישים אפשריים. ביחס לתרחישי חירום שבגינם עלול להיגרם לו נזק משמעותי מנוטרות מערכות התרעה של "אורות אדומים" וקיימות תכניות מגירה מפורטות. תרחישי הקיצון נבחנים ונידונים תקופתית בצוות טיפול בתרחישי קיצון וריכוזי סיכון. הפעלת תכניות המגירה היא באחריות ההנהלה או צוות הנהלה ייעודי לטיפול בהיבטים הפיננסיים של מצבי משבר. צ'ארטר להקמתו של צוות כזה כלול אף הוא בין תכניות המגירה.

התמודדויות עם אירועי אמת והפעלת תכניות חירום ובכלל זה כינוס צוות חירום בנקאי והפעלתו מתבצעים בעת זיהוי פוטנציאל לאירוע חירום ובמהלכו עד לסיום האירוע. מלחמת חרבות ברזל, אשר החלה ביום ה-7 באוקטובר 2023, הביאה להפעלת תכניות ההמשכיות העסקית של הבנק כבר ביומה הראשון של המלחמה. הצעדים כללו, בין היתר, כינוס של צוותי חירום, העברת עובדי המטה לעבודה מרחוק, סגירת סניפים בודדים באזורי הלחימה תוך הסטת לקוחות ועובדים לפעילות מרחוק ומיקומים אחרים, ביצוע התאמות בפעילות סניפים אחרים, הפעלת סניפים ניידים ומתן הנחיות שוטפות לחיזוק מוכנות, ללא פגיעה מהותית בפעילות. הבנק בוחן את המצב באופן שוטף ומבצע התאמות בפעילותו, מכנס את צוותי החירום לפי הצורך וכן נערך לתרחישים נוספים של הסלמת המלחמה.

3.5.6. ביטוח

לבנק פוליסת ביטוח בנקאי המגדרת סיכונים תפעוליים וכוללת: (1) ביטוח בנקאי לכיסוי נזקים העלולים להיגרם לבנק כתוצאה ממעילות עובדים, אובדן מסמכים, זיוף מסמכים ועוד; פוליסה זו כוללת כיסוי לנזקי פשעי מחשב שנגרמו לבנק ו/או ללקוחותיו עקב חדירה של צד שלישי בלתי מורשה למערכות המחשב של הבנק; (2) ביטוח אחריות מקצועית להגנה בפני תביעת לקוח שנגרם לו נזק כתוצאה מפעולה בנקאית רשלנית. פוליסות אלו כפופות לחריגים המקובלים בפוליסות ביטוח של תאגידים בנקאיים בישראל (לרבות החרגת נזק הנגרם כתוצאה מעבירה על הוראות הקשורות בהלבנת הון ובמימון טרור).

בנוסף, המערך הביטוחי של הבנק כולל גם ביטוח רכוש, צד ג', חבות מעבידים, ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה וביטוחים נוספים.

גבולות האחריות וסכומי הביטוח בפוליסות נקבעו על-ידי הבנק בהתאם להערכת הסיכון הכרוך בפעילות הקבוצה וכחלק ממדיניות ניהול הסיכונים הכוללת. במסגרת מילוי הדרישות לניהול תקין על-פי הנחיות באזל (Sound Practice), קיים שיתוף פעולה תוך חילופי מידע בין המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים ובין היחידה המטפלת בביטוח הבנקאי.

לפרטים בדבר הסדר פשרה עם המבטחים בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ופרשת FIFA ראה ביאור 25 בדוחות הכספיים.

3.6. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 308.

במסגרת סיכון הציות כלולים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות אלה העוסקים בדיני המס), מתן ייעוץ ללקוח, אכיפה בניירות-ערך, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), הוראות החקיקה בישראל ליישום ה-FATCA וה-CRS והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה.

תחת סיכון הציות כלול גם הסיכון להפרת סנקציות בינלאומיות ורשימות מוכרזים. הטיפול בסיכון כרוך במעקב, ניתוח ויישום הסנקציות הבינלאומיות ורשימות המוכרזים, במעקב אחר העברות כספים בינלאומיות ובמעקב אחר פתיחת חשבונות ללקוחות ופעילות בנקאית בהם. הבנק מיישם את הסנקציות בהתאם למדיניות שנקבעה.
סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.
במסגרת סיכון הציות נכלל גם הסיכון בקשר עם פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינית אשר טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינית.
בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים, חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בנקאיים לבנקים הפלסטיניים ברצונו להפסיק מתן שירותים קורספונדנטים לבנקים אלה.
בחודש ינואר 2018 קיבל הבנק כתבי חסינות ושיפוי חתומים מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר (בהתאמה). כתב החסינות מגן על הבנק, נושאי משרה בו ועובדיו מפני הגשת כתב אישום בישראל בגין עבירות מסוימות בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור ביחס לשירותים שהבנק העניק או יעניק לבנקים פלסטיניים מיום 28 במרץ 2016 ועד ליום 31 במאי 2019 ("תקופת החסינות והשיפוי"). בהמשך לכתב החסינות, קיבל הבנק בינואר 2018 מכתב מהמפקחת על הבנקים ובו הודעתה כי לא יינקטו צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנק בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות.
בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק בסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין והוצאות משפט) בהן יישא הבנק במסגרת הליכים אזרחיים או הליכים פליליים שלא הסתיימו בהרשעה אשר ננקטו כנגד הבנק, נושא משרה בו או עובד בקשר עם מתן השירותים הקורספונדנטים בתקופת החסינות והשיפוי. התחייבויות החסינות והשיפוי הניתנות לבנק כאמור כפופות לסייגים שנקבעו בהן ולתנאים בהם על הבנק לעמוד.
לאור בקשת המדינה לדחות את מועד סיום מתן השירותים הקורספונדנטים עד ליישומו של פתרון ארוך טווח למתן השירותים הקורספונדנטים, באמצעות הקמת חברה ממשלתית אשר תספק לבנקים פלסטיניים שירותים אלה - ניתן ביום 30 ביוני 2019 כתב שיפוי מעודכן. בהתאם לכתב השיפוי המעודכן, עודכן סכום השיפוי בו התחייבה המדינה כלפי הבנק כמפורט לעיל, לסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין כל הליך (ולא באופן מצטבר). כתב השיפוי וכתב החסינות מוארכים מפעם לפעם וההארכה האחרונה התקבלה עד ליום 31 במרץ 2024.
מלחמת חרבות ברזל ומצב החירום מעצימים את סיכוני הציות הנובעים ממימון טרור והלבנת הון. מערך הציות בבנק התאים את פעילותו למצב המלחמה והחירום בשורה של צעדים הממוקדים בין היתר בסיכונים העולים ממצב זה.

הבנק נוקט מדיניות של ציות לכל הוראות החוק והרגולציה, ופועל להטמעתה ביחידותיו ובקרב עובדיו. לצרכי ניהול הסיכון, ניתן להגדיר את סיכוני הציות המרכזיים שמפניהם מבקש הבנק להתגונן כמפורט להלן:

- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות כלשהי, בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו, להוראות העוסקות באיסור הלבנת הון ומימון טרור, וכן בגין ליקויים בתהליכים שנועדו להבטיח ציות כאמור או בגין חסרונם של תהליכים כאמור;
- הסיכון לנזק מהותי בגין אי כיבודן של סנקציות בינלאומיות, בשל ליקוי או טעות בשלמות הנתונים או בפרשנות הסנקציות ותחולתן.
- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות רגולטורית, בשל פעילות לא נאותה או לא הוגנת או לא אחראית או לא אתית של הבנק או מי מעובדיו ביחס ללקוחות הבנק או ביחס לנושאי מס או בשל אי-ציות להוראות דין בהקשרים אלו;
- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות רגולטורית, בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו לדיני ניירות-ערך;
- הסיכון לנזק מהותי בגין תביעה ייצוגית, הנובעת מאי-ציות להוראות המסדירות את יחסי הבנק והלקוח;
- הסיכון לנזק מהותי בגין תביעות או צוים רגולטוריים הנובעים מהתנהגות לא הולמת או לא אחראית, לא אתית, או לא ראויה של מי מעובדי הבנק;
- הסיכון לתביעה פלילית נגד הבנק או עובדים בכירים בו, בשל אי-ציות לחוק.
- הסיכון לנזק מהותי בגין אי עמידה או הפרה של הסכמי הבנק עם הרשויות האמריקאיות בארצות-הברית מיום 30 באפריל 2020, הכוללים פעולות ייעודיות ומחויבויות נוספות בתחום זה, כמפורט בביאורים 25ד' ו-25ה' בעניין התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות ובאתר הבנק.

זיהוי מוקדי סיכון הציות המרכזיים ומעקב אחר התפתחותם נעשה, בין היתר, באמצעות מדדי סיכון. מוקדי הסיכון המרכזיים ועוצמת הסיכון הנובעת מהם עשויים להשתנות בהתאם לדינמיות הרגולציה, האכיפה, פעילות הבנק והלקוחות, התפתחות השוק וכיו"ב. לשם מדידת הסיכון, משתמש הבנק במדדים כמותיים ובמדדים איכותיים. המדדים כוללים, בין היתר, התפתחויות רגולטוריות ואכיפתיות, שינויים בלקוחות ובמוצרים מסוימים, ממצאי בקרות וביקורות, סקרי פערים ועוד.
קצינת הציות הראשית של הבנק משמשת בתפקידה לפי הוראת ניהול בנקאי 308, בין היתר, כאחראית על מילוי החובות לפי חוק איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכן כממונה על האכיפה בניירות-ערך לפי חוק לייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות-ערך וכקצינה אחראית על-פי ה-FATCA וה-QI. יחידת קצין ציות ראשי והממונה על האכיפה בניירות-ערך, מורכבת מיחידת איסור הלבנת הון ומימון טרור, יחידת אכיפה בניירות-ערך, יחידת ציות בינ"ל, יחידת קשרי לקוחות הוראות צרכניות וחברות בנות, יחידת הציות למיסוי בינלאומי, יחידת הגנת הפרטיות, תחרות ומניעת ניגוד עניינים, הפליה ושוחד ושחיתות, יחידת מומחים- מוקד חץ ויחידת תאום ומעקב.
יחידת קצין ציות ראשי נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים והעסקיים של הקבוצה תוך מזעור החשיפה לסיכוני ציות ומוניטין. יעדי יחידת קצין ציות ראשי הינם:

- להוביל מדיניות ליישום מלוא הוראות החוק בכל יחידות הבנק בארץ ובעולם, תוך הבנת הצרכים של היחידות העסקיות ותמיכה בפעילותן;
- בראייה מבוססת סיכון לזהות, לתעד ולהעריך באופן פעיל את סיכוני הציות הגלומים בפעילויות העסקיות של הבנק;
- לנטר ולבדוק את הציות בקבוצת הבנק על-ידי ביצוע דגימות ולדווח לאורגני הבנק אודות הממצאים.

האחריות על הניהול השוטף של סיכון הבנק בהיבטי הציות, וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון, חלה על מנהלי החטיבות ועל מנהלי חברות הבנות בקבוצת הבנק. האחריות המקצועית כמעגל בקרה שני בתחום זה מוטלת על יחידת קצין ציות ראשי בחטיבה לניהול סיכונים. ביחידות הבנק והקבוצה מתנהלת פעילות שוטפת של מערך קציני ציות, על בסיס ניהול מטריציוני, שמבוסס על כפיפות ארגונית למנהלי החטיבות/מנכ"לי חברות הבת וכפיפות מקצועית ליחידת קצין ציות ראשי.
הפעילות של יחידת קצין ציות ראשי ואכיפה בניירות-ערך מפוקחת על-פי ממשל תאגידי באמצעות:

- ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים;
- הנהלת הבנק בראשות המנכ"ל;
- דיווח רבעוני להנהלה הבכירה ולדירקטוריון על נושאי הציות.

מדיניות הציות הקבוצתית, קובעת כללים לגבי מכלול הנושאים המרכיבים את נושאי הציות כאמור לעיל. המדיניות כוללת כללי ממשל תאגידי ואינטראקציה עם חברות בנות וסניף ניו-יורק, ומתבססת על החקיקה והרגולציה בישראל ובמקומות הפעילות הרלוונטיים. קבוצת הבנק הקימה תשתית לטיפול בחובות הגילוי הנדרשות מול יחידים ותאגידים בעניין ה-FATCA וממשיכה בתהליך מיכון הדרישות המתחייבות מחקיקה זו ומהרגולציה הישראלית בנושא. בדומה קבוצת הבנק הקימה תשתית לטיפול בחובות הגילוי הנדרשות מול יחידים ותאגידים בעניין CRS. החוק הישראלי מחייב את המוסדות הפיננסים בישראל לדווח על חשבונות פיננסים של לקוחות בעלי תושבות מס זרה. זאת, במסגרת אמנת ה-CRS לחילופי מידע עליה חתמה ישראל. כמו-כן, הבנק קבע מדיניות כוללת של כסף מוצהר גם לעניין הלקוחות תושבי החוץ, שנועדה לצמצם את החשיפה להימצאותם של כספים לא מדווחים, בחשבונות תושבי החוץ בכל קבוצת הבנק.

לגבי הסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס ועם פרשת פיפ"א ראה ביאור 25.ה בדוחות הכספיים.

3.7. סיכון משפטי

הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, תביעות משפטיות, פסקי דין, חוסר יכולת לאכוף חוזים, וכן חשיפה לקנסות או צעדי אכיפה מפעילות פיקוחית והסדרים פרטניים שעלולים לשבש או להשפיע באופן שלילי על פעילות קבוצת הבנק. הקבוצה נעזרת בייעוץ משפטי פנימי וחיצוני, לצורך התמודדות עם הסיכון.
הבנק נוקט התייחסות מרחיבה באשר לסיכונים המשפטיים וכולל בהם סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה ראשית ומשנית והוראות רגולטוריות, לרבות סיכונים הנובעים מאי ידיעה של הוראות הדין המקומי או הזר החל על פעילות הבנק או הקבוצה, או פרשנות שגויה שלהם, פסיקה של בתי משפט, בתי דין וגופים אחרים שיש להם סמכות מעין-שיפוטית, פעילות שאינה מגובה בייעוץ משפטי, וכן ייעוץ משפטי לקוי וסיכונים הנובעים מהליכים משפטיים.
ניהול הסיכון המשפטי מתבצע בהתאם למסמך מדיניות ניהול החשיפות לסיכונים משפטיים המתעדכן ומוחל באופן קבוצתי.
אחת לרבעון, נמסרים על-ידי הייעוץ המשפטי להנהלה ולדירקטוריון דיווחים שונים הנוגעים לסיכונים משפטיים לרבות מידע סטטיסטי בדבר הליכים משפטיים לסוגיהם, שנפתחו או נסתיימו בתקופה הרלוונטית.
למידע נוסף בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות ראה ביאור 25 בדוחות הכספיים.

3.8. סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי מחזיקי העניין הרלוונטיים, כגון: לקוחות, צדדים לעסקות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים. הסיכון, אשר בדרך כלל מתלווה לפעילויות אחרות וסיכונים אחרים, יכול להתממש במגוון דרכים כגון עזיבת לקוחות, רגולציות חדשות ועוד.
מדיניות ניהול סיכון המוניטין בקבוצת הבנק אושרה על-ידי ההנהלה והדירקטוריון ומיושמת ביחידות הקבוצה.
אסטרטגיית ניהול סיכון המוניטין בקבוצת הבנק קובעת כי יש למנוע, למזער ולבקר את סיכוני המוניטין. בהתאם לכך, נקבעו יעדים כלל קבוצתיים ביחס לסיכון המוניטין ובפרט, הבטחת פיקוח וניהול אפקטיבי של סיכון המוניטין והגדרת מסגרת לבקרה פנימית, כאשר מטה השיווק והפרסום מהווה גורם מרכז במעגל הבקרה הראשון והחטיבה לניהול סיכונים מהווה מעגל בקרה שני לנושא, במטרה לקדם תרבות וערכים של מודעות, שקיפות ויעילות בטיפול בסיכוני מוניטין.
מסגרת הטיפול בסיכון מוניטין כוללת, בין היתר, מיפוי, מעקב וטיפול במוקדי סיכון מהותיים בצוות סיכון מוניטין שמתכנס תקופתית, מעקב אחר KRI, סקר סיכוני מוניטין ודיון ייעודי אחת לשנה. דירקטוריון הבנק וההנהלה אחראים לקידום סטנדרטים גבוהים של אתיקה ויושרה ולביסוס תרבות המדגישה את חשיבות הבקרה הפנימית.

3.9. סיכון רגולציה

סיכון רגולציה מתייחס להוראות רגולטוריות שטרם נכנסו לתוקף, ובא לידי ביטוי בשני היבטים עיקריים:

- אי הערכות ליישום הוראה או הערכות חלקית ליישום של הוראה רגולטורית מחייבת.
- הכבדת הנטל הרגולטורי, באופן העלול להביא לפגיעה ביכולת הבנק לעמוד בהתחייבויותיו, לממש ולמקסם את יעדיו העסקיים, להציע ולספק שירותים בנקאיים מסוימים ו/או להצריך היערכות ליישום מורכב ומתמשך, ולביצוע השקעות טכנולוגיות ואחרות עתירות משאבים, הכרוכות בעלות ניכרת.

אסדרה ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

הבנק פועל בסביבה רגולטורית מורכבת, המתאפיינת בשינויים תכופים ובחוסר ודאות. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם הפיקוח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את הדרישות הרגולטוריות אשר חלות על פעילות הבנק ועל חברות הבנות וחברות קשורות לקבוצת הבנק.
פעילותו של הבנק כפופה גם לדרישות רגולטוריות של רגולטורים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון, רשות הגנת הפרטיות, רשות איסור הלבנת הון ורשות התחרות וכו'.
הבנק וחברות הבת פועלים ומנהלים תהליכי עבודה ייעודיים וסדורים על מנת למפות ולאתר כל עדכון רגולטורי אשר צפוי לחול עליהם, ולהתאים את אופן פעילותם לכל דין רלוונטי.

דרכי ניהול הסיכון הרגולטורי

יחידת הרגולציה מעריכה ומנהלת את הסיכונים הרגולטוריים, על-ידי ניטור, זיהוי, איסוף המידע, הערכה, דיווח ומעקב ובקרה אחר ההתפתחויות הרגולטוריות בעת התהוותן. היחידה מהווה את הקשר בין היחידות הפנימיות בבנק לרגולטור במהלך התגבשות החקיקה, כך שתושמע ותשוקף דעתם של הגורמים המקצועיים הרלוונטיים, טרם התגבשות ההוראה הרגולטורית. בנוסף מספקת היחידה חוות דעת לפי העניין בדבר השפעת הרגולציה בהתהוות על ההתנהלות העסקית הצפויה של יחידות הבנק השונות. היחידה פועלת בשיתוף פעולה מלא עם היחידות המקצועיות הרלוונטיות בבנק וכן עם החברות הבנות והשלוחות, בארץ ובחו"ל, על מנת להבטיח יישום כלל דרישות הרגולציה באופן מלא ומיטבי. לעניין הציות להוראות הרגולטוריות, ממועד כניסת הרגולציה לתוקפה, ראה סיכון הציות לעיל.
בנוסף, יחידת הרגולציה מבצעת הליך ניטור שוטף אחר עדכוני רגולציה בינלאומית משמעותיים, בתחומים אשר עשויים להשפיע על פעילות הבנק בישראל ובחינת הצורך בהיערכות הבנק, חברות הבת ו/או שלוחותיו בחו"ל ליישומם.
לפירוט ביחס להתפתחות הסיכון ראה פרק סיכונים מובילים ומתפתחים לעיל.
לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה דוח ממשל תאגידי.

3.10. סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעויות הנגזרות מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאלים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולועדות הרלוונטיים. במקביל עורכת המחלקה סט תרחישי קיצון בעלי הסתברות להתממשות עתידית, אף אם נמוכה, שלהערכתה עשויות להיות להם השלכות כלכליות ופיננסיות משמעותיות על המשק ועל הבנק. תרחישי הקיצון מתעדכנים מדי שנה בהתאם למפת הסיכונים, התרחישים מאושרים על-פי הנהלים על-ידי הגורמים המוסמכים לכך. בד בבד, המחלקה הכלכלית בוחנת שורה של "נורות אזהרה" שעשויות לאותת על עלייה בהסתברות לאירוע של תרחיש קיצון. דיווח על נורות האזהרה מבוצע באופן שוטף לצוות ההנהלה לניהול סיכונים.
הבנק מתרגם את תנאי השוק בתרחיש להשפעה על פעילותו העסקית בהתאם לתחומי הסיכון השונים, ובוחן את ההשפעה על הרווחיות, ההון והלימות ההון תוך ניטור הסיכונים והמגזרים אשר עשויים להיות מושפעים מהשינויים הכלכליים במשק ובעולם, והתאמת מדיניותו ופעילות הבקרה לפי צורך. בין היתר, הבנק בוחן את ניירות-ערך בתיק ההשקעות בישראל ובחו"ל, את החשיפה למוסדות פיננסיים זרים, וכן מוקדי סיכון בתיק האשראי העלולים להיות מושפעים מן ההתפתחויות ועומד באופן שוטף בדרישות הנזילות כנדרש מהוראות הפיקוח.
לפרטים בדבר מצב המשק בישראל ובעולם ראה פרק סקירה כלכלית ופיננסית לעיל.

3.11. סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הנו סיכון לשינוי מהותי, עכשווי ו/או עתידי, לרווחים, להון, למוניטין, למעמד ו/או לאספקטים מהותיים אחרים, כתוצאה משילוב של אחד או יותר מהגורמים הבאים - שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, אסטרטגיה ומטרות אסטרטגיות שאינן תואמות את הארגון וסביבת פעילותו, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה, היעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים וגורמים נוספים היוצרים את הסיכון.
הסיכון האסטרטגי הנו פונקציה של התאמת (או היעדר התאמת) המטרות האסטרטגיות של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג מטרות אלו, הקצאת המשאבים ואיכות היישום. ככזה, הסיכון הוא מידע צופה פני עתיד.
התכנית האסטרטגית של הבנק הינה תכנית רב-שנתית - המאושרת על-ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון - והנבחנת ומותאמת מדי שנה לשינויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם, לשינויים בסביבה התחרותית בה פועל הבנק ולשינויים ביעדי הבנק. במהלך שנת 2022 עודכנה התכנית האסטרטגית בסיוע חברת ייעוץ בינלאומית מובילה, והבנק פועל ליישומה. במהלך 2023 נבחנה התכנית 'פועלים 2026' בראי השינויים בסביבה העסקית והדגשים לשנת 2024, ומוקדו הצעדים להמשך.
במסגרת תהליך התוויית התכנית האסטרטגית מתבצעת בחינה כללית של עסקי התאגיד והסיכונים האסטרטגים הרלוונטיים ונערך תהליך תכנון מקיף. תחת תהליך התכנון השנתי, בוחנת הנהלת הבנק כיצד תיראה תמונת העתיד התחרותית ובהתאם לתמונה זו, נבנות תכניות אסטרטגיות אשר נותנות מענה להיערכות הנדרשת לתמונת עתיד זו.

תהליך התכנון האסטרטגי השנתי מחולק לשלושה שלבים עיקריים; כל אחד מהשלבים מספק התמודדות עם היבט אחר של ניהול הסיכון האסטרטגי והערכתו:
שלב א'- זיהוי הסיכונים האסטרטגיים של הבנק בסביבת התחרות - בחינת הגורמים המשפיעים על היכולת התחרותית של הבנק ועל פוטנציאל הצמיחה העתידית לרבות בחינת מגמות בעולם ובישראל ותמונת מצב הבנק. בשלב זה ובהתאם לממצאים, ההנהלה והדירקטוריון מגדירים את היעדים האסטרטגיים המרכזיים ודגשים נוספים שיש להתייחס אליהם במהלך הכנת התכניות האסטרטגיות.
שלב ב' - גיבוש התכנית האסטרטגית ואישורה - הבנק מגבש את כלל התכניות האסטרטגיות בהתאם לדגשים האסטרטגים שהוגדרו, בסנכרון עם היעדים הפיננסיים, תוך תשומת לב להיבטי הסיכון. הפעילות מאותגרת על-ידי החטיבה לניהול סיכונים.
שלב ג' - יישום התכנון האסטרטגי - הטמעת אסטרטגית הבנק במפה אסטרטגית על-פי מתודולוגית ה-BSC (Balance Score Card). הדגשים והתכניות האסטרטגיות של הבנק באים לידי ביטוי במפת ה-BSC. מפת ה-BSC מורכבת ממדדים ויעדים ברי-מדידה הנגזרים מהמטרות האסטרטגיות, שמטרתם להניע התנהגות וביצועים של היחידות השונות, ובאמצעותן ניתן לעקוב אחר יישום התכנית האסטרטגית וניטור הסיכון האסטרטגי. סטייה משמעותית מהיעדים שנקבעו במפת ה-BSC יכולה להוות אינדיקציה למימוש חלקי של התכנית האסטרטגית ולפיכך חשש לעלייה בסיכון האסטרטגי.

3.12. סיכון סביבתי

סיכוני סביבה

על בסיס הגדרות ארגון ה-NGFS (Network for Greening the Financial System) ובהתאמה הגדרות הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, סיכונים סביבתיים מתייחסים לסיכונים, המתעוררים כתוצאה מחשיפה של מוסד פיננסי ו/או הסקטור הפיננסי לפעילויות, שיש להן פוטנציאל לגרום להגרעה סביבתית, כמו זיהום אוויר ומים, זיהום קרקע, אובדן מגוון ביולוגי, בירוא יערות ואובדן מערכות אקולוגיות, או להיות מושפעות ממנה.

- לסיכונים הסביבתיים עלולה להיות השפעה פיננסית ושאינה פיננסית על תאגידים בנקאיים והם עלולים להתבטא בשירשור למגוון הסיכונים שהם מנהלים באופן שוטף, כמו סיכון אשראי. הסיכון יכול להתממש במגוון דרכים, כמו למשל אם יישא הבנק באחריות ישירה למפגע סביבתי, לרבות האפשרות שיידרש להסיר מפגע סביבתי או יהיה אחראי בגין מפגע סביבתי כלפי צד שלישי. הסיכון אף עלול להתממש בעקיפין, כתוצאה מהרעה במצב הפיננסי של לווה או השקעה בשל עלויות סביבתיות, שמקורן בקיום הוראות הנוגעות לאיכות הסביבה או בנזקים בגין הפרתן. כמו-כן, ייתכן ויתממש סיכון מוניטין כתוצאה מייחוס לבנק של קשר ישיר או עקיף לגורם למפגע סביבתי אגב פעילותו העסקית.
- ניהול הסיכונים הסביבתיים מהווה חלק מניהול מכלול סיכוני האשראי וההשקעה של הבנק. לצורך טיפול בהשפעת הסיכון הסביבתי על סיכון האשראי של לווים עסקיים גדולים ועל סיכון ההשקעה ביחס להשקעות גדולות קבע הבנק מסגרת לזיהוי, אפיון וניהול סיכוני סביבה. המתודולוגיה לזיהוי הסיכונים הסביבתיים כוללת, בין היתר, מיפוי פוטנציאל הסיכון הסביבתי לפי ענפי משק וכן ניתוח והתייחסות להיבטי סיכונים סביבתיים פרטניים ברמת לווה והשקעה במסגרת תהליכי הבחינה והאישור של בקשות אשראי והשקעה גדולות בענפים, שזוהו כחשופים לסיכון סביבתי מוגבר, כגון ענפים מתחומי הכרייה והחציבה, התעשייה, הפקת אנרגיה, שירותי ביוב, טיפול בפסולת וטיהורה וענפים אחרים וכן במסגרת ניהולו השוטף של הסיכון.
- לצד ניהול החשיפה לסיכון סביבתי בפעילות האשראי וההשקעות, גיבש הבנק מדיניות סביבתית כוללת וסדורה בהקשר פעילותו התפעולית. בנוסף, כחלק מתהליך ניהול והערכת התנהלותו הסביבתית קיבל הבנק הסמכה לתקן ISO 14001, אשר מתוקף מחדש כל שנה, בבדיקה מקיפה באמצעות חברה בינלאומית המוסמכת לנושא. תיאור נרחב של הפעילות בתחום הסביבה מוצג בדוח ESG של הבנק, המפורסם מדי שנה.
- הבנק או נושא משרה בכירה בו לא היו בתקופת הדיווח צד להליך משפטי או מנהלי מהותי בקשר עם איכות הסביבה.

סיכוני אקלים

משבר האקלים תופס מקום הולך וגובר בסדר היום העולמי. שינוי האקלים מייצר השפעות מזיקות וסיכונים, המכונים סיכוני אקלים. הגם שיש קשר וחפיפה מסוימים בין סיכוני אקלים לסיכוני סביבה בהגדרתם ה'מסורתית' לעיל, הם אינם זהים.

- על פי ארגון ה-NGFS ובהתאמה הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, סיכוני אקלים למוסד פיננסי הם סיכונים המתעוררים עקב חשיפתו לסיכונים הנגרמים על-ידי שינוי האקלים או הקשורים אליו:
  - סיכונים פיזיים - סיכונים כתוצאה מאירועי אקלים אקוטיים (אירועי קיצון) כמו הצפות, סערות, גלי חום/קור, שריפות ענק ו/או מתהליכים כרוניים, המתפתחים בהדרגה, כמו עלייה בטמפרטורות, קיטון במשקעים/מידבור, עלייה בגובה פני הים ואחרים.
  - סיכוני מעבר - סיכונים המתעוררים אגב שיבושים הנגרמים בתהליך הטרנספורמציה וההתאמה של הכלכלה העולמית, מכלכלה המבוססת על פעילויות עתירות פליטות פחמן דו חמצני וגזי חממה אחרים לכלכלה דלת/מאופסת פליטות. הגורמים המניעים את התהליך הם שינויים ברגולציה, חקיקה ומדיניות ממשלתית, שינויים טכנולוגיים, שינוי שוק ושינויים בהעדפות צרכנים, שינויים בתחום הליטיגציה ועוד.
- סיכוני אקלים עלולים להיתרגם לסיכונים הפיננסיים ה"מסורתיים" השונים שיש לבנק בפעילותו השוטפת, כמו סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון נזילות ואחרים וזאת דרך מגוון 'ערוצי תמסורת' מיקרו- ומקרו-כלכליים, שעלולים להשפיע לרעה על החוסן הפיננסי של עסקים, משקי בית ועל הכלכלה בכלל, וכן לסיכונים אחרים לבנק, כמו סיכון מוניטין, סיכון רגולטורי, סיכון משפטי ועוד. תחום סיכון האקלים נחשב כתחום מתפתח ומורכב, המגלם, בין השאר, סיכון סיסטמי רחב היקף (גלובלי), חסר תקדים, בעל טווח ההתממשות ארוך בהרבה מטווח התכנון העסקי שבו בנקים מורגלים וכזה המאופיין בחוסר ודאות מהותי.
- ביוני 2023 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 345 בנושא "עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים", המאמץ, הלכה למעשה, את מסמך העקרונות שפרסמה ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS) ביוני 2022. תחילת תוקף הנוהל נקבעה ליוני 2025.

- הבנק מכיר בחשיבות ומרכזיות נושא שינוי האקלים ובהשלכות השליליות הפוטנציאליות, שעלולות להיות לו על הבנק בהיבט חשיפה לסיכונים פיננסיים ואחרים ועוקב מקרוב אחר ההתפתחויות ברגולציה ובפרקטיקה הבנקאית בהקשר זה. החל משנת 2021 הבנק כולל את הסיכון הסביבתי, בדגש סיכון אקלים, ברשימת הסיכונים המתפתחים, אך בשלב זה, ביחס לסיכונים אחרים שהבנק חשוף אליהם, הסיכון לא סווג כמהותי. ראה פרק סיכונים מובילים ומתפתחים לעיל. בשלב זה מוקדם להעריך את פוטנציאל ההשפעה ארוכת הטווח של סיכוני אקלים על הבנק. באשר לסיכונים בטווח הקצר - ההערכה הראשונית של הבנק היא, שאינו חשוף לחשיפות פיננסיות מהותיות כתוצאה מהתממשות סיכונים פיזיים או סיכוני מעבר וכי עיקר החשיפה בטווח זה מתמצה בהקשר סיכון המוניטין אגב חשיפה לסיכון מעבר בתיק האשראי העסקי.
- בהיבט זיהוי והערכת החשיפה לסיכוני אקלים הבנק פועל כיום על בסיס הערכה, כי בטווח התכנון הפיננסי (3-1 שנים) עיקר החשיפה הינו בהקשר תיק האשראי ובפרט לסיכון מעבר. על אף היות מדינת ישראל *ממוקמת* באזור של Hotspot אקלימי, ניסיון הבנק עד עתה בהקשר פגיעות לסיכונים פיזיים אקוטיים הינו מצומצם ביותר, הגם שהסיכון עלול להתממש ללא התראה. לגבי סיכונים פיזיים כרוניים התפיסה היא, שמדובר בסיכונים בטווח התממשות ארוך יותר ולא מיידי.
- בהקשר הערכת סיכון המעבר בתיק האשראי העסקי ביצע הבנק מהלך זיהוי וסיווג מוקדי פעילות כלכליים, בהתבסס על ענפי משק החשופים לסיכון מעבר שורשי (מובנה) מוגבר בגין פוטנציאל לשיבושים במודל העסקי שלהם וכתוצאה בחוסנם הפיננסי כתוצאה מתהליך המעבר לכלכלה דלת פליטות פחמן. תחומים אלו מתאפיינים בעצימות פליטות גזי החממה לאורך שרשרת הערך של המוצר/השירות ובמשקל מהותי במקורות הגלובליים לפליטות אלו. הטבלה להלן מציגה את חלקם של ענפי המשק, המסווגים במפת החום כבעלי חשיפה פיננסית שורשית מוגברת לסיכוני מעבר, מסך יתרות סיכון האשראי בבנק (סולו).

טבלה 32-3: סיכון אשראי בענפי משק בסיכון שורשי מוגבר במעבר לכלכלה דלת-פחמן (Transition Risk) - הבנק[1][2]

	סקטור דלקים פוסיליים[3]	אספקת חשמל וגז[4]	תחבורה והובלה[5]	תעשייה כימית, גומי ופלסטיק, מלט ופלדה[6]	סך-הכל סיכון אשראי בענפי משק בסיכון מעבר מוגבר
	% מסך סיכון האשראי בישראל ובחו"ל				
31.12.2023	**0.85%**	**1.22%**	**3.01%**	**0.96%**	**6.04%**
31.12.2022	1.06%	1.12%	3.07%	1.07%	6.32%

(1) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני על-פי הגדרתו בטבלה 'סיכון אשראי לפי ענפי משק' בפרק 'סיכון אשראי' לעיל.

(2) הנתונים מבוססים על סיווג לקוחות לענפי משק בבנק. סיווג זה אינו מזהה באופן חד ערכי תחומים ברלוונטיות לעולם המושגים בהקשר סיכון אקלים וסיכון מעבר בפרט. כך, למשל, פעילות חברות בתחום המלט, בתחום הפלדה, בתחום התחבורה החשמלית או בתחום ייצור חשמל על בסיס אנרגיות מתחדשות אינה מזוהה ייעודית בענפי המשק. כתוצאה, הנתונים המוצגים מגלמים הטייה מסוימת כלפי מעלה.
מפת החום הינה בסיס לזיהוי פשוט ומהיר יחסית של מוקדי סיכון. עם זאת, מפת הסיכון, והנתונים המובאים לעיל, אינם מבטאים הערכת סיכון לגבי לווים או השקעות ספציפיים - זו יכולה להיות גבוהה או נמוכה מההערכה ברמה הענפית וזאת בתלות בצעדי ההתאמה הספציפיים של כל לווה או השקעה. הבנק אינו צופה כי הסיכון במוקדי החשיפה לסיכון מעבר מוגבר יתממש בטווח המיידי באופן מהותי ואינו סבור כי התממשות הסיכון, ככל שתתרחש, תתרחש בבת אחת על פני הענפים.

(3) שרשרת הערך של סקטור הדלקים הפוסיליים (פחם, נפט וגז טבעי): ענפי המשק הפקת נפט גולמי וגז טבעי (לרבות הקמת תשתיות), כריית פחם והפקתו (חשיפה זניחה), תעשיית דלק ומוצרי נפט גולמי מזוקק, ומכירה קמעונאית של דלק.

(4) ענף המשק אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר (לרבות הקמת תשתיות), בניטרול מימון בתחום אנרגיות מתחדשות.

(5) ענפי המשק הובלה יבשתית, הובלה אווירית, הובלה ימית, מכירה, אחזקה ותיקון של כלי רכב, ליסינג תפעולי והשכרת כלי תחבורה, ולענף שירותי אוטובוסים, מוניות, רכבות ורכבלים.

(6) ענפי המשק תעשיית כימיקלים ומוצרים כימיים, תעשיית מוצרי גומי ופלסטיק, תעשיית מתכות בסיסיות, סוגים אחרים של כרייה וחציבה.

- ב-2023 ביצע הבנק התנסות ראשונית בניתוח תרחיש סיכון אקלים פיזי אקוטי אודות חשיפה לאירוע הצפות קיצוני של בטוחות תיק האשראי לדיור ותיק האשראי העסקי המובטח בנדל"ן ובניתוח השפעת תרחישי NGFS אודות סיכון מעבר Net-zero Orderly ו-Net-zero Disorderly על הפסדי תיק האשראי העסקי וזאת על בסיס הנחות, מגבלות וקירובים שונים. תוצאות הניתוחים הראשוניים הראו חשיפה נמוכה באופן יחסי.
- במסגרת מערך ניהול ההמשכיות העסקית בבנק, בהתייחס לסיכוני אקלים פיזיים, הבנק כולל במסגרת תרחישי הייחוס שלו התייחסות והיערכות למזג אוויר קיצוני בהיבט הצפות ושריפות מתוך הערכה, כי לאירועים אלו תיתכן השפעה מהותית על תפקוד הבנק בעיקר באזורים ירושלים, גוש דן ובמישור החוף.
- באוקטובר 2023 הבנק פרסם לראשונה דוח אקלים, המפרט את הדרכים שבהן הבנק מנהל את ההיערכות שלו אל מול שינויי האקלים, לאור הסיכונים וההזדמנויות הנגזרים מהם. הדוח נכתב בהתאם לדרישות תקן הדיווח TCFD, בנוסף, הדוח כולל את תוצאות המדידה של טביעת הרגל הפחמנית של פעילות האשראי העסקי של הבנק לשנים 2022-2021, בהתאם לתקן ה-PCAF, המתודולוגיה החשבונאית המובילה כיום בעולם למדידה ודיווח של עצימות פליטות גזי חממה במגזר הפיננסי.
- ניהול סיכוני האקלים מהווה נדבך משמעותי באסטרטגיית ESG של הבנק לתמיכה במעבר לכלכלה דלת פחמן. הבנק הגדיר יעדים ל-2030 בהיבטים של קידום סביבה ירוקה והתמודדות עם שינויי האקלים. למדדי ESG עיקריים ויעדים לשנת 2030, גם בתחום הסביבה והאקלים, ראה פרק מדדי ESG עיקריים - סביבה, חברה וממשל לעיל.

3.13. סיכון מודל

סיכון המודל הינו סיכון להשלכות שליליות העשויות לבוא לידי ביטוי בהפסד כספי או השפעות לא פיננסיות (קבלת החלטות עסקיות ו/או אסטרטגיות שגויות, פגיעה במוניטין של הבנק ועוד), כתוצאה מהחלטות המתקבלות מתוצרי מודלים שגוים או שימוש לא הולם בתוצרי המודל. מקורות הסיכון הם ליקויים אפשריים באיכות נתוני קלט, מתודולוגיית פיתוח, יישום טכנולוגי ושימוש עסקי.

בחודש יוני 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכוני מודל המסדירה את ההיבטים העיקריים בניהול אפקטיבי של סיכוני מודל. הבנק בוחן את השלכות ההוראה, ויערוך התאמה למסגרת הנוכחית בהתאם להוראה.

סיכון המודל בקבוצה מנוהל על-ידי יחידת ניהול סיכון, יחידה ייעודית ובלתי-תלויה, המהווה מעגל בקרה שני לסיכון זה. מדיניות הקבוצה לסיכון מודל, פיתוח ותיקוף מודלים אושרה בהנהלת הבנק ובדירקטוריון. מדיניות הקבוצה מגדירה עקרונות לניהול סיכון מודל. ניהול סיכון המודל כולל תיקוף בלתי תלוי, מעקב אחר פעולות להפחתת הסיכון המבוצעות ביחידות השונות, הגדרת בעלי תפקידים, הגדרת תיאבון סיכון ואמידת הסיכון המצרפי. בהתאם להנחיית בנק ישראל משנת 2011, כל מודל בשימוש בבנק נדרש בתיקוף בלתי תלוי.

לאור העלייה באי-הוודאות בעקבות מלחמת חרבות ברזל וכתוצאה משינויים בגורמים מאקרו-כלכליים כגון שינויי הריבית בשנתיים האחרונות, הסיכון הפוטנציאלי משימוש במודלים עלה ביחס לשגרה. לפיכך, לצורך זיהוי החולשות ושיכוך הסיכון במודלים הוגבר הניטור אחר סיכון המודל במודלים הרלוונטיים. נכון לסוף שנת 2023, לא קיימים מודלים שבעקבות המלחמה הבנק נדרש לעדכן את דירוג סיכון המודל עבורם, שיש צורך לתקנם או מודלים אשר דורשים השבתה.

התפתחות עולם הבנקאות בשימוש בנתונים ומודלים והביסוס הגובר במודלים כחלק מתכניות העבודה של הבנק, עתיד לתרום לעלייה של סיכון המודל וכן מציב אתגרים בתחום ניהול סיכון המודל ובפיתוח מודלים חדשים. הטיפול באתגרים אלו מתבטא בתכנית העבודה של הקבוצה.

3.14. חומרת גורמי הסיכון

בהתאם להוראת בנק ישראל, ביצע הבנק מיפוי של גורמי הסיכון העיקריים אליהם חשופה הקבוצה. בטבלה להלן מפורטים גורמי הסיכון והערכות ההנהלה לגבי חומרת הסיכון של כל אחד מהם. חומרת גורמי הסיכון נבחנת על בסיס ניתוח כמותי של תרחישים והערכות של מידת ההשפעה על הרווחיות ו/או על ההון ועל בסיס הערכה איכותנית, ומביאה בחשבון את נתוני ההון ורווחיות הבנק למועד הדוח והצפויה בשנים הקרובות. המתודולוגיה והספים הכמותיים הרלוונטיים לסיווג מידת החומרה עודכנו החל מדוחות אלה. הגדרות דרגות החומרה של גורמי הסיכון כוללות חמש דרגות חומרה לכל גורם סיכון, נמוכה, נמוכה-בינונית, בינונית, בינונית-גבוהה וגבוהה.

כדי לכמת את השפעת גורמי הסיכון על הרווח ועל יחס ההון של הבנק, נבחנים, עבור מרבית הסיכונים, תרחישי קיצון מערכתיים ותרחישי גורם סיכון בודד וההשפעה החמורה ביותר מבין התרחישים משמשת בסיס לקביעת רמת השפעת גורם הסיכון בשילוב עם הערכה איכותית.

כל גורם סיכון המופיע בטבלה שלהלן נבדק כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לגורמי סיכון נוספים המופיעים בטבלה. יחד עם זאת, בגורמי סיכון "מצב המשק בעולם" ו"מצב המשק בישראל" המופיעים בטבלה, נבחנו תרחישים מערכתיים האומדים את ההשפעה על הרווח ויחס ההון כתוצאה משילוב של מספר גורמי סיכון. נדגיש כי תרחישי הסיכון מדמים מצב של התממשות נזקים בלתי צפויים מעבר לרמה הצפויה של אירועי נזק במהלך העסקים הרגיל של הקבוצה.

אי הודאות ששררה במשק בעקבות תהליכים כלכליים ואחרים התגברה משמעותית עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל, כאשר קיימת אי ודאות רבה לגבי התפתחות הלחימה, היקפה ומשכה. לכן, קיימת אי ודאות רבה ביחס למידת השפעת המלחמה על תחומי המשק השונים, לקוחות הבנק והבנק עצמו. זאת כאשר גם לתמיכה הממשלתית, אשר היקפה לא ידוע בשלב זה, השפעות כלכליות אפשריות.

טבלה 33-3: טבלת חומרת גורמי הסיכון

	גורם הסיכון	השפעת הסיכון
	סיכונים פיננסיים	
1.	סיכון אשראי (לרבות סיכון צד נגדי)*	בינונית-גבוהה
1.1	מזה: סיכון בגין איכות הלווים ו/או ביטחונות*	בינונית-גבוהה
1.2	מזה: סיכון בגין ריכוזיות ענפית/חשיפה לאשראי בענפי בינוי ונדל"ן*	בינונית-גבוהה
1.3	מזה: סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	בינונית
2.	סיכון שוק	נמוכה-בינונית
2.1	מזה: סיכון ריבית	נמוכה-בינונית
2.2	מזה: סיכון אינפלציה/סיכון שער חליפין	נמוכה
3.	סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי	נמוכה-בינונית
4.	סיכון נזילות	נמוכה-בינונית
	סיכונים תפעוליים ומשפטיים	
5.	סיכון תפעולי	בינונית
5.1	מזה: סיכון סייבר	בינונית
5.2	מזה: סיכון IT	בינונית
6.	סיכון משפטי	נמוכה-בינונית
	סיכונים אחרים	
7.	סיכון מוניטין	נמוכה-בינונית
8.	סיכון אסטרטגיה ותחרות	בינונית
9.	סיכון רגולציה וחקיקה	בינונית
10.	סיכון כלכלי - מצב המשק בישראל**	בינונית-גבוהה
11.	סיכון כלכלי - מצב המשק בעולם	בינונית
12.	סיכון ציות	בינונית
13.	סיכון מודל	בינונית

* רמת סיכון אשראי ובכללה רמת הסיכון בגין איכות הלווים ו/או ביטחונות ורמת הסיכון בגין ריכוזיות ענפית/חשיפה לאשראי בענפי בינוי ונדל"ן עלו לרמת סיכון בינונית-גבוהה ברבעון השלישי של 2023, בשל ההשפעות הצפויות של מלחמת חרבות ברזל, בנוסף להרעה במצב הכלכלי שנצפתה ברבעונים קודמים בהשפעת עליית הריבית. לאור המשך הלחימה והשפעתה על הכלכלה הבנק מותיר את הסיכון ברמה זו. לפירוט נוסף ראה פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל ופרק סיכון אשראי לעיל.

** הסיכון הועלה ברבעון השני של שנת 2023 נוכח פוטנציאל ההשפעה המצרפית של התפתחויות במשק ובכלכלה, התחזיות להאטה בכלכלה העולמית, והשלכות התקדמות מהלכי החקיקה בתחום המשפטי בהעדר הסכמה רחבה על דירוג האשראי של המדינה. זאת, בשילוב עם שינויים רגולטוריים מוצעים, בפרט בתחום הבנקאי. מלחמת חרבות ברזל הביאה להפחתתם של סיכונים אלו אך גם להרעה במצב הכלכלי, גרעון פיסקאלי גבוה, פינוי אוכלוסייה שבוצע עם תחילת המלחמה וגיוס מילואים שיימשך בהיקף מסוים לאורך זמן כאשר בשלב זה לא ניתן להעריך את הימשכות המלחמה והתפתחויותיה, התמשכותה והיקפה העתידי של התמיכה הממשלתית והשפעת המלחמה על הכלכלה הישראלית, על לקוחות הבנק ועל הבנק עצמו. בהתאם, הבנק הותיר ברבעון השלישי וברבעון הרביעי של שנת 2023 את ההערכה ברמה של בינונית-גבוהה. לפרטים נוספים ראה גם פרק סיכונים מובילים ומתפתחים ופרק השלכות מלחמת חרבות ברזל לעיל.

4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בביאור 1 בדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2023. ביישום כללי החשבונאות, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה, כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

להלן פירוט האומדנים והערכות שנחשבים על-ידי הבנק כקריטיים:

הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2022, הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (ASC 326). בעקבות יישום כללים אלה ההפרשה להפסדי אשראי מחושבת לפי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי. בנוסף לכך, באומדן ההפרשה להפסדי אשראי נעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד שמשקף תחזיות סבירות ונתמכות לגבי אירועים כלכליים עתידיים. לצורך קביעת נאותות הסיווג וההפרשה קיימים בבנק תהליכי עבודה מוסדרים וההחלטות מתקבלות בהתאם לסמכויות שאושרו.

הפרשה להפסדי אשראי מחושבת עבור הלוואות וחשיפות אשראי חוץ-מאזניות וכן בגין אגרות-חוב מוחזקות לפדיון ונכסים פיננסיים אחרים הנמדדים לפי עלות מופחתת.

ככלל, חישוב ההפרשה להפסדי האשראי הצפויים מוערך על בסיס קבוצתי כאשר הנכסים הינם בעלי מאפייני סיכון דומים. מאפיינים אלה כוללים ברמת הלקוח והעסקה, בין היתר: (1) דירוגי אשראי, פנימיים או חיצוניים; (2) היקף וסוגי הביטחונות המוקצים לעסקה; (3) משך חיי האשראי; (4) סוג הנכס הפיננסי. עבור אשראי לדיור מובא בחשבון גם משך הזמן ממועד הקמת העסקה.

הבנק אומד את הפסדי האשראי הצפויים בהתאם לשיטה מתקדמת המבוססת על אומדן כלכלי של תוחלת ההפסד הצפויה לאורך חיי האשראי (Life Time Expected Loss) באמצעות אומדן של רכיבי הפסד האשראי: ההסתברות לכשל (PD) וההפסד בהינתן כשל (LGD) ויתרת האשראי, המביאה בחשבון פירעונות וניצולים עתידיים של מסגרות חוץ-מאזניות (EAD), כולל התאמות מאקרו כלכליות והתאמות בגין גורמים איכותיים.

נתוני השיטה מבוססים בעיקרם על מידע פנימי הקיים בבנק, במקרים בהם קיימות מגבלות של מידע שולבו הערכות מומחה.

ההתאמות המאקרו כלכליות מבוססות על תחזיות הבנק בקשר לפרמטרים מאקרו כלכליים, לרבות: שיעורי אבטלה, מדד המחירים לצרכן, מדד מחירי הדיור, תוצר לאומי גולמי, צריכה פרטית ושכר ממוצע במשק. בנוסף בוצעו התאמות מאקרו כלכליות בשל השלכות המלחמה. לפרטים נוספים ראה פרק סיכון אשראי לעיל.

ההתאמות למודל בגין גורמים איכותיים מתייחסות, בין השאר, למאפיינים פוליטיים וסביבתיים, צמיחה מהירה באשראי, מדיניות ונהלי מתן האשראי של הבנק, לרבות שינויים באסטרטגיית מתן האשראי, תהליכי חיתום וגורמים נוספים.

מדי רבעון מבוצע תהליך איתור של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות לפי קריטריונים מוגדרים וכן נבחנים פרטנית כל הלווים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי.

כאשר הבנק זיהה כי אין לנכס פיננסי מאפייני סיכון משותפים שדומים למאפייני הסיכון של נכסים פיננסיים אחרים, הבנק מעריך את ההפרשה להפסדי אשראי עבור נכסים אלו על בסיס פרטני. נכסים פיננסיים אלו כוללים בעיקר אשראי מסחרי לא צובר שיתרתו החוזית מעל 1 מיליון ש"ח. ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי נעשית בהתבסס על הערכת ההנהלה לגבי ההפסדים הגלומים בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ-מאזניים. בתהליך ההערכה נסמכת ההנהלה על מספר רב של שיקולים ואומדנים.

הבחינה הפרטנית מתייחסת למצבו העסקי של הלווה, לתזרימי המזומנים מפעילותו העסקית של הלווה, לערך ומועד המימוש הצפוי של הביטחונות הקיימים, לערך ומועד מימוש של ערבויות מצדדים שלישיים וכדומה. בהתאם לבחינה זו מבוצעת הערכה לגבי הסכום הניתן לגבייה ובהתאם נקבעים הסיווג המתאים של החוב וההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי, אשר מהווה את ההפרש בין סכום האשראי שניתן ללווה לבין הסכום הניתן לגבייה ממנו, מהוון בריבית החוב המקורית, או השווי ההוגן נטו של הביטחונות העומדים כנגד החוב, בכל מועד דיווח.

בנוסף, הבנק נדרש להעריך את היקף החוב אותו לא ניתן לגבות במאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים) ולבצע מחיקה חשבונאית בגינו.

חלק מן הנתונים שבבסיס הבחינה הפרטנית, מבוססים על אומדנים ועל הערכות, ונסמכים על משתנים כלכליים אשר אינם בשליטת הבנק כגון, מצב כלכלי בשוק הישראלי ובשוקי העולם, שוקי פעילות של חברות ומוצריהן, שערי ריבית ומצב שוק ההון, מחירי נדל"ן ונכסים אחרים וביקושים בענף בארץ ובעולם ועוד. בקביעת הסכום הניתן לגבייה נלקחים מרווחי ביטחון שתכליתם לתת מענה למצבי אי ודאות באשר ליכולת פירעון האשראי ושווי הביטחונות. עם זאת, מכיוון שמדובר במשתנים כלכליים ואחרים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדן שנקבע.

בהקשר זה יצוין כי הבנק מיישם את הוראת מקור החזר ראשוני של בנק ישראל לפיה קביעת הסיווג המתאים לחוב, עד לקרות כשל או כשההסתברות לכשל נעשתה צפויה ברמה גבוהה, מתבססת על החוזק הצפוי של מקור החזר ראשוני לחוב (מקור החזר תזרימי שוטף, יציב, מופרד ובשליטת החייב), וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישוניים.

מדידות שווי הוגן

חלק מהמכשירים הפיננסיים בהם פועל הבנק, ובהם אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה, ניירות הערך בתיק למסחר, מניות שאינן למסחר לגביהן קיים שווי הוגן זמין ומכשירים פיננסיים נגזרים, נמדדים בדוחות הכספיים על-פי שווי הוגן. שווי הוגן של מכשיר פיננסי מוגדר כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה; כלומר, בעסקה שאינה מכירה כפויה או מכירה במהלך פירוק. לצורך הערכת השווי ההוגן נעשה שימוש מירבי בנתונים נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק ומתקבל ממקורות בלתי תלויים. במקרים בהם אין נתונים נצפים לצורך מדידת השווי ההוגן, נעשה שימוש בנתונים לא נצפים, נתונים אלה משקפים את ההנחות של הבנק והם כוללים מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא בזה).

סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: נתונים נצפים עבור נכס או התחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור נכס או התחייבות.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הנתונים המשמשים למדידת שווי הוגן מסווגים לרמות שונות במדרג השווי ההוגן, הבנק מסווג את מדידת השווי ההוגן בכללותה לרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהוא משמעותי למדידה בכללותה.

בקביעת ערכי השווי ההוגן הבנק מפעיל שיקול דעת מקצועי נאות. לצורך כך, הבנק גיבש תכנית לפיה יוגדר תהליך מובנה ומוסדר לקביעת שווי הוגן, במסגרתו פועלים ארבעה גורמים בלתי תלויים:

- הגורם העסקי - הגורם אשר אחראי לניהול המכשיר הפיננסי.
- הגורם המתקף - הגורם שאחראי על תיקוף המודלים לחישוב השווי ההוגן ועל תיקוף הנתונים וההנחות שמשמשות לצורך החישוב.
- הגורם המבקר - הגורם שאחראי על ביצוע בקרות שוטפות על תהליך קביעת השווי ההוגן.
- הגורם המפקח - הגורם שאחראי על פיקוח אחר יישום תהליך קביעת השווי ההוגן ברמה נאותה.

כמו-כן, הבנק הגדיר מגבלה על-פיה הוא לא יתקשר בסוג חדש של מכשיר פיננסי בסכום מהותי, וכן לא יגדיל סוג קיים, אם לא קיים לגביו הליך מובנה לקביעת השווי ההוגן ברמה סבירה של ביטחון (להלן: "המכשירים החורגים"). בנוסף, נקבע כי במקרים בהם היקף המכשירים החורגים הגיע ל-75% מהמגבלה שנקבעה, הדבר יובא לידיעת הדירקטוריון וצוות ההנהלה לניהול סיכונים אשר יגבש תכנית לצמצום היקף המכשירים החורגים.

השווי ההוגן של אגרות-חוב הנסחרות בחו"ל, מבוסס על ציטוטי מחירים של ספקי מחירים בינלאומיים, אשר הינם בלתי תלויים בתאגידים ובממשלות המנפיקים. ספקים אלה הינם חברות בינלאומיות מובילות, אשר מספקות שירותי ציטוט ושיערוך למוסדות פיננסיים מובילים בעולם.

בהתאם ל-ASC 820-10 (FAS 157) בדבר מדידות שווי הוגן, נדרש הבנק לשקף את סיכון האשראי ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) בהערכת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר נמדדים בשווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, ושל הצד הנגדי בעסקה. לפרטים נוספים ראה ביאור 32 בדוחות הכספיים.

התחייבויות לזכויות עובדים

חלק מההפרשות בגין התחייבויות הבנק בקשר עם יחסי עובד-מעביד מבוססות, בין היתר, על חישוב אקטוארי. הפרשות אלו כוללות, התחייבויות פנסיוניות לתשלומים לעובדים שפרשו לפני גיל הפרישה החוקי, וכן התחייבויות פנסיוניות לתשלומים לעובדים פעילים שצפוי שיפרשו בתנאי פרישה מועדפים לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק והתחייבות בגין פיצויי פיטורין. בנוסף, נכללות התחייבות לזמן ארוך במהלך תקופת העסקה כדוגמת מענק יובל, והטבות לעובדים בעת פרישה ולאחר פרישה.

סכום ההתחייבויות, המחושבות על בסיס אומדנים אקטואריים בבנק, ליום 31 בדצמבר 2023 הגיע לסך של כ-4,374 מיליון ש"ח. ההתחייבויות מהוונות בשיעור היוון ריאלי של 2.06% לשנה, על בסיס תשואת אגרות-חוב ממשלתיות בישראל צמודות למדד בתוספת מרווח השווה להפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית למועד הדיווח, כפי שנקבע על-ידי הפיקוח על הבנקים.

חישובים אקטואריים מתבססים ברובם על הנחות ואומדנים, המתבססים על הערכות ההנהלה והחלטותיה, ניסיון עבר וסטטיסטיקות שונות כגון לוחות תמותה, שיעורי עזיבת עובדים ושיעור שינוי ריאלי בשכר על פני זמן וכדומה. אומדנים וההנחות אלו נסקרים באופן שוטף.

שינוי במאפיינים האקטואריים השונים יביא לתוצאות שונות מאלה שמתקבלות כיום. כך לדוגמא, גידול של 1% בשיעור ההיוון יגרום להקטנת ההתחייבויות בסך של כ-324 מיליון ש"ח וקיטון של 1% בשיעור ההיוון יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-381 מיליון ש"ח. כמו-כן, גידול של 1% באומדן לשיעור עליית השכר השנתי יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-242 מיליון ש"ח וקיטון של 1% באומדן לשיעור עליית השכר השנתי יגרום להקטנת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-208 מיליון ש"ח. גידול של 1% באומדן השנתי לשיעורי העזיבה לפרישה מוקדמת יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-201 מיליון ש"ח וקיטון של 1% באומדן השנתי לשיעור העזיבה לפרישה מוקדמת יגרום להקטנת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-196 מיליון ש"ח.

הערכת האקטואר עבור התקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2023 בגין ההתחייבות לזכויות עובדים מצורפת לדוחות אלה.

התחייבויות תלויות והליכים משפטיים

קבוצת הבנק הינה צד להליכים משפטיים שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וצדדים שלישיים שונים שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותה. הנהלת הבנק כללה בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים צפויים, וזאת בהתבסס על חוות דעת משפטיות. ברוב ההליכים המשפטיים, מתקבלות חוות דעת מיועצים משפטיים חיצוניים לקבוצת הבנק, שנבדקות על-ידי היועצים המשפטיים המועסקים בבנק.
הערכות אלה של יועצים משפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם, בהתחשב בשלב שבו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים בארץ ובעולם.
עריכת אומדנים לגבי הפרשות בהליכים משפטיים, כרוכה ברמה גבוהה מאוד של שיקול דעת וזאת בהשוואה לסוגי הפרשות אחרים. כאשר ההליכים הם בשלבים ראשוניים, הקביעה האם קיימת בכלל מחויבות לבנק, יצירת טווחי אומדנים וקביעת הסתברויות לכך שהבנק ייאלץ לשאת בעלויות בגין אותה מחויבות, כרוכים באי ודאות משמעותית, וכאשר מדובר בעניין שבו לא מתנהל במועד הדיווח הליך שיפוטי (לרבות טענות או איומים בהגשת תביעה משפטית) אי הוודאות גדלה עוד יותר.
עם התקדמות ההליך, הנהלת הבנק ויועציה המשפטיים מעריכים מדי רבעון האם נדרש לכלול או לעדכן הפרשות בגין ההליך, תוך עדכון האומדן שבוצע בתקופת הדיווח הקודמת. ככל שמתקדם ההליך, דיוק האומדנים גדל, אולם סכום ההפרשה עדיין רגיש לשינויים בהנחות. לקבוצת הבנק עשויה להיות קיימת חשיפה גם לאיומים בתביעות שטרם הוגשו. בהערכת הסיכון ביחס לחשיפות אלה נסמכת קבוצת הבנק על הערכות של ההנהלה והגורמים המטפלים בחשיפה, תוך הבאה בחשבון של מהותיות וקונקרטיות האיום, וסיכוי להצלחתה של תביעה (אם תוגש) ותוצאותיה האפשריות.
ברוב המקרים קיים טווח רחב של תוצאות לכל הליך משפטי. בנוסף יש להביא בחשבון, כי בתחום המשפטי אין אפשרות במרבית המקרים לקיים הערכה "ודאית" או "קרובה לוודאית", וזאת לא רק בשלבים הראשונים של חיי התובענה או ההליך האחר, אלא עד וסמוך לקבלת פסק-הדין, או סיומו של ההליך האחר. ולפיכך, תוצאות ההליך עלולות להיות שונות, לעיתים אף באופן מהותי, מההערכה שנקבעה לגביו.
הבנק ויועציו המשפטיים עומדים בפני קשיים גדולים עוד יותר מהרגיל, בהערכת תוצאות הדיון המשפטי בתובענות ייצוגיות, וביתר שאת בשלב שבו בית המשפט טרם החליט האם לקבל את הבקשה להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית, או לדחותה.
בהתחשב באמור לעיל, ובהתחשב בסכומים המהותיים הנקובים בתובענות ייצוגיות, ובאי הוודאות המשמעותית הכרוכה ביכולת האמידה, התקדמות בדיון בהליך כזה עלולה, מעת לעת, להשפיע באופן מהותי לרעה על תוצאות קבוצת הבנק בתקופת דיווח רבעונית או שנתית כלשהי בה התברר ההליך.
ההכרה בהכנסה בגין נכס תלוי מתבצעת במועד בו ההכנסה מומשה (realized) או ברת מימוש (realizable). לצורך קביעה זו הבנק מביא בחשבון את מכלול העובדות והנסיבות, לרבות חוות דעת משפטיות ככל שרלוונטי.

ירידת-ערך ניירות-ערך

ירידת-ערך והפרשה להפסדי אשראי בגין אגרות-חוב זמינות למכירה

מדי תקופת דיווח הנהלת הבנק בוחנת האם נדרש להכיר בירידת-ערך או הפסד אשראי בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לגביהן השווי ההוגן נמוך יותר מהעלות המופחתת (נמצאות בפוזיציית הפסד).

1. נדרש להכיר בירידת-ערך של אגרות-חוב זמינות למכירה כאשר בכוונת הבנק למכור אותן או כאשר צפוי שהבנק ידרש למכור אותן לפני השבת ערכן. במקרה זה תופחת העלות המופחתת לשווי ההוגן.
2. נדרש להכיר בהפסד אשראי כאשר השווי ההוגן של אגרות-חוב זמינות למכירה נמוך מהעלות המופחתת, וירידת הערך מקורה בהפסד אשראי. לצורך הבחינה האם קיים הפסד אשראי בגין אגרות-החוב הבנק מבצע בחינה איכותית האם קיימים אינדיקטורים לכך שקיים הפסד אשראי, בין השאר: דירוג המנפיק, שיעור ירידת הערך מתחת לעלות המופחתת והרעה במצבו העסקי של המנפיק. ככל שתוצאת הבחינה האיכותית היא שקיים הפסד אשראי, מחושבת הפרשה להפסדי אשראי באמצעות היוון תזרימי המזומנים הצפויים מאגרות-החוב. יודגש כי בכל מקרה לא תוכר הפרשה להפסדי אשראי שגבוהה מפער בין העלות המופחתת לשווי ההוגן.

שיערוך לשווי הוגן וירידת-ערך מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין

מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, נמדדות לפי עלות בניכוי ירידת-ערך, אם קיימת, בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשינויים במחירים נצפים כאמור, נזקפים לדוח רווח והפסד.
בהמשך לאמור לעיל, הבנק מבצע בכל תקופת דיווח בחינה האם בוצעו עסקות רלוונטיות עבור מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, אשר נדרש לעדכן בגינן את הערך בספרים של המניות שמחזיק הבנק. ככל שרלוונטי, שווי של ההשקעה במניות אלו מעודכן בהתאם לכללי החשבונאות. כמו-כן, בכל תקופת דיווח מבצע הבנק הערכה איכותית המביאה בחשבון אינדיקטורים לירידת-ערך על מנת להעריך האם חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין. אם לפי הערכה זו חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות, הבנק מעריך את השווי ההוגן של ההשקעה במניות לצורך קביעת סכום ההפסד מירידת-ערך.

4.2. בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, יחתמו מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקרות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנחקק בארצות-הברית.

ההוראות של שני הסעיפים בחוק הנ"ל שולבו בהוראות הדיווח לציבור.

הוראת סעיף 302 בדבר קיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת בבנק בתדירות רבעונית, והוראת סעיף 404 בדבר הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף כל שנה, כנדרש בהוראות.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404, ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ ששכר, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על הוראות ה-SEC (רשות ניירות-ערך בארצות-הברית) ועל-פי המתודולוגיות המקובלות, תוך התבססות על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO 2013). כמו-כן, הבנק ביצע, על-פי הדרישות, בחינה של אפקטיביות נוהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של אפקטיביות הבקרות העיקריות.

הבנק ביצע עבור שנת 2023 כמדי שנה, על-פי המתודולוגיות המקובלות ובסיוע חברת ייעוץ, עדכון לתיעוד של תהליכי הבקרה המהותיים, וכן בחינת אפקטיביות של נוהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, באמצעות בדיקה מחודשת של הבקרות העיקריות עבור השנה השוטפת.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2023 את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2023 לא אירע שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

דב קוטלר
המנהל הכללי

תל-אביב, 6 במרץ 2024

5. דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק הפועלים בע"מ (להלן, "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של ביטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים ביצוע, לרבות ביצוע נוהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 2013). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2023, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023 בוקרה על-ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, זיו האפט רואי חשבון וסומך חייקין רואי חשבון, כפי שצוין בדוח שלהם, בעמוד מספר 107, אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023.

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

דב קוטלר
המנהל הכללי

גיא כליף
חבר הנהלה, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 6 במרץ 2024

הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי

ליום 31 בדצמבר 2023

הצהרת המנכ"ל

אני, דב קוטלר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2023 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
   א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
   ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
   ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
   ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
   א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
   ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

דב קוטלר
המנהל הכללי

תל-אביב, 6 במרץ 2024

הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי

ליום 31 בדצמבר 2023

הצהרת החשבונאי הראשי

אני, גיא כליף, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2023 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
   א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
   ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
   ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
   ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
   א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
   ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

גיא כליף

חבר הנהלה, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 6 במרץ 2024

בנק הפועלים

דוחות כספיים

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

תוכן העניינים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ 108
דוח רווח והפסד מאוחד 110
דוח מאוחד על הרווח הכולל 111
מאזן מאוחד 112
דוח על השינויים בהון 113
דוח מאוחד על תזרימי מזומנים 114
ביאורים לדוחות הכספיים 116
ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית 116
ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית 128
ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית 129
ביאור 4 עמלות לפי מגזרים בגישת ההנהלה 130
ביאור 5 הכנסות אחרות 131
ביאור 6 משכורות והוצאות נלוות 132
ביאור 7 הוצאות אחרות 132
ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) 133
ביאור 9 רווח למניה רגילה 137
ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר 138
ביאור 11 מזומנים ופיקדונות בבנקים 139
ביאור 12 ניירות-ערך 140
ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי 144
ביאור 14 אשראי לממשלות 146
ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה 146
ביאור 16 בניינים וציוד 148
ביאור 17 נכסים אחרים 151
ביאור 18 פיקדונות הציבור 152
ביאור 19 פיקדונות מבנקים 153
ביאור 20 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים 154
ביאור 21 התחייבויות אחרות 155
ביאור 22 זכויות עובדים 155
ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות 165
ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות 165
ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות 171
ביאור 26 שיעבודים והגבלות אחרות 179
ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון 181
ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים 187
ביאור 28א מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה 213
ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי 219
ביאור 30 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה 236
ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון 238
ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים 242
ביאור 33 בעלי עניין וצדדים קשורים 251
ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק 257
ביאור 35 השלכות מלחמת חרבות ברזל 261

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק הפועלים בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד: "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). הדירקטוריון וההנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארצות-הברית בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק, ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו-כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי COSO 2013.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023, והדוח שלנו, מיום 6 במרץ 2024 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים, וכן הפניית תשומת לב בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

זיו האפט
רואי חשבון

תל-אביב, 6 במרץ 2024

BDO Israel, an Israel partnership, is a member of BDO international Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of international BDO network of independent member firms.
BDO is the brand name for the BDO network and for each of Member Firms

סומך חייקין שותפות רשומה בישראל ופירמה חברה בארגון הגלובלי של KPMG
המורכב מפירמות עצמאיות המסונפות ל-KPMG International Limited
חברה אנגלית פרטית מוגבלת באחריות רואי חשבון

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ

ביקרנו את המאזנים המאוחדים המצורפים של בנק הפועלים בע"מ (להלן: הבנק): לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022, ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים המאוחדים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק, וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הבנק וחברות מאוחדות שלו לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק וחברות מאוחדות שלו לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו-כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 25.ד.(ב) בדבר חשיפות לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארצות-הברית בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 2013) והדוח שלנו מיום 6 במרץ 2024 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

ענייני מפתח בביקורת

ענייני מפתח בביקורת המפורטים להלן הם העניינים אשר תוקשרו, או שנדרש היה לתקשרם, לדירקטוריון הבנק ואשר, לפי שיקול דעתנו המקצועי, היו משמעותיים ביותר בביקורת הדוחות הכספיים המאוחדים לתקופה השוטפת. עניינים אלה כוללים, בין היתר, כל עניין אשר: (1) מתייחס או עשוי להתייחס, לסעיפים או לגילויים מהותיים בדוחות הכספיים וכן (2) שיקול דעתנו לגביו היה מאתגר, סובייקטיבי או מורכב במיוחד. לעניינים אלה ניתן מענה במסגרת ביקורתנו וגיבוש חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם. התקשור של עניינים אלה להלן אינו משנה את חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם ואין אנו נותנים באמצעותו חוות דעת נפרדת על עניינים אלה או על הסעיפים או הגילויים שאליהם הם מתייחסים.

הפרשה להפסדי אשראי

מדוע העניין נקבע כעניין מפתח בביקורת

בהתאם למתואר בביאורים 1, 13 ו-29 בדוחות הכספיים המאוחדים, ההפרשה להפסדי אשראי של הבנק בגין אשראי לציבור מאזני וחוץ-מאזני בדוחות המאוחדים של הבנק מסתכמת לסך של 8.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023 וכוללת הפרשה על בסיס פרטני והפרשה על בסיס קבוצתי בגין סיכון האשראי לציבור.

בתהליך אמידת ההפרשה להפסדי אשראי, הבנק מעריך את ההפסד הצפוי בתיק האשראי. תהליך הערכת ההפסד, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים באי ודאות ועל הערכות סובייקטיביות הן בשלב קביעת הסיווג הנדרש לחובות והן בשלב מדידת ההפרשה להפסדי אשראי.

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי חשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים CECL - (ASC 326). בחישוב ההפרשה על בסיס קבוצתי, אומדן ההפסדים הצפויים לאורך חיי האשראי (Life Time) נערך בהתאם למתודולוגיה ומודלים מבוססי דירוג סיכון (כגון הסתברות לכשל והפסד בהינתן כשל) במסגרתם נאמד סכום ההפסד הצפוי במקרה של התממשות כשל. המודלים מתבססים, בין היתר, על נתונים היסטוריים והתאמות נוספות לצורך חיזוי הפסדי האשראי הצפויים.

BDO Israel, an Israel partnership, is a member of BDO international Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of international BDO network of independent member firms.
BDO is the brand name for the BDO network and for each of Member Firms

סומך חייקין שותפות רשומה בישראל ופירמה חברה בארגון הגלובלי של KPMG
המורכב מפירמות עצמאיות המסונפות ל-KPMG International Limited
חברה אנגלית פרטית מוגבלת באחריות רואי חשבון

סיווג חבות הלקוח כחוב תקין או כחוב בעייתי משפיע גם הוא על גובה ההפרשה להפסדי אשראי.
בנוסף, הבנק כולל הפרשה להפסדי אשראי המחושבת על בסיס פרטני בגין חובות מסוימים על-פי מדיניותו בהתבסס על הערכות לצפי הגבייה מאותו לווה.
האומדנים העיקריים המשמשים בסיס לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי:

- קביעת האומדנים במודלים, ובהם המתודולוגיה, ההנחות והנתונים, וקביעת ההתאמות הנוספות, כרוכה בשיקול דעת משמעותי בבחירתם ובנייתם.
- בעת זיהוי וסיווג החובות, מופעל שיקול דעת לצורך איתור החובות הבעייתים על-פי קריטריונים מוגדרים אשר עשויים להעיד על הפיכתו של חוב לבעייתי, אומדן הפגיעה האפשרית או הקיימת במקור ההחזר הראשוני של הלווה (קרי מקור החזר תזרימי שוטף, יציב ובשליטת הלווה), קיומו של תזרים מזומנים צפוי של הלווה לפירעון החוב במלואו ובמועדו, וכן הערכת נתונים פיננסים אחרים של הלווה שיכולים להצביע על סממנים לקיומן של חולשות או חולשות פוטנציאליות של הלווה. סיווגו של חוב כבעייתי ישפיע, כאמור, על גובה ההפרשה בגינו.
- בחישוב ההפרשה על בסיס פרטני מופעל שיקול דעת בקביעת גובה הסכום הניתן לגביה, קרי קביעת תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לשירות החוב מפעילותו העסקית של הלווה ו/או שווי ערך מימוש ביטחונות וערבויות.

זיהינו את האומדנים האמורים המשמשים בסיס לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי, כעניין מפתח בביקורת. לשינוי באומדנים או בהערכות אלו, עשויה להיות השפעה משמעותית על ההפרשה להפסדי אשראי המוצגת בדוחות הכספיים של הבנק.
ביקורת על ההפרשה להפסדי אשראי דורשת שיקול דעת של המבקר וכן ידע וניסיון על מנת לבחון את סבירות השימוש במודלים, התחשיבים וההתאמות ששימשו את ההנהלה בקביעת נאותות סיווג החובות ואומדן ההפרשה להפסדי אשראי.

המענה שניתן לעניין המפתח בביקורת

להלן הנהלים העיקריים שביצענו בקשר לעניין מפתח זה במסגרת ביקורתנו:
בחנו את תהליכי העבודה לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי ואת אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרות על דיווח כספי הקשורות לקביעת אומדן ההפרשה, לרבות בקרות בנושאים הבאים:

- בחינת נאותות המתודולוגיה ששימשה לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי;
- בחינת נאותות הנתונים הבסיסיים ששימשו לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי;
- איתור חובות בעלי מאפיינים פוטנציאלים של חובות בעייתיים, על-פי קריטריונים שהוגדרו על-ידי הבנק;
- סיווג החובות בהתאם לנהלי הבנק;
- ניתוח סבירות ההפרשה להפסדי אשראי הנמדדת על בסיס קבוצתי.

ביצענו נהלים מבססים לבחינת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס מצגים שקיבלנו. נהלים אלו כללו, בין היתר:

- בחינת המתודולוגיה לקביעת ההפרשה והתאמתה לכללי החשבונאות שחלים על הבנק;
- בדיקה מדגמית של חישובים שערך הבנק לקביעת נאותות השימוש במודלים השונים;
- בדיקת נאותות הסיווג וההפרשה עבור מדגם חובות;
- בחינת סבירות נאותות ההפרשה להפסדי אשראי.

סומך חייקין
רואי חשבון
מכהנים כרואי החשבון המבקרים
של הבנק משנת 1998

זיו האפט
רואי חשבון
משרד האפט את האפט אשר התמזג
למשרד זיו האפט בשנת 2000
החל לכהן כרואי החשבון המבקרים של הבנק
משנת 1921

תל-אביב, 6 במרץ 2024

BDO Israel, an Israel partnership, is a member of BDO international Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of international BDO network of independent member firms.
BDO is the brand name for the BDO network and for each of Member Firms

סומך חייקין שותפות רשומה בישראל ופירמה חברה בארגון הגלובלי של KPMG
המורכב מפירמות עצמאיות המסונפות ל-KPMG International Limited
חברה אנגלית פרטית מוגבלת באחריות רואי חשבון

במיליוני ש"ח

דוח רווח והפסד מאוחד
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

	ביאור	2023	2022	2021
הכנסות ריבית	2	**32,971**	19,220	11,684
הוצאות ריבית	2	**(16,886)**	(5,753)	(1,917)
הכנסות ריבית, נטו		**16,085**	13,467	9,767
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	13	**1,879**	(34)	(1,220)
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		**14,206**	13,501	10,987
הכנסות שאינן מריבית				
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	3	**1,267**	581	1,081
עמלות	4	**3,892**	3,705	3,355
הכנסות אחרות	5	**138**	167	189
סך-כל ההכנסות שאינן מריבית		**5,297**	4,453	4,625
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	6	**4,492**	4,387	4,333
אחזקה ופחת בניינים וציוד		**1,529**	1,441	1,333
הוצאות אחרות	7	**2,210**	2,144	2,137
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		**8,231**	7,972	7,803
רווח לפני מסים		**11,272**	9,982	7,809
הפרשה למסים על הרווח	8	**3,930**	3,548	2,958
רווח לאחר מסים		**7,342**	6,434	4,851
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים	15(ב)	**18**	99	49
רווח (הפסד) נקי				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		**7,360**	6,533	4,900
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		**-**	(1)	14
המיוחס לבעלי מניות הבנק		**7,360**	6,532	4,914
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים	9			
רווח בסיסי				
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		**5.50**	4.89	3.68
רווח מדולל				
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		**5.50**	4.89	3.68

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

דב קוטלר
המנהל הכללי

גיא כליף
חבר הנהלה,
חשבונאי ראשי

תל-אביב, 6 במרץ 2024

במיליוני ש"ח

דוח מאוחד על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

	ביאור	2023	2022	2021
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		**7,360**	6,533	4,900
הפסד (רווח) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		**-**	(1)	14
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		**7,360**	6,532	4,914
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:	10			
התאמות נטו, בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן		**1,291**	(2,947)	(575)
התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים*		**194**	738	(314)
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים		**1,485**	(2,209)	(889)
השפעת המס המתייחס		**(499)**	733	300
רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים		**986**	(1,476)	(589)
בניכוי הפסד (רווח) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		**-**	2	-
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים		**986**	(1,474)	(589)
הרווח (ההפסד) הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		**8,346**	5,057	4,311
ההפסד (הרווח) הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		**-**	1	14
הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק		**8,346**	5,058	4,325

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזן מאוחד
ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח

	ביאור	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2022
נכסים			
מזומנים ופיקדונות בבנקים	11	**107,730**	133,424
ניירות-ערך[1][2]	12	**127,122**	107,400
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר		**4,723**	898
אשראי לציבור		**414,375**	394,262
הפרשה להפסדי אשראי		**(6,994)**	(5,535)
אשראי לציבור, נטו	13, 29	**407,381**	388,727
אשראי לממשלות	14	**3,175**	2,157
השקעות בחברות כלולות	15	**1,527**	1,198
בניינים וציוד	16	**3,672**	3,522
נכסים בגין מכשירים נגזרים	27	**25,229**	21,832
נכסים אחרים[1]	17	**5,971**	6,195
סך-כל הנכסים		**686,530**	665,353
התחייבויות והון			
פיקדונות הציבור	18	**554,595**	532,588
פיקדונות מבנקים	19	**9,085**	8,696
פיקדונות הממשלה		**2,436**	3,262
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר		**6,279**	13,877
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	20	**21,800**	26,866
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	27	**24,240**	19,043
התחייבויות אחרות (מזה: 956; 935 בהתאמה, הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים)[1]	21	**15,665**	14,518
סך-כל ההתחייבויות		**634,100**	618,850
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	24	**52,430**	46,502
זכויות שאינן מקנות שליטה		**-**	1
סך-כל ההון		**52,430**	46,503
סך-כל ההתחייבויות וההון		**686,530**	665,353

(1) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה ביאור 32.ב.
(2) לפרטים בדבר ניירות-ערך ששועבדו למלווים ראה ביאור 26.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח על השינויים בהון
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

	הון מניות ופרמיה*	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	סך הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	עודפים	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון
יתרה ליום 1 בינואר 2021	8,183	17	8,200	(1,009)	32,682	39,873	26	39,899
רווח (הפסד) נקי לשנה	-	-	-	-	4,914	4,914	(14)	4,900
דיבידנד	-	-	-	-	(1,479)	(1,479)	-	(1,479)
התאמות ושינויים הנובעים מ:								
הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	-	16	16	-	-	16	-	16
מימוש תגמול הוני למניות	17	(17)	-	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס	-	-	-	(589)	-	(589)	-	(589)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	8,200	16	8,216	(1,598)	36,117	42,735	12	42,747
התאמה ליתרת הפתיחה, נטו ממס, בשל השפעת היישום לראשונה של CECL[1]	-	-	-	-	(364)	(364)	-	(364)
יתרת פתיחה מתואמת ליום 1 בינואר 2022	8,200	16	8,216	(1,598)	35,753	42,371	12	42,383
רווח נקי לשנה	-	-	-	-	6,532	6,532	1	6,533
דיבידנד	-	-	-	-	(939)	(939)	-	(939)
התאמות ושינויים הנובעים מ:								
הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	-	12	12	-	-	12	-	12
מימוש תגמול הוני למניות	12	(12)	-	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס	-	-	-	(1,474)	-	(1,474)	(2)	(1,476)
ירידה בזכויות שאינן מקנות שליטה כתוצאה מעלייה בשיעור החזקה בחברה בת	-	-	-	-	-	-	(10)	(10)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	8,212	16	8,228	(3,072)	41,346	46,502	1	46,503
רווח (הפסד) נקי בתקופה	**-**	**-**	**-**	**-**	**7,360**	**7,360**	**-**	**7,360**
דיבידנד	**-**	**-**	**-**	**-**	**(2,431)**	**(2,431)**	**(1)**	**(2,432)**
התאמות ושינויים הנובעים מ:								
הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	**-**	**13**	**13**	**-**	**-**	**13**	**-**	**13**
מימוש תגמול הוני למניות	**13**	**(13)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
שינוי נטו	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(1)**	**(1)**
רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס	**-**	**-**	**-**	**986**	**-**	**986**	**-**	**986**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	**8,225**	**16**	**8,241**	**(2,086)**	**46,275**	**52,430**	**-**	**52,430**

* בניכוי 109,893 יתרת מניות באוצר (31.12.2022: בניכוי 540,105 יתרת מניות באוצר; 31.12.2021: בניכוי 924,138 יתרת מניות באוצר).
(1) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי (ASU 2016-13).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

	2023	2022	2021
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת			
רווח נקי לשנה	**7,360**	6,533	4,900
התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת			
חלקו של הבנק בהפסדים (ברווחים) של חברות כלולות	**(18)**	(99)	(49)
פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת-ערך)	**802**	716	602
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**1,879**	(34)	(1,220)
הפסד (רווח) ממכירת ומירידת-ערך של אגרות-חוב זמינות למכירה	**594**	128	(256)
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר	**(25)**	9	54
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר	**(313)**	166	(566)
התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת	**-**	(17)	(13)
רווח ממימוש בניינים וציוד	**(71)**	(46)	(92)
שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות*	**13**	12	16
שינוי בהתחייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים	**70**	(26)	(11)
מסים נדחים, נטו	**(511)**	(71)	684
הפסד (רווח) ממכירות תיקי אשראי	**-**	6	-
דיבידנדים שהתקבלו מחברות כלולות	**30**	67	34
התאמות בגין הפרשי שער	**-**	(1,429)	588
הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון	**(4,414)**	(5,133)	732
שינוי נטו בנכסים שוטפים			
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**(3,397)**	(8,848)	1,906
ניירות-ערך למסחר	**(9,058)**	3,726	1,854
נכסים אחרים	**472**	(1,047)	214
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**5,197**	4,693	(2,454)
התחייבויות אחרות*	**953**	826	(1,745)
מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת	**(437)**	132	5,178

* סווג מחדש.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 (המשך)

במיליוני ש"ח

	2023	2022	2021
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) השקעה			
פיקדונות בבנקים	**90**	(5)	122
אשראי לציבור[1]	**(17,835)**	(32,424)	(46,428)
אשראי לממשלות	**(1,024)**	(172)	225
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**(3,825)**	355	(885)
רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	**(5,314)**	(5,863)	(190)
תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	**183**	-	115
רכישת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר	**(66,959)**	(65,350)	(33,226)
תמורה ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר	**44,362**	25,550	29,859
תמורה מפדיון אגרות-חוב זמינות למכירה	**23,773**	10,417	6,039
רכישת תיקי אשראי	**(315)**	(1,132)	(472)
תמורה ממכירת תיקי אשראי	**942**	1,606	-
השקעה בחברות כלולות	**(341)**	(327)	(282)
תמורה ממימוש השקעה בחברות כלולות	**-**	16	-
רכישת בניינים וציוד	**(970)**	(700)	(886)
תמורה ממימוש בניינים וציוד	**86**	63	140
מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה	**(27,147)**	(67,966)	(45,869)
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון			
פיקדונות מבנקים	**390**	(2,905)	5,010
פיקדונות מהציבור	**17,918**	690	83,084
פיקדונות מהממשלה	**(826)**	2,510	(9)
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**(7,598)**	10,451	3,420
הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**384**	6,568	8,123
פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**(5,873)**	(5,813)	(6,174)
דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק	**(2,431)**	(939)	(1,479)
דיבידנד לבעלי זכויות המיעוט	**(1)**	-	-
רכישת זכויות המיעוט בחברה בת	**-**	(16)	-
מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) מימון	**1,963**	10,546	91,975
גידול (קיטון) במזומנים	**(25,621)**	(57,288)	51,284
יתרת מזומנים לתחילת השנה	**132,735**	188,594	137,898
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים	**-**	1,429	(588)
יתרת מזומנים לסוף השנה	**107,114**	132,735	188,594
ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו ודיבידנדים שהתקבלו			
ריבית שהתקבלה	**26,253**	15,190	10,108
ריבית ששולמה	**(14,483)**	(4,001)	(1,708)
דיבידנדים שהתקבלו	**56**	43	33
מסים על הכנסה ששולמו	**(3,814)**	(2,293)	(1,608)
מסים על הכנסה שהתקבלו	**291**	261	4

(1) כולל פעילות שוטפת של רכישת ניכיון חייבים.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית

א. כללי

בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד מאוגד בישראל.
הבנק נוהג לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד בלבד וזאת באישור הפיקוח על הבנקים. בביאור 34 מוצגת תמצית הדוחות הכספיים של הבנק סולו, הכוללת מאזן, דוח רווח והפסד ודוח על תזרימי המזומנים.
הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על-ידי דירקטוריון הבנק ביום 6 במרץ 2024.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארצות-הברית - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאים שנסחרים בארצות-הברית נדרשים ליישם בהתאם להיררכיה שנקבעה ב-ASC 105-10 לקודיפיקציה (FAS 168), המוסד לתקינה חשבונאית בארצות-הברית ובהתאם להנחיות ועמדות של רשות ניירות-ערך האמריקאית ורשויות הפיקוח על הבנקים בארצות-הברית.
- הקבוצה - הבנק והחברות המאוחדות שלו.
- חברות מאוחדות/חברות בנות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.
- חברות כלולות - חברות אשר נמדדות על בסיס שיטת השווי המאזני.
- חברות מוחזקות - חברות מאוחדות וחברות כלולות בקבוצה.
- שלוחות בחו"ל - נציגויות, סניפים או חברות בנות של הבנק מחוץ לישראל.
- מדד - מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בישראל.
- יתרת חוב רשומה - מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב.
- שווי הוגן - המחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו. הוראות אילו מבוססות בעיקרן על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית.

2. מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק ועל כן מהווה מטבע הפעילות של הבנק. הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת.

3. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי ודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

1. דגשים פיקוחיים בקשר להוראות הדיווח לציבור לנוכח מלחמת חרבות ברזל

ביום 18 באוקטובר 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "מלחמת "חרבות ברזל" - דגשים פיקוחיים לגבי טיפול בחובות ודיווח לציבור". החוזר מתייחס לשינויים שבוצעו בחובות כחלק מהסדרי פירעון חדשים שמוענקים ללקוחות עקב המלחמה. בהתאם לחוזר מצב הפיגור של חובות יקבע לפי התנאים החוזיים של החוב כפי שהם עודכנו בהתאם להסדר הפירעון החדש, בין אם הוא סוכם ספציפית עם הלווה ובין אם הוא נקבע באופן גורף לכל הלווים באזור המושפע. כמו-כן, יש להפעיל שיקול דעת כדי לקבוע האם יש לסווג חובות שעברו הסדרי פירעון כאמור כחובות בעייתיים. ככלל, לא נדרש בשל הסדרי פירעון כאמור לסווג את החובות כחובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי.
בהקשר לאמור לעיל, הבנק מפעיל מתווה עבור לקוחותיו אשר כולל בין השאר אפשרות לדחיית תשלומים בהלוואות שניטלו על-ידי לקוחות שעונים לקריטריונים שהוגדרו על-ידי הפיקוח על הבנקים ואף הורחבו ביוזמת הבנק, ויתור על עמלות עו"ש, וכן ויתור על 3 תשלומי קרן וריבית בהלוואות לדיור ללקוחות שמיקום הנכסים הוא בעוטף עזה (בטווח של עד 7 ק"מ מהגבול).
ההטבות שניתנו ללקוחות נזקפו לרווח והפסד במקביל למימושן על-ידי הלקוחות, השפעת ההטבות חושבה כדלקמן:

- ויתור על תשלומי קרן וריבית - סכומי הויתור בגובה הסכומים שהיו אמורים להיות משולמים, הוכר במסגרת הוצאות מימון שאינן מריבית.
- דחיית תשלומי הלוואות ללא ריבית או העמדת הלוואות ללא ריבית או בריבית מופחתת - ההטבה חושבה בהתבסס על היוון תזרימי המזומנים ונוכתה מהכנסות הריבית.
- ויתור על עמלות - סכום הויתור נוכה מהכנסות מעמלות.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

2. הפסקת פרסום ריבית הליבור

החל מסוף שנת 2021, הופסק פרסום ריביות הליבור בארבעה מטבעות (אירו, ליש"ט, יין ופר"ש). ריביות הליבור על הדולר האמריקאי התפרסמו עד יוני 2023. ריביות אלו היוו בסיס לצורך חישוב שיעור הריבית החל על מוצרים פיננסיים במטבעות חוץ עיקריים או צמודים למטבעות אלו בריבית משתנה. במסגרת הכוונה לבסס עוגני ריבית חלופיים במטבעות הרלוונטיים, גובשו בעולם, על-ידי גופים כגון ISDA (International Swaps and Derivatives Association) וה-ARRC (Alternative Reference Rate Committee), חלופות לריביות אלו, שפה משפטית חדשה והצעות למנגנוני החלפה. השינוי משפיע על כל תעשיית הבנקאות בעולם ובארץ.

לפי המלצת הוועדות הבינלאומיות נקבעו בחודש מרץ 2021, בהתאם להחלטות ISDA, שיעורי תוספות הריבית לצורך המרת מכשירים פיננסיים שנסמכים על ריביות אלו.

הבנק נערך להחלפת בסיס הריבית במוצרים הפיננסים שהוא מציע ללקוחות והתאים את המערכות הטכנולוגיות לריביות ולמנגנונים החדשים. מיום 1 בינואר 2022 הוחלפו ריביות הבסיס על מוצרי העו"ש והחח"ד לריביות הבסיס החדשות, והבנק פעל להחלפת ההסכמים המשפטיים מול הלקוחות. בנוסף פעל הבנק להמרת כלל המוצרים (מאזניים וחוץ-מאזניים), כחלק מהשינוי בריביות הבסיס.

עד ליום 30 ביוני 2023 הוחלפו בסיסי הריבית למרבית מהמוצרים. במספר מוצרים מצומצם השינוי בוצע בעדכון הריבית הראשון שלאחר תאריך 30 ביוני 2023.

לאמור לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

ה. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1. מטבע-חוץ והצמדה

עסקות במטבע-חוץ

עסקות במטבע-חוץ מתורגמות לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע-חוץ במועד הדיווח, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום.

נכסים והתחייבויות לא-כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. פריטים לא-כספיים הנקובים במטבע-חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה. הפרשי שער הנובעים מתרגום עסקות במטבע-חוץ מוכרים ברווח והפסד.

בהקשר זה נציין כי, על-פי התקן האמריקאי המיושם בבנק, הפרשי שער בגין אגרות-חוב זמינות למכירה יסווגו לקרן ההון. יחד עם זאת, הפיקוח על הבנקים הנחה את הבנקים בישראל להמשיך לטפל בהפרשי שער בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי הטיפול בהתאם לתקינה הבינלאומית עד ליום 1 בינואר 2025, על פיה, אותם הפרשי שער מסווגים לדוח רווח והפסד.

מדד ושער חליפין

להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושערי החליפין היציגים של מטבעות עיקריים ושיעורי השינוי בהם:

	2023	2022	2021	השינוי ב-% בשנה 2023	השינוי ב-% בשנה 2022
		בנקודות			
מדד המחירים לצרכן					
המדד לחודש נובמבר ("ידוע")	**113.7**	110.1	104.5	**3.3%**	5.3%
		בש"ח			
שער החליפין ליום 31 בדצמבר					
שער החליפין של הדולר של ארצות-הברית (בש"ח ל-1 דולר)	**3.630**	3.519	3.110	**3.1%**	13.2%
שער החליפין של האירו (בש"ח ל-1 אירו)	**4.010**	3.753	3.520	**6.9%**	6.6%

	2023	2022	2021
ליום 31 בדצמבר			
שיעור ריבית בנק ישראל	**4.75%**	3.25%	0.10%

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

2. השקעות בחברות מוחזקות

א. דוחות כספיים מאוחדים וזכויות שאינן מקנות שליטה

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על-ידי הקבוצה. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה.

לפיכך, יתרות ועסקות הדדיות בין ישויות אלה ורווחים או הפסדים בין הישויות שטרם מומשו, בוטלו במלואם.

ב. איבוד שליטה בחברה בת

בעת אובדן שליטה, הבנק גורע את הנכסים וההתחייבויות של החברה הבת, זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה ורכיבים אחרים של הון המיוחסים לחברת הבת לרבות סכומים שהוכרו בעבר ברווח כולל אחר מצטבר.

ההפרש בין התמורה שהתקבלה ושוויה ההוגן של יתרת ההשקעה בחברת הבת לשעבר לבין היתרות שנגרעו מוכר ברווח והפסד.

ג. השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לבנק השפעה מהותית על המדיניות הפיננסית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית.

השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלות ההשקעה כולל עלויות עסקה. הדוחות הכספיים כוללים את חלקו של הבנק בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

השקעה בחברה כלולה נבחנת בכללותה לירידת-ערך כאשר אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהערך בספרים של ההשקעה אינו בר השבה. ירידת-ערך מוכרת כאשר ירידת הערך הינה בעלת אופי אחר מזמני.

3. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

ככלל, הכנסות והוצאות נכללות בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה.

הבנק מטפל בהכנסות ובהוצאות הבאות כפי שנקבע בהוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו:

א. החל ממועד סיווג חוב כלא צובר בגינו הכנסות ריבית (לרבות הפרשי הצמדה למדד). כמו-כן, במועד סיווג החוב כלא צובר הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כאמור. לעניין החזרה של חוב לא צובר למצב של חוב צובר, ראה סעיף ה(4) להלן.

ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות לא צוברים מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב לא צובר. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות ריבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות ריבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה עד להסרת הספק.

ב. עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, למעט בגין הלוואות לתקופה של עד שלושה חודשים, אינן מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הריבית האפקטיבית ומדווחות כחלק מהכנסות ריבית.

ג. עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה שהסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות. אחרת, יש לדחות את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. אם המחויבות פקעה מבלי שמומשה, העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות. לעניין זה, הבנק מניח כי הסבירות למימוש ההתחייבות אינה קלושה.

ד. במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, יש לבחון האם השינוי בתנאי ההלוואה הינו מהותי או לא. במקרים שהשינוי הינו מהותי (אינו מינורי), כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת, העמלות הנ"ל נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל. לעניין זה, הבנק מניח כי השינויים בתנאי החוב אינם מהותיים (הינם מינוריים).

ה. עמלות פירעון מוקדם מוכרות מידית במסגרת הכנסות ריבית.

ו. הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות-ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מסוימות כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרויקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.

ז. ניירות-ערך - ראה סעיף ה(5) להלן.

ח. מכשירים פיננסיים נגזרים - ראה סעיף ה(6) להלן.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

4. חובות לא צוברים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

זיהוי וסיווג חובות לא צוברים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות לצורך אבחנה בין חובות בסיווג בעייתי לרבות חובות לא צוברים לבין חובות תקינים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ-מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או לא צובר. חוב מסווג כחוב לא צובר כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי (expected) שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של החוב.
חובות (לרבות אגרות-חוב) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הריבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפירעונם. בנוסף, חשבונות חח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר ברציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה של 180 ימים.
לצורך סיווג וטיפול באשראי בעייתי הבנק מבחין בין:

אשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית מעל 1 מיליון ש"ח

קבלת החלטה בדבר סיווג החוב וההפרשה הנדרשת מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכושר הפירעון של הלווה, הערכת מקור ההחזר הראשוני של החוב, קיום ומצב הביטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'.
בכל מקרה, חוב מסחרי כאמור, מסווג כחוב לא צובר כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב גם מובטח היטב וגם נמצא בהליכי גבייה, או ככל שהחוב עבר הליך ארגון מחדש של חוב בעייתי.
החל ממועד הסיווג כחוב לא צובר, החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית (חוב כאמור ייקרא "חוב לא צובר").
למידע אודות כללי המחיקה החשבונאית בגין חובות אלה ראה סעיף מחיקה חשבונאית להלן.

אשראי לאנשים פרטיים, אשראי לדיור ואשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית מתחת 1 מיליון ש"ח

קבלת החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת על מצב הפיגור של החוב. לצורך כך, הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. אשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית מתחת ל-1 מיליון ש"ח וכן אשראי לאנשים פרטיים מסווגים כאשראי בהשגחה מיוחדת כאשר החוב בפיגור של מעל 60 יום ועד 89 יום, ובסיווג נחות כאשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר ללא הפסקת צבירת הכנסות הריבית. הלוואות לדיור מסווגות כחובות לא צוברים הכנסות ריבית כאשר הקרן או הריבית בגינן מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר.
למידע אודות כללי המחיקה החשבונאית בגין חובות אלה ראה סעיף מחיקה חשבונאית להלן.

חוב בעייתי בארגון מחדש

במטרה לשפר את ניהול האשראי וגבייתו, וכן במטרה למנוע מצבי כשל או תפיסת הנכסים המשועבדים, הבנק קבע ומיישם מדיניות לביצוע הסדרי חוב בעייתיים וביצוע שינוי תנאי חובות שלא זוהו כבעייתיים. שיטות לשינוי בתנאי החובות עשויות לכלול, בין היתר, דחיית מועדי תשלומים, הפחתת שיעורי ריבית או סכומי התשלומים התקופתיים, שינוי תנאי החוב במטרה להתאימם למבנה המימון של הלווה, בחינה מחודשת של אמות המידה הפיננסיות המוטלות על הלווה ועוד.
לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על-ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם החייב מצוי בקשיים פיננסיים והאם במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב. לצורך קביעה זאת, הבנק בוחן את יכולת הגביה מהלקוח וכן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר.
הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.
ככלל חובות שתנאיהם שונו בארגון מחדש של חוב בעייתי, יסווגו כחוב לא צובר במועד השינוי. לעניין החזרה של חוב לא צובר למצב של חוב צובר ראה להלן.

ארגון מחדש עוקב

בנסיבות מסוימות, כאשר נערך לחוב ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש, התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

1. החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב.
2. בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב (לרבות לא העניק ויתור על קרן על בסיס מצטבר ממועד מתן ההלוואה המקורי).

אם בתקופות עוקבות חוב כאמור נבחן פרטנית ונמצא שיש להכיר בגינו בירידת-ערך או שבוצע לו ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מחזיר לחוב סיווג לא צובר ומטפל בו כבארגון מחדש של חוב בעייתי.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

נכסים שנתפסו (Foreclosed Assets)

במקרה בו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי בו הבנק קיבל נכסים כפירעון מלא או חלקי של חוב, למשל זכויות בהון, חייבים מצד שלישי או נכסים אחרים שימכרו לאחר מכן, יוכרו נכסים אלה לפי שווים ההוגן של הנכסים במועד התפיסה. אם הנכסים שנתקבלו מהווים פירעון מלא של החוב ובמועד התפיסה עולה יתרת החוב הרשומה על השווי ההוגן של הנכסים, מכיר הבנק בהפרשה להפסדי אשראי.

החזרה של חוב לא צובר למצב של חוב צובר

ככלל, חוב לא צובר חוזר להיות מסווג כחוב צובר בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

- אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועד פירעונם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).
- כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה.

כמו-כן, לגבי חוב אשר עבר פורמלית ארגון מחדש של חוב בעייתי, שסווג כחוב שאינו צובר במועד שינוי התנאים, הבנק רשאי להחזיר את החוב למצב צובר, וזאת בתנאי שבוצע ניתוח אשראי עדכני ומתועד היטב, התומך בחזרה למצב צובר בהתבסס על המצב הכספי של החייב וסיכויי ההחזר בהתאם לתנאים המעודכנים. ההערכה צריכה להיות מבוססת על ביצועי הפירעון הרציפים ההיסטוריים של החייב בתשלומי מזומן ושווה מזומן למשך תקופה סבירה הנמשכת לפחות שישה חודשים, כאשר הבנק רשאי להביא בחשבון תשלומים שבוצעו במשך תקופה סבירה לפני הארגון מחדש אם התשלומים עקביים לתנאים המעודכנים. אחרת, חוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי חייב להמשיך להיות מסווג כחוב לא צובר.

החל מיום 1 בינואר 2022 הוראות אלה לעניין טיפול בחוב בעייתי בארגון מחדש חלות על הלוואות לדיור.

בהתאם להנחיות שנקבעו במסגרת שאלות ותשובות ליישום הכללים החדשים בנושא הפסדי אשראי צפויים, הבנק בחר לא ליישם הכללים החדשים לעניין זיהוי ארגונים מחדש של חובות בעייתיים, ולא למדוד את ההפרשה להפסדי אשראי בשיטה הנדרשת לפי כללים אלה לגבי חובות בארגון מחדש של חוב בעייתי, בגין שינויים בתנאים שבוצעו בהלוואות לדיור לפני יום 1 בינואר 2022.

הפרשה להפסדי אשראי - מדידה

כחלק מיישום התקן, הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים לאגרות-חוב המוחזקות לפדיון ותיק אגרות-החוב הזמינות למכירה וחשיפות אשראי חוץ-מאזניות מסוימות.

אומדן ההפרשה להפסדי אשראי צפויים מחושב על פני התקופה החוזית של הנכס הפיננסי תוך הבאה בחשבון אומדן של פירעונות מוקדמים. התקופה החוזית בגין הארכות, חידושים ושינויים צפויים אינם מובאים בחשבון, אלא אם מתקיים אחד או יותר מהבאים: (א) במועד הדיווח קיימת לבנק ציפייה סבירה (reasonable expectation) שיבוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי עם הלווה; או (ב) אופציות הארכה או החידוש נכללות בחוזה המקורי או בחוזה המעודכן במועד הדיווח, והן אינן ניתנות לביטול ללא תנאי על-ידי הבנק.

בעת חישוב אומדן הפסדי האשראי הצפויים, הבנק מביא בחשבון את ההשפעות של אירועי העבר, תנאים נוכחיים, ותחזיות סבירות וניתנות לביסוס על יכולת הגבייה של הנכסים הפיננסיים.

ככלל, חישוב ההפרשה להפסדי האשראי הצפויים מוערך על בסיס קבוצתי כאשר הנכסים הינם בעלי מאפייני סיכון דומים. מאפיינים אלה כוללים ברמת הלקוח והעסקה, בין היתר: (1) דירוגי אשראי, פנימיים או חיצוניים; (2) היקף וסוגי הביטחונות המוקצים לעסקה; (3) משך חיי האשראי; (4) סוג הנכס הפיננסי. עבור אשראי לדיור מובא בחשבון גם משך הזמן ממועד הקמת העסקה.

לכל קבוצה של נכסים פיננסיים בעלי מאפייני סיכון דומים, הבנק מחשב את ההפרשה להפסדי אשראי צפויים בהתאם לשיטה מתקדמת המבוססת על אומדן כלכלי של תוחלת ההפסד הצפויה לאורך חיי האשראי (Life Time Expected Loss). ההפסד החזוי בכל נקודת זמן עתידית עד למועד הפירעון החוזי של ההלוואה מתקבל באמצעות הכפלת רכיבי הסיכון המתייחסים לנקודת זמן עתידית זו: ההסתברות לכשל (Probability Of Default), להלן "PD" ההפסד בהינתן כשל (Loss Given Default), להלן "LGD" ויתרת האשראי, המביאה בחשבון פירעונות וניצולים עתידיים של מסגרות חוץ-מאזניות (Exposure At Default) להלן"EAD". חישוב ההפסד הצפוי נערך ברמת החוב, עבור כל חודש מתאריך החתך ועד למועד הפירעון החוזי של החוב. ההפסד המצטבר לאורך כל חיי החוב, הינו יתרת ההפרשה בגינו. להערכת הבנק גישה זו צפויה להביא לידי האומדן הטוב ביותר של ההפרשות להפסדי אשראי.

על מנת להעריך את האומדן להפסדי אשראי צפויים לאורך התקופה החוזית של הנכסים, הבנק מתבסס על מידע היסטורי תוך בחינת הצורך להתאים את המידע ההיסטורי כדי לשקף את המידה שבה התנאים הקיימים והתחזיות הסבירות וניתנות לביסוס יהיו שונים מן התנאים אשר שררו בתקופה שבמהלכה הוערך המידע ההיסטורי.

לצורך קביעה זו, הבנק מביא בחשבון משתנים מאקרו כלכליים על בסיס תחזיות לכל אורך החיים של הנכס הפיננסי בשלושה תרחישים: בסיס, אופטימי ופסימי, המתורגמות לעדכון בערכי ה-PD החזוי, עבור כל תקופה עתידית עד לתום חיי האשראי. עדכונים בערך הביטחונות, המהווים רכיב עיקרי באומדן LGD, נערכים באמצעות הצמדה של סוגי נכסי ביטחונות עיקריים למדד מייצג או ירידת-ערך טבעית לאורך חיי האשראי.

כמו-כן, במסגרת רכיב ההתאמה האיכותנית מובאים בחשבון מאפיינים נוספים של הנכסים הפיננסיים שלא הובאו בחשבון בחישוב תוחלת ההפסד, לרבות גורמים איכותניים רלוונטיים לקביעת יכולת הגבייה הצפויה, כגון: מאפיינים פוליטיים וסביבתיים, צמיחה מהירה באשראי, מדיניות ונהלי מתן האשראי של הבנק, לרבות שינויים באסטרטגיית מתן האשראי, תהליכי חיתום ועוד.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

אומדן ההפרשה להפסדי אשראי כולל גם רכיב גבייה חזויה (Expected Recoveries) המבוסס על מידע היסטורי בקשר לעיתוי ושיעור גביית החובות הצפויים לאחר מחיקת החוב לפי משך הזמן ממועד המחיקה ומאפיינים רלוונטיים נוספים. עבור עסקות בתיק המסחרי מתבצע תהליך איכותני בו נערכת בחינה ברמת לקוח של צפי הגבייה.
בנושאים בהם שוררת אי ודאות הנובעת מצורך בשיפור תהליכי החישוב והאומדנים, נוספו מקדמי שמרנות ברמת רכיבי הסיכון: PD, LGD או EAD. נושאים אלו נבחנים באופן תקופתי, ורמת השמרנות מתעדכנת בהתאם לשיפורים המוטמעים בתהליך האומדן.
בנוסף לכך, הבנק קבע קריטריונים וגורמים שנלקחים בחשבון על מנת לקבוע כי עבור חשיפות מסוימות לממשלות, הפסדי האשראי הצפויים הינם אפסיים.

הפרשה להפסדי אשראי - אגרות-חוב זמינות למכירה

הבנק אומד את הפסדי האשראי הצפויים בגין אגרות-חוב זמינות למכירה בכל מועד דיווח כאשר השווי ההוגן נמוך מהעלות המופחתת. בכל מועד בו השווי הוגן נמוך מהעלות המופחתת, הבנק בוחן האם הירידה בשווי הוגן נובעת מהפסדי אשראי או גורמים אחרים. ירידת-ערך שנובעת מהפסדי אשראי, נרשמת במסגרת ההפרשה להפסדי אשראי ואילו ירידת-ערך שלא נרשמה באמצעות הפרשה להפסדי אשראי, נרשמת דרך רווח כולל אחר, נטו ממס.
הבנק מחשב את ההפרשה להפסדי אשראי צפויים עבור אגרות-חוב זמינות למכירה באופן פרטני לפי שיטת תזרים מזומנים מהוון. ההפרשה כאמור נקבעת כנגד רישום של הוצאה בגין הפסד אשראי, כדי לשקף את רכיב הפסד האשראי של הירידה בשווי ההוגן אל מתחת לעלות המופחתת. ההפרשה להפסדי אשראי בגין אגרת-חוב זמינה למכירה מוגבלת כך שסכומה לא יעלה על סכום ההפרש שבין העלות המופחתת לבין השווי ההוגן הנמוך ממנה, הנקרא רצפת השווי ההוגן. אם השווי ההוגן של נייר הערך עולה עם הזמן, כל הפרשה להפסדי אשראי שלא נמחקה חשבונאית מתבטלת באמצעות הקטנת הוצאה בגין הפסדי אשראי.

הפרשה להפסדי אשראי - אשראי המוערך על בסיס פרטני

בהתאם להנחיות שנקבעו בתקן, כאשר הבנק זיהה כי אין לנכס פיננסי מאפייני סיכון משותפים שדומים למאפייני הסיכון של נכסים פיננסיים אחרים, הבנק מעריך את ההפרשה להפסדי אשראי עבור נכסים אלו על בסיס פרטני. נכסים פיננסיים אלו כוללים בעיקר אשראי מסחרי לא צובר שיתרתו החוזית מעל 1 מיליון ש"ח. במקרים אלו ההפרשה מחושבת על בסיס פרטני, תוך שימוש בשיטת היוון תזרימי מזומנים ו/או על בסיס שווי הביטחון עבור הלוואות שגבייתן מותנה בביטחון. האמור אינו מתייחס לארגונים מחדש של חובות בעייתיים קמעונאים קטנים, בעלי מאפייני סיכון דומים, אשר ההפרשה בגינם מחושבת על בסיס קבוצתי.

מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי חוב שגבייתו מותנית בביטחון הבנק מבצע באופן מיידי מחיקה חשבונאית כנגד יתרת ההפרשה להפסדי אשראי של החלק של היתרה הרשומה של החוב העודף על השווי ההוגן של הביטחון.
לגבי אשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית נמוכה מ-1 מיליון ש"ח ואשראי לאנשים פרטיים, שאינו לדיור, הבנק מבצע מחיקה חשבונאית כאשר הם הופכים לחובות בפיגור של 150 ימים או יותר. לעניין זה יצוין כי אם החוב מובטח על-ידי ביטחון שאינו דירת מגורים, ותפיסת הביטחון החלה והינה מובטחת, הבנק מוחק חשבונאית רק את החלק של יתרת החוב הרשומה העודף על שווי הביטחון (בניכוי עלויות מכירה).
לגבי הלוואות לדיור בביטחון נכס למגורים, הבנק מבצע הערכה עדכנית של שווי הביטחון לא יאוחר מהמועד שבו החוב הופך לחוב בפיגור של 180 יום או יותר ומבצע מחיקה חשבונאית לחלק של יתרת החוב הרשומה העודף על השווי העדכני של הביטחון (בניכוי עלויות מכירה).
יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.
יתרת חוב רשומה בספרים מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב.

5. ניירות-ערך

א. השקעות באגרות-חוב מסווגות בעת הרכישה לאחד משלושה תיקים: אגרות-חוב מוחזקות לפדיון, אגרות-חוב זמינות למכירה וניירות-ערך למסחר. בנוסף, בעת הרכישה, השקעות במניות מסווגות לאחד משני תיקים - למסחר ושאינן למסחר.

- **אגרות-חוב מוחזקות לפדיון -** אגרות-חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון.

אגרות-חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי העלות בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון.

- **אגרות-חוב זמינות למכירה -** אגרות-חוב אשר לא סווגו כאגרות-חוב מוחזקות לפדיון או כניירות-ערך למסחר. אגרות-החוב נכללות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח, רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן מדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר. רווחים או הפסדים שמומשו, מוצגים בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות שאינה ממסחר.
- **ניירות-ערך למסחר -** ניירות-ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה וניירות-ערך אשר הבנק בחר למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח והפסד לפי חלופת השווי ההוגן. ניירות-ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד לסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות למסחר.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

- **מניות שאינן למסחר:**
  - מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - נמדדות לפי שוויין ההוגן ליום הדיווח, רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.
  - מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - נמדדות לפי עלות בניכוי ירידת-ערך, אם קיימת, בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשינויים במחירים נצפים כאמור, נזקפים לדוח רווח והפסד.

ב. הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת-ערך נזקפים לדוח רווח והפסד.

ג. עלות ניירות-ערך שמומשו מחושבת על בסיס ממוצע.

ד. לעניין טיפול בירידות ערך - ראה סעיף (ה)8 להלן.

ה. ייעוד לשווי הוגן - הוראות הפיקוח על הבנקים מאפשרות לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, למדוד מכשירים פיננסיים בשווי הוגן כך שרווחים והפסדים שטרם מומשו בגין השינויים בשווי ההוגן של הפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן, מדווחים בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. כמו-כן, עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן מוכרות ברווח והפסד במועד התהוותן. בחירת יישום חלופת השווי ההוגן הינה לגבי כל מכשיר בנפרד ואינה ניתנת לביטול.

6. מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

א. הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכוני מטבע-חוץ וסיכוני ריבית, וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור.

ב. במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור, וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.

ג. גידור שווי הוגן

שינויים בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי נגזר שיועד לגידור שווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן, בהתייחס לסיכונים שגודרו, והשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. מלוא השינויים בשווים ההוגן של נגזרים שמיועדים וכשירים לגידור שווי הוגן, מסווגים במסגרת סעיף הכנסות/הוצאות ריבית, בעקביות לסיווג של ההכנסות/ההוצאות בגין הפריט המגודר.

אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור.

ד. גידור כלכלי

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ניהול ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.

ה. נגזרים שאינם משמשים לגידור

שינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור נזקפים מיידית לרווח והפסד.

ו. נגזרים משובצים

מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחוזה המארח ומטופלים בנפרד אם: (א) אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החוזה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ, לרבות סיכוני אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים; (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר; ו-(ג) המכשיר המשולב אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

7. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

בהתאם ל-ASC-820-10 (FAS 157) שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. התקן מחייב, לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של הבנק. ASC 820-10 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.
- נתוני רמה 2: נתונים נצפים עבור הנכס או התחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הנתונים המשמשים למדידת שווי הוגן מסווגים לרמות שונות במדרג השווי ההוגן, הבנק מסווג את מדידת השווי ההוגן בכללותה לרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהוא משמעותי למדידה בכללותה.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ניירות-ערך
השווי ההוגן של ניירות-ערך למסחר, אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים
מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה).

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע
ASC 820 (FAS 157) דורש מהבנק לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד. הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באופן המפורט להלן:

- כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות נזילים מספקים המבטיחים ספציפית ברמת ודאות משפטית גבוהה את המכשיר הנגזר, הבנק מתחשב באותם ביטחונות לצורך קביעת סיכון האשראי.
- כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי הינה מהותית - הבנק מבצע הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הבנק גוזר את האינדיקציות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל).

החישוב מבוצע בהתבסס על מודל פנימי המניח תרחישים שונים לשווי העסקות. להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 32 להלן, בנושא יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

8. ירידת-ערך - נכסים פיננסיים

א. הבנק מכיר בירידת-ערך של אגרות-חוב זמינות למכירה כאשר בכוונת הבנק למכור אותן או כאשר צפוי שהבנק ידרש למכור אותן לפני השבת ערכן. במקרה זה תופחת העלות המופחתת לשווי ההוגן. כמו-כן, ראה סעיף ה(4) לעיל בקשר להפרשה להפסדי אשראי בגין אגרות-חוב זמינות למכירה ומוחזקות לפדיון.

ב. מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין:
הבנק מבצע בכל תקופת דיווח הערכה איכותית המביאה בחשבון אינדיקטורים לירידת-ערך על מנת להעריך האם חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין. אם לפי הערכה זו חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות, הבנק מעריך את השווי ההוגן של ההשקעה במניות לצורך קביעת סכום ההפסד מירידת-ערך.

9. קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים
הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו כאשר מתקיימים התנאים המצטברים הבאים:

- קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים.
- קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית.
- גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה.

הבנק מקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק לא מקזז בין נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד התחייבויות בגין מכשירים נגזרים. אי לכך בדוחות הכספיים ממשיך הבנק להציג חשיפות בגין עסקות בסכום ברוטו.

10. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות
העברה של נכסים פיננסיים
העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל יכול לשעבד או להחליף את הנכסים שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, אינו משמר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים המועברים האלה.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכות משתתפת. זכות משתתפת מקיימת את הקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאליות ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על-ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.
במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסים המועברים או הזכות המשתתפת נגרעים מהמאזן של הבנק. הפער בין השווי ההוגן של התקבולים נטו שהתקבלו לבין הערך בספרים של הנכסים הפיננסיים שנמכרו מוכר בדוח רווח והפסד. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

עסקות השאלה או שאילת ניירות-ערך

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקות השאלה או שאילה של ניירות-ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, או כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם. כאשר הבנק משאיל ניירות-ערך הוא גורע את ניירות הערך שהושאלו ומכיר באשראי בגובה שווי שוק של ניירות הערך שהועברו. בתקופות עוקבות, האשראי מוכר באותו אופן בו נמדד נייר הערך לפני שהושאל. בתום ההשאלה נגרע האשראי והתאגיד הבנקאי מכיר מחדש בנייר הערך. כאשר התאגיד הבנקאי שואל ניירות-ערך בשאילה לא מובטחת, התאגיד הבנקאי מכיר בנייר ערך וכנגדו בפיקדון לפי השווי של אותו נייר ערך שהתקבל בעסקת ההשאלה. נייר הערך שהתאגיד הבנקאי שאל מסווג כנייר ערך בתיק למסחר עד למועד בו נייר הערך נמכר בחסר או מושאל בשאילה לא מובטחת.

גריעת התחייבות

הבנק גורע התחייבויות רק כאשר ההתחייבות מסולקת. סילוק של התחייבות יכול להיעשות באמצעות תשלום למלווה או באמצעות שחרור משפטי מהמחויבות.

11. רכוש קבוע

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת-ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס.
עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו-כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהוונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי.
רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע מוכר נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על-ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת-ערך.
היוון עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי מתחיל רק כאשר השלב הראשוני בפרויקט הושלם, וכן ההנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן את הפרויקט וצפוי כי הפיתוח יושלם ויתהוו הטבות כלכליות עתידיות מהתוכנה.
עלויות תקורה שלא ניתן ליחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט מוכרות כהוצאה עם התהוותן. בנוסף, הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה לפיהן נקבע סף מהותיות להיוון. עוד נקבע כי בגין תוצרים, אשר סך העלויות שניתן להוון בגינם אינו נמוך מסף המהותיות, נקבע מקדם היוון נמוך מ-1, כדי להביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות ולסטיות מקובלות במסגרת פרויקטי פיתוח תוכנה. דרג העובדים שעלויותיהם מהוונות לנכסים הוגבל לדרגת מנהל פרויקט התוכנה ורישום עלויות בגין פיתוח תוכנה של כלל עובדי הפיתוח המותרים להיוון, נעשה בדרך של דיווח שעות פרטני.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרת כחלק מהערך בספרים של רכוש קבוע אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בהן יזרמו אל הקבוצה ואם עלותן ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של חלק מפריט רכוש קבוע שהוחלף נגרע. עלויות שדרוגים ושיפורים של תוכנה לשימוש עצמי מהוונים רק אם צפוי שההוצאות שהתהוו יובילו לפונקציונליות נוספת. עלויות תחזוקה שוטפות ועלויות אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

פחת והפחתות
פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות בבעלות הבנק אינן מופחתות. שיפורים במושכר מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי החל מהמועד שבו התוכנות זמינות לשימוש. תוכנות בתהליך פיתוח אינן מופחתות באופן שיטתי כל עוד הן אינן זמינות לשימוש. לפיכך, מתבצעת בחינה לירידת-ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הן הופכות להיות זמינות לשימוש.
שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

12. ירידת-ערך נכסים שאינם פיננסיים
הבנק בוחן נכסים לא שוטפים לצורך ירידת-ערך כאשר מתרחשים אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהערך בספרים של הנכס עשוי שלא להיות בר השבה. הפסדים מירידת-ערך יוכרו רק במידה וערך הנכס בספרים עולה על שוויו ההוגן.
הערך בספרים אינו בר השבה אם הוא עולה על סך תזרימי המזומנים הלא מהוונים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס ומימושו.
ההפסד שיוכר הוא בגובה ההפרש בין הערך בספרים לשוויו ההוגן של הנכס. הפסד זה אינו מבוטל בתקופות עוקבות.

ירידת-ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב
בחינת קיום ירידת-ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב מוכרת ונמדדת בעת התרחשות אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שייתכן והערך בספרים של הנכס לא יושב. דוגמאות לאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על ירידת-ערך:
א. לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
ב. חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
ג. בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
ד. העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
ה. צפוי שפיתוח התוכנה לא יושלם ולא ייעשה בו שימוש.

13. חכירות
חוזים המקנים לבנק שליטה בשימוש בנכס במסגרת חכירה במשך תקופת זמן עבור תמורה, מטופלים כחכירות. עיקר עסקות החכירה בבנק, הינן עסקות בהן הבנק חוכר בחכירה תפעולית. בעת ההכרה לראשונה מוכרת התחייבות בסכום השווה לערך הנוכחי של דמי החכירה העתידיים במהלך תקופת החכירה (תשלומים אלו אינם כוללים תשלומי חכירה משתנים), ובמקביל מוכר נכס זכות שימוש בגובה ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו ובניכוי תמריצי חכירה, ובתוספת עלויות ישירות שהתהוו בחכירה.
תקופת החכירה נקבעת כתקופה שבה החכירה אינה ניתנת לביטול, יחד עם תקופות המכוסות על-ידי אופציה להאריך או לבטל את החכירה אם ודאי באופן סביר שהחוכר יממש או לא יממש את האופציה, בהתאמה.
הבנק בחר ליישם את ההקלה הפרקטית לפיה חכירות לטווח קצר של עד שנה מטופלות באופן בו דמי החכירה נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה, ללא הכרה בנכס זכות שימוש ו/או התחייבות בגין חכירה במאזן.

מדידה עוקבת
לאחר ההכרה לראשונה, התחייבות בגין חכירה (תפעולית) נמדדת בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית. בכל מועד דיווח עוקב, נכס זכות השימוש מוכר בגובה העלות המופחתת של ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו ובניכוי יתרת תמריצי החכירה, בתוספת עלויות ישירות שטרם הופחתו ובניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו בגין הנכס זכות שימוש. כמו-כן, הבנק בוחן נכס זכות שימוש לצורך ירידת-ערך בהתאם להוראות בדבר ירידת-ערך בגין רכוש קבוע.

תשלומי חכירה תפעולית
תשלומי החכירה, למעט דמי חכירה משתנים, נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך-כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תשלומי חכירה משתנים התלויים במדד או בשינויים במטבע-חוץ מוכרים ברווח והפסד בתקופת השינוי.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

14. זכויות עובדים

הבנק מחויב מתוקף דין, הסכם ונוהג בתשלומי הטבות פרישה לעובדים, אשר כוללים תשלומים לפי תכניות להטבה מוגדרת בגין פנסיה (כגון, תשלומי פנסיה, פיצויי פיטורין ופרישה), תשלומים לפי תכניות אחרות לאחר פרישה ולאחר סיום העסקה (כגון, שי לחג ותשלומי רווחה בריאות ואחרים המשולמים לפנסיונרים או בגינם) ותשלומים לפי תכניות להפקדה מוגדרת (כגון, תשלומים לקופות תגמולים או לקרן פנסיה בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963). כמו-כן, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצת עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, נדרש להביא בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם.

התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים לעובדי הבנק בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתכנית להפקדה מוגדרת. התאגיד הבנקאי מכיר בעלות הפנסיה נטו לתקופה בהתאם להפקדה הנדרשת לאותה תקופה.

התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים, פנסיה והטבות אחרות, שאינן בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, הטבות אחרות לזמן ארוך והטבות אחרות לאחר סיום העסקה ולאחר פרישה, מטופלות כתכניות להטבה מוגדרת ומחושבות על בסיס אקטוארי ובהתחשב בהסתברויות על בסיס ניסיון העבר.

שיעור ההיוון להטבות לעובדים מחושב על בסיס תשואת אגרות-החוב הממשלתיות בישראל צמודות למדד בתוספת מרווח ממוצע על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה, הנקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית.

בגין ההטבות האמורות נזקפת לרווח והפסד עלות שירות, עלות ריבית, תשואה על נכסי תכנית, הפחתה של רווח או הפסד אקטוארי נטו, הפחתה של עלות או זיכוי בגין שירות קודם והפחתה של רווח או הפסד אקטוארי אשר נכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.

רווח או הפסד אקטוארי, הינו שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית. רווחים והפסדים אקטואריים נכללים במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ומופחתים בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התכנית.

עלות או זיכוי בגין שירות קודם מופחת כרכיב של עלות הפנסיה נטו לתקופה בקו ישר, על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התכנית.

הטבות עובד לטווח קצר (כדוגמת: שכר עבודה, חופשה ומענקים) נמדדות על בסיס לא מהוון וההוצאה נזקפת בעת שניתן השירות המתייחס.

15. תשלום מבוסס מניות

עסקות תשלום מבוסס מניות כוללות קבלת שירותים מהעובדים בתמורה להנפקת מניות הבנק, אופציות למניות או מכשירים הוניים אחרים. שווי ההטבה נמדד במועד ההענקה בהתייחס לשווי ההוגן של המכשירים ההוניים המוענקים. שווי ההטבה מוכר ברווח והפסד כהוצאות שכר כנגד גידול מקביל בהון.

16. רכישת מניות הבנק על-ידי הבנק

בעת רכישת מניות הבנק על-ידי הבנק, סכום התמורה ששולם, הכולל עלויות ישירות, מנוכה מההון. כאשר המניות נמכרות או מונפקות מחדש, סכום התמורה שהתקבלה מוכר כגידול בהון והעודף או הגרעון שנובעים מהעסקה נזקף ליתרת הפרמיה.

17. התחייבויות תלויות

קבוצת הבנק הינה צד להליכים משפטיים שונים במסגרת עיסוקה במגוון סוגים של שירותים פיננסיים ובהם תביעות של לקוחות ובקשות צדדים שונים לאישור תביעות כתובענות ייצוגיות. הקבוצה מיישמת את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא התחייבויות תלויות המבוססות על הוראות תקן חשבונאות ASC 450. הליכים אלה נבחנים באופן פרטני בסיוע יועצים משפטיים הנדרשים להעריך את הסיכון להתממשות חשיפה.

מצב בו הסיכון צפוי (Probable) הינו כאשר קיימת הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון של מעל ל-70%. בגין תלויה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

מצב בו הסיכון אפשרי (Reasonably Possible) הינו כאשר קיימת הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון של בין 20% ל-70%. ככלל, בגין תלויה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

מצב בו הסיכון קלוש (Remote) הינו כאשר קיימת הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון של מתחת ל-20%. ככלל, בגין תלויה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללת הפרשה בדוחות הכספיים.

לקבוצת הבנק עשויה להיות קיימת חשיפה גם לאיומים בתביעות שטרם הוגשו. בהערכת הסיכון ביחס לחשיפות אלה נסמכת קבוצת הבנק על הערכות של ההנהלה והגורמים המטפלים בחשיפה, תוך הבאה בחשבון של מהותיות וקונקרטיות האיום, וסיכוי להצלחתה של תביעה (אם תוגש) ותוצאותיה האפשריות.

הפרשה להתחייבויות תלויות נרשמת בהתקיים שני התנאים להלן: (א) צפוי כי ירד ערכו של נכס (או התחייבות) במועד הדיווח; (ב) סכום ההפסד ניתן לאמידה באופן סביר. במידה ועל פי הערכת הבנק בהתבסס על חוות דעתם של יועציו המשפטיים לא ניתן לאמוד סכום של הפסד באופן מהימן, נערך טווח של תרחישים לחשיפה ואם סכום כלשהו בטווח מהווה לאותו המועד אומדן טוב מן האחרים על אותו טווח, הסכום האמור ייצבר כהפרשה. במידה ולא קיים סכום בטווח המהווה אומדן טוב יותר מסכום כלשהו אחר, נדרש לרשום כהפרשה את הסכום המינימלי בטווח.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

לגבי תביעות שלגביהן קיימת קביעה של הפיקוח על הבנקים כי הבנק נדרש להשיב כספים, אלה מסווגות כ"צפוי" ונערכת בגין כל תביעה הפרשה בגובה הסכום שהבנק נדרש להשיב.
לא תבוצע הפרשה במקרים נדירים בהם לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על ייעוץ משפטי, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה או בגין בקשה לאישור תביעה כייצוגית, וזאת גם לאחר שפורסמו ארבעה דוחות כספיים על-ידי הבנק מאז שהומצאה לבנק תובענה כאמור.
ההכרה בהכנסה בגין נכס תלוי, מתבצעת במועד בו ההכנסה מומשה (realized) או ברת מימוש (realizable). לצורך קביעה זו הבנק מביא בחשבון את מכלול העובדות והנסיבות, לרבות חוות דעת משפטיות ככל שרלוונטי.
ביאור 25.ד. כולל, ככלל, גילוי על כל תביעה שסכומה מעל 0.5% מהון הבנק.
בנוסף, ניתן גילוי על סכום החשיפה הנוספת בגין תביעות אשר הסתברות התממשותם אינה קלושה.
בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים, הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין התחייבויות תלויות.

18. הוצאות מסים על ההכנסה

הדוחות הכספיים של הבנק כוללים מסים שוטפים ומסים נדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מעסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון או ברווח כולל אחר. במקרים אלו הוצאת המסים על הכנסה נזקפת להון או לרווח כולל אחר לפי הרלוונטי. ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס שכר המוטל מתוקף חוק מע"מ במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורת והוצאות נלוות".

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוק שנחקק לתאריך המאזן, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

מסים נדחים

הבנק מכיר במסים נדחים בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים, החייבים במס. החל מיום 1 בינואר 2017, מכיר הבנק בהתחייבות מסים נדחים, בגין הפרשים זמניים החייבים במס שנצברו בחברות בנות מקומיות החל ממועד זה. בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים בגין הפרשים זמניים החייבים במס שנצברו בחברות בנות מקומיות עד ליום 31 בדצמבר 2016 לא נכללה התחייבות בגין מסים נדחים, הפרשים זמניים אלו עשויים להתחייב במס רק בעת אירוע מימוש או חלוקת דיבידנד. במידה שהבנק היה נדרש ליישם את הוראות התקן מאז ומעולם ולהכיר בהתחייבות מסים נדחים בגין הרווחים הלא מחולקים הנ"ל, סכום ההתחייבות הנוספת ביחס להפרשים זמניים כאמור שהיו נובעים מחלוקת דיבידנד בגין חברות בנות מקומיות, נאמד בסך של כ-0.5 מיליארד ש"ח.
הבנק מכיר בנכסי מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים הניתנים לניכוי והפסדים מועברים. הבנק מבצע הפרשה (Valuation Allowance) כנגד נכס מס נדחה אם, יותר סביר מאשר לא כי חלק או כל נכס המס הנדחה לא ימומש.
המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו לתאריך המאזן.
יצירה של נכסי מסים נדחים נטו לא תעלה על המסים השוטפים בתקופת החשבון, אלא במקרים מיוחדים בהם צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

קיזוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הבנק מקזז נכסי והתחייבות מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על-ידי אותה רשות מס בגין אותה חברה נישומה, או בחברות שונות בקבוצה, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים מיושבים בו זמנית.

פוזיציות מס לא ודאיות

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על-ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

19. רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על-ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.
הרווח המדולל למניה נקבע על-ידי התאמת הרווח או ההפסד (כגון התאמות בגין השפעה לאחר מס של דיבידנדים, עלויות מימון כלשהן ושינויים אחרים) המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין מניות באוצר ובגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות, הכוללות, מכשירים הוניים שהוענקו לעובדים.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

במיליוני ש"ח

ו. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של הפיקוח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

חוזר בנושא שינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים

ביום 19 באוקטובר 2023 פורסם חוזר לעדכון הוראות הדיווח לציבור לפיו בנקים נדרשים ליישם את הנחיות ASU 2022-02 שמשנה את הטיפול החשבונאי בחובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי. במסגרת החוזר המונח "חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי" שונה ל"שינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים". בהתאם לחוזר נדרש לתת גילוי לשינוי בתנאי חוב, הכולל ויתור על קרן, הפחתת שיעור ריבית, או הארכת תקופה שאינה גורמת לדחייה זניחה בתשלומים של כל לווה בקשיים פיננסיים. בנוסף, בוטלה הדרישה לחשב הפרשה להפסדי אשראי בשיטת היוון תזרימי מזומנים עבור חוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי. כמו-כן, נוספה דרישת גילוי של מחיקות ברוטו לפי שנת העמדת האשראי.

נדרש ליישם את הכללים החדשים החל מיום 1 בינואר 2024. בעת היישום לראשונה יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית.

הבנק נערך ליישום הדרישות בהתאם לחוזר. להערכת הבנק, לחוזר לא צפויה השפעה מהותית למעט עדכון דרישות גילוי כאמור לעיל.

ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית

	2023	2022	2021
א. הכנסות ריבית*			
מאשראי לציבור**	**24,709**	16,202	11,050
מאשראי לממשלות	**153**	91	45
מפיקדונות בבנקים	**682**	245	61
מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים	**2,790**	1,319	132
מניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**82**	16	-
מאגרות-חוב	**4,554**	1,347	396
מנכסים אחרים	**1**	-	-
סך-כל הכנסות ריבית	**32,971**	19,220	11,684
ב. הוצאות ריבית*			
על פיקדונות הציבור	**(14,748)**	(4,025)	(983)
על פיקדונות הממשלה	**(150)**	(23)	(4)
על פיקדונות מבנקים	**(218)**	(22)	(10)
על ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**(761)**	(187)	(4)
על אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים	**(980)**	(1,483)	(908)
על התחייבויות אחרות	**(29)**	(13)	(8)
סך-כל הוצאות ריבית	**(16,886)**	(5,753)	(1,917)
סך הכנסות ריבית, נטו	**16,085**	13,467	9,767
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית***			
הכנסות ריבית	**225**	(9)	(149)
הוצאות ריבית	**(100)**	(2)	7
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות-חוב			
מוחזקות לפדיון	**376**	88	14
זמינות למכירה	**3,352**	1,061	361
למסחר	**826**	198	21
סך-הכל כלול בהכנסות ריבית	**4,554**	1,347	396

* כולל השפעת יחסי גידור.

** מוצג בניכוי הטבות ללקוחות שהוענקו בעקבות המלחמה, בסך של כ-97 מיליוני ש"ח.

*** פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו-ב.

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית

במיליוני ש"ח

א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

	2023	2022	2021
1. מפעילות במכשירים נגזרים			
סך-הכל מפעילות במכשירים נגזרים[1]	**3,642**	6,069	(1,905)
2. מהשקעה באגרות-חוב			
רווחים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה	**116**	142	337
הפסדים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה[2]	**(710)**	(270)	(81)
סך-הכל מהשקעה באגרות-חוב	**(594)**	(128)	256
3. הפרשי שער, נטו	**(2,369)**	(5,659)	1,697
4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות			
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר, נטו[3][4]	**313**	(166)	566
דיבידנד ממניות שאינן למסחר	**56**	43	33
התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת[5]	**-**	17	13
סך-הכל מהשקעה במניות	**369**	(106)	612
5. אחר*	**(189)**	(103)	-
סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר	**859**	73	660

* כולל הטבות ללקוחות שהוענקו בעקבות המלחמה, בסך של כ-32 מיליוני ש"ח.
(1) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
(2) לרבות הפרשות לירידת-ערך בסך של כ-25 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 (2022: כ-15 מיליוני ש"ח; 2021: כ-0 מיליוני ש"ח).
(3) לרבות הפרשות לירידת-ערך בסך של כ-93 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 (2022: כ-29 מיליוני ש"ח; 2021: כ-50 מיליוני ש"ח).
(4) לרבות רווחים והפסדים ממדידה לפי שווי הוגן של מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין וכן התאמות מעלה או מטה של מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.
(5) נובע מהתאמה להפרשה לירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.

ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר*

	2023	2022	2021
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים למסחר	**383**	517	475
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר, נטו[1]	**25**	(9)	(54)
סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות מסחר**	**408**	508	421
סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	**1,267**	581	1,081
פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר, לפי חשיפת סיכון:			
חשיפת ריבית	**(220)**	(73)	98
חשיפת מטבע-חוץ	**558**	554	299
חשיפה למניות	**70**	27	24
סך-הכל	**408**	508	421

* כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.
** להכנסות ריבית מהשקעה באגרות-חוב למסחר ראה ביאור 2.
(1) מזה: חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים לאגרות-חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של כ-(6) מיליוני ש"ח (2022: (65) מיליוני ש"ח, 2021:(9) מיליוני ש"ח).

ביאור 4 עמלות לפי מגזרים בגישת ההנהלה

במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023*							
	פעילות קמעונאית			פעילות עסקית				
	לקוחות פרטיים	עסקים קטנים	הלוואות לדיור	מסחרי	עסקי	פעילות בינלאומית	ניהול פיננסי	התאמות	סך-הכל
דמי ניהול חשבונות	**450**	**263**	**-**	**54**	**57**	**9**	**56**	**-**	**889**
כרטיסי אשראי, נטו	**401**	**112**	**-**	**12**	**3**	**-**	**-**	**-**	**528**
פעילות בניירות-ערך	**351**	**43**	**-**	**12**	**140**	**-**	**66**	**61**	**673**
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים[1]	**143**	**13**	**-**	**2**	**3**	**-**	**1**	**-**	**162**
טיפול באשראי	**-**	**22**	**2**	**127**	**146**	**-**	**-**	**-**	**297**
הפרשי המרה	**196**	**125**	**-**	**17**	**6**	**-**	**4**	**-**	**348**
פעילות סחר חוץ	**2**	**38**	**-**	**23**	**13**	**1**	**1**	**-**	**78**
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	**1**	**-**	**3**	**-**	**22**	**-**	**-**	**-**	**26**
דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות	**-**	**-**	**41**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**41**
עמלות מעסקי מימון	**8**	**42**	**-**	**297**	**448**	**30**	**-**	**-**	**825**
עמלות אחרות	**11**	**2**	**-**	**-**	**1**	**-**	**11**	**-**	**25**
סך-כל העמלות	**1,563**	**660**	**46**	**544**	**839**	**40**	**139**	**61**	**3,892**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022							
	פעילות קמעונאית			פעילות עסקית				
	לקוחות פרטיים	עסקים קטנים	הלוואות לדיור	מסחרי	עסקי	פעילות בינלאומית	ניהול פיננסי	התאמות	סך-הכל
דמי ניהול חשבונות	457	259	-	53	53	8	47	-	877
כרטיסי אשראי, נטו	366	91	-	11	3	-	-	-	471
פעילות בניירות-ערך	405	46	-	13	138	-	74	72	748
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים[1]	164	10	-	2	2	-	1	-	179
טיפול באשראי	-	24	2	120	91	1	-	-	238
הפרשי המרה	172	121	-	19	7	-	5	-	324
פעילות סחר חוץ	2	39	-	25	22	1	1	-	90
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	1	-	4	-	15	-	-	-	20
דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות	-	-	41	-	-	-	-	-	41
עמלות מעסקי מימון	10	42	-	243	347	22	1	-	665
עמלות אחרות	15	2	-	-	1	-	34	-	52
סך-כל העמלות	1,592	634	47	486	679	32	163	72	3,705

* כולל השפעת הטבות ללקוחות שהוענקו בעקבות המלחמה, בסך של כ-30 מיליון ש"ח.

(1) בעיקר קרנות נאמנות.

ביאור 4 עמלות לפי מגזרים בגישת ההנהלה (המשך)

במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021							
	פעילות קמעונאית			פעילות עסקית				
	לקוחות פרטיים	עסקים קטנים	הלוואות לדיור	מסחרי	עסקי	פעילות בינלאומית	ניהול פיננסי	התאמות	סך-הכל
דמי ניהול חשבונות	411	242	-	45	49	5	41	-	793
כרטיסי אשראי, נטו	217	51	-	6	1	-	-	-	275
פעילות בניירות-ערך	489	56	-	14	94	-	77	74	804
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים[1]	166	8	-	2	2	-	-	-	178
טיפול באשראי	1	20	1	104	93	1	-	-	220
הפרשי המרה	151	112	-	15	7	-	3	-	288
פעילות סחר חוץ	2	37	-	25	12	1	1	-	78
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	1	-	7	-	15	-	-	-	23
דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות	-	-	46	-	-	-	-	-	46
עמלות מעסקי מימון	7	41	-	235	312	21	1	-	617
עמלות אחרות	16	2	-	-	1	-	14	-	33
סך-כל העמלות	1,461	569	54	446	586	28	137	74	3,355

(1) בעיקר קרנות נאמנות.

ביאור 5 הכנסות אחרות

	2023	2022	2021
רווח הון ממכירת בניינים וציוד	**71**	46	92
הכנסה ממכירת תיקי לקוחות בנקאות פרטית בינלאומית	**-**	4	9
אחרות	**67**	117	88
סך-כל ההכנסות האחרות	**138**	167	189

ביאור 6 משכורות והוצאות נלוות

במיליוני ש"ח

	2023	2022	2021
משכורות ומענקים	**2,905**	2,835	2,792
הוצאה הנובעת מעסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים	**13**	12	13
הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה	**690**	644	630
הטבות לזמן ארוך	**4**	(3)	6
ביטוח לאומי ומס-שכר	**743**	733	721
הוצאות בגין פנסיה (לרבות עלות שירות, פיצויים ותגמולים)	**130**	158	166
הטבות אחרות לאחר סיום העסקה	**7**	8	5
סך-כל המשכורות וההוצאות הנלוות[1]	**4,492**	4,387	4,333
(1) מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל	**242**	218	219

ביאור 7 הוצאות אחרות

	2023	2022	2021
הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים), הטבה מוגדרת (ללא עלות שירות)	**279**	243	242
שיווק ופירסום	**187**	157	143
תקשורת	**220**	206	194
מחשב[1]	**525**	475	448
משרדיות	**26**	28	28
ביטוח	**42**	43	42
שירותים מקצועיים	**284**	300	378
גמול והחזר הוצאות לחברי דירקטוריון	**12**	13	11
הדרכה והשתלמויות	**63**	65	57
עמלות	**319**	318	286
תרומות	**41**	31	28
אחרות	**212**	265	280
סך-כל ההוצאות האחרות	**2,210**	2,144	2,137

(1) לא כולל משכורות, פחת והפחתות.

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)

במיליוני ש"ח

א. הרכב הסעיף

	2023	2022	2021
מסים שוטפים:			
בגין שנת החשבון	**4,385**	3,540	2,159
בגין שנים קודמות	**56**	79	115
סך-כל המסים השוטפים	**4,441**	3,619	2,274
בתוספת (בניכוי):			
מסים נדחים:			
בגין שנת החשבון	**(509)**	(71)	684
בגין שנים קודמות	**(2)**	-	-
סך-כל המסים הנדחים	**(511)**	(71)	684
סך-כל ההפרשה למסים[1]	**3,930**	3,548	2,958
(1) מזה: הפרשה למסים לרשויות מס בחו"ל	**143**	46	13

הטבלה לעיל אינה כוללת את השפעת המס על רווח כולל אחר. לפרטים ראה ביאור 10.

ב. התאמה בין סכום מס תיאורטי, שהיה חל על הבנק לפי שיעור מס סטטוטורי, לבין הפרשה למסים על הרווח, כפי שנזקפה לדוח רווח והפסד

	2023	2022	2021
רווח לפני מסים	**11,272**	9,982	7,809
שיעור המס החל על הבנק בישראל (באחוזים)	**34.19**	34.19	34.19
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי	**3,854**	3,413	2,670
נוסף (פחות) הוצאות מסים (חיסכון במס) בגין:			
הכנסות חברות בנות בחו"ל	**11**	11	25
הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל	**-**	(4)	(3)
הפרשי פחת, תאום פחת ורווחי הון	**(2)**	(4)	(4)
הוצאות לא-מוכרות	**38**	23	41
הפרשי עיתוי שלא נרשמו בגינם מסים נדחים	**(7)**	56	68
מסים בגין שנים קודמות:			
סכומים נוספים לשלם בגין חובות בעייתיים	**33**	43	46
אחרים	**21**	36	69
הכנסות חברות בנות בישראל	**(8)**	(3)	12
הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל	**(10)**	(23)	34
הפרשה למסים על הרווח	**3,930**	3,548	2,958

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ג. שומות

1. לבנק שומות מס הכנסה סופיות עד וכולל שנת 2018. לחברות בנות שומות סופיות, או כאלה שנחשבות כסופיות, עד לשנים 2017-2021. בנוסף, חתם הבנק בסוף שנת 2023 על שומות מס חלקיות בהסכם בגין השנים 2020-2021. לשומות המס החלקיות אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.
2. במהלך השנים האחרונות נתקבלו בישראכרט (חברה בת לשעבר שנמכרה והופרדה מהבנק) ובפרימיום אקספרס (חברה בת של ישראכרט) שומות מטעם רשות המסים בישראל, אגף המכס ומע"מ וזאת בהמשך לביקורת רוחבית ענפית, אשר עיקרן חיוב במע"מ של ישראכרט ופרימיום אקספרס בגין עמלת מנפיק המתקבלת מארגונים בינלאומיים בקשר לעסקות של מחזיקי כרטיס מול בתי עסק בחו"ל ובגין עמלה המתקבלת ממחזיקי כרטיס בגין עסקות המבוצעות על ידם אל מול בתי עסק בחו"ל. בנושא מתקיים הליך המתברר בבית המשפט. בהמשך לשיפוי שנתן הבנק במועד ההפרדות מישראכרט בגין נושא זה, הבנק הגיע להבנות מול ישראכרט אודות מסגרת השיפוי הפוטנציאלית אשר תיושם בהתאם להתבררות הליך זה. הבנק אינו צופה כל השפעה מהותית על תוצאות פעילותו ביחס להסדרת נושא זה.
3. במסגרת דיוני שומה קודמים שערך הבנק העלה פקיד השומה טענה לפיה, במכירת חברה בת המסווגת כעוסק לצורכי מס ערך מוסף, יש לחייב במס רווח גם רווחים ראויים לחלוקה, הפטורים ממס חברות לפי הוראות פקודת מס הכנסה. טענה כאמור אשר הועלתה בקשר עם מכירת קבוצת ישראכרט, הוסדרה במסגרת השומות החלקיות, שנחתמו כאמור בסעיף 1 לעיל ללא השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.
4. הבנק כולל בדוחותיו הפרשות בגין התחייבויות למסים על הכנסה כאמור לעיל בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציו המשפטיים.

ד. תנועה במסים נדחים

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	שיעור מס ממוצע 31 בדצמבר 2023
	במיליוני ש"ח				ב-%
נכסי מסים נדחים					
מהפרשה להפסדי אשראי	1,986	**602**	-	**2,588**	**34.2**
מהפרשה לחופשה ולמענקים	118	**14**	-	**132**	**34.2**
מהטבות לעובדים	1,608	**1**	**(66)**	**1,543**	**34.2**
הפסדים מועברים לצורך מסים	502	**498**	-	**1,000**	**25.2**
מנכסי תוכנה	40	**(10)**	-	**30**	**33.3**
מפריטים לא-כספיים אחרים	25	**(8)**	-	**17**	**34.0**
יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו	4,279	**1,097**	**(66)**	**5,310**	**32.0**
נכסי מסים נדחים שלא הוכרו	498	**499**	-	**997**	**25.2**
יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי נכסי מסים נדחים שלא הוכרו	3,781	**598**	**(66)**	**4,313**	**34.2**
התחייבויות מסים נדחים					
מניירות-ערך ופריטים כספיים אחרים	64	**46**	-	**110**	**27.9**
רכוש קבוע וחכירות	115	**(9)**	-	**106**	**25.5**
בגין השקעות בחברות מוחזקות	270	**52**	-	**322**	**11.8**
אחר	2	**(2)**	-	**-**	**-**
יתרת התחייבויות מסים נדחים, ברוטו	451	**87**	-	**538**	**15.2**
יתרת נכסי מסים נדחים, נטו*	3,330	**511**	**(66)**	**3,775**	
* מזה: בגין פעילות חו"ל	1	**(1)**	-	**-**	

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ד. תנועה במסים נדחים (המשך)

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של הוראת CECL[1]	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	שיעור מס ממוצע 31 בדצמבר 2022
	במיליוני ש"ח					ב - %
נכסי מסים נדחים						
מהפרשה להפסדי אשראי	1,697	190	99	-	1,986	34.2
מהפרשה לחופשה ולמענקים	134	-	(16)	-	118	34.2
מהטבות לעובדים	1,852	-	8	(252)	1,608	34.2
הפסדים מועברים לצורך מסים	436	-	66	-	502	21.0
מנכסי תוכנה	68	-	(28)	-	40	34.2
מפריטים לא-כספיים אחרים	25	-	-	-	25	34.2
יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו	4,212	190	129	(252)	4,279	31.8
נכסי מסים נדחים שלא הוכרו	405	-	93	-	498	21.0
יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי נכסי מסים נדחים שלא הוכרו	3,807	190	36	(252)	3,781	34.2
התחייבויות מסים נדחים						
מניירות-ערך ופריטים כספיים אחרים	108	-	(41)	(3)	64	21.3
רכוש קבוע וחכירות	126	-	(11)	-	115	25.4
בגין השקעות בחברות מוחזקות	254	-	16	-	270	11.9
אחר	1	-	1	-	2	28.6
יתרת התחייבויות מסים נדחים, ברוטו	489	-	(35)	(3)	451	14.8
יתרת נכסי מסים נדחים, נטו*	3,318	190	71	(249)	3,330	
* מזה: בגין פעילות חו"ל	2	-	(1)	-	1	

(1) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי (ASU 2016-13).

ה. שיעור המס המשולב החל על הבנק

המסים המשולמים על הרווח של התאגידים הבנקאיים כוללים מס חברות המוטל על-פי פקודת מס הכנסה ומס רווח המוטל על-פי חוק מס ערך מוסף על מוסדות כספיים וכן מס שכר (המוצג כחלק מהוצאות השכר). לפיכך, שיעורי המס המשולבים הינם כדלקמן:

	שיעור מס רווח	שיעור מס הכנסה	שיעור מס משולב
שנה			
2018 ואילך	17.0%	23.0%	34.2%

ביום 4 במרץ 2024 אישרה ועדת כספים של הכנסת הצעת חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב (הוראת שעה - חרבות ברזל), התשפ"ד-2024, לפיה בנק שאינו בנק בעל היקף פעילות קטן ("בנק ששווי נכסיו נמוך מ-5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל"), ישלם בשנים 2024 ו-2025 תשלום שנתי בסכום השווה ל-6% מרווחיו, כהגדרתם בחוק מס ערך מוסף (להלן – התשלום השנתי). עוד נקבע בהצעה כי התשלום השנתי לא יוכר בניכוי בהתאם להוראות פקודת מס הכנסה. תחולת החוק, היה ויאושר, הינה מיום 1 באפריל 2024 ובהתאם לכך בשנת 2024 יחול התשלום השנתי על חלק יחסי משנה זו.

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

במיליוני ש"ח

בהתאם להצעת החוק האמורה, במידה וסך התשלום השנתי המצרפי של המערכת הבנקאית יעלה על סך של 1.2 מיליארד ש"ח בשנת 2024 וסך של 1.3 מיליארד ש"ח בשנת 2025, יופחת סכום התשלום השנתי ששילם כל בנק בכל אחת מהשנים מהנ"ל, בהתאם לחלקו היחסי בסך התשלום השנתי המצרפי של המערכת הבנקאית, שיחושב על פי הדוחות שהגיש כל בנק לרשות המיסים בהתאם לסעיף 131 לפקודת מס הכנסה בכל אחת מהשנים 2024 ו-2025.

ביום 20 בפברואר 2024 אישרה ועדת הכספים של הכנסת את הצעת צו מס ערך מוסף (שיעור המס על עסקה ועל יבוא טובין) (תיקון), התשפ"ד-2024. על פי הצו יעלה שיעור המע"מ מ-17% ל-18% החל מיום 1 בינואר 2025. צפוי כי ככל ויחול הצו כאמור, שיעור מס הרווח על הבנק יעלה החל מיום 1 בינואר 2026 ל-18%, כך ששיעור המס המשולב שיחול על הבנק בשנים 2026 ואילך יהיה 34.7%. הצו יכנס לתוקף רק לאחר אישורו במליאת הכנסת.

ו. הפסדים מועברים לצרכי מס

	ליום 31 בדצמבר 2023				
	יתרת הפסדים	נכסי מסים נדחים על הפסדים	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו	נכסי מסים נדחים שהוכרו	שנת פקיעה ראשונה
הפסדים לצרכי מס					
התאגיד הבנקאי	**1,384**	**462**	**(459)**	**3**	**-**
חברות בנות בישראל	**290**	**67**	**(67)**	**-**	**-**
חברות בנות בחו"ל	**2,293**	**471**	**(471)**	**-**	**2024**

	ליום 31 בדצמבר 2022				
	יתרת הפסדים	נכסי מסים נדחים על הפסדים	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו	נכסי מסים נדחים שהוכרו	שנת פקיעה ראשונה
הפסדים לצרכי מס					
חברות בנות בישראל	388	90	(86)	4	-
חברות בנות בחו"ל	2,006	412	(412)	-	2023

ז. הסכם עקרונות בנושא אופן ההכרה למס של הפרשה להפסדי אשראי

בחודש פברואר 2012 נחתם הסכם עקרונות בין הבנק לבין פקיד השומה בנושא אופן ההכרה למס של ההפרשה להפסדי אשראי בגין הפרשות לחובות פגומים שיירשמו החל מיום 1 בינואר 2011. בחודש יולי 2017 נחתם הסכם עקרונות עם פקיד השומה בנושא אופן ההכרה למס של ההפרשה להפסדי אשראי של חובות הנמדדים לפי שיטת עומק הפיגור וזאת בגין חובות שההפרשה בגינם נכללה בספרי הבנק החל מיום 1 בינואר 2014. בסמוך לפרסום הדוחות הכספיים מתגבש הסכם עקרונות עם פקיד השומה בגין הפרשות להפסדי אשראי שנרשמו החל מיום 1 בינואר 2022. להלן עקרונות ההסכמים:

1. הפרשות לחובות שאינם צוברים בבחינה פרטנית יותרו בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה שבה נכללה ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק. בשנת מס שבה הוקטנה יתרת ההפרשה לחובות כאמור (שלא כתוצאה מ"מחיקה חשבונאית" או מ"מחילת חוב"), יתווסף לחבות המס של הבנק מס נוסף על-פי נוסחה מוסכמת בהסכם.
2. מחצית ההוצאה השנתית להפסדי אשראי בגין הפרשות לחובות שאינם צוברים, שאינם בבחינה פרטנית בגובה "המחיקה החשבונאית", תותר בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה הראשונה לאחר השנה שבה נרשמה ומחצית תותר בשנת המס השנייה לאחר השנה שבה נרשמה.
3. ההוצאה השנתית להפסדי אשראי לחובות לא צוברים בגין אשראי לדיור שנרשמה החל מיום 1 בינואר 2022, תותר בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה שבה נכללה ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק.
4. למעט האמור בסעיף 3 לעיל, ההוצאה השנתית להפסדי אשראי בגין הפרשות להפסדי אשראי הנמדדות על בסיס קבוצתי איננה מותרת בניכוי כהוצאה לצורכי מס.
5. נקבע כי יוכר כהכנסה למס בקו ישר בשנים 2022-2024, ההפרש בין הוצאות להפסדי אשראי בגין אשראי לדיור עד ליום 31 בדצמבר 2021 שהוכרו לצורכי מס לבין ההפרשה להפסדי אשראי לחובות לא צוברים בגין אשראי לדיור שנוצרה בעקבות יישום לראשונה ביום 1 בינואר 2022 של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא הפרשות להפסדי אשראי CECL (ASU 2016-13).
6. לעקרונות כפי שעולים מההסכם האמור אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

ח. הסכם חברות בנות בחו"ל

לבנק הסכם פשרה עם פקיד שומה מפעלים גדולים ממאי 1986 ומכתב הבהרות מפקיד שומה מפעלים גדולים ממאי 2009 המסדירים תשלומי מס בישראל בהתייחס לרווחי חברות בנות של הבנק בחו"ל.

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

במיליוני ש"ח

ט. החלטת מיסוי בהסכם - מיזוגים בקבוצת הבנק

1. ביום 12 בספטמבר 2023 התקבלה החלטת מיסוי בהסכם (להלן: "החלטת המיסוי") מהחטיבה המקצועית של רשות המסים בעניין פטור ממס בשינוי מבנה המורכב משני שלבים (להלן: "שינוי המבנה"), בהתאם ובכפוף להוראות סעיף 103ג לפקודת מס הכנסה. בהתאם להחלטת המיסוי, מוזגו בשלב הראשון החברות פקעות פועלים בע"מ, הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ, קונטיננטל פועלים בע"מ, ביצור בע"מ, אגרות - חברה להנפקות של בנק הפועלים בע"מ, תעודה חברה פיננסית בע"מ, תמורה חברה פיננסית בע"מ, תרשיש-החזקות והשקעות הפועלים בע"מ והפועלים הנפקות בע"מ לבנק הפועלים, וזאת ביום 30 ביוני 2023. בשלב השני מוזגו זהר השמש להשקעות בע"מ, פועלים בתבונה בע"מ והפועלים נכסים (מניות) בע"מ לאופז בע"מ, וזאת ביום 30 בספטמבר 2023.
2. להלן המגבלות והתניות העיקריות שנקבעו בהחלטת המיסוי:
   א. רוב הנכסים שהועברו במסגרת המיזוג ורוב הנכסים שהיו ברשות החברות הקולטות ערב המיזוג, לא ימכרו בתקופה של שנתיים ממועד המיזוג, ויעשה בהם שימוש מקובל, בנסיבות העניין, במהלך עסקי החברה.
   ב. במהלך שנתיים ממועד המיזוג תימשך בחברות הקולטות הפעילות הכלכלית העיקרית שהייתה בכל אחת מהחברות המעבירות ערב המיזוג.
   ג. לא ניתנה ולא תינתן לחברות המעבירות ו/או לבעלי המניות בחברות המעבירות ו/או לכל צד קשור להן, תמורה כלשהי, בין במישרין ובין בעקיפין, בכסף ו/או בשווה כסף, למעט כמצוין במפורש בהחלטת המיסוי כאמור.
   ד. לא ישוערכו נכסים ו/או התחייבויות ולא יבוצע Step-Up לנכסים ו/או התחייבויות לצרכי מס בישראל.
   ה. לא ייווצרו נכסים כלשהם ובכלל זה נכסים בלתי מוחשיים, יתרות ו/או סכומים מהוונים בעקבות שיני המבנה.
3. במסגרת מיזוג חברת פועלים הנפקות בע"מ לבנק, קיימת התייחסות בהחלטת המיסוי להחלפת אגרות-חוב פועלים הנפקות בע"מ לאגרות-חוב הבנק, כך שהעברת ההתחייבויות בגין אגרות-החוב לא תחשב כמכירה לרבות לעניין ניכוי המס במקור ויחול רצף מס.

ביאור 9 רווח למניה רגילה

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
רווח בסיסי			
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח	**7,360**	6,532	4,914
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות			
במניות 1 ש"ח ע.נ.			
יתרה ליום 1 בינואר של הון מניות מונפק ונפרע	**1,336,837,006**	1,336,452,973	1,335,898,103
השפעת יחידות RSU	**274,867**	247,487	353,595
השפעת מניות שנרכשו במהלך התקופה	**-**	-	-
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה ליום 31 בדצמבר	**1,337,111,873**	1,336,700,460	1,336,251,698
רווח מדולל			
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח	**7,360**	6,532	4,914
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות (מדולל)			
במניות 1 ש"ח ע.נ.			
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה	**1,337,111,873**	1,336,700,460	1,336,251,698
השפעת יחידות RSU	**412,504**	408,009	394,413
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח המדולל למניה ליום 31 בדצמבר	**1,337,524,377**	1,337,108,469	1,336,646,111
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים			
רווח בסיסי			
רווח נקי למניה	**5.50**	4.89	3.68
רווח מדולל			
רווח נקי למניה	**5.50**	4.89	3.68

ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

במיליוני ש"ח

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס

	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק
	התאמות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות בגין הטבות לעובדים*	סך-הכל		
יתרה ליום 1 בינואר 2021	489	(1,496)	(1,007)	2	(1,009)
שינוי נטו במהלך השנה	(384)	(205)	(589)	-	(589)
יתרה ליום 1 בינואר 2022	105	(1,701)	(1,596)	2	(1,598)
שינוי נטו במהלך השנה	(1,962)	486	(1,476)	(2)	(1,474)
יתרה ליום 1 בינואר 2023	**(1,857)**	**(1,215)**	**(3,072)**	**-**	**(3,072)**
שינוי נטו במהלך השנה	**858**	**128**	**986**	**-**	**986**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	**(999)**	**(1,087)**	**(2,086)**	**-**	**(2,086)**

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

	לשנה שהסתיימה ביום								
	31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2022			31 בדצמבר 2021		
	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה									
התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן									
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	**697**	**(231)**	**466**	(3,068)	1,003	(2,065)	(319)	115	(204)
(רווחים) הפסדים בגין אגרות-חוב זמינות למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[1]	**594**	**(202)**	**392**	121	(18)	103	(256)	76	(180)
שינוי נטו במהלך השנה	**1,291**	**(433)**	**858**	(2,947)	985	(1,962)	(575)	191	(384)
הטבות לעובדים									
רווח (הפסד) אקטוארי נטו במהלך השנה*	**67**	**(23)**	**44**	584	(200)	384	(487)	168	(319)
(רווחים) הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[2]	**127**	**(43)**	**84**	154	(52)	102	173	(59)	114
שינוי נטו במהלך השנה	**194**	**(66)**	**128**	738	(252)	486	(314)	109	(205)
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה	**1,485**	**(499)**	**986**	(2,209)	733	(1,476)	(889)	300	(589)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה									
בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	**-**	**-**	(2)	-	(2)	-	-	-
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק									
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה	**1,485**	**(499)**	**986**	(2,207)	733	(1,474)	(889)	300	(589)

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה ביאור 3.

(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות.

ביאור 11 מזומנים ופיקדונות בבנקים

במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים	**101,486**	126,254
פיקדונות בבנקים מסחריים	**6,244**	7,170
סך-הכל*,**	**107,730**	133,424
* מזה: מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנקים מרכזיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים	**107,114**	132,735
** בניכוי הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי	**10**	8

הערה:
למידע בדבר שיעבודים ראה ביאור 26 להלן.

ביאור 12 ניירות-ערך

במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר 2023					
	הערך במאזן	עלות מופחתת	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	רווחים מצטברים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים מצטברים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
1) אגרות-חוב המוחזקות לפדיון						
אגרות-חוב ומלוות						
של ממשלת ישראל	**13,440**	**13,440**	**-**	**-**	**(415)**	**13,025**
של ממשלות זרות	**1,892**	**1,892**	**-**	**-**	**(209)**	**1,683**
של מוסדות פיננסיים בישראל	**404**	**418**	**(14)**	**18**	**-**	**422**
סך-כל אגרות-החוב המוחזקות לפדיון	**15,736**	**15,750**	**(14)**	**18**	**(624)**	**15,130**

	הערך במאזן	עלות מופחתת	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן*
				רווחים	הפסדים	
2) אגרות-חוב זמינות למכירה						
אגרות-חוב ומלוות						
של ממשלת ישראל	**54,766**	**55,994**	**-**	**143**	**(1,371)**	**54,766**
של ממשלות זרות	**22,134**	**22,229**	**-**	**168**	**(263)**	**22,134**
של מוסדות פיננסיים בישראל	**54**	**54**	**-**	**-**	**-**	**54**
של מוסדות פיננסיים זרים	**9,023**	**8,964**	**-**	**94**	**(35)**	**9,023**
של אחרים זרים	**3,264**	**3,207**	**-**	**59**	**(2)**	**3,264**
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	**89,241**	**90,448**	**-**	**464**[1]	**(1,671)**[1]	**89,241**

	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	רווחים מצטברים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים מצטברים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
3) השקעות במניות שאינן למסחר						
מניות שאינן למסחר	**4,433**	**4,360**	**-**	**396**[2]	**(323)**[2]	**4,433**
מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין[3]	**2,861**	**2,943**	**-**	**196**	**(278)**	**2,861**
סך-הכל ניירות הערך שאינן למסחר	**109,410**	**110,558**	**(14)**	**878**	**(2,618)**	**108,804**

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.

(1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

(2) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(3) מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - מוצגות לפי עלות בניכוי ירידת-ערך מותאמת, מעלה או מטה, למחירים נצפים בעסקות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. לפירוט נוסף ראה ביאור 32.ג.

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה ביאור 2 וביאור 3.

ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר 2023					
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	רווחים מצטברים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים מצטברים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
4) ניירות-ערך למסחר						
אגרות-חוב ומלוות						
של ממשלת ישראל	**16,097**	**16,126**	**-**	**44**	**(73)**	**16,097**
של ממשלות זרות	**1,615**	**1,611**	**-**	**4**	**-**	**1,615**
של מוסדות פיננסיים זרים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
של אחרים זרים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך-כל ניירות הערך למסחר	**17,712**	**17,737**	**-**	**48**(1)	**(73)**(1)	**17,712****
סך-כל ניירות הערך[2][3]	**127,122**	**128,295**	**(14)**	**926**	**(2,691)**	**126,516**

	פחות מ-12 חודשים				12 חודשים ומעלה			
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו		סך-הכל	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו		סך-הכל
		0-20%	20-40%			0-20%	20-40%	
5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות-חוב זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציית הפסד שטרם מומש, ללא הפסדי אשראי								
אגרות-חוב ומלוות								
של ממשלת ישראל	**24,141**	**(464)**	**-**	**(464)**	**16,398**	**(907)**	**-**	**(907)**
של ממשלות זרות	**3,302**	**(47)**	**-**	**(47)**	**3,269**	**(216)**	**-**	**(216)**
של מוסדות פיננסיים זרים	**884**	**(16)**	**-**	**(16)**	**1,349**	**(19)**	**-**	**(19)**
של אחרים זרים	**157**	**(1)**	**-**	**(1)**	**171**	**(1)**	**-**	**(1)**
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	**28,484**	**(528)**	**-**	**(528)**	**21,187**	**(1,143)**	**-**	**(1,143)**

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
** מזה: ניירות-ערך בסך 522 מיליוני ש"ח שסווגו כניירות-ערך למסחר משום שהבנק בחר למדוד אותם בהתאם לחלופת השווי ההוגן, למרות שהם לא נרכשו למטרות מסחר.
(1) נזקפו לדוח רווח והפסד.
(2) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-18.9 מיליארד ש"ח ששועבדו למלווים - ראה ביאור 26.
(3) ניירות-ערך שהושאלו בסך של כ-909 מיליוני ש"ח מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור.

הערות:
א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה ביאור 2 וביאור 3.
ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר 2022				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	רווחים מצטברים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים מצטברים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
1) אגרות-חוב המוחזקות לפדיון						
אגרות-חוב ומלוות						
של ממשלת ישראל	8,016	8,016	-	-	(452)	7,564
של ממשלות זרות	1,801	1,801	-	-	(217)	1,584
של מוסדות פיננסיים בישראל	299	316	(17)	18	-	317
סך-כל אגרות-החוב המוחזקות לפדיון	10,116	10,133	(17)	18	(669)	9,465

	הערך במאזן	עלות מופחתת	יתרת **הפרשה** להפסדי אשראי	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן*
				רווחים	הפסדים	
2) אגרות-חוב זמינות למכירה						
אגרות-חוב ומלוות						
של ממשלת ישראל	51,751	53,138	-	91	(1,478)	51,751
של ממשלות זרות	21,652	22,567	-	54	(969)	21,652
של מוסדות פיננסיים זרים	7,534	7,642	-	30	(138)	7,534
של אחרים זרים	3,170	3,164	-	26	(20)	3,170
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	84,107	86,511	-	201[1]	(2,605)[1]	84,107

	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	רווחים מצטברים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים מצטברים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
3) השקעות במניות שאינן למסחר						
מניות שאינן למסחר	4,048	4,043**	-	301**[2]	(296)**[2]	4,048
מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין[3]	2,315	2,337**	-	182**	(204)**	2,315
סך-הכל ניירות הערך שאינן למסחר	98,271	100,687	(17)	520	(3,570)	97,620

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
** סווג מחדש על מנת לשקף את סכומי הרווחים או ההפסדים שטרם מומשו במצטבר.
(1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.
(2) נזקפו לדוח רווח והפסד.
(3) מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - מוצגות לפי עלות בניכוי ירידת-ערך מותאמת, מעלה או מטה, למחירים נצפים בעסקות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. לפירוט נוסף ראה ביאור 32.ג.

הערות:
א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה ביאור 2 וביאור 3.
ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר 2022					
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	רווחים מצטברים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים מצטברים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
4) ניירות-ערך למסחר						
אגרות-חוב ומלוות						
של ממשלת ישראל	7,706	7,855	-	-	(149)	7,706
של ממשלות זרות	765	781	-	-	(16)	765
של מוסדות פיננסיים זרים	420	442	-	-	(22)	420
של אחרים זרים	238	270	-	1	(33)	238
סך-כל ניירות הערך למסחר	9,129	9,348	-	1[1]	(220)[1]	9,129
סך-כל ניירות הערך[2][3]	107,400	110,035	(17)	521	(3,790)	106,749

	פחות מ-12 חודשים				12 חודשים ומעלה			
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו		סך-הכל	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו		סך-הכל
		0-20%	20-40%			0-20%	20-40%	
5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות-חוב זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציית הפסד שטרם מומש, ללא הפסדי אשראי								
אגרות-חוב ומלוות								
של ממשלת ישראל	29,448	(714)	-	(714)	8,881	(764)	-	(764)
של ממשלות זרות	10,372	(299)	-	(299)	8,054	(670)	-	(670)
של מוסדות פיננסיים זרים	4,572	(117)	-	(117)	400	(21)	-	(21)
של אחרים זרים	1,096	(12)	-	(12)	314	(8)	-	(8)
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	45,488	(1,142)	-	(1,142)	17,649	(1,463)	-	(1,463)

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
(1) נזקפו לדוח רווח והפסד.
(2) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-24.6 מיליארד ש"ח ששועבדו למלווים - ראה ביאור 26.
(3) ניירות-ערך שהושאלו בסך של כ-2,093 מיליוני ש"ח מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור.

הערות:
א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה ביאור 2 וביאור 3.
ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

במיליוני ש"ח

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא.

1. חובות, אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

	ליום 31 בדצמבר 2023				
	אשראי לציבור			בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	סך-הכל
	מסחרי*	לדיור	פרטי אחר	סך-הכל	
יתרת חוב רשומה					
חובות שנבדקו על בסיס פרטני	**219,221**	**-**	**-**	**219,221**	**106,933**	**326,154**
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	**28,907**	**131,563**	**34,684**	**195,154**	**15,736**	**210,890**
סך-הכל[1]	**248,128**	**131,563**	**34,684**	**414,375**	**122,669**	**537,044**
(1) מזה:						
חובות לא צוברים	**3,035**	**755**	**222**	**4,012**	**-**	**4,012**
חובות בפיגור 90 ימים או יותר	**210**	**-**	**87**	**297**	**-**	**297**
חובות בעייתיים אחרים	**3,701**	**-**	**380**	**4,081**	**-**	**4,081**
סך-הכל חובות בעייתיים	**6,946**	**755**	**689**	**8,390**	**-**	**8,390**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
חובות שנבדקו על בסיס פרטני	**4,658**	**-**	**-**	**4,658**	**25**	**4,683**
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	**663**	**593**	**1,080**	**2,336**	**14**	**2,350**
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי[2]	**5,321**	**593**	**1,080**	**6,994**	**39**	**7,033**
(2) מזה: הפרשה בגין חובות לא צוברים	**924**	**66**	**140**	**1,130**	**-**	**1,130**
מזה: הפרשה בגין חובות בעייתיים אחרים	**448**	**-**	**81**	**529**	**-**	**529**

* יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור בסך של כ-87 מיליון ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

	ליום 31 בדצמבר 2022				
	אשראי לציבור			בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	סך-הכל
	מסחרי*	לדיור	פרטי אחר	סך-הכל	
יתרת חוב רשומה					
חובות שנבדקו על בסיס פרטני	201,052	-	-	201,052	103,377	304,429
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	29,973	128,105	35,132	193,210	10,116	203,326
סך-הכל[1]	231,025	128,105	35,132	394,262	113,493	507,755
(1) מזה:						
חובות לא צוברים	2,653	581	210	3,444	-	3,444
חובות בפיגור 90 ימים או יותר	39	-	44	83	-	83
חובות בעייתיים אחרים	2,476	-	414	2,890	-	2,890
סך-הכל חובות בעייתיים	5,168	581	668	6,417	-	6,417
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
חובות שנבדקו על בסיס פרטני	3,634	-	-	3,634	29	3,663
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	517	487	897	1,901	17	1,918
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי[2]	4,151	487	897	5,535	46	5,581
(2) מזה: הפרשה בגין חובות לא צוברים	687	48	93	828	-	828
מזה: הפרשה בגין חובות בעייתיים אחרים	176	-	64	240	-	240

* יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור בסך של כ-72 מיליון ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי*

	אשראי לציבור				בנקים וממשלות ואגרות-חוב	סך-הכל
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך-הכל		
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 1.1.21	5,142	758	1,026	6,926	5	6,931
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(570)	(226)	(425)	(1,221)	1	(1,220)
מחיקות חשבונאיות	(479)	(4)	(341)	(824)	-	(824)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	651	5	366	1,022	-	1,022
מחיקות חשבונאיות, נטו	172	1	25	198	-	198
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2021	4,744	533	626	5,903	6	5,909
התאמת יתרת פתיחה של ההפרשה בגין CECL	336	(83)	285	538	8	546
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(181)	71	40	(70)	36	(34)
מחיקות חשבונאיות	(364)	(6)	(384)	(754)	-	(754)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	484	4	361	849	-	849
מחיקות חשבונאיות, נטו	120	(2)	(23)	95	-	95
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2022	5,019	519	928	6,466	50	6,516
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**1,389**	**117**	**379**	**1,885**	**(6)**	**1,879**
מחיקות חשבונאיות	**(534)**	**(27)**	**(550)**	**(1,111)**	**-**	**(1,111)**
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	**356**	**19**	**355**	**730**	**-**	**730**
מחיקות חשבונאיות, נטו	**(178)**	**(8)**	**(195)**	**(381)**	**-**	**(381)**
אחר**	**(25)**	**-**	**-**	**(25)**	**-**	**(25)**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2023	**6,205**	**628**	**1,112**	**7,945**	**44**	**7,989**
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים						
ליום 31 בדצמבר 2021	766	-	31	797	-	797
ליום 31 בדצמבר 2022	868	32	31	931	4	935
ליום 31 בדצמבר 2023	**884**	**35**	**32**	**951**	**5**	**956**

* למדיניות הבנק בנושא זה ראה ביאור 1 לעיל.
** יתרות הנכסים, נטו בגין חברה בת שנמכרה.

ביאור 14 אשראי לממשלות

במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
אשראי לממשלת ישראל	**1,644**	768
אשראי לממשלות זרות	**1,531**	1,389
סך-כל האשראי לממשלות*	**3,175**	2,157
* בניכוי הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי	**15**	21

ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

א. השקעות בחברות כלולות - הרכב הסעיף

	2023	2022
	חברות כלולות	
השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני	**1,527**	1,198
מזה:		
רווחים נטו, שנצברו ממועד הרכישה	**225**	207
פרטים לגבי ערך בספרים ושווי שוק של ההשקעות הסחירות		
ערך בספרים	**367**	350
שווי שוק	**250**	280

ב. החלק ברווחי חברות כלולות, נטו

2023	2022	2021
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים), נטו, של חברות כלולות	**18**	99	49

ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות

	31 בדצמבר											
	חלק בזכויות ההצבעה ובזכות לקבלת רווחים		השקעה במניות לפי שווי מאזני		השקעות הוניות אחרות		תרומה לרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		דיבידנד שנרשם		סעיפים אחרים שנצברו בהון[1]	
	2023	2022	**2023**	2022	**2023**	2022	**2023**	2022	**2023**	2022	**2023**	2022
							במיליוני ש"ח					
חברות מאוחדות												
פועלים אקוויטי - החזקות בע"מ	**100%**	100%	**2,859**	2,758	**1,878**	1,078	**101**	95	**-**	-	**-**	-

ברשימת החברות לא מוצגות חברות בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק, שהן חברות נכסים המשמשים את הבנק או חברות המספקות שירותים לבנק בלבד.

ד. קבוצת פועלים אקוויטי

קבוצת פועלים אקוויטי, המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק ומוחזקת בבעלות מלאה, פועלת בשני תחומים עיקריים:
השקעות ישירות בחברות בהון ומעין הון (מזנין) וכן השקעה וייזום קרנות השקעה פרטיות ופעילות בנקאות להשקעות בארץ ובחו"ל.
בנוסף, פועלים אקוויטי מחזיקה בכ-22.2% בחברה הציבורית אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ (לשעבר פועלים אי.בי.אי - ניהול וחיתום בע"מ) העוסקת בשירותי ייעוץ, חיתום וניהול גיוסי הון.
הבנק שוקל חלופות לפעילות בתחום החיתום ובמסגרת זו מנהלת פועלים אקוויטי מגעים להשקעת מיעוט בקבוצת לידר. אין ודאות שהמגעים יבשילו לעסקה ועסקה אם תושג תהא טעונה קבלת אישורים רגולטוריים.

ה. Hapoalim (Switzerland) Ltd. (להלן: "הפועלים שוויץ")

בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שוויץ. למועד הנוכחי לא נותרו חשבונות לקוחות בחברה. בחודש יולי 2023 הוחזר הרישיון הבנקאי של הפועלים שוויץ, באישור רשות הפיקוח בשוויץ (FINMA) והסתיים הפיקוח הרגולטורי השוויצרי עליה בתוקף מיום 30 ביוני 2023.

ו. Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

קבוצת הבנק החזיקה 100% מהון המניות של בנק פוזטיף בתורכיה שעוסק בתחום הבנקאות העסקית.
ביום 30 במרץ 2023 התקשר הבנק בהסכם למכירת החזקתו בבנק פוזיטיף בתמורה שעיקרה פירעון אשראי שהועמד לבנק פוזיטיף במועד ההשלמה של העסקה.
ביום 13 בספטמבר 2023 הושלמה העסקה והחזקות הבנק בבנק פוזיטיף הועברו לרוכש. הבנק לא הכיר ברווח או הפסד כתוצאה מהשלמת העסקה ואין לה השפעה מהותית אחרת על הדוחות הכספיים של הבנק. לפרטים בדבר השפעת המכירה על הלימות ההון ראה ביאור 24.ט.

ביאור 16 בניינים וציוד

במיליוני ש"ח

א. הרכב הסעיף

	בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)	ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב	תוכנות[1]	סך-הכל
עלות נכסים				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	4,174	2,741	5,741	12,656
תוספות	75	120	505	700
גריעות	(76)	-	(24)	(100)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	4,173	2,861	6,222	13,256
תוספות	**336**	**118**	**516**	**970**
גריעות	**(75)**	**(25)**	**(195)**	**(295)**
אחר	**(5)**	**(76)**	**(65)**	**(146)**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023*	**4,429**	**2,878**	**6,478**	**13,785**
פחת והפסדים מירידת-ערך				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	2,515	2,236	4,350	9,101
פחת לשנה	149	151	363	663
הפסד מירידת-ערך	-	-	53	53
גריעות	(59)	-	(24)	(83)
אחר	-	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	2,605	2,387	4,742	9,734
פחת לשנה	**130**	**139**	**410**	**679**
הפסד מירידת-ערך	**-**	**-**	**123**	**123**
גריעות	**(63)**	**(22)**	**(195)**	**(280)**
אחר	**(5)**	**(77)**	**(61)**	**(143)**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	**2,667**	**2,427**	**5,019**	**10,113**
הערך בספרים				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	1,659	505	1,391	3,555
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	1,568	474	1,480	3,522
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	**1,762**	**451**	**1,459**	**3,672**
שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% ליום 31.12.2022	5.0	19.3	20.0	
שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% ליום 31.12.2023	**4.4**	**18.8**	**20.0**	

* יתרת הנכסים שהופחתו במלואם הכלולים ביתרת העלות של הנכסים:
בניינים ומקרקעין לרבות התקנות ושיפורים במושכר: 1,370 מיליון ש''ח.
ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב: 2,040 מיליוני ש''ח, ועלויות תוכנה: 4,130 מיליוני ש''ח.

(1) מזה: עלויות תוכנה בפיתוח עצמי שהוונו שיתרתם המאזנית, נטו, הסתכמה בסך 1,376 מיליוני ש"ח (31.12.2022: 1,378 מיליוני ש"ח, 31.12.2021: 1,268 מיליוני ש"ח).

ביאור 16 בניינים וציוד (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. פרטים נוספים בנושא הפחת:
שיטת הפחת ושיעורי הפחת העיקריים שמיישם הבנק עבור קבוצות הנכסים השונים הינם כדלקמן:
בניינים - 2% בשנה בקו ישר.
מקרקעין בחכירה ממנהל מקרקעי ישראל - בהתאם לתקופת החכירה.
התקנות ושיפורים במושכר - בהתאם לתקופת השכירות, תוך התחשבות בכוונת הבנק למימוש אופציית הארכת תקופת השכירות, במידה וקיימת.
מחשבים - 20% בשנה בקו ישר.
ציוד משרדי וריהוט - 6-15% בשנה בקו ישר.
תוכנות - עד 5 שנים.

ג. היתרה המאזנית של בניינים העומדים למכירה בסך 3 מיליוני ש''ח (31.12.2022: 11 מיליוני ש''ח), מוצגת לאחר ניכוי הפרשה לירידת-ערך. לא צפוי הפסד ממימוש הבניינים העומדים למכירה מעבר להפרשות שנעשו בגינם. בנוסף, היתרה המאזנית של בניינים שנמכרו וטרם נמסרה חזקה בגינם הינה בסך של 2 מיליוני ש"ח (31.12.2022: 4 מיליוני ש"ח).

ד. זכויות במקרקעין בסך של 47 מיליוני ש''ח (31.12.2022: 28 מיליוני ש''ח), טרם נרשמו בלשכת רישום מקרקעין בעיקר בשל עיכוב בפעולות איחוד השטחים, או שהזכויות בתהליכי רישום.

ה. היתרה המאזנית של בניינים שאינם בשימוש הבנק, בעיקר בניינים מושכרים, הסתכמה בסך של 8 מיליוני ש''ח (31.12.2022: 10 מיליוני ש''ח), המהווים בשתי התקופות נדל"ן להשקעה המושכר לאחרים.

ו. לפרטים בדבר התקשרות הבנק לרכישת בניין לשימוש המטה המרכזי והשבחת נכסים שבשימושו כיום, ראה ביאור 9.ב.25 להלן.

ז. חכירות

במסגרת הסדרי החכירה, הבנק חוכר נדל"ן (בעיקר שטחי משרדים וסניפים), כלי רכב וציוד, המשמשים בעיקר לצורך הפעילות העסקית של הבנק. רוב הסדרי החכירה של הבנק מסווגים כחכירות תפעוליות.
עיקר תשלומי החכירה בגין חוזי חכירות הנדל"ן וכלי הרכב בהם מתקשר הבנק, צמודים למדד המחירים לצרכן במועד ההתקשרות בחכירה. כמו-כן, בחוזי חכירות הציוד בהם מתקשר הבנק, תשלומי החכירה הם מבוססי שימוש. תקופת החכירה הממוצעת של נדל"ן הינה כ-6.9 שנים. מכיוון ששיעור הריבית הגלום בחכירה לא ניתן לקביעה בנקל, נעשה שימוש בשיעור הריבית התוספתי של הבנק. לבנק לא קיימים הסדרי חכירה משמעותיים המסווגים כחכירות מימוניות. תקופות החכירה הינן התקופות החוזיות הנקובות בחוזי החכירה וכוללות גם תקופות הנובעות מאופציית הארכה שוודאי באופן סביר שהבנק יממשה. הוצאות חכירה מוכרות בסעיף "אחזקה ופחת בניינים וציוד" בדוח רווח והפסד.
בנוסף, הבנק מתקשר בעסקות של ליסינג לרכבים לעובדים, לתקופה של 3 שנים.

א. הוצאות בגין חכירות

	לשנה שהסתיימה ביום	
	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2022
הוצאות בגין חכירות תפעוליות	**137**	141
הוצאות חכירה משתנות	**17**	11
סך-הכל הוצאות בגין חכירות	**154**	152

ביאור 16 בניינים וציוד (המשך)

במיליוני ש"ח

ז. חכירות (המשך)

ב. מידע נוסף על חכירות

	לשנה שהסתיימה ביום	
	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2022
מזומנים ששולמו בגין יתרות שנכללו במדידה של התחייבויות בגין חכירות		
תזרים מזומנים בגין פעילות שוטפת בגין חכירות תפעוליות	**137**	142
נכסי זכות שימוש שהוכרו בגין חכירות תפעוליות חדשות	**85**	68
יתרת תקופה משוקללת ממוצעת (בשנים)		
בגין חכירות תפעוליות	**6.9**	7.1
ריבית היוון משוקללת ממוצעת		
בגין חכירות תפעוליות	**1.56%**	0.96%

ג. תזרימי מזומנים לא מהוונים והתחייבויות בגין חכירות תפעוליות לפי תקופת פירעון

	ליום 31 בדצמבר 2023		ליום 31 בדצמבר 2022	
	תזרימי מזומנים לא מהוונים	התחייבות בגין חכירה	תזרימי מזומנים לא מהוונים	התחייבות בגין חכירה
עד שנה	**130**	**120**	133	127
מעל שנה ועד שנתיים	**104**	**97**	106	101
מעל שנתיים ועד 3 שנים	**79**	**73**	78	73
מעל 3 שנים ועד 4 שנים	**68**	**63**	62	58
מעל 4 שנים ועד 5 שנים	**53**	**50**	54	52
מעל חמש שנים	**162**	**156**	213	196
סך-הכל	**596**	**559**	646	607

ד. נכסי זכות שימוש והתחייבות בגין חכירות

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
נכסי זכות שימוש בגין חכירה תפעוליות		
נכסים אחרים	**548**	601
התחייבות בגין חכירה תפעוליות		
התחייבויות אחרות	**559**	607

ביאור 17 נכסים אחרים

במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
מסים נדחים לקבל, נטו*	**3,880**	3,440
מסים שוטפים - עודף מקדמות ששולמו על עתודה שוטפת למס-הכנסה	**49**	26
נכסים שנתקבלו בגין אשראים שסולקו	**-**	-
הוצאות הנפקה של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**69**	81
הכנסות לקבל	**199**	234
הוצאות מראש	**439**	463
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף[1]	**11**	25
נכסי זכות שימוש בגין חכירה תפעולית	**548**	601
חייבים אחרים ויתרות חובה[2]	**776**	1,325
סך-כל הנכסים האחרים	**5,971**	6,195

* ראה גם ביאור 8ד'.

(1) מוצג בשווי הוגן.

(2) ליום 31 בדצמבר 2023 כולל יתרת חייבים בגין מסלקה בגין מכירות ניירות-ערך בסך של כ-310 מיליון ש"ח (ליום 31.12.22 סך של כ-906 מיליון ש"ח).

במיליוני ש"ח

ביאור 18 פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
בישראל		
לפי דרישה		
אינם נושאים ריבית	**151,637**	191,829
נושאים ריבית	**135,484**	130,407
סך-הכל לפי דרישה	**287,121**	322,236
לזמן קצוב	**238,336**	185,537
סך-כל פיקדונות הציבור בישראל*	**525,457**	507,773
מחוץ לישראל		
לפי דרישה		
אינם נושאים ריבית	**1,392**	1,499
נושאים ריבית	**8,396**	6,230
סך-הכל לפי דרישה	**9,788**	7,729
לזמן קצוב	**19,350**	17,086
סך-כל פיקדונות הציבור מחוץ לישראל	**29,138**	24,815
סך-כל פיקדונות הציבור	**554,595**	532,588
* מזה:		
פיקדונות של אנשים פרטיים	**214,169**	201,758
פיקדונות של גופים מוסדיים	**98,368**	92,678
פיקדונות של תאגידים ואחרים	**212,920**	213,337

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
תקרת הפקדון (במיליוני ש"ח)		
עד 1	**160,229**	154,697
מעל 1 עד 10	**130,519**	122,042
מעל 10 עד 100	**79,878**	77,985
מעל 100 עד 500	**50,427**	54,878
מעל 500	**133,542**	122,986
סך-הכל	**554,595**	532,588

ביאור 19 פיקדונות מבנקים

במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
בישראל		
בנקים מסחריים		
פיקדונות לפי דרישה	**5,001**	2,801
פיקדונות לזמן קצוב	**413**	1,107
קיבולים	**141**	233
בנקים מרכזיים		
פיקדונות לפי דרישה	**251**	460
פיקדונות לזמן קצוב	**3,272**	4,042
מחוץ לישראל		
בנקים מסחריים		
פיקדונות לזמן קצוב	**-**	45
קיבולים	**7**	8
סך-כל פיקדונות מבנקים	**9,085**	8,696

ביאור 20 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

א. הרכב הסעיף

	31 בדצמבר			
	2023			2022
	משך חיים ממוצע[1]	שיעור תשואה פנימי[2]	במיליוני ש"ח	
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות				
במטבע ישראלי				
לא-צמוד	**3.3**	**1.82%**	**3,960**	4,372
צמוד	**3.6**	**0.24%**	**11,840**	17,128
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים הניתנים להמרה במניות				
במטבע ישראלי				
צמוד למדד	**4.0**	**3.29%**	**2,602**	2,154
במטבע-חוץ				
דולר ארצות-הברית	**2.7**	**6.49%**	**3,398**	3,212
סך-כל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים*[3]	**3.4**	**1.69%**	**21,800**	26,866
מזה: כתבי התחייבות נדחים				
הנכללים בהון רובד 1	**-**	**-**	**-**	-
הנכללים בהון רובד 2	**-**	**-**	**8,269**	9,517
אחרים שלא נכללים בהון	**-**	**-**	**119**	586
סך-כל כתבי התחייבות נדחים	**3.3**	**3.39%**	**8,388**	10,103

* בהתאם לתנאי ההנפקה, בתנאים מסוימים, אגרות-החוב ניתנות לפדיון מוקדם.
(1) משך חיים ממוצע, הינו, ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי.
(2) שיעור תשואה פנימי, הינו, שיעור הריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.
(3) מזה: סחיר כולל אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים הנסחרים ברצף המוסדי בסך של 21,786 מיליוני ש"ח (31.12.22: 26,845 מיליוני ש"ח), ואילו היתר אינם רשומים למסחר.

ב. פרטים נוספים בדבר כתבי התחייבות נדחים

בחודש אפריל 2023, בוצע פדיון מוקדם מלא של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יח') בהיקף של כ-1.2 מיליארד ש"ח.
בחודש דצמבר 2023, ביצע הבנק פדיון מוקדם מלא של כתבי התחייבות נדחים (סדרה ח') בהיקף של כ-0.8 מיליארד ש"ח.
בחודש דצמבר 2023, הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים (סדרה יא') בהיקף של כ-0.4 מיליארד ש"ח. כתבי ההתחייבות צמודים למדד המחירים לצרכן ונושאים ריבית קבועה בשיעור של 3.71%.
כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה יא' כוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן בדרך של המרה כפויה (מלאה או חלקית) למניות רגילות של הבנק בהתקיים נסיבות מסוימות - אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן ו/או אירוע מכונן לאי קיימות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202. כתבי ההתחייבות סדרה יא' נכללים בהון רובד 2 של הבנק בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, הינם לתקופה של 11 שנים, מיום הנפקתם, כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם מלא החל מ-6 שנים ממועד הנפקתם.

ביאור 21 התחייבויות אחרות

במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
עתודה למסים נדחים, נטו*	**105**	110
מסים שוטפים - עודף עתודה שוטפת למס-הכנסה על מקדמות ששולמו	**2,494**	1,234
הכנסות מראש	**345**	305
עובדים בגין שכר עבודה	**1,026**	1,115
עתודה לפיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה**	**4,311**	4,435
הוצאות לשלם	**815**	856
זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	**3,490**	3,759
הפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי חוץ-מאזני	**956**	935
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף[1]	**11**	25
זכאים אחרים ויתרות זכות	**1,553**	1,137
התחייבות בגין חכירה תפעולית	**559**	607
סך-כל ההתחייבויות האחרות	**15,665**	14,518

* ראה גם ביאור 8ד'.
** ראה גם ביאור 22.
(1) מוצג בשווי הוגן.

ביאור 22 זכויות עובדים

אוכלוסיית העובדים בבנק כוללת:
א. עובדים קבועים וזמניים - עובדים אשר תנאי עבודתם מוסדרים, בהסכמים ובהסדרים קיבוציים המגובשים מעת לעת בין הבנק לבין ארגון עובדי הבנק.
ב. עובדים בחוזה אישי - עובדים אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שמרבית ההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.
ג. עובדים בחוזה אישי בכיר - עובדים מסוימים ברובד הניהולי הבכיר של הבנק (לרבות המנכ"ל, חברי הנהלה ובכירים נוספים), אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.

להלן תנאי העבודה העיקריים של עובדי הבנק:

א. תנאי העבודה של עובדים קבועים וזמניים

בהתאם לכללים הנהוגים בבנק, מספר תהליכים משפיעים על עלות השכר. תהליכים אלה כוללים, בין היתר, קידומים ושינויים בהגדרות תפקיד, קידום בשכר הנובע מצבירת ותק ועלייה בדירוג העובדים במסגרת טווחי הדרגות המתאימים לתפקידם.
להלן פירוט ההטבות העיקריות מעבר לרכיבי השכר השוטפים, להם זכאים עובדי הבנק האמורים:

1. מענק שנתי מותנה תשואה

בהסכם השכר הקיבוצי שנחתם בין הבנק לנציגות העובדים ביום 2 באוגוסט 2023 לשנים 2023-2027, נקבע מנגנון בונוס שנתי מעודכן של עד 2.5 משכורות לשנה תלוי תשואה להון במנעד תשואות שייקבע על-ידי הבנק מדי שנה. קיימת אפשרות באישור ועדת התגמול והדירקטוריון למתן מענקים שאינם מותנים בתשואה או בנסיבות בהן לא מושגת התשואה האמורה.

2. הטבות אחרות

עובדי הבנק זכאים להטבות נוספות במהלך ולאחר תקופת ההעסקה, אשר העיקריות שבהן מפורטות להלן:

חופשה

עובדי הבנק זכאים על-פי חוק והסכמי עבודה לימי חופשה שנתיים. ההפרשה חושבה על בסיס השכר האחרון של העובדים וימי החופשה שצברו בתוספת ההוצאות הנלוות המתחייבות.

מענק 25

העובדים זכאים למענק בגובה משכורת אחת בתום 25 שנות עבודה בבנק. התחייבות זו מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי, הלוקח בחשבון תוספת שכר ריאלית המושפעת מגיל העובדים.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

הטבות אחרות לאחר סיום העסקה

עובדי הבנק זכאים לאחר מועד פרישתם לגמלאות או לפנסיה מוקדמת, למענק בגין ימי מחלה שלא נוצלו, להטבות בגין שי לחג, ולהשתתפות בעלויות רווחה.

התחייבויות אלו מחושבות בהתבסס על חישוב אקטוארי הלוקח בחשבון לפי העניין, בין היתר, תוספת שכר ריאלית המושפעת מגיל העובדים, שיעור תמותה ונכות.

3. פיצויי פרישה ופנסיה

כללי

זכויות הפנסיה של העובדים, המגיעים לגיל פרישה, מכוסות על-ידי סכומים שנצברו בקרנות הפנסיה ובקופות הגמל לקיצבה. עובדים שפרשו לגמלאות או לפנסיה מוקדמת אינם זכאים לתשלום פיצויי פיטורין.

פנסיה לעובדים שפרשו בפרישה מוקדמת

עובדים שפרשו בפרישה מוקדמת במסלול קצבה זכאים לפנסיית גישור חודשית עד המועד שנקבע בהסכם הפרישה.

ההפרשה מבוססת על חישוב אקטוארי.

פרישה מוקדמת לעובדים פעילים

בנוסף לזכויות המתוארות לעיל, כולל הבנק במסגרת החישוב האקטוארי של ההתחייבות בגין זכויות עובדים, התחייבות בגין עובדים שהנהלת הבנק צופה שיפרשו בפרישה מוקדמת או בתנאים מועדפים אחרים.

ההתחייבות חושבה בהתבסס על חישוב אקטוארי הלוקח בחשבון, בין היתר:

- תוספת שכר ריאלית המושפעת מגיל העובדים.
- תחזית למועד הפרישה ומסלול הפרישה תוך הבאה בחשבון של שיעורי עזיבה לפיצויים מוגדלים ולפרישה מוקדמת בהתאם לניסיון הבנק, ציפיות ההנהלה והחלטותיה, תוך התחשבות, בין היתר, בגיל העובד ובמגדרו.
- שיעור היוון אשר חושב לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע על-פי הוראות הפיקוח על הבנקים.
- שיעור תמותה ונכות המבוסס על לוחות תמותה עדכניים שמפרסם האקטואר הראשי במשרד האוצר.

4. הסכם שכר קיבוצי לשנים 2023 עד 2027

ביום 2 באוגוסט 2023 חתמו הבנק וארגון העובדים על הסכם שכר לשנים 2023-2027.

הסכם השכר כולל, בין היתר, את הרכיבים העיקריים הבאים:

1. בנוסף למנגנוני הקידום/עליית השכר השוטפים הנהוגים בבנק, תשולם לעובדים הכלולים בהסכם הקיבוצי, תוספת שכר שקלית קבועה בסך של עד 1,000 ש"ח לעובד, שתשולם בפעימות לאורך שנות ההסכם, מתוכה תוספת של 300 ש"ח המותנית בהגעה לשיעור תשואה של 15% ומעלה בשנים 2026 ו-2027 (התוספות צמודות למדד).
2. תוספות ייעודיות נוספות לאוכלוסיות שונות בבנק, בדגש על מענקים ייחודיים והרחבת אפשרויות הקידום בדרגות לעובדי הסניפים, וכן שיפור תנאים נלווים לאוכלוסיות שונות בבנק.
3. מענק בגובה שתי משכורות בשני חלקים שווים בשנים 2023 ו-2024 בעלות כוללת של כ-200 מיליון ש"ח.
4. קביעת מנגנון בונוס שנתי מעודכן של עד 2.5 משכורות לשנה תלוי תשואה להון במנעד תשואות שייקבע על-ידי הבנק מדי שנה.
5. לשם תמיכה ביעדים האסטרטגיים של הבנק וכחלק מהיערכות הבנק לשינויים המתרחשים בעולם הבנקאות והתמורות בשוק העבודה, גובשו הסכמות שונות התורמות להגברת הגמישות הניהולית של הבנק והגברת הפריון. בין היתר הוסכם על:
   א. אפשרות לסיום העסקה על רקע אי התאמה של עד 30 עובדים קבועים במהלך תקופת ההסכם, על-פי מתווה מוסכם.
   ב. המשך קליטת עובדים בחוזה אישי, בפרט בתחומי הטכנולוגיה ובמקצועות ייעודיים נוספים.
   ג. הארכת תקופת הזמניות של עובדים זמניים קיימים לתקופה של עד 10 שנים באופן מדורג, ובתום ההסכם תקופת זמניות של 6 שנים באופן קבוע.
   ד. הושגו הסכמות המבטיחות את המעבר לפועלים סנטר, לרבות אי תשלום בגין המעבר.
   ה. במסגרת היערכות הבנק לעתיד, ינהלו הצדדים במהלך תקופת ההסכם משא ומתן על מבנה שכר חדש ופשוט יותר.
   ו. עובדים שיתחילו לעבוד בבנק לאחר חתימת ההסכם לא יהיו זכאים לחלק מההטבות להן זכאים העובדים הקיימים (מענק בגין אי ניצול ימי מחלה, מענק 25 שנים וגילום הפקדות לקרן השתלמות מעל לתקרה).
6. סכסוך העבודה עליו הכריזה ההסתדרות יסתיים ובתקופת ההסכם יהיה שקט תעשייתי.

השפעת ההתקשרות בהסכם זה הינה גידול חד פעמי בהוצאת השכר, בסך כ-200 מיליון ש"ח (לפני מס) בגין המענק החד פעמי. בנוסף, להערכת הבנק, הוצאות השכר הקבועות בגין ההסכם (סעיפים 1 ו-2 לעיל), צפויות לגדול בכל שנה (ביחס לקודמתה) בכ-25 מיליון ש"ח בממוצע, כולל השפעות אקטואריה.

ב. תנאי העסקת עובדים בחוזה אישי

תנאי התגמול המקובלים לעובדים אלה כוללים לרוב שכר בסיס, הפרשות להסדר פנסיוני ולקרן השתלמות, מענק שנתי תלוי תשואה והטבות אחרות במהלך תקופת ההעסקה.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ג. תנאי העסקת עובדים בחוזה אישי בכיר

1. כללי

ביום 22 באוקטובר 2020 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק את מדיניות התגמול של הבנק לנושאי משרה שתוקפה לשנים 2021-2023. מדיניות התגמול תואמת את חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (להלן: "חוק הגבלת התגמול") והתקרה הקבועה בו ("תקרת התגמול"), חוק החברות, ובהתאם להוראה 301A בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. ביום 13 בספטמבר 2020 אימץ הבנק מדיניות תגמול כוללת למנהליו הבכירים ובמועדים מאוחרים יותר אימץ מדיניות גם לעובדיו שאינם מנהלים בכירים (להלן: "מדיניות תגמול 2021" או "מדיניות התגמול"), וכן תכנית תגמול בהתאם לה ("תכנית 2021"), אשר עודכנו מעת לעת.

להלן פירוט הזכויות וההטבות העיקריות, להן זכאים עובדי הבנק בחוזה אישי בכיר במהלך תקופת העסקתם.

2. יו"ר הדירקטוריון

מר ראובן קרופיק ("היו"ר") מכהן כדירקטור חיצוני על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין 301 החל מיום 18 בפברואר 2016 ובאסיפה הכללית בחודש אוקטובר 2021 הוא מונה לתקופת כהונה שלישית שתסתיים בפברואר 2025. מר ראובן קרופיק מכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק החל מיום 28 ביוני 2020. בחודש אפריל 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראות ניהול בנקאי תקין 301 ו-301A בנוגע לתפקידי יו"ר הדירקטוריון ותנאי הכהונה של יושבי ראש הדירקטוריון בבנקים ללא גרעין שליטה. תנאי כהונה מעודכנים ליו"ר הדירקטוריון התואמים את הוראות הפיקוח המעודכנות אושרו על-ידי האסיפה הכללית ביום 11 באוגוסט 2022. תנאי הכהונה העדכניים הינם בתוקף החל מתחילת שנת 2022 וכל עוד מר קרופיק מכהן בתפקידו כיו"ר ואלה עיקריהם: תפקיד יו"ר הדירקטוריון הוא במשרה מלאה (100%). בגין הכהונה היו"ר זכאי לגמול שנתי בסך 2.94 מיליון ש"ח ("הגמול השנתי") צמוד למדד המחירים לצרכן (בכפוף לכך שהתגמול הכולל של היו"ר לא יעלה על התקרה לפי סעיף 2(ב) לחוק הגבלת התגמול) לסכום זה יתווסף מע"מ כדין. הגמול השנתי עשוי להיות משולם בתשלומים חודשיים ובגין כהונה בחלק משנה ישולם החלק היחסי של הגמול השנתי. התמורה משולמת כנגד חשבונית והיו"ר לא זכאי לתנאים נלווים לשכר (כגון הפקדות לפיצויים ולתגמולים והפרשות לקרן השתלמות). בנוסף לגמול השנתי היו"ר זכאי להחזר הוצאות סבירות בגין ביצוע תפקידיו, לרבות הוצאות נסיעה וטלפון (בכפוף למגבלות הכלולות בהוראה 301A ובכפוף לכך שהתגמול הכולל של היו"ר לא יעלה על תקרת התגמול). היו"ר מבוטח בפוליסת ביטוח אחריות של דירקטורים ונושאי משרה של הבנק וכן מחזיק בכתב שיפוי ופטור, כמו יתר נושאי המשרה בבנק. תנאי הכהונה העדכניים אינם כוללים הוראות בעניין תקופת הודעה מוקדמת, אי תחרות וצינון שנכללו בתנאי הכהונה הקודמים של היו"ר.

3. מנכ"ל הבנק

ביום 22 באוקטובר 2020, אישרה האסיפה הכללית של הבנק את תנאי התגמול למנכ"ל לתקופה שמיום 1 בינואר 2021 עד 31 בדצמבר 2023 לאחר אישור ועדת התגמול הדירקטוריון. עיקר תנאי הכהונה והעסקה למנכ"ל כוללים משכורת חודשית של 201,500 ש"ח צמודה למדד, תנאים נלווים לרבות הפקדות לפיצויים ולתגמולים והפרשות לקרן השתלמות, החזר הוצאות לצורך מילוי התפקיד; תגמול הוני קבוע באמצעות מניות חסומות בשווי של 100,000 ש"ח צמוד למדד, אשר תהיינה חסומות למימוש למשך תקופה של 3 שנים; מענק שנתי עד תקרה של 5 משכורות (כפוף לתקרת התגמול. במידת הצורך ייקטם המענק של המנכ"ל עד גובה התקרה המותרת לפי הדין). המענק השנתי כולל שני רכיבים: (א) רכיב ביצועי הבנק - בהיקף של 0.25 משכורת ועד 2 משכורות, המשולם בהתאם לטווח תשואה להון לפי הטווח החל על יתר נושאי המשרה. ו-(ב) רכיב בשיקול דעת ועדת התגמול והדירקטוריון של עד 3 משכורות. במקרה שבו לא תהיה עמידה בתנאי הסף של תשואה להון, ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים לאשר למנכ"ל מענק של עד 3 משכורות. בכל שנה משנות התכנית קובע הדירקטוריון את טווח התשואה בהתאם לאמור.

תנאי כהונה לשנים 2024-2026 - באסיפה הכללית מיום 8 בנובמבר 2023 אושרו תנאי כהונה והעסקה למנכ"ל הבנק לשנים 2024-2026 שאלה עיקרם: כהונת המנכ"ל תהיה במשרה מלאה וכל צד רשאי לסיים את ההסכם בהודעה מוקדמת של 6 חודשים. משכורתו החודשית של המנכ"ל תהיה בסך של 250,000 ש"ח (צמוד לעליית מדד המחירים לצרכן); המנכ"ל יהיה זכאי לתנאים נלווים, לרבות להפרשה לקופות-גמל, לפיצויי פיטורין ופנסיה, לביטוח אובדן כושר עבודה ולקרן השתלמות, לחופשה שנתית, הבראה ומחלה; המנכ"ל יהיה כפוף לתקופת אי תחרות של 6 חודשים ממועד סיום כהונתו בפועל ויהיה זכאי לתשלום של 6 משכורות חודשיות (ללא הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים) בגין התחייבותו לאי תחרות אשר ישולם בסיום התקופה, כפוף לעמידתו בהתחייבות. הבנק יהיה רשאי לוותר על התקופה כאמור, כולה או חלקה, ובמקרה כזה יותאם התשלום באופן יחסי. המנכ"ל עשוי להיות זכאי למענק שנתי כפוף לתקרת יחס השכר (ובלבד שלא יעלה על תקרה של 3 משכורות), אשר יורכב משני רכיבים ויחושב כסכומם, רכיב ביצועי הבנק (עד 1 משכורת) ורכיב שיקול דעת (עד 2 משכורות). המנכ"ל יהיה זכאי להענקה של אופציות למניות הבנק בשווי כלכלי כולל, של 300 אלפי ש"ח בגין תקופת ההסכם (3 שנים, ו-100,000 ש"ח לכל שנה מתקופת ההסכם).

4. חברי ההנהלה

בהתאם לתכנית 2021 זכאים חברי ההנהלה לזכויות ולהטבות שלהלן:

תגמול קבוע

התגמול הקבוע עשוי לכלול את הרכיבים הבאים: שכר חודשי, הפרשות סוציאליות, הטבות נלוות וכן מניות אשר תהיינה חסומות למימוש למשך תקופה של 36 חודשים מתום השנה בגינה הוענקו (כמפורט להלן). כמות המניות תחושב על-ידי חלוקת שווי התגמול אשר נקבע בהתאם לדרגתו של המנהל בממוצע שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ב-30 ימי המסחר אשר קדמו ליום פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק. ראה גם ביאור 23 להלן.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

תגמול משתנה - מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים

- המענק השנתי לחברי ההנהלה מורכב מרכיב תלוי ביצועים שמחושב על-פי ביצועי הבנק, ומושפע מהביצועים האישיים של חבר ההנהלה ומרכיב מענק בשיקול דעת הגורם הממונה. המענק השנתי לנושאי המשרה, שתקרתו תהיה עד 5.0 משכורות, מותנה בהתקיימות תנאי סף של השגת שיעור תשואה על ההון מינימלי, שייקבע על-ידי הדירקטוריון. רכיב ביצועי הבנק ישולם לפי מדרגות בהתאם לטווח תשואה להון. קיימת אפשרות לאשר מענק בשיקול דעת במקרה של אי עמידה בתנאי הסף של עד 3.0 משכורות.
- תנאים נוספים - תכנית התגמול כוללת הוראות נוספות הרלוונטיות לעניין המענק באשר לסיום ההעסקה, דחיית תשלום חלק מהמענק ופריסתו, הפחתת המענק והשבתו בנסיבות מסוימות. בנוסף, בהתאם לתכנית, התגמול המשתנה עשוי להיקטם כך שלא יחרוג מתקרת התגמול שבחוק הגבלת התגמול (תגמול של פי 35 ממקבל השכר הנמוך).

הסדרי פרישה מוקדמת

בהתאם למדיניות התגמול, וכפוף להוראות המעבר שבה ביחס לזכויות שנצברו ו/או יצברו (כמפורט מטה), לפי ההסכמים עם חברי ההנהלה (לרבות מנכ"ל הבנק) (להלן: "הבכירים"), בעת סיום העסקה כתוצאה מפיטורים או התפטרות, יהיה זכאי הבכיר לפיצויי פיטורין בשיעור של 100% בגין התקופה שמיום תחולת ההסכם.

לפי הסדרים שהיו קיימים בהסכמי העסקה קודמים עם חלק מהבכירים, נקבע לגבי התקופה הרלוונטית של אותם ההסכמים, כי במקרה שהבנק יחליט מיוזמתו לפטר את אחד הבכירים או לסיים את עבודתו בתום תקופת ההסכם יהיה זה זכאי לפיצויי פיטורין בשיעור של 250% בגין שנות הוותק עד תום שנת 2016 ובהתאם לשכר הקובע לאותו מועד. בנוסף, בהתאם להסדרים הקודמים, בהגיע הבכיר למועד בו סכום גילו והוותק שלו בבנק עולים על 75 (ובלבד גיל מינימלי של 55 שנים), אזי יהיה הבכיר זכאי לפרוש בפרישה מוקדמת ולבחור בין קבלת פיצויי פיטורין מוגדלים בשיעור של 250% משכרו החודשי לתום שנת 2016, מוכפל בשנות הוותק שלו בבנק עד לתום שנה זו ובגין שנות העבודה שלאחר שנת 2016, פיצויים בשיעור של 100% בהתאם לשכר האחרון, לבין קבלת קצבה חודשית (בשיעור שנצבר עבורו עד לתום שנת 2016 או מועד מינויו לחבר הנהלה לפי המאוחר מביניהם, ועד לשיעור מירבי של 70% מהשכר המזכה בפנסיה) שתשולם לו ממועד יציאתו לפרישה מוקדמת ועד הגיעו לגיל פרישה על-פי חוק. חבר הנהלה שהגיע לגיל 62 יוכל לבחור בקבלת קצבה חודשית בלבד, או פיצויים בשיעור 100%. לגבי חלק מחברי ההנהלה הזכאים לבחירה במסלולי הפרישה כמפורט לעיל, ישנם תנאי זכאות שונים מיטיבים פחות, לדוגמא הגבלת מס' שנות הפנסיה.

מדיניות תגמול לנושאי המשרה לשנים 2024-2026 ("מדיניות התגמול החדשה") - באסיפה הכללית שנערכה ביום 8 בנובמבר 2023 אושרה מדיניות תגמול חדשה לנושאי המשרה של הבנק לשנים 2024-2026. עיקר השינויים ממדיניות התגמול הקיימת: הגדלת חלקו של התגמול המשתנה מסך התגמול וזאת, כפועל יוצא מהמרת רכיב התגמול ההוני הקבוע (שהיה נהוג במדיניות התגמול הקודמת) ברכיב תגמול הוני משתנה (אופציות) וכן מהגדלת תקרת המענק השנתי המקסימאלי ועל-אף הגדלת הפרשות לקרן השתלמות; תנאי הסף לתכנית המענקים עודכן מעמידה בתשואה להון מינימלית לעמידה ביחסי הלימות ההון המזעריים הנדרשים על-ידי הפיקוח על הבנקים; רכיב התשואה להון הכלול בנוסחת המענק השנתי עודכן כך שבמקום טווח קבוע מראש למשך כל תקופת המדיניות, ייקבע מראש על-ידי הדירקטוריון טווח לכל שנה. למענק השנתי נוסף רכיב של מדד השוואתי. תקרת המענק השנתי המקסימאלי בביצועי מקסימום עודכנה מ-5 משכורות לעד 6.5 משכורות לחברי ההנהלה הכפופים למנכ"ל; התווספה אפשרות לדירקטוריון הבנק לקבוע כי חלף חלק מהמענק השנתי (עד 3 משכורות) יוענקו אופציות בשלות למניות הבנק באותו השווי; תנאי ביצוע לתגמול המשתנה הנדחה - המדיניות החדשה מגדירה תנאי נוסף לביצוע בקשר עם הרכיב הנדחה ולפיו לא תהיה חריגה מהותית מיחסי הלימות ההון. תנאי הביצוע של רכיב משתנה נדחה באופציות יהיו תנאי הביצוע שייקבעו לגביהן בעת הענקתן; התווספה אפשרות לתשלום בגין תקופת אי תחרות.

מדיניות התגמול החדשה עוצבה בהתאם להוראות ולמגבלות הדין החל, לרבות חוק הגבלת התגמול, חוק החברות והוראת ניהול בנקאי תקין 301A. בהתאם למדיניות התגמול החדשה תגמול נושאי המשרה בבנק עשוי להיות גבוה ממדרגת התגמול לפי סעיף 2(א) לחוק הגבלת התגמול וועדת התגמול ודירקטוריון הבנק יהיו רשאים לאשר תגמול כאמור של נושא משרה הכפוף למנכ"ל, ללא צורך באישור נוסף של האסיפה הכללית, ובלבד שהתגמול עומד בתקרות מדיניות התגמול ושהיחס שבין ה"הוצאה החזויה" בגין התגמול (לפי הגדרות חוק הגבלת התגמול, היינו, בין היתר, למעט תשלום פנסיוני, ופיצויי פיטורים על-פי דין), לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר (לפי עלות משרה מלאה ולפי הגדרות חוק התגמול), לא יעלה על יחס של פי 35.

5. מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה

תכנית 2021 חלה על המנהלים הבכירים של הבנק שאינם חברי הנהלה על-פי עקרונות דומים לאלה המפורטים לעיל לגבי חברי הנהלה, כאשר תקציבי המענקים הכוללים לקבוצות הרלוונטיות נקבעים לפי מדרגות שיעור התשואה על ההון, ומתוך התקציבים הללו, נגזרים המענקים לפי ציון הניתן למנהל הבכיר, אשר חלקו מבוסס על יעדי KPI וחלקו על שיקול דעת הממונה הרלוונטי, כמפורט להלן.

לגבי מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה יחול האמור להלן:

א. מענק שנתי

קיימת אפשרות לאשר מענק בשיקול דעת במקרה של אי עמידה בתנאי הסף עד תקרה אישית של 3.0 משכורות.

תקרת המענק השנתי המקסימלי למנהלים אלה היא 8.0-10.0 משכורות (תלוי מעמד) וביחס לתפקידי פיקוח ובקרה 7.2-9.0 משכורות.

התכנית כוללת הוראות לעניין חלוקת תקציב המענקים בין המנהלים הבכירים וגזירת המענק האישי מתוכו.

מדיניות התגמול החדשה שאימץ הבנק לגבי מנהליו הבכירים שאינם חברי הנהלה לשנים 2024-2026 אושרה בחודש פברואר 2024 והיא כוללת עקרונות דומים לאלה המפורטים לעיל לגבי חברי הנהלה.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ב. הסדרי פרישה

חלק מהמנהלים הבכירים שאינם חברי הנהלה יהיו זכאים לכל הזכויות שנצברו עד לתום ההסדרים שהיו קיימים בהסכמי העסקה קודמים עמם, ככל שהיו הסכמים כאלה, ובלבד שההוצאה החזויה כהגדרתה בחוק הגבלת התגמול, לא תחרוג מתקרות החוק. במסגרת הסכמי ההעסקה הקודמים ובמסגרת הסכמי ההעסקה החדשים, קיימת אפשרות שהמנהל הבכיר ימשיך לצבור וותק וזכויות למסלול פנסיה מוקדמת לפי השכר הקובע בהסכם הרלוונטי הקודם שהיה עימו, ככל שהיה הסכם כזה (תשלום הפנסיה המוקדמת עשוי להיות לתקופה מוגבלת בלבד בהתקיים תנאים מסוימים) ובלבד שהפרישה תהיה מגיל 55 ומעלה. במקרה של פרישה במסלול פיצויים, בגין שנות הוותק עד תום שנת 2016 עשוי המנהל להיות זכאי לעד 250% פיצויים על בסיס השכר הקובע לפי ההסכם הרלוונטי הקודם עימו ובגין שנות הוותק מ 2017 ואילך, 100% פיצויים על בסיס משכורתו האחרונה של המנהל. כפוף לשיקול דעת ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, לפי המלצת המנכ"ל וכפוף להוראות הדין, ניתן לאשר למנהל הבכיר פיצויי פיטורין בגובה של עד 175% משכרו האחרון בגין כל שנות העסקתו.

על-אף האמור לעיל, מנהלים בכירים אשר היו כפופים ביום 12 באפריל 2016 להסכם קיבוצי והועברו מהסכם קיבוצי לחוזה אישי בכיר לאחר המועד האמור, יהיו בתנאים מסוימים זכאים להשתתף בתכניות פרישה של הבנק, ככל שתהיה באותו המועד או להיות זכאים לפיצויי פיטורים של 150% בגין התקופה בה היו כפופים להסכם קיבוצי ובהתאם לשכר האחרון שהיה רלוונטי לתקופה זו.

ד. עניינים נוספים

- במסגרת מדיניות התגמול נקבעו ההוראות בדבר הסדרי השבה של סכומי מענק במקרים של תיקון דוחות כספיים (לפי חוק החברות) ובנסיבות חריגות (לפי הוראות הפיקוח על הבנקים), ובכלל זה, בין היתר, נקבע כי נזק בהיקף של 3% מההון העצמי ייחשב כ"נזק חריג" וכי בשים לב לחשיבות שרואה הבנק בציות להוראות הדין, למדיניות הבנק ונהליו, בהתקיים הקריטריונים להשבה סכום ההשבה יהיה עד גובה מלוא המענק (למעט החלק שנוכה ושולם כמס לרשות המסים). כמו-כן הובהר, כי אין בהסדרי ההשבה הקבועים במדיניות התגמול כדי לגרוע מכל סעד אחר שעשוי לעמוד לבנק על-פי דין כלפי נושא משרה במקרה בו נגרם לבנק נזק.
- נקבעה מסגרת גבולות אחריות לרכישת פוליסת ביטוח המכסה אחריות של נושאי משרה, פוליסת ביטוח אחריות בקשר עם הנפקות של ניירות-ערך שיוצעו לציבור (פוליסה מסוג Public Offering of Securities insurance - POSI) וכן פוליסת ביטוח בגין אחריות נושאי משרה מסוג Run Off (כיסוי בגין פעילות עבר) בנסיבות של שינויים מבניים.

ה. ביום 21 במאי 2023 אישר הדירקטוריון הענקת מניות חסומות (ל-3 שנים מיום 1 בינואר 2023) למנכ"ל הבנק, חברי הנהלה, ומנהלים בכירים בבנק וכן מנהלים שפרשו מהבנק, בהיקף כולל של עד כ-0.03% מההון המונפק של הבנק (עד 423,800 מניות) וזאת במסגרת יישום תכניות התגמול והסכמי ההעסקה הקיימים, כחלק מרכיב התגמול הקבוע לשנת 2022 אשר הוכר בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2022 ולפי מתאר. המניות הוקצו בחודש מאי 2023. במהלך הרבעון השני של שנת 2024 יוענקו למנכ"ל הבנק, חברי הנהלה ומנהלים בכירים מניות חסומות בהיקף של כ-0.03% מההון המונפק של הבנק כחלק מהתגמול בגין שנת 2023 אשר הוכר בדוחות אלה. כמו-כן, יוענקו אופציות אשר שוויין ההוגן מסתכם לסך של כ-50 מיליון ש"ח, כחלק מתכנית התגמול לשנים 2024-2026 (ראה לעיל).

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

במיליוני ש"ח

ו. התחייבות בגין הטבות לעובדים

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
פרישה מוקדמת ופיצויים		
סכום ההתחייבות	**7,267**	7,208
השווי ההוגן של נכסי התכנית	**(3,804)**	(3,651)
עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)	**3,463**	3,557
מענק אי ניצול ימי מחלה		
סכום ההתחייבות	**337**	326
השווי ההוגן של נכסי התכנית	**-**	-
עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)	**337**	326
מענק יובל		
סכום ההתחייבות	**31**	30
השווי ההוגן של נכסי התכנית	**-**	-
עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)	**31**	30
הטבות אחרות בסיום ולאחר העסקה		
סכום ההתחייבות	**543**	576
השווי ההוגן של נכסי התכנית	**-**	-
עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)	**543**	576
סך-הכל		
עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"*	**4,374**	4,489
* מזה: בגין הטבות לעובדים בחו"ל	**(21)**	(19)

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

במיליוני ש"ח

ז. תכנית הטבות לאחר פרישה

1. מחויבויות ומצב המימון

א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה, נטו*,**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022
מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בתחילת התקופה	**4,459**	5,229
עלות שירות	**133**	154
עלות ריבית	**152**	86
הפקדות משתתפי התכנית	**-**	(15)
הפסד (רווח) אקטוארי	**(68)**	(588)
שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ	**1**	4
הטבות ששולמו	**(334)**	(411)
מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בסוף התקופה	**4,343**	4,459
מחויבות בגין הטבה מצטברת, נטו בסוף התקופה	**4,066**	4,242

* כולל הטבות לאחר פרישה, לרבות מענק מחלה אשר משולם במועד הפרישה.
** הסכומים המוצגים הינם בנטו מנכסי תכנית. לפירוט נוסף, ראה סעיף ד. להלן.

ב. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
פרישה מוקדמת ופיצויים		
סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות	**4,343**	4,459

ג. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
הפסד אקטוארי נטו	**1,647**	1,841
יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר	**1,647**	1,841

ד. תכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת וחזויה עולה על נכסי התכנית

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
מחויבות בגין הטבה חזויה	**8,147**	8,110
מחויבות בגין הטבה מצטברת	**7,870**	7,893
שווי הוגן של נכסי התכנית	**(3,804)**	(3,651)

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

במיליוני ש"ח

ז. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

2. הוצאה לתקופה

א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
עלות שירות	**133**	154	163
עלות ריבית	**152**	86	70
הפחתה של סכומים שלא הוכרו:			
הפסד (רווח) אקטוארי נטו	**127**	154	173
סך עלות ההטבה, נטו	**412**	394	406

ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה	**(68)**	(588)	489
הפחתה של רווח (הפסד) אקטוארי	**(127)**	(154)	(173)
שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ	**1**	4	(2)
סך-הכל הוכר בהפסד (רווח) כולל אחר	**(194)**	(738)	314
סך עלות ההטבה נטו	**412**	394	406
סך-הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה ובהפסד (רווח) כולל אחר	**218**	(344)	720

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ז. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

3. הנחות*

החישוב האקטוארי מבוסס בין היתר על הנחות שונות בדבר שיעור עלית שכר, שיעורי עזיבה לטווח קצר ולטווח ארוך של עובדים, שיעור עלית המדד ועוד. הנחות אלה מתבססות על ניסיון העבר על בסיס מחקרים שמבוצעים מעת לעת על-ידי האקטואר וציפיות ההנהלה.

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
שיעור היוון	**2.06%**	1.71%
שיעור גידול בתגמול[1]	**1.1%-8.2%**	0.5%-7.6%

(1) שיעור הגידול בתגמול מושפע ממספר תהליכים המביאים לגידול בעלות השכר. תהליכים אלה כוללים קידומים ושינויים בהגדרות תפקיד, ותק ודירוג.

שיעורי עזיבה משתנים לפי גיל ומגדר ומשקפים שיעור עזיבה משוקלל של כ-7.6% לשנה.

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
שיעור היוון	**2.05%**	1.67%	1.83%	1.21%	1.81%	0.39%	1.71%	(0.19%)
שיעור גידול בתגמול	**1.1%-8.2%**	0.0%-7.6%	0.8%-8.2%	0.0%-7.6%	0.8%-7.9%	0.0%-7.6%	0.0%-7.6%	0.0%-7.6%

ב. השפעה על שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

	ליום 31 בדצמבר			
	2023	2022	**2023**	2022
	גידול בנקודת אחוז אחת		קיטון בנקודת אחוז אחת	
	במיליוני ש"ח			
שיעור היוון	**(324)**	(344)	**381**	407
שיעור עזיבה	**201**	200	**(196)**	(195)
שיעור גידול בתגמול	**242**	248	**(208)**	(212)

* ההנחות מתייחסות לנתוני הבנק בלבד.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

במיליוני ש"ח

ז. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

4. נכסי תכנית

התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי. חישוב זה מביא בחשבון, בין היתר, את ההסתברות לפרישה מוקדמת בתנאים מיטיבים בכל אחד מהמסלולים הרלוונטיים (פיצויים בשיעורים מוגדלים או פנסיה מוקדמת), את סכומי ההתחייבות בעת הפרישה ואת שווי היעודות באותו מועד. בנוסף, לאור הסכמי העבודה הקיימים בבנק ומהות הסכמי הפרישה בבנק, חשיפת הבנק לשינויים (חיוביים או שליליים) בשווי היעודות, הינה מצומצמת. התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פיטורין לעובדיו, מכוסה בעיקרה על-ידי יעודות אשר מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים.

להלן יתרות ההתחייבות לפיצויי פיטורין והיעודות לפיצויי פיטורין:

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
התחייבות לפיצויים	**3,596**	3,461
יעודות לפיצויים	**(3,563)**	(3,429)
התחייבות נטו	**33**	32

יודגש, כי חשיפת ההתחייבות נטו של הבנק לשינויים בשווי היעודות משוקללת בהסתברות לפרישה במסלול פיצויים, אינה מהותית וזאת לאור העובדה שההסתברות לפרישה במסלול פיצויים מוגדלים נמוכה. היעודות לפיצויי פיטורין מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים. כ-22% מסך יתרות היעודה לפיצויי פיטורין מופקדות בקרן הגימלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ (קג"מ). יתרת הסכומים מופקדים במספר רב של קופות-גמל לפיצויי פיטורין, והכל בהתאם לבחירת העובדים.

ח. תזרימי מזומנים

1. הפקדות

	תחזית	הפקדות בפועל	
		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2024*	**2023**	2022
הפקדות	**148**	**148**	164

* אומדן ההפקדות שהבנק צופה לשלמן לתכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2024.

2. הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד

שנה	
2024	399
2025	373
2026	356
2027	340
2028-2032	1,383
2033 ואילך	2,570
סך-הכל	5,421

ט. תכנית התייעלות

הבנק מבצע תכניות התייעלות מעת לעת במסגרתן בהתקיים מפגש רצונות, פורשים עובדים, העומדים בתנאים שנקבעו לתכנית, לפנסיה מוקדמת בתנאים מועדפים. הבנק מביא לידי ביטוי את העלויות הכרוכות בפרישת עובדים בהתאם לציפיות ההנהלה במסגרת ההנחות האקטואריות בקשר לפרישה מוקדמת.

ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות

במסגרת תכנית התגמול לחברי הנהלה ומנהלים בכירים עד לשנת 2023 (כולל), לכל מנהל מוענקות, מניות אשר תהיינה חסומות למימוש למשך תקופה של 36 חודשים מתום השנה בגינה הוענקו. כמות המניות מחושבת על-ידי חלוקת השווי אשר נקבע בהתאם לדרגתו של המנהל בממוצע שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ב-30 ימי המסחר אשר קדמו ליום פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק.
במסגרת זו וכחלק מרכיב התגמול הקבוע לשנת 2023 אשר הוכר בדוחות כספיים אלה, יוענקו מניות חסומות (ל-3 שנים מיום 1 בינואר 2024) למנכ"ל הבנק, חברי הנהלה, מנהלים בכירים וכן מנהלים שפרשו מהבנק, בהיקף כולל של עד כ-0.03% מההון המונפק של הבנק (כ-400,000 מניות). המניות יוקצו לפי מתאר במהלך הרבעון השני של שנת 2024.
במהלך שנת 2023 הוענקו 407,625 (351,161 בשנת 2022) מניות חסומות כאמור אשר שוויין למועד הענקתן הסתכם לסך של כ-12 מיליון ש"ח בדומה לשנת 2022.
לפרטים אודות תכנית להענקת אופציות למנהלים בכירים, חלף מניות חסומות, החל משנת 2024 ואילך, ראה ביאור 22.ה.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות

א. הון המניות

	31 בדצמבר			
	2023	2022	**2023**	2022
	רשום		מונפק ונפרע*	
	הסכום בש"ח			
מניות רגילות, בנות 1 ש"ח ע.נ.	**4,000,000,000**	4,000,000,000	**1,337,267,218**	1,336,837,006

* ההון המונפק הינו לאחר הפחתת 109,893 מניות רגילות (31.12.22: 540,105 מניות רגילות) שנרכשו על-ידי הבנק, כפי שיפורט להלן. המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

ב. דיבידנד

חלוקת דיבידנד על-ידי הבנק כפופה למבחנים ולמגבלות הקבועים בחוק החברות ובהוראות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין 331. מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה ושיעורה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בהוראות כל דין ובמגבלות על החלוקה ובשיקולים עסקיים, לרבות בהתחשב באסטרטגית הבנק.
במאי 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 803 מיליון ש"ח, שהיווה כ-40% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון הראשון 2023.
באוגוסט 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 769 מיליון ש"ח, שהיווה כ-40% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השני 2023.
ביום 12 בנובמבר 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחייה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים שלהם לתקופה הקרובה על רקע המלחמה והגידול בחוסר הוודאות לגבי הימשכותה והיקף השפעתה על המשק. עובר לפרסום הדוחות הכספיים לשנת 2023 הודיע הפיקוח על הבנקים כי הנחיה זו תקפה למערכת הבנקאית גם לחלוקות בגין הרבעון הרביעי של 2023.
בהתחשב בהנחיית הפיקוח על הבנקים האמורה, בנובמבר 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 334 מיליון ש"ח, שהיווה כ-20% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השלישי 2023 ובמועד אישור דוחות אלה, על חלוקת דיבידנד בסך 352 מיליון ש"ח, המהווה כ-20% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון הרביעי 2023, אשר ישולם ביום 8 באפריל 2024. בהחלטתו, בחן והתאים דירקטוריון הבנק, את שיעור החלוקה להנחיית הפיקוח וציין את יכולת הבנק להכריז פוטנציאלית על דיבידנד גבוה מהאמור לעיל, לאור עודפי ההון המשמעותיים הקיימים בבנק ומצבו הפיננסי האיתן אל מול דרישות ההון השונות.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

מועד הכרזה	מועד תשלום	שיעור חלוקה*	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
			באגורות	במיליוני ש"ח
07.03.2024	08.04.2024	20%	26.322	352.0
16.11.2023	06.12.2023	20%	24.976	334.0
14.08.2023	06.09.2023	40%	57.505	769.0
22.05.2023	14.06.2023	40%	60.048	803.0
08.03.2023	30.03.2023	30%	39.272	525.0
22.11.2022	11.12.2022	30%	40.095	536.0
14.08.2022	07.09.2022	30%	30.146	403.0

* מרווחי הרבעון שקדם למועד החלוקה.

ג. הלימות הון בנתוני המאוחד

	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2022
		במיליוני ש"ח
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
הון עצמי רובד 1	**52,641**	46,745
הון רובד 1	**52,641**	46,745
הון רובד 2	**13,338**	14,349
סך-הכל הון כולל	**65,979**	61,094
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
סיכון אשראי	**403,897**	386,550
סיכוני שוק	**4,245**	4,007
סיכון תפעולי	**29,710**	25,020
סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	**437,852**	415,577
		באחוזים
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון[1]	**12.02%**	11.25%
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**12.02%**	11.25%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**15.07%**	14.70%
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים[2]	**10.23%**	10.23%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים[2]	**13.50%**	13.50%

(1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 וכוללים התאמות בגין הוראות רגולטוריות כדלקמן:
1. הקלה בגין תכניות ההתייעלות אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן עד ליום 31 בדצמבר 2024 ומוערכות בקיטון עתידי נוסף של כ-0.02% על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2023 (0.04% ליום 31 בדצמבר 2022).
2. השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתת בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024 ומוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.04% על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2023 (0.08% ליום 31 בדצמבר 2022).
3. הקלה בגין יישום חוזר בנק ישראל בדבר שקלול הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע, אשר נפרסה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 30 בספטמבר 2022 עד ליום 30 ביוני 2023, השפעת ההקלה ליום 31 בדצמבר 2022 הייתה 0.04%.

(2) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הינם 10.0% ו-13.5% בהתאמה. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת שעה.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ד. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2022
	במיליוני ש"ח	
הון עצמי רובד 1		
סך ההון	**52,430**	46,503
הבדלים בין סך ההון לבין הון עצמי רובד 1	**-**	(1)
סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים	**52,430**	46,502
התאמות פיקוחיות וניכויים:		
מסים נדחים לקבל	**(3)**	(4)
התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1*	**(39)**	(168)
סך-הכל התאמות פיקוחיות וניכויים, לפני התאמות בגין תכניות ההתייעלות ולפני התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים - הון עצמי רובד 1	**(42)**	(172)
סך התאמות בגין תכניות ההתייעלות - הון עצמי רובד 1**	**70**	141
סך התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים - הון עצמי רובד 1***	**183**	274
סך-הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	**52,641**	46,745
סך-הכל הון רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	**52,641**	46,745
הון רובד 2		
הון רובד 2 - מכשירים, לפני ניכויים	**8,269**	9,517
הון רובד 2 - הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים	**5,069**	4,832
סך-הכל הון רובד 2	**13,338**	14,349
סך-הכל הון כולל	**65,979**	61,094

* היתרה ליום 31 בדצמבר 2022 כוללת סך של 123 מיליוני ש"ח הנובע מניכוי קו אשראי לבנק פוזיטיף בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה סעיף ט. להלן.
** התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה סעיף ח. להלן) נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.
*** התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים לפי הוראות הפיקוח על הבנקים פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024.

ה. השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות, הפסדי אשראי צפויים והלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע על יחס הון עצמי רובד 1

	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2022
	באחוזים	
יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת ההתאמות	**11.96%**	11.09%
השפעת ההתאמות בגין תכניות ההתייעלות*	**0.02%**	0.04%
השפעת ההתאמות בגין הפסדי אשראי צפויים**	**0.04%**	0.08%
השפעת ההתאמות בגין הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע	**0.00%**	0.04%
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	**12.02%**	11.25%

* התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה סעיף ח. להלן) נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.
** התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים לפי הוראות הפיקוח על הבנקים פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ו. רכיבי הון ונכסי סיכון הנתונים לתנודתיות

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים. הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
- השפעות שינויים במדד ובשערי חליפין על יתרות הנכסים.
- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות.

להלן קנה מידה להשפעות קיטון בהון וגידול בנכסי סיכון על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2023:

	השפעת קיטון ב-100 מיליוני ש"ח בהון עצמי רובד 1	השפעת גידול ב-1 מיליארד ש"ח בסך נכסי הסיכון
	באחוזים	
יחס הון עצמי רובד 1	**(0.02%)**	**(0.03%)**

ז. יעד הלימות ההון ואופן ניהול ותכנון ההון

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10.0% וביחס הון כולל מזערי של 13.5%. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 בדצמבר 2023, הינם 10.23% ו-13.50%, בהתאמה.

יעד הון עצמי רובד 1 שנקבע על-ידי הבנק מביא בחשבון, בין היתר, את תוצאות תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק, לרבות תוצאות מבחני הקיצון הפנימיים שערך הבנק, ואת תוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים לגבי מאפייני הסיכון הפרטניים של הבנק במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי האחרון שבוצע ומבחני הקיצון האחידים האחרונים שבוצעו.

לצורך עמידה ביעד הלימות ההון וניהול אפקטיבי של ההון מבוצע תכנון הון בבנק בהתבסס על תכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקיטת פעולות נדרשות לצורך עמידה ביעדי הון שנקבעו. כחלק מקביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק כמפורט להלן, מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימות תכניות הערכות לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

על יסוד תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק ותוצאות הדיונים הפנימיים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים (כמפורט לעיל), הגדיר דירקטוריון הבנק יעד פנימי של יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור שלא יפחת מ-10.5%.

ח. התייעלות תפעולית

במסגרת חוזרי הפיקוח על הבנקים ניתנו הקלות לבנקים שיבצעו התייעלות בכח אדם והתייעלות בתחום הנדל"ן.

היקף תכנית ההתייעלות בכח אדם משנת 2020 בגינה חלות ההקלות הינו בסך של 352 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס.

השפעת התכניות האמורות נזקפה להון, ולצרכי חישוב יחס הון ויחס מינוף מופחתת מההון הפיקוחי על פני 5 שנים, ממועד תחילת היישום של כל תכנית.

יתרת השפעת ההקלות בגין תכניות ההתייעלות על יחס הון עצמי רובד 1 מוערכת בכ-0.02% ליום 31 בדצמבר 2023.

ט. שלוחת הבנק בתורכיה

קבוצת הבנק החזיקה עד לחודש ספטמבר 2023 ב-100% מהון המניות של בנק פוזיטיף בתורכיה שעוסק בתחום הבנקאות העסקית.

ביום 30 במרץ 2023 התקשר הבנק בהסכם למכירת החזקתו בבנק פוזיטיף בתמורה שעיקרה פירעון אשראי שהועמד לבנק פוזיטיף במועד ההשלמה של העסקה.

ביום 13 בספטמבר 2023 הושלמה העסקה והחזקות הבנק בבנק פוזיטיף הועברו לרוכש בתמורה לפירעון האשראי שהועמד לבנק פוזיטיף. הבנק לא רשם רווח או הפסד כתוצאה מהשלמת העסקה. השפעת השלמת העסקה על יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק מסתכמת בגידול בסך 0.05%.

י. כתבי התחייבות עם מנגנון לספיגת הפסדים

בחודש אפריל 2023, בוצע פדיון מוקדם מלא של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יח') בהיקף של כ-1.2 מיליארד ש"ח.

בחודש דצמבר 2023, ביצע הבנק פדיון מוקדם מלא של כתבי התחייבות נדחים (סדרה ח') בהיקף של כ-0.8 מיליארד ש"ח.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

בחודש דצמבר 2023, הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים (סדרה יא') בהיקף של כ-0.4 מיליארד ש"ח. כתבי ההתחייבות צמודים למדד המחירים לצרכן ונושאים ריבית קבועה בשיעור של 3.71%.
כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה יא' כוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן בדרך של המרה כפויה (מלאה או חלקית) למניות רגילות של הבנק בהתקיים נסיבות מסוימות - אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן ו/או אירוע מכונן לאי קיימות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202. כתבי ההתחייבות סדרה יא' נכללים בהון רובד 2 של הבנק בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, הינם לתקופה של 11 שנים, מיום הנפקתם, כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם מלא החל מ-6 שנים ממועד הנפקתם.

יא. חוזר בנושא עדכון הוראה 203 - מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי

ביום 22 במאי 2022 פורסם חוזר בנושא עדכון הוראה 203 - מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי. בהתאם לחוזר, לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% נוספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד. השפעת החוזר נפרסה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 30 בספטמבר 2022 עד ליישום מלוא ההשפעה ביום 30 ביוני 2023. ביום 26 בינואר 2023 פורסם קובץ שאלות ותשובות הכולל הבהרות בקשר ליישום החוזר.
ביום 31 באוקטובר 2023 פורסם חוזר בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת חרבות ברזל (הוראת שעה)", במסגרתו נכללה הקלה להוראת ניהול בנקאי תקין 203, בה הובהר כי עלייה בשיעור המימון בהלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה מעל רף של 80%, הנובעת מריבית שתיצבר עד ליום 31 בדצמבר 2023 כתוצאה מ"תקופת גרייס" שניתנה לאחר 7 באוקטובר 2023, לא תובא בחישוב שיעור המימון.

יב. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.
יחס המינוף מוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.
בחודש נובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם כהוראת שעה חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי כזה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6.0% לפני ההקלה).
תוקף ההקלה הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2025 ולאחר מועד זה יידרש לשוב תוך שני רבעונים ליחס המינוף הנדרש טרם הוראת השעה (6.0%).

	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2022
	במיליוני ש"ח	
א. נתוני המאוחד		
הון רובד 1*	**52,641**	46,745
סך החשיפות*	**760,396**	737,115
	באחוזים	
יחס מינוף	**6.92%**	6.34%
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים בתקופת הוראת השעה	**5.50%**	5.50%
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה	**6.00%**	6.00%

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה סעיף ח. לעיל). השפעת ההקלה בגין תכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2023, המוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.01% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן עד ליום 31 בדצמבר 2024. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024. השפעת ההקלה בגין הפסדי אשראי צפויים ליום 31 בדצמבר 2023 מוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.02%.

	השפעת קיטון ב-100 מיליוני ש"ח בהון רובד 1	השפעת גידול ב-1 מיליארד ש"ח בסך החשיפות
	באחוזים	
ב. להלן השפעות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2023:		
יחס מינוף	**(0.01%)**	**(0.01%)**

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

יג. יחס כיסוי הנזילות (LCR)

הבנק מחשב את יחס הנזילות "סולו" ובמאוחד מדי יום, בחלוקה לשקלים ומטבע-חוץ, ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן). היחסים מדווחים כממוצע התצפיות היומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 64.

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2023	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022
	באחוזים	
א. בנתוני המאוחד		
יחס כיסוי נזילות	**129%**	122%
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	**100%**	100%
ב. בנתוני הבנק		
יחס כיסוי נזילות	**128%**	121%
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	**100%**	100%

יד. יחס מימון יציב נטו (NSFR)

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 בנושא יחס מימון יציב נטו - NSFR, אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס המימון יציב נטו במערכת הבנקאית בישראל. בהתאם להוראה, מטרת יחס המימון היציב נטו הינה לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך. יחס המימון היציב נטו מכיל שני מרכיבים: פריטי מימון יציב זמין (מונה) ופריטי מימון יציב נדרש (מכנה). "מימון יציב זמין" מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס המימון היציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפירעון של הנכסים השונים המוחזקים על-ידי התאגיד, וכן של חשיפותיו החוץ-מאזניות.

	ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 בדצמבר 2022
	באחוזים	
בנתוני המאוחד		
יחס מימון יציב נטו	**128%**	130%
יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	**100%**	100%

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

במיליוני ש"ח

א. התקשרות חוץ-מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגבייה[1] לסוף השנה

	31 בדצמבר	
	2023	2022
יתרת האשראי מפיקדונות לפי מידת גבייה[2]		
מטבע ישראלי לא-צמוד	**8**	10
מטבע ישראלי צמוד מדד	**872**	903
מטבע-חוץ	**-**	145
סך-הכל	**880**	1,058

(1) אשראים ופיקדונות מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלת גבייה (במקום מרווח).
(2) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 297 מיליון ש"ח, (2022: 272 מיליון ש"ח), לא נכללו בטבלה זו.

תזרימים בגין עמלת גבייה ומירווחי ריבית בגין הפעילות במידת גבייה[1]

	31 בדצמבר 2023						31 בדצמבר 2022
	עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 שנים	סך-הכל	סך-הכל
במגזר הצמוד למדד[2]								
תזרימים חוזיים עתידיים	**3**	**4**	**2**	**4**	**4**	**1**	**18**	20
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים	**3**	**4**	**2**	**3**	**1**	**-**	**13**	15
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים[3]	**3**	**4**	**2**	**2**	**1**	**-**	**12**	14

מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות:

	31 בדצמבר	
	2023	2022
הלוואות מפיקדונות לפי מידת הגבייה	**61**	47
הלוואות עומדות	**32**	38

(1) אשראים ופיקדונות מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלת גבייה (במקום מרווח).
(2) כולל מגזר מטבע-חוץ.
(3) ההיוון בוצע לפי שיעור 1.57% (2022: לפי שיעור 1.04%).

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

	31 בדצמבר	
	2023	2022
1. התחייבות לרכישת ניירות-ערך	**1,364**	1,424
2. הקמה של בניינים וציוד ורכישתם	**774**	996

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

3. כל הדירקטורים ונושאי המשרה המכהנים בבנק (וכן דירקטורים ונושאי משרה שכיהנו בעבר) מחזיקים בכתבי שיפוי לפיהם מתחייב הבנק לשפות את נושאי המשרה, בין היתר, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם אירועים שפורטו (עד לסכום שיפוי במצטבר לכל נושאי המשרה של 25% מההון המיוחס לבעלי המניות של הבנק על-פי דוחותיו הכספיים האחרונים הידועים לפני תשלום השיפוי בפועל) וכן לשפות בגין הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחה עורך-דין, בהליכים שונים (לרבות הליכים מנהליים), והכל כמפורט בכתב השיפוי ובהתאם להוראותיו. בחודש נובמבר 2023 אישרה האסיפה הכללית הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לדירקטורים ונושאי המשרה המכהנים וכן אלה שיכהנו מעת לעת וכתבי שיפוי מעודכנים הוצאו לכל הדירקטורים ונושאי המשרה המכהנים. התיקונים העיקריים בנוסח כתב השיפוי כוללים עדכונים ברשימת האירועים אשר לדעת הדירקטוריון הינם צפויים לאור פעילות הבנק בפועל בעת מתן ההתחייבות לשיפוי והמפורטים בתוספת לכתב השיפוי. זאת, בין היתר, בהתחשב בשינויים בחקיקה ובפעילות הבנק; כמו-כן, הורחבו ההגדרות וההתייחסות לשיפוי בגין הליכי אכיפה מנהליים והמותר על-פי הדין ולהליכי אכיפה/בירור מנהליים אחרים אשר על-פי הדין ניתן להעניק שיפוי בגין הוצאות או תשלומים הקשורים אליהם. התחייבות הבנק לפי כתבי השיפוי תחול גם ביחס לאירועים שאירעו טרם הענקתו וחידוש תוקפו. כתבי השיפוי בנוסחם טרם העדכון האמור אושרו על-ידי האסיפה הכללית של הבנק בחודש ינואר 2012 ובחודש פברואר 2016. בשנת 2023 נשא הבנק בעלויות התדיינות של נושאי משרה בעבר ובהווה בהליכים שונים (שכר טרחה עורך-דין בקשר עם הליכים נגזרים (לרבות בקשר עם פרשת המס ופרשת פיפ"א, ראה ביאור 25.ה. להלן)) בסכומים זניחים. לעתים מתחייב הבנק באישור הדירקטוריון לשפות עובדים מסוימים שאינם נושאי משרה בבנק בנסיבות מיוחדות (כגון בקשר עם כהונתם כדירקטורים בחברה מוחזקת של הבנק או בקשר עם תפקידם בבנק). כתבי שיפוי כאלה מוגבלים לעתים לתקרת שיפוי (בנפרד מתקרת השיפוי של נושאי המשרה כאמור) של עד 10% מההון העצמי של הבנק. כתבי שיפוי כאלה מוחזקים על-ידי מספר עובדים ובעלי תפקידים בהווה ובעבר.

4. הבנק התחייב לשפות חברות בנות מסוימות לכל התחייבויותיהן לצורך קיום מגבלות הוראת ניהול בנקאי תקין (יחס הון לרכיבי סיכון ומגבלות חבות לווה בודד ואנשים קשורים) ולצורך קבלת פטור מיישום הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בדבר "מדידה והלימות הון". השיפוי יפקע מאליו, ללא צורך בפעולה כלשהי של מי מן הצדדים במועד בו הבנק יחדל להחזיק, בין בעצמו ובין באמצעות חברות שבבעלותו המלאה, בכל אמצעי השליטה בחברה.

5. התחייבויות לשיפוי בקשר עם הנפקת ניירות-ערך בקבוצת הבנק: (1) הפועלים הנפקות בע"מ ("הפועלים הנפקות"), שהיתה חברה בת בבעלות מלאה אשר מוזגה לבנק בחודש ספטמבר 2023, קיבלה במהלך השנים מאז 1988 החלטות לאשר מתן שיפוי בגין תשקיפים, אשר על פיהם פורסמו דוחות הצעת מדף, להנפקת אגרות-חוב, כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון נדחים שהנפיקה במהלך שנים אלו לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים וכן ליועצים המשפטיים של ההנפקות, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או בתוקף מתן השירותים על ידיהם לחברה, כמפורט בתשקיפים שפורסמו בגין ההנפקות. תקרת השיפוי נקבעה לכל מקבלי השיפוי במצטבר בסכום מרבי שלא יעלה על 10% מסכום המסגרת הכולל שנקבע להנפקה על-פי התשקיפים ודוחות הצעת המדף. הבנק היה ערב לשיפוי הדירקטורים ונושאי המשרה; (2) הבנק (ובעבר גם הפועלים הנפקות) התחייב ומתחייב מעת לעת להעניק שיפוי לנאמנים של תעודות ההתחייבות המונפקות על ידם, במסגרת שטרי הנאמנות הרלוונטיים; (3) במסגרת דוח הצעת המדף לרישום למסחר של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר פורסם על-ידי הפועלים הנפקות ביום 4 ביוני, 2018 ("דוח הצעת המדף"), התחייבה הפועלים הנפקות להעניק לחתם המתמחר, אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ (לשעבר "פועלים אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ") (צד קשור) שיפוי בשל חבות כספית שתוטל עליו לטובת אדם אחר על-פי פסק דין, מחמת שהיה בדוח הצעת המדף או בתשקיף המדף פרט מטעה, וכן בגין הוצאות התדיינות סבירות. סכום השיפוי הכולל לא יעלה על שווי ניירות הערך שנרשמו למסחר על-פי דוח הצעת המדף במועד רישומם צמוד למדד; (4) במסגרת הנפקה פרטית בינלאומית מחודש אוקטובר 2021 למשקיעים מוסדיים (לרבות אמריקאים) של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדי קרן על-ידי המרה כפויה למניות רגילות של הבנק, התחייב הבנק לשפות את החתמים וצדדים הקשורים להם בגין נזקים, תביעות והפסדים אם ייגרמו להם ביחס לפרטים מהותיים לא נכונים אשר נכללו במסמכי ההנפקה או ביחס להשמטה של פרטים כאמור.

6. כחבר הבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ ("הבורסה"), כחבר מסלקת הבורסה, וכחבר מסלקת מעו"ף של הבורסה, מחויב הבנק, הן כלפי מסלקת הבורסה, בגין עסקות שבוצעו באמצעותה (עבור עצמו ועבור לקוחותיו), והן כלפי מסלקת מעו"ף בגין עסקות באופציות ובחוזים עתידיים הנסלקות באמצעותה. כמו-כן, אחראי הבנק לחלקו בקרן הסיכונים של כל אחת מבין מסלקת הבורסה ומסלקת מעו"ף, שהוקמו במטרה להבטיח את התחייבויות חברי כל אחת מהמסלקות בגין פעילותם בהן. חלקו של כל חבר בכל אחת מקרנות הסיכונים כאמור נקבע בתקנון ו/או בחוקי העזר של המסלקה הרלוונטית. הבנק מעמיד בטוחות לטובת קרן הסיכונים של מסלקת הבורסה, לטובת מסלקת מעו"ף ולטובת קרן הסיכונים שלה, בסכומים שיבטיחו את חבותו האפשרית בגין חלקו בכל אחת מקרנות הסיכונים כאמור וסכומים נוספים הנגזרים מהיקפי פעילותו (עבור עצמו ועבור לקוחותיו). סכומי הבטוחות והרכבן, במזומן ובאגרות-חוב, מפורטים בביאור 26.ג. להלן.

7.א. ברבעון הרביעי של 2018 הושלמה עסקה למכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של הפועלים שוויץ, בסניפיו בשוויץ ובלוקסמבורג ל-Bank J. Safra Sarasin AG ו-Banque Safra Sarasin (Luxembourg) SA (ביחד, "ספרא סאראסין"). במסגרת העסקה הוסכם על הסדרי שיפוי, לפיהם, בין היתר, הפועלים שוויץ ישפה את ספרא סאראסין בגין תשלומים והוצאות של הרוכש בקשר עם הליכים משפטיים וחקירות של רשויות ממשלתיות, הנובעים מאירועים טרם השלמת העסקה. הבנק ערב להתחייבויות הפועלים שוויץ כלפי הרוכש, תוקף ההתחייבויות הינו דצמבר 2028.

ב. בחודש יוני 2019 נחתם הסכם בין הפועלים שוויץ ל-Hyposwiss Private Bank Geneva SA למכירת תיק הלקוחות שנותרו בסניפי שוויץ ולוקסמבורג. המכירה התבצעה במספר פעימות. בהתאם למתווה העסקה שילם הבנק לרוכש עבור העברה זו. במסגרת העסקה הוסכם על הסדרי שיפוי, לפיהם, בין היתר, הפועלים שוויץ ישפה את Hyposwiss Private Bank Geneva SA לרבות בגין תשלומים והוצאות של הרוכש בקשר עם הליכים משפטיים וחקירות של רשויות ממשלתיות, בסך של עד 50 מיליון פר"ש, הנובעים מאירועים טרם השלמת העסקה. הבנק ערב להתחייבויות הפועלים שוויץ כלפי הרוכש, תוקף ההתחייבויות הינו יוני 2025.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

8. הבנק וחברות בנות נוהגים לתת, מעת לעת, בתנאים ובנסיבות מקובלים ובמהלך העסקים הרגיל, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאינם מוגבלים בסכום ובתקופה, לרבות במסגרת עסקות למכירת החזקות בחברות בקבוצה, התקשרויות עם ספקים וכד'.

9. ביום 21 ביוני 2021 התקשר הבנק (באמצעות חברה בת בבעלות מלאה) עם חברות ויתניה בע"מ ("היזם") ונכסי ד.מ.ר. (1995) בע"מ (יחד - "המוכרות") בהסכם מכר לפיו ירכוש הבנק נכס שיוקם בתל-אביב, הכולל מגדל עם שטחי משרדים (ברמת מעטפת, לפני עבודות גמר והתאמה לצרכי הבנק) בהיקף של כ-60 אלף מ"ר, שטחי שירות, שטחים טכניים ואחרים נוספים וכן מעל 1,100 חניות, וזאת בתמורה לכ-970 מיליון ש"ח, שתשולם בהתאם לאבני דרך לאורך תקופת הפרויקט ("בניין המטה המרכזי"). במסגרת החוזה לבנק הייתה אופציה לרכישת שטחים נוספים במתחם (ברמת מעטפת) של כ-6,000 מ"ר שמומשה באוקטובר 2022 תמורת כ-80 מיליון ש"ח. מועד סיום ההקמה מתוכנן במהלך החציון הראשון לשנת 2026. בניין המטה המרכזי הנרכש ישמש את הבנק ועובדיו ובכוונת הבנק לרכז בו את יחידות ההנהלה הראשית של הבנק.

10. הבנק עושה שימוש בפוליסות ביטוח מקרקעין המבטיחות את הבנק מהפסדי אשראי בגין תיק הלוואות, אשר הועמדו ללקוחות החטיבה העסקית של הבנק והמבוטחות בשעבוד קרקע, פוליסות ביטוח ערבויות חוק מכר ("עח"מ") המבטיחות את הבנק מהפסדים בגין ערבויות חוק מכר המונפקות במסגרת פרויקטי נדל"ן של לקוחות החטיבה העסקית המלווים על-ידי הבנק, וכן, פוליסות ביטוח להלוואות לדיור (המובטחות במשכנתאות) המבטיחות את הבנק מהפסדים בגין הלוואות אלו אשר הועמדו ללקוחות החטיבה הקמעונאית. כלל הפוליסות מאפשרות את הפחתת נכסי הסיכון בשל העברת חלק מסיכוני האשראי בתחומים אלה למבטחים. הסכומים המבוטחים בפוליסות האמורות הסתכמו בכ-37.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023 בהשוואה לסך של כ-45.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

11. בחודש אוגוסט 2022 חתמו הבנק, כרטיסי אשראי לישראל ("כאל"), אלקטרה קמעונאות בע"מ (חברה בת של אלקטרה מוצרי צריכה (1970) בע"מ) ("אלקטרה") על הסכם לשיתוף פעולה משולש בין אלקטרה, כאל, הבנק, ותאגידים בשליטתם, בקשר עם מועדון לקוחות מבוסס כרטיס אשראי חוץ בנקאי שיונפק על-ידי כאל. הפניה להנפקת כרטיסי האשראי תתבצע, בין היתר, באמצעות לינק ייעודי באפליקציית bit, אשר לחיצה עליו תפנה את הלקוחות להנפקת הכרטיס על-ידי כאל, וכן יוצג באפליקציית bit, ללקוחות המועדון, מידע בקשר עם כרטיסי המועדון. אלקטרה (באמצעות תאגיד בשליטתה) תהא אחראית לניהול המועדון ותציע הצעות ערך ברכישה ברשתות קמעונאיות של קבוצת אלקטרה. בחודש אפריל 2023 התקבל אישור רשות התחרות לפיו ניתן למזג את מועדוני הצרכנות של ביט-כאל ושל אלקטרה, וכן ניתן פטור בתנאים מהחובה לקבל את אישור בית הדין להסכם (לרבות תנאי שמורה על הצדדים לוודא שעיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות ואין בו כדי להגביל או לפגוע משמעותית בתחרות). הפטור ניתן לתקופה של 12 שנים אך הממונה על התחרות רשאית לסיים את תוקפו במועד שתקבע. בהמשך לדיונים מול רשות התחרות ולתנאים שנקבעו בפטור, לרבות בנוגע לאשראי, ניהלו הצדדים משא ומתן לעדכון חלק מההסכמות המסחריות שבהסכם. בחודש אוגוסט 2023 התקיימו התנאים המתלים הנוספים, העסקה הושלמה תוך שהוכנסו בהסכם עדכונים לחלק מההסכמות המסחריות לרבות בנוגע לתשלומים מכאל ולהתחשבנות בין הצדדים בגין הוצאות. במהלך הרבעון השלישי 2023 הושקה פעילות המועדון (מועדון Carrefour).

ג. התקשרויות עם חברות כרטיסי אשראי

ביום 22 בנובמבר 2022 חתם הבנק עם ישראכרט על הסכם חדש לתקופה של 8 שנים החל מיום 1 באפריל 2022 להנפקה משותפת ולתפעול הנפקה של כרטיסי אשראי בנקאים (מסוג מסטרקארד וויזה) כרטיסי דביט, וכרטיסים נטענים ללקוחות הבנק. ההסכם כולל, בין היתר, מנגנון ההתחשבנות בין הצדדים בקשר עם מחזורי הפעילות בכרטיסים האמורים (והתלוי, בין היתר, בהיקפי מחזורים אלו), הסדרים כספיים בגין תפעול והנפקת הכרטיסים, זכויותיהם וחובותיהם של הצדדים וכמו-כן הסכמות בתחומי התפעול והממשק שבין הצדדים. ביום 19 במרץ 2023 הבנק ופרימיום אקספרס (חברה בת בבעלות מלאה של ישראכרט) חתמו על הסכם מפורט ביחס להנפקה ותפעול הנפקה של כרטיסי American Express. ההסכם בתוקף החל מיום 1 באפריל 2022 ולמשך 8 שנים.

לבנק קיימות התקשרויות חוזיות גם עם המתפעלות כאל (כרטיסי אשראי לישראל) ו-MAX, והוא מנפיק את כרטיסיו באמצעות 3 המתפעלות הפעילות בישראל (כאל, מקס וקבוצת ישראכרט (הכוללת כאמור גם את פרימיום אקספרס)).

בהתאם לחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 ("החוק להגברת התחרות"), החל מחודש פברואר 2019 הבנק מחויב לתפעל הנפקה של כרטיסי אשראי חדשים המונפקים ללקוחות הבנק, באמצעות שני מתפעלי הנפקה, לכל הפחות, כאשר חלקו של מתפעל הנפקה כלשהו לא יעלה על 52% מהכרטיסים החדשים שיונפקו על-ידי הבנק. מגבלה חוקית זו הייתה אמורה לפקוע בחודש מרץ 2023 אולם הוארכה בתקנות עד ליום 31 לינואר 2028.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. הליכים משפטיים

קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים. עילות התביעות נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות.

לדעת הנהלת הבנק, בין היתר בהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התובענות, במקום בו נדרשה הפרשה.

סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק בנושאים שונים, שאפשרות התממשותן הינה אפשרית (Reasonably Possible) (ולכן לא קיימת בגינן הפרשה), מסתכם ליום 31 בדצמבר 2023 בכ-1,038 מיליוני ש"ח.

א. להלן פירוט התביעות המהותיות, לרבות בקשות לאישורן כתביעות ייצוגיות, אשר לדעת הנהלת הבנק, בין היתר בהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות אלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בגין כל ההפסדים הצפויים (PROBABLE) הנובעים מתביעות אלה:

1. כנגד קבוצת הבנק מתנהלות שתי תביעות, כשחלק הארי של הסכומים הנתבעים בהן מצוי בחפיפה: התביעה האחת היא מחודש אוגוסט 2010 כנגד הפועלים שוויץ (ונגד בנקים נוספים) על-ידי המפרק של Fairfield Sentry Ltd ("קרן פיירפילד"), שהשקיעה בשעתו את רוב נכסיה בקרנות מאדוף (Bernard L Madoff Investment Services LLC). בתביעה, נדרשים הנתבעים להשיב פדיונות שנמשכו מקרן פיירפילד לפני שזו נכנסה לחדלות פירעון. סכום התביעה נגד הפועלים שוויץ עומד, נכון להיום, על סך כ-31 מיליון דולר. התביעה מתנהלת בפני ה-US Bankruptcy Court of the Southern District of New York, וערעורים תלויים ועומדים בפני ערכאות הערעור. התביעה האחרת הוגשה כנגד הבנק והפועלים שוויץ בחודש מרץ 2012 על-ידי המפרק של Bernard L Madoff Investment Services LLC, על סך של כ-22 מיליון דולר, אף היא בדרישה להשיב פדיונות לפני שנכנסה לחדלות פירעון. התביעה מתנהלת בפני ה-US Bankruptcy Court of the Southern District of New York. בחודש ספטמבר 2022 נדחתה בקשת סילוק של תביעה זו שהוגשה על-ידי הבנק והפועלים שוויץ.

2. ביום 24 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק. סכום התביעה הנקוב בכתב התביעה הינו כ-500 מיליון ש"ח. עניינה של הבקשה בטענה, כי לקוחות הבנק אשר היו או הינם זכאים לחסות תחת הגדרת "עסק קטן", כקבוע בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008, שילמו עמלות שלא בהתאם לתעריפון החל על עסק קטן, ומבלי שהבנק יידע לקוחות אלו כי קיימת האפשרות לסווגם כעסק קטן. הליך גישור בין הצדדים לא צלח. בקשה לאיחוד הדיון עם בקשות אישור דומות שהוגשו נגד בנקים אחרים, אושרה. ביום 22 באוגוסט 2022 התקבלה עמדת מאסדר בתיק לפיה על הבנק לגלות מיוזמתו ללקוחות את זכאותם להחלת תעריפון עסק קטן. הצדדים הודיעו לבית משפט כי הסכימו לפנות להליך גישור.

3. ביום 17 במאי 2020 הוגש כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית לבית המשפט המחוזי בתל-אביב נגד הבנק ושני בנקים נוספים ("בקשת האישור"). בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנק מעביר מידע אישי של לקוחותיו תוך הפרת הפרטיות והסודיות הבנקאית, באמצעות השימוש שהוא עושה בכלי פרסום מקוונים (כגון גוגל ופייסבוק) וכן באמצעות שירותים מקוונים, העורכים עיבוד מידע בענן, בהם מסתייע הבנק למתן השירותים ללקוחותיו. הטענות נגד הבנק מתייחסות לפלטפורמות הדיגיטליות: אתר הבנק, אפליקציה לניהול חשבון ואפליקציית bit. כן נטען כי במדיניות הגנת הפרטיות ותנאי השימוש שפורסמו בפלטפורמות אלה, נכללו תניות מקפחות בחוזה אחיד. הבקשה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי. סכום התביעה האישי הועמד על סך של 1,000 ש"ח. ביום 27 בספטמבר 2023 הורה בית המשפט למפקח על הבנקים ליתן עמדתו בנוגע לסוגיות שבמחלוקת. ביום 22 בינואר 2024 מסר הפיקוח על הבנקים שהוא לא מוצא לנכון בשלב זה להגיש עמדה, כיוון שלהבנתו הסוגיות בהליך הן סוגיות מורכבות המעוררות שאלות החורגות מגדר דיני בנקאות.

4. ביום 21 במאי 2020 התקבל כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו לבית המשפט המחוזי מרכז נגד הבנק בקשר עם פיקדונות ללא תנועה כהגדרתם בפקודת הבנקאות. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנק הפר את חובות האיתור והדיווח לבעלי החשבונות ביחס לחשבונות אלה, גבה עמלות והתעשר שלא כדין. בין היתר נטען כי על הבנק לשלם את סכומי הפיקדונות בערכם הריאלי ובתוספת העמלות שנגבו. התביעה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי. התיק עבר להליך גישור שעודנו מתנהל.

5. ביום 9 בדצמבר 2020 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תביעה כייצוגית שהוגשו נגד 7 בנקים, בכללם הבנק, לבית המשפט המחוזי בירושלים. בבקשה נטען, בין היתר, להפרה של הבנק את הוראות חוק נתוני אשראי תשע"ו-2016 ותקנות מכוחו, בשל הגשת דיווחים למאגר נתוני האשראי על קיומם של הליכים משפטיים כנגד לקוחות בניגוד לדין ובאופן שפגע ביכולתם של הלקוחות לקבל אשראי, בפרטיותם ובשמם הטוב. הבקשה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי. לאחר הליך הגישור, הצדדים הגישו לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה, אשר אושר ביום 9 במרץ 2023 בפסק דין על-ידי בית המשפט. בהתאם להסכם הפשרה, ישלם הבנק (כמו גם כל אחד מהבנקים האחרים) סכום של 100,000 ש"ח למבקש ובא כוחו ויתוקן אופן דיווח הבנק למאגר נתוני האשראי. הסכם הפשרה יהווה מעשה בית דין להליכים ייצוגיים הנוגעים לסוגיות אשר נידונו בגדרי ההליך.

6. בחודש יולי 2022 נודע לבנק שכתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו נגד ישראכרט בע"מ ("ישראכרט") ונושאי משרה שלה וכן כנגד הבנק. בבקשה נטען נגד הבנק, כי הבנק הפר את חובת הגילוי במסגרת התשקיף להצעת מכר מניות ישראכרט (משנת 2019) בנוגע להסכם הנפקה ותפעול הנפקת כרטיסי אשראי בין ישראכרט לבנק, וזאת בנוגע לתיאור תקופת ההסכם והאפשרות שייערכו בו שינויים. למבקש קיימות טענות גם כנגד דיווחיה של ישראכרט המאוחרים לתשקיף, שאינן מופנות לבנק. נטען כי הנזק הקבוצתי, על-בסיס חוות דעת מומחה, מסתכם בכ-396 מיליון ש"ח. בהתאם להחלטת בית המשפט הגיש המבקש בחודש אוקטובר 2022 בקשה מתוקנת לאישור התובענה כייצוגית, במסגרתה בין היתר התווספו טענות לזליגת מידע על המשא ומתן בין ישראכרט לבנק טרם שפורסם דיווח בעניין, מנכ"ל ישראכרט המכהן נוסף כמשיב בבקשה ותוקן סכום הנזק הקבוצתי הנטען לכ-583 מיליון ש"ח.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. הליכים משפטיים (המשך)

7. ביום 9 בפברואר 2022 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים על-ידי המועצה הישראלית לצרכנות כנגד הבנק, תשעה בנקים נוספים ושתי חברות פרטיות המפעילות בעצמן ו/או באמצעות זיכיון מכשירים אוטומטיים חוץ בנקאיים למשיכת מזומן. בבקשה נטען, בין היתר, כי משיכת כספים במכשירים אוטומטיים חוץ בנקאיים/פרטיים משיתה על הלקוחות חיוב כפול - תשלום שמשלם הלקוח לחברה הפרטית ותשלום עמלת פעולה בערוץ ישיר, וזאת מבלי שניתן על כך גילוי כדין. סכום הנזק הקבוצתי הוערך בסך כולל של 458 מיליון ש"ח כנגד כל הנתבעים. בחודשים פברואר ויוני 2023 הוגשו עמדות המפקח על הבנקים, לפיהן בנק מנפיק רשאי לגבות עמלת ערוץ ישיר בגין משיכה במכשיר אוטומטי חוץ בנקאי, גם אם במכשיר הפרטי לא הוצג ללקוח שיעור העמלה המדויק שאותו יגבה הבנק.

ב. בנוסף, תלויות ועומדות נגד קבוצת הבנק תביעות (לרבות בקשות לאישור תובענות כייצוגיות) מהותיות שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכוייהן, כדלקמן:

1. ביום 4 ביוני 2023 הוגשו נגד הבנק כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית לבית משפט המחוזי בתל-אביב. בבקשה נטען, כי הבנק אינו משלם ריבית על יתרות זכות בחשבונות עו"ש בבנק, על דרך מתן ריבית ישירה, או על דרך הפעלת פיקדונות/מנגנונים אוטומטיים המאפשרים העברה "אוטומטית" של יתרות זכות בחשבון העו"ש לפיקדון יומי צובר ריבית. כן נטען, כי הבנק אינו מגלה ללקוחותיו את דבר קיומם של פיקדונות כאלה, וכתוצאה מכך הלקוחות אינם מקבלים ריבית על יתרות זכות בחשבון העו"ש, וכי בכך הבנק מפר הוראות דין שונות, חובות גילוי ומתעשר שלא כדין. הסעד המבוקש בבקשה הוא פיצוי הנאמד בשלב זה על-ידי המבקש בסך של מעל 1 מיליארד ש"ח וצווי עשה. למיטב ידיעת הבנק, הוגשה בקשה להכרה בתובענה כייצוגית בנושא דומה נגד בנקים אחרים.

2. ביום 12 ביוני 2023 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו נגד הבנק לבית משפט המחוזי מרכז-לוד. בבקשה נטען, כי הבנק מפחית את הריבית (או לא מעלה אותה כפי הצורך) לאחר ההפקדה או במהלך חידוש של פיקדונות מסוגים שונים (לרבות פיקדונות הצמודים לריבית הפריים או לעוגן חיצוני אחר); כי הבנק אינו מודיע על כך ללקוחותיו כנדרש, וכי בכך הבנק מפר הסכם ומעלה רווחיו שלא כדין. הסעד המבוקש הוא פיצוי הנאמד על-ידי המבקש בסך מעל 300 מיליון ש"ח וצווי עשה.

3. ביום 25 ביוני 2023 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו נגד הבנק וארבעה בנקים נוספים לבית המשפט המחוזי בתל-אביב. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנקים מעדכנים את ריבית החובה באשראי הצמוד לריבית הפריים, במלוא שיעור ההעלאה של ריבית בנק ישראל, ללא שיקול דעת ובאופן פסול, בין היתר, מאחר שהבנקים אינם מעלים באותו שיעור את ריבית הזכות המשולמת על ידם בגין המקורות המשמשים אותם למימון האשראי (פיקדונות וכד'). הסעד הכספי הכולל המוערך על-ידי המבקש נגד כל הבנקים, נכון למועד הגשת התביעה, הוא 5.8 מיליארד ש"ח, וכנגד הבנק הוא מוערך על-ידי המבקש בסך של 1.5 מיליארד ש"ח.

4. ביום 23 ביולי 2023 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו נגד הבנק וארבעה בנקים נוספים לבית משפט המחוזי מרכז. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנקים לא מגלים ללקוח המפקיד בפיקדון באמצעות האינטרנט, באפליקציה, או באמצעי רחוק אחר, כי הריבית המוצעת לו באמצעים אלו נמוכה יותר מריבית שיכול היה לקבל לו פעל מול הבנק באמצעים אחרים; כי בכך נשללת ממנו היכולת לקבל החלטה מושכלת ולפעול לשפר את מצבו. הסעד הכספי המבוקש הוא פיצוי הנאמד על-ידי המבקש בסך של כ-984 מיליון ש"ח (נגד כלל הבנקים) ולטענת המבקש בכל חודש גדל סכום זה בכ-104 מיליון ש"ח.

5. בחודש אוגוסט 2023 הוגשו נגד הבנק ושלושה בנקים נוספים כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית לבית משפט המחוזי בתל-אביב-יפו. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנק יוצר מצג מטעה ללווים בעת מתן הלוואה לדיור ובמהלך חיי ההלוואה, לפיו רכישת פוליסת ביטוח מבנה, קיומה ושעבודה לטובת הבנק מהווים תנאי לקבלת הלוואה מובטחת במשכנתא; וכי הבנק דורש בפועל רכישתה וקיומה של פוליסה כאמור גם כאשר אין חובה לרכישת ביטוח מבנה ובניגוד להוראות המפקח על הבנקים. מבוקש, בין היתר, סעד של פיצוי בגין עלות פוליסות ביטוח מבנה אשר הונפקו במהלך 7 השנים האחרונות ושועבדו לטובת הבנק.

6. ביום 1 בפברואר 2024 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית, אשר הוגשו לבית המשפט המחוזי בחיפה נגד הבנק. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנק מחייב את לקוחותיו בהפרשי המרה בגין ביצוע פעולות המרת מטבע-חוץ, וזאת ללא עיגון וגילוי כנדרש, בין היתר, בתעריפון הבנק ובהסכם עם הלקוח. הסעדים המבוקשים כוללים השבה ופיצוי בגין הפרשי המרה שנגבו בשבע השנים האחרונות. הבקשה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי.

ג. הליכים אחרים ובקשות לאישור תביעות נגזרות

במרבית הסעיפים המתוארים בפרק זה להלן מתוארים הליכים הכוללים בקשות לאישור הגשת תביעות נגזרות בשם הבנק נגד נושאי משרה בבנק בעבר ו/או בהווה. ביחס להליכים אלה, יצוין כי גם במקרה שבו תתקבל איזו מהבקשות, צפוי הבנק ככלל להיות מוטב פוטנציאלי באותו הליך, ולא חייב פוטנציאלי בו.

1. ביום 30 במרץ 2023 הוגשה לבית המשפט בקשה לגילוי מסמכים לפי סעיף 198א לחוק החברות תשנ"ט-1999. עניינה של הבקשה בטענה כי התגמול המוענק ליו"ר הדירקטוריון של הבנק, למנכ"ל הבנק ולנושאי משרה אחרים בבנק ובפועלים שוויץ, בעבר ובהווה, חורג מהתקרה הקבועה בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016. עיקר הטענה הינו שהבנק אינו כולל בחישוב התקרה בגין השכר המשולם על ידו רכיבי מס שכר או מע"מ המשולם בגין התגמול. למבקש גם טענות בנוגע לאי קבלת האישורים הדרושים באסיפה הכללית לצורך תגמול נושאי המשרה ובנוגע לפגמים בגילוי ביחס לתגמול שניתן. בקשות דומות הוגשו גם כנגד שני בנקים נוספים והדיון בבקשות אוחד. בהמשך להערות בית המשפט, הצדדים בוחנים דרכים לייתור ההליך והודעה בעניין תוגש עד ליום 13 במרץ 2024.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. הליכים משפטיים (המשך)

2. ביום 1 במרץ 2015, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונושאי משרה אשר כיהנו בין השנים 2000-2015 וכן נגד רואי החשבון המבקרים של הבנק במסגרתה נטען כי על המשיבים לפצות את הבנק בגין נזקים שגרמו לו במעשיהם ומחדליהם (והוערכו באותו מועד בסך של 228 מיליון דולר), שאותו הבנק יידרש לשלם לרשויות האכיפה האמריקאיות. כן נטען כי הבנק לא פעל ולא הפריש כמתחייב על-פי כללי חשבונאות מקובלים ועל פי הוראות הדין, הפרשה חשבונאית ראויה בדוחותיו הכספיים בגין התשלום הצפוי. במסגרת התביעה הנגזרת הגישה המבקשת בקשה לגילוי ועיון במסמכים הקשורים לחקירה וביניהם, חומרי חקירה ותכתובות שנערכו בין הבנק לבין רשויות החוק בארצות-הברית. ביום 1 במרץ 2015 הוגשה בקשה נוספת לגילוי מסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת בקשר לחקירת הרשויות בארצות-הברית לגבי פעילות בנק הפועלים שוויץ ביחס ללקוחות אמריקאים. הדיון בבקשות אוחד לבקשת הצדדים ובהתאם להחלטת בית המשפט. בהסכמת הצדדים הדיון בהליך עוכב עד השלמת חקירת הרשויות בארצות-הברית ולאחר מכן, בעקבות הסדר דיוני שאושר בבית המשפט עוכבו ההליכים על-מנת לאפשר לוועדה הבלתי תלויה להגיש את המלצותיה לדירקטוריון הבנק וכן הוגשה בקשה מתוקנת בה הוערך סכום הנזק שלטענת המבקשת נגרם לבנק בכ-4.5 מיליארד ש"ח לכל הפחות. הערכת הנזק נשענת על סכומים ששולמו על-ידי הבנק לרשויות האמריקאיות ועל הוצאות משפטיות ואחרות במסגרת חקירת המס וכן מתייחסת לרכיבים נוספים שלא כומתו. כמו-כן נוספו לבקשה המתוקנת עילות תביעה לרבות בנוגע לאי שיתוף פעולה נטען של הבנק עם הרשויות האמריקאיות במהלך תקופת החקירה. ביום 27 בינואר 2022 הוגשה הודעה לבית המשפט לפיה הושלמה עבודת הוועדה הבלתי תלויה אשר בתום עבודתה המליצה לבנק למצות את זכויותיו בעניין באמצעות הסדר פשרה עם מבטחי אחריותם של נושאי המשרה בבנק, בהתאם להצעת המבטחים, שבמסגרתו ישולם לבנק סך של 135 מיליון דולר ארצות-הברית. ביום 1 במאי 2022 הגישו הבנק והצדדים הרלוונטיים להליך המשפטי לבית המשפט בתל-אביב-יפו בקשה לאישור הסדר פשרה, במסגרתו ישולם לבנק סך של 135 מיליון דולר (מתוכם ישולם גמול למבקשת, והחזר הוצאות ושכר טרחה לבא כוחה) על-ידי מבטחי אחריות של נושאי המשרה בבנק. הסדר הפשרה יביא לסילוק הדדי של הטענות, הדרישות והתביעות בקשר עם פרשת המס, ייצור מעשה בית דין, ויביא לסילוק מלא של חבות המבטחים בקשר עם ההליכים, התביעות והטענות הקיימות והפוטנציאליות בקשר עם עילות התביעה ופרשת המס. בחודש אוקטובר 2022 הגיש בעל מניות בבנק את התנגדותו להסדר הפשרה ("המתנגד" ו-"ההתנגדות", בהתאמה). והיועצת המשפטית לממשלה הגישה את עמדתה ביחס להסדר הפשרה לפיה, היא אינה מתנגדת להסדר הפשרה, אך היא הצביעה על מספר היבטים עקרוניים שלעמדתה על בית המשפט להידרש אליהם טרם אישור הסדר הפשרה, ובכלל זה לבחון את מסקנת הוועדה הבלתי תלויה לפיה המבטחים ישלמו את מלוא סכום הפשרה ללא חיוב נושאי המשרה בנשיאה בחלק מהתשלום. לאחר קבלת ההבהרות ותגובות הצדדים, ביום 2 ביולי 2023 התקיים דיון במסגרתו הודיע ב"כ נושאי המשרה, כי שישה נושאי משרה נכונים להשיב לבנק בונוסים בסך כולל של 2.25 מיליון ש"ח, האמור מקובל על הבנק ועל המבקשת. ביום 9 ביולי 2023 הודיע המתנגד את התנגדותו לסכום שהוצע על-ידי נושאי המשרה אשר לטענתו נמוך מידי. לאחר קבלת ההבהרות נוספות מהצדדים, ביום 26 בספטמבר 2023 החליט בית המשפט, כי ככל שנושאי המשרה ישיבו לבנק סך של 3.56 מיליון ש"ח, יאפשר הדבר לאשר את הסכם הפשרה. ביום 12 באוקטובר 2023 הודיעו נושאי המשרה לשעבר כי הם מקבלים את הצעת בית המשפט בדבר הסכום שישיבו. ביום 24 באוקטובר 2023 הודיע המתנגד, כי הוא נותר בהתנגדותו בשל גובה הסכום שישיבו. ביום 1 בנובמבר 2023 אישר בית המשפט ונתן תוקף של פסק דין להסדר פשרה מעודכן לפיו ישולם לבנק על-ידי המבטחים סך של 135 מיליון דולר (ממנו ישולם גמול למבקשת, שכר טרחה והחזר הוצאות בסך כולל של כ-6 מיליון דולר) ושישה נושאי משרה לשעבר ישיבו לבנק סכום של 3.56 מיליון ש"ח. הסדר הפשרה יביא לסילוק הדדי של הטענות, הדרישות והתביעות בקשר עם פרשת המס, ייצור מעשה בית דין, ויביא לסילוק מלא של חבות המבטחים בקשר עם ההליכים, התביעות והטענות הקיימות והפוטנציאליות בקשר עם עילות התביעה ופרשת המס. במהלך חודש דצמבר 2023 העבירו המבטחים לבנק סך של 135 מיליון דולר, אשר ישמש בעתיד לכיסוי התחייבותם על פי הסכם הפשרה, וזאת בכפוף לכך כי הסכם הפשרה יאושר בסיומם של ההליכים המשפטיים המתנהלים בנושא. היה ובסיומם של ההליכים המשפטיים לא יאושר הסכם הפשרה ישיב הבנק את הסכום שהועבר כאמור. ביום 18 בדצמבר 2023 הגיש המתנגד לבית המשפט העליון ערעור על פסק הדין בו אושר הסדר הפשרה. טענתו של המתנגד הינה כי החלטת בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו אינה עומדת בחובת ההנמקה, לה קיימת חשיבות בפרט בהינתן שהמתנגד עומד על כך שסכום ההשבה של נושאי המשרה לשעבר לבנק (3.56 מיליון ש"ח כאמור) הינו נמוך מדי. בהתאם להחלטת בית המשפט העליון מיום 30 בינואר 2024 על המשיבים להגיש תשובה בכתב לערעור. דיון בערעור נקבע ליום 18 בנובמבר 2024. טרם הוכרה הכנסה בדוחות הכספיים בגין הסדר הפשרה.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. הליכים משפטיים (המשך)

3. ביום 13 ביולי 2017, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198 א לחוק החברות תשנ"ט-1999, בקשר עם חקירה המתנהלת בארצות-הברית בחשד כי קבוצת הבנק שימשה צינור להחזקה ולהעברת כספי שוחד ששולמו לבכירי ארגון הכדורגל FIFA ("בקשת הגילוי"). תשובת הבנק לבקשה טרם הוגשה. ביום 17 בספטמבר 2019 נתן בית המשפט תוקף להסדר דיוני בין הצדדים לפיו הדיון יעוכב עד שתושלם החקירה, ובהתאם לכך החל ממועד זה בית המשפט עיכב את ההליכים מעת לעת. ביום 3 במאי 2020 עדכנו הצדדים (בהודעות נפרדות) על כך שנכרת הסכם אי העמדה לדין (NPA) בין המשיבים לבין משרד המשפטים האמריקאי. ביום 27 לינואר 2022 הוגשה הודעה לבית המשפט לפיה לאחרונה הושלמה עבודת הוועדה הבלתי תלויה אשר בתום עבודתה המליצה לבנק למצות את זכויותיו בעניין מושא תיק זה באמצעות הסדר פשרה עם מבטחי אחריותם של נושאי המשרה בבנק, בהתאם להצעת המבטחים, שבמסגרתו ישולם לבנק סך של 5 מיליון דולר ארצות-הברית. ביום 1 במאי 2022 הגישו הבנק והצדדים הרלוונטיים להליך המשפטי לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה במסגרתו ישולם לבנק סך של 5 מיליון דולר (מתוכם ישולם שכר טרחה לבאי כח המבקש) על-ידי מבטחי אחריות של נושאי המשרה בבנק. הסדר הפשרה יביא לסילוק הדדי של הטענות, הדרישות והתביעות בקשר עם פרשת פיפ"א, ייצור מעשה בית דין, ויביא לסילוק מלא של חבות המבטחים בקשר עם ההליכים, התביעות והטענות הקיימות והפוטנציאליות בקשר עם עילות התביעה ופרשת פיפ"א. הסדר הפשרה טעון את אישורו של בית המשפט ואין ודאות שאישור זה יינתן. ביום 2 במאי 2022 הורה בית המשפט ליועצת המשפטית לממשלה להגיש את עמדתה ביחס לבקשת ההסדר. ביום 20 בנובמבר 2022 ניתנה החלטת בית המשפט לפיה, משחלף המועד והיועצת המשפטית בחרה שלא להגיב, מונח כי אין בדעת היועצת המשפטית להגיב על כל הנובע מכך. ביום 23 בנובמבר 2022 הגיש המבקש בקשה למתן פסק דין. ביום 5 ביולי 2023 הגיש המבקש בקשה נוספת למתן פסק דין, במסגרתה אף נמסר, בין היתר, כי קיימת מחלוקת בין המבקש לבין באי-כוחו. ביום 27 באוגוסט 2023 נתן בית המשפט תוקף של החלטה להסדר הדיוני בין המבקש לבאי כוחו בדבר הפניית המחלוקות ביניהם לגישור. ביום 10 בדצמבר 2023 עדכנו המבקש ובאי כוחו כי הליך הגישור הסתיים ללא הצלחה. בהתאם להחלטת בית המשפט, ביום 21 בינואר 2024 הודיע המבקש כי הוא מתנגד להסדר הפשרה המוצע בתצורתו הנוכחית. ביום 28 בינואר 2024 הגישו הבנק ובאי כוח המבקש, כל אחד מהם בנפרד, את התייחסותם להודעת המבקש, וביקשו מבית המשפט לדחות את הודעת המבקש ולאשר את הסדר הפשרה.

4. ביום 21 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי מסמכים לפני תביעה נגזרת לפי סעיף 198א לחוק החברות. עניינה של הבקשה בטענות בדבר נזקים שנגרמו לבנק בשל היבטים מיסויים הנוגעים לתשלומים ששילם הבנק לרשויות בפרשת חקירת המס האמריקאית. בבקשה נטען כי בשל היבטי מס שונים הנזק אשר נגרם בפועל לבנק הוא גדול מגובה התשלומים ששולמו לרשויות האמריקאיות. נוכח טענות אלה, עותר המבקש לקבל מסמכים שונים על מנת לשקול אם להגיש בקשה לאישור תביעה נגזרת בשם הבנק נגד האחראים לנזק נטען זה. המבקש מעריך כי גובה הנזק שנגרם לבנק בשל היבטי המס עומד על כ-448 מיליון דולר. ביום 17 ביוני 2020 אושר על-ידי בית המשפט הסדר דיוני בין הצדדים לפיו בית המשפט יעכב את ההליכים על מנת לאפשר לוועדה בלתי תלויה שהקים הבנק לבצע את עבודתה ולהגיש את מסקנותיה והמלצותיה לדירקטוריון הבנק. ביום 2 ביולי 2020 הגישה המבקשת בבקשה לאישור תובענה כנגזרת המתוארת בסעיף ג.2. לעיל בקשה למחיקת בקשה זו ("בקשת המחיקה"). ביום 13 ביוני 2021 התקיים דיון בבקשת המחיקה וביום 5 באוגוסט 2021 ניתנה החלטת בית המשפט המקבלת את בקשת המחיקה ומורה על מחיקת ההליך ("החלטת המחיקה"). ביום 6 בינואר 2022 הגיש המבקש הודעת ערעור על החלטת המחיקה לבית המשפט העליון. ביום 29 בנובמבר 2022 דחה בית המשפט העליון בקשה שהגיש המבקש לעיכוב ההליך ולחלופין מתן ארכה להגשת התנגדות להסדר הפשרה המתואר בסעיף ג.2. לעיל. דיון בערעור נדחה ליום 23 במאי 2024. ביום 26 באוקטובר 2023 הגיש המערער בקשה לצרף כבעלי דין בערעור נושאי משרה ועובדים בבנק וכן את משרדי רואי החשבון המבקרים של הבנק. ביום 13 בדצמבר 2023 הגיש הבנק את תשובתו לבקשת הצירוף, וטען כי יש לדחותה.

5. ביום 6 בספטמבר 2017 הוגשה למחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונושאי משרה בבנק בעבר ובהווה ("המשיבים"). בקשת האישור הוגשה לאחר שבקשת המבקש לגילוי מסמכים נדחתה במסגרת בקשת רשות ערעור שהוגשה מטעם הבנק לבית המשפט העליון, והיא עוסקת בטענות לכשלים של הבנק בהעמדת אשראי לחברות מקבוצת מר אליעזר פישמן ("קבוצת פישמן"), באי סגירת "פוזיציה" לקבוצת פישמן בקשר לעסקות מטבע ("הלירה הטורקית"), ובהימנעות הבנק מנקיטה בהליכי גביה כנגד קבוצת פישמן. במסגרת הבקשה נטען כי בשל מעשי ומחדלי המשיבים נגרם לבנק נזק המוערך למעלה ממיליארד וחצי ש"ח. ביום 14 בנובמבר 2021 הגישו המבקש, המשיבים והבנק (לאחר אישור דירקטוריון הבנק) לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור הסכם פשרה בקשר עם ההליך האמור. לפי עיקרי הסכם הפשרה, לסילוק וויתור מלא, סופי ומוחלט של המבקש, הבנק ומי מטעמו כלפי כל אחד מהמשיבים ונושאי המשרה בבנק ביחס לעילות התביעה וטענות הקשורות (במישרין או בעקיפין) לאשראי לקבוצת פישמן, תשלם חברת הביטוח, המבטחת את המשיבים, לבנק סך של 15 מיליון ש"ח מתוכו ישולם גמול למבקש ושכר טרחה לבא כוחו והתביעה תידחה כך שייקבע מעשה בית דין. אין בפשרה משום הודאה של המשיבים או הבנק באיזו מהטענות בבקשת האישור. ביום 8 בינואר 2023 אישר בית המשפט את הסכם הפשרה אשר הוגש לאישורו (לפיו יקבל הבנק מחברת הביטוח סך של 15 מיליון ש"ח מתוכו ישולם גמול למבקש ושכר טרחה לבאי כוחו), למעט לעניין גובה הגמול למבקש ושכר הטרחה לבאי כוחו כפי שסוכמו בהסכם הפשרה ובכפוף לכך שסעיפי הפטור בהסכם הפשרה לא יחולו על עילות שלא נכללו בבקשת האישור. ביום 20 במרץ 2023, נמחק בהסכמת הצדדים ההליך בבית המשפט העליון. בכך בא ההליך לסיומו.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. הליכים משפטיים (המשך)

6. ביום 15 ביוני 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפי סעיף 198א לחוק החברות. בבקשה נטען, בין היתר, כי נושאי משרה בבנק העמידו לחברות הנמנות על קבוצת ידיעות אחרונות ולבעל השליטה בקבוצה, מר ארנון (נוני) מוזס, אשראי בהיקף של כמיליארד ש"ח לצורך מסחר במכשירים פיננסיים ספקולטיביים ברמת סיכון גבוהה וזאת תוך התעלמות מטובת הבנק. בבקשה עותרת המבקשת לגילויים של מסמכים שונים בקשר עם עניין זה. ביום 27 ביוני 2021 התקיים דיון בבית המשפט ולאחריו התיר בית המשפט למבקש להגיש בקשה מתוקנת לגילוי מסמכים, כך שתכלול דרישה גם לגילוי מסמכים הנוגעים למכירת מניות ידיעות אחרונות אשר שועבדו לטובת הבנק על-ידי מר פישמן, ובלבד שלא תכלול עילה הנוגעת לכך. המבקשת הגישה בקשה מתוקנת לגילוי מסמכים ("הבקשה המתוקנת"). ביום 29 בספטמבר 2022 ניתנה החלטת בית המשפט בבקשה התלויה ועומדת בפניו ובין היתר, הורה לבנק להגיש תשובתו לבקשה המתוקנת לגילוי מסמכים. ביום 7 בדצמבר 2022 הגישה המבקשת בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט, הבקשת רשות ערעור נדחתה ביום 3 ביולי 2023 על-ידי בית המשפט העליון על הבנק להגיש תשובתו לבקשת הגילוי המתוקנת עד ליום 8 באפריל 2024.

7. ביום 6 בספטמבר 2022 הוגשה בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפי סעיף 198א לחוק החברות בקשר לעסקת מכירת מניות ידיעות אחרונות, שהיו משועבדות לבנק להבטחת פירעון חובות חברות קבוצת פישמן, למר ארנון (נוני) מוזס ("בקשת הגילוי"). בית המשפט הורה לבנק להגיש את תשובתו לבקשה לגילוי מסמכים תוך 45 ימים ממועד החלטת בית המשפט בבקשת הבנק התלויה ועומדת בפניו ("הבקשה התלויה"). דיון בבקשת הגילוי התקיים ביום 30 בינואר 2023, במהלכו קבע בית המשפט כי בירור הבקשה התלויה יעוכב עד להכרעה בבקשת רשות הערעור שהוגשה בנושא בהליך המתואר בסעיף ג.6. לעיל. בעקבות ההחלטה שניתנה ביום 3 ביולי 2023 על-ידי בית המשפט העליון בהליך המתואר בס' ג.6. לעיל, ביום 20 ביולי 2023 הגישה המבקשת בקשת גילוי מסמכים עדכנית (בצירוף קובץ נספחים עדכני) ונקבע כי הבנק יגיש תשובתו לבקשת הגילוי עד ליום 8 באפריל 2024.

8. בחודש אוגוסט 2021 ניתן בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו פסק דין בשתי תובענות ייצוגיות כנגד מיטב דש גמל ופנסיה בע"מ ("מיטב דש") בקשר עם קופת הגמל "תגמולים" ("קופת הגמל") אותה רכשה מיטב דש מהבנק בשנת 2007 תמורת כ-31 מיליון ש"ח ("הסכם המכר"). לפי פסק הדין, בין היתר, נאסר על מיטב דש לגבות דמי ניהול משתי קבוצות חברים בקופת הגמל וכן נפסק כי על מיטב דש להשיב לקבוצות החברים סך של כ-289 מיליון ש"ח בתוספת הצמדה וריבית ובתוספת דמי ניהול שנגבו בין השנים 2016 ועד למועד מתן פסק הדין (בפסק דין משלים מינואר 2022 נקבע כי הסכום הכולל הינו כ-400 מיליון ש"ח). הבנק אינו צד להליך האמור, ואולם מיטב דש פנתה לבנק בקשר להליך, וגם בסמוך למתן פסק הדין הודיעה כי ככל שיתקבלו טענות התובעים בתובענות הייצוגיות יהיה צורך לקיים הליך בוררות בין מיטב דש לבין הבנק וכי תפעל למיצוי זכויותיה כנגד הבנק, שכן לטענתה, בין היתר, קיימים מידע ומסמכים שלא נמסרו לה על-ידי הבנק במסגרת העסקה בה רכשה מהבנק את קופת הגמל, הבנק הפר את הסכם המכר מולה והציג כלפיה מצגים לא נכונים וכן קיימת לה זכות לשיפוי בגין נזקיה מהבנק. הבנק השיב למיטב דש כי הוא דוחה את טענותיה ואת זכותה לשיפוי כלפיו. ביום 14 בנובמבר 2021 הגישה מיטב דש ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון. ביום 10 בפברואר 2022 התובעים הגישו ערעור על פסק הדין המשלים, וביום 27 בפברואר 2022 הגישה מיטב דש ערעור נוסף. ביום 9 בינואר 2023 התקיים דיון בבית המשפט העליון בערעורים שהגישו הצדדים ובהתאם להמלצת בית המשפט, הצדדים נתנו הסכמתם לפנות להליך גישור. ביום 2 במאי 2023 מיטב דש דיווחה כי התקשרה בהסדר פשרה אשר הוגש לבית המשפט העליון, שעיקריו הם כי מיטב דש תשיב לעמיתים שהוגדרו בהחלטת בית המשפט כחברי קבוצת התובעים, סכום כולל של 120 מיליון ש"ח, בתוספת גמול ושכר טרחה בסכום כולל של 18 מיליון ש"ח, אשר טרם הוכרע אם ישולמו בנוסף או מתוך סכום ההשבה. בנוסף, הסדר הפשרה בין הצדדים בתובענות קובע כי מיטב דש תהיה רשאית לגבות דמי ניהול בהתאם לתנאיו. הסדר הפשרה בין הצדדים בתובענות קובע סילוק סופי, מוחלט ובלתי חוזר של כל טענה ו/או דרישה בכל הקשור לעילות התביעה במישרין ו/או בעקיפין. תוקפו של הסדר הפשרה מותנה בקבלת אישור בית המשפט. ביום 3 ביולי 2023 הורה בית המשפט העליון שהליך אישור הסדר הפשרה יתנהל בבית המשפט המחוזי. ביום 22 בדצמבר 2023 הגישה היועצת המשפטית לממשלה את עמדתה לגבי הסדר הפשרה. היועמ"ש התנגדה לחלק מרכיבי הסדר הפשרה, בעיקר ביחס למנגנון ההשבה וסכומי שכר הטרחה והגמול, אך לא התנגדה לסכום הפשרה והשאירה אותו וכן את נושא ההסדרה העתידית לשיקול דעת בית המשפט. הצדדים הגישו, כל אחד בנפרד, את התייחסותם לעמדת היועצת המשפטית לממשלה ובעקבות הערות היועצת המשפטית הגישו נוסח מתוקן של הסדר הפשרה שבית המשפט מתבקש לאשרו.

ה. בחודש אפריל, 2020 הוכרזו ונכנסו לתוקפם הסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס ועם פרשת פיפ"א:

א. הסדר מסוג Deferred Prosecution Agreement (כתב אישום נדחה) ("DPA") בין הבנק לבין ה-DOJ, המתייחס לפעילות הבנק ועסקי הבנק מול לקוחותיו האמריקאים במהלך התקופה נשוא החקירה (2002 - 2014) ככל שהדברים נוגעים לבנק הפועלים בישראל, חברת פועלים שירותי נאמנות בע"מ וכן סניפים וחברות בנות של בנק הפועלים מחוץ לישראל (למעט הפועלים שוויץ) - ביום 1 במאי 2023, בחלוף שלוש שנים ממועד הסדר ה-DPA ובהתאם להוראותיו, אישר בית המשפט הפדראלי בארצות-הברית (בניו-יורק) בצו את ביטולו של כתב האישום וההליך הפלילי כנגד הבנק. הצו האמור ניתן לבקשת ה-DOJ אשר ציין בבקשה כי להבנתו הבנק קיים במלואן את התחייבויותיו על-פי ה-DPA. הצו האמור מביא לסיומם את ההליכים הפליליים בהם נקט ה-DOJ כנגד הבנק.

ב. הסדר מסוג Plea Agreement (הסדר טיעון) בין ה-DOJ ובין הפועלים שוויץ בע"מ (לשעבר, בנק הפועלים (שוויץ) בע"מ) ("הפועלים שוויץ") המתייחס לפעילות הפועלים שוויץ ועסקי הפועלים שוויץ מול לקוחותיו האמריקאים במהלך התקופה נשוא החקירה (2002-2014).

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. הסדר מסוג Consent Order שהוצא על-ידי הרשות לשירותים פיננסים של מדינת ניו-יורק (New York Department of Financial Services ("ה-NYDFS") ו-Cease and Desist Order שהוצא על-ידי ה-Board of Governors of the Federal Reserve System ("ה-Fed") - במסגרת הסדרים אלה מחויב הבנק לנקוט פעולות בין היתר בקשר עם גיבוש ויישום תכניות ציות וביקורת, דיווח ושיתוף פעולה ונושאים משמעתיים. הליכים מנהליים אלה כנגד הבנק עדיין תלויים ועומדים והם בתוקף עד החלטה אחרת של ה-FED וה-NYDFS בהתאמה.

ד. בנוגע להסדר מסוג Non Prosecution Agreement (הסכם בדבר אי העמדה לדין) ("NPA") בין ה-DOJ לבין הבנק והפועלים שוויץ בקשר עם חקירת פיפ"א - ביום 30 לאפריל 2023 הסתיים גם הסדר ה-NPA בקשר לחקירת פיפ"א בהתאם להוראותיו.
ההסדרים עם הרשויות האמריקאיות על נספחיהם זמינים לקריאה באתר הבנק בכתובת https://www.bankhapoalim.co.il/he/about/arrangements.
יצוין כי ההסדרים עם ה-DOJ כוללים התחייבויות של הבנק ושל הפועלים שוויץ להמשיך ולשתף פעולה עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם הנושאים מושא החקירות.
ועדה בלתי תלויה, בראשות שופט בית המשפט העליון (בדימ') פרופ' יורם דנציגר ("הוועדה"), בדקה את התהליכים הניהוליים ותהליכי הבקרה, שאפשרו את המעשים נשוא חקירת המס בכללותה, תוך התייחסות להיבטי ממשל תאגידי והתנהלות ההנהלה הבכירה והדירקטוריון וכן בחנה את מיצוי זכויות הבנק בקשר עם חקירת המס, ובכלל זה האם טובת הבנק מצדיקה נקיטת הליכים או צעדים אחרים כלפי כל צד שלישי ו/או הגעה להסדרים אחרים. לאחר שהוועדה סיכמה את מסקנותיה וטרם שאלו הועברו לבנק נוהל משא ומתן עם נציגי המבטחים שביטחו את אחריות נושאי המשרה בקבוצת הבנק, שבסופו הוסכם כי המבטחים ישלמו לבנק סכום של 140 מיליון דולר לסילוק סופי ומוחלט של כל התביעות והדרישות נגד המבטחים ונושאי המשרה בקבוצת הבנק, בקשר עם פרשת המס ופרשת פיפ"א. הוועדה שקלה את סיכויי התביעה נגד נושאי המשרה, ואת מכלול שיקולי הרוחב הנוגעים לטובת הבנק, איזנה בין השיקולים, והמליצה לבנק למצות את זכויותיו אל מול המבטחים בהסדר פשרה שבו ישולם לבנק סך של 140 מיליון דולר, לסילוק סופי ומוחלט כאמור, ולא להגיש תביעות נגד נושאי משרה בפרשת המס ובפרשת פיפ"א. כמו-כן, הוועדה בחנה האם יש מקום לדרוש מגורמים שכיהנו כנושאי משרה בבנק להשיב לבנק חלק מהתגמול שהוענק להם בשנים הרלוונטיות לחקירה שניהלו רשויות האכיפה האמריקאיות בפרשת המס. הוועדה ניתחה את המצב הנורמטיבי בהקשר זה, שקלה שיקולי רוחב נוספים, והגיעה לכלל מסקנה כי אין מקום לדרוש את השבת התגמול מאותם גורמים. הוועדה בחנה את תהליך הפקת הלקחים שביצע הבנק בעקבות החקירה שניהלו רשויות האכיפה האמריקאיות בפרשת המס ובפרשת פיפ"א. בתום בדיקתה, מצאה הוועדה לקבוע כי התרשמה מהמאמצים המשמעותיים שהשקיע הבנק במסגרת תהליך הפקת הלקחים ומהאופן שבו הבנק פעל ועודנו פועל במטרה לשפר ולחזק את הממשל התאגידי בו. הוועדה פירטה שורה של תחומים בהם שיפר הבנק את מערכיו, נהליו והתנהלותו.
לאחר מספר דיונים בהמלצות הוועדה, החליט דירקטוריון הבנק בישיבתו מיום 26 בינואר 2022 לאמץ את המלצות הוועדה הבלתי תלויה במלואן, הן בפרשת המס, הן בפרשת פיפ"א, והנחה את הנהלת הבנק והיועצים המשפטיים לממש וליישם את המלצות הוועדה הבלתי תלויה ולגבש הסדרים מפורטים עם כל הגורמים הרלוונטיים בהליכים המשפטיים המתייחסים לפרשות. לפרטים בדבר ההליכים המשפטיים הרלוונטיים, ראה ביאור 25.ד.ג.2 וביאור 25.ד.ג.3 לעיל.

ביאור 26 שיעבודים והגבלות אחרות

א. ניירות-ערך במטבע-חוץ, המוחזקים על-ידי קבוצת הבנק בחו"ל, שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2023 מסתכמת ב-1.1 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2022: 1.1 מיליארד ש"ח), משועבדים בעיקר להבטחת פיקדונות הציבור (באמצעות ה-FDIC) בהתאם להוראות הרשויות השלטוניות בארצות-הברית ובגין הלוואות מוניטריות שנתקבלו מבנקים מרכזיים באותן מדינות.

ב. הבנק חבר במסלקת EUROCLEAR שהינה מערכת סליקה לניירות-ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילות בניירות-ערך באמצעות המסלקה הנ"ל וכבטוחה לקו אשראי שהעמיד מפעיל המסלקה לטובת הבנק, שיעבד הבנק מזומנים וניירות-ערך שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה ב-50 מיליון דולר (181 מיליון ש"ח) (31 בדצמבר 2022: כ-50 מיליון דולר (176 מיליון ש"ח)).

ג. הבנק חבר במסלקת המעו"ף ובמסלקת הבורסה. לצורך פעילות המסלקות להבטחת עסקות שהבנק אחראי להן, שיעבד הבנק אגרות-חוב בחשבונות שנפתחו לשם כך במסלקות הנ"ל.
יתרת אגרות-החוב המשועבדות ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה ב-0.6 מיליארד ש"ח (יתרה מקסימלית במהלך שנת 2023 - 0.6 מיליארד ש"ח).
יתרת אגרות-החוב המשועבדות ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכמה ב-0.7 מיליארד ש"ח (יתרה מקסימלית במהלך שנת 2022 - 1.2 מיליארד ש"ח).
בנוסף לביטחונות המפורטים לעיל, הבנק הפקיד ביטחונות במזומן בסך של 341 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2022: 140 מיליון ש"ח) לטובת קרן הסיכונים של מסלקת הבורסה וסך של 318 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2022: 384 מיליון ש"ח) לטובת הדרישה השוטפת וקרן הסיכונים של מסלקת מעו"ף. סכום הבטוחות שנדרשים חברי המסלקות להפקיד מתעדכן מעת לעת על-פי תקנוני המסלקות.

ביאור 26 שיעבודים והגבלות אחרות (המשך)

במיליוני ש"ח

ד. אגרות-חוב, שיתרתן ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה ב-7.2 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2022: 14.3 מיליארד ש"ח), הועברו להבטחת פיקדונות שנתקבלו במסגרת עסקות מכירה של נכסים בתנאי רכישה חוזרת (Repurchase Agreements), בהתאם להיקף הפעילות. בנוסף, בגין התחשבנות יומית מול כל צד נגדי לעסקה כזו, הבנק מעביר/מקבל ל/מצד נגדי זה, מזומנים לתיחום חשיפה. סך הפקדות הבנק אצל צדדים נגדיים כאלו ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו ב-121 מיליון ש"ח.

ה. הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם צדדים נגדיים בהסכמים שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים הנוצרים בין בנקים במסחר בנגזרים. על-פי ההסכמים, מבוצעת מדידה תקופתית של השווי ההוגן של התחייבויות וזכויות הצדדים בנוגע לעסקות בנגזרים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש, אזי אותו צד יעביר לצד השני העברה לתיחום החשיפה עד למועד המדידה הבא. ישנם הסכמים בהם נדרש להעביר ביטחונות נוספים לאלו המתוארים לעיל.
ליום 31 בדצמבר 2023 העמידה קבוצת הבנק לטובת צדדים נגדיים, פיקדונות בשווי של 1,876 מיליון דולר (31 בדצמבר 2022: 1,417 מיליון דולר) והעבירה ניירות-ערך בסך 1.2 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2022: 1.4 מיליארד ש"ח).

ו. בשנים 2021-2023 נרשמו שעבודים מסוג קבוע ראשון בדרגה, על כל ניירות הערך והכספים שמופקדים ואשר יהיו מופקדים, מעת לעת, בחשבונות המשועבדים לטובת צדדים נגדיים, ואשר מתנהל אצל EUROCLEAR BANK SA/NV, לצורך הבטחת התחייבויות הבנק כלפי צדדים נגדיים, בקשר לדרישות INITIAL MARGIN על-פי ISDA MASTER AGREEMENT. סך השעבודים ליום 31 בדצמבר 2023: 5.1 מיליארד ש''ח (31 בדצמבר 2022: 2.6 מיליארד ש"ח).

ז. בחודש יולי 2008 נחתם הסכם בין הבנק לבין בנק ישראל, במסגרתו התחייב בנק ישראל לתת לבנק מסגרת הלוואות עד לסך כולל של 1 מיליארד ש"ח, וזאת, לצורך מילוי התחייבויות הבנק כספק נזילות בש"ח של ה-CLS BANK INTERNATIONAL.
כתנאי להעמדת ההלוואות, הבנק חתם על אגרת-חוב על-פיה שיעבד בשעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחיובים כספיים בש"ח, המגיעים ו/או שיגיעו לבנק מפעם לפעם מלקוחותיו, שהינם תאגידים, שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל ("הלקוחות החייבים") ואשר אינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים כלשהם שקיבלו מהבנק, בגין אשראים בש"ח, שמשך החיים הממוצע של כל אשראי לא עולה על 3 שנים, שניתנו ו/או שיינתנו על-ידי הבנק ללקוחות החייבים, וזאת, עד לסך כולל של 1.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023.
בחודש אוגוסט 2021, במסגרת מהלך רוחבי של בנק ישראל מול כל הבנקים בישראל, להסדרת הליך קבלת אשראי והבטחתו באמצעות מערכת מסמכים אחידה ועדכנית, נרשמו השעבודים הבאים לטובת בנק ישראל:

- שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בכל חשבון בטוחות, וכל ניירות הערך המופקדים או הרשומים או שיופקדו או ירשמו, בחשבון בטוחות; וכן שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בחשבון הנוסטרו השקלי וחשבון הנוסטרו במטבע-חוץ, המתנהלים בבנק ישראל; וכן שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בחשבון הפיקדון השקלי; וכן שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בחשבון הפיקדון במטבע-חוץ; וכן שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בקשר עם בטוחת תיקי הלוואות מסוימים וכן שעבוד של כל הנכסים והזכויות של הבנק בכל חשבון תקבולים.
- כמו-כן, נרשם שעבוד צף בדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום על כל הנכסים המשועבדים שבחשבון הבטוחות ב-Euroclear Bank או בכל חשבון בטוחות אחר המתנהל במסלקה מחוץ לישראל.

אגרות-חוב, שיתרתן ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמה ב-3.7 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2022: 4.6 מיליארד ש"ח), שועבדו להבטחת הלוואות מבנק ישראל.

ח. בהתאם לנהלי כשל סליקה שפרסם בנק ישראל בתחילת שנת 2023 (במקום הסדרי כשל סליקה הקודמים שנעשו באמצעותו), במטרה להסדיר הבטחה ישירה של הבנקים למצבי כשל סליקה במערכות סליקת התשלומים העצמאיות מס"ב ושב"א (כרטיסי חיוב ובנקטים), לרבות מנגנוני ערבות הדדית למקרה כשל של אחד הבנקים; כסולק תשלומים וחיובים שונים באמצעות המסלקות מס"ב ושב"א; ולהבטחת כיסוי כשל סליקה ביחס לצפי הסליקה שלו, מול כל מסלקה בנפרד - הפקיד הבנק כספים, המנוהלים כפיקדונות נושאי ריבית, שיתרותיהם המשוערכות כאמור, ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו ב-768 מיליון ש"ח בחשבון מס"ב בבנק ישראל וב-79 מיליון ש"ח בחשבון שב"א בבנק ישראל.

ט. כל ניירות הערך המשועבדים המפורטים בסעיפים א-ז לעיל נכללים בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר והמלווים אינם רשאים למוכרן או לשעבדן.

	31.12.2023	31.12.2022
י. המקורות של ניירות-ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:		
ניירות-ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**4,723**	898
יא. השימושים בניירות-ערך שהתקבלו כביטחון והניירות הערך של הבנק, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:		
ניירות-ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**6,279**	13,877

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון

במיליוני ש"ח

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

	31 בדצמבר 2023		
	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך-הכל
חוזי ריבית			
חוזי Futures ו-Forward	**3,801**	**75,375**	**79,176**
אופציות שנכתבו	**-**	**7,383**	**7,383**
אופציות שנקנו	**-**	**6,283**	**6,283**
Swaps[1]	**41,309**	**831,318**	**872,627**
סך-הכל[2]	**45,110**	**920,359**	**965,469**
מזה: נגזרים מגדרים	**31,455**	**-**	**31,455**
חוזי מטבע-חוץ			
חוזי Futures ו-Forward	**32,018**	**374,422**	**406,440**
אופציות שנכתבו	**-**	**21,967**	**21,967**
אופציות שנקנו	**294**	**20,376**	**20,670**
Swaps	**186**	**47,592**	**47,778**
סך-הכל[3]	**32,498**	**464,357**	**496,855**
מזה: נגזרים מגדרים	**-**	**-**	**-**
חוזים בגין מניות			
חוזי Futures ו-Forward	**-**	**76,954**	**76,954**
אופציות שנכתבו	**1,151**	**38,001**	**39,152**
אופציות שנקנו[4]	**309**	**38,001**	**38,310**
Swaps	**331**	**118,696**	**119,027**
סך-הכל	**1,791**	**271,652**	**273,443**
חוזי סחורות ואחרים			
חוזי Futures ו-Forward	**-**	**61**	**61**
סך-הכל סכום נקוב	**79,399**	**1,656,429**	**1,735,828**

(1) מזה: swaps בהם הבנק משלם שיעור ריבית קבוע בסך 431,454 מיליוני ש"ח.
(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 32,929 מיליוני ש"ח.
(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 18,796 מיליוני ש"ח.
(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך 38,001 מיליוני ש"ח.

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

במיליוני ש"ח

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

	31 בדצמבר 2022		
	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך-הכל
חוזי ריבית			
חוזי Forward ו-Futures	5,462	90,810	96,272
אופציות שנכתבו	109	4,621	4,730
אופציות שנקנו	356	5,752	6,108
Swaps[1]	30,682	608,907	639,589
סך-הכל[2]	36,609	710,090	746,699
מזה: נגזרים מגדרים	27,138	-	27,138
חוזי מטבע-חוץ			
חוזי Forward ו-Futures	20,577	288,091	308,668
אופציות שנכתבו	-	30,807	30,807
אופציות שנקנו	432	29,000	29,432
Swaps	349	39,324	39,673
סך-הכל[3]	21,358	387,222	408,580
מזה: נגזרים מגדרים	-	-	-
חוזים בגין מניות			
חוזי Forward ו-Futures	-	46,244	46,244
אופציות שנכתבו	1,371	18,994	20,365
אופציות שנקנו[4]	400	18,994	19,394
Swaps	670	70,242	70,912
סך-הכל	2,441	154,474	156,915
חוזי סחורות ואחרים			
חוזי Forward ו-Futures	-	69	69
אופציות שנכתבו	-	15	15
אופציות שנקנו	-	25	25
סך-הכל	-	109	109
סך-הכל סכום נקוב	60,408	1,251,895	1,312,303

(1) מזה: swaps בהם הבנק משלם שיעור ריבית קבוע בסך 302,054 מיליוני ש''ח.
(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 39,298 מיליוני ש''ח.
(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 13,182 מיליוני ש''ח.
(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך 18,994 מיליוני ש''ח.

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

	31 בדצמבר 2023					
	נכסים בגין נגזרים ברוטו			התחייבויות בגין נגזרים ברוטו		
	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך-הכל	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך-הכל
חוזי ריבית	**1,110**	**8,882**	**9,992**	**719**	**8,610**	**9,329**
מזה: נגזרים מגדרים	**925**	**-**	**925**	**432**	**-**	**432**
חוזי מטבע-חוץ	**184**	**8,946**	**9,130**	**365**	**8,489**	**8,854**
חוזים בגין מניות	**16**	**6,120**	**6,136**	**16**	**6,039**	**6,055**
חוזי סחורות ואחרים	**-**	**13**	**13**	**-**	**12**	**12**
סך-הכל נכסים (התחייבויות) בגין נגזרים ברוטו[1]	**1,310**	**23,961**	**25,271**	**1,100**	**23,150**	**24,250**
סכומים שקוזזו במאזן	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
יתרה מאזנית	**1,310**	**23,961**	**25,271**	**1,100**	**23,150**	**24,250**
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים	**184**	**1,358**	**1,542**	**114**	**1,635**	**1,749**

(1) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משובצים בסך 42 מיליוני ש"ח ושווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך 10 מיליוני ש"ח.

	31 בדצמבר 2022					
	נכסים בגין נגזרים ברוטו			התחייבויות בגין נגזרים ברוטו		
	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך-הכל	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך-הכל
חוזי ריבית	1,412	9,852	11,264	866	10,047	10,913
מזה: נגזרים מגדרים	1,172	-	1,172	469	-	469
חוזי מטבע-חוץ	118	8,250	8,368	277	5,644	5,921
חוזים בגין מניות	33	2,222	2,255	34	2,189	2,223
חוזי סחורות ואחרים	-	4	4	-	4	4
סך-הכל נכסים (התחייבויות) בגין נגזרים ברוטו[1]	1,563	20,328	21,891	1,177	17,884	19,061
סכומים שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית	1,563	20,328	21,891	1,177	17,884	19,061
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים	248	1,589	1,837	256	1,236	1,492

(1) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משובצים בסך 59 מיליוני ש"ח ושווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך 18 מיליוני ש"ח.

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

במיליוני ש"ח

ג. גידור חשבונאי

1. ההשפעה של גידור חשבונאי

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022*
רווח (הפסד) מגידורי שווי הוגן		
פריטים מגודרים	**287**	(847)
נגזרים מגדרים	**(316)**	870

* סווג מחדש.

2. פריטים מגודרים בגידור שווי הוגן

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023		יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	
	הערך בספרים	התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים	הערך בספרים	התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים
ניירות-ערך	**15,466**	**(693)**	15,168	(1,130)
כתבי התחייבות נדחים	**3,399**	**(281)**	3,212	(359)
פיקדונות הציבור*	**13,287**	**3**	9,702	(69)

* סווג מחדש.

3. השפעת נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים על דוח רווח והפסד

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022
	רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים[1]	
חוזי ריבית	**67**	(267)
חוזי מטבע-חוץ	**3,887**	6,826
חוזים בגין מניות	**70**	27
חוזי סחורות ואחרים	**1**	-
סך-הכל	**4,025**	6,586

(1) נכלל בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

במיליוני ש"ח

ד. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

	31 בדצמבר 2023						
	בורסות	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	גופים מוסדיים	אחרים	סך-הכל
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים[2]	**440**	**14,982**	**3,505**	**35**	**3,526**	**2,783**	**25,271**
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:							
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים	**(71)**	**(11,502)**	**(1,848)**	**(35)**	**(1,822)**	**(718)**	**(15,996)**
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל	**-**	**(3,039)**	**(1,655)**	**-**	**(1,649)**	**(721)**	**(7,064)**
סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים	**369**	**441**	**2**	**-**	**55**	**1,344**	**2,211**
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים[1]	**305**	**9,951**	**964**	**83**	**10,217**	**3,421**	**24,941**
סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	**674**	**10,392**	**966**	**83**	**10,272**	**4,765**	**27,152**
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים[2]	**245**	**13,672**	**1,991**	**149**	**6,084**	**2,109**	**24,250**
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:							
מכשירים פיננסיים	**(71)**	**(11,502)**	**(1,848)**	**(35)**	**(1,822)**	**(718)**	**(15,996)**
ביטחון במזומן ששועבד	**-**	**(1,912)**	**(121)**	**(50)**	**(2,465)**	**(368)**	**(4,916)**
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**174**	**258**	**22**	**64**	**1,797**	**1,023**	**3,338**

	31 בדצמבר 2022						
	בורסות	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	גופים מוסדיים	אחרים	סך-הכל
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים[2]	398	11,478	2,535	10	5,358	2,112	21,891
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:							
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים	-	(10,269)	(2,335)	(10)	(989)	(487)	(14,090)
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל	-	(947)	(182)	-	(3,514)	(346)	(4,989)
סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים	398	262	18	-	855	1,279	2,812
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים[1]	251	2,991	3,276	53	9,957	2,842	19,370
סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	649	3,253	3,294	53	10,812	4,121	22,182
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים[2]	194	12,045	2,351	134	1,929	2,408	19,061
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:							
מכשירים פיננסיים	-	(10,269)	(2,335)	(10)	(989)	(487)	(14,090)
ביטחון במזומן ששועבד	-	(1,423)	(1)	(95)	(324)	(1,725)	(3,568)
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	194	353	15	29	616	196	1,403

(1) סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי), כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.
(2) מתוך זה, שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משובצים בסך של 42 מיליון ש"ח ושווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים משובצים בסך של 10 מיליוני ש"ח (31.12.22: שווי הוגן ברוטו בגין נכסים בסך של 59 מיליוני ש"ח ושווי הוגן ברוטו בגין התחייבויות 18 מיליוני ש"ח).

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

במיליוני ש"ח

ה. פירוט מועדי פירעון (סכומי ערך נקוב)

	31 בדצמבר 2023				
	עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סך-הכל
חוזי ריבית					
שקל-מדד	**3,126**	**7,489**	**16,059**	**6,255**	**32,929**
אחר	**374,532**	**188,818**	**283,185**	**86,005**	**932,540**
חוזי מטבע-חוץ	**317,329**	**123,565**	**38,499**	**17,462**	**496,855**
חוזים בגין מניות	**179,118**	**88,852**	**4,758**	**715**	**273,443**
חוזי סחורות ואחרים	**4**	**35**	**22**	**-**	**61**
סך-הכל	**874,109**	**408,759**	**342,523**	**110,437**	**1,735,828**

	31 בדצמבר 2022				
סך-הכל	565,335	370,033	283,650	93,285	1,312,303

ו. מכשירים פיננסיים נגזרים - בקרת סיכונים

(1) הבנק מבצע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים, כחלק מניהול הסיכונים הפיננסיים (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות) וכן כשירות ללקוחותיו. הבנק מייעד מעת לעת חלק מהמכשירים הנגזרים כמכשירים מגדרים בגידורי שווי הוגן או גידורי תזרים מזומנים.

(2) סוגי העסקות העיקריים בהן הבנק פועל הינן:

- עסקות אקדמה (Forward)

חוזה בין שני צדדים, לרכישה ולמכירה של כמות מוגדרת של סחורות, מטבעות, ריביות או מכשירים פיננסיים אחרים (להלן: נכסי בסיס), שיבוצע בתאריך עתידי ובמחיר מוגדר מראש.

- חוזים עתידיים (Futures)

חוזים עתידיים סחירים בבורסות, לרכישה או למכירה של כמות יחידות סטנדרטיות של נכסי בסיס, שיבוצעו בתאריך עתידי, ובמחיר מוגדר מראש.

- עסקות החלפה (Swap)

חוזה להחליף במועד העסקה כמות מוגדרת של נכסי בסיס, עם התחייבות הדדית להחליף חזרה בתאריך עתידי את הפריטים שהוחלפו.

- אופציות (Options)

חוזה המקנה, תמורת תשלום פרמיה, את הזכות לרכוש (Call) או למכור (Put) נכסי בסיס במחיר, בכמות ובזמן נקובים מראש.

- עסקות למסירה מיידית (Spot)

עסקת חליפין בין שני מטבעות על-פי שער מוסכם מראש, לביצוע תוך יומיים.

(3) הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה במספר סיכונים, כמפורט להלן:

סיכון אשראי - סכום ההפסד המירבי לבנק אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי החוזה.

סיכון שוק - הסיכון הנוצר בשל התנודות בשווי המכשיר הפיננסי הנגזר, כתוצאה משינוי מחירי השוק, כגון: שערי חליפין, שיעורי ריבית, וכדומה.

סיכון נזילות - סיכון הנובע מכך שלא ניתן יהיה לסגור חשיפה במהירות על-ידי סילוקה במזומן או על-ידי יצירת חשיפה הפוכה.

סיכון תפעולי - הסיכון הנובע מתפעול שגוי של העסקות ממועד קשירתן ועד לסיום ההתחשבנות בגינן, הן בשל טעויות אנוש והן כתוצאה מכשל מיכוני בתפעול.

סיכוני השוק וסיכוני הנזילות הנובעים מן הפעילות מנוהלים ונמדדים באופן שוטף במערכות מיכון ייעודיות הידועות בשווקים הבינלאומיים לתחומים אלה, כגון Devon, Summit ו-Algorithmics וכן במערכות מיכון אשר פותחו על-ידי הבנק.

סיכון האשראי הנובע מן העסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ביחס לצד הנגדי לעסקות נמדד, בדרך כלל, על-ידי הפעלת מקדמים שמרניים על הסכומים הנומינליים של העסקות, וכן בגישת התרחישים.

הנושאים התפעוליים הנובעים מהפעילות נבדקים ומבוקרים באופן שוטף על-ידי יחידה ייעודית.

השימוש במכשירים נגזרים כחלק מניהול הפעילות השוטפת של הבנק (לא למסחר) מכוון להשגת יעדים ועמידה במגבלות כפי שאושרו על-ידי הדירקטוריון (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות).

הבנק פועל במתכונת של מתן שירות מקיף ללקוחותיו להגנה ולהשקעה במכשירים פיננסיים נגזרים באמצעות חדרי העסקות.

הפעילות במכשירים פיננסיים בתחומי המסחר מיועדת לתת מענה לצרכי הלקוחות, תוך לקיחת סיכון מוגבל ומבוקר בהתאם להרשאות.

ההרשאות לפעילות והסיכון נמדדים, לפי העניין, במונחים של רגישות לגורמי סיכון (כגון וגא), של הפסד תיאורטי בתרחישים לרבות תרחיש קיצוני, במונחי VaR ובמונחים של סכומים נומינליים.

במקרים מסוימים מכתיב הנוהל גם הגבלת ההפסד באמצעות הוראת STOP LOSS.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים

שיוך לקוחות למגזרי הפעילות הפיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראת הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, כמפורט להלן.

- **מגזר בנקאות פרטית:** אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליוני ש"ח.
- **מגזר משקי בית:** אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
- **מגזר עסקים זעירים וקטנים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי קטן מ-50 מיליוני ש"ח.
- **מגזר עסקים בינוניים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח.
- **מגזר עסקים גדולים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-250 מיליוני ש"ח.
- **מגזר ניהול פיננסי:** כולל פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעה ריאלית ופעילויות נוספות, כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים.
- **מגזר גופים מוסדיים:** כולל קופות-גמל, קרנות נאמנות, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות וחברות ביטוח, בהתאם להגדרות המפקח על הבנקים.
- **מגזר אחר:** כולל פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק אשר לא שויכו למגזרים האחרים.

בנוסף, בהתאם להוראת הפיקוח על הבנקים, כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו וחבותו שווה או גדולה מ-100 מיליון ש"ח, ניתן לסווג את הלקוח למגזר עסקים גדולים. כאשר חבותו נמוכה מ-100 מיליון ש"ח, ניתן לסווג את הלקוח למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים במאזן של העסק, בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה.
כאשר לבנק אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות לבנק, ניתן לסווג את הלקוח לפי סך נכסיו הפיננסיים בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים), בהתאם לכללים שפורטו בהוראה.
יצוין כי הבנק מבצע פעולות שונות להשגת המידע על מחזור הפעילות של הלקוחות העסקיים. עם זאת, במקרים מסוימים, בהיעדר מידע על מחזור הפעילות, סיווג הלקוח נקבע על בסיס הערכות ואומדנים המבוססים על היכרות הבנק עם הלקוח ופעילותו. הבנק פועל להשלמת הנתונים ללקוחות אלה.

חלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים המבוצעת בהלימה לכללי החלוקה המשמשים את הבנק בגישת ההנהלה - לפירוט ראה ביאור 28א להלן.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023											
	פעילות ישראל											
	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	סך-הכל פעילות בישראל	אנשים פרטיים	פעילות עסקית	אחר	פעילות חו"ל סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	9,279	32	4,488	2,678	6,449	100	7,869	-	30,895	8	1,651	417	2,076	32,971
הוצאות ריבית לחיצוניים	(2,814)	(1,347)	(2,189)	(1,073)	(2,527)	(2,867)	(2,865)	-	(15,682)	(2)	(346)	(856)	(1,204)	(16,886)
הכנסות ריבית, נטו:														
מחיצוניים	6,465	(1,315)	2,299	1,605	3,922	(2,767)	5,004	-	15,213	6	1,305	(439)	872	16,085
בינמגזרי	381	1,829	1,661	(243)	(1,499)	2,945	(5,074)	-	-	-	(578)	578	-	-
סך הכנסות ריבית, נטו	6,846	514	3,960	1,362	2,423	178	(70)	-	15,213	6	727	139	872	16,085
הכנסות שאינן מריבית:														
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	(54)	1	19	(39)	11	67	1,262	-	1,267	-	-	-	-	1,267
עמלות והכנסות אחרות	1,279	141	1,007	378	709	92	180	192	3,978	-	51	1	52	4,030
סך הכנסות שאינן מריבית	1,225	142	1,026	339	720	159	1,442	192	5,245	-	51	1	52	5,297
סך הכנסות	8,071	656	4,986	1,701	3,143	337	1,372	192	20,458	6	778	140	924	21,382
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	495	1	718	524	80	(2)	(6)	-	1,810	-	69	-	69	1,879
הוצאות תפעוליות ואחרות:														
לחיצוניים	3,824	216	1,899	449	738	161	376	105	7,768	57	282	124	463	8,231
בינמגזרי	-	-	-	-	-	-	47	(47)	-	-	-	-	-	-
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	3,824	216	1,899	449	738	161	423	58	7,768	57	282	124	463	8,231
רווח (הפסד) לפני מסים	3,752	439	2,369	728	2,325	178	955	134	10,880	(51)	427	16	392	11,272
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	1,302	152	822	260	831	61	287	48	3,763	(6)	168	5	167	3,930
רווח (הפסד) לאחר מסים	2,450	287	1,547	468	1,494	117	668	86	7,117	(45)	259	11	225	7,342
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות	-	-	-	-	-	-	18	-	18	-	-	-	-	18
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	2,450	287	1,547	468	1,494	117	686	86	7,135	(45)	259	11	225	7,360
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	2,450	287	1,547	468	1,494	117	686	86	7,135	(45)	259	11	225	7,360

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023										לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023									
	פעילות ישראל										פעילות ישראל									
	משקי בית[4]	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינונים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	סך-הכל פעילות בישראל	אנשים פרטיים	פעילות עסקית	אחר	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל
יתרה ממוצעת של נכסים[1]	162,645	715	57,343	39,910	115,328	3,068	265,237	261	644,507	87	20,129	8,950	29,166	673,673
מזה: השקעות בחברות כלולות[1]	-	-	-	-	-	-	1,179	-	1,179	-	-	-	-	1,179
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו[1]	163,988	717	58,199	40,813	117,219	2,696	-	-	383,632	-	20,012	-	20,012	403,644
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח	165,603	729	56,356	43,245	123,039	4,840	-	-	393,812	-	20,563	-	20,563	414,375
יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור של 90 ימים או יותר	1,061	3	647	773	1,437	-	-	-	3,921	-	388	-	388	4,309
יתרת חובות בעייתיים אחרים	380	-	561	362	1,883	-	-	-	3,186	-	895	-	895	4,081
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח	1,738	2	1,763	1,383	2,455	23	44	-	7,408	-	581	-	581	7,989
מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח	203	-	161	18	(2)	-	-	-	380	-	1	-	1	381
יתרה ממוצעת של התחייבויות[1]	167,802	40,078	97,758	33,610	69,719	94,602	91,042	4	594,615	114	9,159	18,451	27,724	622,339
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור[1]	167,777	40,076	97,575	33,445	69,039	94,584	-	-	502,496	-	8,971	18,003	26,974	529,470
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	172,289	41,880	98,260	35,394	79,266	98,368	-	-	525,457	1	10,738	18,399	29,138	554,595
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון[1][2]	109,508	1,453	70,748	50,864	136,519	5,483	25,147	3,296	403,018	16	25,833	108	25,957	428,975
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח[2]	111,451	1,526	70,448	52,517	140,430	6,266	25,367	2,989	410,994	-	26,661	197	26,858	437,852
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול[1][3]	66,615	54,019	47,308	24,215	99,577	359,479	96,136	3,889	751,238	-	-	-	-	751,238
פיצול הכנסות ריבית, נטו:														
מרווח מפעילות מתן אשראי	2,790	6	1,802	898	1,883	8	-	-	7,387	6	592	-	598	7,985
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	4,056	508	2,158	464	540	159	-	-	7,885	-	135	-	135	8,020
אחר	-	-	-	-	-	11	(70)	-	(59)	-	-	139	139	80
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	6,846	514	3,960	1,362	2,423	178	(70)	-	15,213	6	727	139	872	16,085

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 24 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים
ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023							
	מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית			סך-הכל
	הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי	אחר	סך-הכל	הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי	אחר	סך-הכל	
הכנסות ריבית מחיצוניים	**6,400**	**-**	**2,879**	**9,279**	**20**	**-**	**12**	**32**	**9,311**
הוצאות ריבית לחיצוניים	**-**	**-**	**(2,814)**	**(2,814)**	**-**	**-**	**(1,347)**	**(1,347)**	**(4,161)**
הכנסות ריבית, נטו:									
מחיצוניים	**6,400**	**-**	**65**	**6,465**	**20**	**-**	**(1,335)**	**(1,315)**	**5,150**
בינמגזרי	**(4,992)**	**-**	**5,373**	**381**	**(17)**	**-**	**1,846**	**1,829**	**2,210**
סך הכנסות ריבית, נטו	**1,408**	**-**	**5,438**	**6,846**	**3**	**-**	**511**	**514**	**7,360**
הכנסות שאינן מריבית:									
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	**(55)**	**-**	**1**	**(54)**	**-**	**-**	**1**	**1**	**(53)**
עמלות והכנסות אחרות	**45**	**357**	**877**	**1,279**	**-**	**9**	**132**	**141**	**1,420**
סך הכנסות שאינן מריבית	**(10)**	**357**	**878**	**1,225**	**-**	**9**	**133**	**142**	**1,367**
סך הכנסות	**1,398**	**357**	**6,316**	**8,071**	**3**	**9**	**644**	**656**	**8,727**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**117**	**-**	**378**	**495**	**-**	**-**	**1**	**1**	**496**
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
לחיצוניים	**488**	**124**	**3,212**	**3,824**	**-**	**2**	**214**	**216**	**4,040**
בינמגזרי	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	**488**	**124**	**3,212**	**3,824**	**-**	**2**	**214**	**216**	**4,040**
רווח (הפסד) לפני מסים	**793**	**233**	**2,726**	**3,752**	**3**	**7**	**429**	**439**	**4,191**
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	**274**	**81**	**947**	**1,302**	**1**	**2**	**149**	**152**	**1,454**
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**519**	**152**	**1,779**	**2,450**	**2**	**5**	**280**	**287**	**2,737**

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023							
	מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית			סך-הכל
	הלוואות לדיור[4]	כרטיסי אשראי	אחר	סך-הכל	הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי	אחר	סך-הכל
יתרה ממוצעת של נכסים[1]	**128,775**	**5,316**	**28,554**	**162,645**	**440**	**112**	**163**	**715**	**163,360**
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו[1]	**129,300**	**5,316**	**29,372**	**163,988**	**441**	**112**	**164**	**717**	**164,705**
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח	**131,134**	**4,671**	**29,798**	**165,603**	**429**	**147**	**153**	**729**	**166,332**
יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור של 90 ימים או יותר	**752**	**-**	**309**	**1,061**	**3**	**-**	**-**	**3**	**1,064**
יתרת חובות בעייתיים אחרים	**-**	**-**	**380**	**380**	**-**	**-**	**-**	**-**	**380**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח	**627**	**-**	**1,111**	**1,738**	**1**	**-**	**1**	**2**	**1,740**
מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח	**8**	**-**	**195**	**203**	**-**	**-**	**-**	**-**	**203**
יתרה ממוצעת של התחייבויות[1]	**-**	**-**	**167,802**	**167,802**	**-**	**-**	**40,078**	**40,078**	**207,880**
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור[1]	**-**	**-**	**167,777**	**167,777**	**-**	**-**	**40,076**	**40,076**	**207,853**
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	**-**	**-**	**172,289**	**172,289**	**-**	**-**	**41,880**	**41,880**	**214,169**
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון[1][2]	**71,106**	**4,515**	**33,887**	**109,508**	**240**	**177**	**1,036**	**1,453**	**110,961**
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח[2]	**72,224**	**4,387**	**34,840**	**111,451**	**234**	**170**	**1,122**	**1,526**	**112,977**
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול[1][3]	**-**	**-**	**66,615**	**66,615**	**-**	**-**	**54,019**	**54,019**	**120,634**
פיצול הכנסות ריבית, נטו:									
מרווח מפעילות מתן אשראי	**1,408**	**-**	**1,382**	**2,790**	**3**	**-**	**3**	**6**	**2,796**
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	**-**	**-**	**4,056**	**4,056**	**-**	**-**	**508**	**508**	**4,564**
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	**1,408**	**-**	**5,438**	**6,846**	**3**	**-**	**511**	**514**	**7,360**

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 24 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023									
	מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים			סך-הכל
	בינוי ונדל"ן	אחר	סך-הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך-הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך-הכל	
הכנסות ריבית מחיצוניים	1,538	2,950	4,488	1,420	1,258	2,678	2,888	3,561	6,449	13,615
הוצאות ריבית לחיצוניים	(300)	(1,889)	(2,189)	(143)	(930)	(1,073)	(253)	(2,274)	(2,527)	(5,789)
הכנסות ריבית, נטו:										
מחיצוניים	1,238	1,061	2,299	1,277	328	1,605	2,635	1,287	3,922	7,826
בינמגזרי	(354)	2,015	1,661	(697)	454	(243)	(1,612)	113	(1,499)	(81)
סך הכנסות ריבית, נטו	884	3,076	3,960	580	782	1,362	1,023	1,400	2,423	7,745
הכנסות שאינן מריבית:										
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	1	18	19	(55)	16	(39)	(65)	76	11	(9)
עמלות והכנסות אחרות	207	800	1,007	213	165	378	370	339	709	2,094
סך הכנסות שאינן מריבית	208	818	1,026	158	181	339	305	415	720	2,085
מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי	-	148	148	-	9	9	-	5	5	162
סך הכנסות	1,092	3,894	4,986	738	963	1,701	1,328	1,815	3,143	9,830
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	270	448	718	152	372	524	243	(163)	80	1,322
הוצאות תפעוליות ואחרות:										
לחיצוניים	336	1,563	1,899	165	284	449	278	460	738	3,086
בינמגזרי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	336	1,563	1,899	165	284	449	278	460	738	3,086
רווח (הפסד) לפני מסים	486	1,883	2,369	421	307	728	807	1,518	2,325	5,422
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	168	654	822	151	109	260	289	542	831	1,913
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	318	1,229	1,547	270	198	468	518	976	1,494	3,509
יתרה ממוצעת של נכסים[1]	19,439	37,904	57,343	19,121	20,789	39,910	44,120	71,208	115,328	212,581
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו[1]	19,639	38,560	58,199	19,502	21,311	40,813	44,780	72,439	117,219	216,231
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח	20,022	36,334	56,356	21,276	21,969	43,245	48,104	74,935	123,039	222,640
יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור של 90 ימים או יותר	234	413	647	261	512	773	430	1,007	1,437	2,857
יתרת חובות בעייתיים אחרים	168	393	561	157	205	362	1,108	775	1,883	2,806
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח	687	1,076	1,763	625	758	1,383	930	1,525	2,455	5,601
מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח	14	147	161	3	15	18	(9)	7	(2)	177
יתרה ממוצעת של התחייבויות[1]	14,100	83,658	97,758	5,436	28,174	33,610	8,583	61,136	69,719	201,087
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור[1]	13,971	83,604	97,575	5,318	28,127	33,445	8,316	60,723	69,039	200,059
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	13,577	84,683	98,260	5,300	30,094	35,394	6,971	72,295	79,266	212,920
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון[1][2]	28,754	41,994	70,748	26,799	24,065	50,864	63,595	72,924	136,519	258,131
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח[2]	29,781	40,667	70,448	28,927	23,590	52,517	65,472	74,958	140,430	263,395
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול[1][3]	-	47,308	47,308	-	24,215	24,215	-	99,577	99,577	171,100
פיצול הכנסות ריבית נטו:										
מרווח מפעילות מתן אשראי	587	1,215	1,802	493	405	898	925	958	1,883	4,583
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	297	1,861	2,158	87	377	464	98	442	540	3,162
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	884	3,076	3,960	580	782	1,362	1,023	1,400	2,423	7,745

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				
	מגזר ניהול פיננסי				
	פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך-הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	**525**	**7,344**	**-**	**-**	**7,869**
הוצאות ריבית לחיצוניים	**-**	**(2,865)**	**-**	**-**	**(2,865)**
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	**525**	**4,479**	**-**	**-**	**5,004**
בינמגזרי	**(1)**	**(5,012)**	**(64)**	**3**	**(5,074)**
סך הכנסות ריבית, נטו	**524**	**(533)**	**(64)**	**3**	**(70)**
הכנסות מימון שאינן מריבית:					
מחיצוניים	**4,013**	**(3,120)**	**369**	**-**	**1,262**
בינמגזרי	**(4,019)**	**4,019**	**-**	**-**	**-**
עמלות והכנסות אחרות	**-**	**93**	**-**	**87**	**180**
סך הכנסות שאינן מריבית	**(6)**	**992**	**369**	**87**	**1,442**
סך הכנסות	**518**	**459**	**305**	**90**	**1,372**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**-**	**(6)**	**-**	**-**	**(6)**
הוצאות תפעוליות ואחרות:					
לחיצוניים	**212**	**123**	**28**	**13**	**376**
בינמגזרי	**-**	**47**	**-**	**-**	**47**
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	**212**	**170**	**28**	**13**	**423**
רווח (הפסד) לפני מסים	**306**	**295**	**277**	**77**	**955**
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	**105**	**61**	**95**	**26**	**287**
רווח (הפסד) לאחר מסים	**201**	**234**	**182**	**51**	**668**
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות	**-**	**-**	**18**	**-**	**18**
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**201**	**234**	**200**	**51**	**686**
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**201**	**234**	**200**	**51**	**686**
יתרה ממוצעת של נכסים[1]	**41,678**	**216,075**	**6,571**	**913**	**265,237**
מזה: השקעות בחברות כלולות[1]	**-**	**-**	**1,179**	**-**	**1,179**
יתרה ממוצעת של התחייבויות[1]	**17,154**	**73,779**	**-**	**109**	**91,042**
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון[1][2]	**7,979**	**12,523**	**4,645**	**-**	**25,147**
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח[2]	**8,540**	**11,678**	**5,149**	**-**	**25,367**
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול[1][3]	**-**	**-**	**-**	**96,136**	**96,136**
מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית					
הפרשי שער, נטו[4]	**117**	**83**			
הפרשי מדד, נטו[4]	**-**	**914**			
חשיפות ריבית, נטו[4]	**84**	**(1,117)**			
חשיפות למניות, נטו[4]	**70**	**-**			
מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי	**-**	**708**			
סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה	**271**	**588**			
רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת-ערך שאינה זמנית של אגרות-חוב	**-**	**(594)**			
שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד	**-**	**372**			
הכנסות אחרות שאינן מריבית	**247**	**93**			
סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית	**518**	**459**			

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
(4) לרבות בגין ניירות-ערך ומכשירים נגזרים.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022										לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022									
	פעילות ישראל										פעילות ישראל									
	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינונים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	סך-הכל פעילות בישראל	אנשים פרטיים	פעילות עסקית	אחר	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינונים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	סך-הכל פעילות בישראל	אנשים פרטיים	פעילות עסקית	אחר	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	7,496	26	2,961	1,523	3,283	33	2,871	-	18,193	-	894	133	1,027	19,220	6,796	(250)	2,504	1,169	2,541	(915)	899	-	13,467	-	820	(97)	723	13,467
הוצאות ריבית לחיצוניים	(700)	(276)	(457)	(354)	(742)	(948)	(1,972)	-	(5,449)	-	(74)	(230)	(304)	(5,753)	(2,541)	517	361	(96)	(718)	1,099	1,381	-	3	-	(254)	251	(3)	-
הכנסות ריבית, נטו:																												
סך הכנסות ריבית, נטו	4,255	267	2,865	1,073	1,823	184	2,280	-	12,747	-	566	154	720	13,467	4,255	267	2,865	1,073	1,823	184	2,280	-	12,747	-	566	154	720	13,467
הכנסות שאינן מריבית:																												
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	1	1	17	(25)	17	52	515	-	578	-	(6)	9	3	581	1	1	17	(25)	17	52	515	-	578	-	(6)	9	3	581
עמלות והכנסות אחרות	1,313	145	979	315	600	99	150	232	3,833	(1)	32	8	39	3,872	1,313	145	979	315	600	99	150	232	3,833	(1)	32	8	39	3,872
סך הכנסות שאינן מריבית	1,314	146	996	290	617	151	665	232	4,411	(1)	26	17	42	4,453	1,314	146	996	290	617	151	665	232	4,411	(1)	26	17	42	4,453
סך הכנסות	5,569	413	3,861	1,363	2,440	335	2,945	232	17,158	(1)	592	171	762	17,920	5,569	413	3,861	1,363	2,440	335	2,945	232	17,158	(1)	592	171	762	17,920
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	112	(1)	192	(109)	(368)	(2)	35	-	(141)	-	107	-	107	(34)	-	-	-	-	-	-	45	(45)	-	-	-	-	-	-
הוצאות תפעוליות ואחרות:																												
לחיצוניים	3,680	202	1,897	424	669	168	367	112	7,519	73	296	84	453	7,972	3,680	202	1,897	424	669	168	412	67	7,519	73	296	84	453	7,972
רווח (הפסד) לפני מסים	1,777	212	1,772	1,048	2,139	169	2,498	165	9,780	(74)	189	87	202	9,982	1,777	212	1,772	1,048	2,139	169	2,498	165	9,780	(74)	189	87	202	9,982
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	622	74	617	379	767	60	875	60	3,454	(10)	74	30	94	3,548	622	74	617	379	767	60	875	60	3,454	(10)	74	30	94	3,548
רווח (הפסד) לאחר מסים	1,155	138	1,155	669	1,372	109	1,623	105	6,326	(64)	115	57	108	6,434	1,155	138	1,155	669	1,372	109	1,623	105	6,326	(64)	115	57	108	6,434
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות	-	-	-	-	-	-	99	-	99	-	-	-	-	99	-	-	-	-	-	-	99	-	99	-	-	-	-	99
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	1,155	138	1,155	669	1,372	109	1,722	105	6,425	(64)	115	57	108	6,533	1,155	138	1,155	669	1,372	109	1,722	105	6,425	(64)	115	57	108	6,533
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1)	(1)	(1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1)	(1)	(1)
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	1,155	138	1,155	669	1,372	109	1,722	105	6,425	(64)	115	56	107	6,532	1,155	138	1,155	669	1,372	109	1,722	105	6,425	(64)	115	56	107	6,532

ביאורים לדוחות הכספיים
ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022										לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022							
	פעילות ישראל										פעילות ישראל							
	משקי בית[4]	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינונים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	סך-הכל פעילות בישראל	אנשים פרטיים	פעילות עסקית	אחר	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל
יתרה ממוצעת של נכסים*[1]	154,558	777	58,845	38,137	98,012	2,827	267,093	323	620,572	11	17,839	6,720	24,570	645,142
מזה: השקעות בחברות כלולות[1]	-	-	-	-	-	-	1,015	-	1,015	-	-	-	-	1,015
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו*[1]	155,610	780	59,626	38,743	100,042	2,578	-	-	357,379	-	17,036	-	17,036	374,415
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח	162,541	781	61,649	39,270	108,834	2,031	-	-	375,106	-	19,156	-	19,156	394,262
יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור של 90 ימים או יותר	825	-	436	326	1,295	-	-	-	2,882	10	635	-	645	3,527
יתרת חובות בעייתיים אחרים	414	-	586	594	517	-	-	-	2,111	-	779	-	779	2,890
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח	1,445	2	1,283	691	2,531	12	50	-	6,014	-	502	-	502	6,516
מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח	25	-	(72)	(18)	(42)	-	-	-	(107)	-	12	-	12	(95)
יתרה ממוצעת של התחייבויות[1]	161,690	35,839	96,203	34,673	78,814	93,514	75,652	5	576,390	135	7,378	15,322	22,835	599,225
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור[1]	161,667	35,837	95,984	34,504	78,437	93,482	-	-	499,911	-	7,055	15,033	22,088	521,999
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	165,379	36,379	100,411	34,279	78,647	92,678	-	-	507,773	1	7,886	16,928	24,815	532,588
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון[1][2]	104,752	1,209	73,440	50,402	116,643	4,829	22,531	4,047	377,853	38	22,411	116	22,565	400,418
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח[2]	106,769	1,300	72,998	49,116	128,404	5,049	24,652	3,296	391,584	24	23,883	86	23,993	415,577
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול[1][3]	66,218	52,053	45,412	28,478	111,292	343,391	94,048	4,083	744,975	-	-	-	-	744,975
פיצול הכנסות ריבית, נטו:														
מרווח מפעילות מתן אשראי	2,841	9	1,982	851	1,507	7	*-	-	*7,197	-	504	*-	*504	*7,701
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	1,414	258	883	222	316	169	*-	-	*3,262	-	62	*-	*62	*3,324
אחר	-	-	-	-	-	8	*2,280	-	*2,288	-	-	*154	*154	*2,442
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	4,255	267	2,865	1,073	1,823	184	2,280	-	12,747	-	566	154	720	13,467

* סווג מחדש.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 22.9 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים
ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022							
	מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית			סך-הכל
	הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי	אחר	סך-הכל	הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי	אחר	סך-הכל	
הכנסות ריבית מחיצוניים	5,465	15	2,016	7,496	18	-	8	26	7,522
הוצאות ריבית לחיצוניים	-	-	(700)	(700)	-	-	(276)	(276)	(976)
הכנסות ריבית, נטו:									
מחיצוניים	5,465	15	1,316	6,796	18	-	(268)	(250)	6,546
בינמגזרי	(4,101)	(3)	1,563	(2,541)	(14)	-	531	517	(2,024)
סך הכנסות ריבית, נטו	1,364	12	2,879	4,255	4	-	263	267	4,522
הכנסות שאינן מריבית:									
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	(3)	-	4	1	-	-	1	1	2
עמלות והכנסות אחרות	45	331	937	1,313	-	6	139	145	1,458
סך הכנסות שאינן מריבית	42	331	941	1,314	-	6	140	146	1,460
סך הכנסות	1,406	343	3,820	5,569	4	6	403	413	5,982
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	71	-	41	112	-	-	(1)	(1)	111
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
לחיצוניים	453	176	3,051	3,680	-	2	200	202	3,882
בינמגזרי	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	453	176	3,051	3,680	-	2	200	202	3,882
רווח (הפסד) לפני מסים	882	167	728	1,777	4	4	204	212	1,989
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	306	59	257	622	1	1	72	74	696
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	576	108	471	1,155	3	3	132	138	1,293

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022							
	מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית			סך-הכל
	הלוואות לדיור[4]	כרטיסי אשראי	אחר	סך-הכל	הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי	אחר	סך-הכל	
יתרה ממוצעת של נכסים*[1]	121,662	3,844	29,052	154,558	473	108	196	777	155,335
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו*[1]	122,066	3,844	29,700	155,610	474	108	198	780	156,390
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח*	127,632	4,700	30,209	162,541	473	149	159	781	163,322
יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור של 90 ימים או יותר	572	-	253	825	-	-	-	-	825
יתרת חובות בעייתיים אחרים	-	-	414	414	-	-	-	-	414
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח	519	-	926	1,445	-	-	2	2	1,447
מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח	2	-	23	25	-	-	-	-	25
יתרה ממוצעת של התחייבויות[1]	-	-	161,690	161,690	-	-	35,839	35,839	197,529
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור[1]	-	-	161,667	161,667	-	-	35,837	35,837	197,504
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	-	165,379	165,379	-	-	36,379	36,379	201,758
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון[1][2]	68,493	4,208	32,051	104,752	253	166	790	1,209	105,961
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח[2]	69,884	4,260	32,625	106,769	261	163	876	1,300	108,069
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול[1][3]	-	-	66,218	66,218	-	-	52,053	52,053	118,271
פיצול הכנסות ריבית, נטו:									
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,364	12	1,465	2,841	4	-	5	9	2,850
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	-	-	1,414	1,414	-	-	258	258	1,672
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	1,364	12	2,879	4,255	4	-	263	267	4,522

* סווג מחדש.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 22.9 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022								
	מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים		
	בינוי ונדל"ן	אחר	סך-הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך-הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך-הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	966	1,995	2,961	760	763	1,523	1,413	1,870	3,283	7,767
הוצאות ריבית לחיצוניים	(60)	(397)	(457)	(31)	(323)	(354)	(66)	(676)	(742)	(1,553)
הכנסות ריבית, נטו:										
מחיצוניים	906	1,598	2,504	729	440	1,169	1,347	1,194	2,541	6,214
בינמגזרי	(158)	519	361	(237)	141	(96)	(556)	(162)	(718)	(453)
סך הכנסות ריבית, נטו	748	2,117	2,865	492	581	1,073	791	1,032	1,823	5,761
הכנסות שאינן מריבית:										
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	1	16	17	(41)	16	(25)	(42)	59	17	9
עמלות והכנסות אחרות	208	771	979	157	158	315	269	331	600	1,894
סך הכנסות שאינן מריבית	209	787	996	116	174	290	227	390	617	1,903
מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי	-	122	122	-	8	8	-	4	4	134
סך הכנסות	957	2,904	3,861	608	755	1,363	1,018	1,422	2,440	7,664
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	49	143	192	(160)	51	(109)	215	(583)	(368)	(285)
הוצאות תפעוליות ואחרות:										
לחיצוניים	363	1,534	1,897	161	263	424	246	423	669	2,990
בינמגזרי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	363	1,534	1,897	161	263	424	246	423	669	2,990
רווח (הפסד) לפני מסים	545	1,227	1,772	607	441	1,048	557	1,582	2,139	4,959
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	188	429	617	219	160	379	201	566	767	1,763
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	357	798	1,155	388	281	669	356	1,016	1,372	3,196
יתרה ממוצעת של נכסים*[1]	19,987	38,858	58,845	17,947	20,190	38,137	38,624	59,388	98,012	194,994
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו*[1]	20,206	39,420	59,626	18,200	20,543	38,743	39,121	60,921	100,042	198,411
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח	21,569	40,080	61,649	18,071	21,199	39,270	43,343	65,491	108,834	209,753
יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור של 90 ימים או יותר	67	369	436	170	156	326	608	687	1,295	2,057
יתרת חובות בעייתיים אחרים	116	470	586	62	532	594	143	374	517	1,697
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח	481	802	1,283	321	370	691	865	1,666	2,531	4,505
מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח	(111)	39	(72)	(6)	(12)	(18)	(15)	(27)	(42)	(132)
יתרה ממוצעת של התחייבויות[1]	15,254	80,949	96,203	7,088	27,585	34,673	11,707	67,107	78,814	209,690
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור[1]	15,091	80,893	95,984	6,963	27,541	34,504	11,512	66,925	78,437	208,925
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	15,878	84,533	100,411	6,745	27,534	34,279	10,455	68,192	78,647	213,337
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון[1][2]	30,176	43,264	73,440	25,523	24,879	50,402	53,271	63,372	116,643	240,485
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח[2]	30,069	42,929	72,998	24,392	24,724	49,116	60,850	67,554	128,404	250,518
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול[1][3]	-	45,412	45,412	-	28,478	28,478	-	111,292	111,292	185,182
פיצול הכנסות ריבית נטו:										
מרווח מפעילות מתן אשראי	617	1,365	1,982	442	409	851	721	786	1,507	4,340
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	131	752	883	50	172	222	70	246	316	1,421
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	748	2,117	2,865	492	581	1,073	791	1,032	1,823	5,761

* סווג מחדש.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022				
	מגזר ניהול פיננסי				
	פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך-הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	172	2,698	-	1	2,871
הוצאות ריבית לחיצוניים	-	(1,972)	-	-	(1,972)
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	172	726	-	1	899
בינמגזרי	-	1,433	(37)	(15)	1,381
סך הכנסות ריבית, נטו	172	2,159	(37)	(14)	2,280
הכנסות מימון שאינן מריבית:					
מחיצוניים	6,060	(5,416)	(123)	(6)	515
בינמגזרי	(5,728)	5,728	-	-	-
עמלות והכנסות אחרות	-	112	-	38	150
סך הכנסות שאינן מריבית	332	424	(123)	32	665
סך הכנסות	504	2,583	(160)	18	2,945
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	-	35	-	-	35
הוצאות תפעוליות ואחרות:					
לחיצוניים	208	117	32	10	367
בינמגזרי	-	45	-	-	45
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	208	162	32	10	412
רווח (הפסד) לפני מסים	296	2,386	(192)	8	2,498
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	101	837	(66)	3	875
רווח (הפסד) לאחר מסים	195	1,549	(126)	5	1,623
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות	-	-	99	-	99
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	195	1,549	(27)	5	1,722
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	195	1,549	(27)	5	1,722
יתרה ממוצעת של נכסים[1]	27,381	*232,858	5,296	1,558	*267,093
מזה: השקעות בחברות כלולות[1]	-	-	1,015	-	1,015
יתרה ממוצעת של התחייבויות[1]	14,867	60,011	-	774	75,652
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון[1][2]	7,079	11,236	4,216	-	22,531
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח[2]	7,181	13,065	4,406	-	24,652
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול[1][3]	-	-	-	94,048	94,048
מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית					
הפרשי שער, נטו[4]	146	(74)			
הפרשי מדד, נטו[4]	-	1,349			
חשיפות ריבית, נטו[4]	92	128			
חשיפות למניות, נטו[4]	27	-			
מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי	-	1,374			
סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה	265	2,777			
רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת-ערך שאינה זמנית של אגרות-חוב	-	(128)			
שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד	-	(178)			
הכנסות אחרות שאינן מריבית	239	112			
סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית	504	2,583			

* סווג מחדש.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) לרבות בגין ניירות-ערך ומכשירים נגזרים.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021										לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021									
	פעילות ישראל										פעילות ישראל									
	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	סך-הכל פעילות בישראל	אנשים פרטיים	פעילות עסקית	אחר	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	5,237	14	2,150	1,015	1,892	24	728	-	11,060	(1)	498	127	624	11,684
הוצאות ריבית לחיצוניים	(279)	(81)	(70)	(103)	(117)	(220)	(940)	-	(1,810)	-	(20)	(87)	(107)	(1,917)
הכנסות ריבית, נטו:														
מחיצוניים	4,958	(67)	2,080	912	1,775	(196)	(212)	-	9,250	(1)	478	40	517	9,767
בינמגזרי	(2,063)	112	(72)	(94)	(501)	261	2,368	-	11	2	(4)	(9)	(11)	-
סך הכנסות ריבית, נטו	2,895	45	2,008	818	1,274	65	2,156	-	9,261	1	474	31	506	9,767
הכנסות שאינן מריבית:														
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	3	-	14	11	49	44	985	-	1,106	-	(1)	(24)	(25)	1,081
עמלות והכנסות אחרות	1,211	152	895	290	501	101	112	244	3,506	(1)	30	9	38	3,544
סך הכנסות שאינן מריבית	1,214	152	909	301	550	145	1,097	244	4,612	(1)	29	(15)	13	4,625
סך הכנסות	4,109	197	2,917	1,119	1,824	210	3,253	244	13,873	-	503	16	519	14,392
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(651)	-	48	(184)	(457)	(1)	-	-	(1,245)	-	25	-	25	(1,220)
הוצאות תפעוליות ואחרות:														
לחיצוניים	3,562	181	1,836	403	587	143	358	176	7,246	216	238	103	557	7,803
בינמגזרי	-	-	-	-	-	-	45	(44)	1	-	-	(1)	(1)	-
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	3,562	181	1,836	403	587	143	403	132	7,247	216	238	102	556	7,803
רווח (הפסד) לפני מסים	1,198	16	1,033	900	1,694	68	2,850	112	7,871	(216)	240	(86)	(62)	7,809
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	439	6	383	346	655	24	983	43	2,879	1	107	(29)	79	2,958
רווח (הפסד) לאחר מסים	759	10	650	554	1,039	44	1,867	69	4,992	(217)	133	(57)	(141)	4,851
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות	-	-	-	-	-	-	49	-	49	-	-	-	-	49
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	759	10	650	554	1,039	44	1,916	69	5,041	(217)	133	(57)	(141)	4,900
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	-	11	-	11	-	-	3	3	14
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	759	10	650	554	1,039	44	1,927	69	5,052	(217)	133	(54)	(138)	4,914

ביאורים לדוחות הכספיים
ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021										לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021									
	פעילות ישראל										פעילות ישראל									
	משקי בית[4]	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינונים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	סך-הכל פעילות בישראל	אנשים פרטיים	פעילות עסקית	אחר	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל	פעילות חו"ל					סך-הכל
יתרה ממוצעת של נכסים*[1]	136,771	604	54,352	33,334	76,363	3,530	248,208	215	553,377	-	14,326	11,987	26,313	579,690						
מזה: השקעות בחברות כלולות[1]	-	-	-	-	-	-	650	-	650	-	-	-	-	650						
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו*[1]	137,911	611	55,202	34,057	79,025	3,200	-	-	310,006	-	14,744	-	14,744	324,750						
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח	149,186	786	60,258	38,269	89,436	4,164	-	-	342,099	-	15,630	-	15,630	357,729						
יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור של 90 ימים או יותר	1,260	-	740	267	1,086	-	-	-	3,353	26	917	-	943	4,296						
יתרת חובות בעייתיים אחרים	27	-	418	588	1,548	-	-	-	2,581	-	1,219	-	1,219	3,800						
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח	1,355	6	1,160	832	2,796	10	14	-	6,173	-	282	-	282	6,455						
מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח	(26)	-	(131)	(91)	78	-	-	-	(170)	-	(28)	-	(28)	(198)						
יתרה ממוצעת של התחייבויות[1]	157,332	33,837	85,772	31,757	67,162	83,549	58,856	13	518,278	90	8,856	11,108	20,054	538,332						
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור[1]	157,324	33,837	85,646	31,657	66,999	83,507	-	-	458,970	1	8,706	10,488	19,195	478,165						
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	156,777	33,897	94,920	33,579	84,106	101,287	-	-	504,566	1	9,101	11,404	20,506	525,072						
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון[1][2]	97,073	1,162	68,911	48,043	101,058	6,400	20,186	5,183	348,016	138	19,271	185	19,594	367,610						
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח[2]	101,598	1,106	74,161	52,580	111,900	2,760	20,892	4,837	369,834	76	20,240	130	20,446	390,280						
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול[1][3]	68,084	51,605	40,912	23,474	93,272	365,482	68,667	4,351	715,847	-	-	-	-	715,847						
פיצול הכנסות ריבית, נטו:																				
מרווח מפעילות מתן אשראי	2,685	6	1,922	790	1,229	9	*-	-	*6,641	1	463	-	*464	*7,105						
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	210	39	86	28	45	47	*-	-	*455	-	11	-	*11	*466						
אחר	-	-	-	-	-	9	*2,156	-	*2,165	-	-	31	*31	*2,196						
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	2,895	45	2,008	818	1,274	65	2,156	-	9,261	1	474	31	506	9,767						

* סווג מחדש.
(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 20.6 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים
ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021								
	מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית				סך-הכל
	הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי	אחר	סך-הכל	הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי	אחר	סך-הכל	
הכנסות ריבית מחיצוניים	3,507	15	1,715	5,237	9	-	5	14	5,251
הוצאות ריבית לחיצוניים	-	-	(279)	(279)	-	-	(81)	(81)	(360)
הכנסות ריבית, נטו:									
מחיצוניים	3,507	15	1,436	4,958	9	-	(76)	(67)	4,891
בינמגזרי	(2,349)	(1)	287	(2,063)	(6)	-	118	112	(1,951)
סך הכנסות ריבית, נטו	1,158	14	1,723	2,895	3	-	42	45	2,940
הכנסות שאינן מריבית:									
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	-	-	3	3	-	-	-	-	3
עמלות והכנסות אחרות	53	199	959	1,211	-	3	149	152	1,363
סך הכנסות שאינן מריבית	53	199	962	1,214	-	3	149	152	1,366
סך הכנסות	1,211	213	2,685	4,109	3	3	191	197	4,306
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(226)	-	(425)	(651)	-	-	-	-	(651)
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
לחיצוניים	390	159	3,013	3,562	-	1	180	181	3,743
בינמגזרי	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	390	159	3,013	3,562	-	1	180	181	3,743
רווח (הפסד) לפני מסים	1,047	54	97	1,198	3	2	11	16	1,214
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	384	19	36	439	1	1	4	6	445
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	663	35	61	759	2	1	7	10	769
יתרה ממוצעת של נכסים*[1]	104,831	3,725	28,215	136,771	330	99	175	604	137,375
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו*[1]	105,460	3,725	28,726	137,911	332	99	180	611	138,522
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח*	114,690	4,686	29,810	149,186	437	152	197	786	149,972
יתרת חובות לא צוברים וחובות									
בפיגור של 90 ימים או יותר	569	-	691	1,260	-	-	-	-	1,260
יתרת חובות בעייתיים אחרים	-	-	27	27	-	-	-	-	27
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח	450	-	905	1,355	-	-	6	6	1,361
מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח	(1)	-	(25)	(26)	-	-	-	-	(26)
יתרה ממוצעת של התחייבויות[1]	-	-	157,332	157,332	-	-	33,837	33,837	191,169
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור[1]	-	-	157,324	157,324	-	-	33,837	33,837	191,161
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	-	156,777	156,777	-	-	33,897	33,897	190,674
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון[1][2]	60,832	4,395	31,846	97,073	176	163	823	1,162	98,235
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח[2]	65,494	4,192	31,912	101,598	232	161	713	1,106	102,704
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול[1][3]	-	-	68,084	68,084	-	-	51,605	51,605	119,689
פיצול הכנסות ריבית, נטו:									
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,158	14	1,513	2,685	3	-	3	6	2,691
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	-	-	210	210	-	-	39	39	249
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	1,158	14	1,723	2,895	3	-	42	45	2,940

* סווג מחדש.
(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 20.6 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021								
	מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים			סך-הכל
	בינוי ונדל"ן	אחר	סך-הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך-הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך-הכל	
הכנסות ריבית מחיצוניים	714	1,436	2,150	517	498	1,015	696	1,196	1,892	5,057
הוצאות ריבית לחיצוניים	(8)	(62)	(70)	(3)	(100)	(103)	(4)	(113)	(117)	(290)
הכנסות ריבית, נטו:										
מחיצוניים	706	1,374	2,080	514	398	912	692	1,083	1,775	4,767
בינמגזרי	(81)	9	(72)	(101)	7	(94)	(154)	(347)	(501)	(667)
סך הכנסות ריבית, נטו	625	1,383	2,008	413	405	818	538	736	1,274	4,100
הכנסות שאינן מריבית:										
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	-	14	14	-	11	11	6	43	49	74
עמלות והכנסות אחרות	210	685	895	155	135	290	230	271	501	1,686
סך הכנסות שאינן מריבית	210	699	909	155	146	301	236	314	550	1,760
מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי	-	67	67	-	4	4	-	2	2	73
סך הכנסות	835	2,082	2,917	568	551	1,119	774	1,050	1,824	5,860
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	85	(37)	48	(107)	(77)	(184)	(42)	(415)	(457)	(593)
הוצאות תפעוליות ואחרות:										
לחיצוניים	385	1,451	1,836	176	227	403	218	369	587	2,826
בינמגזרי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	385	1,451	1,836	176	227	403	218	369	587	2,826
רווח (הפסד) לפני מסים	365	668	1,033	499	401	900	598	1,096	1,694	3,627
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	136	247	383	192	154	346	230	425	655	1,384
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	229	421	650	307	247	554	368	671	1,039	2,243

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021							
	מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים		מגזר עסקים גדולים		סך-הכל
	בינוי ונדל"ן	אחר	סך-הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך-הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך-הכל
יתרה ממוצעת של נכסים*[1]	19,128	35,224	54,352	16,141	17,193	33,334	27,104	49,259	76,363	164,049
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו*[1]	19,359	35,843	55,202	16,439	17,618	34,057	27,438	51,587	79,025	168,284
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח	20,804	39,454	60,258	19,084	19,185	38,269	34,002	55,434	89,436	187,963
יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור של 90 ימים או יותר	252	488	740	189	78	267	600	486	1,086	2,093
יתרת חובות בעייתיים אחרים	107	311	418	111	477	588	14	1,534	1,548	2,554
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח	364	796	1,160	393	439	832	657	2,139	2,796	4,788
מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח	(112)	(19)	(131)	(119)	28	(91)	2	76	78	(144)
יתרה ממוצעת של התחייבויות[1]	13,303	72,469	85,772	5,421	26,336	31,757	10,138	57,024	67,162	184,691
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור[1]	13,205	72,441	85,646	5,340	26,317	31,657	10,036	56,963	66,999	184,302
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	14,724	80,196	94,920	6,777	26,802	33,579	11,310	72,796	84,106	212,605
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון[1][2]	29,190	39,721	68,911	26,257	21,786	48,043	43,175	57,883	101,058	218,012
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח[2]	30,824	43,337	74,161	28,783	23,797	52,580	49,678	62,222	111,900	238,641
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול[1][3]	-	40,912	40,912	-	23,474	23,474	-	93,272	93,272	157,658
פיצול הכנסות ריבית נטו:										
מרווח מפעילות מתן אשראי	612	1,310	1,922	408	382	790	531	698	1,229	3,941
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	13	73	86	5	23	28	7	38	45	159
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	625	1,383	2,008	413	405	818	538	736	1,274	4,100

* סווג מחדש.
(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021				
	מגזר ניהול פיננסי				
	פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך-הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	6	722	-	-	728
הוצאות ריבית לחיצוניים	-	(940)	-	-	(940)
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	6	(218)	-	-	(212)
בינמגזרי	-	2,372	(1)	(3)	2,368
סך הכנסות ריבית, נטו	6	2,154	(1)	(3)	2,156
הכנסות מימון שאינן מריבית:					
מחיצוניים	(1,785)	2,171	599	-	985
בינמגזרי	2,137	(2,137)	-	-	-
עמלות והכנסות אחרות	-	69	-	43	112
סך הכנסות שאינן מריבית	352	103	599	43	1,097
סך הכנסות	358	2,257	598	40	3,253
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	-
הוצאות תפעוליות ואחרות:					
לחיצוניים	204	71	32	51	358
בינמגזרי	-	45	-	-	45
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	204	116	32	51	403
רווח (הפסד) לפני מסים	154	2,141	566	(11)	2,850
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	53	740	194	(4)	983
רווח (הפסד) לאחר מסים	101	1,401	372	(7)	1,867
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות	-	-	49	-	49
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	101	1,401	421	(7)	1,916
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	11	-	-	11
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	101	1,412	421	(7)	1,927

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

במיליוני ש"ח

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021				
	מגזר ניהול פיננסי				
	פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך-הכל
יתרה ממוצעת של נכסים[1]	16,083	*226,535	4,053	1,537	*248,208
מזה: השקעות בחברות כלולות[1]	-	-	650	-	650
יתרה ממוצעת של התחייבויות[1]	10,216	47,797	-	843	58,856
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון[1][2]	6,691	10,076	3,419	-	20,186
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח[2]	7,030	9,883	3,979	-	20,892
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול[1][3]	-	-	-	68,667	68,667

מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית		
הפרשי שער, נטו[4]	66	36
הפרשי מדד, נטו[4]	-	405
חשיפות ריבית, נטו[4]	107	499
חשיפות למניות, נטו[4]	24	-
מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי	-	997
סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה	197	1,937
רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת-ערך שאינה זמנית של אגרות-חוב	-	256
שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד	-	(5)
הכנסות אחרות שאינן מריבית	161	69
סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית	358	2,257

* סווג מחדש.
(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין 201).
(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
(4) לרבות בגין ניירות-ערך ומכשירים נגזרים.

ביאור 28א מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את מקבל ההחלטות התפעולי הראשי בבנק (הנהלת הבנק והדירקטוריון) לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

שיוך לקוחות למגזרים לפי גישת ההנהלה

שיוך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים המנויים להלן. עם זאת, יובהר כי שיוך הלקוח לעיתים לוקח בחשבון קריטריונים נוספים. לדוגמא, לקוח פרטי או חברה בעלת פרופיל או פוטנציאל לפעילות עתידית אשר תצדיק שיוכם למגזר לקוחות פרטיים או למגזר העסקי, לפי העניין. לצורך שיוך לקוח עסקי ליחידה ארגונית מטפלת, תילקח בחשבון גם השתייכותו לקבוצת חברות.

להלן המגזרים ברי הדיווח שזיהה הבנק בהתאם לגישת ההנהלה:

פעילות קמעונאית

מגזר לקוחות פרטיים - הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות פרטיים, להם הבנק מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות פעילות באפליקציית התשלומים bit ושירותי ייעוץ בהשקעות.

מגזר עסקים קטנים - מספק מגוון שירותים בנקאיים ללקוחות עסקיים, בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) נמוך מ-10 מיליון ש"ח או בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח, אך בעלי אובליגו בבנק נמוך מ-6 מיליון ש"ח ומחזור מכירות נמוך מ-30 מיליון ש"ח.

מגזר הלוואות לדיור - המגזר אחראי על מתן שירותי אשראי לדיור ללקוחות הפעילות הקמעונאית.

פעילות עסקית

מגזר מסחרי - במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות עסקיים בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח ועד לסך של 100 מיליון ש"ח או מחזור מכירות מעל 30 מיליון ש"ח ועד מיליארד ש"ח. לקוחות בענף בנייה ונדל"ן שנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל גבוה מ-10 מיליון ש"ח ועד לסך של 350 מיליון ש"ח או יתרת אשראי כוללת בסך 150 מיליון ש"ח ומטה.

מגזר עסקי - מספק שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל ובחו"ל, בעלי אובליגו כולל בסך 250 מיליון ש"ח ומעלה או מחזור מכירות העולה על מיליארד ש"ח. לקוחות בענף בנייה ונדל"ן הנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל בסך 550 מיליון ש"ח ומעלה או יתרת אשראי כוללת בסך 250 מיליון ש"ח ומעלה.

קבוצות בעלות אובליגו כולל הנע בין 100 מיליון ש"ח ל-250 מיליון ש"ח, וקבוצות בענף הבניה והנדל"ן בעלות אובליגו כולל הנע בין 350 מיליון ש"ח לבין 550 מיליון ש"ח ואו יתרות אשראי כוללות בין 150 מיליון ש"ח לבין 250 מיליון ש"ח, משויכות בחלקם למגזר העסקי ובחלקם למגזר המסחרי, וזאת על סמך פרמטרים שונים הנבחנים ספציפית לכל קבוצה.

מגזר פעילות בינלאומית - כולל פעילויות שלוחות הבנק בחו"ל לרבות סניף ניו-יורק, הפועלים שוויץ ובנק פוזיטיף.

מגזר ניהול פיננסי - אחראי על ניהול המקורות והשימושים בבנק, ניהול ההון הפיננסי, פעילות הנוסטרו של הבנק, פעילות חדרי העסקות (מטבע-חוץ וניירות-ערך), הקשר והסדרת הפעילות עם גופים פיננסים (בארץ ובחו"ל) וכן על מתן שירותי תפעול למנהלי נכסים פיננסים ושירותי תפעול בניירות-ערך לכלל לקוחות הבנק. תוצאות הפעילות של המגזר כוללות בין היתר, את השפעת ההון הפיננסי אשר מיוחס למגזר זה. בנוסף, תוצאות פועלים אקוויטי נכללות במגזר זה.

ניהול סיכוני השוק והנזילות, הנמצאים תחת אחריות המגזר, נעשה באמצעות ניהול פרואקטיבי של תיק הנוסטרו וכן באמצעות שימוש במכשירים פיננסים כגון הנפקות ניירות-ערך שונים, פיקדונות, נגזרי ריבית ומטבע-חוץ ועוד.

התאמות - לרבות התאמות בין סך-כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך-כל הפריטים בדוחות הכספיים המאוחדים ופעילויות אחרות של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר דיווח, ובכלל זה תוצאות הפעילות של דיור ב.פ. בע"מ ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ.

ביאור 28א מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

כללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים

להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית, נטו - כוללות בין היתר: (1) את המרווח שבין הריבית המתקבלת מלקוחות המגזר לבין הריבית הסיטונאית בה מחויב המגזר בגין המקור אשר שימש למתן ההלוואה ללקוח; (2) את המרווח שבין הריבית הסיטונאית בה מזוכה המגזר בגין המקורות אותם הוא מעמיד לשימוש הבנק לבין הריבית המשולמת ללקוחות המגזר בגין מקורות אלה.

הריביות הסיטונאיות בכל אחד ממגזרי הפעילות של הבנק נקבעות בהתבסס על הערכת עלויות הגיוס של הבנק וכוללות בעיקר, ריבית חסרת הסיכון בתוספת של הערכת סיכוני האשראי והנזילות של הבנק. ריבית זו מחושבת בהתבסס על התקופה החוזית של המקורות והשימושים הרלוונטיים, ללא התחשבות בהנחות, התחדשות והארכות תקופה של אשראי ופיקדונות.

הוצאות בגין הפסדי אשראי - ההוצאות בגין הפסדי אשראי נזקפות למגזר אליו משתייך הלווה, שכנגד חבותו נרשמה ההוצאה.

הכנסות מימון שאינן מריבית - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. ההכנסות שנרשמו במגזר ניהול פיננסי כוללות הכנסות ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב, רווחים מהשקעה במניות, תוצאות פעילות בנגזרים, רווח, נטו, מהפרשי שער והוצאות מימון הנובעות מחיסוי השקעות בחו"ל. ההכנסות שנרשמו ביתר המגזרים כוללות רווחים מחדר עסקות.

עמלות והכנסות אחרות - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח.

הוצאות תפעוליות ואחרות - ההוצאות מיוחסות על-פי כללים קבועים מראש ומחירי תקן, לכל אחד ממגזרי הפעילות אם כהוצאה המזוהה ישירות עם פעילות המגזר ואם על-פי מפתחות העמסה. כללי הייחוס מבוססים על היקפי הפעילות הרלוונטיים לסוגי העלויות של כל מגזר.

חיוב על שירותים בינמגזריים - מגזר אליו משויך לקוח אשר מקבל שירותים ממגזר אחר, מחויב בהוצאה בינמגזרית על-פי מחירי תקן עבור שירותים שסיפקו מגזרים אחרים ללקוחותיו. בהתאם לכך, מוקטנות העלויות של המגזר המספק את השירות, ובמקביל, המגזר אליו משתייך הלקוח מחויב בעלויות אלו. החיוב נקבע על-ידי הבנק בהתבסס, בין היתר, על מחירי השוק בגין שירות, הערכת עלויות פנימית והשתתפות בהכנסות הנובעות במישרין או בעקיפין מהשירות כאמור.

מסים על ההכנסה - ההפרשה למס על תוצאות הפעילות של כל מגזר חושבה על-פי שיעור המס האפקטיבי השנתי, ובהתחשב בהשפעות המס המתייחסות למגזרים מסוימים, כדלהלן: (1) השפעות הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל - מיוחסות למגזר "ניהול פיננסי"; (2) הוצאות שאינן מוכרות לצורכי מס מיוחסות למגזר הרלוונטי. מקום בו לא ניתן לייחס את ההוצאות באופן ספציפי - ההוצאות מוקצות למגזרים באופן יחסי; (3) השפעת שינויים בשיעור המס - מיוחסת למגזר "אחרים והתאמות"; (4) הוצאות המס של חברות הבנות לרבות השלמת המס שמבוצעת בבנק - מיוחסות למגזר אליו משויכת החברה;

ביאור 28א מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

במיליוני ש"ח

א. מידע על מגזרי פעילות

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023								
	פעילות קמעונאית			פעילות עסקית					
	לקוחות פרטיים	עסקים קטנים	הלוואות לדיור	מסחרי	עסקי[1]	פעילות בינלאומית	ניהול פיננסי[2]	התאמות[3]	סך-הכל
הכנסות ריבית, נטו:									
מחיצוניים	(2,171)	1,375	6,420	2,385	4,142	726	3,208	-	16,085
בינמגזרי	8,856	1,430	(5,009)	(446)	(1,699)	89	(3,221)	-	-
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	8	5	(56)	(34)	71	(1)	1,274	-	1,267
סך-הכל רווח מימוני, נטו	6,693	2,810	1,355	1,905	2,514	814	1,261	-	17,352
עמלות והכנסות אחרות	1,571	661	46	544	842	40	139	187	4,030
סך ההכנסות	8,264	3,471	1,401	2,449	3,356	854	1,400	187	21,382
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	397	393	121	881	3	88	(4)	-	1,879
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
מחיצוניים	3,822	1,285	491	580	659	447	845	102	8,231
בינמגזרי	132	85	(5)	45	141	-	(349)	(49)	-
רווח (הפסד) לפני מסים	3,913	1,708	794	943	2,553	319	908	134	11,272
הפרשה למסים על הרווח (הפסד)	1,357	592	273	334	910	141	276	47	3,930
רווח (הפסד) לאחר מסים	2,556	1,116	521	609	1,643	178	632	87	7,342
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים	-	-	-	-	-	-	18	-	18
רווח (הפסד) נקי:									
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	2,556	1,116	521	609	1,643	178	650	87	7,360
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	-	-	-	-
המיוחס לבעלי מניות הבנק	2,556	1,116	521	609	1,643	178	650	87	7,360
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח	37,663	32,729	131,057	59,300	123,994	18,072	4,566	-	407,381
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	250,792	70,395	-	46,369	94,775	29,129	63,135	-	554,595

(1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאילות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-15,114 מיליוני ש"ח.
(2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
(3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים לא מהותיים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח.

ביאור 28א מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

במיליוני ש"ח

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022								
	פעילות קמעונאית			פעילות עסקית					
	לקוחות פרטיים	עסקים קטנים	הלוואות לדיור	מסחרי	עסקי[1]	פעילות בינלאומית	ניהול פיננסי[2]	התאמות[3]	סך-הכל
הכנסות ריבית, נטו:									
מחיצוניים	1,015	1,551	5,481	1,801	2,845	653	121	-	13,467
בינמגזרי	2,563	358	(4,115)	(196)	(838)	27	2,201	-	-
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	7	6	(3)	(23)	52	(2)	544	-	581
סך-הכל רווח מימוני, נטו	3,585	1,915	1,363	1,582	2,059	678	2,866	-	14,048
עמלות והכנסות אחרות	1,594	635	47	486	686	32	163	229	3,872
סך ההכנסות	5,179	2,550	1,410	2,068	2,745	710	3,029	229	17,920
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	23	104	71	76	(421)	107	6	-	(34)
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
מחיצוניים	3,680	1,263	464	542	669	428	815	111	7,972
בינמגזרי	147	82	(10)	46	122	-	(341)	(46)	-
רווח (הפסד) לפני מסים	1,329	1,101	885	1,404	2,375	175	2,549	164	9,982
הפרשה למסים על הרווח (הפסד)	464	382	307	505	853	84	875	78	3,548
רווח (הפסד) לאחר מסים	865	719	578	899	1,522	91	1,674	86	6,434
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים	-	-	-	-	-	-	99	-	99
רווח (הפסד) נקי:									
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	865	719	578	899	1,522	91	1,773	86	6,533
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	(1)	-	-	(1)
המיוחס לבעלי מניות הבנק	865	719	578	899	1,522	90	1,773	86	6,532
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח	*38,880	34,998	127,688	57,945	108,316	17,210	*3,690	-	388,727
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	238,333	70,243	-	51,425	75,585	24,767	72,235	-	532,588

* סווג מחדש.

(1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאילות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-10,882 מיליוני ש"ח.

(2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.

(3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים לא מהותיים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח.

ביאור 28א מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

במיליוני ש"ח

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021								
	פעילות קמעונאית			פעילות עסקית					
	לקוחות פרטיים	עסקים קטנים	הלוואות לדיור	מסחרי	עסקי[1]	פעילות בינלאומית	ניהול פיננסי[2]	התאמות[3]	סך-הכל
הכנסות ריבית, נטו:									
מחיצוניים	1,517	1,293	3,516	1,366	2,003	458	(386)	-	9,767
בינמגזרי	449	(7)	(2,356)	(155)	(475)	10	2,534	-	-
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	6	4	-	13	86	(37)	1,009	-	1,081
סך-הכל רווח מימוני, נטו	1,972	1,290	1,160	1,224	1,614	431	3,157	-	10,848
עמלות והכנסות אחרות	1,476	570	54	446	594	32	140	232	3,544
סך ההכנסות	3,448	1,860	1,214	1,670	2,208	463	3,297	232	14,392
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(403)	(79)	(226)	30	(564)	25	(3)	-	(1,220)
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
מחיצוניים	3,663	969	525	501	658	530	784	173	7,803
בינמגזרי	63	323	(135)	57	42	-	(304)	(46)	-
רווח (הפסד) לפני מסים	125	647	1,050	1,082	2,072	(92)	2,820	105	7,809
הפרשה למסים על הרווח (הפסד)	46	235	382	410	783	73	981	48	2,958
רווח (הפסד) לאחר מסים	79	412	668	672	1,289	(165)	1,839	57	4,851
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים	-	-	-	-	-	-	49	-	49
רווח (הפסד) נקי:									
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	79	412	668	672	1,289	(165)	1,888	57	4,900
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	7	7	-	14
המיוחס לבעלי מניות הבנק	79	412	668	672	1,289	(158)	1,895	57	4,914
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח	*39,586	33,899	114,633	52,758	96,335	13,946	*1,466	-	352,623
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	225,824	66,102	-	49,442	85,304	20,277	78,123	-	525,072

* סווג מחדש.

(1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאילות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-8,532 מיליוני ש"ח.

(2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.

(3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים לא מהותיים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח.

ביאור 28א מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. מידע על מגזרים גיאוגרפיים[1]

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022	2021	**2023**	2022	2021	**2023**	2022
	הכנסות[2]			רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק			סך נכסים	
ישראל	**20,528**	17,210	13,929	**7,183**	6,443	5,073	**651,114**	630,171
צפון אמריקה	**849**	692	462	**241**	178	78	**34,413**	34,031
אירופה	**5**	18	1	**(63)**	(88)	(236)	**913**	1,064
אחר	**-**	-	-	**(1)**	(1)	(1)	**90**	87
סך-הכל מחוץ לישראל	**854**	710	463	**177**	89	(159)	**35,416**	35,182
סך-הכל מאוחד	**21,382**	17,920	14,392	**7,360**	6,532	4,914	**686,530**	665,353

(1) החלוקה למגזרים גיאוגרפיים בוצעה לפי מיקום הנכסים.
(2) הכנסות - הכנסות ריבית, נטו, והכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

במיליוני ש"ח

החל מיום 1 בינואר 2022 יישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא.

א. חובות, אגרות-חוב לפדיון, אגרות-חוב זמינות למכירה ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

	2023				
	אשראי לציבור				
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	סך-הכל
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה	**5,019**	**519**	**928**	**6,466**	**50**	**6,516**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**1,389**	**117**	**379**	**1,885**	**(6)**	**1,879**
מחיקות חשבונאיות	**(534)**	**(27)**	**(550)**	**(1,111)**	**-**	**(1,111)**
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	**356**	**19**	**355**	**730**	**-**	**730**
מחיקות חשבונאיות, נטו	**(178)**	**(8)**	**(195)**	**(381)**	**-**	**(381)**
אחר*	**(25)**	**-**	**-**	**(25)**	**-**	**(25)**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה[1]	**6,205**	**628**	**1,112**	**7,945**	**44**	**7,989**
(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים	**884**	**35**	**32**	**951**	**5**	**956**

	2022				
	אשראי לציבור				
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	סך-הכל
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה	4,744	533	626	5,903	6	5,909
התאמת יתרת פתיחה של ההפרשה בגין CECL	336	(83)	285	538	8	546
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(181)	71	40	(70)	36	(34)
מחיקות חשבונאיות	(364)	(6)	(384)	(754)	-	(754)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	484	4	361	849	-	849
מחיקות חשבונאיות, נטו	120	(2)	(23)	95	-	95
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה[1]	5,019	519	928	6,466	50	6,516
(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים	868	32	31	931	4	935

	2021				
	אשראי לציבור				
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה	5,142	758	1,026	6,926	5	6,931
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(570)	(226)	(425)	(1,221)	1	(1,220)
מחיקות חשבונאיות	(479)	(4)	(341)	(824)	-	(824)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	651	5	366	1,022	-	1,022
מחיקות חשבונאיות, נטו	172	1	25	198	-	198
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה[1]	4,744	533	626	5,903	6	5,909
(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים	766	-	31	797	-	797

* יתרות הנכסים, נטו בגין חברה בת שנמכרה.

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

א. חובות, אגרות-חוב לפדיון, אגרות-חוב זמינות למכירה ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות, אגרות-חוב לפדיון ואגרות-חוב זמינות למכירה

	31 בדצמבר 2023				
	אשראי לציבור			בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	סך-הכל
	מסחרי*	לדיור	סך-הכל פרטי אחר		
יתרת חוב רשומה של חובות:					
שנבדקו על בסיס פרטני	**219,221**	**-**	**219,221**	**106,933**	**326,154**
שנבדקו על בסיס קבוצתי	**28,907**	**131,563**	**195,154**	**15,736**	**210,890**
סך-הכל חובות	**248,128**	**131,563**	**414,375**	**122,669**	**537,044**
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
שנבדקו על בסיס פרטני	**4,658**	**-**	**4,658**	**25**	**4,683**
שנבדקו על בסיס קבוצתי	**663**	**593**	**2,336**	**14**	**2,350**
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי	**5,321**	**593**	**6,994**	**39**	**7,033**

	31 בדצמבר 2022				
	אשראי לציבור			בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	סך-הכל
	מסחרי*	לדיור	סך-הכל פרטי אחר		
יתרת חוב רשומה של חובות:					
שנבדקו על בסיס פרטני	201,052	-	201,052	103,377	304,429
שנבדקו על בסיס קבוצתי	29,973	128,105	193,210	10,116	203,326
סך-הכל חובות	231,025	128,105	394,262	113,493	507,755
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
שנבדקו על בסיס פרטני	3,634	-	3,634	29	3,663
שנבדקו על בסיס קבוצתי	517	487	1,901	17	1,918
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי	4,151	487	5,535	46	5,581

* יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור בסך של כ-87 מיליון ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 31.12.22: 72 מיליוני ש"ח).

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור

1. איכות אשראי ופיגורים

	31 בדצמבר 2023				
	תקינים	בעייתיים[1]		סך-הכל	חובות צוברים - מידע נוסף
		צוברים	לא צוברים		בפיגור של 90 ימים או יותר
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
בינוי ונדל"ן - בינוי	**50,350**	**934**	**612**	**51,896**	**24**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**33,440**	**584**	**40**	**34,064**	**157**
שירותים פיננסיים	**33,532**	**8**	**6**	**33,546**	**2**
מסחרי - אחר	**96,133**	**1,407**	**1,885**	**99,425**	**50**
סך-הכל מסחרי	**213,455**	**2,933**	**2,543**	**218,931**	**233**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור[3]	**130,175**	**-**	**747**	**130,922**	**-**
אנשים פרטיים - אחר	**33,901**	**466**	**222**	**34,589**	**87**
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	**377,531**	**3,399**	**3,512**	**384,442**	**320**
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
בינוי ונדל"ן	**9,373**	**686**	**298**	**10,357**	**-**
מסחרי אחר	**18,354**	**292**	**194**	**18,840**	**76**
סך-הכל מסחרי	**27,727**	**978**	**492**	**29,197**	**76**
אנשים פרטיים	**727**	**1**	**8**	**736**	**-**
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	**28,454**	**979**	**500**	**29,933**	**76**
סך-הכל ציבור	**405,985**	**4,378**	**4,012**	**414,375**	**396**

	31 בדצמבר 2023
	חובות צוברים - מידע נוסף
	בפיגור של 30 ועד 89 ימים[2]
פעילות לווים בישראל	
ציבור - מסחרי	
בינוי ונדל"ן - בינוי	**19**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**45**
שירותים פיננסיים	**1**
מסחרי - אחר	**78**
סך-הכל מסחרי	**143**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור[3]	**877**
אנשים פרטיים - אחר	**151**
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	**1,171**
פעילות לווים בחו"ל	
ציבור - מסחרי	
בינוי ונדל"ן	**-**
מסחרי אחר	**-**
סך-הכל מסחרי	**-**
אנשים פרטיים	**18**
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	**18**
סך-הכל ציבור	**1,189**

(1) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
(2) חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-154 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.2022: 79 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים.
(3) כולל יתרת הלוואות לדיור שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-54 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.2022: 54 מיליוני ש"ח).

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

	31 בדצמבר 2022				
	תקינים	בעייתיים[1]		סך-הכל	חובות צוברים - מידע נוסף
		צוברים	לא צוברים		בפיגור של 90 ימים או יותר	בפיגור של 30 ועד 89 ימים[2]
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
בינוי ונדל"ן - בינוי	46,787	149	216	47,152	7	19
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	30,745	36	63	30,844	1	13
שירותים פיננסיים	27,656	6	22	27,684	2	1
מסחרי - אחר	95,195	1,205	1,717	98,117	29	63
סך-הכל מסחרי	200,383	1,396	2,018	203,797	39	96
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור[3]	126,955	-	572	127,527	-	1,085
אנשים פרטיים - אחר	34,387	457	210	35,054	43	113
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	361,725	1,853	2,800	366,378	82	1,294
פעילות לווים בחו"ל						
ציבור - מסחרי						
בינוי ונדל"ן	8,959	264	558	9,781	-	-
מסחרי אחר	16,515	855	77	17,447	-	-
סך-הכל מסחרי	25,474	1,119	635	27,228	-	-
אנשים פרטיים	646	1	9	656	1	10
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	26,120	1,120	644	27,884	1	10
סך-הכל ציבור	387,845	2,973	3,444	394,262	83	1,304

(1) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
(2) חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-154 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.2022: 79 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים.
(3) כולל יתרת הלוואות לדיור שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-54 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.2022: 54 מיליוני ש"ח).

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לצבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך 30 ימי פיגור ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב.

ויתורים וארגון מחדש של חוב בעייתי

במדיניות הויתורים הבנק מביא בחשבון מגוון שיקולים על מנת למקסם את ההחזר לבנק: ניהול מערכת היחסים עם הלקוח ומקסום הזדמנויות, מניעת default, עיקולים, היבטים ציבוריים וכדומה.
ויתורים ניתנים במקרים בהם הלקוח הציג רצון טוב לפרוע את ההלוואות וצפוי כי יעמוד בהתחייבויותיו.
במקרים בהם, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק מעניק לחייב ויתור אשר בתנאים אחרים הוא לא היה מעניק, החוב יוגדר כארגון מחדש של חוב בעייתי.
ארגון מחדש של חוב בעייתי יכול שיהיה שינוי בתנאי החוב שגורם להפחתה או לדחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב בעתיד הקרוב, הפחתה בשיעור הריבית או בהפחתה של תשלומים על חשבון הקרן, איחוד חובות וכו'.
הבנק יכול להסכים לקבל במזומן נכסים או זכות בהון עצמי של החייב כפירעון של החוב למרות שהשווי המתקבל נמוך מסכום החוב מאחר והבנק מגיע למסקנה שהאמור ימקסם את החזר ההשקעה שלו.

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

2. איכות אשראי לפי שנות העמדת האשראי

	31 בדצמבר 2023							
	יתרת חוב רשומה של אשראי לציבור לזמן קצוב שהועמדה בשנת						יתרת חוב רשומה של הלוואות מתחדשות*	סך-הכל
	2023	2022	2021	2020	2019	קודם		
פעילות לווים בישראל								
ציבור - מסחרי								
בינוי ונדל"ן - סך-הכל	32,270	6,416	7,777	2,848	1,775	2,848	32,026	85,960
אשראי בדירוג ביצוע	31,104	6,045	7,177	2,690	1,581	2,655	31,508	82,760
אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי	451	141	84	95	18	22	219	1,030
אשראי בעייתי צובר	638	184	145	45	157	145	204	1,518
אשראי שאינו צובר	77	46	371	18	19	26	95	652
מסחרי - אחר - סך-הכל	53,209	14,358	13,959	5,909	3,453	8,181	33,902	132,971
אשראי בדירוג ביצוע	51,698	12,950	13,129	5,445	3,176	7,415	32,105	125,918
אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי	1,155	760	420	205	73	91	1,043	3,747
אשראי בעייתי צובר	219	75	245	189	33	101	553	1,415
אשראי שאינו צובר	137	573	165	70	171	574	201	1,891
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור - סך-הכל	14,002	22,383	25,644	17,089	12,581	39,223	-	130,922
LTV עד 60%**	8,104	13,041	15,064	9,724	7,513	26,251	-	79,697
LTV מעל 60% ועד 75%**	5,662	9,069	10,107	7,084	4,897	11,418	-	48,237
LTV מעל 75%**	236	273	473	281	171	1,554	-	2,988
אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע	13,914	22,196	25,392	16,834	12,380	38,256	-	128,972
אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע	23	15	40	24	22	202	-	326
בפיגור 89-30 יום	47	122	132	129	98	349	-	877
בפיגור של 90 יום או יותר	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי שאינו צובר	18	50	80	102	81	416	-	747
אנשים פרטיים - אחר - סך-הכל	18,559	6,986	3,715	1,346	695	691	2,597	34,589
אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע	17,546	6,151	3,177	1,142	551	401	2,091	31,059
אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע	917	730	460	170	118	234	441	3,070
בפיגור 89-30 יום	34	34	21	8	6	9	39	151
בפיגור של 90 יום או יותר	20	21	12	4	2	5	23	87
אשראי שאינו צובר	42	50	45	22	18	42	3	222
סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל	118,040	50,143	51,095	27,192	18,504	50,943	68,525	384,442
פעילות לווים בחו"ל								
סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל	12,684	10,189	2,041	544	504	999	2,972	29,933
אשראי לא בעייתי	11,897	9,957	1,979	442	470	821	2,888	28,454
אשראי בעייתי צובר	605	216	16	16	33	9	84	979
אשראי שאינו צובר	182	16	46	86	1	169	-	500
סך-הכל אשראי לציבור	130,724	60,332	53,136	27,736	19,008	51,942	71,497	414,375

* ליום 31 בדצמבר 2023 לא קיימות הלוואות מתחדשות שהומרו להלוואות לזמן קצוב.

** היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

2. איכות אשראי לפי שנות העמדת האשראי (המשך)

	31 בדצמבר 2022							
	יתרת חוב רשומה של אשראי לציבור לזמן קצוב שהועמדה בשנת						יתרת חוב רשומה של הלוואות מתחדשות*	סך-הכל
	2022	2021	2020	2019	2018	קודם		
פעילות לווים בישראל								
ציבור - מסחרי								
בינוי ונדל"ן - סך-הכל	33,108	12,289	3,822	2,395	1,786	2,588	22,008	77,996
אשראי בדירוג ביצוע	32,348	11,931	3,650	2,316	1,753	2,479	21,747	76,224
אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי	618	288	148	50	23	25	156	1,308
אשראי בעייתי צובר	94	27	8	9	7	19	21	185
אשראי שאינו צובר	48	43	16	20	3	65	84	279
מסחרי - אחר - סך-הכל	48,758	21,212	9,206	5,763	3,176	9,125	28,561	125,801
אשראי בדירוג ביצוע	46,543	20,215	8,189	5,477	2,929	8,003	27,176	118,532
אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי	1,561	592	760	199	172	196	839	4,319
אשראי בעייתי צובר	154	282	202	59	47	102	365	1,211
אשראי שאינו צובר	500	123	55	28	28	824	181	1,739
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור - סך-הכל	23,435	27,652	18,337	13,686	9,326	35,091	-	127,527
LTV עד 60%**	13,652	16,271	10,436	8,144	6,229	23,291	-	78,023
LTV מעל 60% ועד 75%**	9,520	10,931	7,620	5,350	2,981	10,070	-	46,472
LTV מעל 75%**	263	450	281	192	116	1,730	-	3,032
אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע	23,300	27,403	18,109	13,488	9,135	34,104	-	125,539
אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע	17	27	14	22	30	221	-	331
בפיגור 89-30 יום	107	175	168	119	106	410	-	1,085
בפיגור של 90 יום או יותר[1]	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי שאינו צובר[1]	11	47	46	57	55	356	-	572
אנשים פרטיים - אחר - סך-הכל	18,621	7,308	2,864	1,699	1,182	731	2,649	35,054
אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע	17,728	6,499	2,520	1,419	927	446	2,200	31,739
אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע[1]	830	721	297	237	213	241	410	2,949
בפיגור 89-30 יום[1]	24	29	12	9	9	5	25	113
בפיגור של 90 יום או יותר[1]	8	11	4	3	2	3	12	43
אשראי שאינו צובר	31	48	31	31	31	36	2	210
סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל	123,922	68,461	34,229	23,543	15,470	47,535	53,218	366,378
פעילות לווים בחו"ל								
סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל	14,312	4,690	1,957	1,225	965	1,463	3,272	27,884
אשראי לא בעייתי	13,939	4,622	1,728	923	816	961	3,131	26,120
אשראי בעייתי צובר	354	68	122	57	13	365	141	1,120
אשראי שאינו צובר	19	-	107	245	136	137	-	644
סך-הכל אשראי לציבור	138,234	73,151	36,186	24,768	16,435	48,998	56,490	394,262

* ליום 31 בדצמבר 2022 לא קיימות הלוואות מתחדשות שהומרו להלוואות לזמן קצוב.

** היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

(1) הוצג מחדש.

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

3. מידע נוסף על חובות לא צוברים*

	31 בדצמבר 2023					
	יתרת[1] חובות לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	יתרת הפרשה	יתרת[1] חובות לא צוברים בגינם לא קיימת הפרשה	סך-הכל יתרת חובות לא צוברים	יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	הכנסות ריבית שנרשמו[2]
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
בינוי ונדל"ן - בינוי	**201**	**52**	**411**	**612**	**1,356**	**9**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**15**	**4**	**25**	**40**	**620**	**2**
שירותים פיננסיים	**6**	**6**	**-**	**6**	**156**	**-**
מסחרי - אחר	**1,772**	**716**	**113**	**1,885**	**4,441**	**24**
סך-הכל מסחרי	**1,994**	**778**	**549**	**2,543**	**6,573**	**35**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**747**	**65**	**-**	**747**	**855**	**-**
אנשים פרטיים - אחר	**222**	**140**	**-**	**222**	**957**	**10**
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	**2,963**	**983**	**549**	**3,512**	**8,385**	**45**
פעילות לווים בחו"ל						
סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל	**414**	**147**	**86**	**500**	**800**	**5**
סך-הכל*	**3,377**	**1,130**	**635**	**4,012**	**9,185**	**50**
* מזה:						
נמדד פרטנית לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים	**1,619**	**671**	**92**	**1,711**		
נמדד פרטנית לפי שווי הוגן של הביטחון	**576**	**127**	**543**	**1,119**		
נמדד על בסיס קבוצתי	**1,182**	**332**	**-**	**1,182**		

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) סכום הכנסות הריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הלא צוברים, בפרק הזמן בו סווגו החובות כלא צוברים.
אילו החובות שאינם צוברים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 499 מיליוני ש"ח בשנת 2023.
מידע נוסף: סך יתרת החוב הרשומה הממוצעת של חובות לא צוברים בשנת 2023 הינה 3,609 מיליון ש"ח.

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

3. מידע נוסף על חובות לא צוברים* (המשך)

	31 בדצמבר 2022					
	יתרת[1] חובות לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	יתרת הפרשה	יתרת[1] חובות לא צוברים בגינם לא קיימת הפרשה	סך-הכל יתרת חובות לא צוברים	יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	הכנסות ריבית שנרשמו[2]
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
בינוי ונדל"ן - בינוי	163	68	53	216	1,270	1
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	19	4	44	63	644	-
שירותים פיננסיים	22	11	-	22	173	-
מסחרי - אחר	1,564	454	153	1,717	4,495	13
סך-הכל מסחרי	1,768	537	250	2,018	6,582	14
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	572	47	-	572	634	-
אנשים פרטיים - אחר	210	93	-	210	950	7
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	2,550	677	250	2,800	8,166	21
פעילות לווים בחו"ל						
סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל	589	151	55	644	921	1
סך-הכל*	3,139	828	305	3,444	9,087	22
* מזה: נמדד פרטנית לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים	2,045	616	196	2,241		
נמדד פרטנית לפי שווי הוגן של הביטחון	140	7	109	249		
נמדד על בסיס קבוצתי	954	205	-	954		

(1) יתרת חוב רשומה.
(2) סכום הכנסות הריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הלא צוברים, בפרק הזמן בו סווגו החובות כלא צוברים.
אילו החובות שאינם צוברים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 304 מיליוני ש"ח בשנת 2022.
מידע נוסף: סך יתרת החוב הרשומה הממוצעת של חובות לא צוברים בשנת 2022 הינה 3,336 מיליון ש"ח.

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

4. מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי

	31 בדצמבר 2023					31 בדצמבר 2022				
	יתרת חוב רשומה									
	שאינו צובר הכנסות ריבית	צובר[1] בפיגור של 90 ימים או יותר	צובר[1] בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר[1] לא בפיגור	סך-הכל[2]	שאינו צובר הכנסות ריבית	צובר[1] בפיגור של 90 ימים או יותר	צובר[1] בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר[1] לא בפיגור	סך-הכל[2]
פעילות לווים בישראל										
ציבור - מסחרי										
בינוי ונדל"ן - בינוי	**35**	**-**	**1**	**12**	**48**	26	-	1	16	43
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**19**	**-**	**-**	**1**	**20**	22	-	-	2	24
שירותים פיננסיים	**5**	**-**	**-**	**1**	**6**	6	-	-	2	8
מסחרי - אחר	**660**	**3**	**5**	**97**	**765**	799	1	3	140	943
סך-הכל מסחרי	**719**	**3**	**6**	**111**	**839**	853	1	4	160	1,018
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**12**	**-**	**-**	**-**	**12**	13	-	-	-	13
אנשים פרטיים - אחר	**213**	**2**	**11**	**310**	**536**	200	1	11	368	580
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	**944**	**5**	**17**	**421**	**1,387**	1,066	2	15	528	1,611
פעילות לווים בחו"ל										
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	**192**	**-**	**-**	**-**	**192**	247	-	-	65	312
סך-הכל ציבור	**1,136**	**5**	**17**	**421**	**1,579**	1,313	2	15	593	1,923

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) ליום 31 בדצמבר 2023 חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי בסך של 1,571 מיליוני ש"ח סווגו כחובות בעייתיים (ליום 31.12.2022: 1,906 מיליוני ש"ח).

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

4. מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

	ארגונים מחדש שבוצעו								
	בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023			בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021		
	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש
פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחרי									
בינוי ונדל"ן - בינוי	**191**	**46**	**27**	138	24	20	148	30	25
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**28**	**11**	**4**	16	11	11	25	22	20
שירותים פיננסיים	**9**	**5**	**4**	11	8	8	11	2	2
מסחרי - אחר	**1,009**	**319**	**261**	839	104	89	752	209	101
סך-הכל מסחרי	**1,237**	**381**	**296**	1,004	147	128	936	263	148
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**49**	**21**	**21**	57	13	13	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר	**5,879**	**309**	**309**	5,442	244	229	4,546	206	204
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	**7,165**	**711**	**626**	6,503	404	370	5,482	469	352
פעילות לווים בחו"ל									
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	**19**	**-**	**-**	8	2	2	14	25	25
סך-הכל ציבור	**7,184**	**711**	**626**	6,511	406	372	5,496	494	377

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

4. מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

	ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו*					
	בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023		בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022		בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021	
	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
בינוי ונדל"ן - בינוי	**142**	**7**	103	10	142	12
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**13**	**2**	11	2	20	-
שירותים פיננסיים	**9**	**3**	6	3	5	-
מסחרי - אחר	**768**	**60**	532	23	565	49
סך-הכל מסחרי	**932**	**72**	652	38	732	61
אנשים פרטיים - אחר	**3,841**	**46**	3,162	42	3,092	40
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	**4,773**	**118**	3,814	80	3,824	101
פעילות לווים בחו"ל						
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	**12**	**2**	4	-	12	-
סך-הכל ציבור	**4,785**	**120**	3,818	80	3,836	101

* חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

5. מידע נוסף לגבי אשראי לא צובר ויתרות בפיגור

	ליום 31 בדצמבר 2023						
	אינו בפיגור או בפיגור של עד 89 יום	בפיגור של 90 עד 180 יום	בפיגור מעל 180 ימים עד שנה	בפיגור מעל שנה ועד 3 שנים	בפיגור מעל 3 שנים ועד 5 שנים	בפיגור מעל 5 שנים ועד 7 שנים	בפיגור מעל 7 שנים	סך-הכל
מסחרי	**1,787**	**31**	**612**	**526**	**12**	**19**	**48**	**3,035**
הלוואות לדיור	**27**	**326**	**228**	**122**	**19**	**8**	**25**	**755**
אנשים פרטיים - אחר	**217**	**5**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**222**
סך-הכל	**2,031**	**362**	**840**	**648**	**31**	**27**	**73**	**4,012**

	ליום 31 בדצמבר 2022						
	אינו בפיגור או בפיגור של עד 89 יום	בפיגור של 90 עד 180 יום	בפיגור מעל 180 ימים עד שנה	בפיגור מעל שנה ועד 3 שנים	בפיגור מעל 3 שנים ועד 5 שנים	בפיגור מעל 5 שנים ועד 7 שנים	בפיגור מעל 7 שנים	סך-הכל
מסחרי	1,940	22	213	306	70	14	88	2,653
הלוואות לדיור	-	279	121	110	21	17	33	581
אנשים פרטיים - אחר	195	6	7	2	-	-	-	210
סך-הכל	2,135	307	341	418	91	31	121	3,444

6. מידע נוסף על הלוואת לדיור - אנשים פרטיים

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון, (LTV)* סוג ההחזר וסוג הריבית

		ליום 31 בדצמבר 2023			
		יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סיכון אשראי חוץ-מאזני
		סך-הכל	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה	
שיעבוד ראשון: שיעור המימון	עד 60%	**80,126**	**1,574**	**49,476**	**2,838**
	מעל 60%	**50,349**	**671**	**32,067**	**2,557**
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		**1,088**	**11**	**666**	**995**
סך-הכל		**131,563**	**2,256**	**82,209**	**6,390**

		ליום 31 בדצמבר 2022			
		יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סיכון אשראי חוץ-מאזני
		סך-הכל	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה	
שיעבוד ראשון: שיעור המימון	עד 60%	78,465	1,199	49,458	3,239
	מעל 60%	48,562	439	31,230	2,492
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		1,078	20	680	1,438
סך-הכל		128,105	1,658	81,368	7,169

* היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ג. מכירה, רכישה של אשראי לציבור במהלך השנה

1. מכירה ורכישה של אשראי לציבור

	סיכון אשראי לציבור שנמכר								
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023					לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			
	אשראי לציבור שנמכר השנה	סיכון אשראי חוץ-מאזני* שנמכר השנה	מזה: אשראי בעייתי	סך-הכל רווח (הפסד) בגין אשראי שנמכר	יתרה לסוף שנה של האשראי שנמכר, אשר הבנק נותן עבורו שירות	אשראי לציבור שנמכר השנה	סיכון אשראי חוץ-מאזני* שנמכר השנה	מזה: אשראי בעייתי	סך-הכל רווח (הפסד) בגין אשראי שנמכר	יתרה לסוף שנה של האשראי שנמכר, אשר הבנק נותן עבורו שירות
סך-הכל מסחרי	**284**	**658**	**-**	**-**	**2,692**	1,275	337	243	(6)	2,520
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**-**	**-**	**-**	**-**	**208**	-	-	-	-	259
סך-הכל סיכון אשראי לציבור	**284**	**658**	**-**	**-**	**2,900**	1,275	337	243	(6)	2,779

	סיכון אשראי לציבור שנרכש					
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022		
	אשראי לציבור שנרכש השנה[1]	סיכון אשראי חוץ-מאזני* שנרכש השנה	מזה: אשראי בעייתי	אשראי לציבור שנרכש השנה[1][2]	סיכון אשראי חוץ-מאזני* שנרכש השנה[2]	מזה: אשראי בעייתי
סך-הכל מסחרי	**17,158**	**277**	**-**	11,123	-	-
סך-הכל סיכון אשראי לציבור	**17,158**	**277**	**-**	11,123	-	-

* סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
(1) כולל ברובו עסקות ניכיון לטווח קצר, לרבות רכישת אשראי לממשלות.
(2) סווג מחדש.

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ג. מכירה, רכישה של אשראי לציבור במהלך השנה (המשך)

2. סינדיקציות והשתתפות בסינדיקציות של הלוואות

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023					
	עסקות סינדיקציה שהבנק יזם*				עסקות סינדיקציה שיזמו אחרים	
	חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק	
	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני**
סך-הכל מסחרי	**13,940**	**12,404**	**22,873**	**15,037**	**8,080**	**4,245**
אנשים פרטיים - אחר	**-**	**-**	**2**	**-**	**-**	**-**
סך-הכל אשראי לציבור	**13,940**	**12,404**	**22,875**	**15,037**	**8,080**	**4,245**

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022					
	עסקות סינדיקציה שהבנק יזם*				עסקות סינדיקציה שיזמו אחרים	
	חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק	
	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור[1]	סיכון אשראי חוץ-מאזני**	אשראי לציבור[1]	סיכון אשראי חוץ-מאזני**[1]
סך-הכל מסחרי	12,111	9,440	21,147	8,799	6,974	3,364
אנשים פרטיים - אחר	1	-	2	-	-	-
סך-הכל אשראי לציבור	12,112	9,440	21,149	8,799	6,974	3,364

* לרבות אם הבנק נותן שירות מהותי בעסקת הסינדיקציה, כולל עסקות שמנוהלות כסינדיקציה אשר טופלו בעבר כמכירת אשראי.

** סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(1) סווג מחדש.

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ד. יתרות אשראי לציבור[1] וסיכון אשראי חוץ- מאזני[1][2] לפי גודל האשראי של לווה

	31 בדצמבר 2023		
	מספר לווים[1]	אשראי*[2]	סיכון אשראי חוץ-מאזני[2][3]
אשראי ללווה באלפי ש"ח			
עד 10	**411,697**	**465**	**957**
מ-10 עד 20	**320,847**	**1,214**	**2,401**
מ-20 עד 40	**230,031**	**2,563**	**3,967**
מ-40 עד 80	**208,315**	**6,047**	**5,839**
מ-80 עד 150	**155,923**	**11,110**	**6,047**
מ-150 עד 300	**112,541**	**18,292**	**5,368**
מ-300 עד 600	**74,899**	**28,417**	**4,110**
מ-600 עד 1,200	**82,276**	**65,592**	**5,550**
מ-1,200 עד 2,000	**30,813**	**41,290**	**4,482**
מ-2,000 עד 4,000	**9,379**	**21,358**	**3,307**
מ-4,000 עד 8,000	**2,417**	**10,399**	**2,794**
מ-8,000 עד 20,000	**1,473**	**13,645**	**5,145**
מ-20,000 עד 40,000	**786**	**15,084**	**7,087**
מ-40,000 עד 200,000	**1,313**	**77,044**	**40,585**
מ-200,000 עד 400,000	**206**	**38,235**	**17,850**
מ-400,000 עד 800,000	**86**	**28,362**	**19,780**
מ-800,000 עד 1,200,000	**24**	**10,366**	**13,029**
מ-1,200,000 עד 1,600,000	**14**	**11,897**	**7,373**
מ-1,600,000 עד 2,000,000	**5**	**3,832**	**5,410**
מ-2,000,000 עד 3,200,000	**10**	**11,600**	**13,117**
מעל-3,200,000	**3**	**1,819**	**8,681**
סך-הכל	**1,643,058**	**418,631**	**182,879**

* חובות, אגרות-חוב של הציבור, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים בסך של 409,340; 6,182; 1,097 ו-2,012 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(1) מספר הלווים מחושב לפי אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני גם יחד, בהתבסס על היתרה הרשומה.

(2) אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

הערה:

הנתונים של אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני (להלן:"האשראי") במדרגות האשראי עד 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום הנתונים בכל מדרגת אשראי של כל חברה מאוחדת (איחוד על בסיס שכבות), ואילו הנתונים של האשראי מעל 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום האשראי של כל לווה בכלל קבוצת הבנק, וסיווגו במדרגת האשראי בהתאם (איחוד ספציפי).

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ד. יתרות אשראי לציבור[1] וסיכון אשראי חוץ- מאזני[1][2] לפי גודל האשראי של לווה (המשך)

	31 בדצמבר 2022		
	מספר לווים[1]	אשראי*[2]	סיכון אשראי חוץ-מאזני[2][3]
אשראי ללווה באלפי ש"ח			
עד 10	486,815	670	1,203
מ-10 עד 20	283,462	1,254	1,824
מ-20 עד 40	211,234	2,762	3,245
מ-40 עד 80	198,156	6,675	4,680
מ-80 עד 150	155,590	12,177	4,920
מ-150 עד 300	107,692	18,154	4,444
מ-300 עד 600	72,254	27,768	3,725
מ-600 עד 1,200	82,951	65,807	5,687
מ-1,200 עד 2,000	29,707	39,610	4,480
מ-2,000 עד 4,000	9,180	20,898	3,395
מ-4,000 עד 8,000	2,449	10,570	2,883
מ-8,000 עד 20,000	1,612	14,309	6,039
מ-20,000 עד 40,000	837	15,895	7,926
מ-40,000 עד 200,000	1,303	72,690	37,932
מ-200,000 עד 400,000	206	34,129	22,401
מ-400,000 עד 800,000	80	25,995	18,605
מ-800,000 עד 1,200,000	23	8,944	12,854
מ-1,200,000 עד 1,600,000	11	10,981	4,029
מ-1,600,000 עד 2,000,000	5	3,223	5,918
מ-2,000,000 עד 3,200,000	7	7,590	10,495
מעל-3,200,000	1	2,348	2,808
סך-הכל	1,643,575	402,449	169,493

* חובות, אגרות-חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 394,262; 5,698 ו-2,489 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(1) מספר הלווים מחושב לפי אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני גם יחד, בהתבסס על היתרה הרשומה.

(2) אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

הערה:

הנתונים של אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני (להלן:"האשראי") במדרגות האשראי עד 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום הנתונים בכל מדרגת אשראי של כל חברה מאוחדת (איחוד על בסיס שכבות), ואילו הנתונים של האשראי מעל 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום האשראי של כל לווה בכלל קבוצת הבנק, וסיווגו במדרגת האשראי בהתאם (איחוד ספציפי).

ביאור 29 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ה. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים

	יתרות החוזים*		יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	
	2023	2022	**2023**	2022
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:				
(א) אשראי תעודות	**907**	1,741	**3**	5
(ב) ערבויות להבטחת אשראי	**7,491**	7,666	**61**	55
(ג) ערבויות לרוכשי דירות	**36,213**[(1)]	41,143[(1)]	**32**	41
(ד) ערבויות והתחייבויות אחרות**	**33,760**	34,040	**235**	264
(ה) מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו	**16,741**	12,427	**23**	23
(ו) מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו	**27,011**	25,242[(2)]	**48**	50[(2)]
(ז) התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן***	**61,235**[(1)]	55,122[(1)(2)]	**547**	493[(2)]
(ח) התחייבויות להוצאת ערבויות	**35,589**	31,939	**7**	4

* יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך 47 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.2022: 66 מיליוני ש"ח).
*** כולל התחייבויות למתן אשראי שניתנו ללקוחות במסגרת "אישור עקרוני ושמירת שיעור הריבית" להוראות ניהול בנקאי תקין 451, נהלים למתן הלוואות לדיור.
(1) כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות.
(2) סווג מחדש.

ו. ערבויות

הבנק מספק מגוון רחב של ערבויות ושיפויים עבור לקוחותיו על מנת לאפשר להם להשלים מגוון רחב של עסקות. הסכום המקסימלי של התשלומים העתידיים הפוטנציאליים נקבע בהתאם לסכום הנקוב של הערבויות, מבלי לקחת בחשבון החזרים אפשריים או בטוחות מוחזקות או משועבדות. במידת הצורך הבנק נוהג לקבל ביטחונות או התחייבויות מסוגים שונים כגון פיקדונות, ניירות-ערך, נדל"ן, יחסים פיננסיים וכדומה. מרבית הערבויות בבנק מדורגות בדירוג ביצוע האשראי.

	ליום 31 בדצמבר 2023					
	יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם					
	פקיעה בעוד שנה או פחות	פקיעה בין שנה ועד 3 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה מעל 5 שנים	ללא תאריך פקיעה	סך-הכל
ערבויות להבטחת אשראי	**4,498**	**1,973**	**628**	**392**	**-**	**7,491**
ערבויות לרוכשי דירות	**3,362**	**2,187**	**-**	**-**	**30,664**	**36,213**
ערבויות והתחייבויות אחרות	**10,906**	**5,549**	**3,224**	**4,774**	**9,307**	**33,760**
התחייבויות להוצאת ערבויות	**17,019**	**16,099**	**2,382**	**89**	**-**	**35,589**
סך-הכל	**35,785**	**25,808**	**6,234**	**5,255**	**39,971**	**113,053**

	ליום 31 בדצמבר 2022					
	יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם					
	פקיעה בעוד שנה או פחות	פקיעה בין שנה ועד 3 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה מעל 5 שנים	ללא תאריך פקיעה	סך-הכל
ערבויות להבטחת אשראי	5,717	985	540	416	8	7,666
ערבויות לרוכשי דירות	4,421	69	-	-	36,653	41,143
ערבויות והתחייבויות אחרות	15,813	4,763	2,029	3,512	7,923	34,040
התחייבויות להוצאת ערבויות	16,761	12,902	2,208	68	-	31,939
סך-הכל	42,712	18,719	4,777	3,996	44,584	114,788

ביאור 30 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר 2023						
	מטבע ישראלי		מטבע-חוץ[1]			פריטים לא-כספיים*	סך-הכל
	לא-צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר		
נכסים							
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**93,082**	**34**	**13,632**	**355**	**571**	**56**	**107,730**
ניירות-ערך	**73,616**	**1,415**	**42,595**	**4,099**	**964**	**4,433**	**127,122**
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**636**	**-**	**4,087**	**-**	**-**	**-**	**4,723**
אשראי לציבור, נטו[2]	**296,047**	**61,795**	**36,145**	**5,345**	**3,522**	**4,527**	**407,381**
אשראי לממשלות	**1,138**	**-**	**324**	**1,713**	**-**	**-**	**3,175**
השקעות בחברות כלולות	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1,527**	**1,527**
בניינים וציוד	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**3,672**	**3,672**
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**11,975**	**1,110**	**9,501**	**773**	**684**	**1,186**	**25,229**
נכסים אחרים	**4,699**	**35**	**132**	**2**	**1**	**1,102**	**5,971**
סך-כל הנכסים	**481,193**	**64,389**	**106,416**	**12,287**	**5,742**	**16,503**	**686,530**
התחייבויות							
פיקדונות הציבור	**395,393**	**11,994**	**125,642**	**13,038**	**3,937**	**4,591**	**554,595**
פיקדונות מבנקים	**5,461**	**-**	**3,520**	**48**	**56**	**-**	**9,085**
פיקדונות הממשלה	**495**	**-**	**1,936**	**5**	**-**	**-**	**2,436**
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**-**	**-**	**6,279**	**-**	**-**	**-**	**6,279**
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**3,960**	**14,442**	**3,398**	**-**	**-**	**-**	**21,800**
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**12,180**	**1,522**	**7,756**	**895**	**702**	**1,185**	**24,240**
התחייבויות אחרות	**9,389**	**4,671**	**693**	**28**	**191**	**693**	**15,665**
סך-כל ההתחייבויות	**426,878**	**32,629**	**149,224**	**14,014**	**4,886**	**6,469**	**634,100**
עודף נכסים (התחייבויות)	**54,315**	**31,760**	**(42,808)**	**(1,727)**	**856**	**10,034**	**52,430**
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	**(40,352)**	**(2,427)**	**41,965**	**1,711**	**(897)**	**-**	**-**
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)	**(376)**	**-**	**290**	**172**	**(86)**	**-**	**-**
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)	**1,016**	**-**	**(668)**	**(175)**	**(173)**	**-**	**-**
סך-הכל כללי	**14,603**	**29,333**	**(1,221)**	**(19)**	**(300)**	**10,034**	**52,430**
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	**(51)**	**-**	**178**	**67**	**(194)**	**-**	**-**
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	**2,866**	**-**	**(2,025)**	**(756)**	**(85)**	**-**	**-**

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי וכן פריטים לא כספיים החשופים לשינויים בשערי מטבע-חוץ.

(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

ביאור 30 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר 2022						
	מטבע ישראלי		מטבע-חוץ[1]			פריטים לא-כספיים*	סך-הכל
	לא-צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר		
נכסים							
מזומנים ופיקדונות בבנקים	116,502	-	15,452	605	808	57	133,424
ניירות-ערך	58,995	2,122	38,027	3,024	1,184	4,048	107,400
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	316	-	582	-	-	-	898
אשראי לציבור, נטו[2]	289,721	56,693	30,495	4,869	2,648	4,301	388,727
אשראי לממשלות	141	-	484	1,532	-	-	2,157
השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	1,198	1,198
בניינים וציוד	-	-	-	-	-	3,522	3,522
נכסים בגין מכשירים נגזרים	7,890	1,313	9,929	1,249	572	879	21,832
נכסים אחרים	4,836	15	145	32	18	1,149	6,195
סך-כל הנכסים	478,401	60,143	95,114	11,311	5,230	15,154	665,353
התחייבויות							
פיקדונות הציבור	386,568	12,189	115,148	10,666	3,653	4,364	532,588
פיקדונות מבנקים	7,177	-	1,294	194	31	-	8,696
פיקדונות הממשלה	301	-	2,958	3	-	-	3,262
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	-	-	13,877	-	-	-	13,877
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	4,372	19,282	3,212	-	-	-	26,866
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	8,370	1,932	6,379	986	489	887	19,043
התחייבויות אחרות	8,333	4,548	757	184	236	460	14,518
סך-כל ההתחייבויות	415,121	37,951	143,625	12,033	4,409	5,711	618,850
עודף נכסים (התחייבויות)	63,280	22,192	(48,511)	(722)	821	9,443	46,503
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(41,955)	(3,601)	46,089	552	(1,085)	-	-
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)	(256)	-	9	237	10	-	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)	(700)	-	802	(139)	37	-	-
סך-הכל כללי	20,369	18,591	(1,611)	(72)	(217)	9,443	46,503
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	1,339	-	(1,360)	12	9	-	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	(1,707)	-	1,990	(522)	239	-	-

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי וכן פריטים לא כספיים החשופים לשינויים בשערי מטבע-חוץ.

(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון

	31 בדצמבר 2023													
	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*													
	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד שנתיים	מעל 2 עד 3 שנים	מעל 3 עד 4 שנים	מעל 4 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 שנים	סך-הכל תזרימי מזומנים	יתרה מאזנית[2] ללא תקופת פירעון[1]	יתרה מאזנית[2] סך-הכל	שיעור תשואה חוזי[3]
	במיליוני ש"ח													ב-%
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מטבע-חוץ)														
נכסים	174,276	37,115	69,083	60,302	53,283	30,617	24,085	88,491	74,180	28,773	640,205	4,011	545,823	5.07%
התחייבויות	300,983	49,554	62,192	17,225	6,289	3,756	9,368	12,622	2,904	2	464,895	-	459,786	3.05%
הפרש	(126,707)	(12,439)	6,891	43,077	46,994	26,861	14,717	75,869	71,276	28,771	175,310	4,011	86,037	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(12,338)	(14,856)	(11,989)	(2,448)	(1,538)	(639)	682	(938)	(90)	-	(44,154)	-	(42,540)	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(9,608)	3,405	5,224	1,553	-	-	-	-	-	-	574	-	566	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(148,653)	(23,890)	126	42,182	45,456	26,222	15,399	74,931	71,186	28,771	131,730	4,011	44,063	
מטבע-חוץ**														
נכסים	39,256	7,609	17,020	13,346	14,635	11,593	13,510	19,345	896	-	137,210	1,389	124,204	5.28%
התחייבויות	101,346	20,630	36,952	4,385	1,029	987	787	5,358	65	-	171,539	-	167,845	4.79%
הפרש	(62,090)	(13,021)	(19,932)	8,961	13,606	10,606	12,723	13,987	831	-	(34,329)	1,389	(43,641)	
מזה: הפרש - בדולר	(57,522)	(12,253)	(20,313)	4,577	12,531	8,946	12,365	12,026	721	-	(38,922)	1,187	(37,869)	
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ	(3,391)	(1,751)	(4,695)	1,747	5,440	2,234	3,928	2,138	170	-	5,820	233	2,589	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	12,338	14,885	12,026	2,460	1,495	637	(602)	830	85	-	44,154	-	42,540	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	9,608	(3,405)	(5,224)	(1,553)	-	-	-	-	-	-	(574)	-	(566)	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(40,144)	(1,541)	(13,130)	9,868	15,101	11,243	12,121	14,817	916	-	9,251	1,389	(1,667)	
סך-הכל ליום 31 בדצמבר 2023														
נכסים***	213,532	44,724	86,103	73,648	67,918	42,210	37,595	107,836	75,076	28,773	777,415	5,400	670,027[4]	5.11%
התחייבויות****	402,329	70,184	99,144	21,610	7,318	4,743	10,155	17,980	2,969	2	636,434	-	627,631	3.51%
הפרש	(188,797)	(25,460)	(13,041)	52,038	60,600	37,467	27,440	89,856	72,107	28,771	140,981	5,400	42,396	1.60%
*** מזה: אשראי לציבור	90,168	27,973	61,313	52,239	37,998	27,841	24,571	68,846	73,789	28,225	492,963	5,315	402,854	5.42%
**** מזה: פיקדונות הציבור	380,224	63,233	87,986	12,736	2,072	1,688	1,125	3,386	2,520	-	554,970	-	550,004	3.85%

* בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.

** לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

(1) נכסים ללא תקופת פירעון כוללים נכסים בסך של 5,400 מיליוני ש"ח, שזמן פירעונם עבר.

(2) כפי שנכללה בביאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ-מאזניים בגין נגזרים.

(3) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(4) כולל אשראי בתנאי חח"ד 17,670 מיליון ש"ח, שמתוכו סכומי חריגה ממסגרת חח"ד 2,020 מיליון ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים
ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון (המשך)

	31 בדצמבר 2022													
	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*													
	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד שנתיים	מעל 2 עד 3 שנים	מעל 3 עד 4 שנים	מעל 4 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 שנים	סך-הכל תזרימי מזומנים	יתרה מאזנית[2] ללא תקופת פירעון[1]	יתרה מאזנית[2] סך-הכל	שיעור תשואה חוזי[3]
	במיליוני ש"ח													ב-%
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מטבע-חוץ)														
נכסים	182,611	27,340	78,286	49,679	45,540	36,802	20,705	75,482	68,921	26,772	612,138	5,265	538,941	4.21%
התחייבויות	331,647	29,249	35,156	19,746	10,543	6,160	3,980	17,476	3,048	1	457,006	-	453,456	2.20%
הפרש	(149,036)	(1,909)	43,130	29,933	34,997	30,642	16,725	58,006	65,873	26,771	155,132	5,265	85,485	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(13,452)	(7,576)	(19,220)	(2,257)	(1,201)	(588)	(1,623)	352	(70)	-	(45,635)	-	(44,556)	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(375)	197	(31)	674	4	-	-	-	-	-	469	-	437	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(162,863)	(9,288)	23,879	28,350	33,800	30,054	15,102	58,358	65,803	26,771	109,966	5,265	41,366	
מטבע-חוץ**														
נכסים	28,362	7,642	14,839	14,273	18,393	11,553	7,394	18,590	1,856	185	123,087	1,859	111,258	5.00%
התחייבויות	83,563	28,820	36,876	5,999	1,201	934	752	5,321	110	176	163,752	-	159,683	4.85%
הפרש	(55,201)	(21,178)	(22,037)	8,274	17,192	10,619	6,642	13,269	1,746	9	(40,665)	1,859	(48,425)	
מזה: הפרש - בדולר	(43,147)	(12,406)	(21,523)	5,247	14,242	10,268	5,623	15,572	1,639	-	(24,485)	1,589	(22,853)	
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ	2,688	(2,075)	(2,548)	650	2,535	3,551	1,547	3,107	220	-	9,675	475	7,511	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	13,527	7,579	19,325	2,169	1,202	558	1,563	(354)	66	-	45,635	-	44,556	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	375	(197)	31	(674)	(4)	-	-	-	-	-	(469)	-	(437)	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(41,299)	(13,796)	(2,681)	9,769	18,390	11,177	8,205	12,915	1,812	9	4,501	1,859	(4,306)	
סך-הכל ליום 31 בדצמבר 2022														
נכסים***	210,973	34,982	93,125	63,952	63,933	48,355	28,099	94,072	70,777	26,957	735,225	7,124	650,199[4]	4.34%
התחייבויות****	415,210	58,069	72,032	25,745	11,744	7,094	4,732	22,797	3,158	177	620,758	-	613,139	2.89%
הפרש	(204,237)	(23,087)	21,093	38,207	52,189	41,261	23,367	71,275	67,619	26,780	114,467	7,124	37,060	1.45%
*** מזה: אשראי לציבור	72,774	25,985	62,596	45,602	39,068	28,351	21,603	65,644	67,701	25,827	455,151	6,928	384,426	4.46%
**** מזה: פיקדונות הציבור	397,290	44,765	58,492	18,936	4,077	1,847	1,411	3,303	1,717	174	532,012	-	528,224	3.09%

* בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.

** לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

(1) נכסים ללא תקופת פירעון כוללים נכסים בסך של 7,124 מיליוני ש"ח, שזמן פירעונם עבר.

(2) כפי שנכללה בביאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ-מאזניים בגין נגזרים.

(3) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(4) כולל אשראי בתנאי חח"ד 15,284 מיליון ש"ח, שמתוכו סכומי חריגה ממסגרת חח"ד 619 מיליון ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים
ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים.
לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה ברבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן אינה בהכרח מהווה אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן ייתכן ולא ימושם מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי.

השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה - שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקות דומות במועד הדיווח.
ניירות-ערך סחירים - לפי שווי שוק בשוק העיקרי.
אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות, בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית) והוון בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה.
בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקות דומות במועד הדיווח.
השווי ההוגן של חובות לא צוברים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקותיו במועד הדיווח.
תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות לא צוברים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
גידול של 1% בשיעורי ריבית הניכיון של חובות פגומים מקטין את שוויים ההוגן בסכום של 10 מיליוני ש''ח.
בחישוב השווי ההוגן נכללו הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור בהתאם להערכת הבנק בהתבסס על בחינת הנתונים ההיסטוריים של פירעונות מוקדמים ביחס לפרמטרים המסבירים פירעונות אלו. השפעת הנחות אלו על השווי ההוגן הינה הגדלת השווי ההוגן ב-80 מיליוני ש"ח.
פיקדונות, אגרות-חוב וכתבי התחייבות - חשבונות עובר ושב (עו"ש) - היתרה במאזן מהווה את האומדן של השווי ההוגן, כלומר, החישוב אינו כולל את מודל הפריסה של העו"ש כפי שמבוצע בחישוב שווי הוגן מותאם. יתר הפיקדונות מחושבים בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו התאגיד מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על-ידי הבנק, ביום הדיווח. לגבי אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי ההוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל.
השאלות בין לקוחות - מוצגים כאשראי ופיקדונות ונמדדים לפי ערכם בבורסה של ניירות הערך המושאלים.
מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי.
מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.
אומדן השווי ההוגן של נכסים בגין מכשירים נגזרים, משקף גם את סיכון האשראי של הצד הנגדי, ואומדן השווי ההוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משקף גם את סיכון האשראי של הבנק.
מכשירים פיננסים חוץ-מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי ההוגן מוצג בהתאם ליתרה המאזנית של העמלות בעסקות הנ"ל המהוות קירוב לשווי הוגן.
נכסים והתחייבויות אשר מדידת השווי ההוגן בגינם מתבססת על נתוני רמה 3 - פריטים ששווים ההוגן נקבע על סמך מחיר אינדיקטיבי מגורם בלתי תלוי, מחיר אינדיקטיבי של צד נגדי לעסקה, מודלים להערכה אשר חלק מהנתונים המשמעותיים בהם אינם נצפים וכן פריטים ששווים ההוגן נקבע על סמך מודלים פנימיים או לשכות שירות אשר חלק מהנתונים בהם אינם נצפים.

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

במיליוני ש"ח

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

	ליום 31 בדצמבר 2023				
	יתרה במאזן	שווי הוגן[1]			סך-הכל
		רמה 1	רמה 2	רמה 3	
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**107,730**	**3,555**	**98,020**	**6,114**	**107,689**
ניירות-ערך*	**127,122**	**99,963**	**23,085**	**3,468**	**126,516**
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**4,723**	**-**	**4,722**	**-**	**4,722**
אשראי לציבור, נטו	**407,381**	**13,615**	**-**	**387,313**	**400,928**
אשראי לממשלות	**3,175**	**-**	**-**	**3,170**	**3,170**
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**25,229**	**1,379**	**18,303**	**5,547**	**25,229**
נכסים פיננסיים אחרים	**873**	**11**	**-**	**862**	**873**
סך-כל הנכסים הפיננסיים**	**676,233**	**118,523**	**144,130**	**406,474**	**669,127**
התחייבויות פיננסיות					
פיקדונות הציבור***	**554,595**	**21,126**	**280,969**	**252,150**	**554,245**
פיקדונות מבנקים	**9,085**	**-**	**-**	**8,961**	**8,961**
פיקדונות הממשלה	**2,436**	**-**	**-**	**2,444**	**2,444**
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**6,279**	**-**	**6,259**	**-**	**6,259**
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**21,800**	**20,669**	**-**	**14**	**20,683**
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**24,240**	**1,363**	**15,399**	**7,478**	**24,240**
התחייבויות פיננסיות אחרות	**6,144**	**11**	**-**	**6,133**	**6,144**
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות**	**624,579**	**43,169**	**302,627**	**277,180**	**622,976**
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים					
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	**-**	**-**	**-**	**124**	**124**

* כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 2,861 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה ביאור 12.

** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 151,078 מיליון ש"ח ובסך של 252,470 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן. למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה סעיפים ב-ו.

*** מזה נכלל בסעיף פיקדונות הציבור סך של (32) מיליון ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

במיליוני ש"ח

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2022*			
	יתרה במאזן	שווי הוגן[1]		סך-הכל
		רמה 1	רמה 2	רמה 3	
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	133,424	3,110	123,201	7,065	133,376
ניירות-ערך**	107,400	83,920	20,020	2,809	106,749
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	898	-	898	-	898
אשראי לציבור, נטו	388,727	10,233	-	368,382	378,615
אשראי לממשלות	2,157	-	-	2,141	2,141
נכסים בגין מכשירים נגזרים	21,832	1,052	14,103	6,677	21,832
נכסים פיננסיים אחרים	1,499	25	-	1,474	1,499
סך-כל הנכסים הפיננסיים***	655,937	98,340	158,222	388,548	645,110
התחייבויות פיננסיות					
פיקדונות הציבור****	532,588	17,020	318,011	195,875	530,906
פיקדונות מבנקים	8,696	-	-	8,404	8,404
פיקדונות הממשלה	3,262	-	-	3,270	3,270
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	13,877	-	13,877	-	13,877
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	26,866	25,603	-	21	25,624
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	19,043	1,035	14,037	3,971	19,043
התחייבויות פיננסיות אחרות	6,295	25	-	6,270	6,295
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות***	610,627	43,683	345,925	217,811	607,419
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים					
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	-	-	-	133	133

* הוצג מחדש.

** כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 2,315 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה ביאור 12.

*** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 130,306 מיליון ש"ח ובסך של 267,411 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן. למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה סעיפים ב-ו.

**** מזה נכלל בסעיף פיקדונות הציבור סך של (41) מיליון ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

	ליום 31 בדצמבר 2023			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			סך-הכל שווי הוגן
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	
נכסים				
אגרות-חוב זמינות למכירה				
אגרות-חוב של ממשלת ישראל	**45,089**	**9,677**	**-**	**54,766**
אגרות-חוב של ממשלות זרות	**20,796**	**1,338**	**-**	**22,134**
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים בישראל	**-**	**54**	**-**	**54**
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	**161**	**8,677**	**185**	**9,023**
אגרות-חוב של אחרים זרים	**17**	**3,247**	**-**	**3,264**
סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה	**66,063**	**22,993**	**185**	**89,241**
השקעות במניות שאינן למסחר	**1,480**	**92**	**-**	**1,572**
ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב של ממשלת ישראל	**16,097**	**-**	**-**	**16,097**
אגרות-חוב של ממשלות זרות	**1,615**	**-**	**-**	**1,615**
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	**-**	**-**	**-**	**-**
סך-הכל ניירות-ערך למסחר	**17,712**	**-**	**-**	**17,712**
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
חוזי שקל-מדד	**-**	**835**	**127**	**962**
חוזי ריבית אחרים	**-**	**8,610**	**387**	**8,997**
חוזי מטבע-חוץ	**94**	**4,209**	**4,824**	**9,127**
חוזי מניות	**1,285**	**4,642**	**203**	**6,130**
חוזי סחורות ואחרים	**-**	**7**	**6**	**13**
נכסים בגין נגזרים משובצים	**-**	**40**	**2**	**42**
סך-הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים	**1,379**	**18,343**	**5,549**	**25,271**
אשראי בגין השאלת ניירות-ערך	**13,716**	**-**	**-**	**13,716**
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף	**11**	**-**	**-**	**11**
סך-הכל הנכסים	**100,361**	**41,428**	**5,734**	**147,523**
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
חוזי שקל-מדד	**-**	**537**	**317**	**854**
חוזי ריבית אחרים	**-**	**7,981**	**494**	**8,475**
חוזי מטבע-חוץ	**101**	**4,101**	**4,652**	**8,854**
חוזי מניות	**1,262**	**2,778**	**2,005**	**6,045**
חוזי סחורות ואחרים	**-**	**2**	**10**	**12**
התחייבויות בגין נגזרים משובצים	**-**	**8**	**2**	**10**
סך-הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**1,363**	**15,407**	**7,480**	**24,250**
פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות	**12,807**	**-**	**-**	**12,807**
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף	**11**	**-**	**-**	**11**
התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך	**8,319**	**-**	**-**	**8,319**
סך-כל ההתחייבויות	**22,500**	**15,407**	**7,480**	**45,387**

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2022			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			סך-הכל שווי הוגן
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	
נכסים				
אגרות-חוב זמינות למכירה				
אגרות-חוב של ממשלת ישראל	45,103	6,648	-	51,751
אגרות-חוב של ממשלות זרות	19,519	2,133	-	21,652
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	-	7,357	177	7,534
אגרות-חוב של אחרים זרים	15	3,155	-	3,170
סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה	64,637	19,293	177	84,107
השקעות במניות שאינן למסחר	1,671	62	-	1,733
ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב של ממשלת ישראל	7,699	7	-	7,706
אגרות-חוב של ממשלות זרות	765	-	-	765
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	-	420	-	420
אגרות-חוב של אחרים זרים	-	238	-	238
סך-הכל ניירות-ערך למסחר	8,464	665	-	9,129
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
חוזי שקל-מדד	-	951	120	1,071
חוזי ריבית אחרים	-	9,533	621	10,154
חוזי מטבע-חוץ	195	3,277	4,891	8,363
חוזי מניות	857	341	1,042	2,240
חוזי סחורות ואחרים	-	1	3	4
נכסים בגין נגזרים משובצים	-	39	20	59
סך-הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים	1,052	14,142	6,697	21,891
אשראי בגין השאלת ניירות-ערך	10,311	-	-	10,311
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף	25	-	-	25
סך-הכל הנכסים	86,160	34,162	6,874	127,196
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
חוזי שקל-מדד	-	546	399	945
חוזי ריבית אחרים	-	9,371	597	9,968
חוזי מטבע-חוץ	167	3,058	2,696	5,921
חוזי מניות	868	1,060	277	2,205
חוזי סחורות ואחרים	-	2	2	4
התחייבויות בגין נגזרים משובצים	-	18	-	18
סך-הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	1,035	14,055	3,971	19,061
פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות	8,218	-	-	8,218
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף	25	-	-	25
התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך	8,802	658	-	9,460
סך-כל ההתחייבויות	18,080	14,713	3,971	36,764

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

במיליוני ש"ח

ג. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

	ליום 31 בדצמבר 2023				
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			סך-הכל שווי הוגן	סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)		
נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה					
אשראי לא צובר שגבייתו מותנית בביטחון	**-**	**-**	**1,119**	**1,119**	**(107)**[1]
השקעות במניות	**-**	**-**	**469**	**469**	**(32)**[2]
סך-הכל	**-**	**-**	**1,588**	**1,588**	**(139)**

(1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי.
(2) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.
מזה: שיערוכים חיוביים בסך של 61 מיליון ש"ח וירידות-ערך בסך של (93) מיליון ש"ח.

	ליום 31 בדצמבר 2022				
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			סך-הכל שווי הוגן	סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)		
נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה					
אשראי לא צובר שגבייתו מותנית בביטחון	-	-	249	249	14[1]
השקעות במניות	-	-	*199	*199	*82[2]
סך-הכל	-	-	448	448	96

* סווג מחדש.
(1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי.
(2) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.
מזה: שיערוכים חיוביים בסך של 110 מיליון ש"ח וירידות-ערך בסך של (28) מיליון ש"ח.

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

במיליוני ש"ח

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023								
	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2022	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד[1][3]	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון[2]	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2023	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2023
נכסים									
אגרות-חוב זמינות למכירה									
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	**177**	**9**	**(1)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**185**	**-**
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו									
חוזי שקל-מדד	**(279)**	**8**	**-**	**-**	**81**	**-**	**-**	**(190)**	**6**[3]
חוזי ריבית אחרים	**24**	**(54)**	**-**	**3**	**(80)**	**-**	**-**	**(107)**	**126**[1][3]
חוזי מטבע-חוץ	**2,195**	**756**	**-**	**146**	**(2,925)**	**-**	**-**	**172**	**(251)**[3]
חוזי מניות	**765**	**(1,772)**	**-**	**-**	**(795)**	**-**	**-**	**(1,802)**	**69**[3]
חוזי סחורות ואחרים	**1**	**(5)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(4)**	**(5)**[3]
נגזרים משובצים	**20**	**(20)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2**[3]
סך-הכל	**2,903**	**(1,078)**	**(1)**	**149**	**(3,719)**	**-**	**-**	**(1,746)**	**(53)**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022								
	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2021	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד[1][3]	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון[2]	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2022	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2022
נכסים									
אגרות-חוב זמינות למכירה									
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	160	18	(1)	-	-	-	-	177	-
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו									
חוזי שקל-מדד	(137)	(150)	-	-	8	-	-	(279)	(142)[3]
חוזי ריבית אחרים	(4)	45	-	(4)	(13)	-	-	24	196[1][3]
חוזי מטבע-חוץ	(3,769)	4,025	-	3	1,936	-	-	2,195	1,958[3]
חוזי מניות	(664)	858	-	-	571	-	-	765	120[3]
חוזי סחורות ואחרים	(1)	3	-	-	(1)	-	-	1	-
נגזרים משובצים	(21)	21	-	1	19	-	-	20	5[3]
סך-הכל	(4,436)	4,820	(1)	-	2,520	-	-	2,903	2,137

(1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
(2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
(3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. במהלך התקופה לא היו מעברים של פריטים הנמדדים לפי שווי הוגן ממדידה ברמה 3 למדידה ברמה 2, למעט העברות הנובעות מסיכון צד נגדי לעסקה. בהתאם למדיניות הבנק, ההעברות בין הרמות מוכרות כמתרחשות בסוף תקופת הדיווח.

ו. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3

	ליום 31 בדצמבר 2023			
	שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
	במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה				
נכסים				
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	**185**	ציטוט מצד נגדי לעסקה		
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו				
חוזי שקל-מדד	**(190)**	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	סיכון צד נגדי לעסקה	0.35%-6.51% (0.67%)
חוזי ריבית אחרים	**(102)**	מודל תמחור נגזרי ריבית	סיכון צד נגדי לעסקה	0.35%-5.11% (1.07%)
חוזי מטבע-חוץ	**172**	מודל תמחור אופציות	סיכון צד נגדי לעסקה	0.35%-16.15% (0.70%)
חוזי מניות	**(1,802)**	מודל תמחור נגזרי מניות	סיכון צד נגדי לעסקה	0.35%-4.15% (0.46%)
חוזי מניות	**-**	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי	
חוזי מטבע-חוץ	**-**	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי	
חוזי ריבית אחרים	**(5)**	מודל תמחור אופציות	סטיית תקן	12.00%-13.60% (12.21%)
חוזי סחורות ואחרים	**(4)**	מודל תמחור נגזרי מטבע	סיכון צד נגדי לעסקה	0.35%-4.15% (1.35%)
נגזרים משובצים[1]	**-**	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי	
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה				
השקעה במניות לא סחירות	**469**	הערכת שווי		
אשראי לא צובר שגבייתו מותנית בביטחון	**1,119**	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים		
	-	נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים		

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:
(1) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ו. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3 (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2022			
	שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
	במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה				
נכסים				
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	177	ציטוט מצד נגדי לעסקה		
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו				
חוזי שקל-מדד	(279)	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	סיכון צד נגדי לעסקה	0.35%-4.52% (0.75%)
חוזי ריבית אחרים	15	מודל תמחור נגזרי ריבית	סיכון צד נגדי לעסקה	0.24%-3.76% (0.93%)
חוזי מטבע-חוץ	2,195	מודל תמחור אופציות	סיכון צד נגדי לעסקה	0.16%-14.45% (0.60%)
חוזי מניות	762	מודל תמחור נגזרי מניות	סיכון צד נגדי לעסקה	0.24%-2.58% (0.51%)
חוזי מניות	3	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי	
חוזי מטבע-חוץ	-	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי	
חוזי ריבית אחרים	9	מודל תמחור אופציות	סטיית תקן	110.00%-122.00% (112.57%)
חוזי סחורות ואחרים	1	מודל תמחור נגזרי מטבע	סיכון צד נגדי לעסקה	0.35%-2.39% (0.39%)
נגזרים משובצים[1]	20	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי	
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה				
השקעה במניות לא סחירות	190	הערכת שווי		
אשראי לא צובר שגבייתו מותנית בביטחון	249	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים		
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים		

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:
(1) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאור 33 בעלי עניין וצדדים קשורים

במיליוני ש"ח

חברות אם, בעל שליטה וחברות בנות

עסקות עם בעלי עניין וצדדים קשורים נעשו ככלל במהלך העסקים הרגיל, משיקולים עסקיים ובתנאים דומים לתנאי עסקות עם גופים שאינם קשורים לבנק. במספר מקרים הבנק תמך כמקובל בחברות בת באמצעות השקעה בהון, בהלוואות, בכתבי נוחות, כתבי שיפוי וכד'. ההכנסות או ההוצאות הקשורות בעסקות אלה כלולות בסעיפים המתאימים בדוח רווח והפסד.

לפרטים אודות הסדרי פשרה עם מבטחים (הכפופים לאישור בית המשפט) ראה ביאור 2.ד.ג.25 וביאור 25.ה. לפרטים אודות כתבי שיפוי מעודכנים שהוענקו לנושאי משרה, ראה ביאור 25.ב.3.

א. יתרות במאזן

	31 בדצמבר 2023							
	בעלי-עניין							
	מחזיקי מניות		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		נושאי משרה*		אחרים	
	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**
נכסים								
ניירות-ערך	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי לציבור	73	86	445	520	6	10	3,933	6,329
הפרשה להפסדי אשראי	-	-	(6)	(7)	-	-	(47)	(61)
אשראי לציבור, נטו	73	86	439	513	6	10	3,886	6,268
השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	-	-	-
נכסים אחרים	211	609	-	-	-	-	1,030	2,863
התחייבויות								
פיקדונות הציבור	2,006	2,345	-	-	30	48	19,030	25,652
אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים	-	2	-	-	-	-	5	7
התחייבויות אחרות	139	139	-	-	25	40	1,663	2,151
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים* **	138	164	250	265	4	5	2,880	4,364

* בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור.
** על בסיס היתרה בסוף כל חודש.
*** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

במיליוני ש"ח

א. יתרות במאזן (המשך)

	31 בדצמבר 2023					
	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו					
	חברות בת שלא אוחדו		חברות כלולות		אחרים	
	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*
נכסים						
ניירות-ערך	-	-	-	-	504	506
אשראי לציבור	-	-	1,874	2,535	162	185
הפרשה להפסדי אשראי	-	-	(37)	(10)	(2)	(2)
אשראי לציבור, נטו	-	-	1,837	2,525	160	183
השקעות בחברות כלולות	-	-	1,527	1,527	-	-
נכסים אחרים	-	-	4	7	1	1
התחייבויות						
פיקדונות הציבור	2	6	241	824	20	48
אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים	-	-	-	-	-	-
התחייבויות אחרות	-	-	22	41	-	2
מניות (כלול בהון)	-	-	-	-	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים**	-	-	2,313	2,664	58	96

* על בסיס היתרה בסוף כל חודש.
** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

במיליוני ש"ח

א. יתרות במאזן (המשך)

	31 בדצמבר 2022							
	בעלי-עניין							
	מחזיקי מניות		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		נושאי משרה*		אחרים	
	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**
נכסים								
ניירות-ערך	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי לציבור	13	121	508	618	10	15	3,455	5,168
הפרשה להפסדי אשראי	-	-	(9)	(4)	-	-	(12)	(3)
אשראי לציבור, נטו	13	121	499	614	10	15	3,443	5,165
השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	-	-	-
נכסים אחרים	409	430	-	1	-	-	1,437	2,865
התחייבויות								
פיקדונות הציבור	1,881	2,706	-	-	30	72	18,490	28,329
אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים	2	9	-	-	-	-	7	9
התחייבויות אחרות	40	168	-	-	40	45	650	2,155
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים* **	121	231	255	493	4	6	2,979	5,697

* בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור.
** על בסיס היתרה בסוף כל חודש.
*** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

במיליוני ש"ח

א. יתרות במאזן (המשך)

	31 בדצמבר 2022					
	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו					
	חברות בת שלא אוחדו		חברות כלולות		אחרים	
	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*
נכסים						
ניירות-ערך	-	-	-	-	506	506
אשראי לציבור	-	-	2,138	2,402	129	131
הפרשה להפסדי אשראי	-	-	(9)	(5)	-	-
אשראי לציבור, נטו	-	-	2,129	2,397	129	131
השקעות בחברות כלולות[1]	-	-	1,198	1,198	-	-
נכסים אחרים	-	-	1	8	-	-
התחייבויות						
פיקדונות הציבור	4	13	619	1,061	119	196
אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים	-	-	-	-	-	-
התחייבויות אחרות	-	-	17	30	-	4
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים**	-	-	1,557	2,060	266	553

* על בסיס היתרה בסוף כל חודש.
** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
(1) פירוט של סעיף זה כלול גם בביאור 15.

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. הכנסות והוצאות בדוח רווח והפסד

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023						
	בעלי עניין			צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			סך-הכל
	מחזיקי מניות	נושאי משרה**	אחרים	חברות-בת שלא אוחדו	חברות כלולות	אחרים***	
הכנסות ריבית נטו*	**(72)**	**(1)**	**(524)**	**-**	**121**	**8**	**(468)**
הכנסות (הוצאות) בגין הפסדי אשראי	**-**	**-**	**(45)**	**-**	**(31)**	**(2)**	**(78)**
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית	**169**	**-**	**418**	**-**	**39**	**(17)**	**609**
מזה: דמי ניהול ושירותים	**(16)**	**-**	**84**	**-**	**19**	**5**	**92**
הוצאות תפעוליות ואחרות[2]	**(21)**	**(70)[1]**	**(14)**	**(5)**	**(30)**	**(2)**	**(142)**
מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 21	**-**	**(59)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(59)**
הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו - מספר מקבלי הטבה 10	**-**	**(11)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(11)**
סך-הכל	**76**	**(71)**	**(165)**	**(5)**	**99**	**(13)**	**(79)**

* פירוט בסעיף ג' להלן.
** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.
*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותיו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.
(1) הטבות עובד לזמן קצר 43 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 1 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 4 מיליון ש"ח.
(2) כולל תרומות לעמותות בעלות קשר לצד קשור של הבנק בסך של 850 אלפי ש"ח.

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022						
	בעלי עניין			צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			סך-הכל
	מחזיקי מניות	נושאי משרה**	אחרים	חברות-בת שלא אוחדו	חברות כלולות	אחרים***	
הכנסות ריבית נטו*	(34)	-	(197)	-	61	3	(167)
הכנסות (הוצאות) בגין הפסדי אשראי	-	-	(7)	-	19	3	15
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית****	499	-	3,624	-	5	107	4,235
מזה: דמי ניהול ושירותים	(7)	-	91	-	10	7	101
הוצאות תפעוליות ואחרות[2]	(22)	(62)[1]	(12)	(10)	(19)	(1)	(126)
מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 22	-	(50)	-	-	-	-	(50)
הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו - מספר מקבלי הטבה 10	-	(12)	-	-	-	-	(12)
סך-הכל	443	(62)	3,408	(10)	66	112	3,957

* פירוט בסעיף ג' להלן.
** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.
*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותיו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.
**** הוצג מחדש.
(1) הטבות עובד לזמן קצר 44 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 1 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 4 מיליון ש"ח.
(2) כולל תרומות לעמותות בעלות קשר לצד קשור של הבנק בסך של 685 אלפי ש"ח.

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. הכנסות והוצאות בדוח רווח והפסד (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021						
	בעלי עניין			צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			סך-הכל
	מחזיקי מניות	נושאי משרה**	אחרים	חברות-בת שלא אוחדו	חברות כלולות	אחרים***	
הכנסות ריבית נטו*	(14)	-	(10)	-	6	4	(14)
הכנסות (הוצאות) בגין הפסדי אשראי	-	-	(2)	-	(2)	-	(4)
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית****	(140)	-	52	-	15	6	(67)
מזה: דמי ניהול ושירותים	-	-	76	-	2	4	82
הוצאות תפעוליות ואחרות[2]	(23)	(49)[1]	(7)	(9)	(17)	(1)	(106)
מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 17	-	(39)	-	-	-	-	(39)
הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו - מספר מקבלי הטבה 8	-	(10)	-	-	-	-	(10)
סך-הכל	(177)	(49)	33	(9)	2	9	(191)

* פירוט בסעיף ג' להלן.
** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.
*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותיו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.
**** הוצג מחדש.
(1) הטבות עובד לזמן קצר 34 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 1 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 4 מיליון ש"ח.
(2) כולל תרומות לעמותות בעלות קשר לצד קשור של הבנק בסך של 472 אלפי ש"ח.

ג. הכנסות ריבית, נטו בעסקות עם בעלי-עניין וצדדים קשורים

	2023	2022	2021
הכנסות (הוצאות)			
בגין נכסים			
מאשראי לציבור	**243**	102	26
מפיקדונות בבנקים	**-**	-	-
מניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**-**	-	-
מאגרות-חוב	**-**	-	-
מנכסים אחרים	**-**	-	1
בגין התחייבויות			
על פיקדונות הציבור	**(711)**	(267)	(39)
על פיקדונות מבנקים	**-**	-	-
על ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**-**	-	-
על אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**-**	(2)	(2)
על התחייבויות אחרות	**-**	-	-
אחר			
עמלות מעיסקי מימון	**-**	-	-
הכנסות מימון אחרות	**-**	-	-
סך-הכל	**(468)**	(167)	(14)

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק

במיליוני ש"ח

א. תמצית דוח רווח והפסד

	2023	2022	2021
הכנסות ריבית	**32,922**	19,183	11,624
הוצאות ריבית	**(17,054)**	(5,799)	(1,931)
הכנסות ריבית, נטו	**15,868**	13,384	9,693
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**1,879**	(28)	(1,217)
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**13,989**	13,412	10,910
הכנסות שאינן מריבית			
הכנסות מימון שאינן מריבית	**1,009**	623	588
עמלות	**3,782**	3,560	3,221
הכנסות אחרות	**97**	63	117
סך-כל ההכנסות שאינן מריבית	**4,888**	4,246	3,926
הוצאות תפעוליות ואחרות			
משכורות והוצאות נלוות	**4,409**	4,298	4,227
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**1,533**	1,441	1,322
הוצאות אחרות	**2,149**	2,065	1,946
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**8,091**	7,804	7,495
רווח לפני מסים	**10,786**	9,854	7,341
הפרשה למסים על הרווח	**3,834**	3,482	2,778
רווח לאחר מסים	**6,952**	6,372	4,563
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות מוחזקות אחרות	**408**	160	351
רווח (הפסד) נקי			
המיוחס לבעלי מניות הבנק	**7,360**	6,532	4,914

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

במיליוני ש"ח

ב. תמצית מאזן

	31 בדצמבר	
	2023	2022
נכסים		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**107,602**	133,236
ניירות-ערך	**123,123**	102,073
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**4,723**	898
אשראי לציבור	**414,375**	394,089
הפרשה להפסדי אשראי	**(6,994)**	(5,510)
אשראי לציבור, נטו	**407,381**	388,579
אשראי לממשלות	**3,175**	2,157
השקעות בחברות מוחזקות אחרות	**10,007**	11,019
בניינים וציוד	**3,510**	3,350
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**25,230**	21,826
נכסים אחרים	**5,732**	5,966
סך-כל הנכסים	**690,483**	669,104
התחייבויות והון		
פיקדונות הציבור	**558,968**	543,928
פיקדונות מבנקים	**9,200**	8,673
פיקדונות הממשלה	**2,436**	3,262
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**6,279**	13,877
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**21,800**	19,701
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**24,240**	19,040
התחייבויות אחרות	**15,130**	14,121
סך-כל ההתחייבויות	**638,053**	622,602
הון	**52,430**	46,502
סך-כל ההתחייבויות וההון	**690,483**	669,104

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

במיליוני ש"ח

ג. תמצית דוח על תזרימי מזומנים

	2023	2022	2021
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת			
רווח נקי לשנה	**7,360**	6,532	4,914
התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת			
חלקו של הבנק בהפסדים (ברווחים) של חברות מוחזקות	**(408)**	(160)	(351)
פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת-ערך)	**795**	706	591
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**1,879**	(28)	(1,217)
הפסד (רווח) ממכירת ומירידת-ערך של אגרות-חוב זמינות למכירה	**592**	60	(179)
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר	**(25)**	19	54
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר	**(121)**	60	(68)
רווח ממימוש בניינים וציוד	**(71)**	(46)	(92)
שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות*	**13**	12	16
שינוי בהתחייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים	**74**	(29)	(7)
מסים נדחים, נטו	**(510)**	(71)	590
הפסד (רווח) ממכירות תיקי אשראי	**-**	6	-
דיבידנדים שהתקבלו מחברות מוחזקות	**1,528**	3,585	-
התאמות בגין הפרשי שער	**15**	(1,431)	559
הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון	**(4,502)**	(5,387)	645
שינוי נטו בנכסים שוטפים			
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**(3,404)**	(8,843)	1,902
ניירות-ערך למסחר	**(9,058)**	3,715	1,854
נכסים אחרים	**685**	(1,056)	243
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**5,200**	4,693	(2,453)
התחייבויות אחרות*	**631**	835	(1,865)
מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת	**673**	3,172	5,136

* סווג מחדש.

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

במיליוני ש"ח

ג. תמצית דוח על תזרימי מזומנים (המשך)

	2023	2022	2021
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) השקעה			
פיקדונות בבנקים	**88**	69	249
אשראי לציבור	**(18,007)**	(32,520)	(46,623)
אשראי לממשלות	**(1,024)**	(172)	225
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**(3,825)**	355	(885)
רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	**(5,314)**	(5,863)	(190)
תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	**183**	-	115
רכישת אגרות-חוב זמינות למכירה	**(65,844)**	(62,676)	(28,670)
תמורה ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה	**42,543**	23,434	21,194
תמורה מפדיון אגרות-חוב זמינות למכירה	**22,873**	10,429	5,688
רכישת תיקי אשראי	**(315)**	(1,132)	(472)
תמורה ממכירת תיקי אשראי	**942**	1,606	-
השקעות בחברות מוחזקות	**(2,103)**	(1,082)	-
תמורה ממימוש השקעות בחברות מוחזקות	**3**	148	-
רכישת בניינים וציוד	**(966)**	(687)	(879)
תמורה ממימוש בניינים וציוד	**84**	60	141
מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה	**(30,682)**	(68,031)	(50,107)
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון			
פיקדונות מבנקים	**527**	(3,050)	5,036
פיקדונות מהציבור	**18,065**	(4,732)	84,929
פיקדונות מהממשלה	**(826)**	2,510	(9)
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**(7,598)**	10,458	3,419
הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**384**	6,568	8,123
פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**(3,643)**	(3,239)	(3,690)
דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק	**(2,431)**	(939)	(1,479)
מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) מימון	**4,478**	7,576	96,329
גידול (קיטון) במזומנים	**(25,531)**	(57,283)	51,358
יתרת מזומנים לתחילת השנה	**132,622**	188,474	137,675
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים	**(15)**	1,431	(559)
יתרת מזומנים לסוף השנה	**107,076**	132,622	188,474
ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו			
ריבית שהתקבלה	**26,232**	15,161	10,052
ריבית ששולמה	**(14,319)**	(3,628)	(1,144)
דיבידנדים שהתקבלו	**1,520**	3,586	-
מסים על הכנסה ששולמו	**(3,748)**	(2,260)	(1,596)
מסים על הכנסה שהתקבלו	**285**	244	-

ביאור 35 השלכות מלחמת חרבות ברזל

ביום 7 באוקטובר 2023 פתח ארגון חמאס במתקפת טרור רצחנית על מדינת ישראל שכללה שיגור טילים ופשיטה קרקעית על בסיסי צבא וישובים אזרחיים, רצח וחטיפה של אזרחים וחיילים. מדינת ישראל הכריזה על מצב מלחמה וגיוס נרחב של מילואים, אשר נמשך נכון למועד הדוח בהיקף מצומצם מאשר בתחילת המלחמה. נכון למועד הדוח הצבא מצוי במצב לחימה בתוך עזה, מעל 100 חטופים מוחזקים בידי חמאס, בצפון הארץ מתנהלים חילופי אש ללא כניסה קרקעית ובים סוף החות'ים פוגעים בחופש השיט ומנסים לתקוף את דרום המדינה. למלחמה, ובפרט ככל שתתמשך ו/או תתרחב לחזיתות נוספות, פוטנציאל להשפעה שלילית על המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו. בין הסיכונים האפשריים ניתן למנות ירידה אפשרית בצריכה הפרטית, ירידה בהשקעות במשק ובכללן השקעות זרות והשקעות בהיי-טק, ירידה בתוצר, גרעון תקציבי משמעותי, הורדות דירוג האשראי של המדינה, עליית פרמיית הסיכון של המדינה, ירידה בפדיון בחלק מענפי המשק, פגיעה בענפי התיירות והבנייה, ירידת מחירי נדל"ן, עלייה באבטלה, פגיעה בעסקים, גידול בהפרשות להפסדי אשראי כתוצאה מגורמים אלו, זעזועים בשווקים ובכללם פיחות, ירידות בשוק ההון, שינויים בעקומי התשואה ובריבית הבנק המרכזי שישפיעו על הרווחיות ועוד. בהיבטי סיכון האשראי, הבנק בוחן באופן שוטף את חשיפתו לאזורים המושפעים במיוחד מהלחימה, התפתחות פיגורים בהחזרי אשראי של לקוחות פרטיים ועסקיים, וחשיפתו לענפי משק ולסקטורים הצפויים להיפגע באופן משמעותי. אין ביכולתו של הבנק להעריך את הימשכות המלחמה והתפתחויותיה ובהתאם את מידת הפגיעה בכל תחום ובכלל זה לאור דחיות התשלומים. השלכות התפתחות המצב הכלכלי, כפי שמוערכות על-ידי הבנק לעת הזו, הובאו לידי ביטוי בחישוב ההפרשה הקבוצתית והביאו לגידול בהוצאה להפסדי אשראי. סך ההוצאה להפסדי אשראי ברבעון הרביעי של שנת 2023 עמדה על 453 מיליון ש"ח, זאת בהמשך להוצאה להפסדי אשראי בסך 662 מיליון ש"ח ברבעון השלישי. מרביתן של הוצאות אלו בגין גידול בהפרשה הקבוצתית אשר נבע בעיקר מהשפעת תחזיות מאקרו ובפרט השפעות חזויות של מלחמת חרבות ברזל. עם פרוץ המלחמה ועל מנת להקל על לקוחות הבנק להתמודד עם השלכותיה, הבנק הודיע על סדרת הטבות משמעותית ללקוחותיו, תוך הבחנה בין לקוחות המעגל הראשון אשר מושפעים באופן ישיר מהמלחמה לבין שאר האוכלוסייה. ההטבות כוללות הטבות בהתאם למתווה שפרסם הפיקוח על הבנקים לתקופה של שלושה חודשים (שהוארכה בשלושה חודשים נוספים לתקופת הרבעון הראשון 2024) וכן הטבות נוספות מעבר למתווה. אומדן סך ההטבות האמורות בשלב זה יושפע מהיקף ניצולן על-ידי הלקוחות, ועשוי להגיע בניצול מלא לכ-470 מיליון ש"ח. סך ההטבות שנוצלו ליום 31 בדצמבר 2023 הינו כ-159 מיליון ש"ח. בנוסף, נוצלו, לאחר תאריך המאזן ועד לסמוך לפרסום הדוחות הכספיים, הטבות בהיקף של כ-59 מיליון ש"ח. ההטבות נזקפות לרווח והפסד, במקביל למימושן על-ידי הלקוחות. ביום 4 במרץ 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים הארכה והרחבה למתווה ההקלות להתמודדות עם השלכות המלחמה, לתקופה של 3 חודשים נוספים החל מיום 1 באפריל 2024. הבנק בוחן את השלכות הארכה וההרחבה כאמור.
הבנק ממשיך לבחון את מדיניות ההטבות וייתכן ויאריך אותה בהתחשב בהמשך המלחמה ו/או התרחבותה ו/או במתווים הרגולטוריים. לפרטים נוספים ראה ביאור 1.ד.1 בנושא מדיניות חשבונאית וכן ביאור 29 בנושא הפסדי אשראי.
במטרה לסייע בשיקום החיים הקהילתיים של המשפחות והעסקים ביישובי עוטף עזה, הבנק החליט להעניק סיוע בסך של עד 100 מיליון ש"ח באמצעות הקמת קרן "פועלים לתקומה". חלוקת המענקים מיועדת להתבצע תוך שלוש שנים מיום הקמת הקרן ועלותה תיזקף לרווח והפסד על פני תקופה זו, בקצב מימושה.
יצוין כי בשלב זה אין לאירועים שקרו עד כה השפעה מהותית על יחסי ההון, המינוף והנזילות של הבנק.

בנק הפועלים

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

תוכן העניינים

6. ממשל תאגידי	**269**
6.1. הדירקטוריון וההנהלה	269
6.2. הביקורת הפנימית	270
6.3. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים	271
6.4. שכר רואי החשבון המבקרים	272
6.5. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה	273
6.6. עניינים אחרים	276
6.7. אמות מידה בנוגע לעסקות בעלי עניין	277
7. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם	**278**
7.1. השליטה בבנק	278
7.2. רכוש קבוע	278
7.3. הון אנושי	281
7.4. הסכמים מהותיים	286
7.5. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה	287
7.6. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי	304
7.7. דירוג הבנק	312
7.8. מעורבות חברתית ותרומה לקהילה; בנקאות חברתית	313
8. נספחים	**315**
8.1. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב תקופתי	315
8.2. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב רבעוני	317
8.3. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית	320

רשימת הטבלאות

טבלה 6-1: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית 270
טבלה 6-2: שכר רואי החשבון המבקרים 272
טבלה 6-3: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח) 273
טבלה 7-1: רכוש קבוע 278
טבלה 7-2: התפלגות כלל השטחים העומדים לרשות הבנק 278
טבלה 7-3: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משרות 282
טבלה 7-4: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה 282
טבלה 7-5: פירוט עלות למשרת עובד ושכר למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח) 283
טבלה 7-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים 290
טבלה 7-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים 292
טבלה 7-8: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור 294
טבלה 7-9: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי 296
טבלה 7-10: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי 298
טבלה 7-11: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי 300
טבלה 7-12: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי 303
טבלה 7-13: דירוג 312
טבלה 8-1: דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2019-2023 - מידע רב תקופתי 315
טבלה 8-2: מאזן מאוחד לשנים 2019-2023 - מידע רב תקופתי 316
טבלה 8-3: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2022-2023 - מידע רב-רבעוני 317
טבלה 8-4: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2022-2023 - מידע רב-רבעוני 318
טבלה 8-5: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית 320

רשימת התרשימים

תרשים 7-1: תרשים ארגוני של הבנק 281
תרשים 7-2: משרות ממוצעות לפי מגזרי פעילות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 283

6. ממשל תאגידי

6.1. הדירקטוריון וההנהלה

חברי דירקטוריון הבנק*

ראובן קרופיק	יו"ר הדירקטוריון, דירקטור חיצוני לפי הוראה 301
דוד אבנר	דירקטור חיצוני לפי חוק החברות
רונית אברמזון רוקח	דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות
נעם הנגבי	דירקטור חיצוני לפי הוראה 301
ישראל טראו	דירקטור
דליה לב	דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות
אודליה לבנון	דירקטורית
יואל מינץ	דירקטור חיצוני לפי הוראה 301
דוד צביליחובסקי	דירקטור
רונית שוורץ	דירקטורית

עבודת הדירקטוריון

במהלך שנת 2023 התקיימו 36 ישיבות של מליאת דירקטוריון הבנק, 86 ישיבות של ועדות הדירקטוריון וכן 3 ימי סיור של חברי הדירקטוריון.
בדירקטוריון הבנק מכהנים 10 דירקטורים.
לפרטים אודות שינויים צפויים בהרכב הדירקטוריון, ראה פרק עניינים אחרים להלן.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בחודש דצמבר 2022 קבע דירקטוריון הבנק, כי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית יהיה 3 דירקטורים, וכי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שראוי שיהיו חברים בוועדת הביקורת, יהיה 2 דירקטורים. זאת, בהתחשב בחובות המוטלות על דירקטוריון הבנק ובפרט לאחריותו לעריכת הדוחות הכספיים של הבנק ולאישורם, בהתחשב בגודל הבנק ובמורכבות פעילותו וכן בחשיבות הרבה המיוחסת לתפקוד גורמי הבקרה בבנק והפיקוח עליהם.
בהסתמך על השכלתם, ניסיונם, כישוריהם וידיעותיהם, וכפי שהעריך הדירקטוריון, מכהנים בדירקטוריון הבנק 8 דירקטורים, שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: ראובן קרופיק, דוד אבנר, רונית אברמזון-רוקח, דליה לב, ישראל טראו, דוד צביליחובסקי, יואל מינץ ורונית שוורץ. לפרטים אודות השכלתם, עיסוקם וניסיונם של דירקטורים אלה, ראה תקנה 26 בדוח התקופתי.
בועדת הביקורת מכהנים 4 דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

חברי הנהלת הבנק**

דב קוטלר	מנהל כללי
עמית אוברקוביץ'	משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת משאבי אנוש
יעל אלמוג	משנה למנהל כללי, היועצת המשפטית הראשית של הבנק
אתי בן-זאב	משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב
מירב בן שושן כהן	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לניהול סיכונים
רם גב	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO
זאב חיו	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לשירותים בנקאיים
גיא כליף	חבר הנהלה, חשבונאי ראשי
ידין ענתבי	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לשווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית
איתמר פורמן	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה העסקית
דלית רביב	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הקמעונאית

מבקר פנימי ראשי -
אמיר בכר ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל, במעמד חבר הנהלה

---

* לפרטים נוספים על חברי דירקטוריון הבנק, השכלתם, עיסוקם וניסיונם (לרבות ביחס להיות חלקם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית), ועדות הדירקטוריון בהן הם מכהנים, תאגידים נוספים בהם הם מכהנים ועוד, ראה תקנה 26 בדוח התקופתי וכן באתר מגנ"א של רשות ניירות-ערך http://www.magna.isa.gov.il
** לפרטים נוספים על חברי ההנהלה וכן על נושאי משרה נוספים, ראה תקנה 26א בדוח התקופתי וכן פרק עניינים אחרים להלן ובאתר מגנא של רשות ניירות-ערך: http://www.magna.isa.gov.il

6.2. הביקורת הפנימית

פרטי המבקר הפנימי - ד"ר אמיר בכר, עורך-דין, מכהן כמבקר הפנימי הראשי של הבנק מיום 1 ביוני 2022 במשרה מלאה ובמעמד חבר הנהלה. מר בכר עובד בקבוצת הבנק משנת 2010 וטרם מינויו לתפקיד המבקר, כיהן כממונה על החטיבה לניהול סיכונים. ד"ר בכר הינו בעל רישיון בעריכת דין בישראל, הינו בעל תואר ראשון במשפטים וכלכלה, תואר שני בכלכלה ותואר ד"ר במשפטים - כל התארים מהאוניברסיטה העברית בירושלים, וכן הינו, בעל ניסיון בתחומי הבנקאות, ועומד בתנאים הקבועים בסעיף 3 (א) לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 ("חוק הביקורת הפנימית"). המבקר הפנימי אינו בעל עניין בבנק, או בחברות הבנות שלו, ואינו ממלא תפקיד נוסף על תפקידו כמבקר הפנימי הראשי של הבנק. מינוי עובדים לביקורת הפנימית והפסקת עבודתם, נעשים באישור המבקר הפנימי הראשי; עובדי הביקורת מקבלים הוראות בענייני ביקורת רק מהמבקר הפנימי הראשי, או מהמנהלים בביקורת הפנימית שהוסמכו על-ידו; ככלל, עובדי הביקורת הפנימית אינם עוסקים בתפקיד אחר זולת ביקורת פנימית.

דרך המינוי - מינוי המבקר הפנימי אושר בדירקטוריון הבנק ביום 27 בפברואר 2022 לאחר המלצה ואישור של ועדת הביקורת מיום 27 בפברואר 2022, אשר בנימוקיה התייחסה, בין היתר, לכישוריו המקצועיים, לתכונותיו האישיות, להשכלתו ולניסיונו.

זהות הממונה על המבקר הפנימי - הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הראשי הינו יו"ר הדירקטוריון.

תכנית העבודה - הביקורת הפנימית פועלת על-פי תכנית עבודה שנתית ותכנית עבודה רב שנתית לתקופה של שלוש שנים. תכנית העבודה לשנת 2023 נגזרה מתכנית העבודה הרב-שנתית, המתבססת, בין היתר, על: הערכת סיכונים בישויות לביקורת; סקר סיכונים; מבנה ארגוני מעודכן של הבנק; סבב ביקורות ביחידות השונות, וממצאים שהועלו בביקורות קודמות. לצורך התווית תכנית העבודה, קיימה הביקורת שיחות והתייעצויות עם מנהלים בכירים וגורמי ניהול אחרים ועם רואי החשבון המבקרים. באופן דומה נקבעה תכנית עבודת הביקורת בחברות הבנות של הבנק, אשר הביקורת הפנימית של הבנק נותנת שירותי ביקורת למרביתן.

במסגרת תכנית העבודה של הביקורת נבחנים גם תהליכי אישור עסקות מהותיות, והכל מתוך ראייה כוללת של מיקוד בסיכונים.

לאחר שתכנית העבודה של הביקורת גובשה על-ידי הביקורת הפנימית, היא הובאה לדיון ואישור בוועדת הביקורת, ובשים לב להמלצותיה התקיים דיון בדירקטוריון והתכנית אושרה על-ידו.

למבקר הפנימי הראשי שיקול דעת לסטות מתכנית העבודה, כמענה לצרכים משתנים ובלתי צפויים. בין היתר, במסגרת תכנית העבודה הוקצו משאבים גם לביקורות אירועים מיוחדים ולביקורות לא מתוכננות, לרבות ביקורות, לפי דרישה, של גורמים מוסמכים, כגון: הדירקטוריון, ועדת הביקורת, גורמי ניהול בבנק ורגולטורים. שינויים מהותיים מתכנית העבודה מובאים לדיון ואישור בוועדת הביקורת והדירקטוריון.

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית מתייחסת גם לפעילות הבנק בחו"ל באמצעות סניפים ונציגויות, ולחברות הבנות של הבנק בארץ. כתוצאה מהחזרת הרישיון הבנקאי של הפועלים שוויץ ומכירת ההחזקה בבנק פוזיטיף בתורכיה, הסתיימה במהלך הרבעון השלישי 2023 פעילות פונקצית הביקורת הפנימית בשלוחות אלה. למועד הדוח קיימת פונקצית ביקורת פנימית מחוץ לישראל רק בסניף ניו-יורק וזאת באמצעות מבקר פנימי מקומי הכפוף למבקר הפנימי הראשי של הבנק.

הביקורת הפנימית בארץ מפקחת ומוודאת שהביקורת הפנימית נערכת ברמה מקצועית נאותה כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא פונקציית ביקורת פנימית והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 306 בנושא פיקוח על שלוחות חו"ל.

במהלך שנת 2023 המשיכה הביקורת בישראל ויחידת הביקורת המקומית בסניף ניו-יורק, ופעלה בהתאם לתכנית הביקורת המורחבת (EAP) שהוגשה בסוף חודש יולי 2020 לרשויות האמריקאיות, כמתחייב מהסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות.

תכנית הביקורת המורחבת מתייחסת, בין היתר, לביקורת בתחומים: ציות, איסור הלבנת הון, ופעילות מול לקוחות אמריקאים.

ככלל, החברות הבנות בארץ, מקבלות שירותי ביקורת פנימית מהביקורת הפנימית של הבנק.

היקף העסקה - תקני כוח האדם בביקורת הפנימית נקבעו על בסיס תכנית עבודה רב שנתית, מבוססת סקר סיכונים. צוות הביקורת הפנימית בבנק, בחברות הבנות ובשלוחות חו"ל מנה בממוצע כ-108 משרות בשנת 2023 וכ-8 משרות במיקור חוץ כלהלן:

טבלה 1-6: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית

	מספר משרות ממוצע בשנת 2023		
	בבנק	בחברות הבנות	סך-הכל
פעילות בישראל	**98**	**1**	**99**
פעילות בחו"ל	**7**	**2**	**9**
סך-הכל	**105**	**3**	**108**

בנוסף, הושקעו כ-8 משרות במיקור חוץ.

עריכת הביקורת - הביקורת הפנימית בבנק פועלת במסגרת החוקים, התקנות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ובכלל זה הוראת ניהול בנקאי תקין (307) בנושא פונקציית ביקורת פנימית, תקנים מקצועיים, הנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים, והנחיות ועדת הביקורת והדירקטוריון. הדירקטוריון וועדת הביקורת, אשר בחנו את תכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה בפועל, סבורים, גם על בסיס הודעתו של המבקר הפנימי, כי הביקורת הפנימית של הבנק עומדת בדרישות שנקבעו בתקנים המקצועיים ובהוראות המפקח על הבנקים.

גישה למידע - לביקורת הפנימית נתונה גישה חופשית לכל המידע בבנק, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים כספיים, ככל שהדבר נדרש לביצוע עבודתה. סמכות זו מעוגנת בצ'ארטר הביקורת ובנהלים.

מדיניות זו מיושמת בפעילות הבנק בארץ, בחו"ל ובחברות הבנות, בהתאמה לדרישות רגולטוריות מקומיות ככל שרלוונטיות.

דין וחשבון המבקר הפנימי - דוחות הביקורת הפנימית, לרבות דיווחים תקופתיים, מוגשים בכתב.
מדי חודש מוצגת בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, לאחר שהוגשה ליו"ר ועדת הביקורת, רשימת כל דוחות הביקורת שפורסמו במהלך החודש הקודם. דוחות הביקורת מוגשים ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הביקורת ולמנכ"ל הבנק. כל תקצירי הדוחות מופצים גם לחברי ועדת הביקורת. ודוחות ביקורת מהותיים נדונים בישיבות הוועדה.
בשנת 2023 הוגשו ונדונו בוועדת הביקורת של הדירקטוריון סיכומים חצי שנתיים ושנתיים, שסקרו את פעילות הביקורת הפנימית במהלך התקופה המדווחת. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2022 הופץ לוועדת הביקורת ביום 8 במרץ 2023 ונדון בוועדה ביום 12 במרץ 2023, סיכום פעילות הביקורת במחצית הראשונה של שנת 2023 הופץ לוועדת הביקורת ביום 10 בספטמבר 2023 ונדון בוועדה ביום 13 בספטמבר 2023. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2023 מתוכנן להיות נידון בוועדת הביקורת עד סוף רבעון ראשון של שנת 2024.
הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי - לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, ההיקף, האופי, רציפות הפעילות ותכנית העבודה של הביקורת הפנימית הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק.
תגמול - לפרטים אודות התגמול של ד"ר אמיר בכר (המכהן כאמור מחודש יוני 2022 כמבקר הפנימי הראשי), ראה סעיף 6.5 לחלק זה להלן.
שכרו ותנאי שכרו ותנאי העסקתו של המבקר הפנימי מאושרים על-ידי ועדת התגמול והדירקטוריון בהמלצת ועדת הביקורת. תגמול המבקר הולם את משרתו, ומושתת על עקרונות מקובלים גם לתגמול חברי ההנהלה (המוגדרים כפונקציות בקרה). להערכת הדירקטוריון, תגמול המבקר הפנימי אין בו כדי לגרום להשפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי.

6.3. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו. ועדת הביקורת של הדירקטוריון הינה הוועדה אשר דנה ובוחנת את טיוטות הדוחות הכספיים המוצגים בפניה וממליצה לדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים. ועדת הביקורת קיבלה דיווח וקיימה דיון על ליקויים וחולשות מהותיות בבקרה הפנימית על הדוחות הכספיים, אם וככל שנמצאו, וכן קיבלה דיווח על כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, אם וככל שהיתה, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. ועדת הביקורת בחנה את הסוגיות המהותיות והאומדנים הקריטיים שיושמו בדוחות הכספיים; את סבירות הנתונים; את המדיניות החשבונאית שיושמה, את השינויים שחלו בה, אם חלו ואת הטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים; כן בחנה הוועדה את יישום עיקרון הגילוי הנאות בדוחות הכספיים ובמידע הנלווה, באמצעות הצגה מפורטת של הנושאים על-ידי נושאי משרה ואחרים בבנק, לרבות: המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק ובחנה את אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.
במסגרת הדיון בדוחות הכספיים ועדת הביקורת דנה, בין היתר, בחובות הבעייתיים של הבנק, בחנה את שווי החזקות הבנק בניירות-ערך, דנה בהפרשות לירידת-ערך של ניירות-ערך ובהוצאות בגין הפסדי אשראי של הבנק. כן דנה ועדת הביקורת ובחנה את חשיפות הבנק לסיכונים ואת דרך השתקפותם והשפעתם על הדוחות הכספיים.
לישיבות ועדת הביקורת בהן נדונו הדוחות הכספיים (אליהן הוזמנו גם יתר חברי הדירקטוריון), כמו גם לישיבות הדירקטוריון, בהן נדונים ומאושרים הדוחות הכספיים, מוזמנים רואי החשבון המבקרים של הבנק זיו האפט, רואי חשבון וסומך חייקין, רואי חשבון והם נוכחים בכל הישיבות האלה. המבקר הפנימי של הבנק מוזמן לדיוני ועדת הביקורת והדירקטוריון בנושא אישור הדוחות הכספיים.
לפרטים נוספים אודות הליך אישור הדוחות הכספיים, ראה שאלון ממשל תאגידי, סעיפים 25, 26, 27.

6.4. שכר רואי החשבון המבקרים[1][2][3]

טבלה 2-6: שכר רואי החשבון המבקרים

	המאוחד		הבנק	
	2023	2022	**2023**	2022
	באלפי ש"ח			
עבור פעולות הביקורת[4]				
רואי החשבון המבקרים המשותפים	**17,534**	18,152	**14,651**	13,147
עבור שירותים הקשורים לביקורת[5]				
רואי החשבון המבקרים המשותפים	**5,720**	*5,642	**5,642**	*4,615
עבור שירותי מס[6]				
רואי החשבון המבקרים המשותפים	**3,319**	3,276	**3,286**	3,112
עבור שירותים אחרים[7]				
רואי החשבון המבקרים המשותפים	**5,772**	*4,147	**4,532**	*3,319
סך-הכל שכר של רואי חשבון מבקרים	**32,345**	31,217	**28,111**	24,193

* סווג מחדש.
(1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקרים בעבור פעולות הביקורת.
(2) שכר רואי החשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם, וכן כולל תשלומים על-פי חוק מע"מ.
(3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
(4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים, סקירת דוחות ביניים, לרבות ביקורת בקרה פנימית על דיווח כספי (SOX 404) וסקירה של סניפי הבנק בחו"ל.
(5) Audit Related Fees כולל בעיקר: ייעוץ בקשר ליישום רגולציה חדשה, בדיקות מיוחדות, תשקיפים ואישורים מיוחדים.
(6) כולל בעיקר: דוחות התאמה למס, דיוני שומות וייעוץ מס בישראל ובחו"ל.
(7) כולל בעיקר: סיוע בהכנת דוח אחריות חברתית וייעוץ בנושא איסור הלבנת הון.

ועדת הביקורת אימצה בשנת 2022 מדיניות בנוגע לקבלת שירותים שאינם שירותי ביקורת מרואי החשבון המבקרים במטרה לשמור על האובייקטיביות ואי התלות של רואי החשבון המבקרים. בין היתר כוללת המדיניות מעקב ופיקוח תקופתי של ועדת הביקורת על השרותים הנוספים המתקבלים.

6.5. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2021-2023, המותאמת להוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק הגבלת התגמול"), אושרה באסיפה הכללית בחודש אוקטובר 2020. לפרטים נוספים אודות מדיניות התגמול ותנאי הכהונה של נושאי המשרה, ראה ביאורים 22 ו-23 לדוחות הכספיים.
להלן פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח).

טבלה 3-6: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח)

		שנת 2023							
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק באחוזים	שכר[1]	מענקים	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות	שווי הטבות נוספות[2]	תשלומי והפרשות המעביד[3]	סך-הכל תגמול לפי תקנה 21[4][5]	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים[6]
קרופיק ראובן	יו"ר הדירקטוריון	-	3,099	-	-	-	-	3,099	197
דב קוטלר	המנהל הכללי	*0.0	2,650	588	112	12	443	3,805	16
בארי אלרם	מנכ"ל הפועלים שוויץ	-	2,149[7]	808	-	410[7]	248	3,615	90
ידין ענתבי	חבר הנהלה	0.02	1,826	725	374	12	707	3,644	42
אמיר בכר	חבר הנהלה	*0.0	1,746	676	374	91	472	3,359	242
אתי בן-זאב	חבר הנהלה	0.01	1,826	686	374	22	366	3,274	22
יעל אלמוג	חבר הנהלה	*0.0	1,746	655	374	86	286	3,147	37

* שיעור החזקה נמוך 0.01 אחוז.
(1) כולל גם תשלומים המסווגים כתגמול קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות, כמפורט בביאור 22 בדוחות הכספיים.
(2) כולל תשלום בגין הוצאות רכב, אש"ל וגילומים.
(3) כולל הפרשות לפיצויי פיטורין, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי ולמחלה, וכן הוצאות (הכנסות) לא חזויות בשל התאמות אקטואריות שנזקפו לקרן הון. מובהר כי, תשלומי והפרשות המעביד (ובהתאם סך עלות התגמול) אינם כוללים את עלות הריבית בגין התחייבויות אקטואריות (רכיב הריבית אשר מוצג על-פי תקני החשבונאות במסגרת סעיף הוצאות אחרות). להלן פירוט ההוצאה הלא חזויה בשל התאמות אקטואריות שנזקפו לקרן הון: דב קוטלר - התאמה שלילית בסך 7 אלפי ש"ח; ידין ענתבי - התאמה בסך 357 אלפי ש"ח; אמיר בכר - התאמה בסך 102 אלפי ש"ח; אתי בן זאב - התאמה בסך 1 אלפי ש"ח; יעל אלמוג - התאמה שלילית בסך 13 אלפי ש"ח;
(4) לא כולל מס שכר.
(5) סך-הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת התגמול**, כמפורט להלן: דב קוטלר - 3,414 אלפי ש"ח; בארי אלרם - חוק הגבלת התגמול לא חל עליו; ידין ענתבי - 3,014 אלפי ש"ח; אמיר בכר - 2,988 אלפי ש"ח; אתי בן זאב - 3,004 אלפי ש"ח; יעל אלמוג - 2,891 אלפי ש"ח;
** לא כולל מס שכר, הוצאה לא חזויה בשל התאמות אקטואריות שנזקפו לקרן הון, הפרשות בגין זכויות עבר שנצברו לפני הכניסה לתוקף של חוק הגבלת התגמול וכן לא כולל הפקדות והפרשות לפיצויי פיטורין ותגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על-פי דין, אשר לא נכללות בהגדרת "תגמול" לצורך חוק הגבלת התגמול.
(6) כולל הלוואות, הלוואות לדיור וכן חיובים בגין כרטיסי אשראי.
(7) כולל תשלום מס בישראל דרך גילום מס, ושמירת זכויות עובד (תשלום ביטוח לאומי חלק מעביד). גילום המס בישראל מהווה הטבה ברת מיסוי בשוויץ בגינה נדרש מר אלרם לשלם מס נוסף וביטוח לאומי בשוויץ. הבנק יישא בתשלום הנוסף לביטוח לאומי בשוויץ וכן בתשלום המס הנוסף בשוויץ, אם לא יוחזר למר אלרם על-ידי רשות המסים בישראל.

טבלה 3-6: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח) (המשך)

		שנת 2022							
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק באחוזים	שכר[1]	מענקים	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות	שווי הטבות נוספות[2]	תשלומי והפרשות המעביד[3]	סך-הכל תגמול לפי תקנה 21[4][5]	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים[6]
ראובן קרופיק	יו"ר הדירקטוריון	-	2,955	-	-	-	-	2,955	229
דב קוטלר	המנהל הכללי	*0.0	2,531	244	109	13	394	3,291	65
בארי אלרם	מנכ"ל הפועלים שוויץ	-	[7]2,097	351	-	[7]464	282	3,194	264
יעל אלמוג	חבר הנהלה	*0.0	1,667	723	362	82	327	3,161	46
אמיר בכר	חבר הנהלה	*0.0	1,575	718	341	90	257	2,981	273
רם גב	חבר הנהלה	*0.0	1,471	686	325	68	317	2,867	19
דלית רביב	חבר הנהלה	*0.0	1,471	682	325	91	281	2,850	649

* שיעור החזקה נמוך 0.01 אחוז.

(1) כולל גם תשלומים המסווגים כתגמול קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות, כמפורט בביאור 22 בדוחות הכספיים.

(2) כולל תשלום בגין הוצאות רכב, אש"ל וגילומים.

(3) כולל הפרשות לפיצויי פיטורין, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי ולמחלה, וכן הוצאות (הכנסות) לא חזויות בשל התאמות אקטואריות שנזקפו לקרן הון. מובהר כי, תשלומי והפרשות המעביד (ובהתאם סך עלות התגמול) אינם כוללים את עלות הריבית בגין התחייבויות אקטואריות (רכיב הריבית אשר מוצג על-פי תקני החשבונאות במסגרת סעיף הוצאות אחרות). להלן פירוט ההוצאה הלא חזויה בשל התאמות אקטואריות שנזקפו לקרן הון: דב קוטלר - התאמה שלילית בסך 57 אלפי ש"ח; יעל אלמוג - התאמה בסך 10 אלפי ש"ח; אמיר בכר - התאמה שלילית בסך 45 אלפי ש"ח; רם גב - התאמה בסך 14 אלפי ש"ח ודלית רביב - התאמה שלילית בסך 60 אלפי ש"ח.

(4) לא כולל מס שכר.

(5) סך-הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת התגמול**, כמפורט להלן: דב קוטלר - 2,955 אלפי ש"ח; בארי אלרם - חוק הגבלת התגמול לא חל עליו; יעל אלמוג - 2,889 אלפי ש"ח; אמיר בכר - 2,778 אלפי ש"ח; רם גב - 2,633 אלפי ש"ח; דלית רביב - 2,675 אלפי ש"ח;

** לא כולל מס שכר, הוצאה לא חזויה בשל התאמות אקטואריות שנזקפו לקרן הון, הפרשות בגין זכויות עבר שנצברו לפני הכניסה לתוקף של חוק הגבלת התגמול וכן לא כולל הפקדות והפרשות לפיצויי פיטורין ותגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על-פי דין, אשר לא נכללות בהגדרת "תגמול" לצורך חוק הגבלת התגמול.

(6) כולל הלוואות, הלוואות לדיור וכן חיובים בגין כרטיסי אשראי.

(7) כולל תשלום מס בישראל דרך גילום מס, ושמירת זכויות עובד (תשלום ביטוח לאומי חלק מעביד). גילום המס בישראל מהווה הטבה ברת מיסוי בשוויץ בגינה נדרש מר אלרם לשלם מס נוסף וביטוח לאומי בשוויץ. הבנק יישא בתשלום הנוסף לביטוח לאומי בשוויץ וכן בתשלום המס הנוסף בשוויץ, אם לא יוחזר למר אלרם על-ידי רשות המסים בישראל.

הערות כלליות

היקף המשרה של מקבלי התגמול הינו 100%.

כל עובדי הבנק, ובכלל זה נושאי משרה בבנק (למעט הדירקטורים והיו"ר), נהנים מהטבות שונות בניהול חשבונות הבנק שלהם. הטבות אלה מתייחסות בעיקרן לפטור מדמי ניהול קבועים, דמי רישום פעולות בחשבון, תדפיסי מידע, פנקסי שיקים, אחזקת ניירות-ערך, משיכת מזומנים, העברת כספים לחשבונות אחרים ודמי חבר של כרטיסי אשראי. כמו-כן קיימות הטבות בשיעור העמלות בגין קניה ומכירה של ניירות-ערך ומטבע-חוץ, הוראות קבע לביצוע תשלומים בחשבון ושכירת כספות. בנוסף, ככל יתר עובדי הבנק, גם נושאי המשרה (למעט הדירקטורים והיו"ר) נהנים מהטבה בריבית על יתרות זכות וחובה בחשבונות עו"ש. מכלול ההטבות שניתנו לנושאי המשרה מסתכם בסכומים זניחים, אשר אינם עולים על סך של 50 אלפי ש"ח בשנה לכל נושא משרה.

לפרטים נוספים בדבר רכיבי התגמול הרוחביים (ובכלל זה תגמול מבוסס מניות) להם זכאים כלל חברי ההנהלה של הבנק לרבות תנאי הפרישה, מענקים וכיו"ב ולעניין תכנית התגמול והשפעות חוק הגבלת התגמול, ראה ביאורים 22 ו-23 בדוחות הכספיים.

למידע נוסף בהתאם לדרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ראה גילוי המפורסם באתר האינטרנט של הבנק ובמגנא.

המענקים בגין שנת 2023 שאושרו על-ידי ועדת התגמול והדירקטוריון של הבנק נקבעו בהתאם למדיניות ותכנית התגמול. רכיב ביצועי הבנק נקבע לפי התשואה להון שהושגה ביחס למנעד תשואות יעד שעודכן בתחילת השנה על-ידי הדירקטוריון באופן מחמיר ביחס לקבוע במדיניות התגמול.

לדיוני הדירקטוריון בנושא המענקים לנושאי המשרה קדמו דיונים מקדימים בנושא על-ידי ועדת התגמול. בדיונים שנערכו כאמור נבחנו לגבי כל נושא משרה בנפרד (ובפרט לגבי בעלי תפקידי פיקוח ובקרה) הקריטריונים הספציפיים שנקבעו מראש בהתאם לתפקידו, עמידתו בקריטריונים כאמור והתאמת התגמול לנושא המשרה להוראות מדיניות התגמול ועמידה בהוראות חוק הגבלת התגמול.

תנאי הכהונה וההעסקה של נושאי המשרה המכהנים בבנק, הם בהתאם להסכמי ההעסקה עימם שאושרו על-ידי האורגנים בבנק כדין, בהתאם למדיניות התגמול ולתכנית התגמול של הבנק שהיו בתוקף בשנים 2022 ו-2023 ובהתאם להוראות חוק הגבלת התגמול, חוק החברות ולהוראה 301A של המפקח על הבנקים בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. לפרטים נוספים, ראה ביאורים 22 ו-23 בדוחות הכספיים.

מר ראובן קרופיק
מר ראובן קרופיק נבחר לכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק ("היו"ר") ביום 28 ביוני 2020 והמינוי אושר על-ידי המפקח על הבנקים ביום 28 ליולי.
בחודש אפריל 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראות ניהול בנקאי תקין 301 ו-301A בנוגע לתפקידי יו"ר הדירקטוריון ותנאי הכהונה של יושבי ראש הדירקטוריון בבנקים ללא גרעין שליטה. תנאי כהונה מעודכנים ליו"ר הדירקטוריון התואמים את הוראות הפיקוח המעודכנות אושרו על-ידי האסיפה הכללית ביום 11 באוגוסט 2022. תנאי הכהונה העדכניים הינם בתוקף החל מתחילת שנת 2022 וכל עוד מר קרופיק מכהן בתפקידו כיו"ר (תקופת כהונתו כדירקטור תסתיים בחודש פברואר 2025).
לפרטים נוספים בדבר תנאי הכהונה של היו"ר, ראה ביאור 2.ג.22 בדוחות הכספיים וכן סעיף עניינים אחרים בחלק זה.

מר דב קוטלר
ביום 1 באוקטובר 2019 החל מר דב קוטלר לכהן בתפקיד מנכ"ל הבנק. לעניין תנאי התגמול והעסקתו של מר קוטלר מתחילת כהונתו ועד לתום שנת 2020, ראה דוח זימון אסיפה כללית מיום 20 בנובמבר 2019, אסמכתא: 2019-01-112810. ביום 22 באוקטובר 2020 אישרה האסיפה הכללית עדכון לתנאי התגמול של המנכ"ל החל מינואר 2021 ועד ליום 31 בדצמבר 2023. ביום 8 באוקטובר 2023 אישרה האסיפה הכללית עדכון לתנאי התגמול של המנכ"ל החל מינואר 2024 ועד ליום 31 בדצמבר 2026. לפרטים נוספים, ראה ביאור 3.ג.22 בדוחות הכספיים.

מר בארי אלרם
מר בארי אלרם כיהן כמנכ"ל הפועלים שוויץ החל מיום 1 באוקטובר 2018 ועד אוגוסט 2023, מאז הוא מכהן כדירקטור בפועלים שוויץ.

גב' יעל אלמוג
גב' יעל אלמוג מכהנת כמשנה למנכ"ל בתפקיד יועצת משפטית הראשית של הבנק החל מיום 1 במרץ 2018. הסכם ההעסקה הנוכחי מסתיים ביום 30 ליוני 2025.

מר אמיר בכר
מר אמיר בכר מכהן החל ממרץ 2022 כמבקר הפנימי הראשי של הבנק במעמד חבר הנהלה. הסכם העסקתו הנוכחי מסתיים ביום 31 במרץ 2025.

מר רם גב
מר רם גב מכהן כמשנה למנכ"ל הבנק החל מינואר 2020 בתפקיד ממונה על החטיבה הפיננסית, הסכם העסקתו הנוכחי מסתיים ביום 31 לדצמבר 2025.

גב' דלית רביב
גב' דלית רביב מכהנת כמשנה למנכ"ל הממונה על חטיבה קמעונאית החל מיום 1 בדצמבר 2019. הסכם ההעסקה הנוכחי מסתיים ביום 31 לדצמבר 2025.

גב' אתי בן זאב
גב' אתי בן זאב מכהנת כמשנה למנכ"ל הממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב החל מפברואר 2016. הסכם העסקתה הנוכחי מסתיים ביום 31 למרץ 2027.

מר ידין ענתבי
מר ידין ענתבי מכהן כמשנה למנכ"ל בבנק החל מאוגוסט 2013, החל מיוני 2018 הינו הממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. הסכם העסקתו הנוכחי מסתיים ביום 30 ביוני 2024.

6.6. עניינים אחרים

בחודש יוני 2023 התקשר הבנק בהסכם למיזוג עם ולתוך הבנק של מספר חברות בנות בשליטה ובעלות מלאה (או כמעט מלאה, למעט החזקה של מניות בודדות בשיעור זניח) ללא תמורה (למעט סכומים זניחים שיישמרו בנאמנות עבור המניות הבודדות שאינן מוחזקות על-ידי הבנק בחלק מהחברות). המיזוג הושלם ביום 19 בנובמבר 2023 והוא בתוקף מיום 30 ביוני 2023. בחודש יוני 2023 התקשר הבנק גם בהסכם למיזוג עם ולתוך הבנק ללא תמורה של הפועלים הנפקות, חברה בת בבעלות מלאה ששימשה זרוע גיוסים למכשירי חוב. מיזוג זה הושלם ביום 26 בספטמבר 2023. בנוסף, הבנק השלים מיזוג של 3 חברות, עם ולתוך חברה נוספת בקבוצה. מיזוג זה בתוקף מיום 30 בספטמבר 2023.

בחודש יוני 2023 אישרו ועדת התגמול (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תש"ס-2000" ("תקנות ההקלות")) והדירקטוריון חידוש רכישת פוליסת כיסוי ביטוחי לאחריות הדירקטורים ונושאי משרה בקבוצת הבנק וחבויות כספיות שתוטלנה עליהם בשל תפקודם כנושאי משרה וכן כולל גם כיסוי לחברה בגין סכומים בהם שיפתה את נושאי המשרה ובגין תביעות ניירות-ערך. הכיסוי הביטוחי הינו בגבולות אחריות של 183 מיליון דולר וכן כיסוי נוסף לדירקטורים ונושאי המשרה (side A) בגבולות אחריות של 72 מיליון דולר (סך-הכל כיסוי של 255 מיליון דולר), וזאת החל מיום 1 ביולי 2023, לתקופה של שנים עשר חודשים. סך הפרמיה בגין הכיסוי הביטוחי כאמור עומדת על כ-6.1 מיליון דולר.

באסיפה הכללית השנתית שכונסה ביום 8 בנובמבר 2023 נדונו והתקבלו ההחלטות הבאות: (1) דיון בדוחות הכספיים ובדוח הדירקטוריון של הבנק לשנת 2022; (2) אושר מינויים מחדש של סומך-חייקין (KPMG), רואי חשבון, וזיו האפט (BDO), רואי חשבון לרואי החשבון המבקרים של הבנק במשותף, עד לתום האסיפה הכללית השנתית הבאה של הבנק; (3) אושר מינויה של הגב' רונית אברמזון רוקח כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות, לתקופת כהונה נוספת של שלוש שנים; (4) אושר מינויה של הגב' מיכל הלפרין כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות לתקופת כהונה של שלוש שנים; (5) אושר מינויו של מר ישראל טראו כדירקטור במעמד "אחר", היינו שאינו דירקטור חיצוני לפי חוק החברות או לפי הוראה 301 לתקופת כהונה נוספת של שלוש שנים; (6) אושרה מדיניות התגמול המעודכנת לנושאי המשרה בבנק; (7) אושרו תנאי הכהונה וההעסקה למנכ"ל הבנק מר דב קוטלר לשנים 2024-2026; (8) אושרו התיקונים שהוצעו לתקנון הבנק; (9) אושרה הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לנושאי משרה. אישור בנק ישראל למינויים של כל הדירקטורים שנבחרו כאמור התקבל. כהונתה של גב' מיכל הלפרין צפויה להיכנס לתוקף ביום 12 באפריל 2024.

במועד אישור הדוחות הכספיים אישר דירקטוריון הבנק גם את דוח הסביבה, חברה וממשל (ESG) של הבנק לשנת 2023. הדוח מתפרסם זו השנה ה-17 ברציפות ונכתב על-פי תקן GRI ועל-פי תקן ה-SASB. במסגרת הדוח נכלל גם דוח אקלים (Task Force on Climate Related Financial Disclosure - TCFD) לשנת 2023, המפרט את היערכות הבנק אל מול שינויי האקלים לאור הסיכונים וההזדמנויות הנגזרים מהם. דוח הסביבה, חברה וממשל (ESG) לשנת 2022 אושר ופורסם בחודש אפריל 2023 ודוח האקלים לשנת 2022 פורסם בחודש אוקטובר 2023.

עיצומים כספיים והליכים מול רשויות

פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר והממונה על התחרות. גורמים אלה עורכים מעת לעת בדיקות וביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים ודורשים מהבנק מידע ונתונים במסגרת סמכויותיהם לפי חוק. בבנק התקבלו שתי דרישות נתונים (האחרונה בחודש ספטמבר 2023) מרשות התחרות בנוגע להשקעת מיעוט שביצע הבנק.

בחודש פברואר 2023 הטיל המפקח על הבנקים על הבנק עיצום כספי בסך 850,000 ש"ח בהתאם לסמכותו לפי סעיף 14 ח(א)(1) לפקודת הבנקאות, 1941. העיצום הינו בגין הפרה של סעיף 25 להוראת ניהול בנקאי תקין 450 בנושא "הליכי גביית חובות", לפיו על תאגיד בנקאי קיימת חובת דיווח להוצאה לפועל בתוך שבעה ימים על תקבולים ששולמו על חשבון חובות שלא באמצעות ההוצאה לפועל. הואיל והבנק נקט בפעולות לתיקון הליקויים ולמניעת הישנותם הופחת סכום העיצום בשיעור של 15% לסך האמור.

בחודש מרץ 2023 הטיל המפקח על הבנקים על הבנק קנס אזרחי בסך 427,704 ש"ח בהתאם לסמכותו לפי סעיף 50ב(א) לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ("חוק הבנקאות רישוי"). הקנס האזרחי הינו בשל הפרה של סעיף 24א(א) לחוק הבנקאות רישוי עקב החזקת מיעוט (20%) עקיפה, זניחה והיסטורית של הבנק בחברה שהפכה לתאגיד ריאלי משמעותי עקב התווספות בעלת השליטה בה לרשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים. הואיל והבנק הפסיק את ההפרה (ובכלל זה נמכרה אותה החזקת מיעוט) ונקט בפעולות לתיקון הליקויים ולמניעת הישנותם, ולנוכח קולת העובדות המהוות את ההפרה ונסיבות עובדתיות אחרות (בכלל זה היקף ההפרה והרווח שהיה עשוי להיות מופק ממנה), הופחת סכום הקנס בשיעור של 75% לסך האמור.

בחודש פברואר 2024 הטיל המפקח על הבנקים על הבנק עיצום כספי בסך של 1,000,000 ש"ח בהתאם לסמכותו לפי סעיף 14ח(א)(1) לפקודת הבנקאות, 1941 בשל הפרת סעיף 9 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 401, הקובע שתאגיד בנקאי לא ימנע מלקוחות להיכנס לסניף ולקבל בו שירות בשעות הפעילות גם אם לא תיאמו תור מראש. במסגרת בקרה שביצע הפיקוח על הבנקים הוא מצא כי במקרים מסוימים מבקרים שלא קבעו תור מראש לא הוכנסו לסניפי הבנק, זאת בניגוד להוראה האמורה.

ביזור גרעין השליטה בבנק והפיכה לבנק ללא גרעין שליטה

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה שקיבלה מבנק ישראל ("היתר ההחזקה"), אשר איפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. לפי תנאי היתר ההחזקה נדרשה גב' אריסון למכור בתוך מספר שנים את החזקותיה בבנק העולות על 5% (לפי ההיתר המקורי - עד לחודש נובמבר 2022, אשר הוארך על-ידי המפקח על הבנקים עד לחודש מאי 2024). ביום 19 ביולי 2023 הודיעה אריסון החזקות כי בעקבות מכירה של כ-0.75% ממניות הבנק וירידה לשיעור החזקה של כ-4.88% (לאותו מועד), היא חדלה להיות בעלת עניין בבנק והשלימה את מחויבותה לירידה בשיעור החזקתה בבנק כנדרש בהיתר ההחזקה. לפרטים נוספים אודות היתר ההחזקה והשינוי שחל בשנת 2018 במבנה השליטה בבנק, ראה הדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2018 סעיף 6.6 בפרק ממשל תאגידי.

6.7. אמות מידה בנוגע לעסקות בעלי עניין

להלן פירוט עיקרן של אמות המידה השונות שנקבעו על-ידי ועדת הביקורת בעבר ולאחרונה בחודש פברואר 2024 בקשר לאישור ודיווח עסקות בעלי עניין של הבנק בהתאם להוראות חוק החברות וחוק ניירות-ערך. למועד פרסום הדוח הבנק הינו תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, ואין בו בעל שליטה. בהתאם, אמות המידה משמשות את הבנק בעיקר לעניין סיווגן של עסקות עם נושאי משרה/של נושאי משרה יש בהן עניין אישי וכן לצרכי דיווח ביחס לעסקות בעלי עניין.

עסקות חריגות/שאינן חריגות

בהתאם להוראות חוק החברות, עסקה תיחשב כעסקה שאינה חריגה אם היא מקיימת את התנאים הבאים במצטבר: העסקה הינה במהלך העסקים הרגיל של החברה, היא נעשית בתנאי שוק והיא אינה מהותית לחברה. באמות המידה שנקבעו כאמור על-ידי ועדת הביקורת כלולות לעניין זה ההוראות העיקריות הבאות:

מהלך העסקים הרגיל של הבנק. עסקה תיחשב ככזו שנעשית במהלך העסקים הרגיל של הבנק אם ההתקשרות בה נעשית במסגרת שגרת עסקותיו של הבנק בפועל, והיא איננה עסקה חד פעמית או עסקה יוצאת דופן לפעילותו של הבנק. עסקות מהסוגים הבאים ייחשבו כעסקות במהלך העסקים הרגיל של הבנק, למעט אם קיימים שיקולים מיוחדים: עסקה בנקאית מכל סוג שהוא, לרבות מתן אשראי על סוגיו, ערבויות והתקשרויות הכרוכות בכך, הפקדה וקבלת פיקדונות, עסקות בניירות-ערך, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות או בקרנות אחרות, ביצוע השקעות מכל סוג שהוא (ריאליות, בניירות-ערך סחירים ולא סחירים) וכד', ובלבד שהעסקה הינה מסוג העסקות שהבנק התקשר בהן בעבר במהלך עסקיו ושהינה דומה להן מבחינת מאפייניה (היינו לדוגמה ביחס למתן אשראי - מדובר באשראי בהיקף שהבנק נוהג לתיתו ללווים בעלי מאפיינים דומים); עסקה שהיא חלק מליבת עסקיו של הבנק, או שהיא קשורה בפעילות העסקית של הבנק או משרתת אותה, אף אם אינה בליבת העסקים (לדוגמה: עסקה לשכירת נכס שישמש כסניף של הבנק, עסקת ביטוח הקשורה לפעילות הבנק, התקשרות עם ספקי שירות חיצוניים לקידום הפעילות העסקית, פעילות להטמעת חזון הבנק וכד'), שהינה מסוג העסקות שהבנק נוהג להתקשר בהן או שביצע בעבר במסגרת פעילותו; עסקות לרכישת/מכירת נכס (לרבות נכס מניב או רכוש קבוע אחר), מוצר או שירות, שהינן מסוג העסקות שהבנק נוהג להתקשר בהן או שביצע בעבר במסגרת פעילותו; התקשרויות הנוגעות לכהונת ו/או העסקת נושאי משרה ועובדים בחברה (לרבות ביטוח, פטור ושיפוי) שהינן מסוג ההתקשרויות הנהוגות והמקובלות בבנק או שהינן דומות מבחינת מאפייניהן להתקשרויות קודמות של הבנק;

תנאי שוק. עסקה תיחשב ככזו שנעשית בתנאי שוק אם המחיר ויתר תנאי העסקה העיקריים והמהותיים משקפים את המחיר והתנאים העיקריים של עסקה דומה לו הייתה מבוצעת בין החברה לבין צד שלישי לא קשור או בין צדדים לא קשורים אחרים. ניתן לבסס קיומם של תנאי שוק בעסקת בעל עניין אם קיים שוק לעסקות מסוגה של העסקה הנבחנת או אם קיימות ראיות חיצוניות לעסקה, מהם ניתן ללמוד על המחיר ועל שאר התנאים העיקריים המקובלים לעסקה מסוג זה, ובין היתר, ניתן לבסס קיומם של תנאי שוק באחת או יותר מהדרכים הבאות: תנאי העסקה דומים לתנאים של לפחות שתי עסקות דומות מבחינת מאפייניהן (כמו למשל: סוג הלקוח או הצד השני לעסקה ומאפייניו; היקף העסקה; ומאפיינים רלוונטיים אחרים לתנאי שוק כגון ביטחונות או היקף פעילות לקוח עם הבנק), שערך הבנק בתקופה קרובה למועד ההתקשרות בעסקה הנבחנת (לרבות ציטוטים/הצעות מחייבות שהוצעו על-ידי הבנק ללקוחותיו וכן הצעות מחייבות שהוצעו לבנק), ובלבד שנערכו (או צוטטו, לפי העניין) עם צד לא קשור לבנק ולא התקיים בהן עניין אישי לבעל שליטה/נושא משרה בבנק; תנאי העסקה דומים לתנאים של לפחות שתי עסקות בשוק הרלוונטי, הידועות לבנק, והדומות מבחינת מאפייניהן (כמו למשל: סוג הלקוח או הצד השני לעסקה ומאפייניו; היקף העסקה; ומאפיינים רלוונטיים אחרים לתנאי שוק כגון ביטחונות), שנערכו בתקופה קרובה למועד ההתקשרות בעסקה הנבחנת, ובלבד שנערכו בין צדדים לא קשורים; מחיר שנקבע בשוק מוסדר של מוכרים וקונים כגון מחירי ניירות-ערך סחירים או מחירי סחורות, ובלבד שמתקיימת באותו שוק לגבי הנכס או המוצר או השירות הרלוונטי סחירות מספקת; על בסיס תנאיהן של עסקות הדומות במהותן לעסקה הנבחנת, בהן התקשר או קיבל הצעה להתקשר (והיה מוכן להתקשר אף אם לא התקשר בפועל) הצד השני לעסקה עם צדדים בלתי קשורים, ובלבד שהצד השני אישר לחברה בכתב את האמור; אם תנאי העסקה בין החברה ובין הצד הקשור נקבעו עוד לפני שהיה צד קשור ובנסיבות העניין אין חשש להטיה בתנאי העסקה ולא ידוע על שינוי משמעותי בתנאי השוק, כפי שתקבע ועדת הביקורת;

מהותיות העסקה. בחינת מהותיותה של עסקת בעל עניין תיערך על-פי בחינה כמותית ובחינה איכותית. בהעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, עסקות בעלי עניין הבאות ייחשבו כעסקות שאינן מהותיות: כל עסקה שיש עמה מתן אשראי על-ידי הבנק, אם הגידול בחבות ("חבות" - כהגדרת מונח זה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 של המפקח על הבנקים) של הלווה לאחר העסקה אינו עולה על 2% מההון הפיקוחי ("ההון הפיקוחי" - הון רובד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202) בדוחות הכספיים האחרונים של הבנק ואשר לאחר ביצועה סך החבות של הלווה לא יעלה על 5% מההון הפיקוחי (ועדת הביקורת תדון בסיווגה של כל עסקה בסכום העולה על 0.5% מההון הפיקוחי). מספר עסקות המתבצעות ברצף עם אותו לווה והינן קשורות האחת בשניה תיחשבנה לעסקה אחת, באופן שלצורך סיווגן של העסקות האמורות ייבחן הסכום המצטבר של העסקות כאמור; עסקה של הפקדת כספים בפיקדון מכל סוג שהוא אם בעקבותיה סך הפיקדונות של המפקיד לא יעלה על 2% מסך פיקדונות הציבור, כמדווח במאזן המאוחד של הבנק האחרון שפורסם לציבור קודם ההפקדה; עסקה של הפקדה ו/או רכישה ו/או מכירה של ניירות-ערך, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות ו/או קרנות אחרות, וכל השקעה אחרת אשר מוחזקת על-ידי הבנק כנכס של הלקוח (ולא כהתחייבות מאזנית), כאשר סכומה של עסקה כאמור אינו עולה על 0.5% מסך-כל יתרת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של הלקוחות בקבוצת הבנק, כמדווח במאזן המאוחד של הבנק האחרון שפורסם לציבור במועד ביצוע העסקה; כל עסקה אחרת של הבנק, שאינה נזכרת לעיל, אם סכום העסקה אינו עולה על 300 מיליון ש"ח. מהותיותן של עסקות המבוצעות באופן תדיר, קבוע וחוזר לאורך תקופה תיבחן על-פי היקף העסקות השנתי. בעסקות רב שנתיות יחושב היקף העסקה לצרכי בחינת המהותיות על בסיס שנתי. בחינה של שיקולים איכותיים עשויה להשפיע על סיווגה של עסקה כמהותית/לא מהותית. כך למשל, עסקה שמאפייניה הכמותיים עולים במעט על אלה שצויינו לעיל, עשויה להיחשב כלא מהותית, אם מהבחינה האיכותית ובמכלול נסיבות העניין סביר לקבוע כי היא לא עשויה להשפיע באופן מהותי על הבנק.

עסקות זניחות

עסקת בעל עניין תיחשב כעסקה זניחה, לעניין הליכי אישור ודיווח, אם מתקיימים לגביה התנאים הבאים במצטבר: העסקה אינה חריגה (בין אם סווגה ככזו על-פי אמות המידה ובין על-ידי ועדת הביקורת); העסקה הינה מסוג העסקות שהבנק מתקשר בהן במהלך עסקיו הרגיל, ובכלל זה גם עסקות בנקאיות מכל סוג שהוא ועסקות בקשר עם מוצרים ושירותים פיננסיים, רכישת מוצרים ושירותים, השכרת ושכירת שטחים; העסקה תואמת את המגבלות על חבויות אנשים קשורים בהוראת ניהול בנקאי תקין 312; מתקיים בעסקה אחד התנאים הבאים: (א) היא עסקה בנקאית מסוג העסקות שהבנק מבצע עם הציבור בדרך כלל במהלך עסקיו הרגיל והיקפה אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי בדוחות הכספיים האחרונים של הבנק; או - (ב) היא עסקה אחרת שהיקפה אינו עולה על 10 מיליון ש"ח, ובלבד שסך העסקות מסוגה לשנה הקלנדרית עם בעל העניין אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי.

7. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

קבוצת הבנק מספקת שירותים בנקאיים ופיננסיים במגוון מגזרי פעילות בישראל ומחוצה לה.

7.1. השליטה בבנק

הבנק הינו תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה ואין בו בעל שליטה או בעל מניות המחזיק בהיתר שליטה. עד ליום 22 בנובמבר 2018 הייתה גב' שרי אריסון בעלת היתר השליטה בבנק באמצעות החזקותיה בבנק על-ידי אריסון החזקות (1998) בע"מ. לפרטים נוספים אודות החלפת היתר השליטה בהיתר החזקה, וביזור גרעין השליטה של גב' אריסון בבנק, ראה סעיף 6.6 לעיל וכן סעיף 6.6 בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2018 בפרק ממשל תאגידי.

7.2. רכוש קבוע

טבלה 7-1: רכוש קבוע

	ליום 31 בדצמבר			
	2023			2022
	עלות	פחת שנצבר	יתרה	יתרה
	במיליוני ש"ח			
בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)	**4,429**	**2,667**	**1,762**	1,568
ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב	**2,878**	**2,427**	**451**	474
תוכנות	**6,478**	**5,019**	**1,459**	1,480
סך-הכל	**13,785**	**10,113**	**3,672**	3,522

המבנים בהם מתנהלים עסקי הבנק בישראל, הינם בבעלותו (במישרין או בבעלות חברות נכסים בבעלות מלאה), או בשכירות לתקופות שכירות שונות. מרבית הנכסים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בחו"ל הינם בשכירות.
השטחים העומדים לרשות סניפי הבנק (בבעלות ובשכירות) הסתכמו נכון ליום 31 בדצמבר 2023 ב-85,645 מ"ר בהשוואה ל-87,057 מ"ר ביום 31 דצמבר 2022.

טבלה 7-2: התפלגות כלל השטחים העומדים לרשות הבנק

	2023	2022
	באלפי מ"ר	
בעלות	**171**	177
שכירות	**85**	84
סך-הכל	**256**	261

בחודש יוני 2021 התקשר הבנק בהסכם לרכישת מבנה המטה המרכזי, לפרטים ראה ביאור 9.ב.25. בדוחות הכספיים.
בניין המטה המרכזי הנרכש ישמש את הבנק ועובדיו ובכוונת הבנק לרכז בו את יחידות ההנהלה הראשית של הבנק.
לראיית הבנק, לריכוז יחידות ההנהלה הראשית בבניין מטה מרכזי ערכים ותועלות במספר מישורים. בהתאם המעבר יאפשר התייעלות בהיקף שטחים בשימוש היחידות לעומת המצב היום וכפועל יוצא התייעלות בהיקף ההוצאות התפעוליות והלוגיסטיות השוטפות בקשר עם אותם השטחים.

כמו-כן, ריכוז היחידות בבניין אחד יתרום תרומה משמעותית להגברת ממשקי העבודה והסינרגיה בין היחידות, כמו גם ערכים תרבותיים בהיבט זה. בנוסף, למיקומו של הבניין המטה העתידי בתל-אביב, ובמקביל היותו בסמיכות גבוהה לצירי תחבורה ולמערכות הסעת המונים קיימות ועתידיות במטרופולין תל-אביב, יתרונות עתידיים בראי כח האדם, רווחת העובד ויעילות תחבורתית.
כמו-כן עתיד המעבר לאפשר, בכפוף לשיקולים נוספים, פינוי נכסים קיימים בשימוש ומימושם בבוא העת. בהתאם, הבנק בוחן חלופות להשבחת נכסים, המשמשים כיום את יחידות ההנהלה הראשית וצפויים כאמור להתפנות במסגרת המעבר למבנה המטה המרכזי שנרכש (בשטח של מעל 50 אלפי מ"ר). במהלך הרבעון השני לשנת 2023 אישרה הוועדה המקומית לתכנון ובניה תל-אביב תב"ע חדשה למתחם בנייני מטה ההנהלה הראשית שעיקרו בשד' רוטשילד בתל-אביב. סך-הכל שטח הנכסים הקיימים לפי התב"ע הנוכחית כ-16 אלפי מ"ר בנוי, בגינם אושרו במסגרת התב"ע החדשה זכויות בנייה לכ-47 אלפי מ"ר.
באשר לנתונים נוספים על בניינים וציוד, ראה ביאור 16 בדוחות הכספיים.

תשתיות מחשוב

כללי

לבנק שני אתרי מחשוב מרכזיים המצויים במיקומים גיאוגרפיים שונים ומרוחקים זה מזה, אתר ייצור ראשי ואתר משני. מערכת הליבה של הבנק, מותקנת על מחשב Mainframe של IBM.
לצד מערכת הליבה פועלות מערכות נוספות (מערכות מבוססות Windows, Unix ו-Linux ותשתית ענן פרטי להלן: "המערכות הפתוחות") לצרכים ייעודיים המתבססות על פלטפורמה המאפשרת חלוקה דינאמית וניצולת מיטבית של משאבים.
מערכות אלה פעילות בתצורת High Availability בין האתר הראשי למשני.
סניפי קבוצת הבנק, מנהלות אזור, מרכזי עסקים ויחידות ההנהלה הראשית ממוחשבים ומחוברים באופן מקוון למרכזי המחשבים בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב.
הבנק עושה שימוש במתודולוגיות ובמערכות מתקדמות לייעול תהליכים בפיתוח ובייצור.
הבנק בעיצומו של פרויקט נרחב לשדרוג מערכות הליבה של הבנק, על מנת להתאימן להתמודדות עם אתגרי העתיד.

גיבוי ואחסנת מידע

כאמור לעיל לבנק שני אתרי מחשוב מרכזיים (בשני אתרים גיאוגרפיים).
כמו-כן, לבנק מאגרי נתונים בהם נשמרים עותקים של מסמכי נייר, מסמכי משכנתאות וכו', לשימוש יום יומי באחזור נתונים ולשמירת עותק היסטורי נגיש של נתונים אלו.
כל פעולה המתבצעת במחשבי הבנק מתעדכנת, בו זמנית, באתר הראשי ובאתר המשני, כך שבמקרי אסון ותקלות פיזיות קיים גיבוי למערכות הקריטיות של הבנק, ופגיעה בחומרה באחד האתרים לא תגרום לאובדן מידע. מעבר לכך, הבנק מחזיק בעותק של הנתונים באתר נפרד בהתאם למדיניות בנק ישראל.
לכל אחד משני האתרים הפעילים בבנק (הראשי והמשני) יכולת נדרשת על מנת לאפשר פעילות מלאה של הבנק ללא תלות באתר השני.
במקרה של מעבר בשעת חירום לאתר המשני, יש לבנק יכולת להגדיל מיידית את עוצמת מחשב הגיבוי (MF) עד לרמת עוצמת מחשב הייצור על-ידי הפעלת מנועים רדומים; כלומר, האתר המשני מאפשר עוצמת מחשב (MF) הנדרשת לכל הפעילות העסקית הרגילה של הבנק.

תקשורת

לבנק רשת תקשורת נתונים ודיבור מתקדמת, בעלת קצבי העברת נתונים גבוהים. רשת התקשורת הינה בשרידות גבוהה והיא כוללת גיבויים המאפשרים עבודה מול מרכזי המחשבים של הבנק. רשת התקשורת של הבנק מקשרת גם את סניפי הבנק ושלוחותיו בעולם, ומועברים באמצעותה שירותי נתונים, דיבור ווידאו (VIDEO CONFERENCE).

חברות בנות ושלוחות חו"ל

מערך המחשוב והתפעול של חברות הבנות ושלוחות הבנק בישראל ובחו"ל, מתבסס על מערכות עצמאיות, למעט חברות בנות בישראל שמערכותיהן נמצאות על תשתית הבנק ומקבלות שירותי מחשוב מהבנק. בשני המקרים, האחריות הניהולית היא של ההנהלות והדירקטוריונים של אותן החברות והשלוחות או של חבר ההנהלה הממונה על הפעילות, לפי העניין.

ספקים

הבנק מתקשר מעת לעת עם ספקים מהארץ ומהעולם לצורך קבלת שירותים שונים הנדרשים לו בתחום מערכות המידע, לרבות הסכמי רכישת ציוד ותחזוקתו, הטמעת מערכות מידע ורכישת תוכנות. במסגרת זו, בין היתר, רוכש הבנק מ-IBM (מנציגתה בישראל - IBM Israel) רכיבי תשתית מיחשוביים (ל-Mainframe) ומקבל ממנה שירותי תחזוקה לרכיבים אלה, עליהם מופעלות מערכות הליבה של הבנק. ביחס אליהם קיימת לבנק תלות. הבנק ביצע התקשרות עם ספקים למתן שירותי מיקור חוץ, בשלב זה בעיקר בתחום הפיתוח, המבדקים ושירותי התמיכה.

אבטחת מידע

הבנק רואה באבטחת מידע והגנת הסייבר נושאים בעלי חשיבות מרכזית, ומשקיע משאבים רבים, הן טכנולוגיים והן אנושיים, כדי לשמור על פרטיות הלקוח, סודיות המידע הבנקאי ונכסי הלקוחות והבנק, תוך שימוש בשיטות הגנת סייבר ומוצרי אבטחת מידע מהמתקדמים בעולם.

אבטחת המידע של מערכות הבנק מתבצעת באמצעות הטמעת טכנולוגיות הגנה ובקרות סייבר בשכבות מרובות. הבקרות הינן במישורי כוח אדם, תשתיות ארגוניות, מדיניות, נהלים, היבטים עסקיים, טכנולוגיות ועוד.
לבנק מרכז אירועי אבטחת מידע (SOC) ייעודי המנהל בזמן אמת את ההתמודדות עם כל אירועי הסייבר וניסיונות ההונאה. המרכז, אשר מאויש על-ידי אנליסטים וחוקרים במתכונת 24/7, עושה שימוש בכלים אוטומטיים ותהליכי עבודה לזיהוי והתמודדות עם אירועי סייבר והונאות.
פרויקטים בתחום מערכות מידע בבנק מלווים מתחילת דרכם ולאורך שלבי הפיתוח והתחזוקה על-ידי צוות של אבטחת מידע המוודא תהליכי פיתוח מאובטח וקיום קפדני של הכללים, לרבות אבטחת פרטיות המידע ומידור הנגישות למידע.
הבנק מבצע באופן שוטף בדיקות אבטחת מידע של מערכותיו, גם באמצעות גורמים חיצוניים כנדרש על-פי הרגולציה. זאת לצד הערכה תקופתית לעמידת הבנק במדיניות הגנת הסייבר.
הגנת הסייבר בבנק מנוהלת כנדרש על-פי הוראות הרגולציה הרלוונטיות. כמו-כן, הבנק מוסמך בתקני אבטחת מידע ISO27032- ISO27001.

פרויקטים עיקריים
תכנית המודרניזציה של מערכות הליבה - הבנק מבצע השקעות משמעותיות בטרנספורמציה הטכנולוגית על מנת להתמודד עם אתגרי העתיד וזאת בשים לב למגמות הצרכניות, רגולטוריות וטכנולוגיות. בהקשר זה, הבנק מיישם תכנית רחבה לשדרוג מערכות הליבה הבנקאיות המרכזיות. הפרויקט מתאפיין בהשקעה מאסיבית בטווח הקצר במערכות תשתיתיות שתשרתנה את הבנק לתקופות ארוכות והתועלת בגינן תופק בהדרגה ולאורך תקופה ארוכה.
מעבר לענן ציבורי - כחלק מהמהלך שעושה הבנק לשיפור קצב היישום של פיתוח מוצרים חדשים והכנסת שינויים במערכות (Time to Market) הבנק פועל גם לפיתוח תשתיות מתקדמות אשר יאפשרו לו עבודה אפקטיבית יותר בסביבת הענן הציבורי, ויפשטו תהליכים רבים, דוגמת שילוב רכיבים ושירותים חיצוניים אל תוך הבנק.
בנקאות פתוחה - השלמת בניית תשתית לעמידה בדרישות הרגולטוריות ושימושים עסקיים.
מערכת CRM בחטיבה הקמעונאית - הטמעת פלטפורמה של חברת SalesForce לטובת שיפור השירות וחווית הלקוח. הבנק החליט לשדרג את מערכת ה-CRM שלו ולבצע קפיצת מדרגה ביכולות שלו לנהל תהליכים חוצי ערוצים בתחומי השירות והמכירות, לשפר את היכולות הדיגיטליות כולל שיקוף ושיתוף הלקוח בתהליך, מימוש תהליכי אוטומציה בטיפול בבקשות הלקוח ושיפור יכולת הניהול והמעקב של כל הגורמים המעורבים בתהליך.
תשתיות DATA - בניית תשתית שתספק מענה לפרויקטים מבוססים נתוני לקוחות והצעות ערך, כולל מתודולוגיות לניהול וניתוח המידע ובנייה של מודלים חדשניים.
משכנתאות - הבנק מבצע שדרוג באופן מדורג של מערכות משכנתאות אשר יאפשרו תמיכה בצמיחה המואצת בפעילות, הגברת היעילות ומתן מענה מיטבי ללקוחות הבנק.
ליבת שוק ההון - שדרוג מערכות תפעול ניירות-ערך על מנת לתמוך בצמיחת פעילות הלקוחות ויצירת מענה מהיר ליוזמות עסקיות וגידול בקסטודי.
בנקאות במכשירים ניידים - המשך פיתוח והרחבת אפליקציות ייעודיות למכשירים ניידים שברשות לקוחות הבנק וכלל הלקוחות. האפליקציות מספקות יכולות עסקיות במגוון רחב של תחומים ומגזרי לקוחות ומשלבות ממשק וחוויית משתמש חדשנית וייחודית, תוך דגש על הובלה עסקית טכנולוגית והתאמה ללקוח.
אתרי אינטרנט ומובייל - פיתוח אתרי אינטרנט ומובייל כדי לשמר ולבסס את המובילות העסקית טכנולוגית של הבנק תוך מימוש תפישות מתקדמות, הן בנראות והשירות ללקוח, הן באינטגרציה רב ערוצית, והן מהיבטי הארכיטקטורה.

היקף השקעה
עלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע נרשמות כנכסים בדוחות הכספיים רק בשלב הפיתוח של מערכת מחשוב. עלויות שניתנות להיוון כנכסים כוללות עלויות ישירות של חומרה, שירותים ושכר עבודה.
יתר העלויות, כגון עלויות טרום פרויקט, עלויות פיתוח תוכנות שאינן עולות על סף המהותיות, עלויות הטמעה והדרכה, עלויות תחזוקה שוטפת, עלויות מנהלה ועלויות אחרות שלא ניתן לייחס באופן ישיר לפיתוח תוכנה, מוכרות כהוצאה בדוח רווח והפסד עם היווצרותן.
לפרטים בדבר עלויות מערך טכנולוגיית המידע, ראה סעיף 2.2.3 לדוח הדירקטוריון לעיל.

7.3. הון אנושי

תרשים 7-1: תרשים ארגוני של הבנק

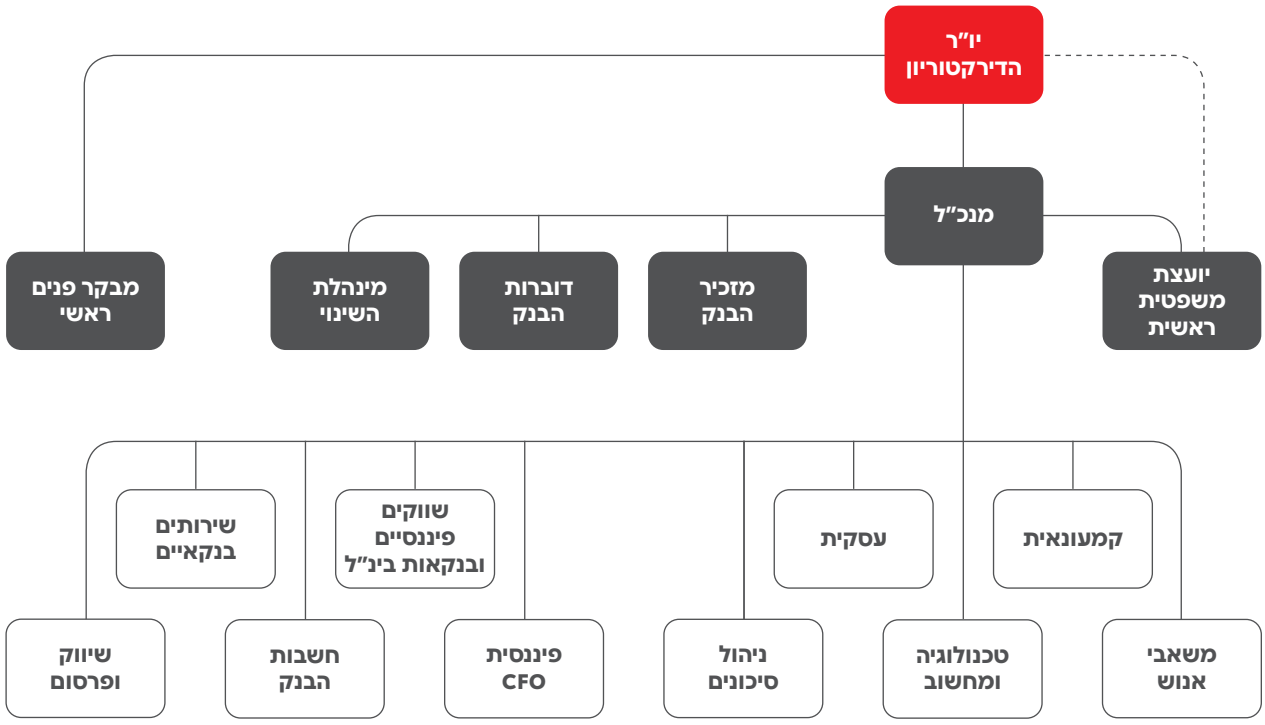

אסטרטגיית משאבי אנוש

אסטרטגיית משאבי אנוש הינה רב שנתית ונגזרת מאסטרטגיית הבנק, הצרכים העסקיים ומגמות בענף הבנקאות ושוק העבודה, תכליתה להגדיל באופן שוטף את התשואה על ההון האנושי כך שהיחס בין סך-כל ההוצאה על ההון האנושי ותרומתו הישירה והעקיפה לצמיחה של הבנק ילך ויגדל. הגדלת התשואה על ההון האנושי מבוססת על מהלכים שיטתיים ומתמשכים למיקוד וצמצום ההוצאה לצד מהלכים מערכתיים ברמת הארגון וברמת הפרט להגדלת הפריון. כל זאת בכדי להתאים את הבנק להתמודדות עם אתגרי התחרות בעולם הפיננסי, יעדי הצמיחה העסקיים הנגזרים מהתכנית האסטרטגית של הבנק "פועלים 2026" ולעולם העבודה העתידי.

חטיבת משאבי אנוש גיבשה תפיסה של שותפות עסקית הכורכת את החיבור בין מחוברות העובדים, התרבות הארגונית והתוצאות העסקיות של הבנק. בשנה האחרונה, בהתאם לתפיסה זו הרחיב הבנק בצורה משמעותית את ההטמעה של תפיסת האג'ייל (Agile), הטמיע מערכת טכנולוגית חדשה ללמידה מרחוק התומכת בפיתוח יכולות וכישורים של עובדות ועובדי הבנק, המשיך לפתח תהליכי גיוס ומיון חדשניים, הנגיש את עובדי ועובדות הבנק לתפיסה הוליסטית לפיתוח וצמיחה של קריירה, העמיק את ההתייחסות ל"חוויית העובד", המשיך לתמוך ולבנות יכולות לעבודה מרחוק גם כהכנה לעת חרום וקידם מהלכים מובנים לחיזוק שיתופי פעולה בין חטיבות וכל זאת תוך כדי פיתוח והעצמת המנהיגות בדרגי הביניים ובדרג הבכיר לרבות ההנהלה. תהליך שינוי ארגוני תרבותי זה הינו רב שנתי ומתבצע, תחת הכותרת Change The bank - תכנית הכוללת מהלכי רוחב מערכתיים המתמקדים בשיפור כושר התחרות, בשיפור המחוברות, בהעצמה ובבניית תפיסה של בנק אחד. במהלך שנת 2023 נחתם הסכם שכר לשנים הקרובות התומך בהמשך פיתוח והעצמת העובדים ומסייע למימוש מדיניות משאבי אנוש.

פעילות משאבי האנוש בבנק פועלת היום במבנה של מרכזי מומחיות ומנהלות משאבי אנוש לכל אחת מהחטיבות, מבנה זה מאפשר לנהל באופן אינטגרטיבי הן את מהלכי הרוחב המערכתיים והן את יוזמות העומק התומכות ביעדים האסטרטגיים של החטיבות, וזאת כחלק מתכנית עסקית אינטגרטיבית המגובה ביעדים ומדדי הצלחה ברורים.

עם פרוץ אירועי ה-7 באוקטובר הותאמה פעילות החטיבה למצב במטרה לתמוך באופן מחבק, מכיל, רותם ושיטתי את עובדי ועובדות הבנק תוך רגישות מוגברת בצרכי לקוחות הבנק והתגייסות כוללת לתמיכה בקהילה.

להלן פרטים בדבר השינויים העיקריים במצבת כוח האדם בקבוצת הבנק בסוף שנת 2023 בהשוואה לסוף שנת 2022:

טבלה 7-3: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משרות[1]

	2023		2022	
	ממוצע שנתי	יתרה לסוף שנה	ממוצע שנתי	יתרה לסוף שנה
הבנק				
בארץ[2]	**8,176**	**7,850**	8,119	7,938
בחו"ל	**253**	**254**	230	232
סך-הכל בבנק	**8,429**	**8,104**	8,349	8,170
חברות בנות				
בארץ	**131**	**127**	140	141
בחו"ל	**42**	**12**	73	72
סך-הכל חברות בנות	**173**	**139**	213	213
סך-הכל בקבוצת הבנק	**8,602**	**8,243**	8,562	8,383

(1) מספר המשרות כולל גם תרגום למשרות של עלות שעות נוספות, בתוספת משרות כוח אדם חיצוני שאינם עובדי הבנק, אך מספקים שירותי עבודה, שנדרשה לויסות כוח האדם במסגרת הפעילות השוטפת ולהטמעת פרויקטים, בניכוי 703 משרות עובדים ששכרם הוון לרכוש קבוע בשנת 2023 (בשנת 2022 - 777 משרות).
(2) משרות לסוף שנת 2023 ומשרות ממוצעות לאותה שנה הושפעו מהיעדרויות בגין ימי מילואים בשל מלחמת חרבות ברזל של עובדי הבנק וכוח אדם חיצוני שאינם עובדי הבנק.

מספר המשרות ליום 31 בדצמבר 2023 בקבוצת הבנק ירד ב-140 משרות בהשוואה למספר המשרות בסוף שנת 2022. הקיטון נבע הן מירידה בכוח האדם בחברות בנות, בעיקר עקב מכירת החזקות הבנק בבנק פוזיטיף, והן מירידה בהיקף כוח אדם בבנק שהושפע מהיעדרויות של כ"א חיצוני ופנימי בבנק בשל המלחמה.

טבלה 7-4: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה[1]

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		השינוי
	2023	2022	
לקוחות פרטיים	**4,388**	*4,274	2.7%
עסקים קטנים	**1,451**	*1,445	0.4%
הלוואות לדיור	**549**	572	(4.0%)
מסחרי	**746**	757	(1.5%)
עסקי	**728**	746	(2.4%)
פעילות בינלאומית	**349**	366	(4.6%)
ניהול פיננסי	**305**	308	(1.0%)
התאמות	**86**	94	(8.5%)
סך-הכל	**8,602**	8,562	0.5%

* סווג מחדש.
(1) כולל משרות של עובדי ההנהלה הראשית שעלות העסקתם הועמסה על המגזר.

תרשים 2-7: משרות ממוצעות לפי מגזרי פעילות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

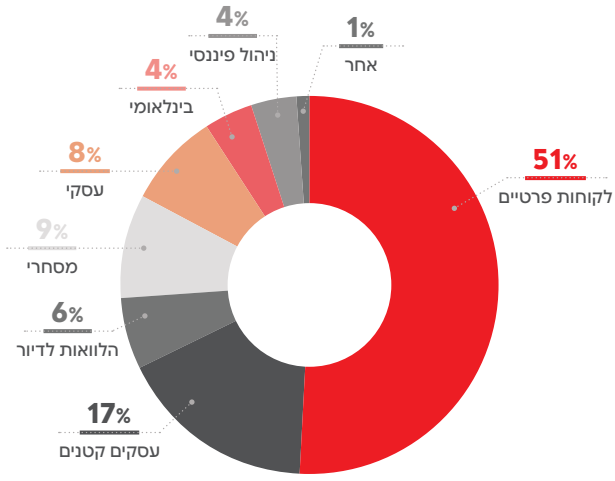

מאפייני המשאב האנושי

מדיניות הבנק היא להעסיק, לקדם ולקבל החלטות בקשר לעובדים על בסיס שיקולים ענייניים ובהם כישורים והערכת ביצועים, ללא אפליה מחמת דת, גזע, מין, גיל, השקפה, נטייה מינית, מוגבלות, מקום מגורים וכיוצא באלה. הבנק מעודד גיוס של עובדים מאוכלוסיות בתת-ייצוג בשוק העבודה כחלק ממדיניות הגיוס שלו, מתוך הכרה ביתרונות הטמונים בהעסקה מגוונת בהיבטים של הכרות טובה יותר עם מגזרי לקוחות שונים ועידוד חדשנות ויצירתיות בסביבת עבודה פתוחה ומגוונת.

בשנת 2023 הוותק הממוצע של עובדי הבנק עמד על 17.1 שנים, לעומת 17.2 בשנת 2022. הגיל הממוצע של עובדי הבנק ירד ל-45 שנים לעומת 45.2 שנים בשנת 2022. בשנת 2023 כ-65.2% מכלל עובדי הבנק הן נשים, לעומת 64.7% בשנת 2022. בקרב אוכלוסיית הניהול בבנק (מדרג מנהלי מדור בהנהלה ראשית ומנהלי מחלקה בסניפים ומעלה) שיעור הנשים בשנת 2023 הוא 56.8% לעומת 56.0% בשנת 2022.

מרבית עובדי הבנק (70.4% בשנת 2023) הינם אקדמאיים וקיימת מגמה של גידול מתמיד בשיעורם.

התייעלות בבנק

הבנק מבצע תכניות התייעלות מעת לעת במסגרתן בהתקיים מפגש רצונות, פורשים עובדים לפנסיה מוקדמת בתנאים מועדפים וזאת לעובדים העומדים בתנאים שנקבעו בתכנית. הבנק מביא לידי ביטוי את העלויות הכרוכות בפרישת עובדים בהתאם לציפיות ההנהלה במסגרת ההנחות האקטואריות בקשר לפרישה מוקדמת.

מדיניות תגמול ותכנית תגמול

הבנק שואף להניע את עובדיו לפעול ליצירת ערך כלכלי ארוך טווח לבנק ולמחזיקי העניין בו, באופן המחזק את הקשר בין התגמול לבין יצירת ערך למחזיקי העניין של הבנק, תוך שמירה על העסקה הוגנת, עידוד מצוינות ותרבות ביצועים.

תשלום השכר למנהלים ולעובדי הבנק נגזר מסולם דרגות המאפשר קידום ומבטא את הסמכות והאחריות ברמות השונות של ההיררכיה הארגונית. מענק שנתי (ככל שמוענק) מבוסס, בין היתר, על תשואה להון של הבנק, ועשוי להיקבע גם על-פי עמידה ביעדי ביצוע אישיים, כמותיים ואיכותיים וכן על תכניות ויעדים ארוכי טווח, המותאמים לתכנית האסטרטגית הכוללת של הבנק ושל יחידות המשנה בו ולתכניות העבודה הנגזרות מהן.

לפרטים נוספים, ראה ביאורים 22 ו-23 בדוחות הכספיים.

עלות ושכר למשרת עובד

טבלה 5-7: פירוט עלות למשרת עובד ושכר* למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח)

	2023	2022
עלות למשרת עובד - ללא מענקים	**453**	447
עלות למשרת עובד - כולל מענקים	**523**(1)	515
שכר* למשרת עובד - ללא מענקים	**283**	277
שכר* למשרת עובד - כולל מענקים	**340**(1)	332

* שכר - מחושב על-פי משכורות ברוטו, כפי שמשולמות לעובד.

(1) לרבות מענק בגין חתימה על הסכם שכר.

חזון, ערכים ואתיקה

בסוף שנת 2021 הושקו חזון הבנק וחמשת הערכים הנלווים לו - OUR RED CODE.
חזון הבנק "מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות משפיעה, מתחדשת והוגנת ללקוחותינו" מהווה את המצפן הארגוני והוא מייצג את שאיפותיו ומחויבותו של הבנק. כדי להבטיח את יכולתנו לממש את חזון הבנק ולשלב בין מרכיביו העסקיים, הארגוניים והתרבותיים, הוגדרו מחדש חמשת ערכי הליבה המתווים את הדרך שבה אנחנו פועלים, עושים עסקים ומיטיבים עם הכלכלה, החברה והסביבה. כל אחד מערכי הליבה מתורגם להתנהגויות עיקריות המאפשרות להוציא אותם אל הפועל, ויחד הם מבטאים תפיסה ארגונית שלמה, המחברת בין הצבת הלקוח במוקד העשייה, לבין היערכות מהירה וגמישה למתן מענה מיטבי תוך שותפות, העזה וחתירה לשיפור מתמיד.
הקוד האתי-התנהגותי של הבנק, משקף את הבסיס הערכי של הבנק ומגדיר את הציפיות וההתנהגויות שכולנו מאמצים ושואפים לקיים בינינו לבין עצמנו וכלפי הלקוחות ומחזיקי העניין האחרים. הקוד נועד לשמש בידי העובדים והמנהלים, בכל היחידות ובכל הדרגים, כ"מצפן" להתנהגות ראויה בהתמודדותם עם דילמות אתיות במהלך שגרת העבודה.
גיבוש מודל מנהיגות - מתוך הבנה כי התרבות הארגונית בבנק נוצרת ומושפעת בעיקר מהתרבות הניהולית, גובש מודל המנהיגות בתהליך משותף של עובדים ומנהלים ומטרתו להגדיר "מהי המנהיגות שאנו זקוקים לה כיום". חמשת מרכיבי המודל שגובש הם:

1. מנהיגות אותנטית ואמיצה
2. מנהיגות מכוונת ביצועים ומייצרת ערך
3. מנהיגות יוזמת ומובילה שינוי
4. מנהיגות מממשת פוטנציאל
5. מנהיגות מקדמת שותפויות

לכל רכיב במודל, מוגדר סט התנהגויות המצופה מהמנהיגות המובילה. המודל הוטמע במהלך שנת 2022 באמצעים מגוונים כגון: תהליכי הכשרת מנהלים, בתהליכי גיוס וקידום מנהלים, בתהליך הערכת ביצועים ומשוב, בהרצאות ובסדנאות ייעודיות לנושא.

הכשרה ופיתוח מנהלים - המרכז למנהיגות ופיתוח ארגוני, מלווה את המנהלים והיחידות בכניסה לתפקיד ניהולי, בניהול תהליכי שינוי, בהטמעת תרבות ארגונית וערכים, בהתאם לחזון ולאסטרטגיית הבנק. המרכז מפתח יכולות ניהול, מנהיגות, חוסן ויכולת התמודדות עם שינוי, העצמה והתפתחות אישית לעובדים ומנהלים. בשנת 2023 השתתפו 245 מנהלות ומנהלים מכל הדרגים בתכניות הכשרה לתפקיד ניהולי. 34 מנהלים בתפקיד קיבלו ליווי ממאמן מהבנק, 78 מנהלים פיתחו בעצמם 850 עובדים, 900 מנהלים השתתפו בכנסי מנהיגות, 1,400 מנהלים השתתפו ב-45 סדנאות לחיזוק מנהיגות ומתן כלים ניהוליים להתנהלות בזמן המלחמה.

טיפוח, פיתוח וניהול ההון האנושי

הצלחת העובדים היא הצלחת הבנק ולקוחותיו. עובדות ועובדי הבנק מלווים לקוחות ועסקים ומסייעים להם להתנהל נכון, לקבל החלטות פיננסיות טובות יותר, להתקדם ולהתפתח. מתוך כך, מחויב הבנק לטיפוח ולשגשוג ההון האנושי, בדרך של דיאלוג מתמיד, יצירת מרחב הזדמנויות להתפתחות ומתן כלים המאפשרים לעובדים לצמוח ולהתפתח, כמו גם דאגה לבריאותם ולרווחתם.
הבנק שואף להיות מעסיק מועדף ולספק לעובדיו משמעות והשפעה בעשייתם. כחלק מהטמעה של תרבות ארגונית המעודדת צמיחה אישית, מקצועית ועסקית, מטמיע הבנק תהליכי השתתפות והשפעה של עובדים ומנהלים, על תהליכי שינוי עתידיים ונושאים רוחביים, זאת מתוך ההבנה העמוקה שככל שעובדים שותפים, משפיעים ומשמעותיים בתהליך, כך התהליך טוב יותר ונכון יותר לבנק.
מרכז הגיוס וייעוץ הקריירה בבנק, פועל מתוך תפיסה אשר שמה את הלקוחות והעובדים במרכז העשייה.
ההכרה בחשיבות חוויית העובד, כערך מוביל כבר בשלב הגיוס והמיון לבנק, מובילה את הבנק לפעול כל העת לשיפור והתאמת התהליכים והכלים בהלימה לשינויים בשוק העבודה. תהליכי הגיוס ומיון העובדים הותאמו לתקופה ונערכו בפלטפורמה דיגיטלית מרחוק ובכלי אבחון מתקדמים לטובת קיצור התהליך ויצירת חוויה מקצועית, חדשנית ומיטבית.
לצד מהלכים נרחבים בתהליכי הגיוס, הבנק מבין את החשיבות בליווי עובדות ועובדים בכניסה לתפקיד חדש, המציב בפניהם אתגר מקצועי, חברתי ואישי. על מנת לסייע לעובדים בהשתלבות מהירה, בהתפתחות המקצועית, לספק להם חוויית קליטה חיובית ולחזק את תחושת המחוברות שלהם לבנק, הבנק גיבש מסע Onboarding לליווי עובדים ומנהלים בתהליכי הקליטה, התנועה וההתפתחות בבנק, באמצעות שימוש בכלים מתקדמים ובפלטפורמות דיגיטליות. לצד החדשנות והאוטומציה, הבנק בנה תהליך ליווי לעובדים החדשים באמצעות עמית המלווה את העובד החדש בתהליך הסוציאליזציה באופן אישי ורצוף. מודל ה-Onboarding של הבנק, זכה במקום הראשון בתחרות המצוינות במשאבי אנוש בישראל.
הבנק מוביל תרבות ארגונית המעודדת צמיחה והתפתחות אישית כמנוף לצמיחה עסקית. לגישת הבנק תרבות המעודדת תנועת עובדים ועובדות בין תפקידים בבנק, מייצרת עבור העובדים והמנהלים הזדמנויות להתפתחות מקצועית ואישית ומחזקת לאורך זמן את תחושת המשמעות, המחוברות וההישגיות. לצד זאת, גישת הבנק היא שעל כל עובד לקבל אחריות להתפתחותו האישית, ולצורך כך נרתם הדרג הניהולי הבכיר לתהליכי ליווי ותמיכה בעובדים, שיבססו מרחב של הזדמנויות ואפשרויות. מתוך השאיפה לספק לעובדים הזדמנויות תעסוקה והתפתחות, תוך הקפדה על שקיפות ושוויון הזדמנויות, מוזמנים עובדי הבנק ומנהליו לצפות באמצעות מערכת 'מעברים' במשרות פנויות שקיימות בבנק, ולהגיש אליהן את מועמדותם.
התפתחויות טכנולוגיות ותהליכי אוטומציה מאיצים שינויים המחייבים גם את הבנק, להיערך לאתגרי העתיד, כחלק מחזון הבנקאות המתחדשת. כחלק מתרבות ארגונית המקדמת התפתחות וצמיחה של ההון האנושי, המשיך הבנק בגיבוש תכנית אסטרטגית מונחית כישורים מתוך תפיסה שגיבוש המודל יהווה תשתית למהלכי HR ותהליכי התפתחות וצמיחה של ההון האנושי. בנוסף, הבנק השיק את מיזם ההתפתחות Speed Date - המספק לעובדות ועובדי הבנק הזדמנות להיחשף למגוון אפיקי התפתחות והצמיחה בבנק, בהם אפשרויות למידה, תפקידים פוטנציאליים, התנדבות, נטוורקינג ועוד. במסגרת המיזם קיבלו עובדי הבנק ליווי אישי של מנטור מהצוות הניהולי. בנוסף, השיק הבנק את מיזם הבית שלנו' -שבמסגרתו עובדות ועובדי הבנק מתוודעים לעשייה במגוון יחידות ועיסוקים, באמצעות סיור מודרך והרצאות ביחידות הבנק. לצד חיזוק הממשקים השוטפים בין היחידות השונות, המיזם מאפשר לעובדים להכיר את מגוון ההזדמנויות להתפתחות, לצמיחה ולפיתוח הקריירה בבנק.

תהליך הערכת ביצועים

תהליך הערכת ביצועים ומשוב מתקיים מדיי שנה ובמרכזו דיאלוג משותף בין מנהלים ועובדים אודות סיכום הישגי השנה החולפת ותכנון היעדים וההתפתחות קדימה, כנגזרת של תכניות העבודה. התהליך מבוסס על שיח פתוח ושקיפות, ותומך בהעצמת העובד ובהתפתחותו המקצועית והאישית. התהליך הוא חלק מרצף שנתי של מהלכים ניהוליים לעידוד מצוינות, הערכה, הוקרה ותגמול.

לקראת התהליך לסיכום 2023, נערכו התאמות בתהליך ההערכה במטרה להתאימו למודל הפעלה אג'ילי ועבודה בשבטים. כמו-כן, החלה הכנה להערכת 360 - תהליך הערכה על-ידי עמיתים והערכת עובד את המנהל.

בנוסף, בשנת 2023 ביצע הבנק תהליך נפרד, של Talent Review, שמטרתו זיהוי וסימון של הטאלנטים הבולטים בארגון, ברמת החטיבות. מיפוי זה ישתקף בתהליך הערכת הביצועים והמשוב של הטאלנטים שזוהו, וישמש בסיס לתהליכי פיתוח, טיפוח, שימור וקידום.

תקשורת פנים ארגונית

כמאפיין בולט בתרבות הארגונית וכחלק ממהלך מתמשך להגביר את מחוברות העובדים, מתאפיינת התקשורת הפנים ארגונית בשקיפות ובדיאלוג שוטף, מהיר ובגובה העיניים עם עובדי הארגון. הדגש על זמינות ורציפות התקשורת כחלק מהותי בחוויית העובד, קיבלו משנה חשיבות מאז אירועי ה-7 באוקטובר. הבנק מהווה מיקרוקוסמוס של החברה הישראלית וככזה, נדרש הבנק לתת מענה לעובדיו ברגע אמת לאומי, ארגוני ואישי. מעבר לתקשורת שוטפת המגבירה תחושת ביטחון, חוסן וגאווה ארגונית, ניתנה מעטפת רחבה לעובדים שפונו מבתיהם, גויסו למילואים (באופן אישי או בני משפחותיהם), עובדים שקרובי משפחותים נהרגו או נרצחו, נחטפו או נפצעו בקרבות.

מגוון ערוצי התקשורת הפנימית הפעילים בבנק הופעלו לאורך השנה בכלל ומאז אירועי ה-7 באוקטובר בפרט:

- הפורטל הארגוני אשר מהווה ערוץ תקשורת מרכזי, מתקדם ותומך בשיתוף העובדים במידע והטמעה של תהליכי שינוי פנים ארגוניים.
- אפליקציית "פורטל לדרך" - אפליקציה סלולרית המיועדת לעובדי הבנק ומאפשרת להם להתעדכן ולקבל מידע בנושאים ארגוניים שונים, גם מחוץ לכותלי הבנק ומעבר לשעות העבודה.
- מנגנון של הודעות מיידיות לעובדים/(SMS) במטרה לעדכן בזמן אמת הודעות מצוות המשכיות עסקית.
- לאורך השנה בוצעו מספר שולחנות עגולים שמטרתם לעודד תהליכי הקשבה לעובדים בשיתוף מנכ"ל הבנק, בדגש על שיפור תהליכים עסקיים.
- לאחר פרוץ המלחמה התקיים שידור חי כלל ארגוני לטובת הגברת תחושת החוסן והמחוברות והתקיימה תקשורת במיילים חוצי ארגון להעברת מסרי מנכ"ל ומשאבי אנוש.
- בתחום חווית העובד בוצעו עשרות שולחנות עגולים לדיוק חווית העבודה בבנק, פרויקט החממה לחוויית עובד לעידוד שותפות ויצירתיות לשיפור תהליכים פנימיים וקמפיין מילה טובה להטמעת תרבות הוקרה ארגונית.
- בתחום ניהול הידע הארגוני בוצעה קפיצת מדרגה משמעותית באמצעות הכנסת מערכת ניהול ידע מתקדמת שתשפר את חווית המשתמשים ואת השירות ללקוחות. מערכת זו עתידה להיפרס לבנקאים לאורך שנת 2024.

תרבות של למידה מתמדת

הבנק מוביל תרבות של למידה מתמדת וחוצת ארגון (LLL - Life Long Learning), פועל לשימור וחיזוק הכשירות המקצועית בקרב העובדים והעובדות ומטפח את יכולתם להתמודד עם אתגרי ההווה והעתיד. כל זאת כתשתית ליצירת ערך עסקי, להעצמת תחושת גאווה ומחוברות לבנק ולהבטחת היתרון התחרותי בעידן הדיגיטלי ובעולם משתנה.

ב-2023 הבנק המשיך להעמיק את המהלכים להטמעת תרבות הלמידה, בהתאם לשינויים ולהתפתחויות בעולם העבודה בעידן הדיגיטלי. תוך כדי מיקוד בהרחבת תשתיות טכנולוגיות תומכות למידה, בהעשרת תכניות הלמידה בתחומים מקצועיים ובנקאיים ובהמשך הטמעת תפיסת למידה דיגיטלית והיברידית, המקדמת צרכים עסקיים ונערכת לאתגרי העתיד. פלטפורמות הלמידה הדיגיטליות והתשתיות שפותחה מספקות הזדמנויות למידה חדשות עבור כלל העובדות והעובדים, זמינות עבורם במשרד, בנייד או בעבודה מרחוק ומאפשרות להם לפתח את הכישורים הנדרשים במגוון תחומי ידע ואת המיומנויות התומכות בהתפתחותם האישית ובמימושם העצמי.

קמפוס Poalim Learning Hub - מקמפוס מלמד לארגון לומד ומלמד

תכניות ההכשרה ופיתוח התכנים תומכות בעמידה ביעדים העסקיים ומתבססות על צורכי הלמידה הנדרשים למענה לאתגרים, כולל מיפוי הכישורים הנדרשים במגוון תפקידים וזיהוי פערי ידע בקרב עובדים ומנהלים בכלל החטיבות.

הבנק מקדם תרבות של 'למידה מכל מקום ובכל זמן' בנושאים מקצועיים ואישיים, ביוזמת הארגון והעובד ובמגוון דרכים: למידה היברידית, המשלבת למידה פרונטלית ולמידה עצמית, מפגשי למידה בשטח, מפגשי למידה מרחוק, קורסים מתוקשבים ועוד. מודל ההפעלה הגמיש בקמפוס והחיבור לחטיבות ולשטח מאפשרים לעצב ולעדכן את תכנית העבודה בכל חודש או רבעון בהתאם לשינויים במשק, ליעדים העסקיים ולצורכי הלקוחות.

ההכשרות מתמקדות באפקטיביות הלמידה, בהקניית ערך עסקי מרבי לעובד ובהשאת ערך מקצועי ללקוחות. בשנת 2023 פחתו שעות הלמידה בהשוואה לשנת 2022, כתוצאה מייעול מתודולוגיית הלמידה - לומדים יותר בפחות זמן. תוכני הלמידה בקורסים מוקדו, התכנים וקצב ההתקדמות הותאמו לחניכים ובשילוב עם המעבר ללמידה היברידית ודיגיטלית, התקצר הזמן הנדרש ללמידה. בשנת 2023 הועמק השימוש בדאטה, במדידה ובניתוח נתונים ככלים לפיתוח ולקידום הלמידה.

פלטפורמות מקדמות למידה ומקצוענות

כדי להתקדם בעולם העבודה הדינמי והמשתנה יש לרכוש ידע, מיומנויות וכישורים רלוונטיים חדשים. לפיכך פיתח הבנק כלים, תכנים ופורומים מקצועיים המסייעים לעובדים ולעובדות להתפתח מקצועית ולקבל אחריות על קידום הקריירה וההתפתחות האישית והמקצועית שלהם:

- **מערכת הלמידה החדשה Boost -** כדי ליישם תפיסת למידה המאפשרת לכלל העובדות והעובדים להתפתח מקצועית ואישית, ללמוד תוך כדי עבודה ולשמור על כשירות מקצועית, הבנק השיק בשנת 2022 מערכת למידה הזמינה מכל מקום ובכל זמן. המערכת כוללת קטלוג עשיר, של יותר מ-24,000 פריטי למידה בנושאים מקצועיים וניהוליים. המערכת מנהלת את כלל תהליכי ההכשרה בכניסה לתפקיד ולאורך העבודה ומאפשרת לעובדות ולעובדים להתפתח בתחומי ידע שיתרמו למסלול הקריירה שלהם במסגרת עבודתם בבנק. העובדים יכולים לצפות בתכנים הרלוונטיים לתפקידם ולעקוב אחר התקדמותם. תשתית זו מקנה גמישות ונגישות ללמידה ומעצימה את אחריות המנהלות והמנהלים, וכן את אחריות העובדות והעובדים עצמם, לצמיחה ולפיתוח אישי ומקצועי. המערכת משמשת גם ככלי ניהול, שכן המנהלות והמנהלים יכולים לעקוב דרכה אחר הלמידה של עובדיהם באמצעות אזור ייעודי ודוחות ניהוליים, ולהקצות להם תכניות למידה בהתאם לצרכים ולפערי הידע שזוהו.
בשנת 2023 המשיך הבנק בהטמעת המערכת ובהרחבת התכנים המוצעים בה, ונעשה שילוב לראשונה בינה ובין מערכת הלמידה הגלובלית LinkedIn Learning. שילוב זה מרחיב את ההזדמנויות המוצעות לעובדות ולעובדים ללמוד ולהתפתח ומעצים את חוויית הלמידה ואת היקפה.
- **שיתוף והפצת ידע באמצעות קהילות מומחים ופורומים מקצועיים -** הקמפוס מוביל, זו השנה השלישית, את פורום 'נבחרת מובילי הלמידה' לקידום תרבות למידה מתמדת בארגון. הפורום מורכב מנציגות ונציגי חטיבות הבנק, ובמסגרתו מוקנים כלים מעשיים לניהול תהליכי למידה אפקטיבית ומתקיימת למידת עמיתים, שם נחשפים המשתתפים להצלחות ולאתגרים של מבחר יחידות הבנק ושל גופי למידה מובילים בארץ.
- **מפגשים ייעודיים לפיתוח יכולות אישיות -** בהתבסס על מיפוי צרכים שנערך בקרב עובדות ועובדי הבנק, הבנק השיק בשנת 2022 את סדרת ההרצאות 'מועשרים', שהחלה כסדרה ייעודית למנהלים והורחבה בשנת 2023 לכלל העובדים. ההרצאות מתקיימות בזום ומתמקדות בנושאים התומכים בכישורים הדרושים בעולם העבודה המשתנה ומותאמים לתפיסת המנהיגות החדשה ולתרבות הארגונית בבנק.

7.4. הסכמים מהותיים

להלן בתמצית עיקריהם של הסכמים שהבנק צד להם, העשויים להיחשב מהותיים:

- הסכם שכר קיבוצי לשנים 2023 עד 2027 - בחודש אוגוסט 2023 חתמו הבנק, ההסתדרות וועד העובדים על הסכם שכר לשנים 2023-2027. לפרטים נוספים, ראה ביאור 22.א.4. בדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות כתבי שיפוי שקיבלו נושאי המשרה המכהנים בבנק, נושאי משרה שכיהנו בעבר וכן עובדים מסוימים שאינם נושאי משרה בנסיבות מיוחדות, ראה ביאור 25.ב.4. בדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות כתבי שיפוי שניתנו בקשר עם תשקיפים והנפקות של קבוצת הבנק, ראה ביאור 25.ב.6 בדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות התקשרויות של הבנק בהסכמי הנפקה ותפעול עם חברות כרטיסי אשראי, ראה ביאור 25.ג. בדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות תשתיות המחשוב של הבנק והתקשרויות עם IBM ראה סעיף 7.2 לעיל.
- לפרטים אודות כתבי חסינות ושיפוי שקיבל הבנק מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר בקשר עם מתן שירותים קורספונדנטים לבנקים פלשתינאיים, ראה סעיף 3.6 (סיכון הציות) בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- לפרטים אודות הסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס ו-FIFA, ראה ביאור 25.ה. בדוחות הכספיים.
- לפרטים בדבר רכישה ושימוש בפוליסות ביטוח מקרקעין המבטיחות את הבנק מהפסדי אשראי בגין תיק הלוואות המובטחות בשעבוד קרקע, בפוליסות ביטוח ערבויות חוק מכר ובפוליסות ביטוח להלוואות לדיור (המובטחות במשכנתאות), ראה ביאור 25.ב.10. בדוחות הכספיים ופרק סיכון אשראי - בינוי ונדל"ן בדוח הדירקטוריון.
- לפרטים אודות הסכמים עם רשויות המס, ראה ביאור 8 בדוחות הכספיים.
- לפרטים בדבר התקשרות הבנק לרכישת בניין לשימוש המטה המרכזי, ראה ביאור 25.ב.9. בדוחות הכספיים.

7.5. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

7.5.1. מגזר לקוחות פרטיים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותים ללקוחות פרטיים לרבות שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות, פיקדונות ותכניות חיסכון ופעילות בשוק ההון. בנוסף מציע הבנק ללקוחות בעלי צרכים פיננסיים מורכבים, שירותים ופתרונות באמצעות מוצרים מתקדמים, ניהול נכסים גלובלי ומעטפת שירות מקצועית מיוחדת הכוללת: פגישות, שיחות טלפון יזומות ומערך ייעוץ מתקדם הנעזר בכלים תומכי החלטה.

נכון לתאריך הדוח, השירותים ללקוחות מוענקים באמצעות מערך של 160 סניפים, בנוסף לשלוחות "פועלים מקרוב", מרכזי ייעוץ, מרכזי פלטינום ללקוחות נבחרים, ושני סניפים ניידים המעניקים שירות ללקוחות בנקודות שירות ברחבי הארץ.

בנוסף לרשת הסניפים הרחבה, הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו מגוון רחב של שירותים עצמיים ודיגיטליים המאפשרים ללקוח לבצע פעילות בנקאית באופן עצמאי, יעיל וזמין, הכוללים: מכשירים לשירות עצמי בסניפים וב-"חצרות לקוח", "פועלים באינטרנט", "פועלים בסלולר", מוקד "פועלים בטלפון", מוקד "פרו"- ללקוחות בעלי אוריינטציה דיגיטלית, "מערכת קולית לקבלת מידע וביצוע פעולות (IVR)", פניות כתובות מהאתר והאפליקציה ופניות ברשתות החברתיות.

כחלק מתפישת השירות בבנק והאחריות החברתית, רואה הבנק בנגישות לאנשים עם מוגבלות נושא מהותי וחובה עסקית - במסגרתה הונגשו כלל שירותי הבנק לאנשים עם מוגבלות.

בשנים האחרונות קיימת מגמה מתמשכת של גידול בהיקפי הפעילות הבנקאית באמצעות ערוצים לא מאוישים (במכשירי בנק אוטומטיים לשירות עצמי, באתר האינטרנט, באפליקציות, בסלולר ובמענה הקולי האוטומטי במוקד פועלים בטלפון). יצוין כי כלמעלה מ-85% מהפעולות הבנקאיות הנפוצות של לקוחות הבנק מבוצעות בשירותי הדיגיטל והשרות העצמי.

בנוסף למגמה זו, הגביר הבנק את השימוש בשירות תיאום פגישות מראש עם בנקאים, והוסיף ערוצים נוספים לתיאום פגישה, זאת על מנת לאפשר ללקוח מפגש אישי, איכותי ומקצועי.

גבייה

פעילות ייעודית בתקופת מלחמת חרבות ברזל

לנוכח המלחמה ומתוך רצון הבנק לסייע ללקוחותיו, מיד עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל הנחה הבנק את מערך הגבייה (כולל פועלים להבראה) שלא לנקוט במהלכים יזומים מול לקוחות חייבים. יחד עם זאת, הבנק פעל ברגישות מול לקוחות שפנו או פעלו להסדרת חובם לרבות דחיית תשלומים ומתן פתרונות והקלות באופן פרטני. מהלכי הגבייה הותאמו לשגרת החירום בכל שלב ובהתאם לנסיבות המקרה תוך החרגת אוכלוסיית הלקוחות שנפגעו בצורה ישירה ועקיפה בתקופת המלחמה.

מוצרים ושירותים

כחלק מאסטרטגיית הבנק להעצמת הערך ללקוח וליווי הלקוחות בצמתי ההחלטה החשובים בחיים, מציע הבנק מגוון מוצרים ושירותים ללקוחותיו, הכוללים בין היתר, שירותים לקבוצות לקוחות בעלי מאפיינים משותפים (מועדון היי-טק זון, פועלים YOUNG ומועדון הסטודנטים, ו-Poalim Wonder), שירותים בערוצים הישירים ופיתוח אפליקציות ייעודיות (אפליקציה לפתיחת חשבון 'OPEN', אפליקציית bit, אפליקציית מסחר שוק ההון והטבת פועלים פלוס).

לבנק תכנית נאמנות (הטבות) ייעודית ללקוחותיו בעלי כרטיס אשראי בנקאי ("פועלים וונדר"), וזאת ללא קשר לזהות חברת כרטיסי האשראי המתפעלת את הכרטיס. התכנית החליפה חלק מהתכניות המנוהלות על-ידי חברות כרטיסי האשראי המתפעלות את הכרטיסים הבנקאיים.

לעניין הסכם שנחתם עם אלקטרה מוצרי צריכה (1970) בע"מ (אמ"צ) וכרטיסי אשראי לישראל בע"מ (כאל), ראה ביאור 11.ב.25 בדוחות הכספיים.

הטבות ייעודיות ללקוחות פרטיים

עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל בחודש אוקטובר 2023, על מנת לסייע ללקוחות בתקופה מאתגרת זו, הבנק הודיע על סדרת הטבות משמעותית ללקוחותיו תושבי הדרום, תושבי הצפון שפונו מבתיהם, מגויסי מילואים, בעלי קירבה ראשונה של חטופים או נעדרים:

- הבנק הקים קרן בסך 750 מיליון ש"ח לטובת מתן הלוואות גישור ללא ריבית ללקוחות והלוואות בריבית מופחתת.
- הבנק מאפשר דחיית תשלומי הלוואות עד 3 חודשים ללא תוספת עלות.
- הבנק נותן פטור ממגוון עמלות עד סוף שנת 2023.
- הבנק מאפשר הקפאת 3 תשלומי משכנתא ובנוסף, העניק פטור מתשלום משכנתא לשלושה חודשים ללקוחות בעלי נכסים בעוטף עזה (המתגוררים בטווח של עד 8 ק"מ מהגבול).
- הבנק לא יגבה ריבית חובה בחשבון העו"ש של משקי בית עד סכום של 10 אלפי ש"ח (ללקוחות בעלי מסגרת ולא כולל לקוחות שגויסו לשירות מילואים).

בנוסף, הבנק מציע הטבות והקלות לכלל לקוחות (שמנהלים עו"ש פעיל בבנק):

- הלוואה בריבית פריים בלבד
- פריסה מחדש או דחיית תשלומים בהלוואות קיימות
- הקלה באפשרות לשבירת פיקדונות קיימים
- דחייה או פריסת חיובים בכרטיס האשראי הבנקאי ללא עלות של חיובי חודש נובמבר

כמו-כן, הבנק הפעיל קו חירום ללקוחות עוטף עזה ולכל לקוח שזקוק לעזרה מידית בעקבות המצב.

לפרטים בדבר הטבות שהבנק העניק בתחום המשכנתאות, ראה פרק הלוואות לדיור להלן.

בנוסף, במהלך חודש דצמבר 2023 הבנק יצא במהלך למתן הטבות משמעותיות לאנשי המילואים מעבר להטבות שהוזכרו לעיל ועל מנת לסייע לאוכלוסייה זו להתמודד עם הירידה בהכנסות החודשיות. הבנק מבצע החזר על תשלום הריבית בהלוואות קיימות (שאינן הלוואות לדיור) במשך שלושה חודשים (ינואר-מרץ 2024) ללקוחות עצמאיים עוסקים מורשים שגויסו למילואים במלחמה וקיבלו מענק או תגמול מילואים לחשבונם בבנק. במהלך חודש ינואר 2024, הבנק האריך את ההטבות שניתנו במסגרת המלחמה בהתאם להנחיות מתווה ההמשך של בנק ישראל ללקוחות הזכאים. כל זאת בהמשך לסדרת הטבות משמעותיות שהבנק העניק ללקוחותיו במהלך חודש יולי 2023 במטרה להקל עליהם בהתמודדות עם סביבת הריבית:

- שדרוג מהותי של מנגנון העו"ש המקזז בין יתרות הזכות לחובה - העלאת יתרת הקיזוז החודשית, כך שסכימת היתרות היומיות בחובה על פני החודש, הניתנות לקיזוז כנגד יתרות הזכות, יעמדו על 300 אלפי ש"ח במצטבר בחודש.
- הפחתת הריביות על יתרות החובה - הבנק מפחית את הריביות על יתרות החובה במדרגה השנייה והשלישית במסגרות העו"ש ש"ח והחח"ד הפרטי וישווה את הריביות במדרגות אלו לזו הנגבית במדרגה הראשונה. מדובר בהפחתת ריבית בשיעור של 2.9%-2.7% במסגרת עו"ש משכורת ובשיעור של 0.5% בחח"ד פרטי (ביחס לריבית הטבלה, וללא כפל הטבות). ההטבה תהיה למשך שנה.
- עידוד פרואקטיבי של משקי הבית להסיט סכומים משמעותיים מעו"ש זכות לאפיקים משתלמים יותר עבורם תוך מיקוד בלקוחות עם יתרות עו"ש זכות של עד 50 אלף ש"ח.
- שיפור הריביות על הפיקדונות ללקוחות קמעונאיים - הבנק מעניק ללקוחות קמעונאיים בעלי פיקדונות "קטנים" ריבית זהה לבעלי פיקדונות "גדולים" (מעל 500,000 ש"ח) ובכך למעשה משפר את ריביות הטבלה ברוב הפיקדונות השקליים. המהלך יחול ביחס לפיקדונות שהופקדו או חודשו החל מיום 10 ביולי 2023.
- ספיגת העלאות ריבית נוספות בהחזרי המשכנתאות והארכת ספיגה קיימת בחצי שנה - לפרטים ראה מגזר הלוואות לדיור להלן.
- ביולי 2023 הושק שירות חדש באתר הפרטי המאפשר פריסה של הלוואה קיימת לתקופה ארוכה יותר (ועד 96 חודשים) תוך הקטנת ההחזר החודשי ו/או דחייה של עד חודשיים בתשלום ההחזר החודשי. השירות מאפשר הקלה בתזרים השוטף תוך שמירה על תנאי ההלוואה המקורית. השרות זמין ללקוחות פרטיים בלבד עם ניהול חשבון תקין והלוואות המשולמות באופן סדיר, עם יתרה של עד 250 אלף ש"ח.

פעילות שוק ההון

השירותים ללקוחות המגזר בשוק ההון כוללים מגוון פעילויות ושירותים פיננסיים בתחומים שונים: ביצוע פעילות מסחר תפעול וקסטודי בניירות-ערך ישראלים (כולל בתחום המעו"ף), מסחר בניירות-ערך זרים, מחקר וייעוץ ללקוחות בתחום שוק ההון. הפעילויות מתבצעות בחלקן ישירות על-ידי הבנק ובחלקן על-ידי חברות בנות, אשר כל אחת מהן מתמחה ועוסקת בתחום מוגדר.
הבנק מעניק שירותי ייעוץ פיננסי ב-14 מרכזי ייעוץ פועלים INVEST, מרכזי הפלטינום ופועלים PRO.
יועצי ההשקעות בבנק מעניקים ללקוחותיהם ייעוץ מקצועי וחדשני באמצעות כלים ומערכות מתקדמים, תוך הבנת צרכים, השאת ערך וחיזוק הקשר על-ידי מעטפת שירות אישית ומותאמת לכל לקוח.

ייעוץ פנסיוני

הבנק מעניק שירותי ייעוץ פנסיוני ותכנון פרישה באמצעות מערך יועצים הפרוסים ברחבי הארץ. הבנק מחובר למסלקה הפנסיונית, ומקבל באמצעותה מידע לצורך מתן הייעוץ. לבנק רישיון יועץ פנסיוני והוא מעסיק יועצים בעלי רישיון ב-14 מרכזי ייעוץ פועלים INVEST ומרכז ארצי לתכנון פרישה. הבנק חתום על הסכמי הפצה עם מרבית החברות המנהלות קופות-גמל, קרנות השתלמות וקרנות פנסיה, והוא זכאי, כיועץ אובייקטיבי, לגבות עמלת הפצה אחידה בקשר עם הפצתן בהתאם לקבוע בתקנות.
רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון פועלת לקידום תיקון חקיקה במטרה לאפשר לתאגידים הבנקאיים לבצע ייעוץ בטלפון ובאמצעים דיגיטליים.
ביום 5 בפברואר 2023 פרסמה רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון עדכון לחוזר מבנה אחיד להעברת מידע בשוק החיסכון הפנסיוני. החוזר קובע את מבנה הממשקים האחידים המשמשים את הגופים המוסדיים, בעלי הרישיון, המעסיקים וצרכני מידע נוספים בתחום החיסכון הפנסיוני, במסגרת העברת מידע וביצוע פעולות עסקיות שונות המתבצעות ביניהם. העברת מידע במבנה אחיד מאפשרת שכלול של תהליכי זרימת המידע בשוק ומהווה בסיס לפעילותה של מערכת סליקה פנסיונית מרכזית.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה בארץ נעשים באמצעות סניפי הבנק, "פועלים בטלפון", ובאמצעות הערוצים הדיגיטליים והישירים (מכשירים לשירות עצמי, אתר ואפליקציה). כמו-כן, לבנק ישנה פעילות במדיות החברתיות: פייסבוק, טוויטר, אינסטגרם ולינקדין. בעמוד הפייסבוק ניתן אף מענה אנושי לפניות לקוחות. מהלכי השיווק של הבנק מקבלים ביטוי גם בפרסום בעיתונות, בטלוויזיה, באינטרנט, ברדיו, בשלטי חוצות ובסניפים. בשנים האחרונות הרחיב הבנק את השימוש באמצעים דיגיטליים, באינטרנט ובמובייל, המאפשרים ללקוחות לקבל את השירות מבלי להגיע פיזית לסניף. כמו-כן, הורחב השימוש באמצעי שיווק במדיה הדיגיטלית, באינטרנט ובסלולר, המאפשרים פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת. במסגרת המהלכים בהם נקט הבנק במטרה להקל על לקוחותיו עם פרוץ המלחמה, שימשו המדיות שצוינו מעלה בנוסף למדיות הפנימיות של הבנק (כמו: אתר, אפליקציה, מיילים, מסרונים, הודעות בדחיפה וכו') ככלי להפצת הקלות והטבות שהוצעו ללקוחות.

לקוחות

המגזר כולל לקוחות פרטיים המקבלים שירותים בסניפים, בפועלים בטלפון ובדיגיטל. השירות הניתן מותאם למאפייני הלקוחות השונים.

תחרות

בשנים האחרונות נמשכת העלייה ברמת התחרות. בין היתר בשל, התפתחויות טכנולוגיות ונכונות גוברת מצד לקוחות לקבלת שירותים מרחוק, במקביל להורדת חסמי כניסה למתחרים חדשים וחיזוק מתחרים קטנים ובינוניים. התחרות ממשיכה להתרחב לגופים פיננסיים וחוץ בנקאיים, דוגמת חברות כרטיסי האשראי, חברות הביטוח, פינטקים וגופים קמעונאים נוספים. גם רפורמת הבנקאות הפתוחה, יישום החוק להגברת התחרות במערכת הבנקאות ('חוק שטרום') וחוק נתוני אשראי תורמים לעלייה בעוצמת התחרות בענף. הבנק ממשיך להתאים את מודל ההפעלה לצורך מתן מענה מלא ללקוחותיו בהתאם לשינויים החלים בצרכים ובמאפיינים שלהם, תוך מתן שירותים מלאים במגוון רחב של תחומים ומוצרים והנגשתם במגוון רחב של ערוצי שירות.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

ברבעון זה נמשכת מגמת העדפה מוגברת של הדיגיטל בקרב הלקוחות, לצד המשך הרחבת הצעות הערך הדיגיטליות והנגשת מוצרים ויכולות באתר ובאפליקציה.

הפקדה לתכנית חיסכון באפליקציה

ברבעון השני 2023 הונגשו תכניות החיסכון ולראשונה הושקה האפשרות להפקדה לתכנית חיסכון באפליקציית הבנק. מדובר באבן הדרך המשמעותית הראשונה ביכולת ביצוע פעולות בתכניות חיסכון באפליקציה, מהלך משמעותי בסביבת הריבית הנוכחית.

אפליקציית bit

אפליקציית bit היא אפליקציית תשלומים מובילה בה פעילים כיום כ-3 מיליון משתמשים (אשר ככלל, כשני שלישים מתוכם מנהלים את פעילותם העיקרית בבנקים אחרים) המאפשרת למשתמשים לבצע תשלומים מבוססי כרטיסי חיוב, הכוללים בין היתר שירותי העברת כספים בין משתמשים (P2P) שהינו השירות הפופולארי בקרב משתמשי bit, שירותי העברה באמצעות האפליקציה של פרטי כרטיס החיוב של המשתמש לצורך רכישת מוצרים ו/או שירותים מבתי עסק, שירות המאפשר תשלום חשבונות ארנונה ומים ישירות באמצעות האפליקציה וכן שירותים המאפשרים קבלת זיכויים מגופים שונים (כגון חברות ביטוח). הבנק פועל לפתח את bit לבניית מוצרים בנקאיים חדשים.
לצד זאת, בחודש אוקטובר 2023, הפסיק הבנק את שירות הארנק הדיגיטלי למכשירי טלפון חכם מבוססי מערכת הפעלה מסוג אנדרואיד, אשר נוהל באפליקציית bit כשירות נוסף ("ארנק bit") ואפשר ביצוע עסקות בכרטיסי חיוב בבתי עסק באמצעות הצמדת הטלפון החכם לנקודת המכירה (tap).

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

בשנים האחרונות ניכרת התגברות הרגולציה כחלק מהתכנית להגברת התחרות בשוק הבנקאות, שמשפיעה על המגזר. לפרטים נוספים ראה פרק יוזמות רגולטוריות להלן.

טבלה 6-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022
	במיליוני ש"ח	
סך הכנסות ריבית, נטו	**6,685**	3,578
הכנסות מימון שאינן מריבית	**8**	7
סך-הכל רווח מימוני, נטו	**6,693**	3,585
עמלות והכנסות אחרות	**1,571**	1,594
סך ההכנסות	**8,264**	5,179
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**397**	23
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	**3,954**	3,827
רווח (הפסד) לפני מסים	**3,913**	1,329
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	**1,357**	464
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**2,556**	865
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח	**37,663**	*38,880
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	**250,792**	238,333

* סווג מחדש.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר לקוחות פרטיים בשנת 2023 הסתכם ב-2,556 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של כ-865 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו. הגידול קוזז בחלקו על-ידי גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי וכן על-ידי גידול בהוצאות התפעוליות והאחרות.

הרווח המימוני נטו בשנת 2023 הסתכם ב-6,693 מיליון ש"ח בהשוואה ל-3,585 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

ההכנסות מעמלות והכנסות אחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-1,571 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,594 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקרו מירידה בעמלות משוק ההון וכן הושפע מהטבות בתחום העמלות שניתנו ללקוחות במטרה להקל על ההתמודדות עם השלכות המלחמה, ברבעון הרביעי של השנה. קיטון זה קוזז בחלקו מעלייה בעמלות מכרטיסי אשראי עקב עדכון הסכם התפעול עם ישראכרט וכן מעלייה בעמלות בגין הפרשי המרה.

בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של 397 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 23 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית ובמחיקות האוטומטיות בתקופה השוטפת בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן והשפעה צפויה מהשלכות המלחמה, כפי שנאמדות למועד עריכת הדוחות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-3,954 מיליון ש"ח בהשוואה ל-3,827 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות שכר עקב מענק חד פעמי בגין הסכם השכר וכן מעלייה בהוצאות מחשב ובהוצאות פחת וירידת-ערך תוכנות.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם בכ-37.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-38.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו בכ-250.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-238.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

למידע נוסף אודות סיכון אשראי לאנשים פרטיים, ראה פרק סיכון אשראי, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

7.5.2. מגזר עסקים קטנים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים קטנים. פעילות המגזר מבוצעת באמצעות מערך הסינוף הארצי של הבנק וכן באמצעות הערוצים הישירים (ראה בפרק מגזר לקוחות פרטיים לעיל). מערך הסינוף מספק שירותים נדרשים גם ללקוחות עסקיים של המגזר העסקי והמגזר המסחרי.

במהלך השנה כחלק ממיקוד הבנק בעסקים הקטנים והבינוניים נפתחו שני סניפים עסקיים מתמחים בעסקים בפתח תקווה וחיפה.

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, לצד מהלכים רחבי היקף לתמיכה וצמיחה של מגזר זה וביניהם העמדת אשראי ייעודי המותאם לצרכי הלקוח במסגרת מגוון מוצרים.

מוצרים ושירותים

כחלק מאסטרטגיית הבנק להתמקד בהרחבת הפעילות במגזר העסקים הקטנים, מציע הבנק מגוון מוצרים ושירותים ללקוחותיו החל ממימון לפעילות העסקית, חבילת מוצרים ושירותים להתרחבות העסק, שירותי דיגיטל מתקדמים ומוקד שירות מתמחה בעסקים. כמו-כן, הבנק המשיך בפעילות המרכז לצמיחה פיננסית המעניקה לעסקים קטנים בכל רחבי הארץ ידע וכלים לניהול העסק והצמחתו.

על רקע מלחמת חרבות ברזל נקט הבנק במספר פעולות ללקוחותיו העסקיים, בין השאר העמדת הלוואה בסכום של עד 250,000 ש"ח עם פטור מריבית ל-3 חודשים ופריסה ל-36 חודשים נוספים בריבית מופחתת. בנוסף, במסגרת מסלול חרבות ברזל בקרן בערבות מדינה מציע הבנק לעסקים שנפגעו עקב המלחמה הלוואה בריבית פריים בלבד עם גרייס עד שנה על הקרן והריבית.

לפרטים בדבר יתר הפעולות שנקט הבנק עקב המלחמה והטבות ללקוחותיו העסקיים הפועלים בדרום ובצפון הארץ וללקוחותיו שגויסו למילואים ראה פירוט בפרק מגזר לקוחות פרטיים לעיל.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה בארץ נעשים בסניפי הבנק, פנים אל פנים ובאמצעות הטלפון וב"פועלים בטלפון" והן בנכסים הדיגיטליים השונים, הן בפנייה יזומה והן בתגובה לפניית הלקוחות. מהלכי השיווק מקבלים ביטוי גם בפרסום בעיתונות, בטלוויזיה, באינטרנט, ברדיו, בשלטי חוצות ובסניפים. בשנים האחרונות הרחיב הבנק בצורה משמעותית את השימוש באמצעי שיווק במדיה הדיגיטלית, באינטרנט ובסלולר, המאפשר פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת. מאז פרוץ מלחמת חרבות ברזל, תוקשרו ההקלות, ההטבות והשירותים ללקוחות העסקיים במגוון מדיות, פנימיות וחיצוניות.

לקוחות

מגזר העסקים הקטנים כולל לקוחות עסקיים קטנים ובינוניים ממגוון רחב של ענפי משק. בנוסף, מטופלים במגזר החשבונות הפרטיים של הלקוחות העסקיים.

תחרות

הפעילות במגזר זה דורשת התמחות והיכרות מעמיקה עם הלקוח, לצורך מתן שירות מלא, מקיף ומקצועי ללקוח וכן לצורך ניהול סיכוני האשראי. בשנים האחרונות ניכרת כניסה גם של מתחרים חוץ בנקאיים כגון חברות כרטיסי אשראי, גופי מימון חוץ בנקאיים וכן פינטקים העוסקים בתחום. הבנק פועל באופן מתמיד להתאמת המוצרים והשירותים הניתנים ללקוחותיו וכן הנגשתם ללקוחות במגוון ערוצי שירות.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

פתיחת חשבון ללקוחות עסקיים בדיגיטל

בשנת 2023 הבנק השיק ממשק דיגיטלי ללקוחות עסקיים, דרכו יכולים הלקוחות למלא ולחתום על המסמכים הנדרשים לפתיחת חשבון תאגיד. התהליך הידידותי מאפשר ללקוח להשלים את התהליך מבלי להגיע לסניף ובכך חוסך לו זמן וטרחה.

אפליקציית bit

יצירת שיתופי פעולה עם מאגדים לקידום הצעת הערך לעסקים קטנים וחיבור לפלטפורמות E-Commerce, כך שעסקים קטנים יכולים לקבל תשלום מלקוחותיהם ללא תקרה שנתית. העסקים יכולים לקבל תשלום מרחוק באתר, באפליקציה, ב-SMS או בנקודות המכירה.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

למידע בדבר יוזמות רגולטוריות שעשויה להיות להן השפעה על פעילות המגזר ראה פרק יוזמות רגולטוריות להלן.

ראה פרק מגזר לקוחות פרטיים לעיל.

טבלה 7-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022
	במיליוני ש"ח	
סך הכנסות ריבית, נטו	**2,805**	1,909
הכנסות מימון שאינן מריבית	**5**	6
סך-הכל רווח מימוני, נטו	**2,810**	1,915
עמלות והכנסות אחרות	**661**	635
סך ההכנסות	**3,471**	2,550
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**393**	104
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	**1,370**	1,345
רווח (הפסד) לפני מסים	**1,708**	1,101
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	**592**	382
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**1,116**	719
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח	**32,729**	34,998
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	**70,395**	70,243

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר העסקים הקטנים בשנת 2023, הסתכם ב-1,116 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-719 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו, ומגידול בעמלות וההכנסות האחרות. עלייה זו קוזזה בחלקה מגידול בהוצאות להפסדי אשראי.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2023 הסתכם ב-2,810 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,915 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

ההכנסות מעמלות והכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-661 מיליון ש"ח בהשוואה ל-635 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מכרטיסי אשראי עקב עדכון הסכם התפעול עם ישראכרט.

בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-393 מיליון ש"ח בהשוואה להוצאות בסך של כ-104 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית ובמחיקות האוטומטיות בתקופה השוטפת בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן והשפעה צפויה מהשלכות המלחמה, כפי שנאמדות למועד עריכת הדוחות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-1,370 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,345 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר בשל עלייה בהוצאות השכר עקב מענק חד פעמי בגין הסכם השכר.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם בכ-32.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-35.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. הירידה נבעה בעיקר מגידול בפירעונות לצד ירידה בביקוש לאשראי, עקב עליית הריבית.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו בכ-70.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-70.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

7.5.3. מגזר הלוואות לדיור

כללי ומבנה המגזר

הבנק מציע הלוואות לדיור ללקוחות פרטיים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תכניות הסיוע הממשלתיות, באמצעות יועצי משכנתאות הפזורים בנציגויות משכן בסניפים השונים ברחבי הארץ.
ניתן להגיש בקשה לאישור עקרוני למתן הלוואה לדיור גם בדיגיטל ובפועלים בטלפון.

מוצרים ושירותים

הפעילות העיקרית של מגזר זה הינה מתן הלוואות לדיור ומיועדת לקהל לקוחות פרטיים המבקשים הלוואה למימון אחת מהמטרות שלהלן:

- הלוואה המיועדת לרכישה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה או שיפוצה.
- הלוואה המיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות לדירת מגורים.
- הלוואה הניתנת במשכון דירת מגורים ושאינה למטרת עסק.
- הלוואה המיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה, כאמור לעיל.

פעולת חיתום משכנתאות נערכת ונבחנת בהתייחס לארבעה רכיבים מהותיים: יכולת ההחזר, הבטוחה - הנכס המוצע לשעבוד, שיעור מימון ומרווחים.

הטבות ייעודיות בתחום המשכנתאות

במהלך השנים 2022-2023, לנוכח עלית הריבית במשק והאינפלציה ובמענה לצרכי הלקוחות יזם הבנק פתרונות להתמודדות עם עליית ריבית הפריים:

- אפשרות לפריסת מסלול הפריים במשכנתא לתקופה ארוכה יותר (ללא שינוי בתנאי ההלוואה וללא עלויות).
- בינואר 2023 ובמאי 2023 יצא הבנק בשני מהלכים לספיגת עליית ריבית בנק ישראל במסלול הפריים במשכנתא למשך שנה בשיעורים של 0.5% ו-0.25% בהתאמה, ללקוחות העשויים לגלות קושי בתשלומי המשכנתא שלהם ועל פי קריטריונים שנקבעו מראש. הבנק החליט כי ללקוחות עבורם ספג את העלייה האחרונה (מאי 2023) יספוג גם את העליות הבאות עד סוף השנה ועד שיעור של 0.5%, וזאת למשך שנה מכל העלאת ריבית ככל שתהיה. עבור הלקוחות שהבנק ספג עבורם את העלייה בינואר 2023, תוארך תקופת ההטבה בחצי שנה נוספת (עד ליוני 2024).
- הקמת קו קשוב של יועצי משכנתאות עבור לקוחות בעלי משכנתא קיימת בבנק וכן לקוחות מבנקים אחרים המעוניינים לבחון את נתוני המשכנתא האישית והפתרונות האפשריים הנכונים להם באופן אישי.

עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל, הבנק הודיע על סדרת הטבות משמעותיות ללקוחותיו בתחום המשכנתאות. הבנק מעניק פטור מלא מתשלום משכנתא לשלושה חודשים ללקוחות בעלי נכסים המשועבדים לבנק (לטובת המשכנתא) הנמצאים בעוטף עזה ושדרות (מיקום הנכסים בטווח של 0-7 ק"מ מרצועת עזה). ההטבה מתייחסת לשלושת ההחזרים החודשיים: נובמבר-דצמבר 2023 וינואר 2024 והיא תחול באופן אוטומטי.
בנוסף, בשל מלחמת חרבות ברזל, בנק ישראל פרסם ביום 15 באוקטובר 2023 מתווה לסיוע ללקוחות בהתמודדות עם השלכות מלחמת חרבות ברזל ("המתווה"), ובו התייחסות גם לדחיית תשלומי המשכנתא בהתאם לאוכלוסייה אליה משתייך הלקוח (אוכלוסיית מעגל ראשון או אוכלוסיית מעגל שני). המתווה הורחב והוארך ביום 17 לדצמבר 2023 והינו בתוקף עד ליום 31 למרץ 2024. על-פי המתווה, כל בנק רשאי לבחור את דרך ביצוע דחיית תשלומי המשכנתא ללקוחות המעגל הראשון והבנק בחר בדרך של העמדת הלוואה בגין התשלומים שנדחו, הכל כמפורט במתווה.

שיווק

הבנק מפרסם ומשווק את האפשרות ליטול משכנתא בבנק במדיות פרסומיות שונות. מתן הלוואה לדיור הינה ללקוחות הבנק וללקוחות בנק זר בכפוף לפתיחת חשבון בבנק.

לקוחות

הבנק מעניק הלוואות לדיור (למטרות שאנן עסקיות) ללקוחות.

תחרות

תחום ההלוואות לדיור מאופיין ברמת תחרותיות גבוהה. מדובר בעסקה כלכלית משמעותית בקרב משקי הבית ולכן לקוחות נוטים לבצע סקר שוק ולהשוות מחירים, בעצמם או על-ידי יועצי משכנתאות חיצוניים.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

בתחום ההלוואות לדיור קיימת רגולציה ייעודית ענפה, בנוסף לרגולציה הכללית, לרבות זו החלה על מתן אשראי על-ידי הבנק.

- **הוראת ניהול בנקאי תקין 451 - נהלים למתן הלוואות לדיור -** ביום 19 ביולי 2023 תוקן הנוהל הבנקאי התקין במטרה לשפר את תהליך ביצוע פירעון מוקדם של הלוואה לדיור, לרבות באמצעות תאגיד בנקאי אחר או מלווה מוסדי שאינו תאגיד בנקאי (במחזור). כך לווה יוכל להודיע על כוונתו לבצע פירעון מוקדם של הלוואה באופן מקוון ובטלפון. אגב תהליך מחזור הלוואה באמצעות בנק אחר הלווה יוכל לבחור אם להודיע על כוונתו לבצע פירעון מוקדם ישירות לבנק המקורי או באמצעות הבנק החדש (מבלי לגרוע מכל זכות שקיימת לווה על-פי כל דין). כמו-כן, התאגיד הבנקאי יאפשר ללווה לבקש מכתב כוונות גם באופן מקוון ובטלפון לקבל את המכתב בהתאם לבחירתו באופן המאפשר שמירה והדפסה. במקרה של מחזור מבנק אחר, המכתב יועבר ישירות בין הבנקים בממשק דיגיטלי כאשר המסמך חתום בחתימה אלקטרונית, והבנק יעשה כן גם מול מוסדי (אם אין סיבה לסירוב סביר). מועד התחולה שנה מיום פרסומו של הנוהל הבנקאי התקין. (מועד זה צפוי להידחות ליום 20 באוקטובר 2024 כאמור בטיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין 251 שפורסמה ביום 24 באוקטובר 2023).

- **חוק חוזה הביטוח (תיקון מס' 12), התשפ"ג 2013 -** לפי תיקון חוק חוזה הביטוח מיום 13 ביולי 2023, במקרה בו מלווה מוסדי נקבע כמוטב בלתי חוזר בפוליסה אגב הלוואה לדיור, המבוטח רשאי לחזור בו מקביעתו ללא הסכמת המוטב הראשון, ובלבד שקבע מלווה מוסדי אחר כמוטב באותה פוליסה אגב הלוואה לדיור חדשה שנטל מהמלווה המוסדי האחר. החלפת המוטב הבלתי חוזר תכנס לתוקפה מיום פירעון ההלוואה לדיור שנתן המוטב הראשון.
- **חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות תקציב 2023, 2024) התשפ"ג-2023 -** ראה פרק יוזמות רגולטוריות להלן.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 251 התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל" (הוראת שעה)** ביום 31 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין 251 - הכולל התאמות שונות לתקופה מוגבלת להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם המלחמה והשלכותיה על הכלכלה בישראל, ועל מנת לסייע למערכת הבנקאית וללקוחותיה להתמודד עם אתגרי המצב. במסגרת ההתאמות תוקנו, בין היתר, הוראות ניהול בנקאי תקין הבאות:
  - הוארכו המועדים הקבועים בהוראת ניהול בנקאי תקין 451 להנפקת המסמכים הבאים על-ידי הבנק: מכתבי כוונות, אישור סילוק, הודעות על כך שהבנק ביטח את הלווה בביטוח מטעמו במקרים בהם הפוליסה שהלקוח המציא אינה עונה על דרישות הבנק ואישור לשעבוד נכס בדרגה שנייה לטובת גורם אחר.
  - נקבע כי הוראת ניהול בנקאי תקין 449 בנושא פישוט הסכמים ללקוח לא תחול במועד בקשת לקוח לדחיית תשלומים במסגרת הסכם למתן אשראי, וזאת ככל שמדובר בדחייה לפי מתווה בנק ישראל (כהגדרתו לעיל).
  - יקבע כי על אף הקבוע בסעיף 3(א)(1) לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), התשנ"ב-1992, לעניין הסכם למתן אשראי, לא תידרש חתימת לקוח לצורך ביצוע בקשת לקוח לדחיית תשלומים, וזאת ככל שמדובר בדחייה לפי מתווה בנק ישראל, ובלבד שתתקבל הסכמת הלקוח ותתועד.
  - מועד התחולה של תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 451 מיום 19 ביולי 2023, שנקבע לשנה מיום פרסום הנוהל, ידחה ליום 20 באוקטובר 2024. ביום 28 בדצמבר 2023 פרסם בנק ישראל נוסח מתוקן להוראת ניהול בנקאי תקין (251), בו נקבעו, בין היתר, גם ההוראות הבאות, כאשר תוקף הוראה זו והתיקונים בה הוארכו עד ליום 31 במרץ 2024:
  - הלוואה לכל מטרה - הבנק רשאי לאשר הלוואה לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין עד לשיעור מימון של 70% ובלבד שסכום ההלוואה מעל שיעור מימון של 50% לא יעלה על 200,000 ש"ח. ההקלה תחול על אישורים שיתנו כל עוד ההוראה בתוקף.
  - ממ"ד - נקבע פטור מהמגבלות האמורות בסעיפים 5 עד 8 להוראה 329 ביחס להלוואה למטרת בניית ממ"ד הפטורה מהיתר על-פי תקנות התכנון והבנייה (עבודות ומבנים הפטורים מהיתר), (הוראת שעה-חרבות ברזל), התשפ"ד-2023 שפורסמו על-ידי מפקדת פיקוד העורף, ושסכומה אינו עולה על 200,000 ש''ח. תוקף ההקלה בהתאם לתוקפן של תקנות התכנון והבנייה הנ"ל.

למידע נוסף בדבר יוזמות רגולטוריות שעשויה להיות להן השפעה על פעילות המגזר ראה פרק יוזמות רגולטוריות להלן.

טבלה 8-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022
	במיליוני ש''ח	
סך הכנסות ריבית, נטו	**1,411**	1,366
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	**(56)**	(3)
סך-הכל רווח מימוני, נטו	**1,355**	1,363
עמלות והכנסות אחרות	**46**	47
סך ההכנסות	**1,401**	1,410
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**121**	71
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	**486**	454
רווח (הפסד) לפני מסים	**794**	885
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	**273**	307
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**521**	578
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח	**131,057**	127,688

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר הלוואות לדיור בשנת 2023 הסתכם ב-521 מיליון ש''ח, בהשוואה ל-578 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקרו מגידול בהוצאות להפסדי אשראי וכן מעלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2023 הסתכם ב-1,355 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,363 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מעלייה בהוצאות מימון שאינן מריבית אשר קוזזו מעלייה בהכנסות הריבית, בעיקר כתוצאה מגידול בהיקפי האשראי.

בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-121 מיליון ש"ח בהשוואה להוצאות בסך של כ-71 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית בתקופה השוטפת בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-486 מיליון ש"ח בהשוואה ל-454 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות מחשב.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם בכ-131.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-127.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

למידע נוסף אודות סיכונים בתיק הלוואות לדיור, ראה פרק הלוואות לדיור בפרק סקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

7.5.4. מגזר מסחרי

כללי ומבנה המגזר

המגזר המסחרי מספק מגוון רחב של שירותי בנקאות ללקוחות עסקיים מדרג הביניים (Middle Market). המגזר פועל באמצעות מרכזי עסקים ללקוחות ותיקים ומרכזי עסקים ללקוחות בצמיחה. ללקוחות המגזר מוענקים שירותים תפעוליים על-ידי צוותי לקוח הפרוסים בארץ וכן על-ידי מרכז שירות.

מוצרים ושירותים

השירותים אותם מעמיד הבנק ללקוחות המגזר כוללים מתן אשראי לפעילות שוטפת ולמימון השקעות, ערבויות, מכתבי אשראי, פעילות סחר חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים ונגזרים. כמו-כן, ניתנים שירותי השקעות באפיקים השונים: מטבע-חוץ, שקלים, ניירות-ערך וכו'.

המגזר המסחרי מספק שירותים בנקאים גם ללקוחות הפועלים בענף הבנייה והנדל"ן. השירותים הבנקאיים כוללים בין השאר, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרוכשי דירות בהתאם לחוק המכר. כמו-כן, המגזר המסחרי מספק שירותים ללקוחות הי-טק באמצעות המותג Poalim tech, המספק שירותים בנקאיים הכוללים מתן אשראי וערבויות, פעילות מטבע-חוץ ועוד"ש וכו'.

פעילויות משלימות

- **אשראי ישיר לעסקים -** הלוואות בתוך מסגרת מאושרת הניתנות לניצול באמצעות "אתר האינטרנט לעסקים".
- **TRADER FX -** מערכת מסחר באינטרנט בפלטפורמה זמינה ונוחה ללקוח.
- **העצמה דיגיטלית -** פיתוח פתרונות מותאמים העונים לצרכי לקוחות החטיבה העסקית, הרחבת תשתית הפעילות באתר העסקי ובאפליקציה העסקית.
- **ערבויות דיגיטליות -** פיתוח פלטפורמה של הפקת קובץ ערבות דיגיטלית.
- **ממשק דיגיטלי** למילוי מסמכי פתיחת חשבון.
- **ERPAY -** ממשק ישיר לביצוע העברות בש"ח ובמטבע-חוץ ממערכת ה-ERP של הלקוח.

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות ושירותי הבנקאות והפצתם ללקוחות מתבצעים באמצעות מנהלי קשרי הלקוחות שבאגף המסחרי, מחלקת ניהול מכירות במטה החטיבתי. לרשות הלקוחות עומדים ערוצי התקשורת המקובלים בבנקאות המקומית, כגון: צוותי לקוח, מרכזי שירות, "פועלים בטלפון", אינטרנט וכד'.

לקוחות

תחומי הפעילות העיקריים של לקוחות המגזר הינם: תעשייה, מסחר ובנייה ונדל"ן ופעילותם מתבצעת בעיקר בשוק המקומי. כמו-כן, מטפל המגזר גם בלקוחות המנהלים פעילות יבוא ויצוא.

תחרות

המגזר מתאפיין בתחרות גבוהה כאשר המתחרים העיקריים הינם התאגידים הבנקאיים. בתחום האשראי, התחרות באה לידי ביטוי הן בשיעורי הריבית והעמלות המוצעים ללקוחות על-ידי הבנקים המתחרים, והן בהיבטים הנלווים כגון מהירות התגובה ושיעורי המימון אותם מוכנים לאשר הבנקים המתחרים. כמו-כן, עבור חלק מלקוחות המגזר קיימים בשוק תחליפים לאשראי הבנקאי כגון הנפקות ציבוריות ופרטיות ואשראי שניתן על-ידי גופים פיננסים חוץ בנקאים.

שינויים טכנולוגיים

המגזר נעזר במערכות טכנולוגיות לצורך ניהול תהליכי ניתוח מצב הלקוחות, בקרה ושיווק. בבנק מבוצע תהליך מתמשך של שיפור מערכות אלו. תהליך זה כולל גם מרכיבים הנוגעים לטיפול בלקוחות המגזר. לצורך ניהול תיקי הלקוחות במגזר, נעשה שימוש במערכת CRM שמהווה כלי משמעותי בניהול הקשר, המכירות והפעילות העסקית מול הלקוחות.

טבלה 9-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022
	במיליוני ש''ח	
סך הכנסות ריבית, נטו	**1,939**	1,605
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	**(34)**	(23)
סך-הכל רווח מימוני, נטו	**1,905**	1,582
עמלות והכנסות אחרות	**544**	486
סך ההכנסות	**2,449**	2,068
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**881**	76
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	**625**	588
רווח (הפסד) לפני מסים	**943**	1,404
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	**334**	505
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**609**	899
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח	**59,300**	57,945
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	**46,369**	51,425

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר המסחרי בשנת 2023 הסתכם ב-609 מיליון ש"ח בהשוואה ל-899 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי ומגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות. קיטון זה קוזז בחלקו מעלייה ברווח המימוני, נטו ומגידול בהכנסות מעמלות והכנסות אחרות.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2023 הסתכם ב-1,905 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,582 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית וכן מגידול בהיקפי האשראי.

ההכנסות מעמלות והכנסות אחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-544 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-486 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. העלייה נבעה בעיקרה מעלייה בעמלות מעסקי מימון בעיקר עקב החזר חלקי של פרמיות ששולמו בעבר בגין ביטוח ערבויות חוק מכר.

בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי האשראי בסך של כ-881 מיליון ש"ח בהשוואה להוצאות בסך של כ-76 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית בתקופה השוטפת בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן וכן מגידול בהוצאה הפרטנית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-625 מיליון ש"ח בהשוואה ל-588 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות מחשב ובהוצאות פחת וירידת-ערך תוכנות וכן מעלייה בהוצאות שכר.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם בכ-59.3 מיליארד ש''ח בהשוואה לכ-57.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו בכ-46.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-51.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

7.5.5. מגזר עסקי

כללי ומבנה המגזר

המגזר העסקי מתמחה במתן שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילותו. המגזר פועל באמצעות ארבעה סקטורים שבכל אחד מהם פועלים מנהלי קשרי לקוחות (מק"לים) בעלי התמחות ייעודית:

- נדל"ן.
- תעשייה, מסחר ומלונאות.
- תשתיות, אנרגיה ושוק ההון.
- מימון פרויקטים ותשתיות.

בנוסף, עוסק המגזר במוצרי מימון מורכבים, לרבות: מימון סחר חוץ, מימון הון חוזר, מימון נכסים בחו"ל, עסקות מימון מורכבות, סינדיקציה והעברת סיכוני אשראי.

החטיבה העסקית כוללת גם את האגף לאשראים מיוחדים, אשר מרכז את הטיפול בלקוחות המגזר העסקי והמגזר המסחרי שנקלעו לקשיים, מתוך ניסיון לסייע לשיקומם תוך מתן תמיכה עסקית.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים מימון פעילות שוטפת, כמו גם מימון השקעות, מימון פרויקטים בתחום התשתית (בשיטת ה-BOT/PFI), שירותים פיננסיים, וכן פעולות סחר-חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. במסגרת השירותים הניתנים ללקוחות הפועלים בענף הבניה הנדל"ן ניתן למנות, בין היתר, ליווי פרויקטי בנייה, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרוכשי דירות בהתאם לחוק המכר.

למגזר פעילויות משלימות הזהות במהותן לאלה הניתנות במגזר המסחרי. לפרטים נוספים ראה פרק מגזר מסחרי לעיל.

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות והפצתם ללקוחות המגזר מתבצעים באמצעות מנהלי קשרי הלקוחות שבאגף העסקי בשיתוף עם המטה החטיבתי. כחלק מרכזי מפלטפורמת המכירות, עומדים לרשות לקוחות המגזר מומחי מוצר בתחומי חדר עסקות, ייעוץ השקעות, סחר-חוץ, מטבע-חוץ, עובר ושב ועוד אשר עובדים בצמוד למנהל קשרי הלקוחות. מנהל קשרי הלקוחות נמצא בקשר רצוף עם הלקוחות שהוא מטפל בהם, לצורך מענה לצרכים הבנקאיים שלהם, שיווק מוצרי הבנק והתאמת פתרונות מימון לעסקות שונות.

לרשות הלקוחות עומדים ערוצי התקשורת המקובלים בבנקאות המקומית, כגון: צוותי לקוח, מרכזי שירות, "פועלים בטלפון", אינטרנט וכד'.

לקוחות

לקוחות המגזר הינם תאגידים גדולים בישראל אשר פועלים בעיקר בתחומי הפעילות: נדל"ן, תעשייה, שוק ההון, תקשורת, מסחר, מלונאות, תשתיות ואנרגיה.

תחרות

התחרות בתחום זה גבוהה ומתבטאת בשירות, במחירים, בתנאים להעמדת המימון ובמהירות התגובה. קבוצת הבנק מתמודדת עם תחרות גוברת מול המערכת הבנקאית הישראלית, לרבות בנקים זרים שיש להם נציגויות בישראל. עבור חלק מלקוחות המגזר קיימים בשוק תחליפים לאשראי הבנקאי כגון הנפקות ציבוריות ופרטיות ואשראי שניתן על-ידי גופים מוסדיים וגופים פיננסים חוץ בנקאים.

מגבלות ביחס להסדרי הלוואות משותפות (הסדרי קונסורציום)

ביום 14 ביוני 2018 נכנסו לתוקף כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסדרי הלוואות משותפות) (הוראת שעה), תשע"ח-2018 ("פטור הסוג"). פטור הסוג על תיקוניו מגדיר את התנאים, אשר בהתקיימם, יהיה הבנק פטור מפניה לרשות התחרות לקבלת אישור להסדר ההלוואה המשותפת (דהיינו, מתן אשראי לתאגיד, במשותף עם מלווה אחד או מלווים נוספים הנכלל/ים בהגדרת "מלווה" בהוראת פטור הסוג). תוקף הוראת פטור הסוג הינו עד מאי 2026.

לאור האמור בפטור הסוג, בכל מקרה בו בכוונת הבנק לתת במשותף עם תאגידים בנקאיים או גופים מוסדיים או גופים דומים שהתאגדו מחוץ לישראל, הלוואה לתאגיד כלשהו - על הבנק לבדוק קיומם של התנאים הקבועים בהוראות הפטור בהתאם לחלופות השונות ולנסיבות כל עסקה.

הוראות פטור הסוג אינן חלות על הסדר הלוואה משותפת שנחתם לפני מועד כניסתו לתוקף של פטור הסוג וחלות על אותן הלוואות הוראות מכתבי רשות התחרות בעניין הלוואות משותפות שהיו בתוקף במועד חתימת כל הסדר הלוואה. עם זאת, ככל שיחול שינוי מהותי בהסדר הלוואה משותפת שנחתם על בסיס מכתבי הרשות הנ"ל, יש לבחון את ההסדר הרלוונטי בכללותו מחדש, בהתאם לפטור הסוג.

טבלה 10-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022
	במיליוני ש''ח	
סך הכנסות ריבית, נטו	**2,443**	2,007
הכנסות מימון שאינן מריבית	**71**	52
סך-הכל רווח מימוני, נטו	**2,514**	2,059
עמלות והכנסות אחרות	**842**	686
סך ההכנסות	**3,356**	2,745
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**3**	(421)
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	**800**	791
רווח (הפסד) לפני מסים	**2,553**	2,375
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	**910**	853
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**1,643**	1,522
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח[1]	**123,994**	108,316
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	**94,775**	75,585

(1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאילות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-15,114 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023 ובסך של כ-10,882 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר העסקי בשנת 2023 הסתכם ב-1,643 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,522 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מגידול ברווח המימוני נטו וכן מגידול בעמלות וההכנסות האחרות אשר קוזז בחלקו מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2023 הסתכם ב-2,514 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,059 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מגידול בהיקפי האשראי וכן מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

ההכנסות מעמלות והכנסות אחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-842 מיליון ש"ח בהשוואה ל-686 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מעסקי מימון בחלקו עקב החזר חלקי של פרמיות ששולמו בעבר בגין ביטוח ערבויות חוק מכר וכן מעלייה בעמלות סינדיקציה.

בשנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של 3 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 421 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע בעיקרו מירידה בהכנסה הפרטנית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו ב-800 מיליון ש"ח, בדומה לשנה קודמת.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם בכ-124.0 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-108.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו בכ-94.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-75.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

7.5.6. פעילות בינלאומית

כללי

הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק כוללת את סניף ניו-יורק ונציגויות בארצות-הברית, וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם.
עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק, המתמקד בתחומי הפעילות הבאים: מתן שירותים בנקאיים מקיפים הן לחברות ישראליות הפועלות בארצות-הברית והן לחברות ולקוחות מקומיים, הכוללים: אשראי, סחר-חוץ, פיקדונות ושירותי חדר עסקות. סניף ניו-יורק מאפשר ללקוחותיו גם ביטוח פיקדונות על-ידי ה-FDIC.
תחום הפעילות מול בנקים כולל מסחר באמצעות חדרי עסקות, שיתוף פעולה בסחר חוץ ובמימון סחר בינלאומי, מימון פרויקטים, סליקת תשלומים ושירותים בתחום שוק ההון (ראה פרק חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים בדוח הדירקטוריון וההנהלה).
בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית, הבנק משלים את הפסקת הפעילויות בחו"ל וסגירת חברות הבנות, כמפורט להלן.

מגבלת חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות (למועד זה בעיקר בארצות-הברית) כפופה לתקנות רלוונטיות לאופי הפעילות של הקבוצה במדינות בהן מתקיימת פעילות עסקית (Cross border regulations) ולפיקוח רגולטורי מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות בהן פועלות שלוחות הבנק בחו"ל, הכוללות דרישות של הון, החזקת נכסים נזילים, ציות ואיסור הלבנת הון וכיוצא בזה.
בנוסף, קיימים כללים ומגבלות המוטלים על-ידי בנק ישראל על הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק, הן מכוח חקיקה ונהלים והן מכוח הוראות בהיתרים הניתנים על-ידי בנק ישראל בעת רכישת חברות בנות ו/או פתיחת סניפים בחו"ל.

לפרטים בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ופרשת FIFA ראה ביאור 25.ה. בדוחות הכספיים.

הפעילות בבנקאות הבינלאומית

סניף ניו-יורק

עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של קבוצת הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק ונציגויות בארצות-הברית וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. לסניף ניו-יורק פעילות בתחום ה-Middle Market בארצות-הברית, באמצעות פיתוח מערכת יחסים ומתן אשראי ישיר ללקוחות מסחריים מקומיים. כמו-כן, פועל הסניף בשוק הסינדיקציות כפעילות משלימה.

שינויים בפעילות במהלך השנה

- Hapoalim (Switzerland) Ltd (הפועלים-שוויץ) שעסקה בעבר בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות סניפים בציריך ובלוקסמבורג (למועד זה לא נותרו חשבונות לקוחות בחברה) החזירה בחודש יולי 2023 את הרישיון הבנקאי באישור רשות הפיקוח בשוויץ (FINMA) והסתיים הפיקוח הרגולטורי השוויצרי עליה בתוקף מיום 30 ביוני 2023.
- קבוצת הבנק החזיקה 100% מהון המניות של בנק פוזיטיף בתורכיה שעוסק בתחום הבנקאות העסקית.
ביום 30 במרץ 2023 התקשר הבנק בהסכם למכירת החזקתו בבנק פוזיטיף בתמורה שעיקרה פירעון אשראי שהועמד לבנק פוזיטיף במועד ההשלמה של העסקה.
ביום 13 בספטמבר 2023 הושלמה העסקה והחזקות הבנק בבנק פוזיטיף הועברו לרוכש. הבנק לא הכיר ברווח או הפסד כתוצאה מהשלמת העסקה ואין לה השפעה מהותית אחרת על הדוחות הכספיים של הבנק.

טבלה 11-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022
	במיליוני ש"ח	
סך הכנסות ריבית, נטו	**815**	680
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	**(1)**	(2)
סך-הכל רווח מימוני, נטו	**814**	678
עמלות והכנסות אחרות	**40**	32
סך ההכנסות	**854**	710
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**88**	107
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	**447**	428
רווח (הפסד) לפני מסים	**319**	175
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	**141**	84
רווח (הפסד) נקי:		
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**178**	91
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	(1)
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**178**	90
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח	**18,072**	17,210
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	**29,129**	24,767

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר הפעילות הבינלאומית בשנת 2023 הסתכם ב-178 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 90 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- הרווח הנקי של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-241 מיליון ש"ח בשנת 2023 בהשוואה לרווח נקי של כ-178 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו שקוזזה מגידול בהוצאות התפעוליות. העלייה ברווח המימוני, נטו נבעה בעיקר מגידול בהיקפי האשראי וכן מעליית מרווחי הפיקדונות בגין עלייה בריבית הדולרית.
- ההפסד של הפועלים שוויץ הסתכם בכ-63 מיליון ש"ח בשנת 2023 בדומה להפסד שנרשם בשנת 2022.

סך האשראי לציבור, נטו של הפעילות הבינלאומית ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם בכ-18.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-17.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, אשר מקורם בעיקר בסניף ניו-יורק. מרבית האשראי והגידול באשראי הינם בפעילות ה-Middle-Market.
סך פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2023 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-29.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-24.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, אשר מקורם בעיקר בסניף ניו-יורק.

7.5.7. מגזר ניהול פיננסי

כללי ומבנה

פעילות מגזר זה כוללת:

- פעילות בתיק הבנקאי - ניהול המקורות והשימושים לרבות ניהול סיכוני השוק והנזילות (לפרטים בדבר סיכונים אלה, ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה), וזאת באמצעות קביעת מחירי העברה פנימיים (ראה להלן), ניהול תיק השקעות, הנפקות אגרות-חוב ושטרי הון, הפקדות בבנקים בחו"ל וביצוע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. פעילות המגזר בתיק הבנקאי מתבצעת בעיקרה באמצעות האגף לניהול נכסים והתחייבויות ("נג"ה") בארץ ובחו"ל ובאמצעות היחידה לניהול השקעות נוסטרו האחראיות על ניהול תיק אגרות-החוב הקונצרני.
- פעילות בתיקי המסחר - פעילות עשיית שוק ומסחר בחדר עסקות בתחום מטבע-החוץ, ריביות ואגרות-חוב ממשלתיות ונגזרי OTC.
- פעילות מסחר מול לקוחות בשני תחומים:
  - ביצוע עסקות בניירות-ערך ובנגזרים סחירים באמצעות שני חדרי מסחר: חדר מסחר ניירות-ערך ישראלים וחדר מסחר ניירות-ערך זרים וכן שרותי משמרת ניירות-ערך.
  - ביצוע עסקות OTC במכשירים פיננסיים נגזרים בש"ח, מטבע-חוץ, ריביות, מדדים וסחורות באמצעות חדר העסקות. השירות ניתן למגוון לקוחות, בהם גופים מוסדיים, חברות עסקיות, לקוחות פרטיים נבחרים ולקוחות זרים, באמצעות דסקים ייעודיים המעניקים שירות אישי ללקוחות.
- פעילות המגזר מול הלקוחות כוללת גם מתן תמיכה בפיתוח ובתמחור של מוצרים פיננסיים מתוחכמים.

ההכנסות העיקריות של המגזר נובעות מניהול חשיפות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר וכן ממרווחים ועמלות בפעילות חדרי העסקות ושירותי התפעול מול הלקוחות. בנוסף, כולל המגזר בחישוב הכנסותיו, תוצאות מניהול תיק השקעות במניות ובאגרות-חוב ומהשקעות בחברות כלולות.
כמו-כן, מגזר זה אחראי על ניהול הקשרים עם בנקים ומוסדות פיננסיים ברחבי העולם ואחראי על מתן שירותים ללקוחות הפעילים בישראל במגוון תחומים לרבות בשוקי ההון והכסף.

פעילויות, מוצרים ושירותים

התיק הבנקאי - ניהול מקורות ושימושים

אגף ניהול נכסים והתחייבויות ("אגף נג"ה") אחראי לניהול המקורות והשימושים של הבנק על מגוון פעילויות המגזרים השונים. האגף קובע מחירי העברה פנימיים ("ריבית סיטונאית") לגיוס מקורות ולשימושי המגזרים השונים. הריבית הסיטונאית מהווה את ריבית הבסיס לפעילות המגזרים השונים מול לקוחות הבנק ולפיה הם מחויבים ומזוכים. הריבית הסיטונאית מהווה אמצעי לניהול סיכוני השוק והנזילות.
הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה. לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם מגיוס פיקדונות מהציבור בארץ, כשחלקו הארי מלקוחות קמעונאיים, וללא תלות במפקיד בודד או בקבוצת מפקידים. בנוסף, מגייס הבנק פיקדונות מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים. כמו-כן, מגייס הבנק באמצעות אגרות-חוב ומכשירי הון (כתבי התחייבות נדחים) שמנפיק הבנק.
המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות לקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית, חברות ישראליות בחו"ל, הנפקת CD's ומכשירים אחרים המבוטחים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית, הנפקות של אגרות-חוב בחו"ל, עסקות החלף ש"ח - מטבע-חוץ ועסקות REPO.
כחלק מניהול סיכוני השוק והנזילות מנהלת חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית תיק אגרות-חוב, המורכב מאגרות-חוב ממשלתיות ואגרות-חוב קונצרניות לרבות אגרות-חוב של מוסדות פיננסים. התיק מנוהל באמצעות יחידת הנג"ה ויחידת ניהול השקעות נוסטרו של הבנק.
פעילות השקעות לנוסטרו - מטרתה להגדיל את הגמישות בניהול התיק הבנקאי תוך ניצול האפשרויות לשיפור התשואה על עודפי הנזילות וגיוון אפיקי הפעילות. תיק ההשקעות הינו חלק מהתיק הבנקאי, וכולל השקעה באגרות-חוב ובמניות בארץ ובחו"ל.

פעילות בתחום המסחר - חדר עסקות (OTC ונגזרים)

הבנק מעניק ללקוחותיו שירות מקיף בחדר עסקות (OTC ונגזרים) המאפשר להם לפעול במכשירים הפיננסיים השונים ועל נכסי בסיס שונים, לצורכי מסחר, הגנה וגידור סיכונים. ביצוע העסקות עם לקוחות הבנק נעשה בהתאם למסגרות האשראי שהוקצו להם על-ידי בעלי סמכויות האשראי בבנק ועל בסיס מודלים פנימיים של הבנק. המודלים מגדירים את חשיפות האשראי בעסקות המבוצעות בחדר העסקות. בשנים האחרונות קיימת עלייה מתמדת במודעות לפעילויות שמציע חדר עסקות, אשר בגינה הבנק מציע מגוון רחב יותר של מוצרים וברמות תחכום גבוהות יותר וביניהם: נגזרים, לרבות אופציות ריבית בשקלים, אופציות אקזוטיות, ומוצרי ריבית מתוחכמים. כמענה לצרכים אלה, וכדי לשמר את מעמדו כבנק מוביל וחדשני, סל המוצרים בארץ כולל מוצרים מורכבים, וביניהם: נגזרים, לרבות אופציות ריבית בשקלים, אופציות אקזוטיות, ומוצרי ריבית מתוחכמים.
כחלק מפעילות הבנק בתחום המסחר, חדר העסקות הינו אחד מעושי השוק הראשיים באגרות-חוב ממשלתיות וכן מהווה עושה שוק במרבית המוצרים בהם הוא פעיל.

שירותי ברוקראג' ומשמרת

הבנק מעמיד ללקוחותיו שירות לביצוע עסקות בניירות-ערך ובנגזרים סחירים באמצעות שני חדרי מסחר: חדר מסחר ניירות-ערך ישראלים וחדר מסחר ניירות-ערך זרים וכן שרותי משמרת ניירות-ערך.

שירותים למנהלי נכסים פיננסיים

הבנק מעניק שירותים למנהלי נכסים פיננסיים: מנהלי קרנות נאמנות, מנהלי תיקי השקעות, מנהלי קופות-גמל, קרנות השתלמות ופנסיה.
בנוסף, לקרנות נאמנות הבנק מעמיד שירותים נלווים לניהול חשבון, הכוללים בין השאר שערוך נכסים, הפקת דוחות בקרה והכנת דיווחים לרשויות.
ביום 31 בדצמבר 2023 שווי הנכסים של קרנות הנאמנות להן מספק הבנק שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים הסתכם בסך של כ-101 מיליארד ש"ח.

שירותים למוסדות פיננסיים

מחלקת בנקים ומוסדות פיננסיים אמונה על ניהול היחסים והקשר העסקי עם בנקים ומוסדות פיננסיים בעולם. קשרים אלה תומכים במגוון הפעילויות העסקיות של הבנק, לרבות פעילות סחר חוץ, מסחר במטבע-חוץ, פיקדונות, נגזרים ובניירות-ערך.
במסגרת ניהול פעילותו מול בנקים ומוסדות פיננסיים זרים הבנק מספק מגוון רחב של שירותים לרבות שירותי סאב-קסטודי לבנקים קסטודיאנים מובילים מחו"ל הפעילים בישראל בתחום ניירות-ערך.

תחרות

בשנים האחרונות עולה באופן מתמיד רמת התחכום בשווקים הפיננסיים בישראל. מגמה זו בולטת במיוחד בהרחבת סל המוצרים העומדים לרשות המשקיעים והפעילים בשוק. מכשירים סחירים מסוגים שונים ומכשירים נגזרים הופכים להיות נגישים יותר.
בכל הקשור לפעילות חדר עסקות וחדרי מסחר ניירות-ערך קיימת תחרות ענפה ואינטנסיבית. המתחרים העיקריים הינם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל, בנקים זרים, וכן חברות פיננסיות אחרות, המתמחות בתחום.

לקוחות

המגזר מספק שירותים מגוונים לכלל לקוחות המגזרים האחרים בבנק, בין אם באמצעות סניפי הבנק ומנהלי קשרי הלקוחות ובין אם בקשר ישיר עם לקוחות גדולים. חדר העסקות מקיים פעילות שיווקית מול מוסדות פיננסיים זרים, דבר שהביא להגדלה משמעותית של מחזורי הפעילות מול לקוחות אלה (במגוון המוצרים בהם הבנק משמש עושה שוק).

הסדרת פעילות

במהלך העסקים השוטף מקיים הבנק, ובמסגרתו המגזר לניהול פיננסי, קשרים ענפים עם המוסדות הפיננסיים המובילים בעולם. הקשרים העסקיים בין הבנק לגופים אלה בשוקי ההון השונים מושתתים, בין היתר, על הסדרים בינלאומיים סטנדרטיים, כגון: הסכמי מסגרת התומכים בפעילות חדרי העסקות, הסכמים מיוחדים למזעור סיכוני אשראי שמיועדים להגביל את סיכון האשראי בנגזרים (Credit Support Annex) או פעילות באמצעות מסלקות בינלאומיות, לשם מזעור סיכוני צד נגדי וסיכוני סליקה בעסקות במטבע-חוץ ובריביות.

טבלה 12-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי[1]

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022
סך הכנסות ריבית, נטו	**(13)**	2,322
הכנסות מימון שאינן מריבית	**1,274**	544
סך-הכל רווח מימוני, נטו	**1,261**	2,866
עמלות והכנסות אחרות	**139**	163
סך ההכנסות	**1,400**	3,029
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**(4)**	6
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	**496**	474
רווח (הפסד) לפני מסים	**908**	2,549
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	**276**	875
רווח (הפסד) לאחר מסים	**632**	1,674
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים	**18**	99
רווח (הפסד) נקי:		
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**650**	1,773
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח	**4,566**	*3,690
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	**63,135**	72,235

* סווג מחדש.

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים, אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר הניהול הפיננסי בשנת 2023 הסתכם ב-650 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,773 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו של המגזר בשנת 2023 הסתכם ב-1,261 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,866 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מעליית ריבית המקורות המועברת לחטיבות הבנק. בנוסף, חל גידול בהפסדים ממימושי אגרות-חוב וחלה ירידה בהכנסות מהפרשי הצמדה בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. מנגד, נרשמו רווחים מהשקעה במניות ומשינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, וזאת בהשוואה להפסדים בתקופה המקבילה אשתקד.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-139 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-163 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר במהלך בשנת 2023 הסתכמו ב-496 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-474 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות מחשב.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם בכ-4.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-3.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכמו בכ-63.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-72.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. הקיטון נובע בעיקר מקיטון ביתרות מפקידים גדולים.

7.5.8. התאמות

במסגרת זו נכללות פעילויות בהיקפים לא מהותיים של קבוצת הבנק, אשר אף אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר-דיווח. מסגרת זו כוללת, בין היתר: (1) תוצאות חברות הבנות דיור ב.פ. בע"מ ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ; (2) רווח הון ממכירת בניינים וציוד; (3) הפרשות והוצאות משפטיות ואחרות בקשר עם החקירה של עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים שאינן מיוחסות לפעילות הבינלאומית; (4) התאמות של פעולות בין-מגזריות.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר בשנת 2023 הסתכם ב-87 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח נקי בסך של 86 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.
העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-187 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-229 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מירידה בעמלות משוק ההון וכן מירידה בהכנסות האחרות אשר מקורה במכירת זכויות בנדל"ן בתקופה המקבילה.
ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2023 הסתכמו בכ-53 מיליון ש"ח בהשוואה ל-65 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

7.6. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

כללי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בנות וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור.
בצידם כפוף הבנק לחקיקה ענפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנסיוני, דיני ניירות-ערך ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח).
חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיור, דיני הערבות וכו'.
בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, רוכשי דירות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים.
פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר והממונה על התחרות. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים.
הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות.
במסגרת החקיקה, נקבעה במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.

יוזמות רגולטוריות

הנחיות רגולטוריות וחקיקה בעקבות מלחמת חרבות ברזל

ביום 7 באוקטובר 2023 פרצה בישראל מלחמת חרבות ברזל.

- **ביום 12 באוקטובר 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב למערכת הבנקאית בנושא "מלחמת חרבות ברזל - דגשים פיקוחיים לגבי טיפול בחובות ודיווח לציבור".** המכתב כולל דגשים ביחס להמשכיות התפקודית, לחשיפה לסיכונים וכן לסיוע והתמיכה הדרושה בלקוחות המערכת הבנקאית. בין היתר התייחס המכתב להיתר להעתקת סניפים בשעת חירום, במסגרתו הכריז על מצב חירום בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 355, לפיו רשאי בנק בעקבות מצב החירום להעתיק סניפים; לספק שירות בסניפים ניידים, וסניפי דואר.
- **ביום 15 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל מתווה מקיף** שמטרתו לסייע ללקוחות המערכת הבנקאית בהתמודדות עם השלכות המלחמה. המתווה כולל, בין היתר, הקלה בנטל האשראי והעמלות למשקי הבית והעסקים אשר מתגוררים ופועלים בטווח של 30 ק"מ מרצועת עזה, לאזרחים שפונו מביתם על-ידי גורם רשמי, שגויסו למילואים בצו 8, או שהם בעלי קרבה ראשונה להרוגי המלחמה או לחטופים או לנעדרים. המתווה מתייחס לדחיית תשלומי הלוואות בשלושה מגזרי פעילות (משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי), יתרת חובה בחשבון עו"ש ועמלות. לקבוצה זו ההלוואות יידחו ללא חיוב בריבית וללא חיוב בעמלות, בנוסף מפרט המתווה שורה של הקלות בתחום האשראי לכלל לקוחות הבנקים. המתווה אומץ על-ידי הבנק. ביום 17 בדצמבר 2023 הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה עד ליום 31 במרץ 2024. ביום 4 במרץ 2024 הודיע בנק ישראל כי המתווה הוארך עד ליום 30 ביוני 2024 (למידע נוסף ראה פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל בדוח הדירקטוריון וההנהלה).
- **ביום 18 באוקטובר 2023 עבר בקריאה שנייה ושלישית חוק דחיית מועדים (הוראת שעה - חרבות ברזל) (חוזה, פסק דין או תשלום לרשות), התשפ"ד-2023,** לדחיית מועדי תשלום לאוכלוסיות ספציפיות שנפגעו מהמלחמה. הדחיה תתבצע לגבי תשלומים לרשויות, פרטיים, עסקים ובנקים בין ה-7 באוקטובר ל-7 בנובמבר, עם אפשרות הארכה עד ליום 31 בדצמבר 2023 בהסכמת שר הביטחון, שר האוצר, ובאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.
  - אוכלוסיית הזכאים - חיילי צה"ל, שוטרים, סוהרים, כבאים, כוחות הצלה, נעדרים ושבויים, פצועים המאושפזים מעל שבוע, תושבים שפונו מעוטף עזה, אשקלון וגבול הצפון (בחוק מופיעה רשימת ישובים מפורטת כאשר ביום 20 באוקטובר 2023 הורחבה תחולת החוק גם על תושבי הצפון המפונים), וכן בני זוגם, וחברות בבעלות של כל המנויים לעיל (שיעור החזקה של מעל 50%, בחברה שיש לה לכל היותר 5 בעלי מניות).
  - התשלומים הנדחים - הלוואות, משכנתא, שיקים, חיובי כרטיסי אשראי (הדחיה לא תחול על עסקת תשלומים).
  - דחיית תשלום מכוח חוזה - טעונה פניה אקטיבית של הלקוח או מי מטעמו. ניתן לקבל דחייה גם בכפוף להצהרת לקוח.

  ביום 7 בנובמבר 2023 פורסם ברשומות צו דחיית מועדים (הוראת שעה - חרבות ברזל) (חוזה, פסק דין או תשלום לרשות) (הארכת התקופה הקובעת ותקופת הדחייה). הצו האריך את התקופה הקובעת בחודש ימים עד ליום 7 בדצמבר 2023 ובהלימה את תקופת הדחייה כך שתוארך מ-30 ימים ל-60 ימים או עד ליום 31 בדצמבר 2023 לפי המוקדם מביניהם.

ביום 31 בדצמבר 2023 פורסם חוק דחיית מועדים (הוראת שעה - חרבות ברזל) (חוזה, פסק דין או תשלום לרשות) (תיקון) (דחיית מועדים בתקופה הקובעת השנייה), התשפ"ד 2023, המגדיר "התקופה הקובעת השנייה" - 1.1.24-29.2.24. כל חיוב שיחול בתוך התקופה הקובעת השנייה ידחה ב-31 יום ואינו תחום בתאריך, זאת בניגוד לתקופת הדחייה של התקופה הראשונה (הקבועה בסעיף 2(2)) אשר הינה 145 יום או עד ליום 29 בפברואר 2024, לפי המוקדם).

- ביום 19 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל מכתב הבהרות בנוגע לדיווחים למערכת נתוני אשראי - המכתב מבהיר את אופן הדיווח למאגר לאור הקלות עסקיות הניתנות ללקוחות על-ידי הגופים המדווחים, לרבות הקלות על-פי דין. כמו-כן, פורסם חוזר הכולל דרישה לסמן הערה בדיווח למאגר לאור אירועי מלחמת "חרבות ברזל".

  ביום 9 בנובמבר 2023 פרסם הממונה על השיתוף בנתוני אשראי עדכון להוראה מס' 201 בנושא "דיווח על נתוני אשראי". עדכון ההוראה נקבע כהוראת שעה זמנית, לפיה פיגור בתשלום חוב למקור מידע פיננסי, ידווח למאגר רק לאחר שעברו 60 ימים מהמועד שבו נוצר הסכום שלא שולם, זאת לעומת 30 ימים הקבועים כיום בהוראה מס' 201 ביחס למקורות מידע אלה.
- ביום 22 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין 251 בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל"" (הוראת שעה) ובה שורת הקלות לצורך המשך תקין של פעילות המערכת הבנקאית וסיוע ללקוחותיה. ההוראה הייתה בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2023 ולא הוארכה.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 308A בנושא "טיפול בתלונות ציבור" -** ניתנה גמישות לבנקים בעניין אופן מתן תשובה והודעות לפניות, של לקוחות, ולעניין אופן הפרסום בדבר הארכת המועד למתן תשובה. ההקלה פגה ביום 31 בדצמבר 2023.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 325 בנושא "ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב" -** חריגות ממסגרת אשראי על מנת לכבד חיובים.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 367 בנושא "בנקאות בתקשורת" -** ניתנה לבנקים ולחברות כרטיסי האשראי אפשרות, בנוסף למשלוח ההודעות בדרך בה הוסכם עם הלקוח, כדוגמת משלוח הודעות באמצעות דואר ישראל, לשלוח ללקוחותיהם בערוצי בנקאות בתקשורת, הודעות בעלות השפעה מהותית ובלבד שיש דחיפות בקבלת המסר עבור הלקוחות, גם אם אינם צד להסכם בנקאות בתקשורת. יובהר כי הודעות אלו כוללות גם הודעות ביחס להתנהלות הבנק במצב החירום. וכן הודעות אודות הטבות שהבנק מעניק ללקוחותיו במוצרים ובשירותים קיימים, במטרה לסייע להם בעקבות המלחמה. ההקלה פגה ביום 22 בנובמבר 2023.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 411 בנושא "ניהול סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור" -** במטרה לסייע לתאגידים הבנקאיים לתת מענה לצורך העולה בגיוס כספי סיוע על רקע המלחמה עודכן נספח ב'2 במסגרתו העלו את הסף להעברות כספים וזיכוי כספים באפליקציית bit ל-200,000 ש"ח בשנה.

ביום 1 בנובמבר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 251 בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת חרבות ברזל" (הוראת שעה), ובו הקלות לנב"תים נוספים:

- **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 בנושא "מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי"-** ההוראה מחייבת הקצאת משקל סיכון בגובה 150% להלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, שניתנו בשיעור מימון העולה על 80%. ריבית ללקוח כתוצאה מ"תקופת גרייס" המצטרפת לסכום האשראי צפויה להגדיל את שיעור המימון, ועשויה לגרום לעליית שיעור המימון מעל 80% וכתוצאה מכך לגרור משקל סיכון של 150%. במטרה למנוע חסם רגולטורי בפני מתן "תקופת גרייס" ללקוח בתקופה זו, הובהר כי ריבית שתיצבר כאמור לא תובא בחישוב שיעור המימון.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 בנושא "ניהול סיכון אשראי"**
  - הוארכה התקופה בה ייחשב דוח כמעודכן, בשלושה חודשים, היינו סה"כ שנים עשר חודשים ממועד הדוח הכספי.
  - הוארכה בשלושה חודשים התקופה בה ניתן להמציא נתונים כספיים חצי שנתיים, סך-הכל 6 (שישה) חודשים.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 360 בנושא "רוטציה וחופשה רציפה" -** נקבע כי אם משך הזמן המרבי שהגדיר התאגיד הבנקאי למילוי תפקיד רגיש על-ידי מנהל או עובד יפוג עד ליום 31 בדצמבר 2023, התאגיד הבנקאי רשאי להאריך את משך הזמן המרבי עד ליום 31 במרץ 2024 ובלבד שיונהגו בקרות. בנוסף נקבע כי עובדים בעלי תפקידים רגישים ושאר בעלי התפקידים שעדיין חייבים לנצל חופשה רציפה עד ליום 31 בדצמבר 2023, יהיו רשאים לנצלה עד ליום 31 במרץ 2024, ככל שניתן לעשות זאת לפי כל דין.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451 בנושא "נהלים למתן הלוואות לדיור" -** לאור מחסור בעובדים במערכת הבנקאית כתוצאה מהמלחמה, ועל מנת לאפשר הסטת משאבים לטיפול במקרים דחופים ובפרט של לקוחות שנפגעו מהמצב, הוארכו המועדים הקבועים בהוראה אשר במסגרתם על התאגיד הבנקאי הבנק להנפיק ללקוחות מסמכים שונים כמו מכתב כוונות ואישור סילוק.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 449 בנושא "פישוט הסכמים ללקוח" -** על מנת שלא לעכב את יישום המתווים הייחודיים שגובשו בתקופה זו ואשר נועדו לסייע ללקוחות המערכת הבנקאית על-ידי דחיית תשלומי הלוואות, ניתנת הקלה לעניין קיום חובת הגילוי הנאות שנקבעה בהוראה 449.
- **הוראת המפקח על הבנקים בעניין גילוי נאות -** על מנת שלא לעכב את יישום המתווים הייחודיים שגובשו בתקופה זו ואשר נועדו לסייע ללקוחות המערכת הבנקאית על-ידי דחיית תשלומי הלוואות, נקבע כי הסכמת הלקוח יכולה להתקבל בדרכים שונות בהתאם לשיקול דעת הבנק, ובכלל זה בשיחה טלפונית, ובלבד שתתועד.

ביום 21 בנובמבר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 251 בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת חרבות ברזל" (הוראת שעה), ובו הקלות לנב"תים נוספים:

- **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 בנושא "ניהול סיכונים" -** לנוכח המצב המיוחד והמחסור בכוח אדם, הוחלט לאפשר לתאגיד הבנקאי שטרם סקר ואישר השנה את מסמכי מדיניות ניהול סיכונים, להשלים את הדרישה עד ליום 31 במרץ 2024 בכפוף לקיום דיונים בדירקטוריון ובהנהלה אודות השלכות המצב הביטחוני והכלכלי על מדיניות ניהול הסיכונים ועל פרופיל הסיכונים של התאגיד הבנקאי.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 360 בנושא "רוטציה וחופשה רציפה" -** הוארכה תקופת ניצול החופשה השנתית הרציפה לעובדים בעלי תפקידים רגישים ולשאר בעלי התפקידים ל-30.4.2024 במקום 31.3.2024, על מנת להקל על העובדים את ניצול החופשה הרציפה. זאת כמובן רק ככל שניתן לעשות זאת לפי כל דין וכן נקבעו מנגנוני בקרה.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411 בנושא "ניהול סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור" -** במענה לצורך של עמותות לסייע למשפחות שנפגעו על רקע המלחמה, ניתנה למנפיקים של כרטיסי חיוב אפשרות להגדיל את מסגרת הטעינה בכרטיסים אנונימיים (חד פעמיים או רב פעמיים) שמונפקים לשימוש בקבוצה סגורה של בתי עסק (Closed loop), כך שסכום הטעינה בשנה קלנדרית לא יעלה על 10,000 ש"ח, והסכום הניתן לטעינה בזמן נתון לא יעלה על 5,000 ש"ח, וזאת, בין היתר, בתנאי שהנפקת הכרטיס היא עבור עמותות הפועלות לסיוע על רקע המלחמה.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451 בנושא "נהלים למתן הלוואות לדיור" -** לאור מחסור בעובדים במערכת הבנקאית כתוצאה מהמלחמה, ועל מנת לאפשר הסטת משאבים לטיפול במקרים דחופים ובפרט של לקוחות שנפגעו מהמצב, ובמתן מענה ללקוחות הפונים בנושא מתווה הסיוע ללקוחות בהתמודדות עם השלכות מלחמת "חרבות ברזל" הוארכו המועדים הקבועים בהוראה אשר במסגרתם על הבנק להנפיק אישור עקרוני, אשר ניתן ללקוח שהבנק נענה לבקשתו לקבלת הלוואה לדיור.
- **הוראת המפקח על הבנקים לפי סעיף 3(א) לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), התשנ"ב-1992 (סעיף 16 להוראה) -** על מנת להקל על לווים שנמצאים בשלבים מתקדמים של תהליך קבלת הלוואה לדיור, ונדרשים בתקופה זו לחתום על מסמכי ההלוואה, אולם נתקלים בקושי לבצע זאת כיוון שקיים קושי לאחד מהם להגיע לסניף הבנק בשל מלחמת "חרבות ברזל", נקבע כי הסכמת לווה אשר אינו יכול לחתום על מסמכי ההלוואה בשל מצב המלחמה, יכולה להתקבל בדרכים שונות בהתאם לשיקול דעת הבנק, לאחר זיהוי הלווה ותיעוד הסכמתו ובלבד שיתר הלווים ידרשו לחתום על מסמכי ההלוואה כנדרש בכללים.

ביום 31 בדצמבר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 251 בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת חרבות ברזל" (הוראת שעה), ובו נוספו מס' הקלות והוארך תוקפן של חלק מההקלות הקיימות:

- **סעיף 21 להוראה מס' 311A** קבע כי יש להימנע מפנייה יזומה ללקוח, אשר השיב בשלילה להצעת אשראי דומה בעבר, למשך שלושה חודשים לפחות. מכיוון שבעקבות מלחמת חרבות ברזל נקלעו לקוחות לקשיים תזרימיים או כלכליים, כאשר ייתכן כי לגבי חלק מהלקוחות טרם חלפו 3 חודשים מהמועד האחרון שבו בוצעה אליהם פניה יזומה להצעת אשראי צרכני, הוסרה מגבלת הזמן האמורה. זאת כדי לאפשר לבנקים לפנות לאותם לקוחות שמצבם הכלכלי הורע במהלך המלחמה, וליידע אותם על האפשרות לקחת אשראי במטרה לסייע להם.

- **הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור" -** על מנת לתמוך בפעולות מנהל התכנון ופיקוד העורף לצמצום פערי מיגון הוחלט להסיר המגבלות כאמור בהוראה על הלוואה לבניית ממ"ד בתחולת הפטור מהיתר, עד לסכום של 200,000 ש"ח. בנוסף, במטרה לסייע לציבור ולתת מענה לצורכי האשראי של משקי הבית, הבנק יהיה רשאי לאשר הלוואה לכל מטרה במשכון דירה (הלוואה לדיור שלא למטרת רכישת זכות במקרקעין), בשיעור מימון עד 70% במקום 50%, ובלבד שסכום ההלוואה שמעל שיעור מימון של 50% לא יעלה על 200,000 ש"ח. יובהר כי ההקלה תחול על אישורים שיתנו כל עוד ההוראה בתוקף.
הבנק יהיה רשאי לאשר הלוואה לכל מטרה במשכון דירה (הלוואה לדיור שלא למטרת רכישת זכות במקרקעין), בשיעור מימון עד 70% במקום 50%, ובלבד שסכום ההלוואה שמעל שיעור מימון של 50% לא יעלה על 200,000 ש"ח. יובהר כי ההקלה תחול על אישורים שיתנו כל עוד ההוראה בתוקף.
- **הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 357 בנושא "ניהול טכנולוגיית המידע" -** בשל המלחמה, נתקלים חלק מהתאגידים הבנקאיים בקשיים ביישום ההנחיה לביצוע סקר בטיחות עבור מערכות שבסיכון גבוה ומערכות בנקאות בתקשורת לפחות אחת ל-18 חודשים. מטרת התיקון היא להקל על אותם תאגידים בנקאיים ולאפשר דחייה של המועד האחרון לעריכת סקר כאמור לא יאוחר מיום 30 ביוני 2024, באופן שיאפשר את התארגנותם לביצוע הסקר, ואין בו לגרוע משאר החובות החלות על עליהם בהקשר זה.

ביום 4 בפברואר 2024 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 251 בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת חרבות ברזל" (הוראת שעה), ובו נוספה הקלה והוארך תוקפה של הקלה קיימת:

- **הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 בנושא "ניהול סיכון אשראי"**
  - הוארכה התקופה בה ייחשב דוח כמעודכן, בשלושה חודשים, היינו סה"כ חמישה עשר חודשים ממועד הדוח הכספי.
  - הוארכה בשלושה חודשים התקופה בה ניתן להמציא נתונים כספיים חצי שנתיים, סך-הכל תשעה חודשים.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור" -** על מנת לתמוך בצמצום פערי מיגון הוחלט להסיר המגבלות כאמור גם בנוגע להלוואה לשיפור מיגון בדירת מגורים על-ידי חברות מורשות על-ידי פיקוד העורף לחיזוק חדר בבית כפי שמפורסם באתר פיקוד העורף, עד לסכום של 200,000 ש"ח.
- **ביום 26 באוקטובר 2023 פרסם משרד המשפטים, תיקון לתקנות שיקים ללא כיסוי (סייגים לתחולת החוק), התשפ"ד-2023.** בתקנות נקבעו סייגים לתחולת החוק כך ששיקים שסורבו מסיבת אין כיסוי מספיק בתקופה שהוגדרה יגרעו ממניין השיקים הנספרים לצורך הטלת הגבלה על חשבון הלקוח. התקופה שהוגדרה בתקנות התחלקה לשתי תקופות: בתקופה הראשונה - החל מיום 7 באוקטובר 2023 ועד ליום 31 באוקטובר 2023 - הסייגים לחוק יחולו על כלל הלקוחות (יחיד או תאגיד). בתקופה השנייה - החל מיום 1 בנובמבר 2023 ועד ליום 30 בנובמבר 2023 - הסייגים לחוק יחולו על אוכלוסיית לקוחות מסוימת, לרבות, בין היתר, מענו של יחיד או תאגיד באחד הישובים הכלולים בתוספת של חוק דחיית מועדים, נעדר, חטוף או שבוי, מי ששירת בשירות מילואים בנסיבות חירום ועוד. במקביל פרסם בנק ישראל ביום 20 באוקטובר 2023 מסמך ובו הבהרות לגבי התיקון שבוצע ואופן יישום התקנות. ביום 28 בדצמבר 2023 התפרסם תיקון לתקנות שיקים ללא כיסוי (סייגים לתחולת החוק), אשר מאריך את תחולת הסייגים לחוק עד ליום 21 בינואר 2024.
- **ביום 2 בנובמבר 2023 פורסם ברשומות חוק הגנה על מענקים מיוחדים (חרבות ברזל), התשפ"ד-2023.** החוק קבע הגנה על מענקים מסוימים עליהם הוחלט מתחילת הלחימה, ומעניק לשר האוצר ולשר המשפטים סמכות לקבוע שגם מענקים מנהליים נוספים יהיו מוגנים. ביום 3 בדצמבר 2023 פורסם צו הגנה על מענקים מיוחדים (חרבות ברזל)(תיקון התוספת) הקובע כי מענקים המשולמים לחיילי מילואים יהיו מוגנים מעיקול. ביום 3 בינואר 2024 פורסמה הרחבה נוספת לצו וזאת לאחר החלטת ממשלה שעניינה הענקת מענק נוסף לתושבי הצפון והדרום שפונו מביתם לאור מלחמת "חברות ברזל". הוחלט כי מענקים אלו יהיו מוגנים מעיקול אף הם.
הבנק העניק הטבות רבות ללקוחותיו לאור מלחמת חרבות ברזל. הרחבה לגבי הטבות ראה פרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה לעיל.

רפורמות רגולטוריות להגברת התחרות במערכת הבנקאית

בשנים האחרונות גובשו יוזמות רגולטוריות רבות מאוד שעיקרן, הגברת התחרות ועידוד החדשנות במערכת הבנקאית בישראל, חלקן יושמו, וחלקן עדיין נמצאות בשלבי גיבוש ויישום שונים, ובכלל זה:

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל

בחודש ינואר 2017 פורסם חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017 ("חוק שטרום") על בסיס דוח ועדה ציבורית שמונתה על-ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל (ועדת שטרום).

בעקבות דיון בוועדת הכלכלה מיום 27 בדצמבר 2021, בנושא צמצום מסגרות האשראי, הוסכם על-ידי משרד האוצר ויו"ר ועדת הכלכלה בתיאום עם בנק ישראל, על הפחתת הצמצום במסגרות כרטיסי האשראי שנקבע בחוק שטרום. בהתאם לזאת, ביום 30 בינואר 2022 אושר צו שר האוצר המתקן את סעיף 9 (ג) בחוק "הגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות" במסגרתו הוארכו ההקלות שניתנו בשנה נוספת עד ליום 31 ינואר 2023, כך שהצמצום במסגרות יהיה 45% מסך המסגרות שהועמדו לציבור בשנת 2015, במקום 50% והרף התחתון לקיצוץ מסגרת קיימת יהיה 7,500 ש"ח במקום 5,000 ש"ח. בשנת 2023 השתנה שיעור הצמצום ל 49% כאשר מסגרת מתחת ל-8,500 ש"ח לא תילקח בחשבון בחישוב צמצום המסגרות. לאחרונה, החליט שר האוצר להעביר צו אשר מצמצם את הפגיעה בלקוחות הבנקים וביום 31 בינואר 2023, אושר צו שר האוצר המתקן את סעיף 9(ג) בחוק שטרום במסגרתו ונקבע כי הצמצום במסגרות בשנת 2023 יהיה 25% מסך המסגרות שהועמדו לציבור בשנת 2015, במקום 50% והרף התחתון לקיצוץ מסגרת קיימת יהיה 10,000 ש"ח במקום 5,000 ש"ח בחוק המקורי.

במסגרת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), פרק ז - בנקאות ואשראי, בוטל סעיף הגבלת המסגרות סעיף 9(ג) בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה). הביטול נכנס לתוקפו החל מיום 31 בינואר 2024.

בנקאות פתוחה - OPEN API

ביום 4 בנובמבר 2021 אישרה הכנסת חקיקה העוסקת בקידום הבנקאות הפתוחה - חוק שירותי מידע פיננסי, התשפ"א 2021. החוק נותן דגש, בין היתר, לנושאים: מערכת ההסכמות בין הלקוח (וכלל שותפיו לחשבון), נותן שירותי המידע וצרכן המידע, איסור גביית עמלה בגין השירות, אפשרות ביטול השירות, סדרי אבטחת מידע וכו', ונכנסה לתוקף ביום 14 ביוני 2022.
בחוק נקבע כי סלי המידע יעלו לאוויר במועדים הבאים: שלב ג' - הכולל גישה למידע נוסף של הלקוח (אשראי, פיקדונות, חסכונות) עלה ביום 31 באוקטובר 2022. שלב ד' - הכולל מידע על תיק ניירות-ערך של הלקוח עלה לאוויר ביום 19 בספטמבר 2023. הרחבת המידע לתאגידים מתבצעת בשתי פעימות: בחודש ינואר 2023 עלה מידע על תאגידים עם מחזור עד 5 מיליוני ש"ח ומורשה חתימה יחיד (עסק קטן); מועד העלאת המידע אודות יתר התאגידים יחול ביום 14 באפריל 2024.

פיקדון ברירת מחדל

ביום 6 ביולי 2023 פרסם משרד האוצר קול קורא שנועד לשמוע את עמדות הציבור לקראת מכרז שבכוונת האוצר לפרסם בין הבנקים על פיקדון ברירת מחדל. מטרת המהלך לייצר תחרות בריבית על הפיקדונות. מדובר במכרז לגבי פיקדונות לפרקי זמן שונים כאשר הבנק שיציע את הריבית הגבוהה ביותר יזכה. הבנקים האחרים יהיו מחויבים להציג את הפיקדון של הבנק הזוכה ולאפשר ללקוחותיהם להפקיד כספים בפיקדון זה. לקוח שיבחר להעביר כספים לפיקדון ברירת מחדל יוכל לבצע זאת באמצעות מערכת סגורה ובתום התקופה הכסף יחזור לבנק המקור. הבנק העביר התייחסותו לקול הקורא.

הכרזה על הבנקים כקבוצת ריכוז

ביום 29 ביוני 2023 נפגש נגיד בנק ישראל עם הממונה על התחרות לאור העובדה כי הממונה הודיעה כי היא שוקלת להכריז על הבנקים כקבוצת ריכוז ולתת להם הוראות בתחום קבלת פיקדונות.
עיקר ההוראות הנשקלות: (כפי שפורט בהודעת הממונה על התחרות)

1. איסורים על קשירה בין פיקדון לבין קבלת שירותים בנקאיים אחרים
2. הטלת חובה על הבנקים לקבל פיקדון מחברות תשלומים חוץ בנקאיות שיבקשו לפעול כ"מאגדי פיקדונות
3. הפחתת חסמים בהעברת פיקדונות בנפרד מיתר הסל הבנקאי
4. הוראות המחייבות את הבנקים להציג מידע השוואתי רלוונטי ללקוחות ב"דחיפה"

בדיקות הממונה טרם הושלמו ורשות התחרות עדיין בשלבי גיבוש נוסח ההוראות הנשקלות, תוך שיח עם רגולטורים נוספים הנוגעים לדבר ובראשם בנק ישראל. בהמשך הדרך וככל שהממונה אכן תחליט להכריז על קבוצת ריכוז ולתת הוראות, יתקיים שימוע.

יוזמות ממשלתיות בתחום התשלומים

התכנית הכלכלית של ישראל לשנים 2024-2023 וכן "חוק המדיניות הכלכלית" המכונה גם "חוק ההסדרים" אושרו ביום 8 ביוני 2023.
במסגרת חוק ההסדרים חוקק פרק ב' העוסק ב:

- הסדרת העיסוק בשירותי התשלום הניתנים על-ידי גופים חוץ-בנקאיים וזאת על מנת לאפשר לגופים אלה להשתלב כשחקן משמעותי בשוק התשלומים. בהתאם לחוק זה, השירותים אשר עיסוק בהם יחייב רישיון ופיקוח מאת הרשות לניירות-ערך, כוללים, בין היתר; הנפקת אמצעי תשלום; מתן הוראת תשלום; פעילות סליקה; העברת כספים למוטב ללא ניהול חשבון, ניהול חשבון תשלום המאפשר העברת תשלומים בעד מוצרים ושירותים וכד'.
- ייזום תשלומים בסיסי ומתקדם בין גופים שיקבלו אישור או רישיון לכך; החוק קובע כי החל מדצמבר 2024 תחול חובה לבצע ייזום תשלום בסיסי וכן והחל מיוני 2026 תחול חובה על הבנק לאפשר ליוזם תשלומים מתקדם לפנות לבנק בבקשת ביצוע תשלומים באמצעותו וכן הוגדרו ההגנות הצרכניות הכרוכות בשירותים אלו.
- קידום קישוריות בין אפליקציות תשלומים ובין חשבון תשלום - אפליקציית התשלומים bit שבבעלות הבנק, תחויב לאפשר קישוריות עם אפליקציות תשלום אחרות כך שיתאפשר מעבר כספים בין אפליקציות באופן ישיר מועד היישום יהיה החל מיום 6 ביוני 2024. מס"ב בהנחיית מחלקת תשלומים בבנק ישראל תהיה הגוף שיבנה את מערכת הקישוריות.

יוזמות בנק ישראל בתחום התשלומים

- **תשלומים מידיים -** אמצעי להעברת תשלומים מחשבון לחשבון באופן מידי, אותו יזם ומוביל בנק ישראל באמצעות מס"ב. הבנק נערך ליישם ההוראה במועד.
- **R2P (בקשת תשלום בסיסית) -** שירות נלווה על גבי שירות התשלום המיידי המאפשר למוטב לבקש באופן דיגיטלי תשלום ממשלם.
- **העברה באמצעות פרט מזהה -** מתן שירות להעברת כסף מידית בין חשבונות באמצעות פרט מזהה כגון מספר טלפון נייד או כתובת דוא"ל, באמצעות מפעילת המערכת מס"ב. וזאת החל מיום 8 ביוני 2024.
- **ביום 3 בנובמבר 2023 פרסם בנק ישראל מכתב בנושא "גישה למערכות התשלומים - חובת ייצוג בסליקה",** במסגרתו נקבע כי משתתף מייצג לא יסרב סירוב בלתי סביר לייצג בסליקה נותן שירותי תשלום ובלבד שנותן שירותי התשלום עומד בתנאי הגישה למערכת התשלומים.

הגנת הפרטיות

ביום 15 בפברואר 2024 פרסמה הרשות להגנת הפרטיות מסמך מדיניות בנושא איסוף ושימוש במידע ביומטרי לבקרת נוכחות במקום העבודה.
ביום 10 בספטמבר 2023 פרסמה רשות הגנת הפרטיות טיוטת הנחיות להערות הציבור בנושא תפקיד הדירקטוריון בקיום חובות החברה לפי תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע).
ביום 7 במאי 2023 פורסמו תקנות הגנת הפרטיות (הוראות לעניין מידע שהועבר לישראל מהאזור הכלכלי האירופי) התשפ"ג-2023. התקנות יחולו על מידע המצוי במאגר מידע בישראל אשר הועבר מהאזור הכלכלי האירופאי למעט מידע שהעביר במישרין אדם על אודות עצמו וכל על כל מידע נוסף המצוי במאגר מידע הנמצא בישראל ובו מידע אשר הועבר לישראל מהאזור הכלכלי האירופאי.
ביום 5 בינואר 2022 עברה הצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס' 14), התשפ"ב-2022 קריאה ראשונה בכנסת. התיקון הצפוי להתאים את הרגולציה הקיימת בישראל בתחום להתפתחויות הטכנולוגיות והחברתיות, ולחקיקה האירופאית (GDPR), לצמצם את חובת הרישום על מאגרי מידע, ולהרחיב את סמכויות האכיפה המנהלית של הרשות להגנת הפרטיות. ביום 26 במרץ 2023 הוחלט להחיל דין רציפות על הצעת החוק. הצעת החוק עדין נידונה בוועדת החוקה של הכנסת.

הוראות בנק ישראל בנושאים נוספים שפורסמו/נכנסו לתוקף בתקופת הדוח

- **הוראת ניהול בנקאי תקין 424 בנושא "פתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות לגופים פיננסיים" -** ביום 24 בדצמבר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין אשר עוגן לאור תיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 (במסגרת חוק ההסדרים). ההוראה קובעת, כי בכל מקרה של סירוב לפתיחת חשבון, נדרש הבנק למסור את החלטתו בדבר הסירוב לפתיחת החשבון, בכתב ובסמוך למועד ההחלטה אל הגוף הפיננסי, כאשר החלטה זו תכלול את פירוט הנימוקים לסירוב, בכפוף לכל דין. בנוסף, במסגרת מסירת החלטה זו, הבנק ישקף לגוף הפיננסי כי הוא רשאי לפנות לפיקוח על הבנקים בעניין הסירוב. בנוסף, במקרה בו חלפו שלושה חודשים מיום בקשת הגוף פיננסי לפתוח חשבון בבנק, ולא נמסרה לגוף הפיננסי הודעה בדבר אישור הבקשה או סירובה, ימסור הבנק לגוף הפיננסי הודעה בכתב שתכלול את פירוט הנימוקים לעיכוב, לרבות אפשרותו לפנות לפיקוח על הבנקים בעניין העיכוב. כמו-כן, הבנק נדרש לדווח לפיקוח על הבנקים על כל סירוב לפתיחת חשבון לגוף פיננסי, או עיכוב בפתיחת החשבון העולה על שלושה חודשים ממועד הגשת הבקשה הראשונה של הגוף הפיננסי לפתיחת חשבון בבנק.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 333 בנושא "סיכון ריבית בתיק בנקאי" -** ביום 20 בדצמבר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 333. ההוראה קובעת עקרונות על פיהם נדרש הבנק לנהל את סיכון הריבית בתיק הבנקאי ובפרט דרישות לנקיטת פעולות אקטיביות לזיהוי, מדידה, ניטור, בקרה וגילוי אודות הסיכון.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" -** ביום 20 בדצמבר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין במסגרתו נקבע, כי שיעורי יחס המינוף המזעריים יעמדו על 4.5% ו-5.5% במקום 5% ו-6% בהתאמה. זאת, עד ליום 30 ביוני 2026; ואולם, יובהר בזאת כי שיעור יחס המינוף לא יפחת מהשיעור ביום 31 בדצמבר 2025 או משיעור יחס המינוף הנדרש מהתאגיד הבנקאי כאמור בסעיף 7, הנמוך מבניהם.
- **טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין 311 בנושא "ניהול סיכוני אשראי " -** ביום 7 בנובמבר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 311. הגדרת "חשיפת אשראי משמעותית" בסעיף 44 להוראה תוקנה כך שקריטריון הסף למעורבות מנהל הסיכונים בחשיפת אשראי הוא 50 מיליון ש"ח או 1% מהון הבנק (לפי הנמוך) במקום 25 מיליון ש"ח. הבנק יהיה רשאי לקבוע את הסף על 25 מיליון ש"ח הקיים בנוסח הנוכחי, גם אם הוא עולה על 1% מהון רובד 1.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 451 בנושא "נהלים למתן הלוואות לדיור" -** ביום 19 ליולי 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין, אשר קובעת בין היתר, כי לווה יוכל להודיע על כוונתו לבצע פירעון מוקדם של הלוואה באופן מקוון ובטלפון, וכן לקבל את המידע והמסמכים הנדרשים בדרכים המקובלות, לרבות באופן מקוון, בהתאם לבחירת הלווה, בפורמט המאפשר שמירה והדפסה. בנוסף, אגב תהליך מחזור הלוואה באמצעות הלוואה מבנק אחר, הלווה יוכל לבחור אם להודיע על כוונתו לבצע פירעון מוקדם ישירות לבנק המקורי, או באמצעות הבנק החדש. בנוסף, הלווה לא יידרש להגיע לסניף הבנק המקורי לשם קבלת המסמכים הנדרשים בתהליך מחזור הלוואה. מסמכים אלו יועברו על-ידי הבנק המקורי ישירות אל הבנק החדש. ההוראה תיכנס לתוקף באוקטובר 2024.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 461 בנושא "פעילות תאגיד בנקאי כברוקר דילר" -** ביום 19 ליולי 2023 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין חדש העוסק בהסדרת כלל הפעילות הבנקאית בתחומי ניירות-ערך ונגזרי מטבע-חוץ, כולל קבלה והעברה של הוראות לשם ביצוע פעולות בניירות-ערך עבור לקוחות הן בפעילותם כמתווכים והן בדרך של מסחר לחשבונם העצמי ההוראה מבוססת על סטנדרטים מקובלים בעולם וביניהם דרישות המפורטות בדירקטיבה האירופאית לפעילות בניירות-ערך (MiFID II) ההוראה תיכנס לתוקף בינואר 2025.
- **טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין 420 בנושא "משלוח הודעות בתקשורת" -** ביום 6 ביולי 2023 פרסם בנק ישראל טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין המחייבת את הבנקים, לשלוח ללקוח, בתחילת כל חודש, הודעה שבה יוצג הסכום הכולל של העמלות והריביות שגבה הבנק מהלקוח בחודש שקודם למועד שליחת ההודעה, לרבות עמלות וריביות שנגבו בהלוואות לדיור. הטיוטה מיישמת את תיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח) שנחקק במסגרת חוק ההסדרים 2023 (ראה להלן בפרק חקיקה חדשה), טרם פורסם נוסח סופי.
- **טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין 367 בנושא "בנקאות בתקשורת" -** ביום 5 ביולי 2023 פרסם בנק ישראל טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 367. תוקן סעיף 29 להוראה כך שניתן יהיה לפנות לכלל הלקוחות באמצעות מסרונים לרבות מסרון קולי, וזאת ללא צורך בכריתת הסכם בנקאות בתקשורת, לשם משלוח הודעות בנושאים הבאים: עידוד לקוחות להם יתרת עובר ושב חיובית מעל רף מסוים, שייקבע על-ידי הבנק, להסטת כספים המוחזקים בחשבון העובר ושב לאפיקים נושאי ריבית כדאיים יותר או לאפיקים שיקטינו את סך תשלומי הריבית אותם הוא משלם לבנק וסיוע של הבנק לנוטלי משכנתא המאובחנים ככאלה הנמצאים או הצפויים להיקלע לקשיים.

- **הוראת ניהול בנקאי תקין 473 בנושא "הפצת כרטיסי אשראי" -** ביום 29 ביוני 2022 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין חדש בנושא הפצת כרטיסי אשראי. נקבע כי כל הסכם הפצה שיחתם בין הבנק ומנפיקים, יחייב את הבנק לאפשר למנפיקים להשתמש באמצעי ההפצה של הבנק, לרבות הפצה בסניפים וזאת תמורת עמלת הפצה. על הבנקים נאסר לסרב סירוב בלתי סביר להתקשר עם מנפיק בהסכם הפצה ובנק ישראל יוכל לקבוע מהם התנאים שיראו בלתי סבירים.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 345 בנושא "עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים" -** ביום 12 ביוני 2023 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין הקובעת עקרונות על פיהם נדרשים התאגידים הבנקאיים לפעול כדי לנהל בצורה מיטבית את חשיפתם לסיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים, ומתבסס על מסמך שפרסמה ועדת באזל בחודש יוני 2022. ההוראה תיכנס לתוקף ביוני 2025.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 411 בנושא " "ניהול סיכוני איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור" -** ביום 12 ליוני 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 411 במסגרתו בוצעה התאמה לסטנדרטים הבינלאומיים בכל הקשור להעברות בינלאומיות זאת בהמשך לדוח המעקב של ה-FATF על מדינת ישראל, הורחבה הדרישה בנספח ב'2 המסדיר את הליכי הזיהוי באפליקציות התשלומים, כך שיתאפשר לעשות שימוש באמצעי תשלום שהונפק על-ידי גוף פיננסי שאינו תאגיד בנקאי והתווסף נספח ב'5 אשר מאריך את פרק הזמן בו ניתן לפתוח חשבון בהסתמך על תעודת עולה עד 90 יום מיום הנפקתה (במקום 30 יום). עדכון נוסף להוראה פורסם ביום 31 לדצמבר 2023, המאריך את ההקלה שניתנה שנספח ב'5, עד ליום 30 ביוני 2024.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 434 בנושא "חשבונות משותפים - תנאי "היוותרות בחיים" וטיפול בהתחייבויות קיימות בפטירה" -** ביום 11 ליוני 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 434. ההוראה קובעת, בין היתר, כי על הבנק להציע ללקוחותיו את תנאי "היוותרות בחיים" בהסכמים לפתיחת חשבון משותף, ולהציגו באופן בולט וברור, תוך מתן הסבר על משמעויותיו. כמו-כן, נקבעו הנחיות בנוגע להתחייבויות קיימות באמצעי תשלום (כגון כרטיסי אשראי) שהונפקו לשימוש השותף הנפטר, במטרה לסייע לשותפים שנותרו בחיים לפעול להסדרת חיובים קיימים באמצעי התשלום שהונפקו לשימוש השותף שנפטר ומקושרים לחשבון, ובכללם הרשאות לחיוב אמצעי התשלום ועסקות תשלומים. בנוסף, על הבנק לפנות באופן חד פעמי אל כל בעלי החשבונות המשותפים הקיימים, שלא בחרו שהתנאי יחול לגביהם, על מנת להסב את תשומת ליבם לנושא ולוודא את צרכיהם, וככל שנדרש, לסייע להם בעריכת שינוי בקבוע בהסכמים בעניין זה. ההוראה תיכנס לתוקף בספטמבר 2024.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 501 בנושא "ניהול מערך שירות התמיכה ללקוחות" -** ביום 29 במרץ 2023 פרסם בנק ישראל הוראה המעגנת עקרונות ותהליכי עבודה בתחום השירות והתמיכה בלקוחות. ההוראה קובעת, בין היתר, עקרונות למתן שירות ותמיכה ללקוחות הבנקים בערוצי השירות השונים. על הבנק לקבוע ולפרסם אמנת שירות, בה יבטא את תפיסת השירות והמדיניות שהוא מבקש לקדם מול לקוחותיו והסכם תנאי שירות (SLA), בו יפורטו השירותים המוצעים, ערוצי השירות והתמיכה, התנאים לקבלת השירותים השונים בערוצי השירות השונים ורמות השירות להן מתחייב הבנק בכל ערוץ שירות. מרבית סעיפי ההוראה יכנסו לתוקף בחודש יוני 2024.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 422 בנושא "פתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות וניהול חשבון" -** ביום 29 למרץ 2023 פרסם בנק ישראל נוסח סופי להוראת ניהול בנקאי תקין 422, במסגרתו נקבע, בין היתר, מקרים בהם לא תתקבל טענת "סירוב סביר" לפתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות ולניהול חשבון באמצעות שירותי תשלום בסיסיים. עוד נקבע, כי אין לקבוע כללים גורפים למניעת אמצעי תשלום בסיסיים או חסימת פעילות של לקוח בחשבונו רק בשל השתייכותו של הלקוח לקבוצת אוכלוסייה מסוימת, וכי יש לבחון כל בקשה לגופה, תוך הפעלת שיקול דעת. בנוסף, הורחבו שירותי התשלום הבסיסיים שנקבעו בהוראה. על כן, ובפרט על רקע התופעה של צמצום הסניפים, ככלל, יש לאפשר לכלל הלקוחות לבצע תשלומים ולקבל שירותים ומידע בחשבונם, לרבות באמצעות ערוצי בנקאות בתקשורת. ההוראה תיכנס לתוקף בחודש יוני 2024.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 310 בנושא "ניהול סיכונים" -** ביום 26 בפברואר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין במסגרתו נקבע, כי הערכת הסיכונים שתבוצע כחלק מתהליך אישור מוצר חדש תכלול התייחסות לשמירה על ענייני הלקוחות. כמו-כן נוספה הגדרה למונח "נכס קריפטוגרפי" ונקבעה חובת דיווח בכתב למפקח על הבנקים, בין היתר, לפני תחילת פעילות הקשורה לנכסים הקריפטוגרפים.

חקיקה חדשה

- ביום 14 בפברואר 2024 פרסם בנק ישראל קול קורא לקידום מתווה מדורג למתן רישיונות תאגיד בנקאי לגופים חוץ בנקאיים להערות הציבור. המתווה מציע שלוש מדרגות של רישיון בנקאי לגופים שיעמדו בדרישות הרגולטוריות. מטרתו של המתווה הוא לקדם תחרות במערכת הבנקאית על-ידי הרחבת סך השחקנים בעלי רישיון בנקאי אשר מעניקים אשראי ופיקדונות. הבנק מגבש את עמדתו לקול הקורא.
- ביום 24 בינואר 2024 אושר במליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית תיקון לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 37) הקובע כי על הבנק להודיע 21 יום לפני סיום הטבה בנקאית. הבנק ימסור ללקוח הודעה בכתב, בדרך שמאפשרת תקשורת מיידית ונגישה ככל האפשר, אלא אם כן הלקוח ביקש שלא לקבל הודעות בדרך זו ובנוסף גם בהודעה בדרך שהוסכמה בין הבנק והלקוח. החוק יכנס לתוקף באוגוסט 2024.
- ביום 14 בינואר 2024 אושרה בממשלה החלטת ממשלה 1269 הקוראת להגבלת מתן הלוואות במזומן על-ידי גופים פיננסיים. על מנת ליישם את החלטת הממשלה, אושרה בקריאה ראשונה במליאה ביום 12 בפברואר 2023 הצעת חוק המקדמת שינוי חקיקה בחוק צמצום השימוש במזומן, כך שהאיסור על מתן הלוואות במזומן יחול גם על גוף פיננסי מפוקח, כהגדרתו בחוק צמצום השימוש במזומן, בסכום המגבלה הקבועה בחוק על מתן הלוואות במזומן העומד על 6,000 ש"ח.
- ביום 7 בפברואר 2024 עברה בקריאה ראשונה במליאה הצעת חוק תקציב המדינה לשנת 2024 המכונה הצעת חוק התכנית המאזנת (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2024) (להלן:" תכנית מאזנת"). בהצעה ישנו פרק הגדלת הכנסות המדינה הכולל בין היתר: חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב (הוראת שעה - חרבות ברזל) - ביום 4 במרץ 2024 אושרה הצעת החוק בוועדת הכספים לקריאה שניה ושלישית במסגרת התכנית המאזנת, שתאושר במליאה בהמשך חודש מרץ. הצעת החוק קובעת כי בנק שאינו בנק בעל היקף פעילות קטן ("בנק ששווי נכסיו נמוך מ-5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל"), ישלם לאוצר המדינה בשנים 2024 ו-2025 תשלום שנתי בסכום השווה ל-6% מהרווח שהפיק על פעילותו בישראל.

- **תזכיר חוק פסיקת ריבית והצמדה התשפ"ב-2022 -** ביום 19 נובמבר 2023 פורסם ברשומות לאחר שעבר קריאה שנייה ושלישית חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשפ"ב-2022, חוק זה ערך תיקונים בחוק פסיקת ריבית והצמדה המבוססים על המלצות הוועדה הבין משרדית לבחינת הריביות לפי חוק פסיקת ריבית אשר מונתה בשנת 2018. העדכונים כוללים, בין היתר: שתי חלופות לחישוב ריבית הבסיס בלבד (שקלית וצמודה), ושינוי מנגנון ריבית הפיגורים והפחתתו. החוק יכנס לתוקף ביום 1 באוקטובר 2024.
- **תזכיר חוק קרנות כספיות (תיקוני חקיקה), התשפ"ג-2023 -** ביום 31 באוגוסט 2023 פרסם משרד האוצר בשיתוף עם רשות ניירות-ערך את תזכיר חוק קרנות כספיות. התזכיר מאפשר יצירת קרנות כספיות עם מאפיינים הדומים לפיקדונות (קרן בסיכון נמוך, תשואה צפויה מוערכת מראש ומועדים משיכה קבועים); הקרנות יוחרגו מחוק הייעוץ ומכירתן תתבצע בבנקים על-ידי בנקאים ולא רק על-ידי יועצי השקעות. בנוסף מוצע להרחיב את ערוצי ההפצה כך שגם גורמים שאינם בנקאיים והנמצאים בפיקוח רשות ניירות-ערך יוכלו לשווק את הקרנות. וזאת על מנת להנגיש מוצרים אלו לציבור.
- **תזכיר חוק הסדרת עסקות איגוח (תיקוני חקיקה), התשפ"ג-2023 -** ביום 30 ביולי 2023 פרסם משרד האוצר את תזכיר חוק האיגוח. התזכיר מיישם את מסקנות הצוות הבין-משרדי לקידום האיגוח בישראל שפורסמו בשנת 2015 וכולל שלושה עיקרים - הסדרת עסקת איגוח ותוצאותיה המשפטיות; הסדרת ההצעה לציבור של תעודות ההתחייבות שהנפיק התאגיד הייעודי, הסדרת היבטי המס של עסקות האיגוח. עמדה מערכתית הועברה על-ידי איגוד הבנקים. כמו-כן, ב-14 בינואר אושרה בממשלה הצעת מחליטים לקראת קידום התכנית הכלכלית לשנת 2024, אשר כללה בין היתר פרק "קידום אסדרת האיגוח בישראל" ובו צוין כי "טיוטת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה תותאם כך שתקבע עקרונות מיסוי ניטרליים לעסקות, וזאת על מנת לאפשר את קיומו של שוק האיגוח בישראל."
- **חוק חוזה הביטוח (תיקון מס' 12) (העברת מוטב בביטוח חיים בין תאגידים בנקאיים) -** נכנס לתוקף ביום 13 ביולי 2023. החוק קובע כי לקוח שממחזר את המשכנתא, יוכל למשוך איתו את אותה פוליסת ביטוח חיים שכבר קיימת אל מול המלווה הראשון, (הבנק הראשון) ולהחליף בה את המוטבים, כלומר, לרשום את המלווה השני כמוטב במקום הראשון, וזאת בלי לקבל את ההסכמה של המלווה הראשון למחיקתו כמוטב בלתי חוזר מהפוליסה.
- **במסגרת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024) נחקק גם פרק ז - בנקאות ואשראי.** הפרק בא להסדיר את הנושאים הבאים:
  - בנק אשר יסרב או יתעכב מעל 3 חודשים במתן שירות מהשירותים המנויים בסעיף 2(א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) לגוף פיננסי ולחברת תשלומים מפוקחת על-ידי רשות לניירות-ערך, ימסור הודעה על כך למפקח על הבנקים וינמק את סירובו למתן השירות או הסיבה לעיכוב במתן השירות.
  - החל מיום 1 בינואר 2024 הבנק מחויב לשלוח לכל לקוח, בתחילת כל חודש ובכל אחת מהדרכים בהן הוא מתקשר עם הלקוח, הודעה שבה יפורט הסכום הכולל של העמלות והחל מיום 2 ביוני 2024 גם הריביות שגבה הבנק מהלקוח בחודש שקודם למועד שליחת ההודעה. עמלות וריביות הקשורות להלוואות דיור ישלחו ללקוח החל מיום 2 ביוני 2024.
  - תיקון סעיף 7ד(ב) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) קובע כי החל מיום 1 בספטמבר 2023, בנק יאפשר ולא ימנע מגוף מתפעל, במסגרת הסכם ההתקשרות בין הבנק והלקוח, לקבל את הסכמת הלקוח לעשות שימוש במידע שהגיע לידיו אגב ביצוע ההנפקה או תפעול ההנפקה, לצורך מתן שירותים ללקוח.

7.7. דירוג הבנק

הבנק מדורג על-ידי חברות דירוג בישראל ובחו"ל כלהלן:

טבלה 13-7: דירוג
בנק הפועלים

שם המדרג	מושא הדירוג	הדירוג	אופק הדירוג	תאריך הדירוג/אישור הדירוג
מעלות	דירוג מנפיק טווח ארוך	ilAAA	יציב	12 בפברואר 2024
	אגרות-חוב (סדרות 100, 200, 101, 201, 202, 203)[1]	ilAAA		12 בפברואר 2024
	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (סדרות ה', ו', ז', ט', י', י"א)[1]	ilAA		12 בפברואר 2024
מידרוג	פיקדונות לזמן ארוך	Aaa.il	יציב	26 בדצמבר 2023
	פיקדונות לזמן קצר	P-1.il		26 בדצמבר 2023
	אגרות-חוב (סדרות 100, 200, 101, 201, 202, 203)[1]	Aaa.il	יציב	26 בדצמבר 2023
	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (סדרות ה', ו', ז', ט', י', י"א)[1]	Aa2.il(hyb)	יציב	26 בדצמבר 2023
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	דירוג מנפיק טווח ארוך[2]	A	שלילי[4]	8 בפברואר 2024
	דירוג מנפיק טווח קצר[2]	A-1		8 בפברואר 2024
	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (פועלים $1 coco רמ)[3]	BBB		8 בפברואר 2024
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	דירוג פיקדונות טווח ארוך	A3	שלילי[5]	15 בפברואר 2024
	דירוג פיקדונות טווח קצר	P-2		15 בפברואר 2024
סוכנות הדירוג הבינלאומית Fitch	דירוג מנפיק טווח ארוך[7]	A	רשימת מעקב שלילית[6]	3 בינואר 2024
	דירוג מנפיק טווח קצר[7]	F1+		3 בינואר 2024
	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (פועלים $1 coco רמ)[3]	BBB		3 בינואר 2024

(1) סדרות אגרות-חוב 202, 203 וכתבי התחייבות נדחים ט', י', הן סדרות שהחליפו סדרות אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים (סדרות 35,36 וכתבי התחייבות כ, כ"א בהתאמה) של פועלים הנפקות שמוזגה לתוך הבנק ביום 26 בספטמבר 2023 ללא שינוי בדירוג הסדרות. ראה דיווחים מיידים של הבנק מיום 10 באוקטובר 2023 אסמכתא 2023-01-114378 ביחס להודעת מעלות; אסמכתא 2023-01-114531 ביחס להודעת מידרוג.

(2) החל מאוגוסט 2021 חברת S&P מדרגת את סניף פועלים ניו-יורק, שאינו יישות משפטית נפרדת, בדירוג זהה לבנק.

(3) נסחר ברצף מוסדי.

(4) בהמשך למצב המלחמתי והצבת דירוג מדינת ישראל באופק שלילי ע" חברת הדירוג S&P הציבה חברת הדירוג אופק שלילי גם לדירוג הבנק (ודירוגי בנקים נוספים), ראה דיווח מיידי של הבנק ביחס להודעת S&P מיום 1 בנובמבר אסמכתא 2023-01-120597.

(5) בהמשך למצב המלחמתי והורדת דירוג מדינת ישראל והצבתו באופק שלילי ע" חברת הדירוג Moody's הורידה חברת הדירוג גם את דירוג הבנק (ודירוגי בנקים נוספים) לטווח ארוך (A3) ולטווח קצר (P-2) באופק שלילי. ראה דיווח מיידי של הבנק ביחס להודעת Moody's מיום 14 בפברואר אסמכתא 2024-01-016047.

(6) בהמשך למצב המלחמתי והצבת דירוג מדינת ישראל ברשימת מעקב שלילית על-ידי חברת הדירוג Fitch, הציבה חברת הדירוג גם את דירוג הבנק (ודירוגי בנקים נוספים) ברשימת מעקב שלילית. ראה דיווח מיידי של הבנק ביחס להודעת Fitch מיום 20 באוקטובר 2023 אסמכתא 2023-01-096559.

(7) החל מחודש מאי 2023 חברת Fitch הוסיפה לדירוגים של מוסדות פיננסיים דירוג נוסף, שאינו מביא בחשבון תמיכה ממשלתית (xgs), וקבעה לבנק דירוג טווח ארוך: A- (xgs) ודירוג טווח קצר: F1 (xgs).

מדינת ישראל

שם המדרג	דירוג טווח ארוך	טווח קצר	אופק הדירוג
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	AA-	A-1+	שלילי[1]
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	A2		שלילי[1]
סוכנות הדירוג הבינלאומית Fitch	A+	F1+	רשימת מעקב שלילית[1]

(1) בהמשך למצב המלחמתי: Fitch הודיעה בתאריך 17 באוקטובר 2023 על הצבת דירוג מדינת ישראל ברשימת מעקב שלילית; Moody's הודיעה בתאריך 9 בפברואר 2024 על הורדת דירוג מדינת ישראל ל-A2 באופק שלילי; S&P הודיעה בתאריך 24 באוקטובר 2023 על הצבת אופק שלילי לדירוג מדינת ישראל.

7.8. מעורבות חברתית ותרומה לקהילה; בנקאות חברתית

האסטרטגיה והחזון

בנק הפועלים לצד פעילותו העסקית מחויב מזה שנים לקידום החברה והקהילה בישראל, ופועל לצמצום פערים ולשוויון הזדמנויות.
מתוך תפיסה זו, קרן "פועלים בקהילה" במרכז לבנקאות חברתית, מקדמת מאות מיזמים שמחזקים את התעסוקה, ההשכלה והחוסן הכלכלי ומצמצמים פערים בקרב מאות אלפי אנשים, ילדים ונוער מכל חלקי הארץ. עשייה ענפה זו מתקיימת תוך יצירת שותפויות עם עמותות וארגונים חברתיים ובאה לידי ביטוי במעורבות חברתית, בתרומות כספיות ובתרומות "שוות כסף", במימון וביצוע סדנאות של המרכז לצמיחה פיננסית ובפעילות התנדבותית ענפה של עובדי הבנק ומנהליו.
מתוך מחויבות רבת שנים לחברה ולקהילה הוסיף הבנק לחזונו את המילה 'משפיעה" (Impact Banking) מילה שמייצגת תפיסת עולם שלמה "מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות משפיעה, מתחדשת והוגנת ללקוחותינו".

פעילות שוטפת

המעורבות החברתית של פועלים בקהילה בשנת 2023 באה לידי ביטוי בהוצאה כספית מצטברת של כ-41 מיליון ש"ח. תקציב פעילות זו נקבע על-פי נוסחה קבועה מראש ביחס לרווח הנקי בשלוש השנים האחרונות. ההחלטה מתקבלת פרטנית לשנה הנתונה ומאושרת במסגרת התקציב הכולל של הבנק. מסך ההוצאה, כ-850 אלף ש"ח נתרמו לעמותות בעלות קשר לצד קשור של הבנק, לאחר שהתרומות אושרו על-ידי ועדת הביקורת של הדירקטוריון.

מעטפת הבנק למען הקהילה במלחמת חרבות ברזל

- פועלים לתקומה - הבנק הכריז על הקמת קרן סיוע ייעודית בסך 100 מיליון ש"ח שתפעל לחיזוק ופיתוח חוסן אישי, קהילתי וכלכלי של אנשים, קהילות ועסקים בנגב המערבי בטווח המיידי והארוך.

עם פרוץ המלחמה הבנק הקים מערך וקרן סיוע חירום ייעודית בסך כולל של 10 מיליון ש"ח מ"פועלים בקהילה". קרן זו יחד עם מערך התנדבות גדול, העניקה סיוע נרחב לפצועים בנפש ובגוף, למשפחות מפונים בקווי העימות, ללוחמים, לחטופים ולעסקים שנפגעו:

- גוף ונפש - הבנק העניק תמיכה נרחבת לעשרות בתי החולים: סורוקה, ברזילי, לניאדו, בלינסון, איכילוב, תל השומר, בית לוינשטיין, ועוד, לארגוני ההצלה: מד"א, איחוד הצלה, עזרה למרפא, יד שרה, ארגון נכי צה"ל וכן תמיכה בפעילות זק"א.
- החיילות והחיילים, השוטרים, כוחות הביטחון וכיתות הכוננות קיבלו מהבנק ציוד בהיקף עצום וחסר תקדים שהגיע עד לשטח כולל ציוד רפואי וארוחות בשטחי כינוס. החיילים הפצועים זכו לביקור ושי של מתנדבי הבנק.
- מפונים - הבנק העניק תמיכה כספית, ציוד וסיוע ישיר לאלפי תושבי העוטף שפונו לירושלים, טבריה, ים המלח, אילת ועוד. כמו גם הבנק סייע בסדרי לינה זמניים וקבועים לאלפי מפונים. בנוסף, קיבלו המשפחות במימון הבנק רכבים שכורים לתקופה ממושכת. הבנק סיפק לריכוזי מפונים ולבקשתם ציוד חיוני - מייבשי ומכונות כביסה, מקררים, וכן חילק אלפי מחשבים ניידים, טאבלטים ומטענים ניידים.
- ילדים ובני נוער מפונים - נהנו מאלפי שעות הפוגה ביניהן גלישה יחד עם "הגל שלי" ו"זיו נעורים" צלילה ורכיבת אופניים, פעילות חוויתית עם כנפיים של קרמבו ומתנדבי הבנק.
- "אתגר הקניון הגדול" - הבנק ערך פעילות חינוך פיננסי לכל המשפחה בכל ימי החנוכה ב-9 קניונים מרכזיים ובמלונות המפונים. מעל 60 אלף איש השתתפו.
- הבנק תמך בהקמת מתחם Safe Space בשדרות. המתחם עתיד לשמש כחממה ייעודית לחברות סטארט-אפ ולעסקים קטנים מאזור שדרות והנגב המערבי.
- השנה כאות הזדהות בתושבים ובעסקים של הנגב המערבי הוכפל היקף הסיוע של הבנק לעמותת "תיירות שקמה-הבשור" והרשויות החברות בה, המפעילה כבר 19 שנים את פסטיבל דרום אדום. השנה, בחסות הבנק, יתבצע יריד נודד ב-3 מקומות במספר מוקדים בארץ לפסטיבל בסימן של פריחה מחדש. המכירות בירידים יועברו ישירות לבעלי העסקים ותיירני צפון הנגב שאת מוצריהם העמותה תמכור במתחם.
- Bit חברתי - דרכו נאספו מעל 10 מיליוני שקלים למד"א, ער"ן, ארגון נפגעי פעולות האיבה ו"לב אחד סיוע אזרחי במצבי חירום", מטה משפחות החטופים והנעדרים ועוד.
- אנשים עם מוגבלות - מאות אנשים קיבלו הדרכה בנושא פינוי אנשים עם מוגבלות בשת"פ עם נגישות ישראל ובתמיכת הבנק. זאת לצד signow המאפשר תקשורת שוטפת ומענה רגשי נגיש בשפת הסימנים.
- התנדבות - פעילות התנדבותית התבצעה על-ידי אלפי עובדי הבנק בכל רחבי הארץ, במרכז הלוגיסטי של 'אחים לנשק', בתמיכה במשפחות שהתפנו, עם פצועים בבתי חולים בחקלאות ועוד. לשם כך הכריז הבנק על יום התנדבות על חשבון הבנק לכל עובד.
- המרכז לצמיחה פיננסית - נרתם על מנת להוות רשת תמיכה משמעותית וסייע לאלפי משפחות ועסקים בכלים מעשיים ליצירה ולשמירה על חוסן פיננסי ומענה לאתגרים הניצבים בפני הציבור בעת הזו באמצעות מפגשים והרצאות, חמ"ל שאלות ותשובות, ליווי אישי, מידע על זכויות ועוד.

פעילות למען החברה והקהילה בשגרה

הבנק החליט להתמקד גם השנה בקידום תעסוקה איכותית להגברת המוביליות החברתית, העצמאות, תחושת המסוגלות ורווחתו של הפרט. וזאת באמצעות הכשרה והשמה איכותית של אנשים מהפריפריה החברתית והגאוגרפית, מתן כלים וליווי, תמיכה ביזמות, עסקים קטנים ובהיי-טק, עידוד השכלה גבוהה והעצמת דור העתיד.

- הבנק תמך ב-50 מיזמים לעידוד תעסוקה עבור 25,000 מוטבים.
- הבנק העניק ליותר מ-400 סטודנטים מלגות להנגשת השכלה גבוהה וארגז כלים לתעסוקה איכותית, שנה רביעים ברציפות.
- יותר מ-1,000 צעירים ואקדמאים מאוכלוסיות בתת ייצוג השתלבו בתחום ההיי-טק בתמיכת הבנק (חברה ערבית, חברה חרדית, אתיופיים ונשים).
- הבנק העניק תמיכה וחסות למספר ארגונים חברתיים המעניקים ליווי וכלים לכ-3,000 עסקים קטנים וביניהם 8200, עוברות ושוות, עוגן חסדי לב פעמונים ועוד.
- בפרויקט פסח ה-18: השנה ביקרו מעל 150 אלפי צעירים, מבוגרים, משפחות וילדים במעל 170 אתרים ופעילויות.
- הבנק ערך תחרות יזמות "קהילפט" ב-36 רשויות מקומיות ו-350 מיזמים. לזוכים הוענק סכום כולל של 400 אלפי ש"ח.
- יחד עם עמותת 'שוות' ובשבוע הנערה העניק הבנק לאלפי נערות כלים פרקטיים למנהיגות וחינוך פיננסי.
- "מיס פיקס דה יוניברס" - מיזם משותף עם 'שדולת הנשים', אשר נועד להוקיר ולתמוך כלכלית במיזמים של נשים הפועלות למען חברה טובה יותר. במסגרת זאת הבנק העניק מענקים בסך 350 אלפי ש"ח למיזמים חברתיים של נשים, הפועלים בישראל במסגרת עמותות או חברות לתועלת הציבור או בשיתוף איתן, למען חיזוק והעצמה של ילדות ונערות - חינוך לשוויון, אוריינות כלכלית, מצוינות בתחומן, ותמיכה בנערות בסיכון.

צמיחה פיננסית

כחלק ממחויבות ארוכת השנים של הבנק לקידום החברה וצמיחת המשק בישראל, ולפעול לצמצום הפערים ואי השוויון, הבנק השיק בשנת 2018 את 'המרכז לצמיחה פיננסית'. המרכז מהווה בית ללמידה ולרכישת כלים להתנהלות פיננסית נכונה, ושירותיו מוצעים לציבור הרחב, ללא עלות. המרכז פועל באמצעות אתר אינטרנט הכולל כלי למידה דיגיטליים מתקדמים, הרצאות של מיטב המרצים, למידה אינטראקטיבית בדרך של משחקים לכל המשפחה. תוכני הלימוד של המרכז מפותחים בליווי אקדמי של פרופ' צבי אקשטיין, המכהן כדיקאן ביה"ס לכלכלה באוניברסיטת רייכמן. התכנים גובשו בהסתמך על מחקרים וסקרי עמדות של הציבור בנושאים כלכליים, ובהתאם לצומתי חיים בעלי משמעות פיננסית, כדוגמת הרחבת המשפחה, נטילת משכנתה, שינוי קריירה, פרישה ועוד. פעילות המרכז מושתתת על שיתופי פעולה עם גורמים מקצועיים מגוונים מתוך הבנק ומחוצה לו.
לאחר 5 שנות פעילות רצופות, שנת 2023 היוותה שנת תנופה ופיתוח מואץ בפעילות המרכז, עם השקת בית הספר לעסקים ופיתוח והטמעת כלים לליווי ומנטורינג לעסקים קטנים ועצמאים. כמו-כן, הרחיב המרכז את הפעילות עם קהלים כגון נשים, חיילים, משפחות עם ילדים ועוד.
השנה כמיליון איש נהנו והשתתפו בפעילויות המרכז - בהרצאות במגוון נושאים, האזינו לפודקאסט, עשו שימוש באתר וקיבלו ליווי.
צמיחה פיננסית בחברה הערבית: המרכז פועל באופן שוטף בחברה הערבית עם כנסים והרצאות לבעלי עסקים ולקוחות פרטיים בשפה הערבית במגוון נושאים פיננסיים לרבות תמיכה וסיוע בתקופת המשבר בהרצאות ייעודיות ומותאמות לשמירה על חוסן כלכלי, התנהלות עסקית בזמן מלחמה ועוד.

התנדבות

מעל 5,000 מתנדבות ומתנדבים לקחו חלק בשנת 2023 בפעילויות למען הקהילה שהסתכמו ב-69,000 שעות.
עובדים תרמו בפרויקט "מתן" 526 אלפי ש"ח. על כך הוסיף הבנק תרומה בסך 500 אלפי ש"ח לאותן מטרות ועמותות.
מתוך מחויבות רבת שנים לחברה ולקהילה הוסיף הבנק לחזונו את המילה 'משפיעה' (Impact Banking) מילה שמייצגת תפיסת עולם שלמה "מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות משפיעה, מתחדשת והוגנת ללקוחותינו".

8. נספחים

8.1. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב תקופתי

טבלה 8-1: דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2019-2023 - מידע רב תקופתי

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2023	2022	2021	2020	2019
	במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית	**32,971**	19,220	11,684	10,260	11,920
הוצאות ריבית	**(16,886)**	(5,753)	(1,917)	(1,463)	(2,601)
הכנסות ריבית, נטו	**16,085**	13,467	9,767	8,797	9,319
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**1,879**	(34)	(1,220)	1,943	1,276
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**14,206**	13,501	10,987	6,854	8,043
הכנסות שאינן מריבית					
הכנסות מימון שאינן מריבית	**1,267**	581	1,081	1,088	559
עמלות	**3,892**	3,705	3,355	3,155	3,240
הכנסות אחרות	**138**	167	189	136	90
סך-כל ההכנסות שאינן מריבית	**5,297**	4,453	4,625	4,379	3,889
הוצאות תפעוליות ואחרות					
משכורות והוצאות נלוות	**4,492**	4,387	4,333	3,836	4,108
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**1,529**	1,441	1,333	1,377	1,334
הוצאות אחרות	**2,210**	2,144	2,137	2,288	3,334
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**8,231**	7,972	7,803	7,501	8,776
רווח מפעילות נמשכת לפני מסים	**11,272**	9,982	7,809	3,732	3,156
הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת	**3,930**	3,548	2,958	1,590	1,681
רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים	**7,342**	6,434	4,851	2,142	1,475
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים	**18**	99	49	10	11
רווח נקי מפעילות נמשכת	**7,360**	6,533	4,900	2,152	1,486
רווח (הפסד) נקי מפעילות מופסקת	**-**	-	-	(109)	296
רווח נקי					
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**7,360**	6,533	4,900	2,043	1,782
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	(1)	14	13	17
המיוחס לבעלי מניות הבנק	**7,360**	6,532	4,914	2,056	1,799
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים					
רווח בסיסי					
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**5.50**	4.89	3.68	1.54	1.35
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת	**5.50**	4.89	3.68	1.62	1.13
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות מופסקת	**-**	-	-	(0.08)	0.22
רווח מדולל					
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**5.50**	4.89	3.68	1.54	1.35
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת	**5.50**	4.89	3.68	1.62	1.13
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות מופסקת	**-**	-	-	(0.08)	0.22

טבלה 2-8: מאזן מאוחד לשנים 2023-2019 - מידע רב תקופתי

	ליום 31 בדצמבר				
	2023	2022	2021	2020	2019
	במיליוני ש"ח				
נכסים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**107,730**	133,424	189,283	138,711	88,122
ניירות-ערך	**127,122**	107,400	71,105	71,885	59,486
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**4,723**	898	1,253	368	471
אשראי לציבור	**414,375**	394,262	357,729	307,973	297,647
הפרשה להפסדי אשראי	**(6,994)**	(5,535)	(5,106)	(6,145)	(4,707)
אשראי לציבור, נטו	**407,381**	388,727	352,623	301,828	292,940
אשראי לממשלות	**3,175**	2,157	1,969	2,193	1,971
השקעות בחברות כלולות	**1,527**	1,198	853	556	192
בניינים וציוד	**3,672**	3,522	3,555	3,319	3,233
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**25,229**	21,832	12,984	14,890	11,143
נכסים אחרים	**5,971**	6,195	5,156	5,852	5,281
השקעה המהווה פעילות מופסקת	**-**	-	-	-	849
סך-כל הנכסים	**686,530**	665,353	638,781	539,602	463,688
התחייבויות והון					
פיקדונות הציבור	**554,595**	532,588	525,072	435,217	361,645
פיקדונות מבנקים	**9,085**	8,696	11,601	6,591	3,520
פיקדונות הממשלה	**2,436**	3,262	752	761	685
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**6,279**	13,877	3,426	6	3
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**21,800**	26,866	25,582	23,490	26,853
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**24,240**	19,043	14,350	16,804	12,050
התחייבויות אחרות	**15,665**	14,518	15,251	16,834	20,711
התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת	**-**	-	-	-	-
סך-כל ההתחייבויות	**634,100**	618,850	596,034	499,703	425,467
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	**52,430**	46,502	42,735	39,873	38,181
זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	1	12	26	40
סך-כל ההון	**52,430**	46,503	42,747	39,899	38,221
סך-כל ההתחייבויות וההון	**686,530**	665,353	638,781	539,602	463,688

8.2. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב רבעוני

טבלה 3-8: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2023-2022 - מידע רב-רבעוני

	בשנת 2023				בשנת 2022			
	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית	**8,325**	**8,502**	**8,622**	**7,522**	6,374	5,139	4,304	3,403
הוצאות ריבית	**(4,578)**	**(4,496)**	**(4,327)**	**(3,485)**	(2,446)	(1,503)	(1,117)	(687)
הכנסות ריבית, נטו	**3,747**	**4,006**	**4,295**	**4,037**	3,928	3,636	3,187	2,716
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**453**	**662**	**579**	**185**	430	45	91	(600)
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**3,294**	**3,344**	**3,716**	**3,852**	3,498	3,591	3,096	3,316
הכנסות שאינן מריבית								
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	**310**	**203**	**414**	**340**	337	115	(19)	148
עמלות	**925**	**1,038**	**961**	**968**	929	984	903	889
הכנסות אחרות	**18**	**51**	**55**	**14**	37	18	17	95
סך-כל ההכנסות שאינן מריבית	**1,253**	**1,292**	**1,430**	**1,322**	1,303	1,117	901	1,132
הוצאות תפעוליות ואחרות								
משכורות והוצאות נלוות	**937**	**1,136**	**1,171**	**1,248**	1,082	1,076	1,068	1,161
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**377**	**353**	**443**	**356**	364	382	369	326
הוצאות אחרות	**583**	**570**	**567**	**490**	600	514	559	471
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**1,897**	**2,059**	**2,181**	**2,094**	2,046	1,972	1,996	1,958
רווח לפני מסים	**2,650**	**2,577**	**2,965**	**3,080**	2,755	2,736	2,001	2,490
הפרשה למסים על הרווח	**868**	**917**	**1,056**	**1,089**	1,015	967	704	862
רווח לאחר מסים	**1,782**	**1,660**	**1,909**	**1,991**	1,740	1,769	1,297	1,628
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר מסים	**(21)**	**9**	**13**	**17**	10	16	46	27
רווח (הפסד) נקי								
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**1,761**	**1,669**	**1,922**	**2,008**	1,750	1,785	1,343	1,655
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-	(1)
המיוחס לבעלי מניות הבנק	**1,761**	**1,669**	**1,922**	**2,008**	1,750	1,785	1,343	1,654
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים								
רווח (הפסד) בסיסי								
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**1.32**	**1.25**	**1.44**	**1.50**	1.31	1.34	1.00	1.24
רווח (הפסד) מדולל								
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**1.32**	**1.25**	**1.44**	**1.50**	1.31	1.34	1.00	1.24

טבלה 4-8: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2022-2023 - מידע רב-רבעוני

	בשנת 2023			
	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1
	במיליוני ש"ח			
נכסים				
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**107,730**	**92,131**	**97,082**	**95,918**
ניירות-ערך	**127,122**	**136,810**	**132,301**	**137,338**
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**4,723**	**886**	**1,071**	**2,017**
אשראי לציבור	**414,375**	**411,061**	**406,223**	**400,007**
הפרשה להפסדי אשראי	**(6,994)**	**(6,690)**	**(6,087)**	**(5,608)**
אשראי לציבור, נטו	**407,381**	**404,371**	**400,136**	**394,399**
אשראי לממשלות	**3,175**	**3,370**	**3,053**	**2,599**
השקעות בחברות כלולות	**1,527**	**1,270**	**1,266**	**1,245**
בניינים וציוד	**3,672**	**3,474**	**3,462**	**3,532**
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**25,229**	**27,963**	**24,849**	**23,705**
נכסים אחרים	**5,971**	**5,713**	**5,564**	**5,912**
סך-כל הנכסים	**686,530**	**675,988**	**668,784**	**666,665**
התחייבויות והון				
פיקדונות הציבור	**554,595**	**532,756**	**529,703**	**528,897**
פיקדונות מבנקים	**9,085**	**8,953**	**10,793**	**9,284**
פיקדונות הממשלה	**2,436**	**2,932**	**2,861**	**2,734**
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**6,279**	**16,924**	**13,400**	**15,009**
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**21,800**	**23,810**	**24,804**	**26,417**
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**24,240**	**24,706**	**21,944**	**21,045**
התחייבויות אחרות	**15,665**	**15,655**	**15,936**	**15,163**
סך-כל ההתחייבויות	**634,100**	**625,736**	**619,441**	**618,549**
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	**52,430**	**50,252**	**49,342**	**48,115**
זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	**-**	**1**	**1**
סך-כל ההון	**52,430**	**50,252**	**49,343**	**48,116**
סך-כל ההתחייבויות וההון	**686,530**	**675,988**	**668,784**	**666,665**

טבלה 4-8: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2023-2022 מידע רב-רבעוני (המשך)

	בשנת 2022			
	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1
	במיליוני ש"ח			
נכסים				
מזומנים ופיקדונות בבנקים	133,424	145,423	162,579	178,317
ניירות-ערך	107,400	90,078	81,506	68,604
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	898	1,028	1,181	658
אשראי לציבור	394,262	386,775	377,085	369,293
הפרשה להפסדי אשראי	(5,535)	(5,193)	(5,109)	(5,036)
אשראי לציבור, נטו	388,727	381,582	371,976	364,257
אשראי לממשלות	2,157	1,910	2,057	1,911
השקעות בחברות כלולות	1,198	1,188	1,155	966
בניינים וציוד	3,522	3,439	3,457	3,492
נכסים בגין מכשירים נגזרים	21,832	28,481	22,356	13,874
נכסים אחרים	6,195	5,207	5,331	5,546
סך-כל הנכסים	665,353	658,336	651,598	637,625
התחייבויות והון				
פיקדונות הציבור	532,588	527,699	529,508	519,776
פיקדונות מבנקים	8,696	9,779	9,045	11,370
פיקדונות הממשלה	3,262	486	1,116	605
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	13,877	9,081	6,018	6,432
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	26,866	26,263	27,334	27,411
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	19,043	26,026	19,711	14,385
התחייבויות אחרות	14,518	13,933	14,648	14,415
סך-כל ההתחייבויות	618,850	613,267	607,380	594,394
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	46,502	45,068	44,217	43,230
זכויות שאינן מקנות שליטה	1	1	1	1
סך-כל ההון	46,503	45,069	44,218	43,231
סך-כל ההתחייבויות וההון	665,353	658,336	651,598	637,625

8.3. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

טבלה 5-8: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית[1]

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
	2023			2022			2021		
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית									
נכסים נושאי ריבית									
אשראי לציבור[3]:									
בישראל	**369,673**	**23,052**	**6.24%**	345,441	15,293	4.43%	300,147	10,459	3.48%
מחוץ לישראל	**20,393**	**1,657**	**8.13%**	17,358	909	5.24%	14,963	591	3.95%
סך-הכל	**390,066**	**[4]24,709**	**6.33%**	362,799	[4]16,202	4.47%	315,110	[4]11,050	3.51%
אשראי לממשלות:									
בישראל	**2,787**	**153**	**5.49%**	1,952	91	4.66%	2,074	45	2.17%
מחוץ לישראל	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-	-	-
סך-הכל	**2,787**	**153**	**5.49%**	1,952	91	4.66%	2,074	45	2.17%
פיקדונות בבנקים:									
בישראל	**7,116**	**286**	**4.02%**	4,871	97	1.99%	3,999	45	1.13%
מחוץ לישראל	**223**	**3**	**1.35%**	163	2	1.23%	127	1	0.79%
סך-הכל	**7,339**	**289**	**3.94%**	5,034	99	1.97%	4,126	46	1.11%
פיקדונות בבנקים מרכזיים:									
בישראל	**62,751**	**2,790**	**4.45%**	119,933	1,319	1.10%	131,664	132	0.10%
מחוץ לישראל	**8,000**	**393**	**4.91%**	9,299	146	1.57%	10,086	15	0.15%
סך-הכל	**70,751**	**3,183**	**4.50%**	129,232	1,465	1.13%	141,750	147	0.10%
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר:									
בישראל	**1,787**	**82**	**4.59%**	1,313	16	1.22%	1,011	-	-
מחוץ לישראל	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-	-	-
סך-הכל	**1,787**	**82**	**4.59%**	1,313	16	1.22%	1,011	-	-

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
(3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות שאינם צוברים הכנסות ריבית.
(4) עמלות בסך של 421 מיליוני ש''ח נכללו בהכנסות ריבית בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 (31 בדצמבר 2022: 595 מיליוני ש''ח).

טבלה 5-8: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית[1] (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
	2023			2022			2021		
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)									
נכסים נושאי ריבית (המשך)									
אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה[3]:									
בישראל	**108,526**	**3,520**	**3.24%**	68,901	1,072	1.56%	56,996	347	0.61%
מחוץ לישראל	**4,052**	**208**	**5.13%**	3,635	77	2.12%	3,085	28	0.91%
סך-הכל	**112,578**	**3,728**	**3.31%**	72,536	1,149	1.58%	60,081	375	0.62%
אגרות-חוב למסחר[3]:									
בישראל	**18,271**	**826**	**4.52%**	8,164	198	2.43%	4,058	21	0.52%
מחוץ לישראל	**-**	**-**	**-**	1	-	-	2	-	-
סך-הכל	**18,271**	**826**	**4.52%**	8,165	198	2.42%	4,060	21	0.52%
נכסים אחרים:									
בישראל	**840**	**1**	**0.12%**	571	-	-	488	-	-
מחוץ לישראל	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-	-	-
סך-הכל	**840**	**1**	**0.12%**	571	-	-	488	-	-
סך-כל הנכסים נושאי ריבית	**604,419**	**32,971**	**5.45%**	581,602	19,220	3.30%	528,700	11,684	2.21%
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית	**7,649**	**-**	**-**	7,374	-	-	6,851	-	-
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית[4]	**61,605**	**-**	**-**	56,166	-	-	44,139	-	-
סך-כל הנכסים	**673,673**	**-**	**-**	645,142	-	-	579,690	-	-
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילויות מחוץ לישראל	**32,668**	**2,261**	**6.92%**	30,456	1,134	3.72%	28,263	635	2.25%

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
(3) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 בסך של (2,337) מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2022: (1,641) מיליוני ש"ח, בשנת 2021: 296 מיליוני ש"ח).
(4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה 5-8: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית[1] (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
	2023			2022			2021		
	יתרה ממוצעת[2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת[2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת[2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)									
התחייבויות נושאות ריבית									
פיקדונות הציבור:									
בישראל	**343,979**	**13,562**	**3.94%**	276,320	3,716	1.34%	246,433	880	0.36%
לפי דרישה	**125,520**	**4,524**	**3.60%**	136,790	1,151	0.84%	125,980	33	0.03%
לזמן קצוב	**218,459**	**9,038**	**4.14%**	139,530	2,565	1.84%	120,453	847	0.70%
מחוץ לישראל	**25,188**	**1,186**	**4.71%**	20,003	309	1.54%	17,593	103	0.59%
לפי דרישה	**7,210**	**327**	**4.54%**	6,872	92	1.34%	7,650	27	0.35%
לזמן קצוב	**17,978**	**859**	**4.78%**	13,131	217	1.65%	9,943	76	0.76%
סך-הכל	**369,167**	**14,748**	**3.99%**	296,323	4,025	1.36%	264,026	983	0.37%
פיקדונות הממשלה:									
בישראל	**2,624**	**150**	**5.72%**	796	23	2.89%	555	4	0.72%
מחוץ לישראל	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-	-	-
סך-הכל	**2,624**	**150**	**5.72%**	796	23	2.89%	555	4	0.72%
פיקדונות מבנקים מרכזיים:									
בישראל	**4,146**	**(1)**	**(0.02%)**	4,166	-	-	3,503	-	-
מחוץ לישראל	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-	-	-
סך-הכל	**4,146**	**(1)**	**(0.02%)**	4,166	-	-	3,503	-	-
פיקדונות מבנקים:									
בישראל	**5,478**	**219**	**4.00%**	5,415	21	0.39%	4,728	7	0.15%
מחוץ לישראל	**23**	**-**	**0.00%**	104	1	0.96%	136	3	2.21%
סך-הכל	**5,501**	**219**	**3.98%**	5,519	22	0.40%	4,864	10	0.21%
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר:									
בישראל	**14,603**	**761**	**5.21%**	7,488	187	2.50%	1,026	4	0.39%
מחוץ לישראל	**-**	**-**	**-**	1	-	-	5	-	-
סך-הכל	**14,603**	**761**	**5.21%**	7,489	187	2.50%	1,031	4	0.39%

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

טבלה 5-8: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית[1] (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
	2023			2022			2021		
	יתרה ממוצעת[2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת[2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת[2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)									
התחייבויות נושאות ריבית (המשך)									
אגרות-חוב:									
בישראל	**25,098**	**980**	**3.90%**	26,765	1,483	5.54%	21,464	908	4.23%
מחוץ לישראל	**-**	**-**	**-**	-	-	-	3	-	-
סך-הכל	**25,098**	**980**	**3.90%**	26,765	1,483	5.54%	21,467	908	4.23%
התחייבויות אחרות:									
בישראל	**966**	**29**	**3.00%**	298	13	4.36%	775	8	1.03%
מחוץ לישראל	**-**	**-**	**-**	-	-	-	19	-	-
סך-הכל	**966**	**29**	**3.00%**	298	13	4.36%	794	8	1.01%
סך-כל ההתחייבויות נושאות ריבית	**422,105**	**16,886**	**4.00%**	341,356	5,753	1.69%	296,240	1,917	0.65%
פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית	**160,303**	**-**	**-**	225,676	-	-	214,139	-	-
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית	**4,764**	**-**	**-**	4,636	-	-	7,512	-	-
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית[3]	**35,167**	**-**	**-**	27,557	-	-	20,441	-	-
סך-כל ההתחייבויות	**622,339**	**-**	**-**	599,225	-	-	538,332		-
סך-כל האמצעים ההוניים	**51,334**	**-**	**-**	45,917	-	-	41,358	-	-
סך-כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	**673,673**	**-**	**-**	645,142	-	-	579,690	-	-
פער הריבית	**-**	**-**	**1.45%**	-	-	1.61%	-	-	1.56%
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית[4]	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-	-	0.00%
בישראל	**571,751**	**15,010**	**2.63%**	551,146	12,643	2.29%	500,437	9,238	1.85%
מחוץ לישראל	**32,668**	**1,075**	**3.29%**	30,456	824	2.71%	28,263	529	1.87%
סך-הכל	**604,419**	**16,085**	**2.66%**	581,602	13,467	2.32%	528,700	9,767	1.85%
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל	**25,211**	**1,186**	**4.70%**	20,108	310	1.54%	17,756	106	0.60%

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
(3) לרבות מכשירים נגזרים.
(4) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

טבלה 5-8: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית[1] (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
	2023			2022			2021		
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה/ (הוצאה)	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה/ (הוצאה)	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה/ (הוצאה)
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
ב. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל									
מטבע ישראלי לא-צמוד									
סך נכסים נושאי ריבית	**433,464**	**23,958**	**5.53%**	432,954	12,380	2.86%	402,645	7,750	1.92%
סך התחייבויות נושאות ריבית	**269,860**	**(9,501)**	**(3.52%)**	226,301	(2,211)	(0.98%)	194,148	(354)	(0.18%)
פער הריבית	**-**	**-**	**2.01%**	-	-	1.88%	-	-	1.74%
מטבע ישראלי צמוד-למדד									
סך נכסים נושאי ריבית	**61,102**	**3,413**	**5.59%**	59,014	4,340	7.35%	52,923	2,658	5.02%
סך התחייבויות נושאות ריבית	**28,910**	**(1,258)**	**(4.35%)**	31,469	(1,957)	(6.22%)	32,210	(1,225)	(3.80%)
פער הריבית	**-**	**-**	**1.24%**	-	-	1.13%	-	-	1.22%
מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ)									
סך נכסים נושאי ריבית	**77,185**	**3,339**	**4.33%**	59,178	1,366	2.31%	44,869	641	1.43%
סך התחייבויות נושאות ריבית	**98,124**	**(4,941)**	**(5.04%)**	63,478	(1,275)	(2.01%)	52,126	(232)	(0.45%)
פער הריבית	**-**	**-**	**(0.71%)**	-	-	0.30%	-	-	0.98%
סך פעילות בישראל									
סך נכסים נושאי ריבית	**571,751**	**30,710**	**5.37%**	551,146	18,086	3.28%	500,437	11,049	2.21%
סך התחייבויות נושאות ריבית	**396,894**	**(15,700)**	**(3.96%)**	321,248	(5,443)	(1.69%)	278,484	(1,811)	(0.65%)
פער הריבית	**-**	**-**	**1.41%**	-	-	1.59%	-	-	1.56%

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

טבלה 5-8: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית[1] (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 לעומת שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 לעומת שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021		
	גידול (קיטון) בגלל שינוי[2]		שינוי נטו	גידול (קיטון) בגלל שינוי[2]		שינוי נטו
	כמות	מחיר		כמות	מחיר	
	במיליוני ש"ח					
ג. ניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית						
נכסים נושאי ריבית						
אשראי לציבור:						
בישראל	**1,511**	**6,248**	**7,759**	2,005	2,829	4,834
מחוץ לישראל	**247**	**501**	**748**	125	193	318
סך-הכל	**1,758**	**6,749**	**8,507**	2,130	3,022	5,152
נכסים נושאי ריבית אחרים:						
בישראל	**(137)**	**5,002**	**4,865**	74	2,129	2,203
מחוץ לישראל	**(40)**	**419**	**379**	(3)	184	181
סך-הכל	**(177)**	**5,421**	**5,244**	71	2,313	2,384
סך-כל הכנסות הריבית	**1,581**	**12,170**	**13,751**	2,201	5,335	7,536
התחייבויות נושאות ריבית						
פיקדונות הציבור:						
בישראל	**2,668**	**7,178**	**9,846**	402	2,434	2,836
מחוץ לישראל	**244**	**633**	**877**	37	169	206
סך-הכל	**2,912**	**7,811**	**10,723**	439	2,603	3,042
התחייבויות נושאות ריבית אחרות:						
בישראל	**323**	**88**	**411**	495	301	796
מחוץ לישראל	**-**	**(1)**	**(1)**	(1)	(1)	(2)
סך-הכל	**323**	**87**	**410**	494	300	794
סך-כל הוצאות הריבית	**3,235**	**7,898**	**11,133**	933	2,903	3,836
סך-הכל הכנסות הריבית פחות הוצאות ריבית	**(1,654)**	**4,272**	**2,618**	1,268	2,432	3,700

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
(2) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על-ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר מחושב על-ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

דוח תקופתי לשנת

2023

תקנה 9 דוחות כספיים

הדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים בצירוף חוות דעת רואי החשבון המבקרים, מצורפים ומהווים חלק בלתי נפרד מדוח זה.

תקנה 10ג שימוש בתמורת ניירות הערך

תמורת הנפקת כתבי התחייבות נדחים (סדרה יא') בסך כולל של כ-0.4 מיליארד ש"ח מחודש דצמבר 2023 משמשת את הבנק לצרכי פעילותו השוטפת.

הערה כללית לתקנות 11, 12 ו-13

תקנות 11, 12 ו-13 יושמו לגבי השקעות בחברות בנות וכלולות עם פעילות עסקית, ובתנאי שעומדות באחד או יותר מהמבחנים המפורטים להלן:

1. חלקו של הבנק בשווי המאזני של ההשקעה בחברה המוחזקת (בשרשור), עולה על 0.5% מההון המיוחס לבעלים בדוחות הכספיים של הבנק.
2. החברה מהווה תאגיד בנקאי.

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן

א. במניות ובניירות-ערך המירים

	סוג המניה						שיעור החזקה			
	שם המניה	ערך נקוב למניה	סוג מטבע	מספר מניות	סך-הכל ערך נקוב	שווי מאזני במיליוני ש"ח	בניין הערך	בהון	בהצבעה	בסמכות למנות דירקטורים
שם החברה										
אופז בע"מ	מניות רגילות	0.01	שקל חדש	1,000,770	10,007.70	1,646	100%	100%	100%	100%
דיור ב.פ. בע"מ						261	-	100%	100%	100%
הפועלים (שוויץ) לימיטד	מניות יסוד	100.00	פרנק שוויצרי	650,000	65,000,000.00	255	100%	100%	100%	100%
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ						808	-	100%	100%	100%
עמל הולדינגס א.ד. בע"מ*						269	-	17.9%	17.9%	17.9%
פועלים אקוויטי בע"מ	מניות רגילות	0.01	שקל חדש	3	0.03	2,813	0%	100%	100%	100%
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ	מניות רגילות	1.00	שקל חדש	50,000	50,000.00	282	100%	100%	100%	100%
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ	מניות רגילות 0.001	0.00	שקל חדש	5,000	5.00	282	100%	100%	100%	100%
שור-הא אינטרנשיונל לימיטד	מניות רגילות	0.40	דולר ארצות-הברית	1	0.40	379	0%	100%	100%	100%

* ההשקעה בחברה בוצעה ביום 31.12.2023.

ב. באגרות-חוב ובשטרי-הון

	תנאי הצמדה	יתרה מאזנית במיליוני ש"ח	שיעור ריבית ב-%	שנת פירעון סופי
שם החברה				
זהר-השמש להשקעות בע"מ	לא-צמוד	850	-	ללא מועד פירעון
פועלים סהר בע"מ	לא-צמוד	250	-	ללא מועד פירעון
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	לא-צמוד	328	-	2023
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	לא-צמוד	350	-	2025
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	לא-צמוד	400	-	2027
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	לא-צמוד	200	-	2028
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	לא-צמוד	600	-	2028

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן (המשך)

ג. יתרת הלוואות ליום 31 בדצמבר 2023

	יתרת הלוואות ליום 31.12.23	שיעור ריבית הלוואות לא-צמודות	שיעור ריבית הלוואות מטבע-חוץ	שיעור ריבית הלוואות צמודות מדד	שיעור ריבית הלוואות צמודות מטבע-חוץ	זמן פירעון סופי
	מיליוני ש"ח		%			
שם החברה						
הפועלים (שוויץ) לימיטד	**104**				5.18	28/06/2024

ד. רשימת חברות לא פעילות

דיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ	בפירוק מרצון
הפועלים (לטין אמריקה) ס.א	בפירוק מרצון
חברה לפתוח אשקלון ברנע בע"מ	
חברת כפר הנופש אשקלון בע"מ	בפירוק מרצון
חברת נאמנות של תעוש בע"מ	בפירוק מרצון
חברת עודאר בע"מ	
חניון אלנבי 115 תל-אביב בע"מ	בפירוק מרצון
חצרון חברה להשקעות בע"מ	בפירוק מרצון
מטעי רמתיים בע"מ	
פועלים (לוקסמבורג) ס.א	בפירוק מרצון
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	בפירוק מרצון
קרקעות בגושים 7123 7124 7128 בע"מ	

תקנה 12 שינויים בהשקעות הבנק בחברות בנות ובחברות כלולות בתקופת הדוח

	סוג המניה						
	שם המניה	ערך נקוב למניה	סוג מטבע	תאריך השינוי	מהות השינוי	סך-הכל ערך נקוב	עלות במיליוני ש"ח
שם החברה							
אגרות חברה להנפקות של בנק הפועלים בע"מ				19.11.2023	מיזוג		
ביצור בע"מ				19.11.2023	מיזוג		
בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי איי.אס.	רגילה	0.1	לירה תורכית	13.09.2023	מכירה	337,292,350	
הפועלים אינטרנשיונל (נ.ו.)			דולר ארצות-הברית	05.09.2023	החזר השקעה		13
הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ				19.11.2023	מיזוג		
הפועלים הנפקות בע"מ				26.09.2023	מיזוג		
עמל הולדינגס א.ד. בע"מ	רגילה	0.0001	שקל חדש	31.12.2023	השקעה	252	269
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ			שקל חדש	30.09.2023	השקעה		200
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ			שקל חדש	25.12.2023	השקעה		600
פקעות פועלים בע"מ				19.11.2023	מיזוג		
קונטיננטל פועלים בע"מ				19.11.2023	מיזוג		
תמורה חברה פיננסית בע"מ				19.11.2023	מיזוג		
תעודה חברה פיננסית בע"מ				19.11.2023	מיזוג		
תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ				19.11.2023	מיזוג		

תקנה 12 שינויים בהשקעות הבנק בחברות בנות ובחברות כלולות בתקופת הדוח (המשך)

בחודש יוני 2023 התקשר הבנק בהסכם למיזוג עם ולתוך הבנק של מספר חברות בנות בשליטה ובעלות מלאה (או כמעט מלאה, למעט החזקה של מניות בודדות בשיעור זניח) ללא תמורה (למעט סכומים זניחים שיישמרו בנאמנות עבור המניות הבודדות שאינן מוחזקות על-ידי הבנק בחלק מהחברות). המיזוג הושלם ביום 19 בנובמבר 2023 והוא בתוקף מיום 30 ביוני 2023. בחודש יוני 2023 התקשר הבנק גם בהסכם למיזוג עם ולתוך הבנק ללא תמורה של הפועלים הנפקות, חברה בת בבעלות מלאה ששימשה זרוע גיוסים למכשירי חוב. מיזוג זה הושלם ביום 26 בספטמבר 2023.
קבוצת הבנק החזיקה עד לחודש ספטמבר 2023 ב-100% מהון המניות של בנק פוזיטיף בתורכיה שעוסק בתחום הבנקאות העסקית.
ביום 30 במרץ 2023 התקשר הבנק בהסכם למכירת החזקתו בבנק פוזיטיף בתמורה שעיקרה פירעון אשראי שהועמד לבנק פוזיטיף במועד ההשלמה של העסקה. ביום 13 בספטמבר 2023 הושלמה העסקה והחזקות הבנק בבנק פוזיטיף הועברו לרוכש בתמורה לפירעון האשראי שהועמד לבנק פוזיטיף.

תקנה 13 הכנסות של חברות-בת וחברות קשורות והכנסות הבנק מהן לתאריך המאזן*

	רווח (הפסד) שדווח על-ידי החברה		הכנסות הבנק		
	רווח (הפסד) שדווח על -ידי החברה	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	ריבית	דמי ניהול	דיבידנד
	במיליוני ש"ח				
שם החברה					
אופז בע"מ	55	-	-	-	-
דיור ב.פ. בע"מ**	30	-	-	-	-
הפועלים (שוויץ) לימיטד	(35)	-	2	-	-
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	29	-	-	-	-
פועלים אקוויטי בע"מ	100	-	-	-	-
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ	22	-	-	-	-
שור-הא אינטרנשיונל לימיטד.	36	-	-	-	-

* חברות שלא היו להן רווחים (הפסדים) בתקופת החשבון, וגם לבנק לא נבעו מהן הכנסות בתקופת החשבון, לא נכללו ברשימה זו.
חברות הבת בחו"ל במטבע מקומי מתורגם לשער חליפין ליום 31.12.23.

** חברת דיור ב.פ. מכרה לפני שנים רבות קרקעות שהיו בבעלותה. על פי ההסכמים עם חלק מהרוכשים, החברה זכאית לחלק מהתמורות בעת מימוש המקרקעין על-ידי הרוכשים. לאורך השנים הרוכשים מוכרים/מממשים את המקרקעין לאחר השבחתם והחברה קיבלה ומקבלת את חלקה בתמורות אלה שנרשמות כהכנסות אחרות בדוחות הכספיים ומהוות את עיקר הכנסותיה.

תקנה 14 רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך הדוח על המצב הכספי, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד

הרשימה נכללת בביאור 29 ד' בדוחות הכספיים.

תקנה 20 מסחר בבורסה - ניירות-ערך שנרשמו למסחר - מועדי וסיבות הפסקת מסחר

רישום למסחר

עקב השלמת מיזוג הפועלים הנפקות בע"מ לתוך הבנק ביום 26 בספטמבר 2023 הונפקו למחזיקי ניירות הערך של פועלים הנפקות ונרשמו למסחר במועד זה אגרות-חוב (סדרות 202 ו-203) וכתבי התחייבות נדחים (סדרות ח', ט' ו-י') של הבנק, שהחליפו אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים של פועלים הנפקות. לפרטים נוספים, ראה דיווחים מהימים 21 ו-26 בספטמבר 2023.
ביום 7 בדצמבר 2023 הונפקו ונרשמו למסחר בבורסה 384,150,000 ש"ח ערך נקוב כתבי התחייבות נדחים (סדרה יא').

הפסקות מסחר

ביום 27 בנובמבר 2023 במהלך המסחר הפסיקה הבורסה את המסחר באגרות-חוב (סדרה 203) (מס' נייר - 1199868) עקב תקלה טכנית של הבורסה בחישוב שיעור הפדיון החלקי בנייר. המסחר באגרות-החוב (סדרה 203) חודש למחרת היום. ראה דיווח מיום 27 בנובמבר 2023.

תקנה 21 גמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

הגמול ששולם לדירקטורים (למעט ליו"ר) בשנת 2023 בגין כהונתם, שאינו חורג מהמקובל ומשולם לפי תקנות 4 ו-5 לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, הסתכם בסך של כ-6,354 אלפי ש"ח (לא כולל מע"מ). לפרטים אודות תגמול ליו"ר הדירקטוריון, ראה סעיף 6.5 בדוח ממשל תאגידי.

תקנה 21א השליטה בתאגיד

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ. ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה, שקיבלה מבנק ישראל, אשר איפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה ומאז אין בבנק בעל מניות שהינו בעל שליטה. לפרטים נוספים, ראה סעיף 6.6 בדוח ממשל תאגידי.

תקנה 22 עסקות עם בעלי שליטה

החל מיום 22 בנובמבר 2018 הבנק הינו תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה ואין בבנק בעל שליטה לפי הוראות חוק החברות או חוק ניירות-ערך. לפרטים בדבר אמות מידה שקבעה ועדת הביקורת בקשר עם אישור ודיווח עסקות בעלי עניין של הבנק, ראה סעיף 6.7 בדוח ממשל תאגידי ובביאור 33 בדוחות הכספיים.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי[1]

א. החזקה על-ידי בעלי עניין במניות הבנק

	מס' תאגיד	מניות ע"נ בש"ח[2]	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה[3]	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
שם בעל עניין						
כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ - נוסטרו	520036120	2,504,559.00	0.19	0.19	0.19	0.19
כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ - קופות-גמל	520036120	89,336,979.00	6.68	6.68	6.68	6.68
הפניקס אחזקות בע"מ - נוסטרו	520017450	2,561,577.00	0.19	0.19	0.19	0.19
הפניקס אחזקות בע"מ - ביטוח	520017450	155,183.00	0.01	0.01	0.01	0.01
הפניקס אחזקות בע"מ - קופות-גמל	520017450	57,174,547.66	4.28	4.28	4.28	4.28
הפניקס בית השקעות - קרנות נאמנות	520041989	38,556,723.21	2.88	2.88	2.88	2.88
הפניקס בית השקעות - עשיית שוק	520041989	-1,437,802.78	0.00	0.00	0.00	0.00
אלטשולר שחם בע"מ - ניהול קרנות	511446551	2,959,315.00	0.22	0.22	0.22	0.22
אלטשולר שחם בע"מ - גמל ופנסיה	511446551	65,931,902.20	4.93	4.93	4.93	4.93
אלטשולר שחם ינשוף גידור בע"מ (שותף כללי)	514060904	590,000.00	0.04	0.04	0.04	0.04
אלטשולר שחם פורטפוליו A גידור בע"מ (שותף כללי)	515229086	40,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - נוסטרו	520033986	-721,887.00	0.00	0.00	0.00	0.00
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - קרנות נאמנות	520033986	25,226,238.00	1.89	1.89	1.89	1.89
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - קופות-גמל	520033986	61,514,655.00	4.60	4.60	4.60	4.60
מיטב בית השקעות בע"מ - קרנות נאמנות	520043795	53,812,700.00	4.02	4.02	4.02	4.02
מיטב בית השקעות בע"מ - קופות-גמל	520043795	24,480,704.00	1.83	1.83	1.83	1.83

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.
(2) 1.0 ש"ח ערך נקוב למניה רגילה אחת.
(3) הבנק מחזיק 109,893 מניות המהוות מניות רדומות.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי[1] (המשך)

א. החזקה על-ידי בעלי עניין במניות הבנק (המשך)

החזקה על-ידי בעלי עניין באגרות-חוב וניירות-ערך המירים של הבנק

	מס' תאגיד	שם ניירות-ערך	ערך נקוב	שעור החזקה מסך הסדרה
שם בעל העניין				
כלל החזקות עסקי ביטוח - נוסטרו	520036120	פועלים אגרות-חוב 200	6,617,637.23	0.25
		פועלים אגרות-חוב 201	6,466,509.00	0.36
		פועלים אגרות-חוב 203	36,419,573.72	1.26
		כתבי התחייבות נדחים יא'	30,000.00	0.01
כלל החזקות עסקי ביטוח - קופות-גמל	520036120	פועלים אגרות-חוב 100	319,632,995.93	12.12
		פועלים אגרות-חוב 200	464,881,706.51	17.62
		פועלים אגרות-חוב 201	250,603,438.60	13.92
		פועלים אגרות-חוב 203	139,406,223.08	4.82
		כתבי התחייבות נדחים ה'	146,411,462.00	20.92
		כתבי התחייבות נדחים ז'	99,350,000.00	10.46
		כתבי התחייבות נדחים ט'	126,900,000.00	12.06
		כתבי התחייבות נדחים י'	67,000,000.00	6.34
כלל החזקות עסקי ביטוח - משתתף ברווחים	520036120	פועלים אגרות-חוב 203	901,110.72	0.03
הפניקס אחזקות בע"מ - נוסטרו	520017450	פועלים אגרות-חוב 100	1,037,361.16	0.04
		פועלים אגרות-חוב 200	8,654,078.94	0.33
		פועלים אגרות-חוב 201	2,361,949.20	0.13
		פועלים אגרות-חוב 202	71,030.72	0.01
		פועלים אגרות-חוב 203	8,838,414.40	0.31
		כתבי התחייבות נדחים ה'	5,250,000.00	0.75
		כתבי התחייבות נדחים ו'	10,420,000.00	2.62
		כתבי התחייבות נדחים ז'	4,982,129.00	0.52
		כתבי התחייבות נדחים ט'	11,046,067.00	1.05
		כתבי התחייבות נדחים י'	7,789,871.00	0.74
הפניקס אחזקות בע"מ - ביטוח	520017450	פועלים אגרות-חוב 100	4,022,666.67	0.15
		פועלים אגרות-חוב 201	4,494,600.00	0.25
		פועלים אגרות-חוב 203	3,952,451.29	0.14
הפניקס אחזקות בע"מ - קופות-גמל	520017450	פועלים אגרות-חוב 100	160,551,985.16	6.09
		פועלים אגרות-חוב 101	32,465,318.00	2.69
		פועלים אגרות-חוב 200	117,085,386.17	4.44
		פועלים אגרות-חוב 201	151,601,369.50	8.42
		פועלים אגרות-חוב 202	22,044,276.79	1.98
		פועלים אגרות-חוב 203	247,231,730.67	8.56
		כתבי התחייבות נדחים ה'	37,500,000.00	5.36
		כתבי התחייבות נדחים ו'	65,463,304.00	16.46
		כתבי התחייבות נדחים ז'	28,600,000.00	3.01
		כתבי התחייבות נדחים ט'	51,450,000.00	4.89
		כתבי התחייבות נדחים י'	101,438,954.00	9.60
הפניקס בית השקעות - נוסטרו	520041989	כתבי התחייבות נדחים ז'	1,250,000.00	0.13

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי[1] (המשך)

א. החזקה על-ידי בעלי עניין במניות הבנק (המשך)

החזקה על-ידי בעלי עניין באגרות-חוב וניירות-ערך המירים של הבנק (המשך)

	מס' תאגיד	שם ניירות-ערך	ערך נקוב	שעור החזקה מסך הסדרה
שם בעל העניין				
הפניקס בית השקעות - קרנות נאמנות	520041989	פועלים אגרות-חוב 100	135,517,172.71	5.14
		פועלים אגרות-חוב 101	85,997,338.69	7.13
		פועלים אגרות-חוב 200	155,819,401.63	5.91
		פועלים אגרות-חוב 201	74,637,185.63	4.15
		פועלים אגרות-חוב 202	45,578,931.82	4.10
		פועלים אגרות-חוב 203	163,383,216.44	5.65
		כתבי התחייבות נדחים ה'	6,099,385.00	0.87
		כתבי התחייבות נדחים ז'	640,400.00	0.07
		כתבי התחייבות נדחים ט'	8,256,670.00	0.78
		כתבי התחייבות נדחים י'	8,839,970.00	0.84
		כתבי התחייבות נדחים יא'	5,600,000.00	1.46
הפניקס בית השקעות - עשיית שוק	520041989	פועלים אגרות-חוב 100	26,587.03	0.00
		פועלים אגרות-חוב 101	3,236.31	0.00
		פועלים אגרות-חוב 200	28,055.57	0.00
		פועלים אגרות-חוב 201	19,140.07	0.00
		פועלים אגרות-חוב 202	11,843.94	0.00
		פועלים אגרות-חוב 203	30,746.69	0.00
		כתבי התחייבות נדחים ה'	55,439.00	0.01
		כתבי התחייבות נדחים ז'	240,928.00	0.03
		כתבי התחייבות נדחים ט'	33,315.00	0.00
		כתבי התחייבות נדחים י'	26,499.00	0.00
		כתבי התחייבות נדחים יא'	31,007.00	0.01
אלטשולר שחם בע"מ - ניהול קרנות	511446551	פועלים אגרות-חוב 100	43,940,654.60	1.67
		פועלים אגרות-חוב 101	5,000,000.00	0.41
		פועלים אגרות-חוב 200	9,576,789.22	0.36
		פועלים אגרות-חוב 202	26,281,953.58	2.36
		פועלים אגרות-חוב 203	111,479,098.13	3.86
אלטשולר שחם בע"מ - גמל ופנסיה	511446551	פועלים אגרות-חוב 200	400,720,210.60	15.19
		פועלים אגרות-חוב 201	151,029,900.00	8.39
		פועלים אגרות-חוב 202	78,595,302.61	7.07
		פועלים אגרות-חוב 203	55,303,020.22	1.91
אלטשולר שחם בע"מ - נץ	515007938	פועלים אגרות-חוב 203	43,543.55	0.00
אלטשולר שחם פורטפוליו A גידור בע"מ (שותף כללי)	515229086	כתבי התחייבות נדחים יא'	500,000.00	0.13
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - נוסטרו	520033986	פועלים אגרות-חוב 100	1,170,393.18	0.04
		פועלים אגרות-חוב 101	-22,456.00	0.00
		פועלים אגרות-חוב 200	7,917,409.75	0.30
		פועלים אגרות-חוב 201	1,797,763.50	0.10
		פועלים אגרות-חוב 202	165,565.90	0.01
		פועלים אגרות-חוב 203	13,429,782.27	0.46
		כתבי התחייבות נדחים ה'	1,100,000.00	0.16
		כתבי התחייבות נדחים ו'	30,000,000.00	7.54
		כתבי התחייבות נדחים ז'	19,900,000.00	2.09
		כתבי התחייבות נדחים ט'	3,300,000.00	0.31
		כתבי התחייבות נדחים י'	23,750,000.00	2.25

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי[1] (המשך)

א. החזקה על-ידי בעלי עניין במניות הבנק (המשך)

החזקה על-ידי בעלי עניין באגרות-חוב וניירות-ערך המירים של הבנק (המשך)

	מס' תאגיד	שם ניירות-ערך	ערך נקוב	שיעור החזקה מסך הסדרה
שם בעל העניין				
הראל השקעות בביטוח ושירותים	520033986	פועלים אגרות-חוב 100	71,822,071.91	2.72
פיננסיים בע"מ - קרנות נאמנות		פועלים אגרות-חוב 101	120,588,205.00	10.00
		פועלים אגרות-חוב 200	79,846,893.04	3.03
		פועלים אגרות-חוב 201	39,911,909.40	2.22
		פועלים אגרות-חוב 202	30,805,306.20	2.77
		פועלים אגרות-חוב 203	94,630,730.77	3.28
		כתבי התחייבות נדחים ה'	45,697,147.00	6.53
		כתבי התחייבות נדחים ו'	11,904,068.00	2.99
		כתבי התחייבות נדחים ז'	31,189,734.00	3.28
		כתבי התחייבות נדחים ט'	79,216,975.00	7.53
		כתבי התחייבות נדחים י'	60,326,002.00	5.71
		כתבי התחייבות נדחים יא'	8,460,228.00	2.20
הראל השקעות בביטוח ושירותים	520033986	פועלים אגרות-חוב 202	376,190.34	0.03
פיננסיים בע"מ - קופות-גמל		פועלים אגרות-חוב 203	524,034.28	0.02
		כתבי התחייבות נדחים ה'	106,300,000.00	15.19
		כתבי התחייבות נדחים ו'	67,400,000.00	16.95
		כתבי התחייבות נדחים ז'	64,400,000.00	6.78
		כתבי התחייבות נדחים ט'	177,650,000.00	16.88
		כתבי התחייבות נדחים י'	192,900,000.00	18.26
		כתבי התחייבות נדחים יא'	89,650,000.00	23.34
מיטב בית השקעות בע"מ - קרנות נאמנות	520043795	פועלים אגרות-חוב 100	95,861,128.00	3.63
		פועלים אגרות-חוב 101	43,482,113.00	3.61
		פועלים אגרות-חוב 200	100,805,603.00	3.82
		פועלים אגרות-חוב 201	49,250,238.00	2.74
		פועלים אגרות-חוב 202	38,134,311.00	3.43
		פועלים אגרות-חוב 203	117,714,337.00	4.07
		כתבי התחייבות נדחים ה'	2,489,972.00	0.36
		כתבי התחייבות נדחים ז'	447,930.00	0.05
		כתבי התחייבות נדחים ט'	22,317,879.00	2.12
		כתבי התחייבות נדחים י'	2,608,588.00	0.25
מיטב בית השקעות בע"מ - קופות-גמל	520043795	פועלים אגרות-חוב 100	37,525,220.00	1.42
		פועלים אגרות-חוב 200	173,436,029.00	6.57
		פועלים אגרות-חוב 201	163,015,773.00	9.06
		פועלים אגרות-חוב 202	16,000.00	0.00
		פועלים אגרות-חוב 203	80,979,976.00	2.80
		כתבי התחייבות נדחים ה'	10,000,000.00	1.43
		כתבי התחייבות נדחים ו'	1,200,000.00	0.30
		כתבי התחייבות נדחים ז'	102,852,100.00	10.83
		כתבי התחייבות נדחים ט'	45,528,856.00	4.33
		כתבי התחייבות נדחים י'	76,862,881.00	7.28
		כתבי התחייבות נדחים יא'	31,319,753.00	8.15

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי[1] (המשך)

ב. החזקות מניות הבנק על-ידי דירקטורים/מנכ"ל

	מס' זהות		מניות ע"נ בש"ח[2]	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
				%			
שם בעל עניין							
דב קוטלר[3]	054010483	מ.ר	12,765	-	-	-	-

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.
(2) 1.0 ש"ח ערך נקוב למניה רגילה אחת.
(3) שיעור ההחזקה נמוך מ-0.01%.

החזקת מניות על-ידי נושאי משרה בכירה[4]

	מס' זהות		מניות ע"נ בש"ח[2]	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
				%			
שם בעל עניין							
עמית אוברקוביץ[3]	059030015	מ.ר	28,480	-	-	-	-
יעל אלמוג[3]	059284745	מ.ר	66,747	-	-	-	-
אתי בן-זאב	023571540	מ.ר	111,457	0.01	0.01	0.01	0.01
מירב בן שושן כהן	028710143	מ.ר	79,539	0.01	0.01	0.01	0.01
רם גב[3]	032283046	מ.ר	29,301	-	-	-	-
זאב חיו	057069676	מ.ר	146,810	0.01	0.01	0.01	0.01
גיא כליף	028761088	מ.ר	156,564	0.01	0.01	0.01	0.01
ידין ענתבי	028078525	מ.ר	215,728	0.02	0.02	0.02	0.02
איתמר פורמן[3]	025359696	מ.ר	31,013	-	-	-	-
דלית טובה רביב[3]	024149783	מ.ר	48,524	-	-	-	-
אמיר בכר[3]	029331113	מ.ר	65,213	-	-	-	-
גלעד בלוך[3]	028487296	מ.ר	12,122	-	-	-	-
יגאל ברקת[3]	024557043	מ.ר	2,732	-	-	-	-
רבקה הדסה גוגיג[3]	036164994	מ.ר	6,025	-	-	-	-

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.
(2) 1.0 ש"ח ערך נקוב למניה רגילה אחת.
(3) שיעור ההחזקה נמוך מ-0.01%.
(4) לפרטים אודות זכאותם של נושאי המשרה למניות חסומות כחלק מתגמול בגין שנת 2023 ולאופציות כחלק מתגמול בגין שנת 2024 ואילך, ראה ביאור 22.ה בדוחות הכספיים.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי[1] (המשך)

פירוט נוסף בדבר המחזיקים העיקריים

1. כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ

כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ ("כלל החזקות") הינה חברה ציבורית ותאגיד מדווח ללא גרעין שליטה, תושבת ישראל וניירות הערך שלה רשומים למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ.

2. הפניקס אחזקות בע"מ

בעלת השליטה בהפניקס אחזקות בע"מ היא: Belenus Lux S.a.r.l ("בלנוס") חברה שהתאגדה בלוקסמבורג.
בעלי השליטה בבלנוס הינם: Lewis (Lee) Sachs, Matthew Botein ו-CP III Cayman GP Ltd.
הפניקס אחזקות בע"מ (ח.צ 520017450) מחזיקה בעקיפין ב-88.44% הפניקס בית השקעות בע"מ (ח.פ 520041989).

3. אלטשולר-שחם בע"מ

המידע שלהלן הינו כפי שנמסר לבנק על-ידי בעל העניין. אלטשולר-שחם בע"מ ("א"ש") הינה קבוצת דיווח מוסדית הכוללת את אלטשולר-שחם גמל ופנסיה בע"מ ("א"ש גמל ופנסיה") ואלטשולר-שחם ניהול קרנות נאמנות בע"מ ("א"ש קרנות נאמנות").

בעלי השליטה בא"ש הינם:
גילעד אלטשולר ת.ז 057379315 באמצעות החזקה ב-100% מגילעד אלטשולר החזקות בע"מ, המחזיקה ב-44.07% ממניות א"ש. קלמן שחם ת.ז 000915983 באמצעות החזקה ב-100% מקלמן שחם החזקות בע"מ, המחזיקה ב-44.81% ממניות א"ש.

בעלי השליטה בא"ש גמל ופנסיה הם:
בעלי השליטה בא"ש, כאמור בהערה לעיל, באמצעות החזקתם בא"ש המחזיקה ב-55.66% מא"ש גמל ופנסיה וכן יאיר לוינשטיין ת.ז 023016678 באמצעות החזקה של 100% ביאיר לוינשטיין החזקות בע"מ.

בעלי השליטה בא"ש קרנות נאמנות הם:
בעלי השליטה בא"ש קרנות נאמנות הם בעלי השליטה בא"ש כאמור לעיל, באמצעות החזקתם בא"ש המחזיקה ב-100% מא"ש קרנות נאמנות.
חלק מבעלי השליטה בא"ש הינם גם בעלי השליטה בחברות שהינן שותף כללי במספר שותפויות שעוסקות בניהול קרנות גידור.

4. הראל השקעות בביטוח ושרותים פיננסיים בע"מ

הראל השקעות בביטוח ושרותים פיננסיים בע"מ ("הראל השקעות") הינה חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.
בעלי השליטה בהראל השקעות הם: יאיר המבורגר ת.ז 007048671, גדעון המבורגר ת.ז 007048663, נורית מנור ת.ז 051171312.
ההחזקה של בעלי השליטה בהראל השקעות הינה בעיקר באמצעות ג.י.ן ייעוץ כלכלי וניהול השקעות 2017 שותפות מוגבלת (מספר שותפות 550272587), שהינה שותפות בשליטתם ובבעלותם המלאה של בעלי השליטה, בה הם מחזיקים כשותפים מוגבלים, באמצעות חברות פרטיות בבעלותם המלאה וכן מחזיקים בשותף הכללי בשותפות ג.י.ן. בעלי השליטה מחזיקים בכ-48.17% מזכויות ההצבעה ומהון המניות המונפק של הראל השקעות. יתר מניות הראל השקעות מוחזקות בידי הציבור.

5. מיטב בית השקעות בע"מ

בעלי השליטה הם: (1) מר אלי ברקת ת.ז 058368143 באמצעות ברם פיננסים בע"מ. בעלי המניות הסופיים בברם פיננסיים הם: מר אלי ברקת ת.ז 058368143 המחזיק ב-33.3% מהמניות (באמצעות חברות בשליטתו) וכן מחזיק בנאמנות גם במניותיו של אחיו, מר ניר ברקת ת.ז 056092430 המהוות 33.3% ומר יובל רכבי ת.ז 058142431 המחזיק ב-33.3% מהמניות (באמצעות חברות בשליטתו). (2) מר אבנר סטפק ת.ז 027378058 המחזיק במניות מיטב בית השקעות במישרין באמצעות מאיה החזקות (יעלים) בע"מ וחברות בשליטתו.

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי[1] (המשך)

ג. החזקות חברות בנות במניות של חברות-בת או קשורות

שם בעל העניין	מספר חברה ברשם החברות	שם הנייר	מספר מניות	ערך הנקוב למניה	סוג מטבע	ע"נ מוחזק לתאריך המאזן	שיעור החזקה		
							בהון	בהצבעה	בסמכות למנות דירקטורים
שם החברה שבה מחזיק בעל העניין									
אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ	511819617	מניות רגילות	6,906,621	0.0100	שקל חדש	69,066.2	22%	22%	22%
בי.אייץ.איי - יו.אס.איי הולדינגס אינק	352460912	מניות רגילות	100	1.0000	דולר ארצות-הברית	100.0	100%	100%	100%
דיור ב.פ. בע"מ	510237878	מניות רגילות	1,066	0.1000	שקל חדש	106.6	100%	100%	100%
דיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ	511895773	מניות רגילות	100	1.0000	שקל חדש	100.0	100%	100%	100%
הפועלים (לטין אמריקה) ס.א	774177877	Bearer	398,537,083	1.0000	פזו אורוגוואי	398,537,083.0	100%	100%	100%
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	511391278	מניות רגילות	100	1.0000	שקל חדש	100.0	100%	100%	100%
הפועלים סקיוריטיס יו אס איי אינק	133732556	COMMON	10	0.0100	דולר ארצות-הברית	0.1	100%	100%	100%
חצרון חברה להשקעות בע"מ	510364508	מניות רגילות	335,670	0.1000	שקל חדש	33,567.0	33%	33%	33%
מי-עוז בע"מ	511470999	מניות רגילות	100	1.0000	שקל חדש	100.0	100%	100%	100%
עמל הולדינגס א.ד. בע"מ	511295412	מניות רגילות	2,520,000	0.0001	שקל חדש	252.0	17.9%	17.9%	17.9%
פועלים אופקים בע"מ	513624338	מניות רגילות	50,000	1.0000	שקל חדש	50,000.0	100%	100%	100%
פועלים אקוויטי - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ	511735185	מניות רגילות	1	1.0000	שקל חדש	1.0	1%	1%	1%
פועלים אקוויטי - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ	511735185	מניות רגילות	99	1.0000	שקל חדש	99.0	99%	99%	99%
פועלים אקוויטי (יורו) בע"מ	512693441	מניות רגילות	999	1.0000	שקל חדש	999.0	100%	100%	100%
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	512693441	מניות רגילות	1	1.0000	שקל חדש	1.0	0%	0%	0%
פועלים אקוויטי בע"מ	510820046	מניות רגילות	222,411,690	0.0100	שקל חדש	2,224,116.9	100%	100%	100%
פועלים אקוויטי והשקעות - החזקות בע"מ	520043290	מניות רגילות	4,815,918	1.0000	שקל חדש	4,815,918.0	20%	20%	20%
פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	512433194	מניות רגילות	999	1.0000	שקל חדש	999.0	100%	100%	100%
פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	512433194	מניות רגילות	1	1.0000	שקל חדש	1.0	0%	0%	0%
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	512882317	מניות רגילות	1,061,330	0.0100	שקל חדש	10,613.3	54%	54%	0%
פועלים ונצ'ר סרביסס ישראל בע"מ	510464795	מניות רגילות א'	2,698	0.1000	שקל חדש	269.8	100%	100%	100%
פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ	513661025	מניות רגילות	1,000	1.0000	שקל חדש	1,000.0	100%	100%	100%
פיטנגו 2019 אס פי וי די.אנ שותפות מוגבלת	540287265	ללא הון מניות	3,695	1.0000	שקל חדש	3,695.0	37%	37%	37%
צדית בע"מ	510437494	מניות רגילות	114,799	0.0001	שקל חדש	11.5	100%	100%	100%
שור-הא אינטרנשיונל לימיטד	740000401	מניות רגילות	4,999,999	0.4000	דולר ארצות-הברית	1,999,999.6	100%	100%	100%

(1) הנתונים הינם ליום 31.01.2024.

דוח תקופתי
לשנת 2023

תקנה 24 א

	הסכום בש"ח	
	רשום	מונפק ונפרע
הון המניות		
מניות רגילות בנות - 1 ש"ח	4,000,000,000	1,337,377,111

מניות רדומות

הבנק מחזיק 109,893 מניות המהוות מניות רדומות.

מספר המניות הכלולות בהון המניות המונפק בניכוי המניות הרדומות (שאינן מקנות זכויות כלשהן) - 1,337,267,218.

המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

תקנה 24 ב מרשם בעלי מניות

ספר בעלי מניות - בנק הפועלים בע"מ	כמות מניות
חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ*	1,337,339,116
ציציאן אברהם	31,680
דון מקסוול	2,450
פלורסהיים מרק וציפורה	1,640
אגמון אליהו	700
ברקנר אלברט	603
לוי ויקטוריה	544
מינדל שירה מילכה	122
גבע אריה	100
פנצר נתן	75
זקס ערן	40
יהודה בר-לב	10
נוימן דוד	10
אהרון אליאס	10
כלב ויקטוריה	5
אמ"מ ג. - השקעות ופיננסים בע"מ	2
זקצר רם	1
ארז טל	1
קרמר משה	1
לבנת רז	1
סך-הכל	1,337,377,111

* כמות המניות בחברה לרישומים כוללת 109,893 מניות רדומות שבבעלות בנק הפועלים.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק[1]

שם	ראובן קרופיק
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 013482518 תאריך לידה: 22.8.1951 מען: העמק 3, הוד השרון נתינות: ישראלית וארגנטינאית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר ועדת אשראי, יו"ר הוועדה לממשל תאגידי ומחזיקי עניין ויו"ר הוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי. חבר בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית והוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	דירקטור חיצוני לפי הוראה 301.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא. מכהן כיו"ר הדירקטוריון של הבנק מיום 28 ביולי 2020 (וכממלא מקום יו"ר הדירקטוריון מיום 9 ביוני 2020).
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	18 בפברואר 2016.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון במדעי החברה, תוך התמחות בכלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית ירושלים. בעל תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב. בוגר השתלמות במנהל עסקים של מרכז קלוג (Kellogg) רקאנטי - אוניברסיטת תל-אביב. דירקטור ב-NYK Technologies (חברה משפחתית, בבעלות מלאה). חבר בוועד המנהל של המכון לביומתמטיקה רפואית, ע"ר. לשעבר - דירקטור במגוון חברות, בעיקר בתחום הטכנולוגיות, לרבות דירקטור ביקבי רקאנטי בע"מ (2004-2019), מרצה מן החוץ באוניברסיטת בן גוריון (2019-2020) ויזם עסקי.
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה/כשירויות נוספות	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה. בעל ניסיון בנקאי כהגדרת מונח זה בסעיף 25(א) להוראה 301 ("ניסיון בנקאי").
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק[1] (המשך)

שם	דוד אבנר
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 050782184 תאריך לידה: 29.8.1951 מען: דרך השדות 16, בית יצחק נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	ועדת ביקורת, ועדת תגמול, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי והוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	10 בספטמבר 2019.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון במתמטיקה במסלול מדעי המחשב ופילוסופיה - אוניברסיטת חיפה. בעל תואר שני במנהל עסקים - הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל. בוגר קורסי מנתחי מערכות מידע ממוחשבות - הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל, המדור ללימודי חוץ. לשעבר - יו"ר דירקטוריון Cellomat Ltd (2018-2022), יועץ לדירקטוריון Starcom Ltd (2019-2020).
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה/כשירויות נוספות	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה. בעל ניסיון בנקאי. בעל ידע וניסיון בתחומי טכנולוגית המידע וכן בתחום אבטחת מידע - עסק במהלך השנים בצורה ישירה בפיתוח מערכות מידע, מהנדס תוכנה באלביט בפיתוח מערכות צבאיות (3 שנים), ניהול צוות של אנשי תוכנה במערך מערכות מידע של צים חברת הספנות (3 שנים), ניהול מערכות מידע של מחלבת שטראוס בע"מ (7 שנים) וניהול מרכזי הפיתוח וחטיבות מוצרים באמדוקס (5 שנים). בעל ניסיון באבטחת מידע, בתפקידי פיתוח וניהול בתחום מערכות מידע בארגונים גדולים במשק (לרבות, אלביט מערכות בע"מ, צים שירותי ספנות משולבים בע"מ, שטראוס גרופ בע"מ ואמדוקס בע"מ).
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק[1] (המשך)

שם	רונית אברמזון רוקח
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 054121108 תאריך לידה: 17.8.1957 מען: שמשון 5, ירושלים נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר ועדת ביקורת, יו"ר הוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות. חברה בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין, ועדת תגמול.
האם היא דירקטורית בלתי תלויה/דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות/דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301	דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות.
האם היא עובדת של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתה כדירקטורית בחברה	5 בפברואר 2018.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטורית	בעלת תואר ראשון במשפטים - האוניברסיטה העברית ירושלים. משמשת כיועצת משפטית בתחומי חברות, ניירות-ערך ובנקאות. חברת הוועד המנהל של עמותת שילוב - מכון לטיפול משפחתי וזוגי (ע"ר); הקרן לירושלים (ע"ר); המכללה האקדמית בית ברל (ע"ר); וחברת האסיפה הכללית של ציפורי מרכז להכשרה ומנהיגות בע"מ (חל"צ).
האם היא דירקטורית שהחברה רואה בה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעלת כשירות מקצועית/דירקטור מומחה/כשירויות נוספות	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטורית מומחית. בעלת ניסיון בנקאי.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים היא בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק[1] (המשך)

שם	נעם הנגבי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 055445647 תאריך לידה: 20.7.1958 מען: טרומפלדור 5, כפר סבא נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית. חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת ביקורת, ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין והוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 ודירקטור בלתי תלוי.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	6 באוקטובר 2019.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון בכלכלה ומדעי המחשב - אוניברסיטת בר-אילן. מנכ"ל חברת נעם הנגבי בע"מ (חברה בבעלות מלאה). לשעבר - סמנכ"ל מחשוב, ראש אגף מערכות מידע ותקשוב במכבי שירותי בריאות (2015-2019) ויועץ טכנולוגי חיצוני בשירותי בריאות כללית בע"מ (2019).
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה/כשירויות נוספות	בעל כשירות מקצועית. דירקטור מומחה. בעל ניסיון בנקאי. בעל ידע וניסיון בתחומי טכנולוגית המידע וכן בעל ניסיון, מומחיות ומיומנות בנושא סייבר, בעיקר מזווית המדיניות והניהול בגופים גדולים במשק הישראלי - במסגרת תפקידיו כמנהל מערכות המידע של בנק דיסקונט לישראל בע"מ וכמנהל מערכות המידע של מכבי שירותי בריאות עסק רבות בנושאי סייבר - בקביעת מדיניות, תכניות עבודה, ברכש פתרונות, בביצוע סקרים והטמעת הפתרונות לממצאים, בסקירת סוגי האיומים וברכש פתרונות, בהקמת מוקדים לאיתור והתמודדות עם התקפות, בהדרכה והטמעה ועוד.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק[1] (המשך)

שם	ישראל טראו
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 053641775 תאריך לידה: 16.12.1955 מען: פנינה זלצמן 4, תל-אביב-יפו נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת ביקורת, ועדת אשראי והוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	לא.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	24 בנובמבר 2020.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון במדעי הרוח (גיאוגרפיה מורחב) - אוניברסיטת תל-אביב. קורס ניהול בכיר ל.ה.ב מנהל עסקים, וקורס מתקדם השקעות ושוק הון ל.ה.ב מנהל עסקים, כולם מאוניברסיטת תל-אביב. החל משנת 2019 מכהן כיועץ עסקי למספר חברות ומיזמים ומכהן כדירקטור חיצוני בקשרי תעופה בע"מ. לשעבר - מנכ"ל בנק אגוד לישראל בע"מ (2014-2018), יו"ר דירקטוריון אגוד השקעות וייזום בע"מ ואגוד ליסינג בע"מ, יו"ר דירקטוריון ודירקטור אגוד מערכות בע"מ (2014-2018), חבר ועדת אשראי נוסטרו של בנק אגוד לישראל בע"מ (2019-2020).
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה/כשירויות נוספות	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה. בעל ניסיון בנקאי.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק[1] (המשך)

שם	דליה לב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 007555337 תאריך לידה: 2.8.1947 מען: בני משה 16/33, תל-אביב-יפו נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר ועדת תגמול של הדירקטוריון. חברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת ביקורת והוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי.
האם היא דירקטורית בלתי תלויה/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות.
האם היא עובדת של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתה כדירקטור בחברה	12 באפריל 2018.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטורית	רואת חשבון מוסמכת - האוניברסיטה העברית. LLM (מוסמך במשפטים) - אוניברסיטת בר אילן. Advanced Management Program - Harvard Business School. מגשרת מוסמכת - לשכת עורכי הדין. דירקטורית בבלגל בע"מ (חברה בבעלות מלאה). החל מאוגוסט 2019 כדירקטורית חיצונית בשטראוס גרופ בע"מ (בשנים 2008-2017 כיהנה בה כדירקטורית בלתי תלויה). מכהנת בחבר הנאמנים של אוניברסיטת תל-אביב. מכהנת בחבר הנאמנים של אוניברסיטת בן גוריון.
האם היא דירקטורית שהחברה רואה בה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעלת כשירות מקצועית/דירקטורית מומחה/כשירויות נוספות	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטורית מומחית. בעלת ניסיון בנקאי.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים היא בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק[1] (המשך)

שם	אודליה לבנון
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 057971632 תאריך לידה: 16.11.1962 מען: אהרון בקר 11, תל-אביב-יפו נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	חברה בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין. החל מיום 1 בינואר 2024 חברה גם בוועדת ביקורת.
האם היא דירקטורית בלתי תלויה/דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות/דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301	לא.
האם היא עובדת של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתה כדירקטורית בחברה	13 בספטמבר 2022.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטורית	בעלת תואר ראשון במתמטיקה ומדעי המחשב - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במדעי המחשב - אוניברסיטת תל-אביב. לימודי דוקטורט במנהל עסקים אוניברסיטת תל-אביב. החל משנת 2015 מרצה לניהול מערכות מידע במכללה האקדמאית ברמת גן. לשעבר מנכ"ל מרכז החישובים הבינאוניברסיטאי (מחב"א) (2017-2021), דירקטורית בבוס דיימקס בע"מ (2014-2021), ודירקטורית בלתי תלויה באי.טי.ג'י גרופ בע"מ (2021-2022).
האם היא דירקטורית שהחברה רואה בה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעלת כשירות מקצועית/דירקטורית מומחה/כשירויות נוספות	בעלת כשירות מקצועית. דירקטורית מומחית. בעלת ידע וניסיון בתחומי טכנולוגית המידע וכן בעלת ניסיון בניהול מערך אבטחת מידע סייבר וענן במסגרת התפקידים השונים שביצעה, לרבות בתפקידה האחרון כמנכ"לית מחב"א. במסגרת תפקיד זה הייתה אחראית על אבטחת המידע והסייבר של רשת האינטרנט של כלל מוסדות המחקר בארץ.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים היא בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק[1] (המשך)

שם	יואל מינץ
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 052302825 תאריך לידה: 3.2.1954 מען: המצביאים 58, תל-אביב-יפו נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	חבר ועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים והוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות. החל מיום 1 בינואר 2024 חבר גם בוועדת תגמול.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 ודירקטור בלתי תלוי.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	25 בנובמבר 2021.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. לשעבר - יו"ר הדירקטוריון ב-Bank Leumi UK (2012-2020) וב-Bank Leumi Romania (2012-2019), דירקטור ב-Bank Leumi USA (2017-2020).
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה/כשירויות נוספות	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה. בעל ניסיון בנקאי.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק[1] (המשך)

שם	דוד צביליחובסקי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 057056426 תאריך לידה: 31.8.1961 מען: הבנים 1, רמת השרון נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר הוועדה לניהול ובקרת סיכונים. חברות בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת טכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית והוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	לא.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	25 בספטמבר 2019.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	דוקטורט בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני במדעי המחשב - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר ראשון בכלכלה, מדעי המחשב ומתמטיקה - האוניברסיטה העברית. החל משנת 2011 מכהן כחבר הסגל האקדמי הבכיר של הפקולטה לניהול באוניברסיטת תל-אביב. מלמד בתכניות אקדמיות בינלאומיות, לרבות במסגרת תכניות של בית הספר למנהל עסקים Wharton. נותן שירותי ייעוץ לחברות טכנולוגיה מתקדמת. לשעבר דירקטור ובעל שליטה בחברת אינובנט ישראל בע"מ (1999-2022); כיהן כפרופסור אורח של Cyprus International Institute Of Management (2012-2018).
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה/כשירויות נוספות	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה. בעל ידע וניסיון מוכח בתחומי טכנולוגית המידע וכן בעל מומחיות בתחומי אבטחת המידע והסייבר במסגרת לימודי התואר השני וניסיון בתחום אבטחת מידע מתפקידים שונים שביצע בעבר.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק[1] (המשך)

שם	רונית שוורץ
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 022339766 תאריך לידה: 29.5.1966 מען: רבי חנינא 21/6, תל-אביב-יפו נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	חברה בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין, ועדת תגמול והוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי. החל מיום 1 בינואר 2024 חברה גם בוועדת אשראי.
האם היא דירקטורית בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	לא.
האם היא עובדת של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא.
התאריך בו החלה כהונתה כדירקטורית בחברה	23 בנובמבר 2021.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטורית	בעלת תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. בוגרת קורס דירקטורים ונושאי משרה בכירים בתאגידים - הפקולטה לניהול - אוניברסיטת תל-אביב. החל משנת 2018 מכהנת כדירקטורית בתשתיות אנרגיה בע"מ, והחל משנת 2017 בעמיר שיווק והשקעות בחקלאות בע"מ. החל משנת 2017 חברת הוועד המנהל של האגודה למען החייל. לשעבר - דירקטורית חיצונית בסימיגון בע"מ (2019-2022), באלעד קנדה ריאליטי אינק. (2018-2021) ובכים ניר שרותי תעופה בע"מ (2010-2018), דירקטורית בנמל אשדוד בע"מ (2015-2018).
האם היא דירקטורית שהחברה רואה בה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעלת כשירות מקצועית/דירקטורית מומחה/כשירויות נוספות	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטורית מומחית. בעלת ניסיון בנקאי.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים היא בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק[1]

שם	דב קוטלר
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 054010483 תאריך לידה: 2.8.1956
תאריך תחילת כהונה	יום 1 באוקטובר 2019.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מנהל כללי, חבר הנהלה.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. לשעבר - יו"ר דירקטוריון אינטו השקעות בע"מ (וכן בתאגידים שחברות הקבוצה הן שותף כללי שלהן - פינטו אפיק ואינטו אושקוש) (2015-2019); דירקטור בדירקטוריון החברות: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ, פלאפון, YES, בזק בינלאומי, בזק און ליין (2018-2019); דירקטור בוי-פיננסי טכנולוגיות בע"מ (מקבוצת בלנדר, וכן בחברות נוספות בקבוצה) (2015-2019); חבר הוועד המייעץ של סטארט-אפים בתחום הפינטק, Doorbill A.B.C וספליטאיט בע"מ וכיועץ חיצוני של החברות: מקס איט פיננסים בע"מ, Warburg Pincus (2015-2019).

שם	עמית אוברקוביץ'
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 059030015 תאריך לידה: 19.8.1964
תאריך תחילת כהונה	1 בדצמבר 2019.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, ממונה על חטיבת משאבי אנוש. מכהן כדירקטור באבוקה חברה להשקעות בע"מ (חברה בת של הבנק).
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר שני במדע המדינה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת דרבי. לשעבר - חבר בוועד המנהל (בהתנדבות) של עמותת א.ו.י. ישראל A.V. ISRAEL (ע"ר) (1998-2023); סמנכ"ל משאבי אנוש בחברת חשמל לישראל בע"מ (2015-2019).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק[1] (המשך)

שם	יעל אלמוג
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 59284745 תאריך לידה: 6.3.1968
תאריך תחילת כהונה	1 ביוני 2017.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חברת הנהלה, היועצת המשפטית הראשית של הבנק מיום 1 במרץ 2018.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	בעלת תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במשפטים - אוניברסיטת קולומביה, ניו-יורק. Harvard Business School - Advanced Management Program. לשעבר - משנה למנהל כללי, הממונה על חטיבת מחזיקי עניין בבנק (יוני 2017-פברואר 2018).

שם	אמיר בכר
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 029331113 תאריך לידה: 20.4.1972
תאריך תחילת כהונה	29 במאי 2018.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	במעמד חבר הנהלה, מכהן כמבקר פנימי ראשי. ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל, החל מיום 1 ביוני 2022.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר בוגר במשפטים וכלכלה מהאוניברסיטה העברית. בעל תואר מוסמך בכלכלה ותואר דוקטור במשפטים מהאוניברסיטה העברית. בעל רישיון עריכת דין. מרצה מן החוץ בדיני בנקאות באוניברסיטה העברית (החל משנת 2009), מרצה בדיני בנקאות באוניברסיטת רייכמן (החל משנת 2022) ומרצה בדיני בנקאות באוניברסיטת בר-אילן (החל משנת 2024). לשעבר - משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, ממונה על החטיבה לניהול סיכונים בבנק (מאי 2018 עד מאי 2022).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק[1] (המשך)

שם	אתי בן-זאב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 023571540 תאריך לידה: 2.12.1967
תאריך תחילת כהונה	14 בפברואר 2016.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חברת הנהלה, ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב. מכהנת כיו"ר דירקטוריון בחברת הבת פועלית בע"מ.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	בעלת תואר ראשון במתמטיקה ומדעי המחשב - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת ניסיון, מומחיות ומיומנות באבטחת מידע וסייבר מתוקף תפקידה כממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב בבנק הכוללת גם את תחום הסייבר וכן משירותה הצבאי ביחידה 8200.

שם	מירב בן שושן כהן
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 28710143 תאריך לידה: 14.8.1971
תאריך תחילת כהונה	1 ביוני 2022.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חברת הנהלה, ממונה על החטיבה לניהול סיכונים.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	בעלת תואר ראשון בכלכלה וניהול מהטכניון. לשעבר - מנהלת אגף ניהול נכסים והתחייבויות בבנק (אוגוסט 2016 עד מאי 2022).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק[1] (המשך)

שם	רם גב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 032283046 תאריך לידה: 3.4.1975
תאריך תחילת כהונה	1 בינואר 2020.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO. מכהן כיו"ר דירקטוריון בחברות הבנות: מבנים וציוד בע"מ, ביתן חברה להשקעות ולמשכנתאות בע"מ, עלצור חברה לפיתוח נכסים בע"מ, צדית בע"מ, רבדים (נכסים) בע"מ רמח"ל פועלים בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - האוניברסיטה העברית. בעל תואר שני במנהל עסקים - האוניברסיטה העברית. רואה חשבון מוסמך. לשעבר - CFO בישראכרט בע"מ (מחודש יוני 2019 כיהן גם כמשנה למנכ"ל ישראכרט) (2011-2019).

שם	זאב חיו
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 057069676 תאריך לידה: 24.2.1961
תאריך תחילת כהונה	14 ביולי 2014.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, מכהן כממונה על החטיבה לשירותים בנקאיים.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. רואה חשבון מוסמך. לשעבר - מבקר פנימי ראשי, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל בבנק (יולי 2014 עד מאי 2022); מבקר פנימי בחברות: ישראכרט בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ, פעילים (יולי 2014 עד מאי 2022), פועלים אקספרס בע"מ (יולי 2014 עד אפריל 2018).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק[1] (המשך)

שם	איתמר פורמן
פרטים אישיים	מס' זיהוי 25359696 תאריך לידה: 2.9.1973
תאריך תחילת כהונה	20 ביולי 2022.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, ממונה על החטיבה העסקית. מכהן כיו"ר דירקטוריון חברות הבת: דיור ב.פ. בע"מ, דיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בכלכלה וניהול מאוניברסיטת בר-אילן. בעל תואר שני במנהל עסקים (MBA) בהתמחות מימון-חשבונאות מאוניברסיטת תל-אביב. לשעבר - מנהל האגף העסקי בבנק (2021-2022); מנהל סקטור תשתיות, אנרגיה ושוק ההון בבנק (2016-2021).

שם	גיא כליף
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 028761088 תאריך לידה: 23.9.1971
תאריך תחילת כהונה	1 בינואר 2021.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	חבר הנהלה, חשבונאי ראשי.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. לשעבר - דירקטור בהפועלים שוויץ (Hapoalim Switzerland) (מאי 2018 עד ספטמבר 2023); מנהל אגף פיננסי ומידע ניהולי בבנק (2016-2020); דירקטור ויו"ר ועדת ניהול סיכונים בישראכרט בע"מ (2013-2020).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק[1] (המשך)

שם	ידין ענתבי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 028078525 תאריך לידה: 31.10.1970
תאריך תחילת כהונה	23 ביולי 2013.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה ו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חבר הנהלה, ממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית החל מיום 29 במאי 2018. מכהן כיו"ר דירקטוריון בחברות הבת הבאות: הפועלים שוויץ בע"מ, פועלים החזקות פיננסיות (1993) בע"מ, חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ, פועלים אקוויטי והשקעות-החזקות בע"מ, פועלים אקוויטי - בית השקעות בע"מ, אופז בע"מ, באמ"י נכסים בע"מ, פועלים אופקים בע"מ, פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - האוניברסיטה העברית בירושלים. בעל תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון) - האוניברסיטה העברית בירושלים. רואה חשבון מוסמך. מכהן כדירקטור בחברת ידין ענתבי ייעוץ בע"מ. לשעבר - משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO בבנק (2013-2018); הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר (2005-2009); סגן יו"ר הדירקטוריון בבנק פוזיטיף (2018).

שם	דלית טובה רביב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 024149783 תאריך לידה: 22.6.1969
תאריך תחילת כהונה	13 בנובמבר 2019.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, חברת הנהלה, ממונה על החטיבה הקמעונאית.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת בן גוריון. תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. לשעבר - מנהלת אגף בנקאות מסחרית - החטיבה העסקית בבנק (2016-2019).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק[1] (המשך)

שם	גלעד בלוך
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 028487296 תאריך לידה: 15.3.1971
תאריך תחילת כהונה	1 בפברואר 2019.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מזכיר הבנק.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במנהל עסקים - המכללה למנהל ראשון לציון. בעל תואר שני במנהל עסקים במסגרת תכנית Executive MBA - אוניברסיטת תל-אביב. לשעבר - עוזר אישי למנכ"ל הבנק בתחום האשראי, ציות וניהול סיכונים (2017-2019).

שם	יגאל ברקת
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 024557043 תאריך לידה: 24.10.1969
תאריך תחילת כהונה	16 במאי 2022.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	סמנכ"ל שיווק.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במנהל עסקים ותקשורת מהמכללה למנהל. לשעבר - מנכ"ל משרד הפרסום יהושע TBWA (2017-2022).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק[1] (המשך)

שם	רבקה גוגיג
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 036164994 תאריך לידה: 12.3.1979
תאריך תחילת כהונה	4 בספטמבר 2022.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מובילת מנהלת השינוי (CTRO). מכהנת כיו"ר דירקטוריון פועלים סהר בע"מ (חברת בת) החל ממרץ 2021.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	בעלת תואר ראשון בהנדסת תוכנה (BSC) בקמפוס לוסטיג - מרכז אקדמאי "לב". בעלת תואר שני במנהל עסקים (MBA) עם התמחות במערכות מידע בקמפוס לוסטיג - מרכז אקדמאי "לב". לשעבר - ממונה על מערך המוצרים בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב בבנק (2020-2022); מנהלת מחלקת יישומי שוק ההון וחדר עסקות בבנק (2018-2020).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26ב מורשי החתימה העצמאיים

אין.

תקנה 27 רואי חשבון של הבנק

זיו האפט, רואי חשבון, דרך מנחם בגין 48, תל-אביב.
סומך חייקין, רואי חשבון, רח' הארבעה 17, תל-אביב.

תקנה 28 פירוט לשינויים בתזכיר ובתקנון של הבנק

באסיפה הכללית של בעלי המניות שכונסה ביום 8 בנובמבר 2023 אושרו התיקונים שהוצעו לתקנון הבנק הכוללים, בין היתר, עדכון הוראות ומינוחים אשר היו רלוונטיים בעבר ואינם עוד בשימוש (למשל הוראות בנוגע לתפקיד סגן יו"ר הדירקטוריון); התאמת הוראות בתקנון להוראות הדין (לרבות חוק החברות והוראות ניהול בנקאי תקין); עדכון ההוראות בנוגע למינויים להנהלת הבנק ועבודת ההנהלה; ועדכון המונחים הרלוונטיים להוראות בנוגע לשיפוי וביטוח ביחס להליכי אכיפה מנהליים כך שיתייחסו לדברי חקיקה נוספים הכוללים מנגנוני אכיפה מנהלית, זאת במקביל לעדכון בנושא זה גם בכתבי השיפוי לנושאי משרה. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של הבנק מיום 28 בספטמבר 2023 (אסמכתא - 2023-01-110688).

תקנה 29 המלצות והחלטות הדירקטורים

א. המלצות הדירקטוריון לאסיפה הכללית והחלטותיהם שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית:

1. חלוקת דיבידנד - לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד, ראה טבלה 2-21 בפרק הון, הלימות הון ומינוף בדוח הדירקטוריון.
2. שינוי בהון - לפרטים בדבר שינוי במספר המניות הרדומות של הבנק כתוצאה מהמרה אוטומטית של יחידות RSU, של עובדי הבנק (שאינם נושאי משרה), למניות רגילות של הבנק (שהוחזקו כרדומות על-ידי הבנק) ראה דיווח מיום 23 במרץ 2023 (אסמכתא: 2023-01-026124) וכן אודות הקצאת מניות חסומות ויחידות מניה חסומות למנהלים ועובדים בבנק במסגרת תכנית התגמול, ראה דיווחים מהימים 22 במאי 2023 (אסמכתא: 2023-01-054207) ו-24 במאי 2023 (אסמכתא: 2023-01-055386).
3. שינוי בתזכיר ובתקנון של הבנק - ראה פירוט בתקנה 28 לעיל.
4. פדיון מניות - אין.
5. פדיון מוקדם של כתבי התחייבות נדחים (סדרה ח) - ביום 31 בדצמבר 2023 ביצע הבנק פדיון מוקדם מלא של שטרי ההון הנדחים (סדרה ח) בתמורה לסך של כ-847,194 אלפי ש"ח. הפדיון המוקדם אושר על-ידי דירקטוריון הבנק ועל-ידי המפקח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים של הבנק מימים 22 בנובמבר 2023 (אסמכתא - 2023-01-126960), 4 בדצמבר 2023 (אסמכתא - 2023-01-132003) ו-17 בדצמבר 2023 (אסמכתא - 2023-01-136743).
6. עסקות שאינן בתנאי שוק בין הבנק לבין בעל עניין בו למעט עסקה של התאגיד עם חברה בת שלו - אין.

ב. החלטות האסיפה הכללית שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות הדירקטוריון - אין.

ג. החלטות אסיפה כללית מיוחדת- במהלך שנת 2023 לא נערכה אסיפה כללית מיוחדת. לפרטים אודות החלטות שהתקבלו באסיפה כללית שנתית שנערכה ביום 8 בנובמבר 2023, ראה פרק עניינים אחרים לחלק ממשל תאגידי ופרטים נוספים.

תקנה 29א החלטות החברה

עסקות חריגות הטעונות אישור לפי סעיף 270 (1) לחוק החברות - לפרטים אודות הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לנושאי המשרה המכהנים ואשר יכהנו בבנק מעת לעת אשר אושרה באסיפה הכללית מיום 8 בנובמבר 2023, ראה ביאור 3.ב.25 בדוחות הכספיים.

תקנה 29א(4) - כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק מחזיקים בכתבי פטור, התחייבות לשיפוי, והם מבוטחים בפוליסת ביטוח אחריות נושאי משרה.

פטור לנושאי משרה

ביום 18 בפברואר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול (בישיבותיה מהימים 7 ו-10 בינואר 2016) ודירקטוריון הבנק (בישיבתו מיום 13 בינואר 2016), הענקת כתבי פטור, לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת בבנק, לרבות למנכ"ל הבנק, המכהן ו/או שיכהן מעת לעת, ולרבות לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, אשר בעלת השליטה בבנק (דאז) עשויה הייתה להיחשב בעלת עניין אישי במתן כתבי הפטור להם. על-פי כתבי הפטור, הבנק פוטר, כפוף להוראות חוק החברות, את נושא המשרה מאחריות כלפיו בשל כל נזק לבנק ו/או לחברות בנות של הבנק ו/או לחברות קשורות של הבנק ו/או לתאגידים אחרים, באשר הם, אשר הבנק מחזיק ו/או יחזיק מעת לעת בניירות-ערך שלהם, עקב מעשה או מחדל שבוצעו או יבוצעו על-ידי נושא המשרה במהלך תקופת כהונתו המהווים הפרת חובת זהירות של נושא המשרה כלפי הבנק. הפטור לא יחול ביחס למעשה או מחדל של נושא משרה בנוגע להחלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו בבנק יש בה עניין אישי. למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק מחזיקים בכתב פטור. לפרטים נוספים, ראה הדוח המיידי על זימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 13 בינואר 2016 (מספר אסמכתא 2016-01-009607).

ביטוח נושאי משרה

במסגרת מדיניות תגמול נושאי המשרה של הבנק, אשר אושרה באסיפת בעלי המניות של הבנק ביום 8 בנובמבר 2023 נקבעה מסגרת גבולות אחריות של עד 500 מיליון דולר לרכישת פוליסת ביטוח המכסה אחריות של נושאי משרה, ובנוסף אפשרות לרכישת פוליסת ביטוח אחריות בקשר עם הנפקות של ניירות-ערך שיוצעו לציבור, פוליסת ביטוח מסוג POSI - (Public Offering of Securities Insurance) וכן פוליסת ביטוח בגין אחריות נושאי משרה מסוג Run off (כיסוי בגין פעילות עבר) בנסיבות של שינויים מבניים או שינויי שליטה.
בחודש יוני 2023 אישרו ועדת התגמול (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תש"ס-2000" ("תקנות ההקלות")) והדירקטוריון חידוש רכישת פוליסת כיסוי ביטוחי לאחריות הדירקטורים ונושאי משרה בקבוצת הבנק וחבויות כספיות שתוטלנה עליהם בשל תפקודם כנושאי משרה וכן כולל גם כיסוי לחברה בגין סכומים בהם שיפתה את נושאי המשרה ובגין תביעות ניירות-ערך. הכיסוי הביטוחי הינו בגבולות אחריות של 183 מיליון דולר וכן כיסוי נוסף לדירקטורים ונושאי המשרה (side A) בגבולות אחריות של 72 מיליון דולר (סך-הכל כיסוי של 255 מיליון דולר), וזאת החל מיום 1 ביולי 2023, לתקופה של שנים עשר חודשים. סך הפרמיה בגין הכיסוי הביטוחי כאמור עומדת על כ-6.1 מיליון דולר.
במסגרת ההיפרדות מישראכרט בע"מ ("ישראכרט"), אישר הדירקטוריון ביום 26 בדצמבר 2018, בהמשך לאישור ועדת הביקורת מיום 19 בדצמבר 2018 ואישור ועדת התגמול מיום 19 בדצמבר 2018 (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תש"ס-2000), רכישת פוליסת ביטוח מסוג POSI - (Public Offering of Securities Insurance) בקשר עם הנפקת מניות ישראכרט, במשותף עם ישראכרט. הפוליסה מבטחת את אחריות הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ובישראכרט וכן את הבנק וישראכרט בגין הנפקות של מניות ישראכרט שהוצעו לציבור על-ידי הבנק והנפקה ראשונה של אגרות-חוב על-ידי ישראכרט שבוצעה בחודש אפריל 2019. גבולות האחריות בפוליסה הם בסך 200 מיליון דולר לתביעה ובמצטבר. הפרמיה בגין פוליסת ה-POSI הינה כ-1 מיליון דולר. הפוליסה בתוקף מיום 1 במרץ 2019 ועד ליום 31 בינואר 2028.

שיפוי לנושאי משרה

לפרטים אודות כתבי שיפוי שקיבלו כל נושאי המשרה המכהנים בבנק, ראה ביאור 3.ב.25 בדוחות הכספיים.

גיא כליף
חבר הנהלה, חשבונאי ראשי

גלעד בלוך
מזכיר הבנק

תל-אביב, 6 במרץ 2024

שאלון ממשל תאגידי[1]

		נכון	לא נכון
עצמאות הדירקטוריון			
1.	בכל שנת הדיווח כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו שני דירקטורים חיצוניים אינה עולה על 90 ימים, כאמור בסעיף 363א.(ב)(10) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר בשנת הדיווח (ובכלל זה גם תקופת כהונה שאושרה בדיעבד, תוך הפרדה בין הדירקטורים החיצונים השונים): דירקטור א': **רונית אברמזון רוקח** דירקטור ב': **דליה לב** דירקטור ג': **דוד אבנר** מספר הדירקטורים החיצוניים המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: **3 (וכן 3 דירקטורים חיצוניים נוספים, כהגדרת המונח בהוראה 301 של המפקח על הבנקים (שאינם דירקטורים חיצוניים לפי הוראות חוק החברות)).**	✓	
2.	שיעור[2] הדירקטורים הבלתי תלויים[3] המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: **5/10**. שיעור הדירקטורים הבלתי תלויים שנקבע בתקנון[4] התאגיד[5]: _____. לא רלוונטי (לא נקבעה הוראה בתקנון). **על-פי הוראות פקודת הבנקאות ומכיוון שהבנק הינו תאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה, נדרשים כל הדירקטורים להיעדר זיקה עם הבנק, היינו למעשה לאי תלות בבנק. בנוסף, על-פי הוראה 301 של המפקח על הבנקים נדרש, כי לפחות שליש מהדירקטורים בדירקטוריון הבנק יהיו דירקטורים חיצוניים, כהגדרתם בהוראה 301 (כולל דירקטורים חיצוניים לפי חוק החברות). בבנק מכהנים כאמור 6 דירקטורים חיצוניים, כהגדרתם בהוראה 301 ולמעט יו"ר הדירקטוריון, שאר הדירקטורים החיצוניים הם גם דירקטורים בלתי תלויים.**	_____	_____
3.	בשנת הדיווח נערכה בדיקה עם הדירקטורים החיצוניים (והדירקטורים הבלתי תלויים) ונמצא כי הם קיימו בשנת הדיווח את הוראת סעיף 240(ב) ו-(ו) לחוק החברות לעניין היעדר זיקה של הדירקטורים החיצוניים (והבלתי תלויים) המכהנים בתאגיד וכן מתקיימים בהם התנאים הנדרשים לכהונה כדירקטור חיצוני (או בלתי תלוי).	✓	
4.	כל הדירקטורים אשר כיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, אינם כפופים[6] למנהל הכללי, במישרין או בעקיפין (למעט דירקטור שהוא נציג עובדים, אם קיימת בתאגיד נציגות לעובדים). אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, הדירקטור כפוף למנהל הכללי כאמור) - יצוין שיעור הדירקטורים שלא עמדו במגבלה האמורה: _____.	✓	

(1) פורסם במסגרת הצעות חקיקה לשיפור הדוחות ביום 16.3.2014.
(2) בשאלון זה: **"שיעור"** - מספר מסוים מתוך הסך-הכל, כך לדוגמא 3/8.
(3) לרבות "דירקטורים חיצוניים" כהגדרתם בחוק החברות.
(4) לעניין שאלה זו - "תקנון" לרבות על-פי הוראת דין ספציפית החלה על התאגיד (לדוגמא בתאגיד בנקאי - הוראות המפקח על הבנקים).
(5) חברת אגרות-חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.
(6) לעניין שאלה זו - עצם כהונה כדירקטור בתאגיד מוחזק הנמצא בשליטת התאגיד, לא ייחשב כ"כפיפות", מאידך, כהונת דירקטור בתאגיד המכהן כנושא משרה (למעט דירקטור) ו/או עובד בתאגיד המוחזק שבשליטת התאגיד ייחשב "ככפיפות" לעניין שאלה זו.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

עצמאות הדירקטוריון (המשך)			
		נכון	לא נכון
5.	כל הדירקטורים שהודיעו על קיומו של עניין אישי שלהם באישור עסקה שעל סדר יומה של הישיבה, לא נכחו בדיון ולא השתתפו בהצבעה כאמור (למעט דיון ו/או הצבעה בנסיבות המתקיימות לפי סעיף 278(ב) לחוק החברות): אם תשובתכם הינה "לא נכון" - האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו בהתאם להוראות סעיף 278(א) סיפה: ☒ **כן** ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה). יצוין שיעור הישיבות בהם דירקטורים כאמור נכחו בדיון ו/או השתתפו בהצבעה למעט בנסיבות כאמור בס"ק א: **0%.**		✓
6.	בעל השליטה (לרבות קרובו ו/או מי מטעמו), שאינו דירקטור או נושא משרה בכירה אחר בתאגיד, לא נכח בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל שליטה ו/או קרובו ו/או מי מטעמו שאינו חבר דירקטוריון ו/או נושא משרה בכירה בתאגיד נכח בישיבות הדירקטוריון כאמור) - יצוינו הפרטים הבאים לגבי נוכחות כל אדם נוסף בישיבות הדירקטוריון כאמור: זהות: —. תפקיד בתאגיד (ככל וקיים): —. פירוט הזיקה לבעל השליטה (אם מי שנכח אינו בעל השליטה עצמו): —. האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו: לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה) שיעור נוכחותו[7] בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח לשם הצגת נושא מסוים על ידו: —, נוכחות אחרת: —. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).		

(7) תוך הפרדה בין בעל השליטה, קרובו ו/או מי מטעמו.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

כשירות וכישורי הדירקטורים				
			נכון	לא נכון
7.		בתקנון התאגיד לא קיימת הוראה המגבילה את האפשרות לסיים מיידית את כהונתם של כלל הדירקטורים בתאגיד, שאינם דירקטורים חיצוניים (לעניין זה - קביעה ברוב רגיל אינה נחשבת מגבלה)[8]. **קיימות הוראות מיוחדות בדין הנוגעות לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה.** אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, קיימת מגבלה כאמור) יצוין -	✓	
	א.	פרק הזמן שנקבע בתקנון לכהונת דירקטור: _____.		
	ב.	הרוב הדרוש שנקבע בתקנון לסיום כהונתם של הדירקטורים: _____.		
	ג.	מנין חוקי שנקבע בתקנון באסיפה הכללית לשם סיום כהונתם של הדירקטורים: _____.		
	ד.	הרוב הדרוש לשינוי הוראות אלו בתקנון: _____.		
8.		התאגיד דאג לעריכת תכנית הכשרה לדירקטורים חדשים, בתחום עסקי התאגיד ובתחום הדין החל על התאגיד והדירקטורים, וכן דאג לעריכת תכנית המשך להכשרת דירקטורים מכהנים, המותאמת, בין השאר, לתפקיד שהדירקטור ממלא בתאגיד. אם תשובתכם הינה "נכון"- יצוין האם התכנית הופעלה בשנת הדיווח: ☒ **כן** ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה).	✓	
9.	א.	בתאגיד נקבע מספר מזערי נדרש של דירקטורים בדירקטוריון שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין המספר המזערי שנקבע: **3**.	✓	
	ב.	מספר הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית[9]: **8** בעלי כשירות מקצועית[10]: **10** במקרה שהיו שינויים במספר הדירקטורים כאמור בשנת הדיווח, יינתן הנתון של המספר הנמוך ביותר (למעט בתקופת זמן של 60 ימים מקרות השינוי) של דירקטורים מכל סוג שכיהנו בשנת הדיווח.		
10.	א.	בכל שנת הדיווח כלל הרכב הדירקטוריון חברים משני המינים. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין פרק הזמן (בימים) בו לא התקיים האמור: _____. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו דירקטורים משני המינים אינה עולה על 60 ימים, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד דירקטורים משני המינים: _____.	✓	
	ב.	מספר הדירקטורים מכל מין המכהנים בדירקטוריון התאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: גברים: **6** נשים: **4**.		

(8) חברת אגרות-חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.
(9) לאחר הערכת הדירקטוריון, בהתאם להוראות תקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005.
(10) ראה הערת שוליים 9 לעיל.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית)

			נכון	לא נכון
11.	א.	מספר ישיבות הדירקטוריון שהתקיימו במהלך כל רבעון בשנת הדיווח: רבעון ראשון (שנת 2023): **10** רבעון שני: **7** רבעון שלישי: **8** רבעון רביעי: **11**		
	ב.	לצד כל אחד משמות הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, יצוין שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון (בס"ק זה - לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון בהן הוא חבר, וכמצוין להלן) שהתקיימו במהלך שנת הדיווח (ובהתייחס לתקופת כהונתו): (יש להוסיף שורות נוספות לפי מספר הדירקטורים).		

שם הדירקטור	שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון	שיעור השתתפותו בישיבות ועדת ביקורת[11]	שיעור השתתפותו בישיבות הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים[12]	שיעור השתתפותו בישיבות ועדת תגמול	שיעור השתתפותו בישיבות ועדות דירקטוריון נוספות בהן הוא חבר (תוך ציון שם הוועדה)
ראובן קרופיק	100%				ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% ועדת אשראי - 95% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100% ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 100% ועדה לניהול ובקרת סיכונים - 93%
דוד אבנר	100%	100%	100%	89%	ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 93% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100%
רונית אברמזון רוקח	100%	100%	100%	100%	ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100%
נעם הנגבי	100%	100%	100%	89%	ועדת אשראי - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100% ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 100%

(11) לגבי דירקטור החבר בוועדה זו. בהתאם להוראות הפיקוח, הדיונים בנוגע לדוחות הכספיים מתקיימים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון.
(12) ראה הערת שוליים 11 לעיל.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית) (המשך)									
								נכון	לא נכון
		ישראל טראו	100%	100%	100%		ועדת אשראי - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100%		
		דליה לב	100%	100%	100%	100%	ועדת אשראי - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100%		
		אודליה לבנון	100%				ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100%		
		יואל מינץ	97%				ועדת אשראי - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 100%		
		דוד צביליחובסקי	100%				הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת אשראי - 95% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100%		
		רונית שוורץ	100%				הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100%		
12.	בשנת הדיווח קיים הדירקטוריון דיון אחד לפחות לעניין ניהול עסקי התאגיד בידי המנהל הכללי ונושאי המשרה הכפופים לו, בלא נוכחותם וניתנה להם הזדמנות להביע את עמדתם.							✓	

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

		נכון	לא נכון
הפרדה בין תפקידי המנהל הכללי ויושב ראש הדירקטוריון			
13.	בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון אינה עולה על 60 ימים כאמור בסעיף 363א.(2) לחוק החברות), ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון כאמור: ____.	✓	
14.	בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד מנהל כללי. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל אינה עולה על 90 ימים כאמור בסעיף 363א.(6) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל כאמור: ____.	✓	
15.	בתאגיד בו מכהן יו"ר הדירקטוריון גם כמנכ"ל התאגיד ו/או מפעיל את סמכויותיו, כפל הכהונה אושר בהתאם להוראות סעיף 121(ג) לחוק החברות[13]. ☒ לא רלוונטי (ככל שלא מתקיים בתאגיד כפל כהונה כאמור).		
16.	המנכ"ל אינו קרוב של יו"ר הדירקטוריון. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, המנכ"ל הנו קרוב של יו"ר הדירקטוריון) -	✓	
	א. תצוין הקרבה המשפחתית בין הצדדים: ____.	____	____
	ב. הכהונה אושרה בהתאם לסעיף 121(ג) לחוק החברות[14]: ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה).	____	____
17.	בעל שליטה או קרובו אינו מכהן כמנכ"ל או כנושא משרה בכירה בתאגיד, למעט כדירקטור. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).		

(13) בחברת אגרות-חוב - אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.
(14) בחברת אגרות-חוב - אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ועדת הביקורת				
			נכון	לא נכון
18.		בוועדת הביקורת לא כיהן בשנת הדיווח -	____	____
	א.	בעל השליטה או קרובו. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).		
	ב.	יו"ר הדירקטוריון.	✓	
	ג.	דירקטור המועסק על-ידי התאגיד או על-ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.	✓	
	ד.	דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.	✓	
	ה.	דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).		
19.		מי שאינו רשאי להיות חבר בוועדת ביקורת, ובכלל זה בעל שליטה או קרובו, לא נכח בשנת הדיווח בישיבות ועדת הביקורת, למעט בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות.[15]	✓	
20.		מנין חוקי לדיון ולקבלת החלטות בכל ישיבות ועדת הביקורת שהתקיימו בשנת הדיווח היה רוב של חברי הוועדה, כאשר רוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ואחד מהם לפחות היה דירקטור חיצוני. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין שיעור הישיבות בהן לא התקיימה הדרישה כאמור: ____.	✓	
21.		ועדת הביקורת קיימה בשנת הדיווח ישיבה אחת לפחות בנוכחות המבקר הפנימי ורואה החשבון המבקר ובלא נוכחות של נושאי משרה בתאגיד שאינם חברי הוועדה, לעניין ליקויים בניהול העסקי של התאגיד.	✓	
22.		בכל ישיבות ועדת הביקורת בה נכח מי שאינו רשאי להיות חבר הוועדה, היה זה באישור יו"ר הוועדה ו/או לבקשת הוועדה (לגבי היועץ המשפטי ומזכיר התאגיד שאינו בעל שליטה או קרובו).	✓	
23.		בשנת הדיווח היו בתוקף הסדרים שקבעה ועדת הביקורת לגבי אופן הטיפול בתלונות של עובדי התאגיד בקשר לליקויים בניהול עסקיו ולגבי ההגנה שתינתן לעובדים שהתלוננו כאמור.	✓	
24.		ועדת הביקורת (ו/או הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים) הניחה את דעתה כי היקף עבודתו של רואה החשבון המבקר ושכר טרחתו ביחס לדוחות הכספיים בשנת הדיווח, היו נאותים לשם ביצוע עבודת ביקורת וסקירה ראויים.	✓	

(15) חברי הדירקטוריון שאינם חברי ועדת ביקורת נכחו בחלקים ממספר ישיבות של הוועדה בשנת 2023 לשם הצגת נושא מסוים (בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות), וכן נכחו בעת שנערכו דיונים בדוחות הכספיים, עת ישבה הוועדה כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

			נכון	לא נכון
תפקידי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (להלן: הוועדה) בעבודתה המקדימה לאישור הדוחות הכספיים[16]				
25.	א.	יצוין פרק הזמן (בימים) אותו קבע הדירקטוריון כזמן סביר להעברת המלצות הוועדה לקראת הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: **יומיים, ככל שהדבר אפשרי.**	____	____
	ב.	מספר הימים שחלפו בפועל בין מועד העברת ההמלצות לדירקטוריון למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון (שנת 2023): **2** דוח רבעון שני: **2** דוח רבעון שלישי: **2** דוח שנתי: **2**	____	____
	ג.	מספר הימים שחלפו בין מועד העברת טיוטת הדוחות הכספיים לדירקטורים למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון (שנת 2023): **7** דוח רבעון שני: **6** דוח רבעון שלישי: **7** דוח שנתי: **7**		
26.		רואה החשבון המבקר של התאגיד השתתף בכל ישיבות הוועדה והדירקטוריון, בה נדונו הדוחות הכספיים של התאגיד המתייחסים לתקופות הנכללות בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון", יצוין שיעור השתתפותו: ____.	✓	
27.		בוועדה התקיימו בכל שנת הדיווח ועד לפרסום הדוח השנתי, כל התנאים המפורטים להלן:	____	____
	א.	מספר חבריה לא פחת משלושה (במועד הדיון בוועדה ואישור הדוחות כאמור).	✓	
	ב.	התקיימו בה כל התנאים הקבועים בסעיף 115(ב) ו-(ג) לחוק החברות (לעניין כהונת חברי ועדת ביקורת)[17].	✓	
	ג.	יו"ר הוועדה הוא דירקטור חיצוני.	✓	
	ד.	כל חבריה דירקטורים ורוב חבריה דירקטורים בלתי תלויים.	✓	
	ה.	לכל חבריה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות אחד מהדירקטורים הבלתי תלויים הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.	✓	
	ו.	חברי הוועדה נתנו הצהרה עובר למינוים.	✓	
	ז.	המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בוועדה היה רוב חבריה ובלבד שרוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ובהם דירקטור חיצוני אחד לפחות.	✓	
		אם תשובתכם הנה "לא נכון" לגבי אחד או יותר מסעיפי המשנה של שאלה זו, יצוין ביחס לאיזה דוח (תקופתי/רבעוני) לא התקיים התנאי האמור וכן התנאי שלא התקיים: ____.	____	____

(16) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, ועדת הביקורת משמשת כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.
(17) ראה הערת שוליים 16 לעיל.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ועדת תגמול			
		נכון	לא נכון
28.	הוועדה מנתה, בשנת הדיווח, לפחות שלושה חברים והדירקטורים החיצוניים היוו בה רוב (במועד הדיון בוועדה). ☐ לא רלוונטי (לא התקיים דיון).	✓	
29.	תנאי כהונתם והעסקתם של כל חברי ועדת התגמול בשנת הדיווח הינם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.	✓	
30.	בוועדת התגמול לא כיהן בשנת הדיווח -	____	____
	א. בעל השליטה או קרובו. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).		
	ב. יו"ר הדירקטוריון.	✓	
	ג. דירקטור המועסק על-ידי התאגיד או על-ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.	✓	
	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.	✓	
	ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).		
31.	בעל שליטה או קרובו לא נכחו בשנת הדיווח בישיבות ועדת התגמול, למעט אם קבע יו"ר הוועדה כי מי מהם נדרש לשם הצגת נושא מסוים. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).		
32.	ועדת התגמול והדירקטוריון לא עשו שימוש בסמכותם לפי סעיפים 267א(ג), 272(ג)(3) ו-272(ג1)(1)(ג) לאישור עסקה או מדיניות תגמול, למרות התנגדותה של האסיפה הכללית. אם תשובתכם הנה "לא נכון" יצוין - סוג העסקה שאושרה כאמור: ____ מספר הפעמים בהן נעשה שימוש בסמכותם בשנת הדיווח: ____	✓	

מבקר פנים			
		נכון	לא נכון
33.	יו"ר הדירקטוריון או מנכ"ל התאגיד הוא הממונה הארגוני על המבקר הפנימי בתאגיד.	✓	
34.	יו"ר הדירקטוריון או ועדת הביקורת אישרו את תכנית העבודה בשנת הדיווח. בנוסף, יפורטו נושאי הביקורת בהם עסק המבקר הפנימי בשנת הדיווח: ____[18].	✓	
35.	היקף העסקת המבקר הפנימי בתאגיד בשנת הדיווח (בשעות[19]): **100%** **לפרטים אודות מספר המשרות המועסקות בביקורת הפנימית בבנק, ראה פרק 6.2. הביקורת הפנימית, בחלק ממשל תאגידי ופרטים נוספים של הדוח.**	____	____
	בשנת הדיווח התקיים דיון (בוועדת הביקורת או בדירקטוריון) בממצאי המבקר הפנימי.	✓	
36.	המבקר הפנימי אינו בעל עניין בתאגיד, קרובו, רו"ח מבקר או מי מטעמו וכן אינו מקיים קשרים עסקיים מהותיים עם התאגיד, בעל השליטה בו, קרובו או תאגידים בשליטתם.	✓	

(18) לפרטים אודות הביקורת הפנימית בבנק, ראה פרק 6.2. הביקורת הפנימית, בחלק ממשל תאגידי ופרטים נוספים של הדוח.
(19) כולל שעות עבודה שהושקעו בתאגידים מוחזקים ובביקורת מחוץ לישראל, ולפי העניין.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

עסקות עם בעלי עניין			
		נכון	לא נכון
37.	בעל השליטה או קרובו (לרבות חברה שבשליטתו) אינו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל השליטה או קרובו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול) יצוין - - מספר הקרובים (לרבות בעל השליטה) המועסקים על-ידי התאגיד (לרבות חברות שבשליטתם ו/או באמצעות חברות ניהול): _____. - האם הסכמי העסקה ו/או שירותי הניהול כאמור אושרו בידי האורגים הקבועים בדין: ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה) ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה) _____.		
38.	למיטב ידיעת התאגיד, לבעל השליטה אין עסקים נוספים בתחום פעילותו של התאגיד (בתחום אחד או יותר). אם תשובתכם הינה " לא נכון" - יצוין האם נקבע הסדר לתיחום פעילויות בין התאגיד ובעל השליטה בו: ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה) ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).		

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

רונית אברמזון רוקח
יו"ר ועדת הביקורת[20]

תל-אביב, 6 במרץ, 2024

(20) ראה הערת שוליים 16 לעיל.

אובליגו
חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.
איגוח
גיוס הון חוץ-בנקאי על-ידי גוף פיננסי באמצעות אגרות-חוב מיוחדות המשקפות את התזרימים הצפויים בגין הלוואות שקובצו יחדיו.
אגרת-חוב
נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האיגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.
אשראי חוץ-מאזני
התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).
באזל 2/באזל 3
תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.
הון פיקוחי
ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.
הון רובד 1
כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.
הון רובד 2
הון בחדלות פירעון כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.
הסכמי רכש/מכר חוזר
הסכמים לרכישה או מכירה של ניירות-ערך בתמורה למזומן או ניירות-ערך, כאשר בעת העסקה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במועד ובמחיר מוסכמים מראש.
חבות
כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.
חוב
זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת כנכס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמא פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.
חוב מותנה בביטחון
חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.
כתבי התחייבות נדחים
כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.
מדד המחירים לצרכן
מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת.
מח"מ
משך חיים ממוצע
הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האיגרת.
מכשיר נגזר
מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שוויו.
מכשיר פיננסי
מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.
מניות רדומות
מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.
מרווח Bid-Ask
המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.
נגזר OTC
Over the counter
מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגיל ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שוויו.
סינדיקציה
עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

פיקדונות לזמן קצוב
פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים, לכל הפחות מיום ההפקדה.
פיקדונות לפי דרישה
פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.
שוק פעיל
שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.
B2B
Business To Business
פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.
CVA
Credit Valuation Adjustment
חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.
FATCA
Foreign Accounts Tax Compliance Act
חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.
FDIC
Federal Deposit Insurance Corporation
התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.
FINMA
Swiss Financial Market Supervisory Authority
הרשות המפקחת על המוסדות הפיננסיים בשוויץ.
GRI
Global Reporting Initiative
תקן בינלאומי לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.
ICAAP
Internal Capital Adequacy Assessment Process
תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.
LDC
Less Developed Country
ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.
LTV
Loan To Value Ratio
היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).
MTM
Mark to Market
שערוך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.
NPL
Nonperforming Loan
אשראי שאינו צובר ריבית.
VaR
Value at Risk
מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

אינדקס

א

איגוח 311, 373
אנשים קשורים 278
אקטואריה 156
אשראי לציבור 14, 16, 17, 33, 34, 39, 61, 62, 63, 64, 71, 105, 108, 112, 115, 141, 143, 145, 190, 193, 194, 198, 201, 202, 206, 208, 210, 215, 216, 217, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 240, 242, 243, 244, 251, 252, 253, 254, 258, 260, 290, 292, 294, 296, 298, 300, 303, 316, 318, 319, 320, 325, 373

ג

גידור 30, 53, 58, 67, 68, 80, 81, 122, 128, 129, 184, 186, 334, 336, 339

ד

דיבידנד 10, 17, 41, 45, 46, 76, 113, 114, 115, 127, 129, 147, 165, 166, 259, 260, 332, 361

ה

הון אנושי 265, 281
הון והלימות הון 49
הון מניות 113, 137, 340
היוון עלויות תוכנה 124
הלבנת הון 25, 89, 91, 270, 272, 299, 304, 305, 306, 310
הלוואות לדיור 10, 17, 29, 39, 40, 46, 48, 60, 63, 64, 72, 74, 119, 120, 121, 130, 131, 144, 166, 168, 190, 192, 193, 198, 200, 201, 206, 208, 213, 215, 216, 217, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 230, 231, 235, 267, 273, 274, 282, 283, 288, 293, 295, 306, 307, 309
הליכים משפטיים 25, 90, 172, 174, 175, 176, 177, 178
הסכם שכר 156, 281, 283, 286
הפרשה לירידת-ערך 149
הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 57
הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 33, 34, 139, 146

ו

ועדת שטרום 307

ז

זכויות עובדים 105, 114, 126, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 259

ח

חובות בסיווג בעייתי 119
חובות פגומים 242

י

יעד הון 46, 168
ירידת-ערך 43, 98, 114, 118, 120, 121, 122, 123, 125, 140, 142, 259

מ

מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה 26, 50, 52, 105, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 265, 287, 307
מגזרי פעילות פיקוחיים 9, 10, 50, 105, 187, 188, 190, 192, 193, 194, 195, 196, 198, 200, 201, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 215, 216, 217, 303
מדינות זרות 42
מדיניות חשבונאית 105, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 236
מדיניות ניהול סיכונים 54, 55, 306
מימון ממונף 11, 76, 78
מינוף 10, 15, 20, 49, 105, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 309
מסגרות אשראי 41, 70, 235, 305
מפקידים גדולים 304

נ

נגזרים 10, 30, 31, 41, 45, 52, 56, 63, 64, 71, 80, 82, 97, 105, 112, 114, 118, 122, 123, 128, 129, 158, 172, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 195, 203, 212, 231, 232, 233, 234, 236, 237, 238, 240, 242, 243, 244, 245, 246, 248, 249, 250, 258, 259, 297, 301, 302, 303, 316, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 373
נזילות 4, 9, 15, 19, 22, 25, 46, 53, 55, 56, 70, 83, 84, 85, 92, 95, 170, 180, 186
ניהול סיכונים 54, 55, 306, 310, 357
ניירות-ערך 10, 13, 17, 24, 30, 39, 41, 43, 44, 49, 53, 63, 64, 69, 71, 83, 85, 89, 91, 98, 99, 105, 112, 114, 115, 116, 118, 121, 122, 123, 124, 128, 141, 142, 143, 144, 147, 151, 159, 169, 171, 172, 179, 180, 184, 187, 195, 203, 212, 214, 219, 233, 236, 237, 242, 243, 244, 245, 246, 251, 252, 253, 254, 256, 258, 259, 260, 269, 271, 274, 276, 277, 280, 295, 301, 302, 304, 308, 309, 311, 316, 318, 319, 320, 322, 333, 335, 336, 337, 345, 362, 373
נכסים אחרים 63, 64, 105, 112, 114, 120, 150, 152, 234, 236, 237, 251, 252, 253, 254, 258, 259, 316, 318, 319, 321
נכסי סיכון 20, 46, 48, 87, 166, 190, 193, 194, 195, 198, 201, 202, 203, 206, 208, 210, 212

אינדקס

ס

סייבר 19, 53, 87, 95, 280, 346, 349

סיכון אשראי 9, 10, 11, 17, 19, 25, 26, 34, 41, 48, 50, 53, 56, 59, 61, 64, 65, 66, 67, 68, 70, 71, 74, 75, 76, 78, 92, 93, 95, 96, 97, 105, 119, 123, 144, 145, 155, 166, 169, 186, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 242, 243, 244, 251, 252, 253, 254, 286, 291, 306, 307

סיכונים אחרים 95

סיכון מוניטין 9, 19, 25, 53, 90, 92, 95

סיכון מימון 83

סיכון נזילות 9, 15, 19, 53, 83, 92, 95, 186

סיכון סביבתי 9, 25, 92

סיכון רגולטורי 19, 53, 92

סיכון ריבית 19, 46, 53, 79, 80, 95, 309

סיכון שוק 9, 19, 25, 26, 53, 79, 92, 95, 97, 123, 186

סיכון תפעולי 9, 19, 25, 46, 48, 53, 85, 86, 87, 92, 95, 166, 186

ע

עמלות 10, 14, 15, 16, 18, 27, 28, 35, 50, 105, 110, 116, 118, 130, 131, 132, 174, 188, 192, 194, 195, 196, 200, 202, 203, 204, 208, 209, 211, 214, 215, 216, 217, 256, 257, 287, 290, 292, 294, 296, 298, 300, 303, 309, 311, 315, 317, 320

ענפי משק 10, 11, 21, 22, 40, 43, 50, 57, 62, 64, 68, 75, 78, 92, 93, 291

פ

פחת והפחתות 38, 125, 132

פיקדונות הציבור 10, 11, 17, 39, 43, 44, 45, 105, 112, 128, 152, 179, 184, 190, 193, 194, 198, 201, 202, 206, 208, 210, 215, 216, 217, 236, 237, 238, 240, 243, 244, 251, 252, 253, 254, 256, 258, 277, 290, 292, 296, 298, 300, 303, 316, 318, 319, 322, 323, 325

צ

צדדים קשורים 252, 254, 255, 256

ר

רגולציה 9, 25, 90, 91, 95, 272, 293

רווח למניה 105, 110, 127, 138, 315, 317

ש

שווי הוגן 11, 30, 37, 45, 56, 80, 83, 97, 98, 105, 111, 116, 117, 122, 123, 129, 138, 140, 141, 142, 143, 161, 180, 183, 184, 185, 186, 195, 203, 212, 225, 226, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251

ת

תגמול 113, 126, 157, 158, 175, 178, 265, 271, 273, 274, 283, 288, 333, 344, 345, 348, 350, 352, 362, 366, 371

תיק בנקאי 80, 81

תיק למסחר 42

תשואה להון 14, 155, 156, 157, 158, 283

תשלום מבוסס מניות 105, 113, 114, 126, 132, 165, 255, 256, 259, 273, 274